U

Stadsfullmäktiges

i

VÄSTERÅS

Protokoll och Handlingar

för år 1909

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909.

REGISTER

(Obs.! Bokstafven B i kolumnen för handlingarne hänvisar till förslaget till utgifts- och inkomststat för år 1910)

	Redogörelsen sid.	Prokollet sid.	Handlingarne sid.
Afloppsledning i Munkgatan, Vasagatan och Vasaparken	5	43, 46	141
Afskrifningar å Vatten- och elektricitetsverken		45	121, B 59
Afsägelse af L. Blume af ledamotskap i stadsfullmäktige		75	
Andre stadsläkare, val af	5	33, 44	105
Anslag till Västerås sjukkassors Centralförsamlings fortsättningsförening	10	78, 107	245
Arbetareinstitutet, anslag till föreläsningsverksamhet	7	66, 72	
,, bibliotekslokal i Sundinska huset		8	7
,, biblioteksverksamhet		81, 94	
Arbetsförmedlingsanstalt, inrättande af	7	70	214
Automobiltrafik, särskilda föreskrifter	9	78, 79	228
Behållning från föregående år	10	97	B 59, 65
Beredningsutskott, val af ledamöter		4	
Berättelse, Brandstyrelsens årsberättelse för 1908		24	52
,, Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1908		53	175
,, Sala-Gysinge-Gefle järnv.-a.-b:s årsber. för 1908		44, 45	
,, Vatten- och gasverksstyrelsens årsber. för 1908		45	121
Bidrag till Västerås sjukkassors Centralförsamlings fortsättningsförening	10	78, 107	245
Bibliotekslokal i Sundinska huset för Arbetareinstitutet		8	7
Biblioteksverksamhet, Arbetareinstitutets		81, 94	
Bodars stängningstid		110	
Botaniska trädgården, upplåtelse åt läroverket och anslag	8	77	224
Brand- och Polisstationen, underhåll och reparation		95	
Brandstyrelsen, årsberättelse för 1908		24	52
Broar, höjande af Skarpskyttebron eller Lidmans bro	1	11	
Brännvin, "Sällskapets" utskänkning	8	72	
Brännvinsmedel		97	B 59
Budget, för 1910	9	90	B 1
Butikers stängningstid		110	
Byggmästare, fråga om särskildt godkännande		18	
Byggnadschefens aflöning, hamnkassans andel		92	B 36, 52, 64
Byggnadschef, instruktion för	6	48, 54	150, 193

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Byggnadschef, tillsättande af	2	26, 11, 16, 31	16, 87, 95
„ val af	7	66	
„ val af valkommission	4	32	
Byggnadsordning, ändringar föreslagna		18	
„ undantag från	4	34	
Byggnadsstadga för riket, yttrande öfver förslag till	9	61, 81	
Byte af tomt och gatumark vid Kopparbergsvägen	2	17	25
Centralhotellet, utskänkning af öl och vin	7	72	
Centralslöjdskolan, anslag till	7	66, 71	216
Diakonissorna, årsanslag från fattigvården		95	B 31
Domprostgården, förvärfvande af full äganderätt därtill		18, 22	
Donation, Johanna Fryklunds, försäljning af fastighet	1	8	
„ „ redovisning af medlen		33, 41	99, 115
„ „ reglemente		41	115
Donationsjord, förlikning af rättegång ang. L:a Johannes-lund	3	24	60
„ förlikning af rättegång ang. Östermalms-området	5	47	143
„ rättegång mot donationsjordsinnehafvare	1	6	
Drätselkammaren, afsägelse af ledamotskap		25	
„ meddelande om ordförandeval m. m.		6	
Elektricitetsverket, anslag till pålar för nybyggnad	1	8	8
Elektricitetsverk, nytt verks uppförande	3	26, 29	63, 92, 101
Elektricitetsverket, öfvertagande af kraftabonenter från A. S. E. A.	3	26, 29	63, 92, 101
Elektriska installationer m. m.	5	40, 49	160
Elektrisk kraft, förvärfvande af Tyttbofallen	11	111, 113	
Elektrisk ström, pris för stadens egen förbrukning	4	25, 42	119
„ till personer inom S:t Ilians socken	10	78, 106	227, 241
Elementarläroverket för flickor, stadens utgifter		94	B 62, 65
Epidemiska sjukhuset, utredning om ny paviljong	9	80	229
Fattiggården, sjukhusets tillbyggnad		95	B 32
Fattigvårdskurs, anslag till	10	107	242
Fattigvårdsstyrelsen, ökning af distrikt och ledamöter		100	
Flickläroverket, stadens utgifter för läroverket		94	B 62, 65
Folkskolestyrelsen, antalet valda ledamöter och spppleanter	8	73, 76	221
Folkskolestyrelse, val af	11	111, 112	
Folkskolevåsendets öfverflyttning till stadsfullmäktige	8	66, 73, 111	221
Fortsättningsföreningen, anslag till Västerås sjukkassors Centralförsamlings fortsättningsförening	10	78, 107	245

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Fryklunds, Johanna, fond, försäljning af fastighet	1	8	
„ „ „ redovisning af testamentsmedel		33, 41	99, 115
„ „ „ reglemente		41	115
Förklaring af Stadsfullmäktigebeslut af den 20 dec. 1906	5	49	164
Föreläsningar, anslag till Arbetareinstitutet	7	66, 72	
Församlingsdiakonissorna, årsanslag från fattigvården		95	B 31
Försäljning af tomten N:r 1 i kvarteret Hilmer	5	47	144
„ af tomten N:r 2 i kvarteret Hilmer	6	62	
„ af tomtmark i kvarteret Lorens	4	42	118
Gas, pris för stadens egen förbrukning	4	25, 42	119
„ rabatt för större förbrukare		110	257
Gasledning i Östermalms m. fl. gator	4,5	43, 46	139
Gator, öfvertagande och underhåll af gator inom Annedal		38, 40	113
Gatubelysning i Stallhagen		94	B 93, 56
„ å Norrmalm		96	
Gatulyktor, placering af	6	61	
Gatuläggning, körbana i Västra Esplanaden	4	42	117
Gatuläggningar, större	9	92	B 53, 64
Gatumark, byte af tomt- och gatumark vid Kopparbergsvägen	2	17	25
„Gustaf Wahlbecks gåfva", ledamot i tillsättningsnämnden		74	
Hammarby, inköp af egendomen	3	21	31
Hamnafgifter, nedsättning i vissa afgifter	3	30	94
„ ny taxa å		30	
Hamnbyggnad, handmuddring	2	19	
Hamnfogden, ålderstillägg		96	B 36, 38
Hamnkassan, ränta å ingående behållning		96	B 36
Hamnen, underhåll		96	B 36
Hästholmarne, deras öfverinseende		94	B 65
Högre allm. läroverket, bostad eller hyresersättning åt rektor	1	7	4
Högre elementarläroverket för flickor, stadens utgifter		94	B 62, 65
Inkomst- och utgiftsstat för 1910	9	90	B 1
Instruktion för stadens byggnadschef	6	48, 54	150, 193
Jordabalk, yttrande öfver 6 kap. i förslag till		80	
Kindergarten, anslag till	5	44, 47	145
Kolonilrädgårdar, anläggande af	2	15	12
Kommunala förtroendemän, val af	10	99—104	
Kommunalförordningen för stad, yttrande öfver föreslagen ändring	2	21	49

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Kristiansborg, inköp af egendomen	2	17	28
Kronouppbördskassör, antagande på ordinarie stat	2	10, 16	19
Köp af egendomen Hammarby	3	21	31
„ af egendomen Kristiansborg	2	17	28
„ af mark inom kvarteren Högne, Hupert, Josef, Ivar, och Kåre	6	63	
„ af tomtmark i N:o 143 södra kvarteret	2	17	27
Köpeskilling för gården N:o 9 norra kvarteret	5	49	163
Köttbesiktningsbyrån, nybyggnad		80	232
Landstinget, upplåtande af mark till tuberkulossjukhus	6	53	192
Landstingsmän, val af		39	
Lidmans bro, höjande af densamma	1	11	
Lilla Johanneslund, förlikning af donationsjordsrättegång	3	24	60
Lån, upptagande af nytt obligationslån å 3,000,000 kr.	6	50, 105	166
Läkarevård, för personal i stadens tjänst	6	18, 50	169
Lönereglering och förändrad arbetsordning för Magistraten		78	
Lösningsrätt, N:o 73 norra kvarteret	2	15	15
„ N:o 76 och 78 södra kvarteret	3	25	62
„ N:o 23 västra kvarteret	4	40	114
„ N:ris 94 och 106 norra kvarteret samt 80 och 81 södra kvarteret	5	48	149
„ tomten N:o 1 Inge		62	
„ N:ris 94 och 106 norra, N:o 70 a västra och N:o 56 västra kvarteret	10	108	253
Magistraten, anslag till juridiskt biträde		90	B 63
„ förändrad arbetsordning och löneregleringen		78	
„ semester-arvoden		91	B 52, 61
Mantalspenningar, förteckning öfver personer, som böra befrias från	9	80	
Mantalsskrifning, F. V Bergströms	6	43, 61	
„ G. Palms		28	
Markinköp inom kvarteren Högne, Hupert, Josef, Ivar och Kåre	6	63	
Mobergska fonden, understödstagare		40	
Musikpaviljong i Vasaparken, uppförande af	3	27	
Mölntorps Aktiebolags vattenfall, förvärfvande af	1	6	3
Nyanläggningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken år 1907	5	49	164
Obligationslån, upptagande af nytt lån å 3,000,000 kr.	6	50, 105	166
Ordförande, val af		3	
„ vice, val af		3	

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Redogörelsen sid.
Polis, anslag till ridande polis		106	238
Polisen, beklädnadsanslag		91	B 52, 61, 64
„ nyanskaffning af vapenpersedlar		91	B 52, 61, 64
„ skrifmaskin		91	B 52, 61, 64
Polis- och Brandstation, underhåll och reparation		95	
Polisbevakning, extra under storsträjken	6	65	
Rabatt för större gasförbrukare		110	257
Revision af Centralslöjdskolans och Tekniska skolans räkenskaper	8	74	
„ af fattigvårdens räkenskaper för år 1909	7	69	Särsk. tryck
„ af spritbolagets räkenskaper	4	33, 39	110
„ af stadens räkenskaper för år 1908	7	52, 53, 69	Särsk. tryck
„ af stadsplanen		70	195
„ af 1908 års utställnings räkenskaper		51, 108	254
„ af läroverkets byggnadsfonds räkenskaper		80	
Ridande polisstation, anslag till		106	238
Rådhuset, reparation	1	7	5
Rättegång, ang. expropriation af vatten ur Svartån	10	104	
Sala—Gysinge—Gäfle järnvägs a.-b. årsberättelse för 1908		44, 45	
Sjukhuset vid fattiggården, tillbyggnad		95	B 32
Sjukkassa, anslag till Västerås sjukkassors Centralförsamlings fortsättning	10	78, 107	245
Skarpskyttebron, höjande af densamma	1	11	
„ utredning om apterande för körtrafik		94	B 65
Skolkök, upplåtande och iordningställande af lokal i Sundinska huset	9	81	234
Stadsarkitekt, anslag för tjänstens uppehållande		92	B 23, 53, 64
Stadsfullmäktige, L. Blumes afsägelse af ledamotskap		75	
„ V. Grandinson vald		105	
Stadsfullmäktigeval, indelning af staden i valkretsar	8	66, 74	222
Stadsläkare, andre, val af	5	33, 44	105
Stadsplanen, intagande af Ängsgärdet och Korsängsgärdet		28	
„ revision af		70	195
Stenstad, motion om stenhus inom stadsplanen		18	
Stockholm—Västerås—Bergslagens järnv., aktieutdelning		97	B 58
Storstrejken, extra polisbevakning	6	65	
„ vakthållning vid vatten- o. elektricitetsverken	9	77	226
Stängningstid för bodar		110	
Sundinska fonden, förvaltningsberättelse och användning af öfverskottsmedlen	10	108	
Sundinska fonden, hyresersättning för Sundinska huset		95	
Sundinska huset, hyresersättning till Sundinska fonden		95	

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Sundinska huset, lokal för Arbetareinstitutets bibliotek		8	7
„ upplåtande och iordningsställande af lokal för skolkök	9	81	234
Sundinska understödsfonderna, understödens antal och storlek	3	25	
„ understödstagare		33	
Svanström, A. F., understöd åt	3	25	61
"Sällskapets" rätt att utskänka brännvin	8	72	
Taxering, Allm. Svenska Elektr. A.-B:s	2	6, 16	22
„ Västmanländska Landtmännens Centralförenings	2	6, 16	21
„ Koop. Föreningen Sveas	4	33	
„ O. Lönnqvists		64	
Taxeringsnämd, afsägelse af ledamotskap		19	
„ val af	2	10, 13, 22	
Tekniska hjälpkrafter, ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter	2	26, 11, 16, 31	16, 87, 95
Tekniska skolan, anslag till	7	66, 71	216
„ reparation af Zimmerm. fondens gård	4	41	116
Tomtförsäljning, N:o 1 i kvarteret Hilmer	5	47	144
„ N:o 2 i kvarteret Hilmer	6	62	
Tomtmark, byte af tomt- och gatumark, N:o 75 och 76 södra kvarteret	2	17	25
„ försäljning af mark i kv. Lorens	4	42	118
„ inköp af mark af N:o 143 södra kvarteret	2	17	27
Tryckfrihetsförordningen, yttrande öfver föreslagen ändring	8	77	
Tuberkulossjukhus, upplåtande af mark åt Landstinget	6	53	192
„ vatten-, aflopps och gasledningar till		61, 70	210
„ vatten till detsamma från Stenvreten		64, 70	213
Tyttbofallen, förväfvande af	11	111, 113	
Tågförbindelse, åtgärd för återställande af förbindelse söderut		74, 110	
Understöd åt arb. A. F. Svanström	3	25	61
Utgifts- och inkomststat för 1910	9	90	B 1
Utredning om inrättande i Västerås af en yrkesskola för elektrotekniker och elektromekaniker		88	237
Utskänkning af brännvin, "Sällskapet"	8	72	
„ af vin och öl i Centralhotellet	7	72	
Uttaxering för 1909	9	98	B 60, 65
Wahlbeckska fonden, ledamot i tillsättningsnämnden		74	
Vakthållning vid vatten- och elektricitetsverken under storsträjken	9	77	226

	Redogörelsen sid.	Protokollet sid.	Handlingarne sid.
Valkretsar för stadsfullmäktigeval	8	66, 74	222
Vatten, rätt för tuberkulossjukhuset att taga vatten från Stenvreten		64, 70	213
,, rätt för Västmanlands regemente att taga vatten från Mälaren		49	
Vatten-, aflopps- och gasledningar till tuberkulossjukhuset		61, 70	210
Vatten-, gas- och elektricitetsverken, budget för 1910	9	96	B 39
,, nyanläggningar och nyanskaffn. år 1910	9	97	B 49, 58
,, vinstöfverskott för 1908	10	45, 97	121, B 59
Vatten- och gasverksstyrelsen, meddelande om ordförandeval m. m.		6	
,, årsberättelse för 1908		45	121
Vattenklosetter i gårdarne N:o 4 Västermalm, N:o 57 västra kvarteret, N:o 1 Palma, N:o 3 Pamela och N:o 1 Magna	8	72	217
,, i Domkapitelshuset	1	5	1
,, i K. Telegrafverkets nybyggn. vid Kyrkog.	6	51, 62	
Vattenkraft, fråga om inköp af vattenfall i Kolbäcksån	1	6	3
Vice brandchef, val af		98	
Vin och öl, utskänkning i Centralhotellet	7	72	
Vinstöfverskott från vatten-, gas- och elektricitetsverken år 1908	10	45, 97	121, B 59
Vägfråga, utredning från Svenska stadsförbundet		18	
Västmanlands kraftaktiebolag, utredning ang.	11	111, 113	
Västmanlands regemente, rätt att taga vatten från Mälaren		49	
Yrkesskola för elektrotekniker och elektromekaniker, utredning		88, 105	237
Yttrande ang. ändring i kommunalförordningen för stad	2	21	49
,, öfver föreslagen ändring i Tryckfrihetsförordn.	8	77	
,, öfver förslag till Byggnadsstadga för riket	9	61, 81	
,, öfver 6 kap. i lagberedningens försl. till jordabalk		80	
Årsberättelse, Brandstyrelsens för 1908		24	52
,, Hälsovårdsnämndens för 1908		53	175
,, Sala—Gysinge—Gefle järnvägs a.-b. för 1908		44, 45	
,, Vatten- och gasverksstyrelsens för 1908		45	121
Öl och vin, utskänkning i Centralhotellet	7	72	
Östermalm, förlikning af donationsjordsrättegång ang. området	5	47	143

Västerås, Västmanlands Allehandas tryckeri 1910

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

Redogörelse

för de beslut Stadsfullmäktige i Västerås under år 1909 fattat.

Under år 1909 hafva hållits 16 sammanträden.

Stadsfullmäktige hafva beslutat:

Dag och § i protokollet	
28/1 § 6.	ang. *vattenklosett i Domkapitelshuset* att tillsvidare medgifva anordnande af en dylik samt i sammanhang därmed, att *Vatten- och Gasverksstyrelsen skulle underrättas om alla beslut angående medgifvande att inrätta vattenklosetter;*
28/1 § 11.	ang. *fråga om förvärfvande af Mölntorps Aktiebolag tillhöriga vattenfall i Kolbäcksån,* att härom väckt motion ej skulle föranleda vidare åtgärd;
28/1 § 12.	ang. *rättegång mot donationsjordsinnehafvare* att bemyndiga Drätselkammaren att anhängiggöra och utföra rättegång mot samtliga de innehafvare af till staden donerad jord, å hvilka stämning hittills icke blifvit uttagen eller med hvilka eljes öfverenskommelse ännu ej träffats;
28/1 § 13.	att *Västerås stad skulle tillhandahålla rektor vid högre allmänna läroverket härstädes bostad eller i vederbörlig ordning bestämd hyresersättning;*
28/1 § 14.	ang. *rådhusets reparation* att till täckande af uppkommen brist å anslagen till rådhusets reparation af lånemedel bevilja 3,000 kronor;
28/1 § 16.	ang. *nya elektricitetsverket* att ställa till Vatten- och Gasverksstyrelsens förfogande ett förslagsanslag af 11,000 kronor till inköp af pålar för en tilltänkt ny elektricitetsverksbyggnad;
28/1 § 17.	ang. *donation af änkefru Fryklund* att förklara sig för sin del icke hafva något att erinra emot en ifrågasatt försäljning af en änkefru Fryklunds dödsbo tillhörig fastighet i Stockholm under visst förbehåll;
28/1 § 20.	ang. *ombyggnad af Skarpskyttebron* att, utöfver förut för ändamålet beviljadt belopp 2,200 kronor, anslå 1,800 kronor för höjning af bron i samband med ombyggnaden äfvensom omläggning af gångvägarne till bron;

Dag och § i protokollet	
10/2 § 23.	ang. *val af taxeringsnämnd* att utse ledamöter och suppleanter i taxeringsnämnden;
25/2 § 25.	ang. *anläggande af koloniträdgårdar* att efter aftal om arrende af domprostens lönejord utanför Glastullen låta därstädes anlägga koloniträdgårdar äfvensom härför anvisa af lånemedel 6.000 kronor samt uppdraga åt Drätselkammaren att söka åt staden förvärfva ifrågavarande område med äganderätt;
25/2 § 26.	ang. *lösningsrätt* att icke göra lösningsrätt gällande till gården N:o 73 norra kvarteret, som köpts af Hilma Dorotea Clefberg för 11,000 kronor;
25/2 § 27.	ang. *ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter* att för frågans utredning tillsätta en kommitté;
25/2 § 28.	ang. *antagande af kronouppbördskassör på ordinarie stat* att i anledning af Magistratens framställning i ämnet förklara, att hinder härför ej mötte;
25/2 § 29.	ang. *Västmanländska Landtmännens Centralförenings taxering år 1907* att icke öfverklaga Kungl. Kammarrättens utslag öfver samma taxering;
25/2 § 30.	ang. *Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets taxering år 1907* att uppdraga åt Drätselkammaren att öfverklaga Kungl. Kammarrättens utslag i fråga om samma taxering, dock med rätt för kammaren att, därest bolaget ej öfverklagade utslaget, för stadens vidkommande afstå från talan emot detsamma;
25/2 § 31.	ang. *byte af tomt- och gatumark vid Kopparbergsvägen* att godkänna Drätselkammarens förslag till aftal i nämnda afseende med firman Axel Hygrell & C:o;
25/2 § 32.	ang. *inköp af tomtmark* att från Emil Tengström och Elin Tengström inköpa planteringslanden N:o 12 hälften af N:o 14 och en fjärdedel af N:o 8 af tomten N:o 143 södra kvarteret, i areal tillhopa 531,5 kvadratmeter;
25/2 § 33.	ang. *inköp af egendomen Kristiansborg* att icke antaga från fideikommissinnehafvaren inlämnat anbud att till staden försälja egendomen för 200,000 kronor;
25/2 § 38.	ang. *nya hamnbyggnaden* att bemyndiga hamnbyggnadskommitterade att tillsvidare fortsätta arbetet med handmuddring samt att den ökade kostnaden häraf skulle bestridas af anslaget till hamnutvidgningen.
12/3 § 41.	ang. *yttrande öfver förslag till ändrad lydelse af 74 § i kommunalförordningen för stad;*

Dag och § i protokollet	
12/3 § 42.	ang. *inköp af egendomen Hammarby och lägenheten Lugnet* att afslå Drätselkammarens förslag om inköp af egendomen för 200,000 kronor och lägenheten för 5,000 kronor;
26/3 § 47.	ang. *donationsjordsrättegång* att på af Drätselkammaren föreslagna villkor nedlägga donationsjordsrättegång rörande Lilla Johanneslund;
26/3 § 48.	ang. *understöd* att bevilja arbetaren A. F. Svanström ett årligt understöd af 48 kronor under hans återstående lifstid att utgå af hamnens öfverskottsmedel;
26/3 § 49.	ang *lösningsrätt* att icke göra lösningsrätt gällande på grund af öfverlåtelser å stadens grund belägna fastigheterna dels 927,5 kvadratmeter af gården och tomten N:o 76 södra kvarteret, som köpts för 6,000 kronor, och dels gården och tomten N:o 78 södra kvarteret, som köpts för 35,000 kronor;
26/3 § 51.	ang. *understöd från Sundinska understödsfonderna* att sådana understöd skulle utgå ur fonden för pauvres honteux och medelklassen till 10 personer med 150 kronor hvar och ur fonden för arbetsklassen likaledes till 10 personer med 75 kronor hvar;
36/3 § 55.	ang. *musikpaviljong* att till utförande af en sådan paviljong anvisa utöfver i 1909 års budget beviljade 500 kronor ytterligare ett belopp af 500 kronor;
29/4 § 59.	ang. *nytt elektricitetsverk* att anslå dels för uppförande af nytt elektricitetsverk å den nuvarande gasverkstomten 395,000 kronor, dels för utvidgning af det elektriska ledningsnätet m. m. 61,000 kronor och dels, med godkännande af ett preliminärt aftal, till Allmänna Svenska Elektriska A.-B. såsom ersättning för stadens öfvertagande af den rörelse, som bolaget bedref med distribuering af elektrisk energi till småafnämare i staden 18,500 kronor, samt att ofvanberörda anslagsbelopp å tillhopa 474,500 kronor, hvari ingick förut af Stadsfullmäktiga beviljade anslag dels till utredning af förevarande ärende 5,000 kronor och dels till inköp af pålvirke 11,000 kronor, skulle gäldas af lånemedel, allt med åläggande för Vatten- och Gasverksstyrelsen att vidtaga förenklingar med afseende å byggnaden och dess inredning till den omfattning, styrelsen pröfvade möjligt;
29/4 § 61.	ang. *hamnafgifter* att icke för närvarande bifalla en af Stockholms Transport- och Bogserings-Aktiebolag gjord anhållan om nedsättning för bolagets räkning af en del hamnafgifter;
29/4 § 62.	ang. *tillsättande af en byggnadschef att* godkänna innehållet uti en af särskilda kommitterade uppgjord promemoria angående ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter, *att* tillsätta en byggnadschef med fast lön af 8,000 kronor om året jämte två ålderstillägg à 500 kronor efter resp. 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöring och med den

Dag och § i protokollet	
	fördelning af aflöningen i lön och tjänstgöringspenningar samt de villkor i öfrigt, som den af Stadsfullmäktige under år 1908 antagna allmänna lönestaten för stadens tjänstemän och betjänte innehöll, *samt att* uppdraga åt en särskild kommission att efter annonsering om platsens ledighet till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande och förslag öfver de inkomna ansökningarne, hvarefter Stadsfullmäktige ville företaga val af byggnadschef;
29/4 § 65.	ang. *besvär öfver taxering* att bemyndiga Drätselkammaren att anföra besvär öfver Kungl. Kammarrättens utslag ang. Kooperativa föreningen Sveas taxering år 1907;
29/4 § 68.	ang. *undantag från bestämmelser i byggnadsordningen,* att under förutsättning, att kyrkostämman såsom beslutande i fråga om skolhustomten N:o 154 västra kvarteret bifölle en af Direktören O. F. Wijkman gjord framställning om fasadrätt för tomten N:o 57 västra kvarteret emot nyssnämnda tomt, för ifrågavarande fall medgifva undantag från 16 och 19 §§ i stadens byggnadsordning i ändamål att Byggnadsnämnden måtte kunna tillåta sökanden att bebygga tomten N:o 57 med fasad i gränslinien mot tomten N:o 154;
27/5 § 71.	ang. *revision af spritbolagets räkenskaper för försäljningsåret 1 Oktober 1907—31 December 1908* att bevilja ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattade;
27/5 § 74.	ang. *lösningsrätt* att icke göra lösningsrätt gällande till å stadens grund belägna fastigheten gården och tomten N:o 23 västra kvarteret, som köpts för 19,400 kronor;
27/5 § 78.	ang. *reparation och omändring af gården N:o 1 norra kvarteret* att för ändamålet anslå 2,050 kronor af Zimmermanska slöjdskolefondens medel;
27/5 § 79.	ang. *gatuläggning,* att anslå 2,070 kronor för utläggande af en 6 meter bred körbana i Västra Esplanaden från Västra Bergsgatan till Gustafsgatan;
27/5 § 80.	ang. *försäljning af tomtmark* att bemyndiga Drätselkammaren att till åkaren E. A. Holmberg sälja ett markområde i kvarteret Lorens enligt karta af stadsingeniören Gewalt utgörande i areal 355 kvadratmeter till ett pris af 4 kronor pr kvadratmeter;
27/5 § 81.	ang. *priset på gas och elektrisk ström för stadens eget behof* att uppdraga åt Drätselkammaren att träffa öfverenskommelse med Vatten- och Gasverksstyrelsen angående ifrågavarande pris;
27/5 § 83.	ang. *gasledning* att uppdraga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen att låta nedlägga gasledning i viss del af Pilgatan;

Dag och § i protokollet	
$^{27}/_{5}$ § 86.	ang. *val af andre stadsläkare* att till innehafvare af denna befattning utse medicine licentiaten Carl Olof Idar;
$^{22}/_{6}$ § 91.	ang. *gasledning* att bevilja 6,650 kronor af lånemedel för nedläggande af gasledning i Östermalms-, Emaus-, Pil- och Malmabergsgatorna samt för utbyte af 3 luxlampor därstädes mot 5 gatulyktor för gas att utföras i sammanhang med förut beslutade gatuledningsarbeten i samma sträckning;
$^{22}/_{6}$ § 92.	ang. *afloppsledning* att bevilja 3,000 kronor af lånemedel för anläggande af en afloppsledning genom Munkgatan, Vasagatan och Vasaparken till Södra Esplanaden;
$^{22}/_{6}$ § 93.	ang. *donationsjordsrättegång* att godkänna en mellan Drätselkammaren och samtliga markinnehafvare inom byggnadsområdet Östermalm ingången förlikning;
$^{22}/_{6}$ § 94.	ang. *försäljning af tomt* att godkänna ett af byggmästaren E. V. Larsson afgifvet anbud å tomten N:o 1 i kvarteret Hilmer å 7,000 kronor samt uppdraga åt Drätselkammaren att träffa närmare aftal om försäljningen;
$^{22}/_{6}$ § 95.	ang. *"Kindergarten"* att afslå en motion med förslag om understöd till en s. k. kindergarten för barn ur arbetarefamiljer;
$^{22}/_{6}$ § 96.	ang. *lösningsrätt* att icke göra lösningsrätt gällande till å stadens grund helt eller delvis belägna fastigheterna gården och tomterna N:ris 94 och 106 norra kvarteret, som gått i försäljning för 28,500 kronor samt gården och tomten N:ris 80 och 81 södra kvarteret, som gått i försäljning för 25,000 kronor;
$^{22}/_{6}$ § 99	ang. *elektriska installationer m. m.* att förbrukare af elektrisk ström från stadens verk ägde rätt att erhålla sina elektriska installationer omlagda genom Vatten- och Gasverksstyrelsens försorg utan beräknade af vinst för elektricitetsverket om skriftlig anmälan därom gjordes senast den 1 Maj 1910, samt att styrelsen bemyndigades att i enlighet med af styrelsen meddelade närmare bestämmelser tillhandahålla elektricitetsverkets abbonnenter goda och ändamålsenliga elektriska lampor;
$^{22}/_{6}$ § 100.	ang. *köpeskilling för fastighet* att upphäfva ett föregående beslut, att 14,600 kronor af köpeskillingen för gården och tomten N:o 9 norra kvarteret skulle gäldas af lånemedel, och i stället bestämma, att jämväl denna del af köpeskillingen skulle utgå af reserverade köpeskillingsmedel;
$^{22}/_{6}$ § 101.	att *förklara ett beslut af Stadsfullmäktige den 20 December 1906 i fråga om anslag till nyanläggningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken;*

Dag och § i protokollet	
22/6 § 102.	ang. *nytt obligationslån* att bemyndiga Drätselkammaren att gå i författning om uppläggande af ett nytt obligationslån å 3,000,000 kronor med 40 års amorteringstid och den räntefot, Drätselkammaren kunde finna mäst fördelaktig, till bestridande af redan beslutade utgifter till ett sammanlagdt belopp af 1,213.338 kronor 89 öre äfvensom under de närmaste åren förestående utgifter, som ej kunde bestridas af uttaxerade medel, samt att uppdraga åt Drätselkammaren att, under förutsättning af nådigt tillstånd, till möjligast förmånliga kurs försälja obligationer af ifrågavarande lån till så stort belopp, som erfordrades för täckande af berörda, redan beslutade utgifter;
22/6 § 103	att meddela bestämmelser angående *fri läkarevård* för en del personal vid stadens verk och inrättningar samt ersättning till stadsläkarne för meddelande af denna läkarevård;
26/8 § 110.	ang. *tuberkulossjukhus* att uppdraga åt Drätselkammaren att å stadens vägnar till landstinget utfärda gåfvobref å den stadens mark, som enligt Stadsfullmäktiges beslut den 26 November 1908 skulle upplåtas till tuberkulossjukhus;
26/8 § 111.	ang. *stadens byggnadschef* att antaga instruktion för byggnadschefen;
26/8 § 113.	ang. *besvär i mantalsskrifningsfråga* att uppdraga åt Drätselkammaren att anföra besvär öfver Konungens Befallningshafvandes utslag i fråga om Kronolänsmannen F. V. Bergströms mantalsskrifning för år 1907;
26/8 § 115.	ang. *gatulyktor* att öfverlåta åt Drätselkammaren att efter Magistratens hörande besluta i fråga om placeringen af 12 nya gatulyktor;
26/8 § 116.	ang. *vattenklosetter* att tillsvidare tillåta anordnande af vattenklosetter uti Kungl. Telegrafverkets nybyggnad vid Kyrkogatan med direkt anslutning till stadens hufvudafloppsledning genom nämnda gata, dock under förbehåll att å tomten reserverades nödig mark för en septik tank, för den händelse Hälsovårdsnämnden framdeles skulle finna inrättande af en sådan erforderlig;
26/8 § 118.	ang. *försäljning af tomt* att antaga ett af Fabrikören A. G. Johansson afgifvet anbud å tomten N:o 2 i kvarteret Hilmer å 5,000 kronor samt bemyndiga Drätselkammaren att med Johansson ingå närmare köpeaftal;
26/8 § 119.	ang. *inköp af mark* att bemyndiga Drätselkammaren att till ett pris af 2 kronor 50 öre för kvadratmetern jämlikt förbehåll i kontrakt af den 17 September 1907 inköpa all Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget tillhörig mark inom byggnadskvarteren Högne, Hubert, Josef, Ivar och Kåre;
26/8 § 122.	ang. *extra polisbevakning* att till extra polisbevakning i anledning af den rådande storstrejken bevilja ett förslagsanslag af 3,000 kronor;

Dag och § i protokollet	
26/9 § 127.	ang *stadens byggnadschef* att till byggnadschef och stadsingeniör i Västerås utse arbetschefen och t. f. stadsingeniören i Hernösand löjtnanten i väg- och vattenbyggnadskåren Gösta Smitt;
30/9 § 129.	ang. *revision af stadens räkenskaper m. m. att* de af revisorerna framställda anmärkningar, i hvad Drätselkammaren anginge icke skulle föranleda annan åtgärd, än att Stadsfullmäktige godkände ett af Drätselkammaren den 26 Augusti 1908 fattadt beslut att från handtverks- och industriutställningen härstädes år 1908 inköpa 30 stycken trädgårdssoffor till ett pris af 13 kronor pr styck eller tillhopa 390 kronor, *att* bevilja Drätselkammaren, Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Hamnstyrelsen för Strömsholms våg ansvarsfrihet för 1908 års räkenskaper och förvaltning *samt att* hädanefter utse sex revisorer med tre suppleanter för revision af nu ifrågavarande räkenskaper;
30/9 § 130.	ang. *revision af fattigvårdens räkenskaper* att bevilja fattigvårdsstyrelsen och dess tjänstemän full ansvarsfrihet för 1908 års förvaltning och räkenskaper;
30/9 § 133.	ang. *arbetsförmedling att* till en arbetsförmedlingsanstalt för Västmanlands län i Västerås bevilja ett årligt anslag, motsvarande en tredjedel af det för uppehållande af anstaltens verksamhet erforderliga årliga beloppet, dock ej öfver 2,000 kronor, hvaraf redan för den del af år 1909, som anstalten kunde komma att vara öppnad, motsvarande belopp fick tagas i anspråk, äfvensom lämna ett anslag för en gång å högst 1,500 kronor till anskaffande af möbler och inventarier för anstaltens behof, allt under förutsättning, att Landstinget eller Hushållningssällskapet för länet beslöte att anslå öfriga för anstaltens inrättande och upprätthållande nödiga medel, *samt att* utse två delegerade för staden att jämte Landstingets och Hushållningssällskapets delegerade öfverlägga om och under hvilken form en arbetsförmedlingsanstalt borde för länet åvägabringas och att, där så pröfvades vara för det allmänna af vikt, besluta dess snara organisation och öppnande;
30/9 § 134.	ang. *anslag till Centralslöjdskolan oah Tekniska skolan att* för år 1910 dels bevilja Centralslöjdskolan och Tekniska skolan 3,000 kronor ur Zimmermanska fonden och dels anslå ur stadskassan 3,000 kronor till Tekniska skolan, *att* bevilja 800 kronor ur Zimmermanska fonden till inventarier m. m. för två nya skolsalar *samt att* ingå till Kungl. Maj:t med ansökan om statsanslag för Tekniska skolan å 4,800 kronor;
30/9 § 135.	ang. *arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet* att härtill för år 1910 anslå 800 kronor;
30/9 § 136.	ang. *utskänkning af öl och vin* att afstyrka en af Alrik Nyberg hos Konungens Befallningshafvande gjord ansökning om tillstånd att i

Dag och § i protokollet	
	förening med mat få till spisande gäster utskänka vin och öl i Centralhotellet under åren 1910—1912;
30/9 § 137.	ang. *utskänkning af brännvin* att tillstyrka en af Direktionen för «Sällskapet» hos Konungens Befallningshafvande gjord anhållan om tillstånd att under år 1910 i Sällskapets lokaler till ledamöter och inbjudna gäster utskänka brännvin;
30/9 § 138.	ang. *vattenklosetter* att medgifva tillstånd för åtskilliga personer att på af Hälsovårdsnämnden föreslagna villkor anordna vattenklosetter;
30/9 § 139.	ang *folkskoleärendenas öfverflyttande till Stadsfullmäktige,* att hos Kungl. Maj:t göra framställning därom, att folkskoleväsendet samt frågor om uppfostran åt varnartade och i sedligt afseende försummade barn finge utgöra en för hela staden gemensam angelägenhet, hvilken staden såsom kommun hade att vårda, samt att detta måtte taga sin början redan den 1 Januari 1910;
30/9 § 140.	ang. *indelning af staden i valkretsar för stadsfullmäktigeval* att staden skulle indelas i två valkretsar, den ena, den södra, bestående af västra kvarteret, västra utgårdarne och södra kvarteret med undantag af Kungsängen öster om Persbobäcken och Lillån, samt den andra, den norra, bestående af norra kvarteret, norra utgårdarne, södra utgårdarne samt Kungsängen, hvilka valkretsar sålunda skulle åtskiljas af en sammanhängande linie, följande Svartån från norr räknadt till Kungsbron eller Apotekarebron samt fortsättande efter Nedre Kungsgatan öfver Stora torget, efter Smedjegatan och Kopparbergsvägen fram till Persbobäcken och efter densamma ut till Lillån och Mälaren;
30/9 § 142.	ang. *revision af Centralslöjdskolans och Tekniska skolans räkenskaper* att bevilja vederbörande ansvarsfrihet för 1908 års förvaltning;
28/10 § 146.	ang. *folkskoleärendenas öfverflyttning till Stadsfullmäktige att* bestämma antalet valda ledamöter i folkskolestyrelsen till tolf af hvilka halfva antalet jämte tre suppleanter skulle utses af Stadsfullmäktige före 1909 års utgång *samt att* anmoda kyrkostämman att jämväl före 1909 års utgång utse lika antal ledamöter jämte suppleanter;
28/10 § 147.	ang. *yttrande i fråga om ändring af stadgandena i § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen* att uppdraga åt Drätselkammaren att å Stadsfullmäktiges vägnar afgifva från chefen för justitiedepartementet infordradt yttrande i ämnet;
28/10 § 148.	ang. *botaniska trädgården* att dels medgifva allmänna läroverket rätt att för framtiden använda botaniska trädgården, dels ock bevilja 2,000 kronor för ordnande af trädgården och uppförande af staket omkring densamma;

Dag och § i protokollet	
28/10 § 149.	ang. *vakthållning under storstrejken* att för sådan vakthållning vid vattenverken, vattenreservoarerna, vattenhufvudledningen mellan staden och Hesslö samt vid elektricitetsverket bevilja af verkens vinstmedel 3,663 kronor 31 öre;
25/11 § 155.	ang. *särskilda föreskrifter för automobiltrafik* att antaga Magistratens förslag till dylika föreskrifter:
25/11 § 158.	ang. *utredning rörande uppförande af en ny paviljong vid epidemiska sjukhuset* att för en dylik utredning bevilja Hälsovårdsnämnden ett förslagsanslag å 500 kronor;
25/11 § 160.	ang. *befrielse från mantalspenningar* att till stadens ombud vid mantalsskrifningsförrättningen öfverlämna förslag till förteckning å de personer, som på grund af fattigdom eller sjuklighet borde befrias från mantalspenningars utgörande för år 1910;
25/11 § 162.	ang *lokal för skolkökskurser* att tills vidare upplåta för sådant ändamål köket på nedre botten i Sundinska huset samt att anslå 1,000 kronor för lokalens iordningställande;
25/11 § 163.	att *afgifva yttrande öfver förslag till byggnadsstadga för riket;*
22/12 § 166.	ang. *budgeten för 1910* att antaga utgifts- och inkomststat för år 1910 med en uttaxering af *6 kronor 75 öre* pr bevillningskrona;
22/12 § 166.	ang. *gatuläggningar* att uppdraga åt Drätselkammaren att utföra omläggning eller ordnande af följande gatudelar, nämligen: *Smedjegatan* från nuvarande stensättningen till Sturegatan, *Slottsgatan* från Stora gatan till Slottsbron, *Stora gatan* från Allégatan till Kungsängsgatan, *Södra Esplanaden* från Hamngatan till Kopparbergsvägen, *Stora gatan* från Oxbacken till Västra Esplanaden samt *Västra Esplanaden* från Stora gatan till Västra Bergsgatan och mellan Gustafsgatan och Svantegatan, samt att anvisa härför erforderliga medel 76,244 kronor af uppkomna besparingar å af lånemedel förut beviljade anslag för gatuläggningsarbeten;
22/12 § 166.	ang. *nyanläggningar och nyanskaffningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken* att af lånemedel bevilja för utsträckning af ledningar till stadens icke planlagda område 5,000 kronor samt för anskaffning af nya mätare 14,000 kronor äfvensom af verkens vinstmedel anslå till nya serviser och gatulyktor 5,650 kronor;
22/12 § 166.	ang. *Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya järnvägsaktiebolag* att icke i 1910 års budget upptaga någon utdelning å stadens aktier i nämnda bolag;

Dag och § i protokollet	
22/12 § 166.	ang. *vatten-, gas- och elektricitetsverkens vinstöfverskott från år 1908* att fastställa berörda vinstöfverskott till 32,097 kronor 67 öre samt bestämma att detsamma skulle ingå som behållning i stadens allmänna budget;
22/12 § 166.	ang. *behållning från föregående år,* att af denna behållning, som af Drätselkammaren beräknats komma att uppgå till omkring 80,000 kronor, 56,000 kronor skulle upptagas såsom inkomst i 1910 års budget samt återstoden reserveras för framtida behof;
22/12 § 167-195	att *företaga val af vice brandchef samt kommunala förtroendemän;*
22/12 § 196.	ang. *rättegång rörande expropriationsskyldighet af vatten i Svartån* att i anledning af stämning af Grefve Henrik Falkenberg såsom innehafvare af fideikommisset Västerås kvarnar öfverlämna detta ärende till afgörande af Drätselkammaren;
23/12 § 199.	ang. *nytt obligationslån* att för verkställighet till Drätselkammaren öfverlämna Kungl. Maj:t af den 20 November 1909 angående rätt för staden att upplägga ett obligationslån å 3 millioner kronor med mera;
23/12 § 201.	ang. *elektrisk ström utom staden* att medgifva Vatten- och Gasverksstyrelsen rätt att utlämna elektrisk ström till i stadens närhet inom S:t Ilians socken bosatte personer under viss förutsättning samt mot 5 öre högre pris pr kilovattimme än som gällde för elektricitetsverkets abbonnenter inom staden;
23/12 § 202.	ang. *fattigvårdskurs* att, för den händelse Svenska Fattigvårdsförbundet komme att under år 1910 anordna en s. k. fattigvårdskurs här i staden, för ändamålet bevilja ett belopp af 200 kronor:
23/12 § 203.	ang *anslag till sjukkassa* att på vissa villkor för år 1910 till Västerås sjukkassors Centralförsamlings Fortsättningsförening anslå ett bidrag motsvarande 1 krona pr medlem i föreningen, som vore mantalsskrifven i staden;
23/12 § 204.	ang. *lösningsrätt* att icke göra lösningsrätt gällande till följande fastigheter på stadens grund, nämligen gården och tomterna N:ris 94 och 106, som köpts för 28,500 kronor, gården och tomten N:o 70 a västra kvarteret, som köpts för 52,000 kronor samt gården och tomten N:o 56 västra kvarteret, som köpts för 6,000 kronor;
23/12 § 205.	ang. *Sundinska donationsfondens öfverskottsmedel* att däraf anslå: Till församlingsdiakonissornas årsunderhåll m. m. . Kr. 2,650: — » arbetsstugan . . . . . » 2,500: — » barnhemmet . . . . . » 500: — » barnkrubban . . . . . » 600: — » nattherberget . . . . . » 300: —

Dag och § i protokollet	
$^{23}/_{62}$ § 210.	ang. *anskaffande af elektrisk kraft till staden* att tillsätta en kommitté med uppdrag att utreda frågan om bildandet af Västmanlands kraftaktiebolag m. m.
$^{30}/_{12}$ § 213.	att *välja sex ledamöter och tre suppleanter* i stadens folkskolestyrelse.

Västerås i Januari 1910.

Theofil Öberg.

Västerås, Vestm. Allehrs tr. 1910.

PROTOKOL II

Stadsfullmäktiges i Västerås

Protokoll

år 1909

Västerås, Vestmanlands Allehandas Boktryckeri 1909.

Protokoll, hållet vid Stadsfullmäktiges i Västerås sammanträden följande dagar år 1909.

Den 2 Januari.

Närvarande: Herrar f. d. Lektorn Th. C. C. af Billbergh, Läroverksadjunkten B. Fjellman, Direktören L. M. Ström, Häradshöfdingen O. L. M. Schenström, Bandirektören J. Plantin, Direktören H. Larsson, Häradshöfdingen C. Uggla, Glasmästaren A. F. Scherdin, Körsnären A. Grönberg, Garfverifabrikören C. A. Palmén, Trädgårdsdirektören F. Johansson, Bankdirektören A. Sundström, Byggmästaren Edv. Karlsson, Folkskoleläraren J. P. Malmberg, Handlanden A. Öhman, Apotekaren O. Oest, Direktören J. Lundin, Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin, Bankkamreraren H. Gustafsson, Grosshandlaren E. Andersson, Kronofogden Th. Kalén, Byggmästaren J. Mattsson, Skomakaremästaren J. Svensson, Fabrikören J. Keijser, vice Häradshöfdingen G. Enhörning, Ingeniören L. Blume, Direktören S. Edström, Järnsvarfvaren S. G. Hedin, Byggmästaren A. Andersson, Grosshandlaren D. Johansson och Ingeniören J. Fredholm.

Frånvarande voro Herrar Doktorn E. Björkman, Plåtslagaremästaren A. Danielsson, Majoren P. Tersmeden, Biträdande Provinsialläkaren G. Holm och Byggmästaren K. J. Karlsson.

§ 1.

Sedan herr af Billbergh, hvilken de flesta år oafbrutet varit ledamot af Stadsfullmäktige, enligt arbetsordningens föreskrift sammankallat Stadsfullmäktige för att bland sig utse dels ordförande och vice ordförande för det ingångna året, dels ock ledamöter och suppleanter i beredningsutskottet för samma tid, öppnades nu sammanträdet af herr af Billbergh.

§ 2.

Val af ordförande

Företogs med slutna sedlar val af ordförande hos Stadsfullmäktige för innevarande år; och befanns vid röstsedlarnes öppnande, att till detta uppdrag blifvit utsedd herr Häradshöfdingen Max Schenström med 29 röster.

En röst tillföll herr Läroverksadjunkten B. Fjellman.

§ 3.

Val af vice ordförande

Sedan herr Schenström öfvertagit förhandlingarnes ledning, skreds till val af vice ordförande hos Stadsfullmäktige för innevarande år; och utsågs härtill jämväl genom sluten omröstning herr Läroverksadjunkten B. Fjellman med 29 röster, hvarjämte en röst tillföll herr f. d. Lektorn Th. af Billbergh.

§ 4.

Val af ledamöter och suppleanter i Beredningsutskottet

Till ledamöter i Beredningsutskottet för innevarande år valdes genom sluten omröstning herrar Doktorn E. Björkman och Bankdirektören A. Sundström, hvardera med 31 röster samt Läroverksadjunkten B. Fjellman, Trädgårdsdirektören F. Johansson och Majoren P. Tersmeden, en hvar med 30 röster.

En röst tillföll en hvar af herrar Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin, Grosshandlaren E. Andersson och Garfverifabrikören C. A. Palmén.

Vid val af suppleanter i utskottet, hvilket val jämväl förrättades med slutna sedlar, utsågos härtill Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin med 27 röster och Garfverifabrikören C. A. Palmén med 10 röster.

Härjämte tillföllo Direktören J. S. Edström 7 röster, Folkskoleläraren J. P. Malmberg och Grosshandlaren E. Andersson hvardera 4 röster, Plåtslagaremästaren A. Danielsson 3 röster, Kronofogden Th. Kalén och Direktören J. Lundin hvardera 2 röster samt en hvar af Ingeniören L. Blume, Körsnären A. Grönberg och Häradshöfdingen C. Uggla en röst.

In fidem

Theofil Öberg.

Stadsfullmäktiges Protokoll.

Den 28 Januari 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice Ordföranden herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt herrar af Billbergh, Ström, Larsson, Uggla, Scherdin, Grönberg, Palmén, Björkman, Fr. Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Malmberg, Öhman, Nordin, Danielsson, Tersmeden, Gustafsson, E Andersson, Kalén, Mattsson, Svensson, Keijser, Enhörning, Blume, K. J. Karlsson, Edström, Hedin, A. Andersson, D. Johansson och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar Plantin, Oest, Lundin och Holm.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Rådmannen J. V. Ödman.

§ 5.

Upplästes och justerades protokollet vid sammanträdet den 2 innevarande Januari. *Justering.*

§ 6.

Ang. vattenklosett i domkapitelshuset.

Föredrogs Hälsovårdsnämndens vid sammanträdet den 21 December 1908 bordlagda, under N:o 1 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen intagna framställning, att Stadsfullmäktige måtte i anledning af en till Hälsovårdsnämnden inkommen ansökning om anordnande af en vattenklosett i Domkapitelshuset för ifrågavarande fall medgifva undantag från den i § 1 af ordningsföreskrifterna i afseende å den allmänna hälsovården i Västerås stad gifna bestämmelsen om garderobklosetter samt tillsvidare tillåta anordnande af en vattenklosett i Domkapitelshuset med direkt anslutning till stadens afloppsledning.

Under öfverläggningen härom yrkade dels herr vice ordföranden bifall till Hälsovårdsnämndens förslag, dels ock herr Nordin jämväl bifall till samma förslag, men med tillägg, att Vatten- och Gasverksstyrelsen måtte genom sekreterarens försorg erhålla meddelande om detta och öfriga beslut angående medgifvande till vattenklosetters inrättande, som Stadsfullmäktige komme att fatta, samt att Styrelsen anmodades att föra liggare öfver i staden befintliga vattenklosetter.

Herr ordföranden framställde efter öfverläggningens slut proposition å berörda yrkanden; och biföllo Stadsfullmäktige härvid herr Nordins förslag.

§ 7.

Ang. Västmanländska landtmännens centralföreningens taxering år 1907.

Föredrogs Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts till Stadsfullmäktige genom Magistraten inkomna utslag den 16 November 1908 angående Västmanländska Landtmännens Centralförenings taxering här i staden år 1907; och beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herr Uggla att remittera utslaget till Drätselkammaren för yttrandes afgifvande.

§ 8.

Ang. Allm. Svenska Elektriska Aktiebolagets taxering år 1907.

Föredrogs och remitterades på förslag af herr Uggla till Drätselkammaren för yttrandes afgifvande Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts till Stadsfullmäktige genom Magistraten inkomna utslag den 28 Oktober 1908 angående Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets taxering här i staden år 1907.

§ 9.

Ang. uppgift om val af ordförande och vice ordförande i Vatten- och Gasverksstyrelsen.

En från Vatten- och Gasverksstyrelsen inkommen skrifvelse af den 13 innevarande Januari med underrättelse om förrättadt val af ordförande och vice ordförande i Styrelsen för innevarande år föredrogs och lades till handlingarne.

§ 10.

Ang. uppgift om val af ordförande och vice ordförande i Drätselkammaren m. m.

Med skrifvelse den 2 innevarande Januari hade Drätselkammaren genom utdrag af sitt protoll för samma dag öfverlämnat uppgift angående förrättadt val af ordförande och vice ordförande såväl för Kammaren i dess helhet som ock för de särskilda afdelningarne äfvensom angående tiden för Drätselkammarens sammanträden och göromålens fördelning mellan ledamöterna under innevarande år.

Berörda skrifvelse och protokollsutdrag skulle läggas till Stadsfullmäktiges handlingar.

§ 11.

Ang. fråga om inköp af vattenfall.

Föredrogs Drätselkammarens under N:o 2 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen intagna utlåtande af den 14 innevarande Januari öfver herr Sundströms motion angående förvärfvande af Mölntorps Aktiebolag tillhöriga vattenfall i Kolbäcksån; och beslöto Stadsfullmäktige utan diskussion i enlighet med Drätselkammarens hemställan, att motionen icke skulle föranleda till någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd.

§ 12.

Ang. rättegång mot donationsjordsinnehafvare.

I skrifvelse den 14 innevarande Januari hade Drätselkammaren, enär åtskilliga innehafvare af donationsjord inom och utom stadsplanen inom närmaste tiden komme att vinna häfd på sina innehafvande fastigheter, till undvikande häraf anhållit om bemyndigande för Kammaren att anhängiggöra och utföra rättegång mot samtliga de innehafvare af till staden donerad jord, å hvilka stämning hittills icke blifvit uttagen eller med hvilka eljes öfverenskommelse ännu icke träffats, med yrkande om skyldighet för dem att till staden afträda af dem innehafd donationsjord och med de yrkanden i öfrigt, som Drätselkammaren pröfvade vara för stadens rätt och bästa förmånligast, samt att Stadsfullmäktige, därest Drätselkammaren skulle komma att,

innan denna framställning blifvit pröfvad, låta anhängiggöra dylik rättegång mot någon eller några donationsinnehafvare, ville godkänna hvad Drätselkammaren sålunda åtgjorde.

Stadsfullmäktige biföllo denna Drätselkammarens hemställan.

§ 13.

Ang. tillhandahållande af bostad eller hyresersättning åt rektor vid allmänna läroverket.

Med skrifvelse den 14 innevarande Januari, intagen under N:o 4 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen, hade Drätselkammaren öfverlämnat till Stadsfullmäktiges pröfning en framställning från Rektorn Peter Bagge, att Stadsfullmäktige ville såsom ett förtydligande tillägg till sitt beslut den 26 sistlidne November att med afseende å bostad eller hyresersättning åt rektor vid Västerås högre allmänna läroverk åtaga sig den skyldighet, som härutinnan kunde åligga staden enligt § 216 i gällande läroverksstadga, lämna den förklaringen, att detta beslut innebure ett uttryckligt åtagande att tillhandahålla bostad eller i vederbörlig ordning bestämd hyresersättning åt rektor vid högre allmänna läroverket i Västerås, samt såsom eget yttrande föreslagit, att Stadsfullmäktige icke måtte i anledning af Rektor Bagges nu ifrågavarande framställning ändra sitt den 26 November 1908 fattade beslut i ärendet.

Härjämte hade Drätselkammaren förmält, att vid ärendets behandling i Drätselkammaren, Kammarens ordförande och vice ordförande låtit anteckna, att de röstat för, att Drätselkammaren måtte tillstyrka bifall till Rektor Bagges ifrågavarande framställning.

Efter föredragning af ärendet yrkades:

af herr vice ordföranden, med hvilken herrar af Billbergh, Björkman, Enhörning, Edv. Karlsson, Larsson och Frans Johansson instämde, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att Västerås stad skulle tillhandahålla rektor vid högre allmänna läroverket härstädes bostad eller i vederbörlig ordning bestämd hyresersättning,

af herrar Danielsson och Sundström bifall till Drätselkammarens förslag,

af herr Malmberg, med instämmande af herr Uggla, att Stadsfullmäktige måtte i enlighet med Rektor Bagges hemställan förklara, att beslutet den 26 November 1908 innebure ett uttryckligt åtagande att tillhandahålla bostad eller i vederbörlig ordning bestämd hyresersättning åt rektor vid högre allmänna läroverket i Västerås, samt

af herr Edström, att Stadsfullmäktige måtte göra det uttalandet, att Stadsfullmäktige vid fattandet af sitt beslut den 26 November 1908 därmed afsett, att staden skulle åtaga sig att tillhandahålla bostad eller i vederbörlig ordning bestämd hyresersättning åt rektor vid högre allmänna läroverket i Västerås.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad, framställdes proposition å berörda olika yrkanden; och fattade Stadsfullmäktige härvid sitt beslut i öfverensstämmelse med herr vice ordförandens förslag.

§ 14.

Ang. rådhusets reparation.

Föredrogs Drätselkammarens, under N:o 4 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för denna dag intagna skrifvelse af den 14 Januari 1909 med hemställan, att Stadsfullmäktige måtte till täckande af en uppkommen brist å 2,729 kronor 67 öre å anslagen till Rådhusets reparation bevilja sagda summa att i likhet med föregående anslag till Rådhusets reparation gäldas af lånemedel.

Under öfverläggningen härom yrkade herr Sundström, med hvilken herr Edv. Karlsson instämde, bifall till Drätselkammarens förslag samt dessutom, att, enär vid frågans behandling i Kammaren en post å 250 kronor, utgörande kontrollantarvode, blifvit förbisedd, det af Drätselkammaren begärda anslaget måtte höjas till i afrundadt tal 3,000 kronor.

Stadsfullmäktige beslöto härefter bifalla, hvad herr Sundström sålunda yrkat och föreslagit.

§ 15.

Ang. upplåtande af lokal i Sundinska huset för Västerås Arbetareinstitut.

Uti en den 14 innevarande Januari dagtecknad, under N:o 5 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen intagen skrifvelse, hvarmed Drätselkammaren till Stadsfullmäktiges pröfning äfverlämnat en till Kammaren ingifven motion af herrar Uggla och Malmberg angående upplåtande af biblioteksiokal för Västerås Arbetareinstitut i det s. k. Sundinska huset, hade Drätselkammaren såsom eget yttrande i ärendet på anförda skäl afstyrkt motionen.

Efter föredragning af ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herrar Uggla och Malmberg att återremittera motionen till Drätselkammaren för att af Kammaren tagas i öfvervägande, då Drätselkammaren komme att definitivt behandla frågan, på hvad sätt och för hvad ändamål Sundinska husets olika lokaler skulle användas.

§ 16.

Ang. anslag till pålar för ny elektricitetsverksbyggnad.

I en under N:o 6 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen intagen skrifvelse af den 20 innevarande Januari hade Vatten- och Gasverksstyrelsen hemställt, att Stadsfullmäktige ville till inköp af pålar för en tilltänkt ny elektricitetsverksbyggnad till Styrelsens förfogande ställa ett förslagsanslag af 11,000 kronor.

Härjämte hade Drätselkammaren på begäran af Vatten- och Gasverksstyrelsen, att Kammaren ville till innevarande stadsfullmäktigesammanträde afgifva yttrande öfver Styrelsens ofvanberörda framställning, i skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 25 innevarande månad, med förmälan, att Drätselkammaren i likhet med Styrelsen ansåge, att nytt elektricitetsverk måste med det snaraste uppföras, äfvensom att den af Styrelsen ifrågasatta platsen vore den lämpligaste, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bifalla den af Vatten- och Gasverksstyrelsen gjorda framställningen.

Efter häraf tagen del beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herr Enhörning att i enlighet med Drätselkammarens tillstyrkan bifalla framställningen.

§ 17.

Ang. medgifvande till försäljning af en änkefru Fryklunds dödsbo tillhörig fastighet.

Till Stadsfullmäktiges afgörande hade Drätselkammaren med skrifvelse den 25 innevarande Januari öfverlämnat *dels* följande framställning:

"Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom ett den 28 Juli 1904 upprättadt testamente förordnade Änkefru Johanna Charlotta Fryklund, född Blomberg, bl. a. att den henne tillhöriga fastigheten N:o 18 i kvarteret Hjorten med adress N:o 46 vid Sturegatan på Östermalm här i staden skulle efter hennes död tillfalla sonen Grosshandlaren Emil Teodor Fryklund, dock med villkor i afseende å hälften af fastigheten att Grosshandlaren Fryklund icke

finge försälja, bortgifva eller med inteckning besvära sistberörda fastighetsdel eller genom testamente eller annorledes förfoga öfver densamma i vidsträcktare mån än beträffande det öfverskott i värde, som kunde visa sig sedan följande i testamentet gjorda dispositioner blifvit tillgodosedda, nämligen att efter Grosshandlaren Fryklunds frånfälle 10,000 kronor skulle tillfalla Västerås stad att af dess Stadsfullmäktige förvaltas med föreskrift, att räntan däraf skulle årligen hvarje jul utdelas till fem à sex fattiga familjer eller fattiga änkor, samt 75,000 kronor för visst ändamål tilldelas Stockholms stad.

Emellertid visade det sig vid boutredningen efter bemälda Änkefru Fryklund, att hon allenast ägde 3/4 af ifrågavarande fastighet N:o 18 i kvarteret Hjorten, medan återstående fjärdedelen ägdes af Grosshandlaren Fryklund. Den i testamentet angifna inskränkningen i den senares äganderätt kom sålunda allenast att afse 3/8 af fastigheten.

Den 6 Oktober 1906 afled Grosshandlaren Emil Teodor Fryklund och efterlämnade ett den 23 Januari s. å. upprättadt testamente, hvarigenom han förordnat, att sedan efter hans död kvarlåtenskapen blifvit genom utredningsmännens försorg förvandlad i kontanta penningar samt en del i detta testamente bestämda legater blifvit utbetalda, återstoden af kvarlåtenskapen skall tillfalla Stockholms stad att för visst i testamentet närmare angifvet ändamål af dess Stadsfullmäktige förvaltas.

I vår egenskap af utredningsmän i Grosshandlaren Emil Teodor Fryklunds dödsbo hafva vi under längre tid sökt att till ett fördelaktigt pris afyttra den stärbhuset tillhöriga, ofta berörda fastigheten N:o 18 i kvarteret Hjorten, men icke förrän nu hafva vi lyckats erhålla något enligt vårt förmenande antagligt anbud. Då det emellertid, därest detta anbud skulle komma att accepteras, är antagligt, att den af Änkefru Johanna Charlotta Fryklund i hennes ofvan omförmälda testamente gjorda dispositionen af 10,000 kronor till Västerås stad icke skulle kunna till sitt fulla belopp utgå, utan möjligen komma att nedsättas med 1,500 à 2,000 kronor, hafva vi icke velat underlåta att inhämta yttrande huruvida en försäljning på sätt vi nu föreslå, skulle vinna godkännande af herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vi vilja upplysa, att fastigheten N:o 18 i kvarteret Hjorten är för all framtid brandförsäkrad i Stockholms stads Brandförsäkringskontor för Tvåhundratusen (200,000) kronor, samt för innevarande år taxeringsvärderad till Trehundratusen (300,000) kronor.

Byggmästaren Pehr Nilsson här i staden har enligt till oss aflämnadt anbud erbjudit sig att inköpa meranämnda fastighet med tillträde den 1 Januari 1909 för en köpeskilling af Trehundratjugutusen (320,000) kronor.

Då detta anbud är vida fördelaktigare än hvarje annat, som förut afgifvits till stärbhuset, anse vi för vår del att detsamma bör antagas. Vi påpeka i detta sammanhang att Stockholms stads Drätselnämnds första afdelning såsom af bifogade protokollsutdrag framgår, förklarat sig icke för sin del hafva något att erinra emot den föreslagna försäljningen och tillåta oss anhålla, att jämväl herrar Stadsfullmäktige i Västerås ville för sin del godkänna, att fastigheten försäljes på nu föreslaget sätt.

Stockholm den 19 Januari 1909.

E. Lidforss **Leodor Levy,"**

dels ock ett därvid i besannad afskrift fogadt utdrag af Stockholms stads Drätselnämnds första afdelnings protokoll den 20 Oktober 1908, hvaraf inhämtades, att

afdelningen för sin del beslutat förklara, att afdelningen icke hade något att erinra mot den ifrågasatta fastighetsförsäljningen.

I förstberörda skrifvelse hade Drätselkammaren, under erinran, att Stadsfullmäktige vid sammanträde den 30 November 1905 emottagit meddelande om ifrågavarande till förmån för Västerås stad gjorda testamentariska förordnande, föreslagit,

att Stadsfullmäktige måtte förklara för sin del icke hafva något att erinra emot den nu ifrågasatta försäljningen af fastigheten N:o 18 i kvarteret Hjorten i Stockholms stad, dock under förbehåll, att den minskning i det till Västerås stad donerade beloppet, som härigenom kunde komma att uppstå, icke blefve större än minskningen i den till förmån för Stockholms stad genom Änkefru Fryklunds testamente gjorda donationen, i förhållande till storleken af de till de båda städerna testamenterade olika beloppen.

Efter föredragning af ärendet beslöto Stadsfullmäktige bifalla hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 18.

Ang. val af taxeringsnämnd.

I kallelsen till dagens sammanträde hade tillkännagifvits, att därvid skulle förekomma val af 5 ledamöter och minst 3 suppleanter i stadens taxeringsnämnd för innevarande år enligt Konungens Befallningshafvandes i länet kungörelse den 8 Januari 1909.

Efter föredragning af berörda kungörelse i tillämpliga delar föreslog herr vice ordföranden, med hvilken herr Uggla förenade sig, att med valet skulle anstå till ett extra sammanträde med Stadsfullmäktige någon dag före den 15 nästkommande Februari samt att det måtte uppdragas åt Beredningsutskottet att till detta extra sammanträde förbereda valet.

Herr Sundström föreslog, att Stadsfullmäktige måtte vid innevarande sammanträde företaga ifrågavarande val.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad, framställde herr ordföranden proposition å ofvanberörda olika yrkanden; och blef härmed herr vice ordförandens förslag af Stadsfullmäktige bifallet.

§ 19.

Ang. fråga om antagande af Kronouppbördskassör på ordinarie stat.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 21 innevarande Januari hade Magistraten hemställt, att Stadsfullmäktige måtte för sin del förklara, att hinder för antagande af kronouppbördskassör på ordinarie stat icke mötte.

Efter uppläsande af berörda skrifvelse yrkade

dels herr vice ordföranden, att ärendet måtte remitteras till utlåtande af Drätselkammaren,

dels ock herr Enhörning, att Stadsfullmäktige måtte besluta remittera frågan till Beredningsutskottet för yttrandes afgifvande.

Stadsfullmäktige fattade sitt beslut härutinnan i enlighet med herr Enhörnings yrkande.

§ 20.

Ang. höjande af Skarpskyttebron m. m.

Sedan Stadsfullmäktige i den för innevarande år fastställda utgiftsstaten anslagit ett belopp af 2,200 kronor till ombyggnad af den s. k. Lidmans bro eller Skarpskyttebron, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 25 innevarande Januari, i anledning däraf att såväl Västerås Bryggeriaktiebolag som ock ett antal fastighetsägare inom byggnadsområdet Lustigkulla inkommit till Drätselkammaren med en, vid Drätselkammarens skrifvelse fogad, framställning därom, att vid den blifvande ombyggnaden af bron densamma måtte höjas samt en gångbana anordnas mellan bron och Bryggerigatan i Lidmansgatans riktning, samt under framhållande af, att, då de nuvarande uppgångarne från Skarpskyttebron till Bryggerigatan vore i ett ytterst bristfälligt skick och mången gång, särskildt vintertiden farliga att beträda i synnerhet för äldre personer, och då bron utgjorde en mycket anlitad förbindelseled för gångtrafiken mellan de norra stadsdelarne å ömse sidor om ån, Drätselkammaren funne det nu framställda önskemålet synnerligen berättigadt, föreslagit,

att Stadsfullmäktige måtte, utöfver förut beviljadt belopp för ombyggnad af Skarpskyttebron, 2,200 kronor, anslå ett belopp af 1,800 kronor för höjning af bron i samband med ombyggnaden 2 meter öfver det nuvarande planet samt anläggande af en gångbana mellan bron och Bryggerigatan i Lidmansgatans sträckning äfvensom en mindre höjning närmast bron af gångvägen till Kyrkogatan, enligt ett af arbetschefen uppgjordt kostnadsförslag.

Efter föredragning af detta ärende yrkade

dels herr vice ordföranden, att frågan måtte bordläggas,

dels herr Enhörning med instämmande af herr Edv. Karlsson, att Stadsfullmäktige måtte denna dag företaga ärendet till slutligt afgörande samt därvid bifalla Drätselkammarens förslag,

dels och herr Björkman, att ärendet måtte återremitteras till Drätselkammaren med uppdrag för Kammaren att utreda kostnaden för en ombyggnad af ifrågavarande bro såsom körbro.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad, framställdes till en början proposition å de gjorda yrkandena om ärendets bordläggning, återremiss eller slutliga afgörande denna dag; och beslöto Stadsfullmäktige härvid att bifalla sistberörda yrkande, att frågan skulle denna dag slutligen afgöras.

Härefter blef Drätselkammarens förslag af Stadsfullmäktige bifallet.

§ 21.

Ang. fråga om ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter.

Inlämnades en af herrar Edström och Blume undertecknad motion med förslag, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt en kommitté af sju personer, utsedde tre af Stadsfullmäktige och en hvardera af Drätselkammaren, Byggnadsnämnden, Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Hamnstyrelsen att skyndsamt inkomma med förslag till arbetsordning och löneförmåner för stadens tekniska hjälpkrafter äfvensom fördelning å desamma af stadens byggnads-, mätnings- och underhållsarbeten samt, därest ofvanstående vunne Stadsfullmäktiges bifall, att den af motionärerna tidigare väckta motionen om tillsättandet af en byggnadschef måtte remitteras till sagda kommitté.

Efter uppläsande af motionen beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herrar vice ordföranden och Edström att remittera motionen till utlåtande af Byggnadsnämnden och Beredningsutskottet med uppdrag för Utskottet jämväl att afgifva förslag till val af de ledamöter i den ifrågasatta kommittén, hvilka skulle utses af Stadsfullmäktige.

§ 22.

Justering. Beslöto Stadsfullmäktige på förslag af herr Uggla att uppdraga åt herrar vice ordföranden och Enhörning att jämte herr ordföranden justera dagens protokoll.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 2 Februari 1909.

Max. Schenström.

Georg Enhörning. ***B. Fjellman.***

Offentligen uppläst den 2 Februari 1909; betygar

Ex officio

Theofil Öberg.

Västerås, Vestm. Allehrs Boktryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges Protokoll.

Den 10 Februari 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice Ordföranden herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt herrar af Billbergh, Ström, Plantin, Larsson, Scherdin, Grönberg, Palmén, Fr. Johansson, Edv. Karlsson, Öhman, Tersmeden, Gustafsson, E. Andersson, Kalén, Mattsson, Svensson, Holm, Enhörning, Blume, K. J. Karlsson, Hedin och A. Andersson.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar Uggla, Björkman, Sundström, Malmberg, Oest, Lundin, Nordin, Danielsson, Keijser, Edström, D. Johansson och Fredholm.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 23.

Ang. val af taxeringsnämnd.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 nästlidne Januari uppdragit åt Beredningsutskottet att förbereda valet af taxeringsnämnd för innevarande år, hade Utskottet i skrifvelse den 8 innevarande Februari föreslagit, dels att Stadsfullmäktige ville likasom föregående år för hvar och en af de fem ledamöterna i taxeringsnämnden välja en suppleant, dels ock att Stadsfullmäktige måtte utse till ledamöter i taxeringsnämnden herrar Länsbokhållaren Vilhelm Lange, Handlanden N. G. Bergström, Filaren R. Söderqvist, Urmakaren A. Ström och Målaremästaren C. Johansson samt till dessas respektive suppleanter herrar Landskontoristen A. F. Lindblad, Grosshandlaren E. Andersson, Förmannen S. G. Hedin, Exekutionsbetjänten R. Pettersson och Byggmästaren K. J. Karlsson.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige att utse en suppleant för en hvar af de ordinarie ledamöterna i taxeringsnämnden; och valde Stadsfullmäktige härefter med acklamation:

till ledamöter i taxeringsnämnden herrar

Länsbokhållaren Vilhelm Lange,
Handlanden N. G. Bergström,
Filaren R. Söderqvist.
Urmakaren A. Ström och
Målaremästaren C. Johansson

samt till dessas respektive suppleanter herrar

Landskontoristen A. F. Lindblad,
Grosshandlaren E. Andersson,
Förmannen S. G. Hedin,
Exekutionsbetjänten R. Pettersson och
Byggmästaren K. J. Karlsson.

§ 24.

Protokollet vid dagens sammanträde blef härefter uppläst och justeradt.

In fidem

Theofil Öberg.

Västerås. Vestm. Allehrs Boktryckeri 1909

Stadsfullmäktiges Protokoll.

Den 25 Februari 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice Ordföranden herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt herrar af Billbergh, Ström, Plantin, Larsson, Uggla, Scherdin, Grönberg, Palmén, Björkman, Fr. Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Öhman, Oest, Nordin, Tersmeden, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Mattsson, Keijser, Enhörning, Blume, K. J. Karlsson, Edström, Hedin, Albert Andersson, Daniel Johansson och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar Malmberg, Lundin, Danielsson, Svensson och Holm.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 25.

Ang. anläggande af koloniträdgårdar.

Vid föredragning af Drätselkammarens, under N:o 7 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen intagna, förnyade utlåtande i fråga om anläggande af koloniträdgårdar beslöto Stadsfullmäktige utan föregående diskussion i enlighet med Drätselkammarens hemställan att bemyndiga Drätselkammaren att efter träffadt aftal om arrende af Domprostens lönejord utanför Glastullen låta därstädes anlägga koloniträdgårdar i hufvudsaklig öfverensstämmelse med en af Kaptenen O. von Knorring uppgjord plan äfvensom anvisa af lånemedel det för anläggningen erforderliga beloppet i afrundadt tal 6,000 kronor, samt att uppdraga åt Drätselkammaren att söka åt staden med äganderätt förvärfva ifrågavarande område.

§ 26.

Ang. fråga om inlösen af gården N:o 73 norra kv.

Föredrogs Drätselkammarens under N:o 8 i de tryckta handlingarne för dagen intagna skrifvelse, däri Drätselkammaren hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke i anledning af den lagfart, som den 28 sistlidne December beviljats å den på stadens grund belägna gården N:o 73 i norra kvarteret, som stadsvaktmästaren Johan Linus Valdemar Clefbergs hustru Hilma Dorothea Clefberg, född Pettersson, köpt af fältskären Johan Adolf Strömberg för 11,000 kronor, göra stadens lösningsrätt till fastigheten gällande.

Stadsfullmäktige biföllo Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 27.

Ang. ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 nästlidne Januari till Byggnadsnämnden och Beredningsutskottet remitterat en af herrar Edström och Blume samma dag väckt motion med förslag, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt en kommitte af sju personer, utsedde tre af Stadsfullmäktige och en hvardera af Drätselkammaren, Byggnadsnämnden, Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Hamnstyrelsen att skyndsamt inkomma med förslag till arbetsordning och löneförmåner för stadens tekniska hjälpkrafter äfvensom fördelning å desamma af stadens byggnads-, mätnings- och underhållsarbeten samt att den af motionärerna tidigare väckta motionen om tillsättandet af en byggnadschef måtte remitteras till sagda kommitté, med uppdrag för Beredningsutskottet jämväl att afgifva förslag till val af de ledamöter i den ifrågasatta kommittén, hvilka skulle utses af Stadsfullmäktige, hade såväl Byggnadsnämnden som Beredningsutskottet i afgifna, under N:o 9. i de tryckta handlingarne för dagen intagna utlåtanden tillstyrkt bifall till motionen,

I enlighet härmed beslöto Stadsfullmäktige nu tillsättandet af den af motionärerna föreslagna kommittén samt att den af motionärerna tidigare väckta motionen om tillsättandet af en byggnadschef skulle öfverlämnas till denna kommitté.

Härefter utsågo Stadsfullmäktige i enlighet med Beredningsutskottets förslag till ledamöter af kommittén herrar Direktören J. S. Edström, Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin och Direktören H. Larsson.

I sitt ofvanberörda utlåtande hade Byggnadsnämnden jämväl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta att uppdraga åt kommitterade att föreslå erforderliga ändringar i stadens byggnadsordning och i taxan å arvode för mätningar med mera.

Stadsfullmäktige biföllo detta Byggnadsnämndens förslag.

Slutligen beslöto Stadsfullmäktige på förslag af herr Nordin att uppdraga åt Byggnadsnämndens ordförande att sammankalla kommitterade.

§ 28.

Ang. antagande af kronouppbördskassör på ordinarie stat.

Jämlikt Beredningsutskottets i afgifvet yttrande, intaget under N:o 10 i de tryckta handlingarne för dagen, gjorda tillstyrkan beslöto Stadsfullmäktige bifalla Magistratens hemställan, att Stadsfullmäktige ville förklara, att hinder icke mötte för antagande af kronouppbördskassör på ordinarie stat.

§ 29.

Ang. Västmanländska Landtmännens Centralförenings taxering år 1907.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 nästlidne Januari till Drätselkammaren remitterat Kungl. Kammarrättens utslag angående Västmanländska Landtmännens Centralförenings taxering här i staden år 1907 hade Drätelkammaren i afgifvet utlåtande, intaget under N:o 11 i de tryckta handlingarne för dagen, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke fullfölja talan emot Kungl. Kammarrättens ifrågavarande utslag.

Drätselkammarens hemställan bifölls.

§ 30.

Ang. Allm. Svenska Elektriska Aktiebolagets taxering år 1907.

Föredrogs Drätselkammarens under N:o 12 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen intagna utlåtande; och beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med Drätselkammarens förslag att uppdraga åt Drätselkammaren att anföra underdåniga

besvär öfver Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts utslag den 28 Oktober 1908 på Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets besvär öfver Västmanlands läns pröfningsnämnds beslut den 26 September 1907 i fråga om bolagets inkomsttaxering och därvid yrka fastställande af pröfningsnämndens beslut; dock med rätt för kammaren att, efter pröfning af omständigheterna, därest bolaget för sin del förklarade sig icke komma att öfverklaga Kungl. Kammarrättens utslag, för stadens vidkommande afstå från talan emot samma utslag

§ 31.

Ang. byte af tomt- och gatumark vid Kopparbergsvägen.

I en under N:o 13 i de tryckta handlingarne för dagen intagen skrifvelse hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af ett från firman Axel Hygrell & C:o inkommet förslag till byte med staden af tomt- och gatumark, föreslagit, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att med firman träffa aftal om det ifrågasatta markutbytet på följande hufvudsakliga villkor:

1:o) Staden erhåller af tomten N:o 76 södra kvarteret 295 kvadratmeter för Kopparbergsvägens utläggande med därå uppförda ett boningshus samt ett uthus, hvilken mark jämte hus firman dock medgifves rätt att — emot en ersättning till staden af 25 kronor om året och skyldighet att svara för skatter och onera, äfvensom brandstodsafgift men utan skyldighet för staden att underhålla byggnaderna — disponera under fem år och därefter tills vidare, dock ej längre än 10 år efter det bytet kommit till stånd;

2:o) Staden erhåller af samma tomt 32 kvadratmeter för Timmermansgatans utläggande;

3:o) Firman Axel Hygrell & C:o erhåller af tomten N:o 75 södra kvarteret dels 445,5 kvadratmeter intill Timmermansgatan och dels 1,5 kvadratmeter i hörnet af nämnda gata och Kopparbergsvägen; allt enligt en handlingarne i ärendet bilagd af Stadsingeniören Gewalt i Januari 1909 upprättad karta.

4:o) Tillträde sker å ömse sidor genast efter bytesaftalets upprättande.

På yrkande af herrar Uggla och Enhörning biföllo Stadsfullmäktige till alla delar, hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 32.

Ang. inköp af mark i tomten N:o 143 södra kvarteret.

I en under N:o 14 i de tryckta handlingarne för dagen intagen skrifvelse hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af ett erbjudande från Emil Tengström och Elin Tengström såsom ägare till planteringslanden N:o 12, hälften af N:o 14 och en fjärdedel af N:o 8, alla belägna i tomten N:o 143 södra kvarteret och innehållande i areal tillhopa 531,5 kvadratmeter, att till staden sälja samma lotter till ett pris af två kronor och femtio öre pr kvadratmeter, hemställt om bemyndigande för kammaren att till erbjudet pris för stadens räkning inköpa ifrågavarande markområden, samt att Stadsfullmäktige måtte bestämma, att den erforderliga köpesumman måtte gäldas af reserverade köpeskillingsmedel.

Stadsfullmäktige biföllo hvad Drätselkammaren sålunda hemställt.

§ 33.

Ang. fråga om inköp af egendomen Kristiansborg

Med skrifvelse den 16 innevarande Februari, intagen under N:o 15 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren till Stadsfullmäktiges afgörande öfverlämnat ett från innehafvaren af Kristiansborgs fideikommiss Grefve Lars Benzelstierna

von Engeström inkommit anbud å försäljning till staden af Kristiansborgs gård för en köpeskilling af 200,000 kronor att gäldas med allenast från stadens sida uppsägbara 4 % obligationer.

Såsom eget yttrande i frågan hade Drätselkammaren, enär det fordrade priset för egendomen vore för högt, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke antaga det nu föreliggande anbudet.

Efter föredragning af ärendet yrkade *dels* herr Enhörning, med hvilken herr Sundström instämde, bifall till Drätselkammarens förslag, men med tillägg, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att träffa öfverenskommelse med fideikommissinnehafvaren om ägoutbyte mellan Kristiansborg och Nordanby eller annan staden tillhörig jord,

dels och herr Nordin bifall till Drätselkammarens förslag utan tillägg.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad, beslöto Stadsfullmäktige efter framställd proposition å berörda olika yrkanden, hvarvid votering begärts, med 20 ja mot 11 nej, afgifna för bifall till herr Enhörnings förslag, att i enlighet med herr Nordins yrkande bifalla hvad Drätselkammaren i ärendet hemställt.

Ang. taxa å ersättning till stadsläkarne för sjukvård åt personer vid stadens verk och inrättningar m. m.

§ 34.

En från Hälsovårdsnämnden inkommen skrifvelse af den 17 innev. Februari med förslag till taxa å ersättning till stadsläkarne för sjukvård åt en del vid stadens verk och inrättningar anställd personal med mera föredrogs och blef på yrkande af herr vice Ordföranden remitterad till utlåtande af Drätselkammaren.

Ang. vägfrågan i köpingar och municipalsamhällen.

§ 35.

Beslöto Stadsfullmäktige lägga till handlingarne en från Svenska Stadsförbundet inkommen utredning angående vägfrågan i köpingar och municipalsamhällen.

§ 36.

Ang. fråga om vissa ändringar i stadens byggnadsordning.

Inlämnade herr Daniel Johansson en motion med förslag angående ändring i nu gällande byggnadsordning för Västerås stad så, att endast stenhus måtte mot allmän gata uppföras samt att endast af stadsarkitekt och Byggnadsnämnd godkända byggmästare finge tillstånd att inom staden utöfva byggnadsverksamhet.

Efter uppläsande af motionen yrkade

dels herr Daniel Johansson, att densamma måtte remitteras till Beredningsutskottet och Byggnadsnämnden,

dels och herr vice Ordföranden, att motionen måtte remitteras till utlåtande af Stadsplanekommitterade och Byggnadsnämnden.

Vid framställd proposition å dessa yrkanden biföllo Stadsfullmäktige herr vice Ordförandens yrkande.

§ 37.

Ang. fråga om utredning rörande äganderätten till domprostgården m. m.

En vid dagens sammanträde af herrar B. Fjellman och Axel Sundström väckt motion med anhållan om uppdrag för Stadsplanekommitterade att utreda, huruvida och på hvad villkor staden måtte kunna förskaffa sig full ägenderätt till den tomt, hvarå den nuvarande domprostgården vore belägen med mera blef på yrkande af motionärerna bordlagd till nästkommande sammanträde.

§ 38.

Föredrogs följande från Hamnbyggnadskommitterade inkomna framställning: *Ang. muddringsarbeten vid nya hamnbyggnaden.*

"Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I ändamål att i största möjliga utsträckning bereda arbetstillfälle under vintern åt stadens arbetare hafva Hamnbyggnadskommitterade ställt i gång med en del handmuddring för nya hamnen, hvarigenom ett trettiotal arbetare fått sysselsättning. Hittills har detta arbete ej inneburit något fördyrande af kostnaderna för nya hamnen, enär den upptagna massan i alla fall behöfts för utfyllning å plats, dit det nya mudderverket ej direkt kan stjälpa densamma. Men då det, som hädanefter uppmuddras för hand, ej behöfves för samma ändamål, innebär fortsättning med handmuddring en onödig kostnad för hamnbyggnaden.

I betraktande af att arbetsbristen fortfarande är stor, i det att i början af innevarande vecka 170 st. i staden boende arbetare anmält sig hos arbetschefen som arbetssökande, vore synnerligen önskligt att ej nu behöfva inställa det ifrågavarande arbetet, och sålunda öka antalet arbetssökande. Den pågående handmuddringen kräfver en kostnad af inemot 60 kronor per dag, och skulle kostnaden således efter 1 ½ månad, med afdrag för den kostnad som muddring med verket betingar, uppgå till c:a 2,000 kronor.

Då kostnaden för den nya hamnbyggnaden hitintills ställt sig väsentligt lägre än de beräknade, och anledning ej förefinnes antaga, att de återstående arbetena skola blifva dyrare än beräknats, anse Hamnbyggnadskommitterade sig kunna förklara, att de för hamnutvidgningen anslagna medlen äro fullt tillräckliga, äfven om ofvannämnda summa nedlägges på handmuddring.

På grund häraf få Hamnbyggnadskommitterade hemställa,

att Herrar Stadsfullmäktige ville bemyndiga Kommitterade att tills vidare fortsätta handmuddringsarbetetet, samt att kostnaden härför skall bestridas af de till hamnutvidgningen lämnade anslaget.

Västerås den 25 februari 1909.

För Hamnbyggnadskommitterade:

John Karlsson.

Wald. Grandinsson.

På yrkande af herrar Edström, Plantin och Nordin beslöto Stadsfullmäktige bifalla, hvad kommitterade sålunda hemställt.

§ 39.

I skrifvelse den 23 innevarande Februari hade Länsbokhållaren Vilhelm Lange, hvilken den 10 samma månad blifvit af Stadsfullmäktige utsedd att vara ledamot af Västerås stads taxeringsnämnd för innevarande år, anhållit om entledigande från ifrågavarande uppdrag. *Ang. afsägelse från ledamotskap i taxeringsnämnden.*

Med bifall till berörda anhållan beslöto Stadsfullmäktige på förslag af herr Uggla att uppdraga åt Beredningsutskottet att afgifva förslag å en ledamot i taxeringsnämnden i herr Langes ställe.

In fidem.

Theofil Öberg.

Justeradt den 12 Mars 1909.

Max. Schenström.

Stadsfullmäktiges Protokoll.

Den 12 Mars 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice Ordföranden herr Läroverksadjunkten B. Fjellman, samt herrar af Billbergh, Ström Plantin, Larsson, Uggla, Scherdin, Grönberg, Palmén, Björkman, Frans Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Malmberg, Öhman, Oest, Lundin, Nordin, Danielsson, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Mattsson, Svensson, Holm, Keijser, Enhörning, Blume, K. J. Karlsson, Edström, Hedin, Albert Andersson, Daniel Johansson och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall: Herr Tersmeden.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 40.

Justering.

Upplästes och justerades protokollet vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 25 nästlidne Februari.

§ 41.

Ang. yttrande öfver förslag till lag ang. ändrad lydelse af 74 § i förordningen om kommunalstyrelse i stad.

Föredrogs Magistratens under N:o 17 i de tryckta handlingarne för dagen intagna skrifvelse af den 5 innevarande Mars, hvari Magistraten i anledning af nådig remiss den 26 nästkommande Februari af ett skrifvelsen bifogadt förslag till lag angående ändrad lydelse af 74 § i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 26 Mars 1862 på anmodan af Konungens Befallningshafvande i länet infordrat Stadsfullmäktiges yttrande senast före den 17 innevarande Mars.

Efter öfverläggning i ämnet beslöto Stadsfullmäktige på förslag af herr Uggla, med hvilken herr vice Ordföranden förenade sig, förklara att Stadsfullmäktige i anledning af den korta tid, inom hvilken Stadsfullmäktiges svar infordrats, icke kunde öfver den föreslagna lagändringen afgifva annat yttrande, än att den föreslagna tidpunkten för lagens ikraftträdande i hvarje fall syntes vara allt för nära förestående.

§ 42.

Ang. fråga om inköp af egendomen Hammarby m. m.

Föredrogs det under N:o 16 i de tryckta handlingarne för dagen intagna ärendet angående fråga om inköp af den Fullerö fideikommiss tillhöriga egendomen Hammarby, 4 mantal frälse i Lundby socken, för 200,000 kronor och lägenheten Lugnet i Kockvreten å Västerås stads område för 5,000 kronor.

I detta ärende, som den 30 januari 1908 remitterats till utlåtande af Drätselkammaren och Stadsplanekommitterade samt Beredningsutskottet, hade *dels* Stadsplanekommitterade i skrifvelse den 2 Maj 1908 tillstyrkt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att på erbjudna villkor inköpa egendomen Hammarby och lägenheten Lugnet, *dels* Drätselkammaren uti ett den 16 nästlidne Februari afgifvet utlåtande hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att, med godkännande af ett vid utlåtandet fogadt preliminärt köpeaftal mellan Drätselkammaren och innehafvaren af Fullerö fideikommiss Grefve Fr. W. Cronstedt, på i samma aftal närmare angifna villkor inköpa ifrågavarande fastigheter, samt, under förutsättning af bifall till berörda förslag, att bemyndiga Drätselkammaren att vidtaga erforderliga åtgärder för införlifvande af egendomen Hammarby med Västerås stad i administrativt, kommunalt, ecklesiastikt och judiciellt afseende, *dels ock* slutligen Beredningsutskottet i afgifvet yttrande af den 4 innevarande Mars hemställt, att Stadsfullmäktige måtte afslå Drätselkammarens förslag om inköp af egendomen Hammarby och lägenheten Lugnet.

Under en långvarig öfverläggning i ärendet yrkade

dels herr vice Ordföranden, med hvilken herrar Nordin, Sundström, Oest och Holm instämde, att Stadsfullmäktige måtte afslå Drätselkammarens i ärendet väckta förslag,

dels ock herr Enhörning, med instämmande af herrar Edv. Karlsson, Danielsson, Edström, Uggla, Frans Johansson, Björkman, Blume och Fredholm, bifall till Drätselkammarens förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad, beslöto Stadsfullmäktige efter framställd proposition å berörda olika yrkanden, hvarvid votering begärts med 21 ja emot 14 nej, afgifna för bifall till herr Enhörnings yrkande, att i enlighet med herr vice Ordförandens yrkande afslå Drätselkammarens framställning.

Emot detta Stadsfullmäktiges beslut anmälde herrar Enhörning, Uggla, Danielsson, Edström, Hedin, Albert Andersson, Fredholm, Kalén, Björkman, Blume, Edvard Karlsson och Frans Johansson sin reservation.

§ 43.

Ang. fråga om utredning rörande äganderätten till domprostgården m. m.

Vid förnyad föredragning denna dag af herrar Fjellmans och Sundströms vid senaste sammanträdet väckta motion i fråga om utredning, huruvida och på hvad villkor staden måtte kunna förskaffa sig full äganderätt till den tomt, hvarå den nuvarande domprostgården vore belägen, med mera, blef motionen på yrkande af herr vice Ordföranden remitterad till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 44.

Ledamot i taxeringsnämnden.

Till ledamot i årets taxeringsnämnd i stället för Länsbokhållaren V. Lange, som vid Stadsfullmäktiges senaste sammanträde entledigats från detta uppdrag, utsågs med acklamation i enlighet med Beredningsutskottets i skrifvelse den 4 innevarande Mars väckta förslag f. Landträntmästaren C. Hj. Rudberg.

§ 45.

Uppdrogs åt herrar vice Ordföranden och Enhörning, att jämte herr Ordföranden justera detta protokoll. *Justeringsmän.*

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 20 Mars 1909.

Max. Schenström.

B. Fjellman. ***Georg Enhörning.***

Offentligen uppläst den 20 Mars 1909; betygar

Ex officio

Theofil Öberg.

Västerås, Vestm. Alleh:s Boktryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges Protokoll.

Den 26 Mars 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice Ordföranden herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt herrar af Billbergh, Ström, Plantin, Larsson, Scherdin, Grönberg, Palmén, Frans Johansson, Sundström, Edvard Karlsson, Malmberg, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Mattsson, Svensson, Keijser, Blume, K. J. Karlsson, Edström, Hedin, Albert Andersson, Daniel Johansson, och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar Uggla, Björkman, Lundin, Tersmeden, Holm och Enhörning.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 46.

Brandstyrelsens berättelse för år 1908.

En från Brandstyrelsen ankommen skrifvelse, hvarmed styrelsen öfverlämnat af brandchefen uppgjord årsberättelse för 1908, blef, sedan antecknadt blifvit, att berörda skrifvelse och berättelse funnes intagna i Stadsfullmäktiges handlingar för dagen, lagd till Stadsfullmäktiges handlingar.

§ 47.

Ang. nedläggande af donationsjordsrättegång ang. Lilla Johanneslund.

I skrifvelse den 16 nästlidne Februari, intagen under N:o 19 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren, som den 12 December 1901 anhängiggjort rättegång emot Landtbrukaren Carl August Sköld, såsom innehafvare af lägenheten Lilla Johanneslund, innehållande 490,5452 ar i Tunby stadsgärde och 562,0484 ar i Iggebygärdet, med yrkande om bättre rätt till ifrågavarande fastighet såsom varande till staden donerad, i anledning af ett från nuvarande innehafvaren af lägenheten änkan Johanna Sköld inkommet förlikningsanbud i anslutning till Stadsfullmäktiges beslut den 31 maj 1899 i fråga om uppgörelse med donationsjordsinnehafvare, tillstyrkt förlikning af ifrågavarande rättegång samt föreslagit, att Stadsfullmäktige, ville besluta nedlägga stadens talan emot innehafvaren af lägenheten Lilla Johanneslund och förklara sig afstå från alla i rättegången uppgifna anspråk till ifrågavarande fastighet mot erhållande af en löseskilling beräknad efter 20 % af 1894 års taxeringsvärde å fastigheten, 8,200 kronor, eller 1,640 kronor.

Efter föredragning häraf bifölls Drätselkammarens hemställan.

§ 48.

Ang. understöd till A. F. Svanström.

I en under N:o 20 i de tryckta handlingarne för dagen intagen skrifvelse till Stadsfullmäktige hade Hamnbyggnadskommitterade hemställt, att arbetaren Axel Ferdinand Svanström, som genom olycksfall i hamnens arbete för framtiden fått sin arbetsförmåga nedsatt, måtte beviljas ett årligt understöd af 48 kronor, att utbetalas med 12 kronor den första i hvar tredje månad från och med den 1 Juli detta år, så länge han lefde, samt att Stadsfullmäktige ville bestämma, att sagda understöd skulle utgå af hamnens öfverskottsmedel.

På yrkande af herr vice Ordföranden biföllo Stadsfullmäktige berörda hemställan.

§ 49.

Ang. fråga om inlösen af gårdarne N:ris 76 och 78 i södra kvarteret.

I enlighet med Drätselkammarens i skrifvelse den 11 innevarande Mars, intagen under N:o 21 i de tryckta handlingarne för dagen, gjorda hemställan beslöto Stadsfullmäktige att icke på grund af skedda öfverlåtelser af å stadens grund belägna fastigheterna, dels 927,5 kvadratmeter af gården och tomten N:o 76 i södra kvarteret, hvilken gård och tomt gått i försäljning för 6,000 kronor, och dels gården och tomten N:o 78 i södra kvarteret, som gått i försäljning för 35,000 kronor, göra stadens lösningsrätt till någondera af berörda fastigheter gällande.

§ 50.

Ang. priset på gas och elektrisk ström för stadens eget behof.

I skrifvelse den 11 innevarande Mars hade Drätselkammaren anhållit, att Stadsfullmäktige måtte bestämma, att all gas och elektrisk ström, som från gas- och elektricitetsverken levererades för stadens eget behof, måtte lämnas till självkostnadspris.

Under öfverläggningen härom yrkade

dels herr Sundström, att Stadsfullmäktige måtte bifalla Drätselkammarens förslag med tillägg att ifrågavarande bestämmelse skulle tillämpas redan från och med innevarande år,

dels ock herr vice Ordföranden, att ärendet måtte remitteras till yttrande af Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Vid framställd proposition å dessa yrkanden biföllo Stadsfullmäktige herr vice Ordförandens förslag.

§ 51.

Ang. understöden från A. T. Sundins understödsfonder.

I öfverensstämmelse med Drätselkammarens i skrifvelse den 11 innevarande Mars väckta förslag beslöto Stadsfullmäktige, att understöden från A. T. Sundins understödsfonder, hvilka understöd skulle utdelas den 8 nästkommande Maj, skulle utgå:

ur fonden för pauvres honteux och medelklassen till 10 personer med 150 kronor hvar och

ur fonden för arbetsklassen likaledes till 10 personer med 75 kronor hvar.

§ 52.

Ang. O. Oests afsägelse af ledamotskap i Drätselkammaren.

I skrifvelse den 20 innevarande Mars hade Apotekaren Otto Oest anhållit att från den 1 instundande April blifva entledigad från uppdraget att vara ledamot i stadens drätselkammare.

Sedan ansökningen upplästs, förklarade herr Oest på inom Stadsfullmäktige allmänt uttalad önskan sig återkalla sin afsägelse; och skulle med anledning häraf herr Oests ifrågavarande skrifvelse icke föranleda till någon Stadsfullmäktiges åtgärd.

§ 53.

Ang. uppförande af nytt elektricitetsverk m. m.

En under N:o 22 i de tryckta handlingarne för dagen intagen skrifvelse af den 19 innevarande Mars, hvari Vatten- och Gasverksstyrelsen hemställt om anslag till uppförande af nytt elektricitetsverk med mera, föredrogs och blef på yrkande af herr Keijser remitterad till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 54.

Ang. fråga om tillsättande af en byggnadschef.

Sedan Stadsfullmäktige den 25 nästlidne Februari fattat beslut om tillsättande en kommitté med uppdrag att skyndsamt inkomma till Stadsfullmäktige med förslag angående ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter, hade kommitterade i ett betänkande af den 22 innevarande Mars, intaget under N:o 23 i de tryckta handlingarne för dagen, föreslagit, att Stadsfullmäktige ville, med godkännande af innehållet uti en betänkandet vidfogad promemoria,

1:o) besluta att tillsätta en byggnadschef med fast lön af 8,000 kronor om året jämte två ålderstillägg à 500 kronor efter respektive 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöring och med den fördelning af aflöningen i lön och tjänstgöringspenningar samt de villkor i öfrigt, som den af Stadsfullmäktige under sistlidet år antagna allmänna lönestaten för stadens tjänstemän och betjänte innehölle;

2:o) samt uppdraga åt en särskild, på sätt i promemorian omförmäldes, tillsatt kommission, att efter annonsering om platsens ledighet utse en byggnadschef, som tillika vore stadsingeniör.

Under öfverläggningen härom yrkade

dels herrar Edström och Nordin, att Stadsfullmäktige måtte bifalla punkt 1:o) af kommittéförslaget och uppdraga åt Byggnadsnämnden att annonsera byggnadschefplatsen till ansökan ledig samt att remittera punkt 2:o) af kommitterades förslag till Drätselkammaren och Beredningsutskottet,

dels herrar Sundström och Danielsson att hela ärendet måtte remitteras till Drätselkammaren,

dels herr vice Ordföranden, att ärendet måtte i dess helhet remitteras till yttranden af Drätselkammaren och Beredningsutskottet.

dels ock herr Malmberg, med instämmande af herr Plantin, att sammansättningen af den föreslagna kommissionen för val af byggnadschef måtte ändras så att ledamöternas antal i kommissionen bestämdes till nio, hvaraf fem utsågos af Stadsfullmäktige.

Vid framställd proposition å yrkande om ärendets remitterande beslöto Stadsfullmäktige att i enlighet med herr vice Ordförandens förslag remittera frågan i dess helhet till utlåtande af Drätselkammaren och Beredningsutskottet.

§ 55.

Ang. uppförande af en musikpaviljong i Vasaparken.

Från Västerås Trädplanteringssällskap hade inkommit en så lydande skrifvelse:

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Herrar Stadfullmäktige den 21 sistlidne December beviljat ett förslagsanslag af högst Femhundra kronor till anordningar för hållande af friluftskonserter i Vasaparken, har Trädplanteringssällskapet låtit genom Trädgårdsdirektören Forsberg utarbeta förslag till dylika anordningar.

Efter samråd med musikfanjunkaren vid Västmanlands regemente, hvilken bland annat lämnat uppgift å det utrymme som erfordrades, har Forsberg anskaffat ritningar till en sådan paviljong.

Därefter hafva kostnadsförslag infordrats af hvilka ett afgifvits af Aktiebolaget Västerås Träförädling slutande å 900 kronor, samt ett af Rickard Olssons snickerifabrik slutande å 650 kronor, i hvilka pris dock icke ingå grund, målning och yttre taktäckning.

Kostnaderna för grund, målning och taktäckning hafva beräknats till 346 kr.

Då således kostnaderna för uppförande af en tillräckligt stor musikpaviljong, efter antagande af det billigare anbudet, för själfva snickeriarbetet skulle uppgå till 996 kronor, får Trädplanteringssällskapet härmed föreslå, att Herrar Stadsfullmäktige ville utöfver redan anslagna 500 kronor anslå ett ytterligare belopp af 500 kronor för en musikpaviljong i Vasaparken.

Västerås den 22 Mars 1909.

På Trädplanteringssällskapets vägnar:

Claes Uggla.

Vid berörda skrifvelse voro såsom bilagor fogade dels följande kostnadsförslag:

Kostnadsförslag för uppförande af en musikpaviljong i Vasaparken:

Enligt medföljande anbud från Richard Olssons snickerifabrik, träfärdig och uppsatt	Kr.	650: —
Tillkommer:		
12 stycken grundpelare af beton	»	96: —
Taktäckning af asfaltspapp med påläggning och strykning	»	40: —
En kula af zinkplåt på takets topp	»	20: —
Målning 2 gånger	»	70: —
Ditkörning af jord samt ordnandet af platsen kring paviljongen . . .	»	120: —
	Kronor	996: —

Västerås den 19 Mars 1909.

C. A. Forsberg.

dels ock två särskilda anbud å uppförande af ifrågavarande musikpaviljong med undantag af grund, målning och yttre taktäckning, det ena från Aktiebolaget Västerås

Träförädling å 900 kronor och det andra från Richard Olssons snickerifabrik å 650 kronor.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herr Kalén att bifalla Trädplanteringssällskapets framställning.

§ 56.

Ang. fråga om Majoren G. Palms mantalsskrifning.

Genom remiss den 20 innevarande Mars hade Magistraten infordrat Stadsfullmäktiges underdåniga förklaring i anledning af Majoren Gösta Palms och Munktorps sockens kommunalstämmas underdåniga besvär öfver Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts utslag den 24 November 1908 i fråga om Majoren Palms rätta mantalsskrifningsort för sagda år; och beslöto Stadsfullmäktige nu efter ärendets föredragning på förslag af herr vice Ordföranden att uppdraga åt Drätselkammaren att å Stadsfullmäktiges vägnar afgifva den underdåniga förklaringen.

§ 57.

Ang. fråga om intagande af Ängsgärdet och Korsängsgärdet i stadsplanen.

I en såsom egen motion af herr K. J. Karlsson upptagen skrifvelse af den 13 innevarande Mars hade Aug. Eriksson m. fl. såsom utsedde ombud för fastighetsägarne å byggnadsområdena Ängsgärdet och Korsängsgärdet anhållit att, vid först blifvande omarbetning eller utvidgning af stadsplanen sagda byggnadsområden måtte intagas uti densamma.

På yrkande af herrar Danielsson och vice Ordföranden blef ärendet remitteradt till utlåtande af Drätselkammaren.

In fidem

Theofil Öberg.

Västerås, Vestm. Allehrs Boktryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges Protokoll.

Den 29 April 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max. Schenström, vice Ordföranden herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt herrar af Billbergh, Ström, Plantin, Larsson, Scherdin, Grönberg, Palmén, Frans Johansson, Sundström, Edv. Karlsson, Malmberg, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Svensson, Holm, Keijser, Enhörning, K. J. Karlsson, Edström, Hedin, Albert Andersson, Daniel Johansson och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar Uggla, Björkman, Lundin, Mattsson och Blume.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 58.

Justering.

Upplästes och justerades protokollet vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 26 nästlidne Mars.

§ 59.

Ang. nytt elektricitetsverk m. m.

Föredrogs det i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för innevarande år under N:ris 22, 24 och 28 intagna ärendet angående fråga om anläggande af ett nytt elektricitetsverk med mera.

I detta ärende hade Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagit, att Stadsfullmäktige ville anslå dels för uppförande af nytt elektricitetsverk å den nuvarande gasverkstomten i hörnet af Nedre Trädgårdsgatan och Sturegatan och i hufvudsaklig öfverensstämmelse med vid styrelsens framställning fogade ritningar 395,000 kronor, dels för utvidgning af det elektriska ledningsnätet och för diverse öfverkopplingar från luftledning till jordkabel med mera 61,000 kronor, och dels, med godkännande af ett vid framställningen i afskrift fogadt därom upprättadt preliminärt aftal, för ersättning till Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget för öfvertagande af den rörelse, som bolaget nu bedrefve med distribuering af elektrisk energi till småafnämare här på platsen, 18,500 kronor eller sammanlagdt 474,500 kronor.

Drätselkammaren, till hvilken detta ärende den 26 nästlidne Mars remitterats, hade i afgifvit utlåtande tillstyrkt bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens ofvanberörda förslag samt tillika hemställt, att Stadsfullmäktige ville bestämma, att den begärda anslagssumman, 474,500 kronor, hvari inginge förut af Stadsfullmäktige be-

viljade anslag dels till utredning af frågan 5,000 kronor och dels till inköp af pålvirke 11,000 kronor, skulle gäldas af lånemedel.

Emot detta Drätselkammarens tillstyrkande hade ledamöterna i Kammaren herrar Sundström, Danielsson och Edvard Karlsson afgifvit en längre skriftlig reservation dock utan särskildt yrkande.

Efter föredragning af de i tryck föreliggande handlingarne i ärendet, uppläste herr Ordföranden dels ett af konsulterande elektriske Ingeniören Magnus Beckman i Linköping på begäran af ofvannämnda reservanter afgifvet längre utlåtande öfver förslaget till nytt elektricitetsverk, dels ock till Stadsfullmäktiges Ordförande ställda särskilda skrifvelser från J. & C. G. Bolinders Mekaniska Verkstads Aktiebolag i Stockholm och Munktells Mekaniska Verkstads Aktiebolag i Eskilstuna, däri nämnda bolag hvar för sig anhållit att få inkomma med förslag för ångdrift till det nya elektricitetsverket.

Under en längre öfverläggning i ämnet yrkade

dels herr Keijser, med instämmande af herrar Enhörning och Plantin, bifall till Drätselkammarens förslag,

dels ock herr Nordin, med hvilken herr Fredholm instämde, likaledes bifall till Drätselkammarens förslag, men med tillägg, att Vatten- och Gasverksstyrelsen måtte åläggas vidtaga förenklingar med afseende å byggnaden och dess inredning till den omfattning, styrelsen pröfvade vara möjligt,

hvarjämte herrar Danielsson och Edvard Karlsson yttrade sig utan att framställa något yrkande.

Efter slutad öfverläggning fattade Stadsfullmäktige vid framställd proposition å ofvanberörda olika yrkanden sitt beslut i enlighet med herr Nordins förslag.

§ 60.

Ang. fråga om ny taxa å hamnafgifter.

I skrifvelse den 7 innevarande April hade Hamnstyrelsen, med erinran därom, att den för stadens hamn nu gällande taxan voro fastställd att gälla till och med utgången af innevarande år, anmält, att enligt Kungl. Maj:ts nådiga förordning af den 31 December 1907 angående taxa å hamnafgifter, taxan skulle, oafsedt den tid, för hvilken densamma blifvit fastställd, gälla till och med utgången af år 1910, och att förslag till ny taxa, uppgjordt af Hamnstyrelsen, skulle af Stadsfullmäktige inlämnas till Konungens Befallningshafvande i länet före den 1 Maj 1910, med anledning hvaraf styrelsen hade gått i författning om påbörjande af de förarbeten, som erfordrades för förslagets uppgörande.

Skrifvelsen föredrogs och lades till handlingarne.

§ 61.

Ang. fråga om nedsättning af vissa hamnafgifter.

Föredrogs Hamnstyrelsens under N:o 25 i de tryckta handlingarna för dagen intagna skrifvelse, däri styrelsen hemställt, att Stadsfullmäktige ville besluta, dels att en af Stockholms Transport- och Bogserings-Aktiebolag till styrelsen inlämnad, vid styrelsens skrifvelse fogad framställning till Stadsfullmäktige angående nedsättning för bolagets räkning å en del hamnafgifter icke för närvarande kunde bifallas, dels ock att uppdraga åt Hamnstyrelsen att vid uppgörande af nytt taxeförslag taga bolagets framställning under öfvervägande.

Stadsfullmäktige biföllo Hamnstyrelsens berörda förslag.

§ 62.

Ang. tillsättande af en byggnadschef m. m.

Föredrogs det under N:ris 23 och 26 i de tryckta handlingarne för innevarande år intagna ärendet angående tillsättande af en byggnadschef med mera.

I detta ärende hade kommitterade för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter i afgifvet betänkande af den 22 nästlidne Mars föreslaget, att Stadsfullmäktige ville, med godkännande af innehållet uti en betänkandet vidfogad promemoria,

1:o) besluta att tillsätta en byggnadschef med fast lön af 8,000 kronor om året jämte två ålderstillägg à 500 kronor efter respektive 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöring och med den fördelning af aflöningen i lön och tjänstgöringspenningar samt de villkor i öfrigt, som den af Stadsfullmäktige under sistlidet år antagna allmänna lönestaten för stadens tjänstemän och betjänte innehölle, samt

2:o) uppdraga åt en särskild kommission, bestående af en ledamot, utsedd af Drätselkammaren, en ledamot, utsedd af Byggnadsnämnden, en ledamot, utsedd af Hamnstyrelsen, en ledamot, utsedd af Vatten- och Gasverksstyrelsen, samt tre ledamöter, utsedda af Stadsfullmäktige, att efter annonsering om platsens ledighet utse en byggnadschef, som tillika vore stadsingeniör.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne Mars remitterat berörda betänkande till utlåtanden af Drätselkammaren och Beredningsutskottet, hade

dels Drätselkammaren i afgifvet yttrande af den 8 innevarande April hemställt, att Stadsfullmäktige måtte bifalla kommitterades ifrågavarande förslag, dock att andra punkten af samma förslag måtte få följande ändrade lydelse: samt

2:o) uppdraga åt en särskild, på sätt kommitterade förslagit, tillsatt kommission att efter annonsering om platsens ledighet till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande och förslag öfver de inkomna ansökningarne, hvarefter Stadsfullmäktige företaga val af en byggnadschef, som tillika är stadsingeniör,

hvaremot herr Edv. Karlsson såsom ledamot i Drätselkammaren reserverat sig samt tillstyrkt kommitterades förslag oförändradt,

dels ock Beredningsutskottet i utlåtande af den 19 innevarande April tillstyrkt Drätselkammarens ändringsförslag beträffande punkt 2:o) af kommitterades förslag angående sättet för byggnadschefens tillsättande samt därjämte föreslagit,

att till bestridande af en del af byggnadschefens aflöning ur hamnkassan anvisades ett årligt belopp af 1,000 kronor,

att innan byggnadschefsplatsen besattes, den blifvande instruktionen för byggnadschefen skulle vara af Stadsfullmäktige antagen,

att i instruktionen för byggnadschefen skulle inflyta bestämmelse om, att denne icke under några förhållanden ägde åtaga sig aflönade uppdrag utom tjänsten,

samt slutligen *att* Stadsfullmäktige ville besluta,

att byggnadschefsplatsen skulle till en början efter ansökningar och förberedelse i den ordning, Drätselkammaren föreslagit, tillsättas på förordnande för tre år utan rätt till uppsägning å någondera sidan,

att vid utgången af dessa tre år efter nya ansökningar och förberedelse af valet, på sätt nyss sagts, åter skulle företagas val af byggnadschef,

samt att, därest vid detta senare val den förut tillförordnade byggnadschefen erhölle majoritet, denne skulle uppföras på ordinarie stat, hvarefter för honom skulle gälla den af kommitterade föreslagna bestämmelsen om uppsägning, men att, om en annan person vid det senare valtillfället erhölle majoritet, valet åter skulle afse förordnande på tre år,

och så vidare.

Under en längre öfverläggning i ärendet yrkade

dels herr vice Ordföranden, med instämmande af herr Tersmeden, bifall till Beredningsutskottets förslag,

dels herr Edström, med hvilken herrar Plantin, Larsson och Enhörning instämde, bifall till Drätselkammarens förslag,

dels herr Oest bifall till Drätselkammarens förslag, men med tillägg, att, innan byggnadschefsplatsen besattes, den blifvande instruktionen för byggnadschefen skulle vara af Stadsfullmäktige antagen,

dels herr Nordin bifall till Drätselkammarens förslag, med tillägg, att en viss del af byggnadschefens aflöning skulle bestridas af hamnens medel, att byggnadschefen skulle sortera närmast under Drätselkammaren, att för uppsägning af byggnadschefen skulle gälla analoga bestämmelser, med hvad i fråga om uppsägning af stadsläkarne i Västerås vore stadgadt, samt att byggnadschefen icke utan Drätselkammarens tillstånd i hvarje särskildt fall skulle äga åtaga sig aflönade uppdrag utom tjänsten,

dels herr Sundström bifall till Drätselkammarens förslag med tillägg, att byggnadschefens tillsättande måtte ske i öfverensstämmelse med hvad Beredningsutskottet föreslagit, dock med den ändring, att byggnadschefen under det första treåriga förordnandet icke skulle kunna *från stadens sida* uppsägas,

dels herr Malmberg bifall till Drätselkammarens förslag med tillägg, att i instruktionen för byggnadschefen skulle inflyta bestämmelse om, att denne icke under några förhållanden ägde att inom staden åtaga sig aflönade arbeten utom tjänsten, men att, beträffande uppdrag å annan ort, han ägde åtaga sig sådana efter medgifvande af Drätselkammaren,

dels och herr Frans Johansson likaledes bifall till Drätselkammarens förslag med tillägg af de utaf Beredningsutskottet föreslagna punkterna, att till bestridande af en del af byggnadschefens aflöning ur hamnkassan skulle anvisas ett årligt belopp af 1,000 kronor, att, innan byggnadschefsplatsen besattes, den blifvande instruktionen för byggnadschefen skulle vara af Stadsfullmäktige antagen, samt att i instruktionen skulle inflyta bestämmelse om, att byggnadschefen icke under några förhållanden ägde åtaga sig aflönade uppdrag utom tjänsten.

Sedan härefter dels herr Nordin återtagit sitt förra yrkande och yrkat bifall till Drätselkammarens förslag allenast med tillägg, att en viss del af byggnadschefens aflöning skulle bestridas af hamnens medel, samt herr Malmberg äfvenledes återtagit sitt yrkande och förenat sig med herr Oest, framställde herr Ordföranden proposition på de slutligen föreliggande olika yrkandena.

Då herr Ordföranden härvid förklarade sig anse frågan om bifall till Drätselkammarens förslag vara med öfvervägande ja besvarad, begärdes votering, hvarefter till kontraproposition i hufvudvoteringen genom särskild votering med 24 ja emot 7 nej, afgifna för Beredningsutskottets förslag, antogs herr Oests yrkande. Vid slutligen anställd hufvudvotering blef Drätselkammarens förslag med 18 ja emot 13 nej, afgifna för herr Oests yrkande, af Stadsfullmäktige antaget.

I sitt utlåtande i ärendet hade Drätselkammaren erinrat, att därest kommitterades förslag eller Drätselkammarens ändringsförslag skulle vinna Stadsfullmäktiges bifall, Stadsfullmäktige torde gå i författning om tillsättandet af det antal ledamöter inom valkommissionen, hvilka skulle utses af Stadsfullmäktige.

I anledning häraf beslöto Stadsfullmäktige att nu företaga val af tre ledamöter i kommissionen och utsågos härtill med acklamation herrar Direktören H. Larsson, Statens landsbruksingeniör A. V. Nordin och Direktören J. S. Edström.

§ 63.

Ang. Fryklundska donationen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige, intagen under N:o 27 i de tryckta handlingarne för dagen, hade utredningsmännen i Emil Teodor Fryklunds dödsbo Advokaterna E. Lidforss och Leodor Lewy öfverlämnat redovisning för de medel, som enligt änkefru Johanna Charlotta Fryklunds den 28 Juli 1904 upprättade testamente tillkomme Västerås stad, utgörande kronor 9,132: 26.

På yrkande af herr vice Ordföranden blef ärendet remitteradt till yttrande af Drätselkammaren.

§ 64.

Ang. fråga om val af andre stadsläkare.

Föredrogs och bordlades från Magistraten inkommen skrifvelse af den 22 innevarande April med öfverlämnande af inkomna ansökningar till andra stadsläkaretjänsten jämte Kungl. Medicinalstyrelsens och Hälsovårdsnämndens yttrande däröfver.

§ 65.

Ang. besvär rörande Kooperativa föreningen Sveas taxering år 1907.

I skrifvelse den 20 innevarande April hade Drätselkammaren anhållit om bemyndigande att anföra underdåniga besvär öfver Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts i bestyrkt afskrift vid skrifvelsen fogade utslag den 9 December 1908, hvarigenom Kungl. Kammarrätten nedsatt Kooperativa föreningen Sveas taxering år 1907 för inkomst af rörelse här i staden från 17,968 kronor till 8,464 kronor, och därvid yrka fastställelse af Pröfningsnämndens beslut.

Efter föredragning af ärendet biföllo Stadsfullmäktige på yrkande af herr Enhörning Drätselkammarens hemställan.

§ 66.

Ang. revisionsberättelse af Spritbolagets räkenskaper o. förvaltning.

Föredrogs och bordlades vederbörande revisorers till Stadsfullmäktige inkomna berättelse öfver verkställd granskning af Västerås Spritbolags räkenskaper och förvaltning för försäljningsåret den 1 Oktober 1907 till och med den 31 December 1908.

§ 67.

Ang. understödstagare från Sundinska fonderna

Upplästes och intogs i protokollet följande till Stadsfullmäktige inkomna protokollsutdrag:

"Utdrag af protokoll, hållet vid sammanträde med Nämnden öfver Sundinska understödsfonderna för dels pauvrex honteux och medelklassen och dels arbetsklassen den 28 April 1908.

§ 2.

Efter företagen granskning af inkomna ansökningar om understöd för innevarande år, hvilka af Stadsfullmäktige bestämts till ett antal af tio i hvardera klassen, beslöt nämnden att utse till understödstagare för året:

i fonden för pauvres honteux och medelklassen:

änkefru Karin Lagerström Melin,
» Emilia Eriksson,
fröken Lydia Dillman,

fröken Laura Humble,
» Hedvig Elisabet Tibell,
f. kassören Olof Olsson,
f. handlanden Fredrik Lindgren,
f. sadelmakaren K. G. Vetterström,
f. åkaren Gustaf Eriksson och
f. sjuksköterskan Hedda Charlotta Rundgren; samt

i fonden för arbetsklassen:

f. rättaren A. G Andersson,
änkan Johanna Gustafva Lundberg,
» Karolina Johansson,
» Anna Brita Skoglund,
» Maria Charlotta Vallin,
ogifta Margareta Elisabet Nyström,
» Hedvig Sofia Schinkler,
» Charlotta Fröding,
» Klara Berg och
» Maria Sofia Kollin.

Som ofvan.

In fidem
Theofil Öberg."

§ 68.

Ang. undantag från 16 och 19 §§ i stadens byggnadsordning.

Föredrogs följande från Byggnadsnämnden ankomna skrifvelse och därvid fogade protokollsutdrag:

"Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Byggnadsnämnden får härmed öfverlämna utdrag af sitt protokoll för denna dag, § 45, under anhållan, att Stadsfullmäktige måtte fatta beslut i anledning af Nämndens däri omförmälda framställning till Stadsfullmäktige.

Västerås den 26 April 1909.

På Byggnadsnämndens vägnar:
John Karlsson
Theofil Öberg."

"Utdrag af protokoll, hållet vid Byggnadsnämndens i Västerås sammanträde den 26 April 1909.

§ 45.

Från Direktören O. Fr. Wijkman hade den 22 innevarande April inkommit en så lydande framställning:

"Till Byggnadsnämnden i Västerås.

Undertecknad har för afsikt att förvärfva och bebygga tomten N:o 20 öfre Trädgårdsgatan N:o 57 Västra kv. under förutsättning, att fasadrätt kan erhållas emot skoltomten N:o 154 Västra kvarteret.

Fabrikör A. T. Sundin har genom gåfvobref af den 8 December 1865 för evärderlig ägo som gåfva öfverlämnat denna tomt till staden att för all framtid utnyttjas till plats för folkskola, lekplats och gymnastikplan och hänvisat till kyrkostämmobeslut af den 1 Oktober 1865, hvilket i bestyrkt afskrift bifogas.

Häraf torde tydligt framgå, dels att staden har full äganderätt till ifrågavarande skoltomt, dels att herrar Stadsfullmäktige äga att besluta om upplåtande af fasadrätt för tomten N:o 57 emot Skoltomten.

Med hänsyn till att gåfvobrefvet innehåller, att skoltomten skall användas till lekplats och således vara en öppen plats och att en brandmur måste anses såsom mindre prydlig än fasaden å ett boningshus, så synes det mig, att icke någon olägenhet för tid eller framtid kan förefinnas för tomtens användning för det i gåfvobrefvet angifna ändamålet, hvaraf jag hyser den förhoppning, att Byggnadsnämnden gifver sitt förord till herrar Stadsfullmäktige att bifalla denna min anhållan.

Västerås den 21 April 1909.

O. Fr. Wijkman."

Vid denna skrifvelse fanns fogad följande protokollsutdrag:

"Utdrag af protokoll, hållet vid allmän kyrkostämma med Västerås stads församling den 1 oktober 1865.

§ 3.

Ordföranden tillfrågade sedan församlingen om de mottoge den gåfva, som herr Fabrikör Sundin tillbjudit församlingen, af Hellgrenska tomten på de af honom framställda villkor, hvartill församlingen svarade *ja*. Ordföranden frambar därefter till herr Fabrikör Sundin församlingens tacksamhet för den uppoffring han nu åter gjort för detta samhälles bästa, samt hoppades att herr Fabrikören snart skulle med tillfredsställelse få se frukten af sin ädelmodiga gåfva, då ett ändamålsenligt och vackert skolhus komme att uppföras på den af herr fabrikören skänkta tomten, hvilket skolhus skulle för eftervärlden bära vittne om herr Fabrikörens välvilja för detta samhälle.

In fidem

C. O. Björling.

Justeradt:

A. T. Sundin. Ludv. Mossberg. S. H. Rathsman.

Rätt utdraget, betygar

Västerås i Pastorsexpeditionen den 20 April 1909.

A. Johansson,
l. p."

Härjämte åberopades ett utdrag af Rådstufvurättens i Västerås lagfartsprotokoll så lydande:

"Utdrag af lagfartsprotokoll, hållet vid Rådstufvu-Rätten i Västerås den 8 Januari 1866.

§ 2.

S. D. för lagfart inlämnades följande

Gåfvobref.

Till Västerås stad gifver och förärar jag för all framtid, de af mig från handlanden Alfred Törnblom, för Femtusen (5,000) Riksdaler Riksmynt inköpta, ur fabrikören C. Hellgrens konkursmassa förr tillhöriga, tomterne N:ris 58 59 och 154 i denna stads Västra kvarter, såsom byggnadsplats för folkskola för Västerås stad, med eller utan förening af slöjd och teknisk skola, dock under förhoppning om att äfven en skola af sistnämnde egenskap samtidigt här måtte komma till stånd hvarom vidfästade Kyrkostämmoprotokoll af den 1:sta Oktober 1865 utförligare talar och bestämmer, samt med förbindelser och förbehåll, i öfrigt som följer:

1:o) utfäster jag mig att på egen bekostnad nedtaga och uppföra den ladubyggnad som Handlanden P. E. Lundberg innehar å dessa tomter, samt inlösa den plats på hvilken denna byggnad står;

2:o) att hvad af berörde tomter icke för byggnader i ofvannämnda ändamål erfordras, tjänligen anordnas till, dels lekplats för barnen, dels öfningsfält för dem i trädplantering och trädgårdsskötsel;

3:o) att förutnämnde tomter, så länge de ej för skolans behof tages i anspråk, få brukas och begagnas af mig.

Att jag från platsen får borttaga befintliga fruktträd och bärbuskar, samt och trädplantor, som icke blifva för folkskolan behöflige.

Att jag får borttaga den å tomterna befintliga tobaksladan med sin stengrund, allt utan ersättning, samt att jag för all framtid, kostnadsfritt får disponera öfver den till tomterna hörande utmarken, men i händelse beslut skulle komma att fattas om dess afstående för något allmänt ändamål, så förbehåller jag mig att erhålla den ersättning, som för sagda utmark kan blifva bestämd.

4:o) För häruti uppgifna ändamål och mot de bestämda villkoren öfverlåter jag härmedelst, på sätt förut nämnt blifvit, på Västerås stad, till evärldelig ägo, såsom gåfva förutnämnda tomter, försäkras.

Västerås den 8 December 1865.

Axel Theodord Sundin.
Tobaksfabriksidkare.

Herr fabrikören A. T. Sundins egenhändiga namnunderskrift intyga vi på en gång närvarande vittnen:

E. G. Renander. *F. A. Ekström.*

1866 Januari den 2 uppvist för annotation å Västerås stads uppbördskontor betygar som ofvan

C. V. Malmström.

1866 Januari den 2 uppvist och annoteradt å Västerås stads kronouppbördskontor betygar

C. J. Öjermark,
g:m *Joh. Gust. Berglund.*

Som upplästes; och då fabrikören A. T. Sundin enligt nästföregående § af detta protokoll i dag härstädes undfått 1:a uppbud å köp om de i detta gåfvobref upptagna tomter i denna stad, hvilka enligt utdrag af sistlidet års taxeringslängd för fast egendom i Västerås blifvit åsatt ett af länets pröfningskommitté fastställdt värde af 1,368 r:d. 74 öre r:mt, aktade rådstufvurätten skäligt att å samma tomter, n:ris 58, 59 och 154 i Västerås stads västra kvarter, som fabrikören A. T. Sundin genom gåfvobref den 8 December förlidet år gifvit Västerås stad, nu meddela sagda stad uppbud 1:a gången

Ur konceptprotokollet rätteligen utdraget, betygar
Västerås rådhus den 26 April 1909.

På Rådstufvurättens vägnar:

John Karlsson."

Efter företagen syn och besiktning på platsen samt föredragning af ofvanintagna handlingar beslöt byggnadsnämnden, som ansåg, att ifrågavarande tomt n:o 154 på grund af gåfvobrefvets innehåll icke torde komma att användas för annat ändamål än skolhusbyggnad med tillhörande lekplan och dylikt, att något bebyggande af samma tomt i gränsen mot tomten n:o 57 icke lämpligen torde böra ske och att en brandmur i gränsen mellan ifrågavarande tomter skulle vara mycket vanprydande, men att, då tomten n:o 154 af fabrikör A. T. Sundin gifvits till staden att användas för folkskolans behof och stadens kyrkostämma mottagit gåfvan, det torde ankomma på kyrkostämman och icke stadsfullmäktige att lämna medgifvande för stadens räkning till sökandens begäran om fasadrätt för tomten n:o 57 emot skolhustomten, att ingå till kyrkostämman med förslag, att stämman måtte på det sätt lämna sitt bifall till sökandens ifrågavarande framställning, att han tillätes i gränslinien mot tomten n:o 154 anordna fasad med fönsteröppningar och takfall för byggnad å tomten n:o 57.

Enär vidare tomten n:o 154 västra kvarteret vore upptagen i stadsplanen såsom byggnadstomt och ett bebyggande af tomten n:o 57 i samma kvarter med fasad i tomtlinien mot förstnämnda tomt stode i strid mot 16 och 19 §§ i den för Västerås stad gällande byggnadsordning, beslöt byggnadsnämnden hos stadsfullmäktige väcka förslag därom, att fullmäktige ville, under förutsättning af kyrkostämmans bifall till sökandens begäran om fasadrätt, för ifrågavarande fall medgifva undantag från nyssnämnda §§ i byggnadsordningen, på det att byggnadsnämnden måtte kunna tillåta sökanden att bebygga tomten n:o 57 med fasad i gränslinien mot tomten n:o 154 i västra kvarteret.

Som ofvan

In fidem

Theofil Öberg."

Sedan tillika §§ 16 och 19 af den för Västerås stad gällande byggnadsordning blifvit upplästa, yrkade *dels* herr Plantin bifall till den af Byggnadsnämnden sålunda hos Stadsfullmäktige gjorda framställningen, *dels och* herr Malmberg afslag å samma framställning.

Vid framställd proposition å dessa yrkanden beslöto Stadsfullmäktige i enlighet

med herr Plantins yrkande att bifalla det af Byggnadsnämnden hos Stadsfullmäktige väckta förslaget.

§ 69.

Ang. fråga om öfvertagande af gatorna inom Annedal.

Frambar herr Frans Johansson såsom egen motion en af lägenhetsägare inom byggnadsområdet Annedal undertecknad skrifvelse till Stadsfullmäktige med erbjudande att till staden öfverlämna befintliga gator inom området, mot det att staden åtoge sig allt underhåll af gatorna med flera skyldigheter.

Efter föredragning häraf yrkade dels herr Frans Johansson, att motionen måtte remitteras till utlåtande af Stadsplanekommitterade, dels ock herr vice Ordföranden, att ärendet måtte bordläggas; och fattade Stadsfullmäktige vid framställd proposition å dessa yrkanden sitt beslut enligt herr vice Ordförandens förslag.

In fidem.

Theofil Öberg.

Västerås, Vestmanl. Allehs tryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges Protokoll.

Den 27 Maj 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max Schenström samt herrar af Billbergh, Ström, Plantin, Larsson, Uggla, Scherdin, Grönberg, Palmén, Björkman, Sundström, Edvard Karlsson, Malmberg, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Mattsson, Svensson, Holm, Keijser, Enhörning, Blume, K. J. Karlsson, Hedin, Albert Andersson, Daniel Johansson och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar vice Ordföranden, Frans Johansson, Lundin, Tersmeden och Edström.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 70.

Upplästes och justerades protokollet vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 29 nästlidne April.

§ 71.

Ang. revisionsberättelse öfver spritbolagets räkenskaper och förvaltning.

Föredrogs vederbörande revisorers bordlagda, under N:o 30 i de tryckta handlingarna för dagen intagna berättelse öfver verkställd granskning af Västerås Spritbolags räkenskaper och förvaltning för försäljningsåret den 1 Oktober 1907 till och med den 31 December 1908; och beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med revisorernas hemställan att bevilja bolaget och dess styrelse ansvarsfrihet för den tid revisonen omfattade.

§ 72.

Val af landstingsmän och suppleanter.

Företogs med slutna sedlar val af fyra landstingsmän för staden efter herrar Filosofie Doktorn J. O. Bergstrand, f. d. förste Provinsialläkaren E. Björkman, Direktören O. F. Wijkman och Borgmästaren J. O. Karlsson, hvilka voro i tur att före innevarande års lagtima landsting afgå från ifrågavarande uppdrag; och utföll valet så, att till landstingsmän återvaldes herrar Filosofie Doktorn J. O. Bergstrand och Borgmästaren J. O. Karlsson, hvardera med samtliga afgifna eller 31 röster, f. d. förste Provinsialläkaren E. Björkman med 30 röster och Direktören O. F. Wijkman med 26 röster.

Närmast i röstetal kom Byggmästaren Edvard Karlsson med 3 röster, hvarjämte 1 röst tillföll en hvar af herrar Direktören J. Lundin, förste provinsialläkaren P. Andréhn och Direktören H. Larsson.

Vid härefter likaledes med slutna sedlar förrättadt val af fyra suppleanter i landstinget efter herrar Direktören J. Lundin, Lasarettsläkaren P. Lundgren, Direktören H. Larsson och Lektorn Th. af Billbergh, hvilkas uppdrag utlöpte för nu instundande lagtima landsting, omvaldes härtill Lasarettsläkaren P. Lundgren med alla afgifna eller 31 röster, Direktören H. Larsson och Direktören J. Lundin, hvardera med 30 röster och Lektorn Th. af Billbergh med 27 röster, hvarjämte herrar Apotekaren O. Oest, Grosshandlaren E. Andersson, Bankdirektören A. Sundström, Rektorn P. Bagge, förste provinsialläkaren P. Andréhn och Plåtslagaremästaren A. Danielsson erhöllo 1 röst hvar.

Genom lottning bestämdes härefter ordningen mellan suppleanterna herrar H. Larsson och J. Lundin på sätt de ofvan blifvit nämnda.

Det tillkännagafs af ordföranden, att klagan öfver valet finge föras hos Konungens Befallningshafvande i länet senast före kl. 12 å fjortonde dagen härefter, denna dag likväl oräknad.

§ 73.

Ang. fråga om öfvertagande af gatorna inom byggnadsområdet Annedal.

Föredrogs ånyo herr Frans Johanssons vid Stndsfullmäktiges senaste sammanträde bordlagda, under N:o 31 i de tryckta handlingarne för dagen intagna motion, att staden skulle på vissa villkor öfvertaga befintliga gator inom byggnadsområdet Annedal; och blef motionen nu på yrkande af herr Uggla remitterad till utlåtande af Stadsplanekommitterade.

§ 74.

Ang. fråga om inlösen af gården N:o 23 västra kv.

Med skrifvelse den 20 nästlidne April, intagen under N:o 32 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren öfverlämnat förteckning öfver vid Rådstufvurätten beviljade lagfarter å fastigheter belägna å stadens grund under Mars månad år 1909, utvisande, att lagfart den 1 sagda Mars beviljats å gården och tomten N:o 23 västra kvarteret, som gått i försäljning för 19,400 kronor, hvarjämte Drätselkammaren på anfördt skäl hemställdt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke göra stadens lösningsrätt till fastigheten gällande.

Stadsfullmäktige biföllo Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 75.

Ang. fråga om utförande af elektriska installationer och tillhandahållande af elektriska lampor genom Vatten- och Gasverksstyrelsens försorg.

I en den 3 innevarande Maj inlämnad och 30 nästlidne April dagtecknad motion, hade herr Nordin föreslagit, att åt Vatten- och Gasverksstyrelsen måtte uppdragas att utföra elektriska installationer samt tillhandahålla elektriska lampor åt abbonementer här i staden m. m. på i motionen närmare angifna villkor.

Efter föredragning af motionen denna dag blef densamma på yrkande af motionären remitterad till utlåtande af Vatten- oah Gasverksstyrelsen.

§ 76.

Ang. understödstagare från Mobergska guldbröllopsfonden.

Föredrogs och lades till handlingarne ett till Stadsfullmäktige inlämnadt så lydande protokollsutdrag:

Utdrag af protokoll, hållet vid Nämndens öfver Adolf Mobergs och hans hustrus guldbröllopsfond sammanträde den 15 Maj 1909.

§ 2.

Utsågos till innehafvare af två efter aflidna fröknarna Sofie Adellöf och Sofie Gullberg lediga pensionsrum à 150 kronor fröknarne Sofie Borling, född år 1825 och Vilhelmina Collin, född år 1835.

Detta beslut skulle anses genast justeradt.

Som ofvan.

In fidem
Theofil Öberg."

§ 77.

Ang. Änkefru Fryklunds donation.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne April till yttrande af Drätselkammaren remitterat utredningsmännen i Grosshandlaren Emil Teodor Fryklunds dödsbo E. Lidforss' och Leodor Levys, under N:o 27 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för nämnda dag intagna skrifvelse af den 20 April 1909 med redovisning för de medel, som enligt Änkefru Johanna Charlotta Fryklunds den 28 Juli 1904 upprättade testamente tillkomme Västerås stad, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 13 innevarande Maj, intagen under N:o 33 i de tryckta handlingarne för innevarande dag, med tillkännagifvande, att redovisningens slutsumma 9,132 kronor 26 öre blifvit till Drätselkammaren öfverlämnad, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte godkänna ifrågavarande redovisningsräkning, samt därjämte föreslagit, att Stadsfullmäktige ville dels bestämma, att ingen utdelning från den genom ifrågavarande testamentsmedel bildade fonden måtte ske, förr än året, efter det fonden genom ränteafkastning vuxit till det i testamentet afsedda beloppet 10,000 kronor, och dels låta uppgöra förslag till samt fastställa närmare bestämmelser rörande fondens förvaltning och utdelningarne af fondens afkastning.

Efter föredragning af ärendet beslöto Stadsfullmäktige till en början i enlighet med Drätselkammarens hemställan att godkänna ofvanberörda redovisningsräkning.

Vidare beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herr Enhörning att dels bifalla Drätselkammarens förslag, att ingen utdelning från fonden skulle ske förr än året, efter det fonden genom ränteafkastning vuxit till 10,000 kronor och dels uppdraga åt Beredningsutskottet att uppgöra och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till närmare bestämmelser rörande fondens förvaltning och utdelningarne af fondens afkastning.

§ 78.

Ang. ändrings- och reparationsarbeten i gården N:o 1 i Norra kvarteret.

I skrifvelse den 13 innevarande Maj, intagen under N:o 34 i de tryckta handlingarne för dagen hade Drätselkammaren anhållit, att Stadsfullmäktige vill till, i en vid skrifvelsen fogad kostnadsberäkning upptagna ändrings- och reparationsarbeten i en butikslägenhet och en åt slöjdläraren upplåten våning uti Zimmermanska slöjdskolefonden tillhöriga gården N:o 1 i Norra kvarteret af fondens medel anslå ett belopp af 2,050 kronor.

Efter föredragning häraf yrkade herr Larsson bifall till Drätselkammarens

hemställan på det sätt, att restaureringsarbetet beträffande bostadsvåningen finge utan ökad kostnad utföras så, att sagda våning omändrades till två undervisningsrum för tekniska skolan; och blef berörda yrkande af Stadsfullmäktige bifallet.

§ 79.

Ang. utläggande af en körbana i Västra Esplanaden

I skrifvelse den 13 innevarande Maj, intagen under N:o 35 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren anhållit, att Stadsfullmäktige ville anslå ett belopp af 2,070 kronor för utläggande af en 6 meter bred körbana i Västra Esplanaden från Västra Bergsgatan till Gustafsgatan.

Efter häraf tagen del beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herr Enhörning att bifalla Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 80.

Ang. försäljning af mark i kv. Lorens.

Föredrogs Drätselkammarens under N:o 36 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen intagna skrifvelse af den 13 innevarande Maj, däri kammaren i anledning af en till Drätselkammaren inkommen framställning från åkaren E. A. Holmberg att få köpa ett staden tillhörigt markområde i kvarteret Lorens enligt en af Stadsingeniören Gewalt i April 1909 upprättad karta, utgörande i areal 355 kvadratmeter, anhållit om bemyndigande att till Holmberg försälja ifrågavarande område till ett pris af fyra kronor pr kvadratmeter.

Stadsfullmäktige biföllo Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 81

Ang. priset på gas- och elektrisk ström för stadens eget behof.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 sistlidne Mars till yttrande af Vatten- och Gasverksstyrelsen remitterat en af Drätselkammaren gjord framställning, att Stadsfullmäktige måtte bestämma, att all gas och elektrisk ström, som från gas- och elektricitetsverken levererades för stadens eget behof, måtte lämnas till självkostnadspris, hade Vatten- och Gasverksstyrelsen uti till Stadsfullmäktige inlämnadt, under N:o 37 i de tryckta handlingarne för dagen intaget yttrande af den 20 innevarande Maj på anförda skäl föreslagit, att, undantagandes för gatubelysning nödvändig gas, den gas och elektriska ström, som staden och dess institutioner i öfrigt förbrukade skulle betalas för gasen med 10 öre pr kubikmeter och för elektriska strömmen med 20 öre pr kilovattimme.

Under öfverläggningen härom yrkade

dels herr Sundström, att det måtte lämnas i uppdrag åt Drätselkammaren att träffa öfverenskommelse med Vatten- och Gasverksstyrelsen rörande priset på den gas och elektriska ström som från stadens verk levererades för stadens eget och dess institutioners behof,

dels herr Nordin bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens i ämnet framställda förslag,

dels och herr Uggla likaledes bifall till sistnämda förslag, men med det tillägg, att de sålunda bestämda prisen måtte gälla endast tills vidare.

Vid framställd proposition å berörda yrkanden blef herr Sundströms förslag af Stadsfullmäktige bifallet.

§ 82.

Ang. afloppsledning i Munkgatan, Vasagatan och Vasaparken.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 21 innevarande Maj hade Vatten- och Gasverksstyrelsen hemställt om beviljande af ett anslag af 3,000 kronor för anläggande af en 9" resp. 12" afloppsledning genom Munkgatan, Vasagatan och Vasaparken till Södra Esplanaden samt uppdraga åt styrelsen att redan under innevarande års sommar gå i författning om berörda ledningsarbetes utförande.

Efter föredragning häraf yrkade dels herr Keijser remiss af ärendet till Drätselkammaren,

dels ock herr Blume likaledes remiss till Drätselkammaren med uppdrag för kammaren att inkomma med yttrande i ärendet till Stadsfullmäktiges ordinarie sammanträde under nästkommande Juni månad.

Vid framställd proposition å dessa yrkanden blef herr Blumes förslag af Stadsfullmäktige antaget.

§ 83.

Ang. gasledning i Östermalms-, Emaus, Pil- och Malmabergsgatorna m. m.

I en skriftlig framställning till Stadsfullmäktige af den 21 innevarande Maj hade Vatten- och Gasverksstyrelsen i anledning af en vid framställningen fogad skrifvelse från ombud för fastighetsägare inom byggnadsområdena Ängsgärdet och Korsängsgärdet med framhållande af lämpligheten af, att i samband med den af Stadsfullmäktige beslutade vattenledningens nedläggande i Malmabergsgatan äfven belysningsledning måtte därstädes nedläggas och minst 2 gaslyktor där uppsättas, samt på öfriga i styrelsens framställning anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige ville bevilja 6,650 kronor för nedläggande af gasledning i Östermalms-, Emaus-, Pil- och Malmabergsgatorna samt för utbyte af 3 luxlampor därstädes med 5 gatulyktor för gas samt uppdraga åt styrelsen att utföra berörda arbete i samband med de gatuledningsarbeten, som redan vore beslutade till utförande å sträckningen i fråga.

Efter föredragning häraf yrkades

dels af herr Enhörning, med förmälan, att Drätselkammaren hade för afsikt att med det snaraste påbörja arbeten med makadamisering af Pilgatan i den del, hvarom nu vore fråga, hvarför vore önskvärdt, att ledningarnes nedläggning finge ske, innan berörda makadamiseringsarbete påbörjades, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att uppdraga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen att för erforderliga medel af det begärda anslaget låta utföra ifrågavarande gasledningsarbete, för så vidt det afsåg Pilgatan, samt i öfrigt remittera ärendet till utlåtande af Drätselkammaren, i hvilket yrkande herrar Nordin och Uggla instämde,

dels ock af herr Keijser att Stadsfullmäktige måtte bifalla Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning.

Sedan öfverläggningen förklarats afslutad, framställdes proposition å berörda olika yrkanden; och beslöto Stadsfullmäktige härvid genom begärd och anställd votering med 20 ja emot 11 nej, afgifna för bifall till herr Keijsers yrkande, att bifalla herr Enhörnings förslag.

§ 84.

Ang. fråga om Kronolänsman F. V. Bergströms mantalskrifning för år 1907.

Genom remiss denna dag hade Magistraten i anledning af Konungens Befallningshafvandes i länet resolution den 21 innevarande Maj infordrat Stadsfullmäktiges yttrande i fråga, huruvida Kronolänsmannen F. V. Bergström för år 1907 rät-

teligen blifvit mantalsskrifven inom Hubbo socken eller Västerås stad, enär Bergström för sagda år förts i mantal inom båda nämnda kommuner.

Efter föredragning af ärendet beslöto Stadsfullmäktige på förslag af herr Uggla att uppdraga åt Drätselkammaren att å Stadsfullmäktiges vägnar i ärendet afgifva infordradt yttrande.

§ 85.

Ang. fråga om anslag till en Kindergarter.

Väcktes af herrar Björkman, Fjellman, Larsson, Danielsson, Edström, Enhörning, Edvard Karlsson, af Billbergh, Tersmeden och Lundin motion om, att Stadsfullmäktige ville besluta att till en kindergarten i Västerås dels i något staden tillhörigt hus upplåta erforderlig lokal dels ock under visst villkor lämna ett årligt understöd af 500 kronor.

Sedan motionen upplästs, blef densamma på yrkande af herr Björkman remitterad till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 86.

Ang. val af andre stadsläkare.

Föredrogs Magistratens bordlagda, under N:o 29 i de tryckta handlingarne för dagen intagna skrifvelse af den 22 nästlidne April, däri Magistraten, med öfverlämnande af inom rätt tid inkomna ansökningar från andre Stadsläkaren i Lysekil medicine licentiaten Carl Adolf Blume och tillförordnade andre Stadsläkaren här i staden medicine licentiaten Carl Olof Idar om erhållande af andre Stadsläkaretjänsten i Västerås tillika med Kungl. Medicinalstyrelsens yttrande öfver de sökandes kompetens jämte ett utdrag af Hälsovårdsnämndens protokoll i ämnet, utvisande, att Hälsovårdsnämnden förordat Doktor Idar till tjänstens erhållande, anhållit, att Stadsfullmäktige ville bland de sökande utse en till andre Stadsläkare här i staden, hvarjämte Magistraten såsom eget utlåtande åberopat, hvad Hälsovårdsnämnden anfört

Sedan Stadsfullmäktige förklarat sig beredda att nu företaga ifrågavarande val, företogs valet med slutna sedlar; och befanns vid röstsedlarnes öppnande, att 29 röster tillfallit Doktor Idar och 1 röst Doktor Blume, hvarjämte en blank röstsedel aflämnats.

I anledning häraf förklarades medicine licentiaten Carl Olof Idar vara vald till andre stadsläkare i Västerås.

§ 87.

Ang. Sala—Gysinge—Gefle Järnvägsaktiebolags berättelser för år 1908

Ett till Stadsfullmäktige insändt tryckt exemplar af styrelse- och revisionsberättelse för Sala—Gysinge—Gefle Järnvägsaktiebolag för år 1908 bordlades till nästkommande ordinarie sammanträde.

§ 88.

Justeringsmän.

Beslöto Stadsfullmäktige uppdraga åt herrar Uggla och Enhörning att jämte herr Ordföranden justera dagens protokoll.

In fidem.

Theofil Öberg.

Justeradt den 4 Juni 1909.

Max. Schenström. Georg Enhörning.

Claës Uggla.

Offentligen upplåst den 9 Juni 1909; betygar

Ex. officio:
Theofil Öberg,

Västerås, Vestmanl. Allehs tryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges Protokoll.

Den 22 Juni 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max Schenström, vice Ordföranden herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt herrar Plantin, Larsson, Seherdin, Palmén, Björkman, Frans Johansson, Sundström, Edvard Karlsson, Malmberg, Öhman, Oest, Lundin, Nordin, Danielsson, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Svensson, Enhörning, Blume, K. J. Karlsson, Hedin, Albert Andersson, Daniel Johansson och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar af Billbergh, Ström, Uggla, Grönberg, Tersmeden, Mattsson, Holm, Keijser och Edström.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 89.

Ang Sala—Gysinge—Gefle Järnvägsaktiebolags berättelse för år 1908.

Sala—Gysinge—Gefle Järnvägs aktiebolags, vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 27 nästlidne Maj bordlagda styrelse- och revisionsberättelser för år 1908 lades till handlingarne.

§ 90.

Ang. Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1908 m m.

Med skrifvelse den 13 nästlidne Maj, intagen jämte bilagor under N:o 38 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren öfverlämnat Vatten- och Gasverksstyrelsens till Drätselkammaren aflämnade berättelse för 1908 jämte en därvid fogad skrifvelse, hvari styrelsen anhållit, att Drätselkammaren måtte hemställa hos Stadsfullmäktige, att Stadsfullmäktige ville medgifva, dels att vid nästa bokslut det i böckerna till 486,273 kronor 71 öre upptagna anläggningsvärdet af gamla vattenverksanläggningen med tillhörande vatten- och afloppsledningar finge nedsättas med 50,000 kronor, dels ock att det belopp, 23,060 kronor 2 öre, hvarmed vinsten vid vatten-, gas- och elektricitetsverken för år 1908 öfverskridit den i stat beräknade vinsten, måtte få användas till afskrifning å elektricitetsverkets anläggningsvärde, i böckerna den 31 December 1908 upptaget till 248,855 kronor 62 öre, i anledning hvaraf Drätselkammaren i förstberörda skrifvelse, under påpekande af, att Vatten- och Gasverksstyrelsen, enligt hvad berättelsen utvisade, af 1908 års vinst redan gjort afskrifningar å mätare och inventarier till ett sammanlagdt belopp för alla tre verken å 9,037 kronor 65 öre, utan att något beslut därom af Stadsfullmäktige vid fastställandet af 1908 års budget eller eljes fattats, samt att utan dessa afskrifningar vinstöfverskottet från verken skulle uppgå till 32,077 kronor 67 öre, anhållit

att få i sammanhang med sitt förslag till utgifts- och inkomststat för nästkommande år inkomma med förslag till användning af Vatten- och Gasverksstyrelsens vinstöfverskott för år 1908 samt yttrande öfver de af Styrelsen föreslagna större afskrifningarne.

Efter föredragning af ärendet yrkade

dels herr Fredholm med hvilken herr Blume instämde, bifall till Drätselkammarens förslag med tillägg, att Drätselkammaren anmodas att i samråd med Vatten- och Gasverksstyrelsen utreda lämpligheten af att uppställa en amorteringsplan för under sagda styrelse lydande stadens verk samt om sådan funnes lämplig, förelägga Stadsfullmäktige förslag till dylik i samband med förslag till utgifts- och inkomststat för år 1910,

dels ock herr Enhörning, som ansåg, att frågan om en dylik utredning borde anstå till dess nya elektricitetsverket blefve färdigt, bifall till Drätselkammarens förslag oförändradt.

Vid framställd proposition å dessa yrkanden, och då herr Ordföranden förklarade sig finna frågan om bifall till herr Fredholms yrkande vara med öfvervägande ja besvarad, begärdes votering, hvilken ock anställdes och utföll så, att Stadsfullmäktige med 16 nej emot 10 ja, afgifna för bifall till herr Fredholms yrkande, i enlighet med herr Enhörnings yrkande biföllo Drätselkammarens förslag.

§ 91.

Ang. gasledning i Östermalms-, Emaus-, Pil- och Malmabergsgatorna.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 nästlidne Maj i anledning af Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning, att Stadsfullmäktige ville bevilja 6,650 kronor för nedläggande af gasledning i Östermalms-, Emaus-, Pil- och Malmbergsgatorna samt för utbyte af 3 luxlampor därstädes mot 5 gatulyktor för gas och därjämte uppdraga åt Styrelsen att utföra berörda arbete i samband med de gatuledningsarbeten, som redan vore beslutade till utförande å sträckningen i fråga, beslutat uppdraga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen att för erforderliga medel af det begärda anslaget låta utföra gasledningen i Pilgatan samt i öfrigt remitterat framställningen till utlåtande af Drätselkammaren, hade kammaren i skrifvelse den 10 innevarande Juni, intagen under N:o 39 i de tryckta handlingarne för dagen, tillstyrkt bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning, i hvad densamma blifvit till Drätselkammaren remitterad samt tillika föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att det begärda anslagsbeloppet, 6,650 kronor, skulle gäldas af lånemedel.

Efter häraf tagen del biföllo Stadsfullmäktige hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 92.

Ang. afloppsledning i Munkgatan, Vasagatan och Vasaparken.

Sedan stadsfullmäktige den 27 nästlidne Maj till utlåtande af Drätselkammaren remitterat Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning, att Stadsfullmäktige ville bevilja ett anslag af 3,000 kronor för anläggande af afloppsledning genom Munkgatan, Vasagatan och Vasaparken till Södra Esplanaden, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 10 innevarande Juni, intagen under N:o 40 i de tryckta handlingarne för dagen, tillstyrkt bifall till framställningen samt föreslagit, att Stadsfullmäktige ville besluta, att ifrågavarande anslag skulle gäldas af lånemedel.

Efter föredragning af ärendet biföllo Stadsfullmäktige, hvad Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 93.

Ang förlikning af donationsjordsrättegång rörande Östermalmsområdet.

Med bifall till Drätselkammarens, under N:o 41 i de tryckta handlingarne för dagen intagna framställning af den 10 innevarande Juni beslöto Stadsfullmäktige att för sin del godkänna en vid framställningen fogad mellan Drätselkammaren och samtliga markinnehafvare inom byggnadsområdet Östermalm upprättad förlikningshandling af den 10 Juni 1909, hvarigenom markinnehafvarne till staden afstode den mark, som upptogos af den å af Kommissionslandtmätaren J. R. Kökeritz år 1888 upprättad karta öfver ifrågavarande byggnadsområde upptagna väg, numera benämnd Östermalmsgatan, med en areal enligt nämnda karta af 22,425 kvadratfot, mot det att staden nedlade sin talan i den mot markinnehafvarne anhängiga donationsjordsrättegång och förklarade sig afstå från alla i rättegången framställda anspråk samt lätè i enlighet med därom förut af Stadsfullmäktige fattadt beslut nedlägga vatten- och afloppsledningar i Östermalmsgatan.

§ 94.

Ang försäljning af tomten N:o 1 i kvarteret Hilmer.

I skrifvelse den 10 innevarande Juni, intagen under N:o 42 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren anhållit, att Stadsfullmäktige ville godkänna ett af byggmästaren E. V. Larsson afgifvet anbud å inköp af staden tillhöriga tomten N:o 1 i byggnadskvarteret Hilmer för 7 000 kronor samt uppdraga åt kammaren att med E. V. Larsson träffa närmare aftal om ifrågavarande köp.

På yrkande af herr Plantin blef denna Drätselkammarens hemställan af Stadsfullmäktige bifallen.

§ 95.

Ang. fråga om bidrag till en Kindergarten.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 nästlidne Maj till utlåtande af Drätselkammaren remitterat den af herrar Björkman, Fjellman, Larsson, Danielsson, Edström, Enhörning, Edvard Karlsson, af Billbergh, Tersmeden och Lundin samma dag väckta motionen med förslag, att Stadsfullmäktige ville till en kindergarten i Västerås, som skulle upprättas af fröknarne Maria Björnström och Laila Westman, dels i något staden tillhörigt hus upplåta antingen 2 större rum eller 1 större och 2 något mindre rum jämte tambur, dels ock lämna ett årligt understöd med 500 kronor, hvaraf hälften skulle utgå den 1 September och hälften den 1 Januari, under villkor att i skolan till undervisning mottoges 30 barn från arbetarefamiljer för en afgift af blott 5 öre pr dag, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 10 Juni 1909 på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte afslå motionen.

Härjämte hade Drätselkammaren förmält, att herrar Enhörning och Edvard Karlsson såsom ledamöter i Drätselkammaren reserverat sig emot kammarens berörda hemställan samt därvid uttalat såsom sin mening, att Stadsfullmäktige borde på det sätt bifalla motionen, att lokal upplätes och ett bidrag af 500 kronor beviljades för ett år på försök, under förbehåll att det tillsåges, att i främsta rummet barn från de barnrikaste och fattigaste familjerna komme i åtnjutande af udervisningen, och

att verksamheten i den blifvande kindergarten ställdes under kontroll af någon stadens myndighet.

Under en längre öfverläggning i ämnet yrkades

dels af herrar Plantin, Oest, Sundström, Nordin och Malmberg bifall till Drätselkammarens hemställan,

dels ock af herr Danielsson, med hvilken herrar Enhörning, Edvard Karlsson, Larsson, Björkman och vice ordföranden instämde, bifall till herrar Enhörnings och Edvard Karlssons reservation med den ändring att i stället för fri lokal och bidrag af 500 kronor beviljades ett kontant understöd af sammanlagdt 900 kronor,

hvarjämte herr Enhörning föreslog, att, i händelse herr Danielssons yrkande blefve af Stadsfullmäktige bifallet, Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Barnavårdsnämnden att utöfva kontroll öfver verksamheten i den blifvande kindergarten.

Vid framställd proposition å Drätselkammarens förslag och herr Danielssons yrkande beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd votering med 19 ja emot 8 nej, afgifna för bifall till herr Danielssons yrkande, att i enlighet med Drätselkammarens hemställan afslå motionen.

Herr Enhörnings under diskussionen framställda förslag kom sålunda ej under ompröfning.

§ 96.

Ang. fråga om inlösen af fastigheterna N:ris 94 och 106 i Norra kvarteret och N:ris 80 och 81 i Södra kvarteret.

I skrifvelse den 10 innevarande Juni, intagen under N:o 44 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren, med öfverlämnande af förteckning öfver vid Rådstufvurätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter, belägna på stadens grund, under April och Maj månader 1909, utvisande, att lagfart beviljats den 19 April å gården och tomterna N:ris 94 och 106 i Norra kvarteret, däraf tomten N:o 94 i dess helhet och tomten N:o 106 till 238,6 kvadratmeter vore belägna på stadens grund, hvilken fastighet gått i försäljning för 28,500 kronor, samt den 3 Maj å gården och tomten N:ris 80 och 81 i Södra kvarteret, däraf 706,6 kvadratmeter på stadens grund, hvilken fastighet gått i försäljning för 25,000 kronor, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke göra stadens lösningsrätt på grund af de nu skedda öfverlåtelserna till fastigheterna gällande.

Stadsfullmäktige biföllo denna Drätselkammarens hemställan.

§ 97.

Ang. instruktion för Västerås stads byggnadschef.

Med skrifvelse den 3 innevarande Juni hade kommitterade för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter öfverlämnat af kommitterade uppgjordt förslag till instruktion för Västerås stads byggnadschef, hvarjämte, på anmodan af kommitterade, Drätselkammaren, Vatten- och Gasverksstyrelsen, Byggnadsnämnden och Hamnstyrelsen inkommit till Stadsfullmäktige med särskilda utlåtanden öfver ifrågavarande instruktionsförslag.

Handlingarne i ärendet funnos intagna under N:o 45 i de tryckta handlingarne för dagen.

Efter föredragning af ärendet yrkade dels herr Sundström, att frågan måtte remitteras åter till kommitterade med uppdrag för kommitterade att yttra sig öfver de olika ändringsförslagen, dels ock herr Nordin, att ärendet måtte remitteras till utlåtande af Beredningsutskottet.

Vid framställd proposition af å dessa yrkanden blef herr Sundströms förslag af Stadsfullmäktige bifallet.

§ 98.

Ang. fråga om rätt för Kungl. Västmanlands regemente att taga en del af sitt vattenbehof från Mälaren.

I skrifvelse den 11 innevarande Juni hade chefen för Kungl. Västmanlands regemente anhållit, att regementet måtte tillåtas att genom eget pumpverk taga en del af sitt vattenbehof från Mälaren.

Efter uppläsande af berörda skrifvelse yrkade dels herrar vice Ordföranden och Enhörning, att densamma måtte remitteras till utlåtande af Drätselkammaren, dels ock herr Nordin, att framställningen måtte remitteras för yttrande till Vatten- och Gasverksstyrelsen samt därefter till Drätselkammaren.

Vid framställd proposition å dessa yrkanden biföllo Stadsfullmäktige herr Nordins förslag.

§ 99.

Ang. utförande af elektriska installationer och tillhandahållande af elektriska lampor åt elektricitetsverkets abbonnenter

Föredrogs Vatten- och Gasverksstyrelsens, under N:o 46 i de tryckta handlingarne för dagen intagna utlåtande öfver herr Nordins den 27 nästlidne Maj till Styrelsen remitterade motion i fråga om utförande af elektriska installationer samt tillhandahållande af elektriska lampor åt abbonenter här i staden; och beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af motionären att bifalla Vatten- och Gasverksstyrelsens i utlåtandet gjorda hemställan, *att* Stadsfullmäktige ville besluta, att förbrukare af elektrisk ström från stadens verk ägde rätt att erhålla sina elektriska installationer omlagda genom Styrelsens försorg utan beräknande af vinst för verket, om skriftlig anmälan därom gjordes senast den 1 Maj 1910, *samt att* Styrelsen bemyndigades att i enlighet med af Styrelsen meddelade närmare bestämmelser tillhandahålla elektricitetsverkets abbonnenter goda och ändamålsenliga elektriska lampor.

§ 100.

Ang. gäldandet af en del af köpeskillingen för gården och tomten N:o 9 i Norra kvarteret.

I skrifvelse den 14 innevarande Juni, intagen under N:o 47 i de tryckta handlingarna för dagen, hade Drätselkammaren — under erinran, att Stadsfullmäktige den 29 Augusti 1907 beslutat, att en del af köpeskillingen för af staden inköpta gården och tomten N:o 9 i Norra kvarteret, hvilken del utgjorde 14,600 kronor, skulle gäldas af lånemedel — på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte, med upphäfvande af sitt ofvanberörda beslut den 29 Augusti 1907, besluta att jämväl nu ifrågavarande del af köpeskillingen skulle gäldas af reserverade medel för försåld mark.

På yrkande af herr Enhörning biföllo Stadsfullmäktige detta Drätselkammarens förslag.

§ 101.

Ang. förklaring af Stadsfullmäktiges beslut den 20 Dec. 1906 i fråga om anslag till nyanläggningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken.

I skrifvelse den 14 innevarande Juni, intagen under N:o 48 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren, under framhållande af, att Stadsfullmäktiges beslut den 20 December 1906 i fråga om de i sammanhang med fastställande af utgifts- och inkomststaten för år 1907 beviljade anslagen till nyanläggningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken vore otydligt så till vida, att af protokollets

ordalydelse icke med tydlighet framginge, huru stort belopp af de i berörda afseende beviljade anslagen skulle gäldas af lånemedel, hemställt, att Stadsfullmäktige ville förklara innehållet af Stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut vara sådant, att af ifrågavarande nyanläggningar dylika för en sammanlagd kostnad af 21,200 kronor 50 öre skulle gäldas af lånemedel.

Efter häraf tagen del fattade Stadsfullmäktige på yrkande af herr Enhörning beslut i ärendet i öfverensstämmelse med hvad Drätselkammaren sålunda hemställt.

§ 102.

Ang. upptagande af ett nytt obligationslån å 3,000,000 kr.

I skrifvelse den 14 innevarande Juni, intagen under N:o 49 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren på anförda skäl hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta *att* bemyndiga Drätselkammaren att gå i författning om upplåggande af ett nytt obligationslån för stadens räkning å 3,000,000 kronor med 40 års amorteringstid och den räntefot, Drätselkammaren kunde finna mest fördelaktig, till bestridande af i en vid Drätselkammarens skrifvelse fogad tablå upptagna utgifter till ett sammanlagdt belopp af 1,213,338 kronor 89 öre äfvensom under de närmaste åren förestående utgifter, som ej kunde bestridas af uttaxerade medel, *samt att* uppdraga åt Drätselkammaren att under förutsättning af nådigt tillstånd, till möjligast förmånliga kurs försälja obligationer af ifrågavarande lån till så stort belopp, som erfordrades för täckande af merberörda utgifter å tillhopa 1,213,338 kronor 89 öre, varande ofvanberörda tablå af följande lydelse:

Uppgift å af Stadsfullmäktige och kyrkostämman i Västerås -- — -- —, (Se Stadsfullmäktiges handlingar N:o 49, sid. 167, för år 1909).

Efter föredragning häraf yrkade herr Enhörning bifall till hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit med tillägg, att Stadsfullmäktige ville särskildt besluta, att de i tablån upptagna utgifterna:

Brist i 1907 års obligationslån, motsvarande kapitalrabatten å samma lån	kr.	58,907: 50
Kostnader för stämpling och tryckning af obligationerna till nu ifrågavarande obligationslån	»	7,000: —
eller sammanlanlagdt kronor		65,907: 50

skulle gäldas af lånemedel.

Stadsfullmäktige biföllo härefter Drätselkammarens förslag med det af herr Enhörning föreslagna tillägget.

§ 103.

Ang. ersättning till stadsläkarne för läkarevård åt en del i stadens tjänst anställde personer m. m.

Sedan Stadsfullmäktige den 25 sistlidne Februari till utlåtande af Drätselkammaren remitterat af Hälsovårdsnämnden framlagdt förslag till taxa å ersättning till stadsläkarne för den läkarevård, dessa vore skyldiga tillhandahålla en del vid stadens verk och inrättningar fast anställd personal, samt framställning om, att Stadsfullmäktige måtte meddela nödiga bestämmelser i fråga om hvilka särskilda befattningshafvare skulle åtnjuta ifrågavarande fria läkarevård, hade Drätselkammaren, som i afseende å sistnämnda fråga inhämtat yttranden från Magistraten beträffande polispersonalen, från Brandstyrelsen i fråga om brandkåren och från Vatten- och

Gasverksstyrelsen vidkommande den vid stadens vatten-, gas- och elektricitetsverk anställda personal, med öfverlämnande af de inkomna yttrandena, i skrifvelse den 14 innevarande Juni afgifvit eget utlåtande i ämnet, varande handlingarne i ärendet intagna under N:o 50 i de tryckta handlingarne för dagen.

Efter föredragning af ärendet samt framställning af proposition å de i frågans särskilda delar i ofvanberörda yttranden framställda olika förslagen beslöto Stadsfullmäktige, till alla delar i öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag, att bestämma,

1:o) att ersättningen till vederbörande stadsläkare för den sjukvård af vid en del stadens verk och inrättningar fast anställd personal med dess familjer, som jämlikt 3 och 4 §§ i den särskilda instruktionen för stadsläkarne i Västerås ålåge stadsläkarne, skulle utgå med fyra kronor om året för hvarje person, vare sig han hade familj eller ej, samt

2:o) att ifrågavarande fria läkarevård skulle tillkomma följande befattningshafvare med familjer, nämligen:

Vid poliskåren:

öfverkonstapel, detektivkonstapel, inspektionskonstapel, konstapel och extra konstapel;

Vid brandkåren:

brandmästare, stallkorpral, verkstadsförman, maskinist och ordinarie brandsoldat;

Vid renhållningsverket:

renhållningsföreståndaren, förman, fodermask och ordinarie renhållningsarbetare;

Vid vatten-, gas- och elecktricitetsverken:

gasmästare, maskinmästare vid elektricitetsverket och vattenverket, rörnätsförman, hufvudmontör för elektriska ledningarne, vårdare af vattenborgen, maskinist i elektricitetsverket och i vattenverket, eldare i gasverket och i elektricitetsverket, mätareafläsare, mätarejusterare, springgosse samt, så vidt de vore anställda året om, rörarbetare och öfriga arbetare vid vatten- och gasverken och elektriska montörer,

samt därjämte:

exekutionsbetjänt, stads- och rådhusvaktmästarne samt hälsopolis.

§ 104.

Ang. utseende af revisor att deltaga i granskningen af 1908 års utställnings räkenskaper.

I skrifvelse den 15 innevarande Juni hade arbetsutskottet för den under år 1908 härstädes hållna handtverks- och industriutställning anhållit, att Stadsfullmäktige ville utse en revisor att deltaga i granskningen af utställningens räkenskaper.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på förslag af herr vice Ordföranden att öfverlämna åt Drätselkammaren att i anledning af framställningen fatta beslut.

§ 105.

Ang. fråga om vattenklosetter i Kungl. Telegrafverkets nybyggnad vid Kyrkogatan.

Föredrogs och remitterades på yrkande af herr Nordin till utlåtande af Vatten- och Gasverksstyrelsen en från Hälsovårdsnämnden inkommen skrifvelse af den 16 innevarande Juni med förslag angående tillåtelse till inrättande af vattenklosetter i Kungl. Telegrafverkets blifvande nybyggnad vid Kyrkogatan.

§ 106.

Ang. revision af stadens räkenskaper.

Med skrifvelse denna dag hade Magistraten öfverlämnat inkommen berättelse öfver verkställd revision af stadens räkenskaper med därvid fogadt räkenskapssammandrag.

På förslag af herr vice Ordföranden beslöto Stadsfullmäktige bordlägga ärendet.

§ 107.

Justeringsmän.

Beslöto Stadsfullmäktige uppdraga åt herrar Oest och Malmberg att jämte herr Ordföranden justera dagens protokoll.

In fidem
Theofil Öberg.

Justeradt den 30 Juni 1909.

Max Schenström. ***Otto Oest.***

J. P. Malmberg.

Offentligen uppläst den 1 Juli 1909; betygar

Ex. officio:
Theofil Öberg.

Västerås, Vestmanl. Allehs tryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges Protokoll.

Den 26 Augusti 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max Schenström, vice Ordföranden herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt herrar af Billbergh, Ström, Plantin, Larsson, Uggla, Scherdin, Grönberg, Palmén, Frans Johansson, Sundström, Edvard Karlsson, Malmberg, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Svensson, Keijser, Enhörning, Blumé, K. J. Karlsson, Edström, Hedin, Albert Andersson, Daniel Johansson och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar Björkman, Lundin, Mattsson och Holm.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 108.

Ang. revision af stadens räkenskaper.

Sedan Stadsfullmäktige den 22 sistlidne Juni beslutat bordlägga Magistratens skrifvelse samma dag med öfverlämnande af inkommen berättelse öfver verkställd revision af stadens räkenskaper med därvid fogadt räkenskapssammandrag, föredrogs nu ånyo detta ärende; och beslöto Stadsfullmäktige härvid i enlighet med Magistratens i berörda skrifvelse gjorda hemställan att infordra vederbörandes förklaringar i anledning af i revisionsberättelsen framställda anmärkningar.

§ 109.

Hälsovårdsnämndens årsberättelse för 1908.

Beslöto Stadsfullmäktige lägga till handlingarne Hälsovårdsnämndens under N:o 51 i de tryckta handlingarne för dagen intagna berättelse för år 1908.

§ 110.

Ang. upplåtande af mark åt Landstinget för tuberkulossjukhus.

Föredrogs Kungl Maj:ts med Magistratens resolution den 29 sistlidne Juni till Stadsfullmäktige i bestyrkt afskrift öfverlämnade nådiga bref af den 23 April 1909, intaget under N:o 52 i de tryckta handlingarne för dagen, hvarigenom Kungl. Maj:t bifallit Stadsfullmäktiges jämlikt beslut den 26 November 1908 gjorda underdåniga anhållan om tillstånd för staden att, utan hinder af markens egenskap af donationsjord, till Västmanlands läns landsting utan ersättning med äganderätt öfverlåta ett å en af e. jägmästaren Gustaf Rehlin år 1908 upprättad karta utmärkt område om 12,40 hektar å stadens östra utmark intill det s k. Högby skogsfjäll under villkor, att ett tuberkulossjukhus med minst 70 sängar blefve å området uppfördt, att områ-

det icke finge för annat ändamål användas samt att landstinget svarade för kostnaden för uppförande och underhåll af stängsel omkring platsen;

och beslöto Stadsfullmäktige jämlikt Magistratens hemställan att lämna Drätselkammaren i uppdrag att å stadens vägnar till landstinget utfärda gåfvobref å ifrågavarande mark.

§ 111.

Ang. instruktion för Västerås stads byggnadschef.

Sedan Stadsfullmäktige den 22 sistlidne Juni vid behandling af kommitterades för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter förslag till instruktion för Västerås stads byggnadschef jämte Drätselkammarens, Vatten- och Gasverksstyrelsens, Byggnadsnämndens och Hamnstyrelsens utlåtanden öfver samma förslag beslutat remittera frågan åter till kommitterade med uppdrag för kommitterade att yttra sig öfver de olika ändringsförslagen, hade kommitterade i skrifvelse den 8 nästlidne Juli afgifvit begärdt yttrande i ämnet

Vid föredragning af handlingarne i detta ärende, som funnos intagna under N:ris 45 och 53 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för innevarande år, fattade Stadsfullmäktige följande beslut, nämligen:

I enlighet med af herr Enhörning framställdt yrkande skulle i första stycket af § 3 orden: »efter 2 års anställning i stadens tjänst» utgå.

I fråga om lydelsen af andra stycket i 5 § biföllo Stadsfullmäktige. Vatten- och Gasverksstyrelsens af kommitterade i deras senare skrifvelse förordade ändringsförslag, dock att, jämlikt herr Larssons under diskussionen framställda yrkande, orden »vid sistnämnda två styrelsers» utbyttes mot orden »vid omförmälda styrelses och nämnds».

Beträffande 7 och 10 §§ beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herr vice Ordföranden och i enlighet med kommitterades hemställan, att samma §§ skulle bibehållas i enlighet med kommitterades instruktionsförslag allenast med den af Drätselkammaren föreslagna ändringen af 7 §, att orden »inom kommunen» skulle utbytas mot orden »för stadens räkning»

Vidkommande momentet D) i 9 § godkände Stadsfullmäktige det af kommitterade i deras skrifvelse af den 8 nästlidne Juli framställda ändringsförslaget.

Likaledes biföllo Stadsfullmäktige kommitterades hemställan i fråga om den af Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagna ändringen i lydelsen af 11 §.

I fråga om 15 § hade Drätselkammaren och Byggnadsnämnden föreslagit, att §:en måtte ur instruktionen utgå, hvaremot kommitterade, under åberopande af åtskilliga ledamöters i Drätselkammaren emot denna mening afgifna reservation, vidhållit sitt ursprungliga förslag.

Under öfverläggningen härom yrkade *dels* herrar Sundström, Edvard Karlsson och Edström bifall till kommitterades förslag, dels ock af herrar Uggla, Enhörning och Danielsson bifall till Drätselkammarens och Byggnadsnämndens förslag; och blef, vid framställd proposition å berörda yrkanden sistnämnda förslag af Stadsfullmäktige bifallet.

Beträffande 17 § i instruktionsförslaget skulle denna § erhålla sin lydelse i enlighet med, hvad kommitterade i sin skrifvelse den 8 nästlidne Juli föreslagit.

Öfriga här ofvan ej särskildt omnämnda delar af instruktionsförslaget blefvo härefter af Stadsfullmäktige godkända.

Stadsfullmäktige hade sålunda antagit följande:

»Instruktion för Västerås stads byggnadschef.

§ 1.

Byggnadschefen tillsättes af Stadsfullmäktige efter förslag af en, hvarje gång val af byggnadschef skall ifrågakomma, särskildt för ändamålet utsedd kommission, bestående af sju ledamöter, däraf tre valda af Stadsfullmäktige, en af Drätselkammaren, en af Byggnadsnämnden, en af Hamnstyrelsen och en af Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Byggnadschefen antages på obestämd tid med sex månaders ömsesidig uppsägning. Från stadens sida kan han dock uppsägas från tjänsten, endast om Stadsfullmäktige på framställning af Drätselkammaren, Byggnadsnämnden eller någon af ofvan nämnda styrelser, fatta beslut därom med minst två tredjedelar af de afgifna rösterna.

Byggnadschefen lyder i sin tjänstgöring närmast under Drätselkammaren.

§ 2.

För att kunna antagas till byggnadschef erfordras, att sökande styrker sig äga såväl högre teknisk bildning som ock under väl vitsordad tjänstgöring vunnen praktisk erfarenhet inom området för hans blifvande verksamhet.

§ 3.

Byggnadschefen är berättigad till sammanlagdt fyra veckors semester hvarje år på tid, som med hänsyn till för handen varande arbeten befinnes lämplig och af Drätselkammaren bestämmes.

Tillfällig kortare tjänstledighet beviljas byggnadschefen af Drätselkammaren efter hörande af Byggnadsnämndens ordförande. Då Drätselkammaren anser vikarie erforderlig, bekostas dennes aflöning vid semester af staden, men eljes af byggnadschefen.

§ 4.

Byggnadschefen skall odeladt ägna sin tid och arbetsförmåga åt staden och är fördenskull icke berättigad att innehafva annan tjänst eller uppdrag, medförande stadigvarande sysselsättning, eller åtaga sig tillfälligt uppdrag utan tillstånd af Drätselkammaren och Byggnadsnämnden. Sådant tillstånd må dock gifvas allenast för visst tillfälle och då särskilda omständigheter därtill föranleda.

Byggnadschefen må ej taga befattning med förmedling af köp och försäljning af hus eller tomter inom stadens område eller uppträda som entreprenör för arbeten vare sig åt staden eller andra.

§ 5.

Byggnadschefen är biträde åt Drätselkammaren, Byggnadsnämnden och Hamnstyrelsen samt stadens tillfälliga kommittéer för byggnadsarbeten och sådana utred-

ningar, vid hvilka teknisk sakkunskap är erforderlig. Han är uti dessa styrelser och kommittéer i tekniska ärenden föredragande och, där ej annorlunda beslutas, verkställande, samt är skyldig att närvara vid dessa styrelsers och kommittéers sammanträden.

Vid Vatten- och Gasverksstyrelsens äfvensom vid Hälsovårdsnämndens sammanträden skall han på kallelse vara tillstädes för lämnande af råd och upplysningar, men äge han ock eljes rätt att, då han finner det nödigt för fullgörande af den honom åliggande tjänstgöringsskyldighet, vid omförmälda styrelses och nämnds sammanträden närvara.

Vid samtliga ofvannämnda styrelsers och kommittéers sammanträden äger byggnadschefen i frågor, som röra hans tjänstebefattning, deltaga i öfverläggningen och på begäran få sin mening antecknad till protokollet. Han äger dock ej deltaga i besluten.

Byggnadschefen är dessutom skyldig att, i händelse så påfordras, inom området för sin verksamhet tillhandagå Magistraten, kyrko- och skolråd samt kyrkostämman eller af dem tillsatta kommittéer, med upplysningar och utredningar.

§ 6.

Byggnadschefen skall hvarje söckendag på därom förut kungjord tid, som af Drätselkammaren bestämmes, vara i tjänsteärenden tillgänglig å sin af Drätselkammaren anvisade tjänstelokal, därest han ej har laga förfall eller hindras af tjänstegöromål, som icke medgifva uppskof.

§ 7.

Byggnadschefen åligger dels att uppgöra och underställa Drätselkammaren eller andra vederbörande styrelser sådan plan för de arbeten, som skola för stadens räkning utföras, att dessa kunna ske i ändamålsenlig ordning och sammanhang, på för staden billigaste och bästa sätt, dels att öfvervaka utförandet af dessa arbeten och dels att personligen leda alla arbeten, som icke af vederbörande myndigheter äro ställda under särskild arbetsledares tillsyn.

§ 8.

Byggnadschefen är skyldig utarbeta förslag med kostnadsberäkningar samt leda eller kontrollera utförandet af alla stadens husbyggnadsarbeten, vare sig dessa äro beslutade af Stadsfullmäktige eller kyrkostämman eller under dessa hörande styrelser eller kommittéer; och skall i fråga om byggnadschefens närmare skyldigheter härutinnan i tillämpliga delar gälla, hvad nedan under § 9 är stadgadt.

§ 9

Det åligger byggnadschefen särskildt:

A) för **Drätselkammaren:**

1:o) *att* upprätta förslag och kostnadsberäkningar för samt leda eller kontrollera utförandet af alla stadens planerings-, gatu-, väg-, brobyggnads- och renhållningsarbeten samt öfriga arbeten, som höra under Drätselkammarens förvaltning;

2:o) *att* granska och attestera alla dessa arbeten rörande räkningar och aflöningslistor;

3:o) *att* vid behof i god tid förut infordra och kontrollera anbud å leverans af materialier, redskap, inventarier och annat, som behöfver för stadens räkning inköpas, samt förelägga desamma Drätselkammaren till afgörande äfvensom att upprätta förslag till leverans- och entreprenadkontrakt samt tillse, att leveranser och entreprenader ordentligt fullgöras samt att i allmänhet vid anskaffandet af materialier och inventarier tillhandagå med erforderliga upplysningar;

4:o) *att* före den 1 oktober hvarje år till Drätselkammaren inkomma med plan och kostnadsberäkning öfver alla de arbeten, som han med hänsyn till stadens behof anser böra komma till utförande under nästföljande år;

5:o) *att* före den 1 april hvarje år till Drätselkammaren inkomma med en kortfattad redogörelse öfver alla under nästföregående år genom honom utförda arbeten, häri inbegripet äfven sådana arbeten, hvarmed Drätselkammaren i öfrigt icke tager någon befattning, skolande denna berättelse sedan af Drätselkammaren till Stadsfullmäktige öfverlämnas;

6:o) *att* där ej annorlunda för visst fall bestämmes, hafva uppsikt och vård öfver alla stadens af Drätselkammaren förvaltade tillhörigheter såväl i fast som lös egendom samt att låta upptecknа och årligen inventera och besiktiga desamma;

7:o) *att* upprätta för köp, ägobyten eller andra ändamål för stadens räkning nödiga tomt-, eller andra kartor med tillhörande beskrifningar äfvensom i öfrigt vid frågor om köp och försäljning af fastigheter för stadens räkning biträda Drätselkammaren med utredningar;

8:o) *att* verkställa de uppmätningar, som kunna komma i fråga på stadens tomter och jordar samt tillse, att intet obehörigt inkräktande i desamma äger rum;

9:o) *att* handhafva och vårda staden tillhörande ritningar samt däröfver hålla fullständig förteckning;

10:o) *att* i öfrigt utföra alla de till hans verksamhet hörande uppdrag, som Drätselkammaren till honom öfverlämnar, och ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, Drätselkammaren honom meddelar.

B) för **Byggnadsnämnden:**

1:o) *att* med hjälp af nödigt biträde fullgöra allt hvad, som enligt Byggnadsstadgan för rikets städer och stadens byggnadsordning åligger eller kan komma att ålligga stadsingeniör, eller hvad Byggnadsnämnden särskildt rörande dithörande ärenden kan finna nödigt föreskrifva:

2:o) *att* utöfva tillsyn däråt, att vid byggnadsarbeten eller eljes stadsplanen noga följes, att byggnadstomterna inom staden på marken bibehålles vid sina lagligen bestämda gränser och sitt rätta ytinnehåll i öfverensstämmelse med de öfver tomterna upprättade kartor; skolande byggnadschefen, i fall något emot fastställd stadsplan eller tomtindelning stridande förekommer, sådant genast till Byggnadsnämnden skriftligen anmäla;

3:o) *att* å stadens kartor såväl inom som utom stadsplanen verkställa noggrann och fullständig inritning af såväl husbyggnader som gator och vägar samt annat, som bör å stadskartan utmärkas, så att denna alltjämt företer en tydlig och tillförlitlig bild af stadsområdets utseende;

4:o) *att* handhafva och vårda stadens kartearkiv, tomtlängder och öfriga sådana handlingar samt däröfver hålla fullständig förteckning;

5:o) *att* väl vårda stadens byggnadskontor tillhörande inventarier, instrument och redskap samt däröfver föra noggrann förteckning;

6:o) *att* för de arbeten, som af byggnadschefen såsom stadsingeniör på grund af gällande bestämmelser i Byggnadsstadgan för rikets städer eller stadens byggnadsordning eller på anmodan af Byggnadsnämnden för andra än stadens myndigheter utföras, uttaga ersättning enligt särskild fastställd taxa samt månatligen redovisa sådana influtna medel till Drätselkammaren;

7:o) *att* till Byggnadsnämnden afgifva förslag å nödigt tjänstebiträde samt dennes anställning och aflöningsförmåner.

C) för **Hamnstyrelsen:**

1:o) *att* i egenskap af Hamnstyrelsens verkställande direktör planlägga samt leda och öfvervaka eller kontrollera alla arbeten, som för hamnens räkning förekomma, såsom nybyggnader, reparationer, planeringar, muddringar m. m och därvid tillse, att desamma utföras med omsorg, skyndsamhet och god ekonomi;

2:o) *att* uppgöra fullständiga för hamnarbetena erforderliga ritningar och kostnadsförslag;

3:o) *att* jämväl i öfrigt, vid påfordran afgifva yttranden i frågor, som röra hamnen;

4:o) *att* före den 1 Oktober hvarje år till Hamnstyrelsen ingifva förslag till de arbeten, som anses böra under det nästföljande året utföras;

5:o) *att* till Hamnstyrelsen anmäla, när behof af uppköp föreligger och upprätta förslag till leverans- och entreprenadkontrakt, att granska och afgifva utlåtanden öfver inkomna leverans- och entreprenadanbud, att tillse, att leveranser och entreprenader ordentligt fullgöras samt att i allmänhet vid anskaffandet af materialier och inventarier tillhandagå med erforderliga upplysningar;

6:o) *att* granska och attestera alla hamnarbetena rörande räkningar och aflöningslistor;

7:o) *att* hafva uppsikt och vård öfver all hamnens egendom samt låta upptecknа och årligen inventera densamma;

8:o) *att* handhafva och vårda samt hålla förteckning öfver alla till hamnen hörande ritningar och kartor.

D) för **Vatten- och Gasverksstyrelsen:**

1:o) *att* beträffande förslag och kostnadsberäkningar för anläggning af gas- och elektriska jordkabelledningar äfvensom i öfrigt tillhandagå styrelsen och föreståndaren för vatten-, gas- och elektricitetsverken med upplysningar och utredningar;

2:o) *att* i samråd med nyssnämnde föreståndare

a) ombesörja utförandet af alla de gräfnings- och igenfyllnadsarbeten i stadens gator eller vägar som för nyanläggning, omläggning och reparation af i nästföregående punkt omförmälda ledningar erfordras;

b) uppgöra profiler till stadens vatten- och afloppsledningar samt ombesörja utförandet af samma ledningar;

§ 10.

Innan af annan myndighet beslutade arbeten, som skola företagas under byggnadschefens ledning eller kontroll, komma till utförande, bör byggnadschefen därom underrätta Drätselkammaren och inhämta dess beslut, huruvida i sammanhang därmed andra under Drätselkammaren hörande arbeten böra utföras för vinnande af i § 7 omförmälta ordning och sammanhang.

§ 11

Nödvändiga reparationer och underhållsarbeten, om hvilkas utförande vare sig i fråga om sätt eller omfång tvekan icke kan förefinnas och för hvilka medel i det löpande årets budget finnas anslagna, böra af byggnadschefen utan särskildt beslut af myndighet, åt hvilken han är biträde, sättas i verkställighet. Reparationer och underhållsarbeten däremot, i fråga om hvilka dylik tvekan kan uppstå, eller för hvilka icke medel finnas anslagna, böra, om de icke utan afsevärd olägenhet eller fara kunna en kortare tid anstå, provisoriskt genom byggnadschefen utföras, och bör vederbörande myndighet i så fall genast därom underrättas. Är sådan skyndsamhet icke af nöden, bör byggnadschefen före utförandet inhämta vederbörande myndighets beslut.

§ 12.

Byggnadschefen äger antaga och afskeda allt för de under hans ledning stående arbetena behöfligt arbetsfolk och arbetsförmän samt att efter af Drätselkammaren fastställda grunder bestämma deras aflöning i de fall, där aflöningen icke blifvit i stat fastställd, äfvensom att antaga och afskeda de tillfälliga biträden, för hvilkas anställande han vid tider af större pågående arbeten fått anslag i vederbörlig ordning beviljadt. Finner byggnadschefen anledning till anmärkning mot de under honom lydande, men icke af honom antagna biträden, bör han därom hos vederbörande göra anmälan.

§ 13.

Byggnadschefen skall i särskildt diarium dag efter dag anteckna de till hans handläggning hörande ärenden och därmed vidtagna åtgärder. Af alla af byganadschefen upprättade kartor med beskrifningar samt utfärdade bevis och utlåtanden skall koncept eller kopia alltid finnas att tillgå å byggnadschefens tjänstelokal.

§ 14.

Byggnadschefen må icke till enskild från sitt kontor utlåna ineliggande kartor eller handlingar, utan äger den, som däraf åstundar kopia, afskrift eller utdrag, att erhålla sådana mot särskild afgift, som tillfaller stadskassan, och redovisas på sätt i § 9 B 6) omförmäles.

§ 15.

Byggnadschefen är skyldig att underkasta sig alla de förändringar i denna instruktion, som kunna blifva i vederbörlig ordning beslutade, äfvensom de villkor och

bestämmelser, som intagits i den af Stadsfullmäktige år 1908 antagna allmänna lönestaten för de flesta af stadens tjänstemän och betjänte.

§ 16.

Följande hos staden nu anställde tjänstemän skola vara biträden åt samt stå under byggnadschefens förmanskap, nämligen stadsinspektoren (stadens nuvarande arbetschef), renhållningsföreståndaren, stadsträdgårdsmästaren och hamnfogden, för hvilka tjänstemän nya eller ändrade instruktioner skola utfärdas».

Slutligen biföllo Sfadsfullmäktige Hamnstyrelsens i sammanhang med sitt yttrande i nu ifrågavarande ärende framställda förslag till ändring af 5 § i gällande hamnordning för staden; och skulle nämnda § sålunda få följande lydelse:

»§ 5.

Som biträde åt Hamnstyrelsen vid fullgörande af dess åligganden tjänstgör dels Byggnadschefen och dels Hamnfogden:

Byggnadschefen, som tillsättes på sätt den af Stadsfullmäktige den 26 Augusti 1909 fastställda instruktionen för denne befattningshafvare föreskrifver, åligger:

1. att i egenskap af Hamnstyrelsens verkställande direktör planlägga samt leda och öfvervaka eller kontrollera alla arbeten, som för hamnens räkning förekomma, såsom nybyggnader, raparationer, planeringar, muddringar m. m. och därvid tillse, att desamma utföras med omsorg, skyndsamhet och god ekonomi;
2. att uppgöra fullständiga för hamnarbetena erforderliga ritningar och kostnadsförslag;
3. att jämväl i öfrigt, vid påfordran afgifva yttranden i frågor, som röra hamnen;
4. att före den 1 Oktober hvarje år till Hamnstyrelsen afgifva förslag till de arbeten, som anses böra under nästföljande året utföras;
5. att till Hamnstyrelsen anmäla, när behof af uppköp föreligger och upprätta förslag till leverans- och entreprenadkontrakt, att granska och afgifva utlåtanden öfver inkomna leverans- och entreprenadanbud, att tillse, att leveranser och entreprenader ordentligt fullgöras samt att i allmänhet vid anskaffandet af materialier och inventarier tillhandagå med erforderliga upplysningar;
6. att granska och attestera alla hamnarbetena rörande räkningar och aflöningslistor;
7. att hafva uppsikt och vård öfver all hamnens egendom samt låta uppteckna och årligen inventera densamma;
8. att handhafva och vårda samt hålla förteckning öfver alla till hamnen hörande ritningar och kartor.

Hamnfogden, som efter Hamnstyrelsens förslag förordnas af Magistraten, åligger:

att med all uppmärksamhet tillse, det föreskrifterna jämlikt denna Hamnordning varda på det nogaste iakttagne;

att sedan sjöfarten är börjad och så länge den är i gång, hålla hamnfogdekontoret öppet samt där eller eljest nere vid hamnen personligen eller genom pålit-

ligt biträde, för hvars åtgärder han dock själf ansvarar, tillstädesvara, då hans därvaro kan påfordras;

att debitera och anteckna alla hamnafgifter dels för fartyg och dels för varor;

att med höflighet bemöta fartygsbefälhafvare, deras folk och trafikerande samt beredvilligt gå dem tillhanda med upplysningar och råd, då sådana äskas, och att tillse det fartyg, så vidt sig göra låter, placeras samt lossning och lastning verkställes i tur efter ankomsten till hamnen, så att ingen må få orsak att i berörde hänseende anse sig förnärmad.

§ 112.

Ang. yttrande öfver förslag till byggnadsstadga för riket.

I skrifvelse den 17 nästlidne Juli hade Magistraten, med öfverlämnande af en skrifvelse från Konungens Befallningshafvande i länet jämte ett därvid fogadt tryckt exemplar af särskilde kommitterades förslag till byggnadsstadga för riket, anhållit, att Stadsfullmäktige efter Byggnadsnämndens hörande ville afgifva yttrande öfver förslaget samt därmed före den 15 nästkommande November till Magistraten inkomma.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på förslag af herr Uggla att öfverlämna handlingarne i ärendet till Byggnadsnämnden samt uppdraga åt Stadsplanekommitterade att, efter det Byggnadsnämnden afgifvit infordradt yttrande, till Stadsfullmäktige inkomma med utlåtande i ämnet.

§ 113.

Ang. länsmannen F. V. Bergströms mantalsskrifning för år 1907

Med skrifvelse den 10 innevarande Augusti hade Magistraten för den åtgärd, som på Stadsfullmäktige kunde ankomma, öfverlämnat afskrift af Konungens Befallningshafvandes i länet utslag den 20 Juli 1909 hvarigenom Konungens Befallningshafvande bestämt, att länsmannen F. V. Bergström blifvit rätteligen mantalsskrifven i Hubbo socken för år 1907; och beslöto Stadsfullmäktige nu, på yrkande af herr vice Ordföranden, att öfverlämna utslaget till Drätselkammaren med rätt för kammaren att öfver samma utslag å stadens vägnar anföra besvär.

§ 114.

Ang. vatten-, aflopps- och gasledningar till det blifvande tuberkulossjukhuset.

En från Vatten- och Gasverksstyrelsen inkommen skrifvelse af den 17 innevarande Augusti med förslag om utsträckning af vatten-, aflopps- och gasledningar till närheten af det blifvande tuberkulossjukhuset föredrogs och blef på yrkande af herr vice Ordföranden bordlagd till Stadsfullmäktiges nästa ordinarie sammanträde.

§ 115.

Ang. placering af gatulyktor.

Med skrifvelse den 16 innevarande Augusti hade Vatten- och Gasverksstyrelsen öfverlämnat förslag till placering af 12 nya gatulyktor, till hvilka Stadsfullmäktige den 21 December 1908 beviljat anslag, under anhållan om Stadsfullmäktiges godkännande af samma förslag.

Efter föredragning af ärendet och sedan herrar Plantin och Edström framställt önskemål om anordnande af lämplig belysning i södra delen af den gångväg genom Stallhagen, som förbunde Floragatan och Västra Järnvägsgatan, beslöto Stadsfullmäk-

tige på yrkande af herr Enhörning, med hvilken herrar Nordin och Uggla instämde, att öfverlåta åt Drätselkammaren att efter Magistratens hörande besluta i ärendet.

§ 116.

Ang. anordnande af vattenklosetter i Telegrafverkets nybyggnad vid Kyrkogatan.

Sedan hälsovårdsnämnden i skrifvelse den 16 sistlidne Juni i anledning af anhållan från Kungl. Telegrafstyrelsen om tillstånd att i den blifvande nybyggnaden för telegraf-, post- och riksbankslokaler i Västerås få anordna vattenklosetter med inkoppling direkt till stadens kloakledning vid tomtgränsen utan passerande af septik tank, föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte för nu ifrågavarande fall medgifva undantag från den i § 1 af ordningsföreskrifterna i afseende å den allmänna hälsovården i Västerås stad gifna bestämmelsen om garderobklosetter samt tills vidare för sin del tillåta anordnande af vattenklosetter uti Kungl. Telegrafverkets nybyggnad vid Kyrkogatan med direkt anslutning till stadens hufvudafloppsledning genom nämnda gata, dock under förbehåll, att å tomten reserverades nödig mark för en septik tank, för den händelse Hälsovårdsnämnden framdeles skulle finna inrättande af en sådan erforderlig,

samt Stadsfullmäktige den 22 sistlidne Juni beslutat remittera Hälsovårdsnämndens berörda skrifvelse till utlåtande af Vatten- och Gasverksstyrelsen,

hade nämnda styrelse i skrifvelse den 16 innevarande Augusti på anförda skäl förklarat sig icke hafva något att erinra emot Hälsovårdsnämndens ifrågavarande förslag;

och beslöto Stadsfullmäktige nu efter föredragning af ärendet att bifalla, hvad Hälsovårdsnämnden föreslagit.

§ 117.

Ang. lösningsrätt till tomten N:o 1 i kv. Inge.

Med utdrag af sitt protokoll för den 12 innevarande Augusti hade Drätselkammaren öfverlämnat från Rådstufvu Rätten inkommen förteckning af den 30 sistlidne Juni med anmälan, att lagfart den 1 i samma månad meddelats å hälften af gården och tomten N:o 1 i kvarteret Inge, som byggmästaren Carl Johan Johansson enligt arfskifte den 1 Maj 1909 bekommit i giftorätt efter sin aflidna hustru Alma Josefina Johansson, född Andersson, hvilken tomt innehölle 2,154 kvadratmeter, däraf 1,890,2 kvadratmeter på stadens grund; och hade Drätselkammaren föreslagit, att Stadsfullmäktige icke måtte uti förevarande fall göra stadens lösningsrätt gällande.

Stadsfullmäktige biföllo Drätselkammarens berörda hemställan.

§ 118.

Ang. försäljning af tomten N:o 2 i byggnadskvarteret Hilmer.

Från Drätselkammaren hade inkommit ett så lydande protokollsutdrag:

"Utdrag af Drätselkammarens protokoll den 12 Augusti 1909.

§ 243.

Sedan, jämlikt Drätselkammarens under § 219 i protokollet för den 14 sistlidne Juni antecknade beslut, genom annons i stadens tidningar till denna dag infordrats anbud å tomterna N:o 2 i byggnadskvarteret Hilmer och N:o 6 i byggnads-

kvarteret Henrik, så hade nu sådant anbud inkommit endast från Fabrikören A. G. Johansson å tomten N:o 2 i kvarteret Hilmer för ett belopp af 5,000 kronor.

Efter föredragning häraf beslöt Drätselkammaren, under förutsättning af Stadsfullmäktiges godkännande, antaga det af Fabrikören Johansson afgifna anbudet samt ingå till Stadsfullmäktige med anhållan om godkännande af detsamma och bemyndigande för kammaren att med Johansson ingå närmare köpeaftal.

Hvad vidare anginge Byggmästaren E. V. Larssons hos Drätselkammaren den 14 sistlidne Juni gjorda anhållan att få för 12,000 kronor inköpa tomten N:o 6 i kvarteret Henrik, beslöt kammaren föreslå Stadsfullmäktige att icke antaga detta anbud.

In fidem:

***Teodor Boëthius*".**

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige till alla delar bifalla, hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 119.

Ang. inköp af mark i kvarteren Högne, Hupert, Josef, Ivar och Kåre.

Från Drätselkammaren hade inlämnats följande protokollsutdrag:

"Utdrag af protokoll, hållet vid Drätselkammarens i Västerås sammanträde den 12 Augusti 1909.

§ 250.

Företogs till behandling det från den 14 sistlidne Januari bordlagda ärendet angående inköp från Allmänna Svenska Elektriska aktiebolaget af mark inom bolaget tillhöriga byggnadskvarteren Högne, Hupert, Josef, Ivar och Kåre, och beslöt Drätselkammaren därvid ingå till Stadsfullmäktige med begäran att, då ifrågavarande mark, i areal utgörande 22,226 kvadratmeter, vore för gatureglering nödvändig, Drätselkammaren måtte erhålla bemyndigande att till ett pris af 2 kronor 50 öre för kvadratmetern inköpa marken ifråga; och ville Drätselkammaren tillika föreslå, att köpeskillingen skulle gäldas at stadens reserverade köpeskillingsmedel.

Som ofvan.

In fidem.

***Teodor Boëthius*".**

jämte därvid fogade utdrag af Stadsplanekommitterades protokoll, så lydande:

"Utdrag af protokoll, hållet vid Stadsplanekommitterades i Västerås sammanträde den 25 November 1908.

§ 25.

Med skrifvelse den 8 sistlidne Oktober hade Drätselkammaren öfverlämnat ett mellan staden och Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget den 17 September 1907

upprättadt köpe- och arrendekontrakt angående mark af kvarteret Sigvald m. m., uti hvilket kontrakt bolaget förbundit sig, att, därest staden skulle inom två år från kontraktets dag vilja för något sitt behof förvärtva sig mark inom bolaget tillhöriga byggnadskvarteren Högne, Hupert, Josef, Ivar och Kåre till staden sälja marken till ett pris af två kronor 50 öre per kvadratmeter, anhållit om kommitterades yttrande, huruvida något af ifrågavarande mark erfordrades för genomförande af den under utarbetande varande nya stadsplanen.

Efter häraf tagen del och öfverläggning i ämnet beslöto kommitterade såsom svar å Drätselkammarens skrifvelse uttala, att ifrågavarande område lämpligen borde reserveras för bangård till en möjligen i framtiden blifvande järnväg norrifrån samt till tekniskt läroverk och andra offentliga byggnader, samt att, då enligt kommitterades mening den gällande stadsplanen beträffande ifrågavarande område i hvarje fall borde underkastas en genomgripande revision, en sådan revision kunde dels anstå och ej beslutas i samband med det nu pågående omarbetandet af stadsplanen, och dels sedermera lättare genomföras, i händelse staden vore ensam ägare af området; och ville kommitterade af dessa skäl förorda, att staden, hälst då det bestämda priset ej kunde anses för högt, förvärfvade sig all bolaget tillhörig mark inom ifrågavarande byggnadskvarter.

Som ofvan.

In fidem.

Theofil Öberg".

Efter föredragning af ofvanintagna handlingar yrkade herr Nordin, under särskildt framhållande af, att enligt hans åsikt det förelåge ett verkligt behof för staden att förvärfva ifrågavarande mark, såsom jämväl i Stadsplanekommitterades yttrande påpekats, att Stadsfullmäktige måtte besluta att bemyndiga Drätselkammaren att till ett pris af två kronor 50 öre för kvadratmetern inköpa all Allmänna Svenska Elektriska Aktebolaget tillhörig mark inom byggnadskvarteren Högne, Hupert, Josef, Ivar och Kåre.

I detta yrkande instämde herrar Enhörning, Sundström och Plantin, hvarefter Stadsfullmäktige vid framställd proposition i ärendet fattade sitt beslut däri i enlighet med herr Nordins berörda yrkande.

Herr Edström anhöll få till protokollet antecknadt, att han icke deltagit i vare sig öfverläggningen eller Stadsfullmäktiges beslut i ärendet.

§ 120.

Ang. rätt för landstinget att taga vatten för tuberkulossjukhusets behof från stadens östra utmark.

Föredrogs och bordlades till Stadsfullmäktige inkommet utdrag af Drätselkammarens protokoll för den 12 innevarande Augusti med förslag angående upplåtande af rätt för Västmanlands läns landsting att för det blifvande tuberkulossjukhuset i Västerås behof taga vatten från stadens östra utmark.

§ 121.

Ang. O. Lönnqvists taxering år 1906.

Föredrogs och lades till handlingarne af Magistraten med resolution den 20 innevarande Augusti för kännedom till Stadsfullmäktige öfverlämnad afskrift af Kungl Maj:ts utslag den 18 Juni 1909 på Stadsfullmäktiges underdåniga besvär öfver

Kungl. Kammarrättens utslag den 3 Februari 1908 i fråga om byggmästaren Otto Lönnqvists inkomsttaxering år 1906, hvarigenom Lönnqvist befriats från honom påförd beskattning för inkomst af byggnadsverksamhet å egna fastigheter.

§ 122.

Ang. anslag till extra polisbevakning i anledning af storstrejken.

Från Magistraten hade inkommit en så lydande skrifvelse:

"Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af den under den 4 innevarande augusti började arbetsnedläggelse eller så kallade storstrejk har Magistraten ansett nödigt att i afsevärd mån förstärka polismanskapet i staden och för den skull förordnat ett antal extra poliskonstaplar samt för dem anskaffat beväpningspersedlar äfvensom uniformer.

Kostnaden härför hafva till denna dag i rundt tal uppgått till ett tusen (1,000) kronor.

Då, ifall storstrejken kommer att fortfara, det torde blifva nödigt att än ytterligare öka polismanskapet samt äfven efter den tid, antagas kan att en större del af nu i strejken deltagande återgå till arbetet, Magistraten antagligen blifver i behof af en större polisstyrka än den vanliga, för upprätthållande af ordning och säkerhet i staden, och härtill kommer att Magistraten anser sig böra lämna de ordinarie polismännen någon ersättning för ökad tjänstgöring under strejktiden, anhåller Magistraten

att Stadsfullmäktige ville för ofvanberörda ändamål bevilja ett förslagsanslag af tre tusen (3,000) kronor.

Västerås rådhus den 23 augusti 1909.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson".

Efter föredragning häraf yrkades dels af herr vice Ordföranden, med hvilken herrar Larsson, Uggla och Danielsson instämde, att framställningen måtte remitteras till utlåtande af Drätselkammaren, *dels ock* af herr Enhörning, hvilken upptog herr Borgmästarens hemställan, att Stadsfullmäktige måtte redan i dag företaga ärendet till slutligt afgörande samt därvid bifalla Magistratens framställning, i hvilket yrkande herr af Billbergh instämde.

Sedan härefter upplysts, att beslutmässigt antal ledamöter i Drätselkammaren vore vid sammanträdet närvarande, beslöto Stadsfullmäktige remittera ärendet till Drätselkammaren för omedelbar behandling samt att för någon stund afbryta sammanträdet i afbidan på Drätselkammarens utlåtande.

Då Stadsfullmäktige åter efter en kort stund sammanträdde upplästes Drätselkammarens behörigen justerade protokoll i ärendet, utvisande, att kammaren enhälligt beslutat tillstyrka Stadsfullmäktige att bifalla Magistratens ifrågavarande hemställan.

Härefter beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herr vice Ordföranden att bifalla framställningen.

§ 123.

Ang. indelning af staden i valkretsar för stadsfullmäktigeval.

En från Magistraten inkommen skrifvelse af den 24 innevarande Augusti med förslag till indelning af staden i valkretsar i och för blifvande stadsfullmäktigeval jämlikt lagen den 26 Maj 1909 angående ändring i vissa delar af Kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad föredrogs och blef på yrkande af herr Uggla remitterad till utlåtande af Beredningsutskottet.

§ 124.

Ang. anslag till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan.

Väcktes af herrar Larsson, Björkman och af Billbergh motion om beviljande af anslag till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan här i staden; och remitterades motionen på yrkande af herr Larsson till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 125.

Ang. anslag till Arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet

Framställde herrar Uggla och Malmberg i motion af denna dag förslag om beviljande af bidrag till Västerås arbetareinstitut för anordnande af populärvetenskapliga föreläsningskurser härstädes.

På yrkande af herr Uggla blef motionen remitterad till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 126.

Ang. folkskoleärendenas öfverflyttning till Stadsfullmäktige.

Frambar herr Uggla en motion med förslag, att Stadsfullmäktige måtte besluta ingå till Kungl. Maj:t med underdånig framställning om, att folkskoleärendena i staden måtte öfverflyttas från kyrkostämman till Stadsfullmäktige om möjligt redan från och med nästkommande år.

Efter föredragning af motionen beslöto Stadsfullmäktige, på yrkande af motionären, att remittera densamma till utlåtande af Beredningsutskottet.

§ 127.

Ang. val af byggnadschef.

Föredrogs följande till Stadsfullmäktige inkomna skrifvelse:

"*Till Herrar Sadsfullmäktige i Västerås.*

Vid sammanträde den 29 sistlidne April uppdrogo Stadsfullmäktige åt undertecknade, utsedde dels af Stadsfullmäktige dels ock af Drätselkammaren, Byggnadsnämnden, Hamnstyrelsen samt Vatten- och Gasverksstyrelsen att efter annonsering om den vid samma tillfälle beslutade Byggnadschefsplatsens ledighet till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande och förslag öfver inkomna ansökningar, hvarefter Stadsfullmäktige ville företaga val af en byggnadschef, som tillika vore stadsingeniör.

I anledning häraf hafva vi kungjort samma tjänst ledig till ansökning och hafva inom ansökningstidens utgång den 15 nästlidne Juli ansökningar inkommit från följande personer: föreståndaren för vatten- och belysningsverken i Kristianstad, civilingeniören *Alarik Lagergréen,* civilingeniören *Carl Malmström*, Stockholm, löjtnanten i väg- och vattenbyggnadskåren *Axel Wernlund,* Stockholm, t. f. byggnadschefen och stadsingeniören i Hudiksvall, civilingeniören *Ture Hagelthorn,* kap-

tenen i väg- och byggnadskåren *Tor Sillén,* Floda, stadsingeniören i Eksjö *Yngvar Lundberg,* civilingeniören *Erik Sandberg,* Stockholm, byggnadschefens i Örebro biträde, civilingeniören *Yngve Nordensten,* civilingeniören *A. E. Vesterlind,* anställd i väg- och vattenbyggnadsbyrån i Stockholm, byggnadschefen i Gäfle, löjtnanten i väg- och vattenbyggnadskåren *C. Y. Zacco,* arbetschefen och t. f. stadsingeniören i Hernösand, löjtnanten i väg- och vattenbyggnadskåren *Gösta Smitt,* hamningeniören i Helsingborg, löjtnanten i väg- och vattenbyggnadskåren *Alban Lange,* civilingeniören *V. Nettelbladt,* anställd hos firman Unander & Jonsson i Stockholm, arbetschefen och stadsingeniören samt stadsarkitekten i Visby, löjtnanten i väg- och vattenbyggnadskåren *A. Serboni,* ingeniören vid Stockholms stads byggnadskontor, civilingeniören *Vilhelm Bjurelius,* samt stadsingeniören och stadsarkitekten i Eslöf *P. Kourtzman,* hvarjämte inom samma tid ansökningshandlingar inkommit från tvänne personer med anhållan att deras namn ej måtte offentliggöras, därest de ej ansåges kunna vid platsens tillsättande ifrågakomma.

Efter det ansökningshandlingarne mellan undertecknade cirkulerat hafva byggnadschefen i Gäfle Zacco och en af ofvan omförmälde ej namngifne personer återkallat sina ansökningar.

För att kunna antagas till byggnadschef hafva undertecknade i sitt till Stadsfullmäktige afgifna förslag till instruktion för byggnadschefen ansett erforderligt, att sökande skulle styrka sig äga såväl högre teknisk bildning som under väl vitsordad tjänstgöring vunnen praktisk erfarenhet inom området för hans blifvande verksamhet.

Samtlige sökande hafva styrkt sig äga den högre tekniska bildning, som kommitterade ansett erforderlig.

Med afseende däremot å den praktiska erfarenhet inom området för den verksamhet, en byggnadschef och stadsingeniör inom Västerås stad för närvarande och under närmaste framtiden kan antagas komma att utöfva, hafva undertecknade funnit herrar *Lagergréen, Smitt, Serboni* och *Bjurelius* böra före öfriga sökande äga företräde.

Undertecknade kommitterade hafva kommit till den enhälliga uppfattningen, att bland de fyra sistnämnda med afseende å förhållandena i Västerås arbetschefen, t. f. stadsingeniören i Hernösand m. m. *Gösta Smitt,* om hvilkens sakkunskap och personlighet kommitterade inhämtat de bästa vitsord, är den lämpligaste, och få vi därför, med bifogande af ansökningshandlingarne för ofvannämnda namngifna och sina ansökningar vidhållande personer, föreslå Stadsfullmäktige att välja Smitt till byggnadschef och stadsingeniör i Västerås.

Västerås den 18 Augusti 1909.

John Karlsson.

Karl Hägvall. ***H. Larsson.***

J. S. Edström. ***E. Edv. Karlsson.***

Axel Vilh. Nordin. ***Wald. Grandinson.***

Teodor Boëthius".

Herr Uggla yrkade, att Stadsfullmäktige måtte företaga valet med acklamation samt därvid till byggnadschef i staden utse den af valkommissionen föreslagne personen; och utsågo Stadsfullmäktige i enlighet med herr Ugglas yrkande till byggnadschef och stadsingeniör i Västerås enhälligt med acklamation arbetschefen, t. f. stadsingeniören i Hernösand m. m. Gösta Smitt.

§ 128.

Utsågos herrar vice Ordföranden och Uggla att jämte herr Ordföranden justera detta protokoll

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 4 September 1909.

Max Schenström ***B. Fjellman.*** ***Claes Uggla.***

Offentligen uppläst den 6 September 1909; betygar

Ex officio.

Theofil Öberg

Västerås, Vestm. Alleh:s Boktryckeri, 1909.

Stadsfullmäktiges Protokoll.

Den 30 September 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max Schenström, vice Ordföranden herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt herrar af Billbergh, Ström, Plantin, Larsson, Uggla, Grönberg, Palmén, Björkman, Frans Johansson, Sundström, Edvard Karlsson, Malmberg, Öhman, Danielsson, Tersmeden, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Svensson, Holm, Enhörning, Blume, K. J. Karlsson, Edström, Hedin, Albert Andersson och Daniel Johansson.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar Scherdin, Oest, Lundin, Nordin, Mattsson, Keijser och Fredholm.

Närvarande å Magistratens vägnar: Herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 129.

Ang. revision af stadens räkenskaper m. m.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne Augusti till vederbörande för förklaringars afgifvande remitterat med Magistratens skrifvelse den 22 Juni 1909 till Stadsfullmäktige öfverlämnad berättelse öfver verkställd revision af stadens räkenskaper för år 1908 med därvid fogadt räkenskapssammandrag, hade nu förklaringar inkommit från Drätselkammaren samt Vatten- och Gasverksstyrelsen; och förelågo handlingarne i detta ärende i ett särskildt tryckt häfte.

Efter föredragning af ärendet beslöto Stadsfullmäktige till en början jämlikt Drätselkammarens hemställan, att de af revisorerna framställda anmärkningar, i hvad Drätselkammaren anginge, icke skulle föranleda annan åtgärd, än att Stadsfullmäktige godkände ett af Drätselkammaren den 26 Augusti 1908 fattadt beslut att från handtverks- och industriutställningen härstädes år 1908 inköpa trettio stycken trädgårdssoffor till ett pris af 13 kronor pr styck eller tillhopa 390 kronor.

Härefter beviljades i enlighet med revisorernas hemställan Drätselkammaren, Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Hamnstyrelsen för Strömsholms våg äfvensom vederbörande räkenskapsförare ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattade.

I fråga om det af revisorerna framställda förslaget om ökning af revisorernas antal beslöto Stadsfullmäktige med bifall till Magistratens förslag i hvilket Drätselkammaren instämt, att härefter utse sex revisorer med tre suppleanter för revision af nu ifrågavarande räkenskaper.

§ 130.

Ang. revision af fattigvårdens räkenskaper.

Med skrifvelse den 6 innevarande September hade Fattigvårdsstyrelsen öfverlämnat till styrelsen från Magistraten inkommen berättelse öfver vederbörande revisorers granskning af fattigvårdens räkenskaper och förvaltning för år 1908; och funnos berörda handlingar intagna i det särskilda, i nästföregående § af detta protokoll omförmälda tryckta häfte.

Efter föredragning af ärendet beslöto Stadsfullmäktige jämlikt revisorernas tillstyrkande bevilja Fattigvårdsstyrelsen och dess tjänstemän full ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattade.

§ 131.

Ang. revision af stadsplanen.

Ett från stadsplanekommitterade inkommet betänkande af den 20 innevarande September, intaget under N:o 54 i de tryckta handlingarne för dagen, med förslag angående ändringar af nu gällande stadsplan för Västerås blef på yrkande af herr vice ordföranden remitteradt till Byggnadsnämnden för yttrande samt för de åtgärder i öfrigt, som på Nämnden kunde ankomma.

§ 132.

Ang. vatten-, aflopps- och gasledningar för tuberkulossjukhuset äfvensom rätt för sjukhuset att taga vatten från Stenvreten.

Företogos till gemensam behandling de under N:ris 55 och 56 i de tryckta handlingarne för dagen intagna bordlagda ärendena angående dels Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag till utsträckning af vatten-, aflopps- och gasledningar till närheten af det blifvande tuberkulossjukhuset härstädes, dels ock Drätselkammarens framställning om upplåtande af rätt för Västmanlands läns Landsting att taga vatten för samma tuberkulossjukhus' behof från den s. k. Stenvreten å stadens Östra utmark; och beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herr vice ordföranden att återremittera ärendena till Vatten- och Gasverksstyrelsen, som ägde att efter inhämtande af byggnadskommitterades för tuberkulossjukhuset yttrande inkomma med förnyadt utlåtande.

§ 133.

Ang. inrättande af en arbetsförmedlingsanstalt

I skrifvelse den 9 innevarande September, intagna under N:o 57 i de tryckta handlingarne för dagen hade Konungens Befallningshafvande i länet på anförda skäl föreslagit Stadsfullmäktige att utse två personer att å Stadsfullmäktiges vägnar träda i förbindelse med delegerade, dem Konungens Befallningshafvande anmodade Landstinget och Hushållningssällskapets Förvaltningsutskott att utse, samt med bemyndigande att gemensamt med bemälte delegerade dels öfverlägga om och under hvilken form en arbetsförmedlingsanstalt borde för länet åvägabringas och dels att, där så pröfvades vara för det allmänna af vikt, besluta dess snara organisation och öppnande, äfvensom att Stadsfullmäktige ville för nästkommande år anvisa till företaget, därest det komme till stånd, ett lämpligt belopp, som torde få tagas i anspråk redan innevarande år.

Efter föredragning häraf och sedan jämväl upplästs Stadsfullmäktiges protokoll för den 13 September 1907, § 3, enligt hvilket protokoll Stadsfullmäktige sistnämnda dag beslutat att till en arbetsförmedlingsanstalt för Västmanlands län i Västerås bevilja ett årligt anslag, motsvarande en tredjedel af det för uppehållande af anstaltens verksamhet erforderliga årliga beloppet, dock ej öfver 2,000 kronor, samt att åtaga sig att anskaffa för inredning af anstaltens lokaler erforderliga möbler för en kostnad, ej öfverstigande 1,500 kronor, allt dock under förutsättning, att Landstinget eller Hushållningssällskapet för länet beslöte att anslå öfriga för anstaltens inrättande och upprätthållande nödiga medel, yrkade herr Uggla, att Stadsfullmäktige ville, under vidhållande i hufvudsak af sitt den 13 September 1908 fattade beslut i frågan, bifalla Konungens Befallningshafvandes framställning med den ändring, att det äskade beloppet 2,000 kronor beviljades såsom årligt anslag, som redan för den del af inne-

varande år, som kunde komma i fråga, finge tagas i anspråk, äfvensom lämna ett anslag för en gång å högst 1,500 kronor till anskaffande af möbler och inventarier för anstaltens behof.

Vid framställd proposition i ärendet biföllo Stadsfullmäktige, hvad herr Uggla sålunda föreslagit.

I fråga härefter om utseende af de två delegerade för staden att jämte Landstingets och Hushållningssällskapets delegerade öfverlägga i ärendet och eventuelt ombesörja arbetsförmedlingsanstaltens organisation och öppnande yrkade dels herr Uggla, att stadens delegerade skulle utses redan vid sammanträdet denna dag, dels ock herr Edström, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Beredningsutskottet att upprätta förslag till ifrågavarande val.

Efter framställd proposition å dessa yrkanden beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd votering med 15 ja emot 14 nej, afgifna för bifall till herr Edströms yrkande, att i enlighet med herr Ugglas förslag redan i dag företaga valet i fråga.

Då valet vid sammanträdets slut med slutna sedlar företogs, befanns vid röstsedlarnes öppnande, att till stadens delegerade utsetts Häradshöfdingen Claes Uggla med 26 röster och Ingeniören Gustaf Blume med 18 röster.

Närmast i röstetal kom Maskinisten C. F. Huggare med 9 röster, hvarjämte en röst tillföll en hvar af herrar biträdande Provinsialläkaren Gustaf Holm, Plåtslagaremästaren A. Danielsson och Ingeniören J. Fredholm.

En röstsedel, upptagande allenast Ingeniören Gustaf Blumes namn, kasserades.

§ 134.

Ang. anslag till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne Augusti till utlåtande af Drätselkammaren remitterat herrar Larssons m. fl:s motion om anslag för år 1910 till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan här i staden hade Drätselkammaren i afgifvet yttrande af den 9 innevarande September, intaget jämte motionen under N:o 58 i de tryckta handlingarne för dagen, hemställt, att Stadsfullmäktige måtte till alla delar bifalla motionen samt uppdraga åt Drätselkammaren att hos Kungl. Maj:t å stadens vägnar göra den i motionen omnämnda underdåniga ansökningen om statsbidrag för Tekniska skolan.

Efter föredragning häraf yrkade herr Enhörning, med instämmande af herr Larsson, bifall till Drätselkammarens förslag, dock med den ändringen, att Stadsfullmäktige ville själfva genom sin ordförande ingå till Kungl. Maj:t med berörda underdåniga ansökning; och beslöto Stadsfullmäktige vid framställd proposition i ärendet, med bifall till herr Enhörnings yrkande, *att* för år 1910 dels bevilja Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes ett anslag af 3,000 kronor ur Zimmermanska fonden, dels ock anslå ur stadskassan ett belopp af äfvenledes 3,000 kronor till främjande af undervisningen i Tekniska skolan, *att* bevilja ett belopp af 800 kronor ur Zimmermanska fonden till anskaffande af skolmöbler, inventarier, gas- och elektricitetsinledning med mera i de nu under inredning varande två skolsalarna i fondens gård *samt att* genom sin ordförande ingå till Kungl. Maj:t med underdånig ansökan, att Tekniska skolan härstädes för år 1910 måtte tilldelas ett belopp af 4,800 kronor från det af Riksdagen lämnade anslaget till lägre tekniska yrkesskolor.

§ 135.

Ang. anslag till Arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne Augusti till utlåtande af Drätselkammaren remmitterat herrar Ugglas och Malmbergs motion med hemställan om anslag till Arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet, hade Drätselkammaren i afgifvet utlåtande den 9 innevarande September föreslagit, att Stadsfullmäktige ville för år 1910 bevilja Västerås Arbetareinstitut ett anslag af 800 kronor för anordnande af populärvetenskapliga föreläsningskurser i folkbildningssyfte härstädes under sagda år.

Stadsfullmäktige biföllo Drätselkammarens berörda förslag.

Paragrafen förklarades genast justerad.

§ 136.

Ang. Alrik Nybergs ansökan om rätt att utskänka vin och öl i Centralhotellet

Genom resolution den 10 innevarande September hade Magistraten anhållit om Stadsfullmäktiges yttrande öfver en af Alrik Nyberg hos Konungens Befallningshafvande i länet gjord ansökan om tillstånd att i förening med mat få till spisande gäster utskänka vin och öl under tre års tid, räknadt från den 1 Januari 1910 i sökandens hotell i gården N:ris 42 och 43 af stadens västra kvarter (Centralhotellet).

Efter föredragning häraf yrkade herr Danielsson, med hvilken herrar Frans Johansson och Ström instämde, att Stadsfullmäktige måtte af skäl, att Centralhotellet icke hade något verkligt behof af den sökta rättigheten samt att det vore omöjligt att utöfva kontroll å utskänkningen därstädes, afstyrka bifall till ansökningen; och fattade Stadsfullmäktige vid framställd proposition i ärendet sitt beslut i öfverensstämmelse med herr Danielssons berörda yrkande.

§ 137.

Ang. Sällskapets ansökan om rätt att utskänka brännvin.

För erhållande af Stadsfullmäktiges yttrande hade Magistraten genom resolution den 10 innevarande September öfverlämnat en af Direktionen för »Sällskapet» i Västerås hos Konungens Befallningshafvande i länet gjord anhållan om tillstånd att under nästkommande år i Sällskapets lokal till ledamöter och inbjudna gäster utskänka brännvin.

Efter föredragning af ärendet yrkade herr Uggla, att Stadsfullmäktige måtte tillstyrka bifall till ifrågavarande ansökning.

Vid framställning af proposition å berörda yrkande hördes blandade ja- och nejrop, och förklarade ordföranden sig anse frågan om bifall till herr Ugglas yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

Då härvid votering begärdes, blef omröstning i vanlig ordning företagen; och utföll denna så, att Stadsfullmäktige med 18 ja emot 11 nej, afgifna för afslag å herr Ugglas yrkande, biföllo samma yrkande.

§ 138.

Ang. tillstånd att inrätta vattenklosetter.

I skrifvelse den 23 innevarande September, intagen under N:o 59 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Hälsovårdsnämnden, i anledning af till Nämnden inkomna ansökningar från följande personer om tillstånd att inrätta vattenklosetter i nedannämnda fastigheter, nämligen:

1:o) Byggmästaren Edvard Karlsson en vattenklosett i gården N:o 4 Västermalm med direkt anknytning till stadens afloppsledning i Flöragatan,

2:o) Direktören O. Fr. Wijkman två vattenklosetter i villabyggnad å tomten N:o 57 Västra kvarteret,

3:o) numera aflidne Auditören Gustaf Qvarfott vattenklosett i förening med rensbrunn i villabyggnad å tomten N:o 1 i kvarteret Palma,

4:o) Apotekaren Otto Oest vattenklosetter i villabyggnad å tomten N:o 3 i kvarteret Pamela med direkt anslutning till stadens kloakledning samt

5:o) Gårdsägaren E. A. Eriksson sju vattenklosetter i nybyggnad å tomten N:o 1 i kvarteret Magna,

föreslagit, att Stadsfullmäktige ville för samtliga ofvanberörda fall medgifva undantag från den i § 1 af ordningsföreskrifterna i afseende å den allmänna hälsovården i Västerås stad gifna bestämmelsen om garderobklosetter samt tills vidare för sin del tillåta anordnande af vattenklosetter i begärd utsträckning uti ifrågavarande fastigheter med direkt anslutning till stadens afloppsledningar, dock under villkor, att vid användning af klosetterna fastigheternas ägare ställde sig till efterrättelse de föreskrifter rörande klosetternas anordnande och användning, som Hälsovårdsnämnden kunde finna skäligt meddela.

Stadsfullmäktige biföllo utan diskussion, hvad Hälsovårdsnämnden sålunda föreslagit.

§ 139.

Ang. folkskoleärendenas öfverflyttande till Stadsfullmäktige.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne Augusti till utlåtande af Beredningsutskottet remitterat herr Ugglas samma dag väckta motion med förslag, att Stadsfullmäktige ville hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning därom, att folkskoleväsendet samt frågor om uppfostran åt varnartade och i sedligt afseende försummade barn finge utgöra en för hela staden gemensam angelägenhet, hvilken staden såsom kommun hade att vårda, samt att detta måtte taga sin början redan den 1 Januari 1910, därest förberedande åtgärder kunde hinna att därförut vidtagas, hade Beredningsutskottet i afgifvet betänkande af den 25 innevarande September, intaget jämte motionen under N:o 60 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen, tillstyrkt bifall till motionen samt därjämte föreslagit, att Stadsfullmäktige redan nu ville bestämma, att i stadens folkskolestyrelse skulle väljas tio ledamöter, af hvilka hälfva antalet jämte tre suppleanter skulle utses af Stadsfullmäktige före detta års utgång, äfvensom anmoda kyrkostämman att jämväl före detta års utgång utse lika antal ledamöter jämte suppleanter.

Under öfverläggningen härom yrkade dels herr Uggla, med instämmande af herr Ström, att Stadsfullmäktige måtte bifalla hvad i motionen föreslagits, men bordlägga ärendet i den del, som afsåg Beredningsutskottets därutöfver väckta förslag, dels herr Edvard Karlsson bifall till motionen, men afslag för närvarande å hvad Beredningsutskottet därjämte föreslagit, dels ock slutligen herr vice ordföranden, att Stadsfullmäktige måtte till alla delar bifalla Beredningsutskottets förslag.

Vid härefter framställda propositioner i ärendet beslöto Stadsfullmäktige till en början i enlighet med herr Ugglas motion att hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning därom, att folkskoleväsendet samt frågor om uppfostran åt varnartade och i sedligt afseende försummade barn finge utgöra en för hela staden gemensam angelägenhet, hvilken staden såsom kommun hade att vårda, samt att detta måtte taga sin början redan den 1 Januari 1910.

Detta beslut upplästes genast och justerades.

Slutligen beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med herr Ugglas yrkande att bordlägga Beredningsutskottets förslag angående bestämmande af antalet valda ledamöter i folkskolestyrelsen med mera.

§ 140.

Ang. indelning af staden i valkretsar för stadsfullmäktigeval.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne Augusti till Beredningsutskottet för utlåtande remitterat Magistratens förslag till indelning af staden i valkretsar för Stadsfullmäktigeval, hade Utskottet i skrifvelse den 25 innevarande September, intagen jämte Magistratens skrifvelse i ämnet under N:o 61 i de tryckta handlingarne för dagen, förklarat sig för sin del icke hafva något att erinra emot, hvad Magistraten i ärendet föreslagit; och beslöto Stadsfullmäktige nu i enlighet med Magistratens af Beredningsutskottet tillstyrkta förslag, att staden skulle för stadsfullmäktigeval indelas i två valkretsar, den ena, den södra, bestående af västra kvarteret, västra utgårdarne och södra kvarteret med undantag af Kungsängen öster om Persbobäcken och Lillån, samt den andra, den norra, bestående af norra kvarteret, norra utgårdarne, södra utgårdarne samt Kungsängen, hvilka valkretsar sålunda skulle åtskiljas af en sammanhängande linie, följande Svartån från norr räknadt till Kungsbron eller Apotekarebron samt fortsättande efter Nedre Kungsgatan öfver Stora torget, efter Smedjegatan och Kopparbergsvägen fram till Persbobäcken och efter densamma ut till Lillån och Mälaren.

§ 141.

Ang. ledamot i tillsättningsnämnden för »Gustaf Wahlbecks gåfva».

I skrifvelse den 28 innevarande September hade änkefru Landshöfdingskan Ebba Charpentier anhållit om entledigande efter innevarande års utgång från uppdraget att vara ledamot i tillsättningsnämnden för donationsfonden »Gustaf Wahlbecks gåfva.»

Med bifall till berörda anhållan utsågo Stadsfullmäktige, på förslag af herr vice ordföranden, med acklamation till ledamot af ifrågavarande nämnd i den afgåendes ställe fru Louise Scherdin.

§ 142.

Ang. revisionsberättelse för Centralslöjdskolans och Tekniska skolans m. fl. räkenskaper.

Föredrogs till Stadsfullmäktige i bestyrkt afskrift inkomna utdrag ur Centralslöjdskolans och Tekniska skolans i Västerås räkenskaper för år 1908 samt berättelse öfver verkställd granskning af berörda räkenskaper äfvensom Västmanlands läns Hemslöjdsmagasins räkenskaper för sagda år; och beslöto Stadsfullmäktige jämlikt revisorernas hemställan att bevilja vederbörande ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.

§ 143.

Ang. fråga om återställande af tågförbindelse söderut från staden.

Frambar herr Edström en motion med förslag, att Stadsfullmäktige ville besluta uppdraga åt Drätselkammaren att hos Styrelsen för Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag göra framställning att Västerås gamla förbindelse genom det förut sedan gammalt kl. 6.30 e. m. afgående tåget med södergående nattsnälltågen måtte återupptagas.

Sedan herr Edström på föranledande af yttrande af herr Borgmästaren ändrat sitt i motionen väckta förslag därhän, att framställning i motionens syfte jämväl

måtte göras hos Kungl. Generalpoststyrelsen, och att Stadsfullmäktige själfva genom sin ordförande måtte göra ifrågavarande framställningar, blef motionen på yrkande af motionären remmitterad till utlåtande af Beredningsutskottet.

§ 144.

Ang. afsägelse af ledamotskap af Stadsfullmäktige.

I skrifvelse den 28 innevarande September hade Ingeniören Lars Blume på grund af afflyttning från staden från och med den 1 nästkommande Januari anhållit om entledigande från uppdraget att vara ledamot af Stadsfullmäktige.

Efter föredragning häraf beslöto Stadsfullmäktige på förslag af herr Uggla att bifalla ansökningen på det sätt, att herr Blume entledigades från ledamotskapet af Stadsfullmäktige från början af nästkommande år, äfvensom att anmoda Magistraten att ofördröjligen föranstalta om val af en ledamot af Stadsfullmäktige i herr Blumes ställe.

§ 145.

Justeringsmän.

Uppdrogs åt herrar af Billbergh och Ström att jämte herr ordföranden justera dagens protokoll.

In fidem.

Theofil Öberg.

Justeradt den 8 Oktober 1909.

Max. Schenström. ***Th. af Billbergh.*** ***L. M. Ström.***

Offentligen uppläst den 9 Oktober 1909, betygar

Theofil Öberg.

Västerås 1909, Vestm. Allehandas tryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 28 Oktober 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max Schenström samt herrar af Billbergh, Ström, Plantin, Larsson, Uggla, Scherdin, Grönberg, Björkman, Frans Johansson, Sundström, Öhman, Oest, Nordin, Danielsson, Tersmeden, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Svensson, Keijser, Enhörning, Blume, K. J. Karlsson, Edström, Hedin, Albert Andersson, Daniel Johansson och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar vice Ordföranden Fjellman samt Palmén, Edvard Karlsson, Malmberg, Lundin, Mattsson och Holm.

Närvarande å Magistratens vägnar: herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 146.

Ang. bestämmandet af antalet valda ledamöter i en blifvande folkskolestyrelse m. m.

Sedan Stadsfullmäktige, på sätt protokollet för den 30 nästlidne September § 139 närmare förmälde, jämte det Stadsfullmäktige beslutat att hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning därom, att folkskoleväsendet samt frågor om uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn finge utgöra en för hela staden gemensam angelägenhet, hvilken staden såsom kommun hade att vårda samt att detta måtte taga sin början redan den 1 Januari 1910, bordlagt Beredningsutskottets i sammanhang därmed väckta förslag, att stadsfullmäktige redan nu ville bestämma, att antalet valda ledamöter i stadens folkskolestyrelse skulle vara tio, af hvilka halfva antalet jämte tre suppleanter skulle utses af Stadsfullmäktige före detta års utgång, äfvensom anmoda kyrkostämman att jämväl före detta års utgång utse lika antal ledamöter jämte suppleanter, blef ifrågavarande ärende, i den del detsammas afgörande blifvit uppskjutet, nu ånyo föredraget.

Under öfverläggningen härom yrkade dels herr Uggla, med hvilken herr Ström instämde, att antalet valda ledamöter i folkskolestyrelsen måtte bestämmas till 12, men i öfrigt bifall till utskottets förslag, dels ock herrar Sundström och Larsson bifall till Beredningsutskottets förslag oförändradt.

Vid framställning af proposition å dessa yrkanden biföllo Stadsfullmäktige herr Ugglas förslag.

§ 147.

Ang. yttrande i fråga om ändring af stadgandena i § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen.

I skrifvelse den 9 innevarande Oktober hade chefen för Kungl. Justitiedepartementet anmodat Stadsfullmäktige att senast den 15 nästkommande November till Justitiedepartementet inkomma med det yttrande, som Stadsfullmäktige funne skäl afgifva, i hvad mån Stadsfullmäktige funne stadgandena i § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen tarfva ändring och rättelse samt hvad enligt Stadsfullmäktiges mening i öfrigt kunde vara att iakttaga vid en omarbetning af samma stadganden.

Efter föredragning af berörda ärende beslöto Stadsfullmäktige på förslag af herr Uggla uppdraga åt Drätselkammaren att å Stadsfullmäktiges vägnar afgifva det yttrande i frågan, Drätselkammaren kunde finna nödigt.

§ 148.

Ang. ordnande af den s. k. botaniska trädgården m. m.

Med öfverlämnande af en till Drätselkammaren ingifven, till Stadsfullmäktige ställd skrifvelse af den 27 Maj 1909 från Rektorn vid härvarande högre allmänna läroverk Peter Bagge med anhållan om rätt för läroverket att begagna den s. k. botaniska trädgården samt om anslag för trädgårdens iordningställande, hade Drätselkammaren i skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 14 innevarande Oktober, intagen under N:o 62 i de tryckta handlingarne för dagen, föreslagit, att Stadsfullmäktige ville dels medgifva härvarande högre allmänna läroverk rätt att för framtiden såsom botanisk trädgård använda den enligt Stadsfullmäktiges beslut den 25 Oktober 1906 och Stadsplanekommitterades nu föreliggande förslag i stadsplanen upptagna öppna plats mellan byggnadskvarteren Hake och Heimer, *dels ock* bevilja ett anslag af 2,000 kronor för ordnande af ifrågavarande trädgård och uppförande af staket omkring densamma, af hvilket anslag, som borde upptagas till uttaxering i 1910 års stat, 1,000 kronor måtte få tagas i anspråk redan under innevarande år.

Efter föredragning häraf yrkade dels herr Uggla bifall till Drätselkammarens förslag, dels ock herr Nordin den ändring i samma förslag, att området måtte upplåtas åt läroverket endast tills vidare och ej för framtiden, såsom Drätselkammaren föreslagit.

Stadsfullmäktige biföllo vid framställning af proposition å dessa yrkanden Drätselkammarens förslag oförändradt

§ 149.

Ang. anslag till vakthållning vid Vatten- och Elektricitetsverken under storstrejken.

I skrifvelse den 21 innevarande Oktober, intagen under N:o 63 i de tryckta handlingarna för dagen, hade Vatten- och Gasverksstyrelsen hemställt, att Stadsfullmäktige ville för bestridande af den utgift, som uppstått för anordnande af vakthållning vid vattenverken, vattenreservoarerna, vattenhufvudledningen mellan staden och Hesslö samt vid elektricitetsverket under den tid den under innevarande år pågående allmänna arbetsinställelsen inom landet ägt rum, och hvilken utgift utgått af de från verken inflytande medel, till styrelsens förfogande ställa ett anslag af 3,663 kronor 31 öre.

Efter föredragning häraf yrkade herr Uggla bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens hemställan med tillägg, att anslaget måtte utgå af verkens vinstmedel; och blef berörda yrkande af Stadsfullmäktige bifallet.

§ 150.

Ang. fråga om utlämnande af elektrisk ström till personer inom St. Ilians socken.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 21 innevarande Oktober, intagen under N:o 64 af de tryckta handlingarne för dagen, hade Vatten- och Gasverksstyrelsen hemställt, att Stadsfullmäktige ville medgifva styrelsen rätt att efter styrelsens pröfning i hvarje förekommande fall utlämna elektrisk ström till de i stadens närhet inom St. Ilians socken bosatta personer.

Efter yttranden af herrar Enhörning, Uggla, Fredholm och Nordin, hvilka samtliga yrkade remiss af ärendet till Drätselkammaren, blef skrifvelsen remitterad till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 151.

Ang. Magistratens omorganisation och löneregleering.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 Augusti 1908 remitterat ett af Magistraten väckt förslag till ny arbetsordning för Rådstufvurätten och Magistraten i Västerås samt till ny lönestat för Rådstufvurättens och Magistratens ledamöter till utredning och utlåtande af löneregleringss- och pensionskommittén, hade nu från kommitterade inkommit utlåtande af den 22 innevarande Oktober, med nytt förslag i ärendet jämte bilagor.

På yrkande af herrar Enhörning och Uggla blefvo handlingarne i ärendet för yttrande remitterade till Magistraten och Drätselkammaren.

§ 152.

Ang. särskilda föreskrifter för automobiltrafik i Västerås.

Föredrogs och bordlades ett af Magistraten med skrifvelse den 27 innevarande Oktober till Stadsfullmäktige öfverlämnadt förslag till »särskilda föreskrifter för automobiltrafik i Västerås».

§ 153.

Ang. anslag till Västerås sjukkassors Centralförsamlings fortsättningsförening.

Väcktes af herr Blume i skriftlig motion af denna dag förslag om, att Stadsfullmäktige måtte besluta att för år 1910 till Västerås sjukkassors Centralförsamlings fortsättningsförening lämna ett bidrag motsvarande en krona för hvarje i Västerås stad mantalsskrifven medlem.

Efter motionens uppläsning beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af motionären och herr Uggla att remittera densamma till yttrande af Fattigvårdsstyrelsen och Drätselkammaren.

§ 154.

Justeringsmän.

Uppdrogs åt herrar Plantin och Larsson att jämte herr Ordföranden justera detta protokoll.

In fidem.

Theofil Öberg.

Justeradt den 8 November 1909.

Max. Schenström. ***Joh. Plantin.*** ***H. Larsson.***

Offentligen uppläst den 9 November 1909; betygar

Ex. officio:
Theofil Öberg.

Västerås, Vestm. Allehrs Boktryckeri, 1909.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 25 November 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max Schenström samt herrar af Billbergh, Ström, Plantin, Larsson, Uggla, Scherdin, Grönberg, Palmén, Björkman, Frans Johansson, Edvard Karlsson, Malmberg, Öhman, Nordin, Tersmeden, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Svensson, Keijser, Enhörning, Blume, K. J. Karlsson, Edström, Hedin, Albert Andersson, Daniel Johansson och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar vice Ordföranden Fjällman samt Sundström, Oest, Lundin, Danielsson, Mattsson och Holm.

Närvarande å Magistratens vägnar: herr Rådmannen J. V. Ödman.

§ 155.

Ang. särskilda föreskrifter för automobiltrafik.

Företogs till fortsatt behandling Magistratens vid Stadsfullmäktiges senaste sammanträde bordlagda förslag till särskilda föreskrifter för automobiltrafik i Västerås, varande handlingarne i detta ärende så lydande:

»Till Herrar Stadsfullmäktige — se handl. N:r 65.»

»Utdrag ur Protokoll — se handl. N:r 65.»

Vid föredragning af detta ärende yrkade i fråga om § 1 dels herr Edström, med hvilken herr Blume instämde, återremiss af ärendet till Magistraten, dels ock herrar Ström och Larsson, att Stadsfullmäktige måtte för sin del godkänna Magistratens förslag.

Efter slutad öfverläggning härom framställdes af herr Ordföranden proposition å de sålunda gjorda yrkandena, hvarvid, då herr Ordföranden förklarade sig anse frågan om bifall till herrar Ströms och Larssons yrkande vara med öfvervägande ja besvarad, votering begärdes.

Den i anledning häraf företagna omröstningen utföll så, att Stadsfullmäktige med 16 ja emot 13 nej, afgifna för bifall till herr Edströms yrkande, fattade sitt beslut i enlighet med herrar Ströms och Larssons förslag.

Öfriga §§ af Magistratens förslag godkändes härefter utan diskussion.

§ 156.

Ang. yttrande öfver 6 kap. i lagberedningens förslag till jordabalk

Genom nådig remiss den 22 nästlidne Oktober hade Kungl. Maj:t infordrat Stadsfullmäktiges underdåniga yttrande före den 1 Februari 1910 öfver 6 kap. i lagberedningens med skrifvelse den 9 i samma månad till Kungl. Maj:t aflämnade förslag till jordabalk.

På yrkande af herr Uggla beslöto Stadsfullmäktige remittera ärendet till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 157.

Ang. revisor af läroverkets byggnadsfonds räkenskaper.

I skrifvelse den 8 innevarande November hade Bankdirektören R. Gagge afsagt sig uppdraget att vara revisor af högre allmänna läroverkets byggnadsfonds räkenskaper.

Efter uppläsning häraf yrkade herr Uggla, under erinran, att Bankdirektören Gagge varit utsedd till revisor på obestämd tid, remiss af skrifvelsen till Beredningsutskottet med uppdrag äfven för utskottet att yttra sig i fråga om, för hvilken tid blifvande revisorsuppdrag skulle gälla.

Stadsfullmäktige biföllo detta yrkande.

§ 158.

Ang. utredning ang. en ny paviljong vid epidemiska sjukhuset.

Föredrogs en af Hälsovårdsnämnden i skrifvelse den 4 innevarande November, intagen jämte bilaga under N:o 66 i de tryckta handlingarne för dagen, gjord framställning, att Stadsfullmäktige ville ställa till Nämndens förfogande ett förslagsanslag å 500 kronor för att bereda Nämnden tillfälle att anskaffa byggnadsskisser och kostnadsförslag samt i öfrigt vidtaga de åtgärder, som erfordras för att kunna inkomma till Stadsfullmäktige med fullständigt förslag till en ny paviljong vid epidemiska sjukhuset härstädes.

På yrkande af herr Larsson blef denna Hälsovårdsnämndens hemställan af Stadsfullmäktige bifallen.

§ 159.

Ang. Nybyggnad för köttbesiktningsbyrån.

I skrifvelse den 4 innevarande November, intagen jämte bilagdt kostnadsförslag under N:o 67 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Hälsovårdsnämnden på anförda skäl anhållit om bemyndigande att låta uppföra en nybyggnad för köttbesiktningsbyrån m. m.

Efter föredragning af ärendet beslöto Stadsfullmäktige på förslag af herrar Uggla och Larsson att remittera detsamma till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 160.

Ang. förteckning öfver personer, som borde befrias från mantalspenningars utgörande.

Från fattigvårdstyrelsen hade inkommit den 9 innevarande November dagtecknadt förslag till förteckning enligt 7 § 3 mom. mantalsskrifningsförordningen å de personer, som på grund af fattigdom eller sjuklighet borde befrias från mantalspenningars utgörande för år 1910.

Stadsfullmäktige beslöto utan anmärkning eller tillägg öfverlämna förteckningen till stadens ombud vid mantalskrifningsförrättningen innevarande år.

§ 161.

Ang. anslag till arbetareinstitutets biblioteksverksamhet

I motion af dan 3 innevarande November föreslog herr Malmberg, att Stadsfullmäktige måtte för år 1910 bevilja Västerås arbetareinstitut samma belopp som förut eller 1,500 kronor till uppehållande af dess biblioteksverksamhet.

Efter läsning af motionen och sedan upplyst blifvit, att Drätselkammaren redan vid uppgörandet af förslag till utgifts- och inkomsstat för nästkommande år tillstyrkt det i motionen begärda anslaget, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af motionären att bordlägga motionen till behandling i samband med fastställande af stadens utgifts- och inkomststat för nästkommande år.

§ 162.

Ang. upplåtande af lokal i Sundinska huset för skolkökskurs m. m.

Med öfverlämnande till Stadsfullmäktiges pröfning af en till Drätselkammaren ingifven till Stadsfullmäktige ställd skrifvelse från fru Landshöfdinskan Charlotte Wersäll med flera personer med begäran om iordningsställande och upplåtande af köket på nedre botten i Sundinska huset för anordnande af en skolkökskurs, hade Drätselkammaren i skrifvelse den 17 innevarande November, intagen under N:o 68 af de tryckta handlingarne för dagen, föreslagit, att Stadsfullmäktige ville dels på det sätt bifalla framställningen, att lokalen upplätes tills vidare för ifrågavarande ändamål, dels ock anslå ett belopp af 1,000 kronor att uttaxeras under nästkommande år för utförande af de i ett framställningen bifogadt kostnadsförslag angifna reparationer af lokalen, allt under uttalande af önskvärdheten af, att till Stadsfullmäktige årligen lämnades redogörelse öfver skolkökets verksamhet.

Efter föredragning af ärendet beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herr Enhörning att bifalla detta Drätselkammarens förslag.

§ 163.

Ang. yttrande öfver förslag till byggnadsstadga för riket.

Sedan Magistraten i skrifvelse den 17 sistlidne Juli, med öfverlämnande af en skrifvelse från Konungens Befallningshafvande i länet jämte ett därvid fogadt tryckt exemplar af särskilda kommitterades förslag till byggnadsstadga för riket, anhållit, att stadsfullmäktige efter byggnadsnämndens hörande ville afgifva yttrande öfver förslaget samt därmed före den 15 innevarande November till Magistraten inkomma,

samt Stadsfullmäktige den 26 sistlidne Augusti remitterat ärendet för yttrande till Byggnadsnämnden och Stadsplanekommitterade,

hade nu sådana yttranden inkommit; och voro desamma af följande lydelse:

"Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige med utdrag af sitt protokoll för den 26 Augusti 1909 till Byggnadsnämndens yttrande öfverlämnat särskildt kommitterades förslag till bygg-

nadsstadga för riket får Byggnadsnämnden meddela, att Nämnden ansett sig böra emot nedannämnda §§ i förslaget göra följande anmärkningar och erinringar:

§ 3.

Då en uppdelning af Byggnadsnämnden på afdelningar, om densamma består af endast tre ledamöter, torde vara olämplig och hvardera eller ena afdelningen, äfven om byggnadsnämden består af fem ledamöter, skulle blifva väl fåtalig, anser byggnadsnämnden att, stadgandet bör ändras därhän, att hvardera afdelningen af byggnadsnämnden där uppdelning af densamma förekommer, skall bestå af tre eller fem ledamöter.

Bestämmelsen i 2:dra stycket af mom. 4, att vid val af ledamöter i byggnadsnämnd för ort på landet bör tillses, att där så ske kan, nödig sakkunskap varder i nämnden företrädd, torde äfven böra gälla för stad.

§ 6.

Undantaget för stadgandet i mom. 2, att byggnadsnämnden antager och entledigar de i mom. 1 nämnda tjänstemän, torde böra gifvas en något vidsträcktare omfattning, så att äfven andra för en kommun gällande författningar än byggnadsordningen kunna föreskrifva annat sätt för antagande och entledigande af en eller flere af ifrågavarande tjänstemän. Så t. ex. återfinnas bestämmelserna om val och uppsägning af Västerås stads byggnadschef, hvilken i egenskap af stadsingeniör är anställd hos byggnadsnämnden, i en särskild af Stadsfullmäktige antagen instruktion

§ 7.

Byggnadsnämnden anser sig böra framhålla samma betänkligheter emot de föreslagna bestämmelserna i denna §, som framställts i borgmästaren Ahlstrands reservation, och synes hälst, att hela § ur förslaget utgår. Skulle emellertid ett förenkladt förfaringssätt vid afgörandet af en del mindre viktiga frågor anses böra bibehållas, torde dock stadgandet böra ändras därhän, att afgörandet af dessa frågor alltid skall tillkomma en ledamot af byggnadsnämnden efter vederbörande tjänstemans hörande.

§ 15 mom. 1

Byggnadsnämnden håller före, att den af borgmästaren Ahlstrand föreslagna lydelsen af första stycket är att föredraga framför den af kommittémajoriteten föreslagna. Om målet är, att företrädesvis det öppna byggnadssättet skall komma till användning, förefaller det inkonsekvent, att byggnadsstadgan lämnar möjlighet att för en hel stad eller viss del däraf föreskrift vid uppgörande af stadsplan meddelas, att det slutna eller kopplade byggnadssättes skall tillämpas.

Hvad de tre olika byggnadssätten vidare angår, har Byggnadsnämnden ansett sig böra framhålla, att i fråga om åtskilliga bestämmelser i stadgeförslaget ej med tydlighet framgår, om de gälla alla tre byggnadssätten eller endast ett eller två af

dem. Så t. ex. förefaller det tvifvelaktigt, om första meningen af § 15, mom. 2 äfven gäller det öppna byggnadssättet. Det synes nämligen synnerligen olämpligt, att exempelvis i ett villamråde med slingrande gator och kuperad terräng fastställa vissa byggnadslinier mot gata, uti hvilka byggnaderna ovillkorligen skola uppföras.

Den i 15 § mom 1, första stycket lämnade definitionen å de tre olika byggnadssätten är oklar och synes ej stämma öfverens med bestämmelserna i §§ 42 och 46. Så t. ex får man af § 15 den uppfattningen, att vid slutet byggnadssätt byggnaderna mot gata ovillkorligen skola ligga invid hvarandra, under det att man i § 42 upplyses om, att en byggnad vid sådant byggnadssätt kan dels uppföras i tomtens gränslinie, dels ock förläggas på huru långt afstånd som hälst från densamma, dock minst 4½ meter.

Likaså stämmer definitionen på det kopplade byggnadssättet i 15 § illa öfverens med bestämmelsen i 46 § om afståndet mellan byggnad och grannes tomt eller ock är sist nämnda stadgande synnerligen otydligt formuleradt.

§ 16.

Denna § förutsätter, att förbud kan meddelas mot uppförande af flygelbyggnader, men stadgeförslaget i öfrigt talar ej om något sådant förbud.

§ 24 mom. 3.

Att bestämma såsom regel, att tomts gränser skola bilda räta vinklar emot hvarandra torde vara till föga nytta, då i tillämpningen detta förhållande torde blifva ett ganska sällsynt undantagsfall. Kravet på att tomterna må erhålla så vidt möjligt lämpliga figurer torde tillräckligt tillgodoses, om i byggnadsstadgan bestämmes, att tomts gränser skola, där så lämpligen ske kan, göras raka *och vid anslutning till gatulinierna bilda räta vinklar med dessa.*

§ 24 mom. 4.

Den bestämda tiden af en månad, som ett tomtindelningsförslag skall vara tillgängligt hos byggnadsnämnden, sedan vederbörande markägare meddelats underrättelse därom, synes vara väl lång och kan föranleda onödig tidsutdräkt. Erfarenheten har gifvit vid handen att tomtregleringsfrågor ofta kräfva skyndsam behandling.

§ 26 mom. 2.

Första meningen synes böra ändras, och har Byggnadsnämnden tänkt sig följande lydelse af densamma: »Kartan skall . . . . . tomtens läge i förhållande till ej mindre angränsande gators och öppna platsers gatu- och byggnadslinjer än äfven invidliggande tomter.»

§ 26 mom. 3.

Orden: »Originalexemplaret af hvarje tomtkarta» bör lämpligen utbytas mot endast ordet: »Tomtkarta:»

§ 28 mom. 2.

Byggnadsnämnden har för sin del funnit den af stadsarkitekten Salin uttalade särskilda meningen vara att föredraga framför kommittéförslaget.

§ 28 mom. 3.

Då begreppet »mindre uthusbyggnad» är ytterst sväfvande och en byggnadsritning till en sådan byggnad, som momentet skulle afse, icke torde möta svårigheter att anskaffa och ej heller betinga så stor kostnad, att stadgandet därom kan motiveras, torde momentet böra utgå.

§ 30 mom. 1 och 2.

Den i mom. 1 och 2 föreskrifna tidsbegränsning af tre månader, inom hvilken byggnadsnämnden skall i de här omhandlade fall meddela slutligt beslut måste anses vara allt för kort tilltagen. Det torde nämligen å ena sidan vara för mycket begärdt, att för behandling af en lösningsfråga af mindre betydenhet anordna extra sammanträden med både byggnadsnämnden och vederbörande beslutande kommunala myndighet och å andra sidan torde tomtägare, hvars tomt helt eller delvis är erforderlig för regleringsändamål, äga kännedom härom samt vara beredd på den tidsutdrägt afgörandet af frågan om stadens begagnande af lösningsrätt kan medföra.

§ 30 mom. 3.

Momentet synes böra kompletteras med bestämmelse om, att genom brand skadad byggnad, för hvars återställande byggnadslof ej kan erhållas, skall borttagas efter af byggnadsnämnden därom meddelad föreskrift.

§ 31.

Andra punkten torde böra utgå, då afgörandet af frågan om byggnads höjdläge alltid torde böra tillkomma byggnadsnämnden.

§ 32.

Jämväl här synes böra stadgas skyldighet att borttaga en påbörjad byggnad, då byggnadslof förfallit.

§ 33.

Af stadgandet synes ej, på hvilkens bekostnad, den byggnadssökandes eller kommunens, sakkunnigs utlåtande skall inhämtas.

Af paragrafens motivering synes framgå, att det skulle åligga byggnadsnämnden att granska hållfasthetsberäkningar. Någon bestämmelse angående omfattningen af byggnadsnämndens skyldigheter i detta afseende finnes dock ej.

§ 34.

Här torde äfven böra stadgas om tillsyn, att byggnadsföretag ej börjas utan erhållet byggnadslof.

§ 40.

I detta sammanhang torde böra ifrågasättas, huruvida icke i vissa fall äfven utlåtande från vederbörande brandnämnd eller brandstyrelse skall inhämtas.

§ 41 mom. 2

Det synes otydligt, huruvida det i detta moment lämnade medgifvandet gäller endast gårdsrummens i föregående moment stadgade relativa minimistorlek eller äfven det absoluta minimimåttet af 180 kvadratmeter.

Begreppet »mindre» i uttrycket . . . . . må hvarje gårdsrum vara mindre etc. synes vara allt för obegränsadt, hvarför äfven en minimistorlek för gemensamma gårdsrum bör i byggnadsstadgan införas.

De i förevarande § omförmälda »inre byggnadslinierna» synas hafva samma betydelse som de i § 15 benämnda »byggnadslinier inne å tomt». Det vore önskvärdt, om samma benämning förekom på båda ställena. Det i § 42 använda uttrycket synes vara att föredraga, ehuru ingetdera af uttrycken förefaller vara lyckligt valdt.

§ 45.

Förbudet att anordna källare under obebyggd del af tomt synes omotiverad. Det kan för öfrigt ifrågasättas, om förbudet afser tomtdel, som faktiskt är obebyggd eller sådan tomtdel, som ej får bebyggas. Härjämte synes ovisst, om förbudet skall gälla endast tomt i ny stad med öppet eller koppladt byggnadssätt eller om det skall gälla alla tomter.

§ 46.

Den i andra stycket gifva bestämmelsen om afståndet mellan byggnad och grannes tomt kan väl i fråga om koppladt byggnadssätt ej afse annat än en byggnadsgrupps ytterkanter. Detta torde emellertid böra direkt utsägas.

I afseende å bestämmelsen, att afståndet mellan byggnad och grannes tomt skall betingas af byggnadens höjd torde böra påpekas, att byggnadens höjd i detta sammanhang ej bör bestämmas enligt reglerna i § 48, utan bör här gälla byggnadens höjd öfver tomtgränsen, och detta särskildt i afseende å det öppna byggnadssättet. Anmärkningen är framställd med tanke på i stadsplan intagen kuperad terräng.

§ 47.

Då i fråga om områden med öppet byggnadssätt och särskildt s. k. villaområden med ofta slingrande gator det torde vara mindre lämpligt att fastställa en bestämd byggnadslinie mot gata och det inom sådana områden äfven synes kunna lämnas den enskilde tomtägaren större frihet beträffande byggnads läge, torde denna § icke böra afse det öppna byggnadssättet eller ock torde med tanke på villaområdena — efter orden »kunna i byggnadsordning» införas orden »eller stadsplan», då väl en beskrifning till stadsplanen lämpligast bör innehålla särskilda föreskrifter beträffande däri upptagna villaområden.

§ 48.

För vinnande af större tydlighet synes indelningen af städer och orter i grupper böra afhandlas i en särskild paragraf; och vore det för samma ändamål synnerligen önskvärdt om äfven öfriga bestämmelser i förevarande paragraf kunde uppdelas på flere paragrafer.

§ 48 mom. 4.

Närmare bestämmelser torde böra meddelas, huru den i § omförmälda medeltalsberäkning skall ske, enär eljest olika tolkningar häraf kunna komma att tillämpas.

§ 50.

Från stadgandet, att fönster i boningsrum icke får anbringas mot grannes tomt på närmare afstånd än 12 meter är i 6:te stycket meddeladt undantag inom område för öppet eller koppladt byggnadssätt beträffande byggnader af allenast 6 meters höjd. Detta undantag torde böra kompletteras med en bestämmelse afseende att efter viss regel för byggnader med höjd mellan 6 meter och den högsta tillåtna höjden medgifva anbringande af fönster i boningsrum mot grannes tomt på visst afstånd mellan 4½ och 12 meter från tomtgränsen.

§ 54 mom. 2.

Stadgandet i första stycket bör rättas så, att däraf framgår, att äfven i sådan byggnad, som upptager mellan 400 och 800 kvadratmeters yta, brandmuren skall

vara så anbragt, att ej någondera af byggnadens delar upptager större yta än 400 kvadratmeter.

Den strängare bestämmelsen i andra stycket för däri omförmälda hus synes sakna motivering.

§ 57.

I andra stycket föreskrifna anordning af hisstrumma torde blifva synnerligen svår att åstadkomma.

§ 63.

Samma befogenhet, som i denna § tillagts byggnadsnämnden i fråga om rifning af bofällig byggnad, synes äfven böra tillkomma nämnden beträffande reparation, åtminstone till det yttre af byggnad, som däraf är i behof.

§ 69.

Den i tredje stycket föreslagna bestämmelsen torde lämpligen äfven böra stadgas för de fall, att byggnad uppföres i strid mot fastställda ritningar eller i annat höjdläge än det å marken genom byggnadsnämndens försorg utmärkta. De i det föreliggande förslaget i dessa fall stadgade påföljderna torde otta vara alltför ringa och ej nog effektiva att förhindra öfverträdelser.

Västerås den 3 November 1909.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg."

"Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 26 nästlidne Augusti i fråga om yttrande öfver särskilde kommitterades förslag till byggnadsstadga för riket få Stadsplanekommitterade anföra följande:

Då Byggnadsnämnden, af hvars utlåtande Stadplanekommitterade tagit del, synes hafva fullständigt genomgått förslaget, hafva kommitterade icke ansett sig böra i sitt utlåtande behandla annat än vissa delar af förslaget, som kommitterade särskildt fäst sig vid och som af Byggnadsnämnden lämnats oanmärkta.

§ 22.

Stadgandet i denna § synes böra gifvas en större omfattning, än hvad ordalagen i förslaget angifva. Hvarje brand, som ödelägger åtminstone större delen af ett kvarter, bör kunna bereda möjlighet att få det af branden härjade kvarteret räknadt till ny stad. Början af § torde sålunda lämpligen erhålla följande lydelse: »Har i gammal stad ett eller flere byggnadskvarter helt och hållet eller till större delen etc.»

Härjämte anse kommitterade, att uti byggnadsstadgan äfven böra meddelas föreskrifter om sådan behandling af dylika frågor, att desamma ernå snabbare afgörande än med nu gällande bestämmelser kan äga rum.

§ 24 mom. 1.

Kommitterade vilja framhålla önskvärdheten af, att momentet formuleras så, att hinder ej må möta för tomtindelning af allenast en del af ett byggnadskvarter, där så kan pröfvas lämpligt.

§ 42.

Bestämmelserna om slutet byggnadssätt bör ändras därhän, att det må kunna i byggnadsordning meddelas föreskrift om, att i fråga om vissa större gator byggnaderna mot gata ovillkorligen skola uppföras intill hvarandra för undvikande af de vanprydande öppningarne mellan byggnaderna med utsikt vanligtvis mot bakgårdar, som med nu gällande bestämmelser ej kunna förhindras.

Västerås den 22 November 1909.

På Stadsplanekommitterades vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg."

Efter anteckнande häraf beslöto Stadsfullmäktige på förslag af herrar Uggla och Enhörning att genom utdrag af protokollet öfverlämna berörda yttranden till Magistraten med anmälan, att Stadsfullmäktige därtill icke hade något att i ärendet tillägga.

§ 164.

Ang. utredning om en yrkesskola för elektrotekniker och elektromekaniker.

Framlämnade herr Edström en motion af den 24 innevarande November med förslag, att Stadsfullmäktige ville besluta tillsätta en kommitté för utredning af frågan, om en yrkesskola för elektrotekniker och elektromekaniker borde inrättas i Västerås samt om densamma borde förenas med den nuvarande tekniska skolan.

Sedan motionen upplästs, yrkade dels herr Edström, att densamma måtte remitteras till yttrande af beredningsutskottet, med uppdrag jämväl för utskottet, att, därest utskottet gillade det i motionen väckta förslaget, inkomma till Stadsfullmäktige med förslag, angående den föreslagna kommitténs sammansättning, dels ock herr Larsson bordläggning af motionen.

Vid framställning af proposition å dessa yrkanden, godkände Stadsfullmäktige herr Larssons förslag.

§ 165.

Att jämte herr Ordföranden justera detta protokoll utsågos herrar Uggla och Scherdin. *Justeringsmän.*

In fidem.

Theofil Öberg.

Justeradt den 4 December 1909.

Max Schenström. Claes Uggla. Fr. Scherdin.

Offentligen uppläst den 6 December 1909; betygar

Ex. officio:
Theofil Öberg.

Västerås 1909, Vestm. Allehandas tryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 22 December 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max Schenström, vice Ordföranden herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt herrar af Billbergh, Ström, Plantin, Larsson, Uggla, Scherdin, Grönberg, Palmén, Björkman, Frans Johansson, Sundström, Edvard Karlsson, Malmberg, Oest, Lundin, Nordin, Danielsson, Tersmeden, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Svensson, Keijser, Enhörning, Blume, K. J. Karlsson, Edström, Hedin, Albert Andersson, Daniel Johansson och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar Öhman, Mattson och Holm.

Närvarande å Magistratens vägnar: herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 166.

Ang. utgifts- och inkomststat för år 1910.

Sedan Magistraten med eget yttrande till Stadsfullmäktige öfverlämnat af Drätselkammaren uppgjordt förslag till utgifts- och inkomststat för Västerås stad för år 1910, med därtill hörande bilagor samt Beredningsutskottet däröfver den 10 innevarande December afgifvit utlåtande, föredrogs nu detta ärende, däri samtliga handlingar förelågo tryckta i ett särskildt, här bilagdt häfte; och fattade Stadsfullmäktige därvid här nedan antecknade beslut, nämligen:

Utgifterna:

Juridiskt biträde för Magistraten.

I fråga om det anslag å 800 kronor, som Magistraten begärt och Drätselkammaren upptagit i utgiftsförslaget för juridiskt biträde inom eller utom Magistraten till utförande af de göromål, som enligt löneregleringss- och pensionskommitténs förslag af den 22 sistlidne Oktober skulle öfverflyttas från Borgmästaren till 2:dre Rådmannen samt vid upprättande af röstlängder enligt nya valordningarne med mera, hade Beredningsutskottet på anförda skäl hemställt om afslag å denna framställning.

Under öfverläggningen härom yrkade dels herrar vice Ordföranden och Nordin bifall till utskottets hemställan, dels ock herr Enhörning, att anslaget måtte beviljas på extra stat för år 1910.

Vid framställning af proposition härå biföllo Stadsfullmäktige Beredningsutskottets hemställan.

Semesterarvoden för Magistratens ledamöter.

Med tillstyrkande af Magistratens framställning om ett anslag å 600 kronor till semesterarvoden hade Drätselkammaren uppfört anslaget i budgetförslaget under villkor, att där skulle ingå reservationsanslaget för tillfälliga biträden enligt Kungl. Brefvet den 27 Februari 1868 samt att semesterarvoderna skulle fördelas och utgå på sätt och under villkor, lönereglerings- och pensionskommittén i sitt ofvanberörda betänkande af den 22 Oktober 1909 föreslagit, i anledning hvaraf Magistraten föreslagit, att ifrågavarande belopp måtte upptagas i staten på följande sätt:

Reservationsanslag för tillfälliga biträden enligt Kungl. Brefvet den 27 Februari 1868 . . . . . kr. 200: —

Fyllnadsanslag för beredande af semester åt borgmästaren och de litterate rådmännen . . . . . » 400: —

I fråga härom yrkade herr Uggla bifall till hvad Drätselkammaren och Magistraten sålunda föreslagit med tillägg, att fyllnadsanslaget å 400 kronor beviljades på extra stat för år 1910.

Stadsfullmäktige fattade sitt beslut i frågan i enlighet med herr Ugglas yrkande.

Beklädnadsersättningen in natura för poliskonstaplarne.

Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier m.m.

Magistraten hade hemställt, att det enligt fastställda lönestaten till 120 kronor pr man beräknade beklädnadsanslaget in natura för inspektionskonstaplar och de menige polismännen måtte härefter beräknas till 150 kronor pr man, hvaremot Drätselkammaren på anförda skäl beräknat anslaget såsom förut till 120 kronor pr man samt för fyllande af det tillfälliga behof, som i förevarande afseende kunde förefinnas, upptagit en höjning af 810 kronor, motsvarande 30 kronor pr man, å anslaget till underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier, eller från 700 till 1,510 kronor.

Beredningsutskottet hade i förevarande fall tillstyrkt Drätselkammarens förslag allenast med den ändring, att sistberörda anslagspost uppdelades på följande sätt:

Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier m m. såsom förut . . . . . kr 700: —

Extra tillägg för år 1910 . . . . . » 810: — 1,510: —

Vid föredragning af denna fråga hemställde herr Borgmästaren om bifall till Magistratens framställning, hvaremot herrar vice Ordföranden och Danielsson yrkade bifall till Beredningsutskottets förslag, hvilket förslag också blef af Stadsfullmäktige godkändt.

Skrifmaskin å poliskontoret.

En af Magistraten framställd begäran om ett anslag å 450 kronor till inköp af en skrifmaskin för poliskontoret hade afstyrkts af såväl Drätselkammaren som Beredningsutskottet,

Herr Borgmästaren anhöll emellertid nu om bifall till denna framställning, hvilken anhållan herr Uggla upptog såsom sitt yrkande.

Herr vice Ordföranden yrkade däremot bifall Drätselkammarens och Beredningsutskottets afslagsyrkande

Efter framställning af proposition i ämnet beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd omröstning med 22 nej emot 11 ja, afgifna för afslagsyrkandet, att bifalla Magistratens ifrågavarande framställning

Hamnens andel i byggnadschefens aflöning.

Hamnstyrelsen hade i sitt förslag till utgiftsstat för hamnen uppfört andel i byggnadschefens aflöning med 500 kronor

Drätselkammaren hade emellertid föreslagit, att nämnda andel skulle utgå med ett belopp af 1,000 kronor, och därför i stadens utgiftsförslag utfört byggnadschefens aflöning med allenast 7,000 kronor, hvilket förslag Beredningsutskottet tillstyrkt.

I fråga härom godkände Stadsfullmäktige Drätselkammarens förslag.

Stadsarkitekt.

I sitt specialförslag till utgiftsstat hade Byggnadsnämnden upptagit 2,000 kronor till aflöning åt en stadsarkitekt och i motiveringen härtill åberopat, att Stadsfullmäktige den 29 April 1909 godkändt den af särskilde kommitterade den 22 nästförutgående Mars uppgjorda promemoria för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter.

Med anledning häraf hade Drätselkammaren, under erinran, att frågan om anställande af en stadsarkitekt ännu ej vore af Stadsfullmäktige slutligen afgjord, föreslagit, att ifrågavarande anslag måtte upptagas såsom förslagsanslag till arvode för uppehållande af stadsarkitektsgöromålen, till dess frågan om anställande af en ordinarie stadsarkitekt blefve definitivt afgjord.

Till detta Drätselkammarens förslag hade Beredningsutskottet förordat bifall; och blef detsamma nu af Stadsfullmäktige godkändt.

Hälsovården.

I anledning af Beredningsutskottets erinran beslöto Stadsfullmäktige, att den i budgeten förekommande rubriken Sundhetsvården skulle utbytas mot beteckningen Hälsovården.

Gatuläggningar.

I samband med utgiftsförslaget hade Drätselkammaren öfverlämnat kostnadsberäkning å nedannämnda större gatuarbeten, som borde komma till utförande under nästkommande år, nämligen:

Smedjegatan: omläggning med tuktad sten från nuvarande nubbstensättningen t. o. m. korsningen af Sturegatan	6,700: —
Slottsgatan från Stora gatan till Slottsbron: omläggning med tuktad sten af körbanan och västra trottoaren	20,600: —
Stora gatan från Allégatan till Kungsängsgatan: läggning af körbanan med tuktad sten	11,600: —
Södra Esplanaden: ordnande af norra körbanan (makadamisering) och trottoaren från Hamngatan till Kopparbergsvägen, södra körbanan (makadamisering) och trottoaren från Hamngatan till Järnvägsstationen samt planen mellan de båda körbanorna	18,700: —
Stora gatans västra del: ordnande af södra körbanan (makadamisering) och trottoaren från den nuvarande stensättningen i Oxbacken till Västra esplanaden, norra körbanan (makadamisering) och trottoaren från Västra esplanaden till denna körbana träffar den södra körbanan, samt planen mellan de båda körbanorna	15,750: —
Västra Esplanaden: från Stora gatan till Västra Bergsgatan samt mellan Gustafsgatan och Svantegatan: utläggning af en 6 meter bred makadamiserad körbana	2,894: —
Kronor	76,244: —

Drätselkammaren hade i fråga om ofvanberörda gatuarbeten, med förmälan, att å af lånemedel beviljade anslag för åtskilliga gatuläggningsarbeten, som nu vore fullbordade, funnes besparingar till ungefärligen motsvarande belopp som kostnadsberäkningens slutsumma, hemställt, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att gå i författning om utförande af ifrågavarande gatuarbeten och för detta ändamål anvisa det erforderliga anslaget 76,244 kronor af ofvannämnda besparingar.

Emot detta förslag hade Beredningsutskottet förmält sig icke hafva något att erinra.

Under en längre öfveläggning i denna fråga yrkades:

dels af herrar vice Ordföranden och Sundström bifall till Drätselkammarens förslag,

dels af herr Daniel Johansson, med hvilken herr Ström instämde, att Drätselkammaren måtte få i uppdrag att låta omlägga Smedjegatan med tuktad sten äfven i sträckningen mellan Sturegatan och Kopparbergsvägen,

dels af herr Nordin, med hvilken herrar Uggla och Edström instämde, att utom af Drätselkammaren föreslagna gatuarbeten nubbstenssättning af den del af Smedjegatan, som sträckte sig mellan Sturegatan och Östra gafveln af staden tillhöriga huset N:o 8 vid samma gata, måtte under nästkommande år utföras, och att för detta ändamål måtte af uttaxerade medel anvisas ett anslag å 8,000 kronor,

dels ock af herr Enhörning, att Stadsfullmäktige ville bifalla Drätselkammarens förslag beträffande större gatuarbeten samt uppdraga åt kammaren att till Stadsfullmäktige inkomma med utredning och kostnadsförslag i fråga om nubbstenssättning af Smedjegatan mellan Sturegatan och Kopparbergsvägen.

Vid framställning af proposition å berörda yrkanden och då herr Ordföranden förklarade sig anse frågan om bifall till herr Nordins förslag vara med ja besvarad, begärdes votering.

Sedan härefter till kontraproposition i hufvudvoteringen genom särskild omröstning med 26 nej emot 7 ja, afgifna för herr Daniel Johanssons förslag, antagits herr Enhörnings yrkande, anställdes hufvudvoteringen och blef härvid herr Enhörnings förslag med 17 nej emot 16 ja, afgifna för bifall till herr Nordins förslag, af Stadsfullmäktige antaget.

I sammanhang med nyssberörda fråga hade Beredningsutskottet föreslagit, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att hos styrelsen för Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag göra framställning om, att styrelsen ville gå i författning om försättande af den järnvägen tillhörande stationsplanen i ett tillfredsställande trafikabelt skick i samband med det af staden företagna arbetet med ordnande af Södra esplanaden.

I fråga härom yrkade nu dels herr Plantin afslag å Beredningsutskottets förslag, dels herr Björkman bifall till samma förslag, dels ock herr Uggla, att förslaget icke måtte till någon Stadsfullmäktiges åtgärd föranleda.

Stadsfullmäktige biföllo herr Ugglas yrkande

Härefter bifölls utan diskussion Drätselkammarens i budgeten upptagna förslag till anslag för mindre gatuarbeten m. m. och makadamslagning tillhopa 15,000 kronor.

I fråga om det af Drätselkammaren upptagna beloppet till grusning och makadamisering af vägar samt underhåll af broar hade Beredningsutskottet, som ej hade något att anmärka emot anslaget, föreslagit, att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Drätselkammaren att anskaffa och till Stadsfullmäktige inkomma med utredning om sådan förstärkning af Skarpskyttebron, att densamma kunde upptaga äfven körtrafik, åtminstone med lättare åkdon. *Vägar och broar.*

Detta utskottets förslag blef af Stadsfullmäktige bifallet.

Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Drätselkammaren, som under rubriken gatubelysningen såsom föregående år uppfört belysning med 5 st. luxlampor, oaktadt 3 af dem komme att nedtagas från sina nuvarande platser, hade föreslagit, att en af dessa luxlampor skulle uppsättas i gångvägen genom Stallhagen mellan Floragatan och Västra Järnvägsgatan. *Gatubelysningen.*

På yrkande af herrar Plantin och Edström beslöto Stadsfullmäktige emellertid, att utmed nämnda gångväg skulle uppsättas 2 stycken luxlampor.

Drätselkammaren hade under rubriken Hästholmarne upptagit ett belopp af 600 kronor till utskylder samt reparation och sandning af gångarne. *Hästholmarne.*

I fråga härom hade Beredningsutskottet utan att föreslå ändring i det begärda anslaget hemställt, att det närmare öfverinseendet och bestämmandet af holmarnes ordnande och underhåll måtte öfverlämnas åt Trädplanteringssällskapet redan från och med nästkommande år, att från och med år 1911 kostnaden härför skulle uppföras i budgeten under rubriken parker och planteringar samt att kostnaden för utskylder och reparationer af stadens byggnader å holmarne från och med sistnämnda år skulle frändragas vid beräknande af afkomsten från holmarne.

Efter en stunds diskussion beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herr Danielsson, med hvilken herrar Uggla, Frans Johansson, Enhörning och Sundström instämde, att bevilja det af Drätselkammaren föreslagna anslaget samt att inhämta Trädplanteringssällskapets och Drätselkammarens yttranden öfver Beredningsutskottets öfvanberörda förslag.

Under rubriken anslag för undervisningsändamål hade Drätselkammaren uppfört bland andra poster det sedvanliga anslaget till arbetareinstitutets bibliotek 1,500 kr. *Anslag till Arbetareinstitutetsbibliotek.*

I sammanhang härmed föredrogs nu herr Malmbergs vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 25 nästlidne November bordlagda motion med anhållan om beviljande af samma anslag; och blef anslaget härefter af Stadsfullmäktige beviljadt.

I fråga om det under nyssnämnda rubrik uppförda af Stadsfullmäktige den 30 sistlidne September beviljade anslaget ur stadskassan å 3,000 kronor till främjande af undervisningen i tekniska skolan härstädes anmärkte herr Larsson, att posten blifvit i utgiftsförslaget oriktigt angifven såsom anslag till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan, ehuru något anslag till Centralslöjdskolan ej utginge ur stadskassan, och beslöto Stadsfullmäktige, med godkännande af anmärkningen, att nödig rättelse härutinnan skulle göras i utgiftsstaten. *Anslag till Tekniska skolan.*

Magistraten hade i sitt yttrande till budgetförslaget erinrat, att bland anslag för undervisningsändamål äfven borde upptagas stadens utgifter för högre elementarläroverket för flickor enligt Stadsfullmäktiges beslut den 27 Augusti 1908 med 9,097 *Flickläroverket.*

kronor och samtidigt bland stadens inkomster upptagas såsom räntegodtgörelse af samma läroverksstyrelse enahanda belopp 9,097 kronor.

I anledning häraf hade Beredningsutskottet, då stadens verkliga utgifter för ändamålet låge i posten: Ränta och och amortering å obligationslån och då staden ej hade någon inkomst från läroverket, föreslagit, att den i Drätselkammarens budgetförslag under rubriken diverse inkomster inom linien upptagna anteckningen i förevarande afseende öfverfördes till rubriken anslag för undervisningsändamål och äfven där upptoges inom linien, men att däremot ifrågavarande belopp icke alls uppfördes å inkomstsidan.

Stadfullmäktige biföllo detta Beredningsutskottets förslag.

Godtgörelse till Sundinska fonden för mistad hyra af en del lokaler i Sundinska huset.

Vid föredragning af Hälsovårdsnämndens stat erinrade herr Larsson, att Hälsovårdsnämnden nödgats, då utrymmet vid Epidemiska sjukhuset vore otillräckligt, för beredande af vård åt smittosamt sjuka, under hela innevarande år taga i anspråk den s. k. kyrkosalen vid Stenläggaregatan, hvilken lokal stod under kyrkostämmans förvaltning, att Hälsovårdsnämnden icke torde kunna afstå från förfogandet öfver nämnda lokal, innan nödig utvidgning af epidemiska sjukhuset kommit till stånd, att såsom kyrkosal i stället under innevarande år varit upplåten den förra matsalsafdelningen å nedra botten i Sundinska huset, utan att någon hyra härför godtgjorts Sundinska fonden för välgörande och allmännyttiga ändamål, hvilken fond ägde Sundinska huset, att vidare Stadsfullmäktige den 25 nästl. Nov. kostnadsfritt upplåtit köket å nedre botten i samma hus till anordnande af skolkökskurser samt att det större rummet åt gårdssidan på nedre botten i huset vore af Drätselkammaren afgiftsfritt upplåtet för kyrkligt ändamål, och föreslog herr Larsson i anledning häraf och under framhållande af, att Sundinska fondens afkomst af huset vore synnerligen ringa i förhållande till husets värde, att Stadsfullmäktige måtte ur stadskassan anslå lämpligt belopp som godtgörelse för mistad hyra för ofvanberörda lokaler i Sundinska huset.

I anledning häraf föreslog herr Uggla, att Stadsfullmäktige ville bevilja sådan godtgörelse med 1,000 kronor för hvartdera af åren 1909 och 1910 eller tillhopa 2,000 kronor att uppföras i 1910 års stat under rubriken diverse särskilda ändamål; och instämde i detta förslag herrar Danielsson och Larsson.

Hvad sålunda i denna fråga föreslagits blef härefter af Stadsfullmäktige bifallet.

Underhåll och reparation af brand- och polisstationen.

Vid behandlingen af rubriken diverse särskilda ändamål beslöto Stadsfullmäktige vidare på förslag af herr Enhörning att under samma rubrik bevilja ett anslag af 400 kronor för underhåll och reparation af brand- och polisstationen.

Tillbyggnad å sjukhuset vid fattiggården.

I fattigvårdens utgiftsstat hade upptagits ett belopp af 2,000 kronor, utgörande 2:dra årets uttaxering af kostnaden för tillbyggnad af sjukhuset vid fattiggården, för hvilket ändamål Stadafullmäktige vid behandlingen af budgeten för innevarande år anslagit ett belopp af 8,000 kronor till fördelning på fyra år.

Herr Uggla yrkade nu, att i nästa års stat äfven skulle uppföras återstående anslag för nämnda tillbyggnad med 4,000 kronor.

Herrar Sundström och Oest yrkade däremot bifall till Fattigvårdsstyrelsens förslag i denna del; och blef sistnämnda yrkande af Stadslullmäktige bifallet

Årsanslag till diakonissorna

Fattigvårdsstyrelsen hade upptagit en höjning af årsanslaget till diakonissorna från 400 kronor till 800 kronor och i sammanhang därmed föreslagit, att Stadsfull-

mäktige ville för anslagets beviljande stadga det förbehåll, att understöd endast finge lämnas personer med hemortsrätt här i staden, att utdelningen af understöd skedde efter samråd och i sammarbete med Fattigvårdsstyrelsen eller dess distriktchefer och vårdare äfvensom att diakonissorna skulle för hvarje kvartal till Fattigvårdsstyrelsen inkomma med redogörelse för medlens användning.

I fråga härom anhöll herr Borgmästaren, att Stadsfullmäktige ville bevilja den föreslagna höjningen utan ofvanberörda villkor, att understöd endast finge lämnas personer med hemortsrätt här i staden, hvilken anhållan herr Larsson upptog som sitt yrkande, och instämde häri herr Uggla.

Herr Oest yrkade bifall till Fattigvårdsstyrelsens förslag.

Efter framställd proposition å dessa yrkanden fattade Stadsfullmäktige genom begärd och anställd votering med 19 ja emot 14 nej, afgifna för bifall till Fattigvårdsstyrelsens förslag, sitt beslut i frågan enligt herr Larssons yrkande.

Belysning på Norrmalm.

Föredrogs en till Stadsfullmäktige inlämnad skrifvelse af den 14 innevarande December från Norrmalms byggnadsförening med anhållan, att staden måtte kostnadsfritt lämna elektrisk ström till *hela* det å Norrmalms byggnadsförenings område befintliga belysnigsnätet, men beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herr Uggla, att framställningen icke skulle till någon åtgärd föranleda.

Öfriga i Drätselkammarens budgetförslag upptagna utgiftsposter — med undantag af förslagsanslaget, hvarom här nedan vidare förmäles — blefvo af Stadsfullmäklige godkända.

Inkomsterna:

Hamnfogden.

I anledning af från Hamnfogden eller Hamnuppbördsmannen inkommen skrifvelse med framställning om löneförhöjning med 500 kronor hade Hamnstyrelsen föreslagit och i utgiftsstaten för hamnen upptagit ett ytterligare ålderstillägg för Hamnfogden å 300 kronor

Vid föredragning häraf yrkade dels herr Edström afslag å Hamnstyrelsens förslag, dels ock herrar Nordin och Uggla bifall till samma förslag, hvilket ock blef af Stadsfullmäktige bifallet.

Hamnens underhåll.

Det af Hamnstyrelsen begärda med 1,000 kronor förhöjda anslaget å 1,800 kronor för underhåll af kajer m. m. blef af Stadsfullmäktige beviljadt.

Ränta å hamnkassans behållning.

Likaledes godkändes Hamnstyrelsens af Drätselkammaren biträdda förslag därom, att hamnkassan skulle tillgodoräknas ett års ränta å den ingående behållningen.

Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Vatten- och Gasverksstyrelsens specialförslag till stat för vatten-, gas- och elektricitetsverken genomgicks och godkändes till alla delar.

Härjämte beviljades af Vatten- och Gasverksstyrelsen begärde anslag till nyanläggningar; och skulle i öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag medel till dessa anslag anskaffas sålunda:

Af lånemedel:

Utsträckning af ledningar till stadens icke planlagda område	5,000: —
Askaffning af nya mätare	14,000: —
	Kronor 19,000: —

Af verkens vinstmedel:

Nya serviser och gatulyktor	Kronor 5,650: —

Utdelning å aktier.

Drätselkammaren hade på anförda skäl hemställt, att för nästa år icke måtte beräknas någon inkomst af stadens aktier i Stockholm – Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag, hvilka aktier uppginge till ett nominellt belopp af 1,074,700 kronor; och blef detta förslag nu af Stadsfullmäktige bifallet.

Brännvinsmedel.

Inkomsten at brännvinsmedel hade af Drätselkammaren beräknats till sammanlagdt 77,948 kronor 75 öre

Herr Enhörning uppgaf, att denna beräkning vore något för låg, i det att den andel staden komme att erhålla at de brännvinsmedel, som inlevererades till statskontoret, ej medtagits vid beräkningen, och hemställde därför, att summan brännvinsmedel måtte i staten upptagas med ett belopp at 80,000 kronor.

Stadsfullmägtige biföllo detta herr Enhörnings förslag.

Vatten-, gas- och elektricitetsverkens vinstöfverskott för år 1908.

Enligt Stadsfullmäktiges uppdrag den 22 sistlidne Juni hade Drätselkammaren i samband med budgetförslaget yttrat sig angående användningen af vatten-, gas- och elektricitetsverkens vinstöfverskott för år 1908 samt öfver de afskrifningar, Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagit; och hade Drätselkammaren i denna fråga *dels* afstyrkt Vatten- och Gasverksstyrelsens anhållan, att vid nästa bokslut värdet af gamla vattenverksanläggningen med tillhörande vatten- och afloppsledningar finge nedsättas med 50,000 kronor, *dels*, med afstyrkande af styrelsens förslag, att vinstöfverskottet för år 1908 skulle användas till afskrifning af elektricitetsverkets anläggningsvärde, hemställt, att ifrågavarande vinstöfverskott måtte få användas till bestridande af stadens allmänna utgifter och sålunda ingå som behållning i budgeten, *dels och*, under påpekande, att en afskrifning å 9,037 kronor 65 öre af Vatten- och Gasverksstyrelsen utförts utan Stadsfullmäktiges medgifvande, att merberörda vinstöfverskott skulle, jämväl med beräknande af nyssnämnda belopp 9,037 kronor 65 öre, fastställas till 32,097 kronor 67 öre.

Hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit blef till alla delar af Stadsfullmäktige bifallet.

Behållning från föregående år.

Med inräknande af nyssberörda vinstöfverskott från vatten-, gas- och elektricitetsverken hade Drätselkammaren beräknat, ett vid årsskiftet skulle i stadskassan finnas till förfogande en sammanlagd behållning från föregående år å omkring 80,000 kronor, hvilken behållning dock kunde komma att minskas med det belopp, hvarmed afkortningssumman för år 1909, som ej ännu kunnat beräknas, komme att öfverstiga de i staten beräknade afkortningarne

I fråga om användande af denna behållning hade Drätselkammaren föreslagit, att af densamma endast 56,000 kronor upptoges såsom inkomst i 1910 års budget samt återstoden omkring 24,000 kronor reserverades för framtida behof.

Beträffande detta förslag hade Beredningsutskottet hemställt, att af behållningen från föregående år till bestridande af 1910 års utgifter användes allenast 43,000 kronor, och att ytterligare 13,000 kronor skulle reserveras samt att i stället uttaxeringen, som af Drätselkammaren föreslagits till 6 kronor 75 öre pr bevillningskrona, skulle bestämmas till 6 kronor 90 öre pr bevillningskrona.

Under öfverläggningen härom yrkade dels herr Nordin bifall till Beredningsutskottes förslag, dels ock herrar Enhörning, Sundström, Daniel Johansson, vice Ordföranden och Frans Johansson bifall till Drätselkammarens förslag.

Efter framställning af proposition å dessa yrkanden beslöto Stadsfullmäktige genom begärd och anställd votering med 24 ja emot 8 nej, afgifna för bifall till Beredningsutskottets förslag, att i fråga om användande af behållningen från föregående år godkänna Drätselkammarens förslag

Sedan härefter samtliga öfriga poster å inkomstsidan blifvit godkända, bestämdes uttaxeringen enligt Drätselkammarens förslag till sex (6) kronor 75 öre pr bevillningskrona. *Uttaxeringen.*

Sedan slutligen herr Enhörning erinrat, att Stadsfullmäktige beslutat följande förändringar i Drätselkammarens budgetförslag, nämligen: *Förslagsanslaget.*

Ökning å utgiftssidan:

En skrifmaskin å poliskontoret	450: —
Underhåll och reparation af brand- och polisstationen	400: —
Godtgörelse till Sundinska fonden för välgörande och allmännyttiga ändamål för mistad hyra af en del lokaler i Sundinska huset	2,000: —
Kronor	2,850: —

Minskning å utgiftssidan:

Afslag å Magistratens begäran om anslag till juridiskt biträde	800: —
Återstående ökning å utgiftssidan . . . . . Kronor	2,050:

Ökning å inkomstsidan:

Höjning af den beräknade inkomsten af brännvinsmedel . . . Kronor 2,051: 25,

beslöto Stadsfullmäktige på förslag af herr Enhörning, att det belopp, hvarmed ökningen af inkomsterna öfversteg ökningen af utgifterna eller 1 krona 25 öre skulle läggas till förslagsanslaget, som sålunda bestämdes till 19,957 kronor 91 öre.

§ 167.

Med skrifvelse den 2 innevarande December hade Brandstyrelsen med styrelsens tillstyrkan öfverlämnat en från Fabrikören A. Danielsson till Stadsfullmäktige ställd ansökan till vice brandchefsbefattningen för år 1910; och utsågo Stadsfullmäktige efter föredragning häraf med acklamation till vice brandchef för år 1910 Fabrikören A. Danielsson. *Ang. val af vice brandchef*

§ 168.

Ang. val af kommunala förtroendemän.

Föredrogs Beredningsutskottets afgifna förslag till återbesättande af de kommunala uppdrag, som med innevarande år utlöpte eller eljes påkallade nya val, hvarvid Stadsfullmäktige fattade här nedan under §§ 169—195 omförmälda beslut.

§ 169.

Drätselkammaren.

I enlighet med Beredningsutskottets förslag återvaldes med acklamation till ledamöter i Drätselkammaren för åren 1910—1913 Kaptenen V. Grandinsson, Veterinären M. Jonsson, Byggmästaren Edvard Karlsson, Ingeniören H. Håkansson och Plåtslagaremästaren A. Danielsson.

§ 170.

Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Till ledamöter i Vatten- och Gasverksstyrelsen för åren 1910—1913 återvaldes Byggmästaren K. J. Karlsson och utsågs efter förste Stadsläkaree K. G. Tingvall, som erhållit tjänst å annan ort, nuvarande suppleanten i styrelsen Ingeniören G. Andersson.

Till suppleanter i samma styrelse valdes dels efter Ingeniören L Blume, som komme att flytta från staden i början af nästkommande år, för åren 1910 och 1911 Ingeniören J. Fredholm, och dels efter Ingeniören G. Andersson, som utsetts till ordinarie ledamot, för åren 1910—1913 Ingeniören K. Henning.

§ 171.

Hamnstyrelsen.

Återvaldes för åren 1910—1912 i stadens Hamnstyrelse till ledamot Byggmästaren J. Mattsson och till suppleant Ingeniören G. Andersson.

§ 172.

Hamnstyrelsen för Strömsholms våg.

Utsågs till ledamot i Hamnstyrelsen för Strömsholms våg för åren 1910—1912 nuvarande ledamoten Rådmannen J. V. Ödman och återvaldes till suppleant i styrelsen för samma tid Rådmannen F. C. Hennichs.

§ 173.

Byggnadsnämnden.

Till suppleant i Byggnadsnämnden för år 1910 efter Ingeniören L. Blume, som erhållit tjänst å annan ort, utsågs Ingeniören A. Lindén.

§ 174.

Fosterbarnsnämnden.

Valdes till suppleant i Fosterbarnsnämnden efter fru Alma Tingvall, som i i början af nästkommande år komme att lämna staden, fru Fanny Johansson.

§ 175.

Brandstyrelsen.

Till ledamöter i Brandstyrelsen för åren 1910—1913 dels återvaldes Majoren P. Tersmeden och Apotekaren O. Oest, dels ock utsågs efter Ingeniören L. Blume nuvarande suppleanten i styrelsen Direktören Frans Johansson

Till snppleanter i styrelsen återvaldes för åren 1910—1913 Skomakaremästaren J. Svensson och Fabrikören J. Keijser samt utsågs för åren 1910 och 1911 efter

Direktören F. Johansson, som valts till ordinarie ledamot, Målaremästaren Carl Johansson.

§ 176.

Fattigvårdsstyrelsen.

Fattigvårdstyrelsen hade genom utdrag af sitt protokoll för den 30 nästlidne November meddelat, att styrelsen beslutat från och med nästkommande år uppdela det tredje fattigvårdsdistriktet i två särskilda distrikt med järnvägen som skiljegräns, så att hädanefter den del af nuvarande tredje distriktet, som låg väster om järnvägen skulle utgöra stadens tredje fattigvårdsdistrikt och den öster om järnvägen belägna delen af nuvarande tredje distriktet utgöra fjärde distriktet, i följd hvaraf de nuvarande fjärde och femte distrikten efter 1910 års ingång skulle benämnas respektive femte och sjätte distrikten; och hade Fattigvårdsstyrelsen i anledning häraf hemställt om erforderlig ökning af antalet ordinarie ledamöter och suppleanter i styrelsen äfvensom fattigvårdare.

Med bifall till denna framställning företogs nu val af ledamöter och distriktchefer samt suppleanter och vice distriktchefer äfvensom vårdare inom Fattigvårdsstyrelsen i öfverensstämmelse med styrelsens af Beredningsutskottet tillstyrkta förslag på sätt som följer, nämligen:

1:sta distriktet:

Distriktchef för åren 1910—1913:

Omvaldes Handlanden N. G. Bergström.

Vice distriktchef för åren 1910—1913:

Utsågs efter Fabrikören J. R. Keijser, som anhållit att ej blifva omvald, vårdaren Pappershandlaren Arvid Lindhagen.

Vårdare för åren 1910—1913:

Återvaldes Gårdsägaren G. Videgren, Verkstadsarbetaren A. Hultkrantz och Verkstadsförmannen L. F. Öhman samt nyvaldes efter herr Lindhagen, som utsetts till vice distriktchef, och Byggmästaren A. Lundberg, som afsagt sig uppdraget, Gårdsägaren J. O. Molin och Folkskolläraren Ivar Bohlin.

2:dra distriktet:

Distriktchef för åren 1910—1913:

Utsågs härtill efter Handlanden R. Andersson, som undanbedt sig återval, nuvarande vice distriktchefen Urmakaren A. Ström.

Vice distriktchef för åren 1910—1913:

Valdes efter herr Ström nuvarande vårdaren Folkskolläraren H. Dahlberg.

Vårdare för åren 1910—1913:

Återvaldes Trädgårdsmästaren E. Berggren och Kakelugnsmakaren J. R. Eriksson samt nyvaldes efter herr Dahlberg, som utsetts till vice distriktchef, samt Målaremästaren V. Gustafsson och Handlanden K. A. Persson, som afsagt sig uppdraget, Byggmästaren A. Hammer, Fabrikören E. R. Olsson och Handlanden Sigfrid Söderberg.

3:dje distriktet:

Distriktchef för åren 1910—1913:

Utsågs efter Fabrikören C. A. Palmén, som undanbedt sig återval, nuvarande vice distriktchefen Skomakaremästaren J. Svensson.

Vice distriktchef för åren 1910—1911:

Valdes efter herr Svensson nuvarande vårdaren Förvaltaren M. Björklund.

Vårdare för åren 1910—1913:

Utsågos härtill dels nuvarande vårdarne Handlanden C. A. Norling och Rättaren C. E. Karlsson, dels ock Gårdsägaren L. E. Sandvall.

4:de distriktet:

Distriktchef för åren 1910 och 1911:

Valdes härtill Sågverksägaren A. Norén.

Vice distriktchef för åren 1910 och 1911:

Utsågs Sågverksägaren A. R. Rudén.

Vårdare för åren 1910—1913:

Härtill valdes Fanjunkaren A. Svensson, Sergeanten J. A Larsson, Skräddaren J. E. Frössman och Slaktaren Viktor Karlsson.

5:te distriktet:

Distriktchef för åren 1910—1913:

Efter Apotekaren O. Oest, som anhållit att ej blifva omvald, valdes nuvarande vårdaren Stadsfiskalen E. Kumlin.

Vice distriktchef för åren 1910—1913:

Härtill valdes efter Handlanden L. Uppling, som afsagt sig uppdraget, nuvarande vårdaren Häradsskrifvaren C. Nordmark.

Vårdare för åren 1910—1913:

Återvaldes Rådmannen J. V. Ödman, Grosshandlaren E. Andersson, Handlanden Aug. Pettersson, Fabrikören A. Johansson, Förmannen J. Olsson och Gårdsägaren C. A. Nyander samt nyvaldes efter herrar Kumlin och Nordmark, som utsetts till respektive distriktchef och vice distriktchef, samt Apotekaren C. H. Bolander, som afflyttat från staden, Handlanden John Hygrell och Fr. Bröske samt Konditorn G. Johansson.

6:te distriktet:

Vårdare för åren 1910—1913:

Omvaldes Fotografen E. Blom, Folkskolläraren C. J. Vallin, Byggmästaren A. Andersson, Maskinisten C. F. Huggare och Förmannen S. G. Hedin samt nyvaldes efter Folkskolläraren I Fröier och Verkstadsarbetaren C. V. Norberg, hvilka undanbedt sig återval, Byggmästaren E. A. Eriksson och Handlanden K. Blomkvist.

§ 177.

Till stadens ombud vid mantalsskrifningen år 1910 återvaldes Kontrollören H. Tersmeden, Folkskolläraren J. Valter och Exekutionsbetjänten R. Pettersson samt till deras suppleanter Fabrikören A. F. Scherdin och Urmakaren A. Ström. *Ombud vid mantalsskrifningen.*

§ 178.

Återvaldes till ledamöter i Brandstodskommittén för fast egendom för år 1910 Handlandena J. E. Björkstedt och J. E. Edling samt Byggmästaren J. Mattson samt till deras suppleanter Bankdirektören A. Sundström och Byggmästaren Edvard Karlsson. *Brandstodskommittén för fast egendom.*

§ 179.

Till gode män för tillsyn öfver förmynderskap för år 1910 omvaldes f. Landträntmästaren C. Hj. Rudberg och Länsagronomen R. Hahr. *Gode män för tillsyn öfver förmynderskap.*

§ 180.

Till kontrollanter vid utbetalande af rofdjurspremier för år 1910 återvaldes Läroverksadjunkten K. P. Hägerström och Jägmästaren Ivar Fåhræus. *Kontrollanter för rofdjurspremier.*

§ 181.

Återvaldes uti Terminsafgiftsnämnden för åren 1910 och 1911 till ordinarie ledamot Borgmästaren J. Karlsson och till suppleant Folkskolläraren J. P. Malmberg. *Terminsafgiftsnämnden.*

§ 182.

Till examensvittnen vid realskoleexamen för år 1910 återvaldes Filosofie Doktorn J. O. Bergstrand, Häradshöfdingen C. Uggla, Direktörerna J. Lundin och J. S. Edström samt Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin och återvaldes likaledes till deras suppleanter Ingeniören H. Håkansson och Garfverifabrikören C. A. Palmén. *Examensvittnen vid realskoleexamen.*

§ 183.

Utsågs till stadens ombud vid bolagsstämmor under år 1910 med Aktiebolaget Mälareprovinsernas Bank Auditören B. V. Schenström. *Ombud vid bolagsstämmor med A.B. Mälareprov. Bank.*

§ 184.

Till ledamöter under åren 1910 och 1911 i Engvallska pensionsfondens tillsättningsnämnd återvaldes Fabrikören A. F. Scherdin, Garfverifabrikören C. A. Palmén, Häradshöfdingen C. Uggla och Körsnären A. Grönberg samt utsågs efter Bankdirektören R. Gagge, som undanbedt sig återval, Skomakaremästaren J. Svensson. *Engvallska pensionsfondens tillsättningsnämnd.*

§ 185.

Återvaldes till ledamöter i Nämnden öfver Sundinska understödsfonderna för pauvres honteux och medelklassen samt arbetsklassen för åren 1910 och 1911 Häradshöfdingen M. Schenström, Fabrikören A. F. Scherdin, Körsnären A. Grönberg, Fabrikören C. A. Palmén, Häradshöfdingen C. Uggla, Folkskolläraren J. P. Malmberg och Apotekaren O. Oest. *Nämnden öfver Sundinska understödsfonderna.*

Nämnden öfver Sundinska fonden för välgörande och allmännyttiga ändamål.

§ 186.

Till ledamöter i Nämnden öfver Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål för åren 1910 och 1911 omvaldes Direktörerna H. Larsson och L. M. Ström, Häradshöfdigen C. Uggla och Apotekaren O. Oest.

§ 187.

Nämnden öfver Mobergska guldbröllopsfonden

Till ledamöter i Nämnden öfver Adolf Mobergs och hans hustrus guldbröllopsfond för åren 1910 och 1911 återvaldes Häradshöfdingen Georg Enhörning, Domkyrkosysslomannen A. Johanson och Fru Susanne Plantin.

§ 188.

Revisorer af stadens räkenskaper.

Till revisorer af stadens räkenskaper för år 1909 utsågos Läroverksadjunkten O. A. Vetterling, Landskontoristen A. F. Lindblad, Banktjänstemannen Fr. Fröberg, Landskontoristen A. Hvasser, Folkskolläraren H. Dahlberg och Handlanden E. A. Thunholm samt till deras suppleanter Kamreraren Johannes Svensson, Läroverksadjunkten Gottfrid Johansson och Handlanden Johan Öberg.

§ 189.

Revisorer af fattigvårdens räkenskaper.

Till revisorer af fattigvårdens räkenskaper för år 1909 valdes Assistenten K. Hägvall, Bankbokhållaren K. R. Beijnoff och Folkskolläraren I. Fröier samt till suppleanter för dem Handlanden A. Rosenlund, Teckningsläraren K. Malmberg och Folkskolläraren I. Andrén.

§ 190.

Revisorer af spritbolagets räkenskaper.

Till revisorer af spritbolagets räkenskaper för år 1909 valdes Bankkamreraren H. Baalack och Öfverstelöjtnanten Friherre A. Ehrenswärd samt till suppleant för dem Direktören Frans Johansson.

§ 191.

Revisor af Arbetareinstitutets räkenskaper.

Till revisor af Arbetareinstitutets räkenskaper för år 1909 utsågs Länsbokhållaren V. Lange och till hans suppleant Ingeniören F. O. Berling.

§ 192.

Revisor af Slöjd- och Tekniska skolans räkenskaper.

Till revisor af Centralslöjdskolans och Tekniska skolans räkenskaper för år 1909 valdes Banktjänstemannen Fr. Fröberg och till suppleant för honom Folkskolläraren J. Valter.

§ 193.

Revisor af allm. läroverkets byggnadsfonds räkenskaper.

Bifölls Bankdirektören R. Gagges vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 25 nästlidne November till Beredningsutskottet remitterade afsägelse af uppdraget att vara revisor af Högre allmänna läroverkets byggnadsfonds räkenskaper, och bestämdes i enlighet med utskottets förslag, att valet af revisor härefter skulle förrättas för ett år i sänder, samt utsågs till revisor för 1909 års räkenskaper Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin.

§ 194.

Till ledamot i den af Stadsfullmäktige den 28 Januari 1897 tillsatta kommittén för ordnande af vägunderhållet efter numera aflidne Direktören O. F. Wijkman utsågs Ingeniören H. Håkansson. *Kommittén för vägunderhållet.*

§ 195.

Uppdrogs åt Drätselkammaren att utse ombud för staden vid nästa års bolagsstämmor med delägarne i Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag och Sala - Gysinge—Gefle Järnvägsaktiebolag. *Ombud vid bolagsstämmor med S. V. B. Nya Järnv. A.-B. o. S. G. G. Järnv. A.B.*

§ 196.

Anmälde vice Ordföranden, att han den 18 innevarande December blifvit delgifven en af Grefve Henrik Falkenberg såsom innehafvare af fideikommisset Västerås kvarnar å staden utverkad stämning till Norrbo häradsrätt den 14 nästkommande Februari angående fullgörande af expropriationsskyldighet rörande tillgodogörande af vatten ur Svartån. *Ang. rättegång rörande expropriationsskyldighet af vatten i Svartån.*

Efter uppläsande af stämningen beslöto Stadsfullmäktige öfverlämna ärendet till afgörande af Drätselkammaren.

In fidem.

Theofil Öberg.

Justeradt den 31 December 1909.

Max Schenström. ***C. A. Palmén.*** ***Albert Grönberg.***

Offentligen uppläst den 4 Januari 1910; betygar

Ex. officio:
Theofil Öberg.

Västerås 1910, Vestm. Allehandas tryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 23 December 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max Schenström, vice Ordföranden herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt herrar af Billbergh, Ström, Plantin, Larsson, Scherdin, Grönberg, Palmén, Björkman, Frans Johansson, Sundström, Malmberg, Öhman, Oest, Lundin, Nordin, Danielsson, Tersmeden, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Svensson, Holm, Keijser, Enhörning, Blume, K. J. Karlsson, Edström, Hedin, Albert Andersson, Daniel Johansson och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar Uggla, Edvard Karlsson och Mattsson.

Närvarande å Magistratens vägnar: herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 197.

Ang. yrkesskola för elektrotekniker och elektromekaniker.

Föredrogs ånyo herr Edströms vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 25 nästlidne November bordlagda, under N:o 69 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för dagen intagna motion om tillsättande af en kommitté för utredning af frågan om inrättande af en yrkesskola i Västerås för elektrotekniker och elektromekaniker; och beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af motionären att remittera motionen till utlåtande af Beredningsutskottet.

§ 198.

Ang. val af en Stadsfullmäktig.

Till Stadsfullmäktige hade öfverlämnats utdrag af protokoll hållet hos Magistraten i Västerås den 10 och den 15 nästlidne November, utvisande, att till Stadsfullmäktig för tiden från och med den 1 Januari till och med den 31 December 1910 efter Ingeniören Lars Blume, hvilken afsagt sig uppdraget att vara Stadsfullmäktig, ofvan förstnämnda dag valts Kaptenen Valdemar Grandinson.

Efter antecknande häraf lades protokollsutdragen till handlingarne.

§ 199.

Ang. nytt obligationslån.

Genom resolution den 7 innevarande December hade Magistraten till Stadsfullmäktige för kännedom och iakttagande öfverlämnat bestyrkt afskrift af Kungl. Maj:ts

nådiga bref den 20 November 1909, enligt hvilket Kungl. Maj:t i anledning af Stadsfullmäktiges beslut den 22 Juni 1909 och på underdånig ansökan af Drätselkammaren medgifvit staden rätt att mot tryckta eller graverade obligationer upplägga ett lån å tre miljoner kronor att genom årlig amortering återbetalas inom en tid af högst fyrtio år från det någon del af de till lånet hörande obligationer blivit afyttrad, samt att af detta lån finge afyttras obligationer för ett belopp af en miljon tvåhundrafjortontusen kronor till bestridande af beslutade i Kungl. Brefvet omförmälda utgifter å ett sammanlagdt belopp af 1,213,338 kronor 89 öre, hvaremot å återstående beloppet eller en miljon sjuhundraåttiosextusen kronor icke finge afyttras obligationer, med mindre därom i behörig ordning fattadt beslut blefve efter underställning af Kungl. Maj:t fastställdt.

Efter häraf tagna del, beslöto Stadsfullmäktige på yrkande af herr vice Ordföranden öfverlämna berörda handling för verkställighet till Drätselkammaren.

§ 200.

Ang. anslag till ridande polis.

I skrifvelse 8 innevarande December, intagen under N:o 70 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Magistraten i anledning af framställning från Konungens Befallningshafvande i Västmanlands län, sedan Landstinget beslutit att för hvart och ett af åren 1910, 1911 och 1912 ställa till Konungens Befallningshafvandes förfogande ett anslag af högst 6,400 kronor för att tillsammans med påräknadt statsmedelsanslag användas till årsunderhåll för två stationer ridande polis, afsedda att förläggas, den ena till Västerås och den andra till Norbergs bergslag, på anförda skäl hemställt, att under villkor, att den af länsstyrelsen förordnade förman för den inom staden stationerade ridande polisen skulle vara bosatt i Västerås och äga rätt att, där sådant för ordningens upprätthållande inom staden af Magistraten pröfvades nödigt, inställa eller återkalla polisens patrullering å landsbyggden och öfverlämna chefskapet öfver den ridande polisen till stadens polischef, Stadsfullmäktige måtte bevilja ett anslag för en gång till en ridande polisstations förläggning i staden af högst 2,000 kronor.

På yrkande af herrar vice Ordföranden och Nordin blef ärendet remitteradt till utlåtande af Drätselkammaren.

§ 201.

Ang. utlämnande af elektrisk ström till personer inom S:t Ilians socken.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 sistlidne Oktober till utlåtande af Drätselkammaren remitterat Vatten- och Gasverksstyrelsens hemställan af den 21 samma Oktober månad, att Stadsfullmäktige ville medgifva styrelsen rätt att utlämna elektrisk ström till i stadens närhet inom S:t Ilian bosatte personer, hade Drätselkammaren nu inkommit med yttrande i ämnet; och funnos handlingarne i ärendet intagna under N:ris 64 och 71 i Stadsfullmäktiges tryckta handlingar för innevarande år.

Efter föredragning af ärendet beslöto Stadsfullmäktige i enlighet med Drätselkammarens förslag dels att medgifva Vatten- och Gasverksstyrelsen rätt att efter styrelsen pröfning i hvarje förekommande fall utlämna elektrisk ström till i stadens närhet inom S:t Ilians socken bosatta personer, under förutsättning, att sådan upplåtelse kunde ske med tydlig ekonomisk fördel för staden, dels ock bestämma, att ersättningen för den elektriska ström, som sålunda komme att utlämnas till personer i S:t Ilians socken, skulle utgå med 5 öre högre belopp pr kilovattimme än de pris som gällde för elektricitetsverkets abonnenter inom staden.

§ 202.

Ang. anslag till en fattigvårdskurs.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 9 innevarande December, intagen jämte bilagor under N:o 72 i de tryckta handlingarne för dagen, hade Drätselkammaren på anförda skäl föreslagit, att Stadsfullmäktige ville besluta att, för den händelse Svenska Fattigvårdsförbundet komme att under nästkommande år anordna en s. k. fattigvårdskurs här i staden, för ändamålet anvisa ur stadskassan ett belopp af 200 kronor.

Stadsfullmäktige biföllo hvad Drätselkammaren sålunda föreslagit.

§ 203.

Ang. anslag till Västerås sjukkassors Centralförsamlings Fortsättningsförening.

Sedan Stadsfullmäktige den 28 sistlidne Oktober till utlåtande af Fattigvårdsstyrelsen och Drätselkammaren remitterat herr Blumes samma dag väckta motion om anslag till Västerås sjukkassors Centralförsamlings fortsättningsförening, hade nu de infordrade utlåtandena inkommit, och funnos handlingarne i ärendet intagna under N:o 73 i de tryckta handlingarne för dagen.

Fattigvårdsstyrelsen hade tillstyrkt, att Stadsfullmäktige ville bevilja att anslag för nästkommande år för i motionen angifna ändamål motsvarande 50 öre för hvarje för år 1910 i staden mantalsskrifna medlem i föreningen,

Drätselkammaren hade hemställt, att Stadsfullmäktige ville

dels för år 1910 till Västerås sjukkassors Centralförsamlings Fortsättningsförening anslå ett bidrag att utbetalas i Augusti månad, motsvarande en krona för hvarje för samma år inom staden mantalsskrifven medlem i föreningen, som vid Juli månads utgång visades hafva erlagt full årsafgift till föreningen,

dels och såsom villkor för ifrågavarande bidrag antaga följande bestämmelser:

1:o) att föreningen blifvit hos Magistraten vederbörligen registrerad samt erhållit statsbidrag för det år, under hvilket kommunalt bidrag begäres;

2:o) att föreningen under det nästföregående året, utöfver bidraget af staden, haft egna inkomster, minst uppgående till sammanlagda beloppet af statsbidraget och det från stadskassan utgående bidraget;

3:o) att föreningens medlemsafgifter icke utan Stadsfullmäktiges medgifvande nedsättas under det belopp, med hvilket dessa afgifter utgått det år, hvars förhållanden legat till grund för det första gången till föreningen från staden lämnade bidraget, äfvensom att i föreningens stadgar i öfrigt icke utan medgifvande af Stadsfullmäktige må göras sådan ändring, att föreningens ekonomi därigenom kan försvagas;

4:o) att skriftlig ansökan om bidrag för följande år, åtföljd erforderliga handlingar, inlämnas till Drätselkammaren före den 1 Oktober, samt

5:o) att en af medlemmarne i föreningens styrelse skall utses af Stadsfullmäktige och att Stadsfullmäktige och Drätselkammaren för öfrigt berättigas att på sätt de anse lämpligt utöfva kontroll däröfver, att förut angifna villkor blifva af föreningen uppfyllda.

Efter föredragning af ärendet yrkade herr Blume bifall till Drätselkammarens förslag; och blef samma förslag därefter af Stadsfullmäktige antaget.

§ 204.

Ang. lösningsrätt till fastigheter på stadens grund.

I skrifvelse den 9 innevarande December hade Drätselkammaren — med öfverlämnande af inkommen förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten beviljade lagfarter å fastigheter på stadens grund under Juli—Oktober månader år 1909, utvisande, att

lagfart beviljats den 4 Oktober å gården och tomterna N:ris 94 och 106 i norra kvarteret, som köpts af Landtbrukaren Lars Pehrsson i Gräna m. fl. för 28,500 kronor, den 11 Oktober å gården och tomten N:o 70 a västra kvarteret, som köpts af Hjalmar Karlsson och Gunnar Johansson för 52,000 kronor, hvilket köp transporterats på Erik Gustaf Henriksson, samt den 18 Oktober å gården och tomten N:o 56 västra kvarteret, som köpts af Erik Gustaf Henriksson för 6,000 kronor — hemställt, att Stadsfullmäktige måtte besluta att i intet af ifrågavarande fall göra stadens lösningsrätt på grund af de skedda öfverlåtelserna gällande:

Stadsfullmäktige biföllo denna hemställan.

§ 205.

Ang. revision af handtverks- och industriutställningens i Västerås år 1908 räkenskaper.

Med skrifvelse den 9 innevarande December hade Drätselkammaren öfverlämnat en till kammaren inkommen berättelse öfver verkställd revision af handtverks- och industriutställningens i Västerås år 1908 räkenskaper och därvid förmält, att kammaren för sin del i anledning af revisionsberättelsen ej funnit skäl till någon anmärkning.

Stadsfullmäktige beslöto låta vid hvad sålunda förekommit bero.

§ 206.

Sundinska nämndens redogörelse för fondens förvaltning samt förslag till öfverskottsmedlens användande m. m.

Till Stadsfullmäktige hade inkommit en skrifvelse af följande lydelse:

"Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Nämnden öfver Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål får härmed afgifva redogörelse för fondens förvaltning under år 1908 samt förslag till öfverskottsmedlens användning.

Förvaltningsberättelse:

Debet:

Behållning från år 1908		10,580: 36
Hyresmedel		2,750: —
Räntemedel		4,914: 56
	Kronor	18,244: 92

Kredit:

Utgifter för fastigheten till och med den $^{30}/_{11}$	1,631: 10	
Ytterligare till årets slut förslagsvis	368: 90	2,000: —
Till församlingsdiakonissorna t. o. m. $^{30}/_{11}$		2,235: 79
Vårdafgift för å Eugeniahemmet och å hospital intagna personer		225: 37
509 mått ved t. o. m. $^{30}/_{11}$	5,634: 50	
100 » » ytterligare till årets slut förslagsvis	1,050: —	6,684: 50
Annonser, skrifbiträde och diverse		249: 26
Ungefärlig behållning		6,850: —
	Kronor	18,244: 92

Beträffande användningen af förestående öfverskottsmedel hemställer Nämnden, *att* Stadsfullmäktige ville till församlingsdiakonissornas årsunderhåll bevilja 2,250 kronor och därutöfver ställa till Nämndens disposition för diakonissornas räkning ett belopp af 200 kronor såsom bidrag åt diakonissorna för resor i rekreations- och hälsovårdssyfte äfvensom 200 kronor för beredande genom diakonissorna af sjukkost åt obemedlade sjuka eller tillhopa 2,650 kronor, motsvarande en ökning af 100 kronor mot det för innevarande år beviljade beloppet,

samt att af vederbörande styrelser sökta anslag från fonden, nämligen till Arbetsstugan 2,500 kronor, till Barnhemmet 500 kronor, till Barnkrubban 600 kronor och till Nattherberget 300 kronor måtte af Stadsfullmäktige beviljas.

Om Nämndens förestående förslag godkännes af Herrar Stadsfullmäktige, skulle behållningen komma att disponeras på följande sätt, nämligen:

Församlingsdiakonissornas årsunderhåll m. m.	2,650: —	
Arbetsstugan	2,500: —	
Barnhemmet	500: —	
Barnkrubban	600: —	
Nattherberget	300: —	6,550: —
Till disposition		300: —
	Kronor	6,850: —

Af ofvanstående framgår, att efter utbetalande af dessa anslag fondens öfverskottsmedel äro i det närmaste förbrukade. Anledningen härtill är i främsta rummet att söka däri, att fondens fastighet under de senaste åren lämnat så ringa afkomst. Årets redogörelse visar, att fastigheten lämnat en nettobehållning af endast omkring 750 kronor.

Vid sådant förhållande framgår det med tydlighet, att fonden för framtiden icke vidare kan lämna de bidrag, som af öfverskottsmedlen hittills utgått till församlingsdiakonissorna, arbetsstugan, barnhemmet, barnkrubban och nattherberget.

Dessa anslag äro likväl alla af behofvet påkallade, hvadan Stadsfullmäktige icke torde kunna undandraga sig att, om och i den mån fondens disponibla tillgångar ej förslå, ur stadskassan bevilja erforderliga anslag för samma ändamål.

I hvarje fall torde det vara nödvändigt, att fonden beredes större afkastning från sin i fastigheten (Sundinska huset) liggande tillgång, än för närvarande är fallet, och vill Nämnden därför härmed föreslå, att Stadsfullmäktige måtte för sådant ändamål vidtaga erforderliga åtgärder. Detta synes lämpligast kunna ske genom husets försäljning antingen till staden eller annan.

Västerås den 16 december 1909.

På Nämndens vägnar:

H. Larsson.
Ordf.

Theofil Öberg,

Efter läsning af berörda skrifvelse beslöto Stadsfullmäktige till en början på yrkande af herr Larsson att godkänna Nämndens förslag till användning af befintliga öfverskottsmedel.

I fråga om Nämndens förslag, att Stadsfullmäktige måtte vidtaga erforderliga åtgärder för att bereda fonden större afkastning af sin i fastigheten (Sundinska huset) liggande tillgång, än för närvarande vore fallet, i sammanhang med hvilket förslag Nämnden framhållit, att detta lämpligast kunde ske genom husets försäljning antingen till staden eller annan, yrkade herr Nordin, med hvilken herr Larsson förenade sig, att denna fråga måtte remitteras till Drätselkammaren för utlåtande, därvid Drätselkammaren äfven måtte få i uppdrag att inkomma med utredning och förslag, huruvida staden borde förvärfva sig ifrågavarande hus för sitt eget behof.

Stadsfullmäktige biföllo detta herr Nordins yrkande.

§ 207.

Ang. rabatt för större gasförbrukare.

I skrifvelse den 16 innevarande December, intagen under N:o 76 i de tryckta handlingarne för dagen hade Vatten- och Gasverksstyrelsen hemställt, att Stadsfullmäktige ville besluta, att från och med nästa år tills vidare vid försäljning af gas, öfverstigande 20,000 kubikmeter för år, rabatt å det nu fastställda priset 15 öre för kubikmeter måtte beviljas med 10 % å förbrukningen intill 20,000 kubikmeter samt med 15 % å förbrukningen därutöfver.

Under öfverläggningen härom yrkades dels af herrar Keijser och Nordin bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag, dels af herr Blume bifall till samma förslag med tillägg, att å förbrukning mellan 5,000 och 10,000 kubikmeter gas skulle lämnas 5 % rabatt, dels ock af herr Malmberg, att ärendet måtte återremitteras till Vatten- och Gasverksstyrelsen med uppdrag för styrelsen att utarbeta och inkomma till Stadsfullmäktige med förslag till en fullständig rabattskala för större gasförbrukning.

Vid framställning af proposition å herr Malmbergs remissyrkande och frågan, om Stadsfullmäktige ville denna dag företaga ärendet till slutligt afgörande, biföllo Stadsfullmäktige herr Malmbergs yrkande.

§ 208.

Ang. fråga om erhållande af tågförbindelse med nattågen söderut.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 30 sistlidne September af herr Edströms samma dag väckta motion angående framställning hos styrelsen för Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag samt Kungl. Generalpoststyrelsen i syfte, att stadens gamla förbindelse, genom det förut kl. 6,20 e. m. från Västerås afgående tåget, med södergående nattsnälltågen måtte återupptagas, hade nu från Beredningsutskottet inkommit utlåtande i ämnet af den 20 innevarande December.

På förslag af herr Edström beslöto Stadsfullmäktige bordlägga ärendet.

§ 209.

Ang. stängningstid för minuthandelsbutikerna i staden.

Frambar herr Erik Andersson såsom egen motion en framställning till Stadsfullmäktige från Västerås Minuthandlareförening med förslag, att Stadsfullmäktige ville med anledning af Kungl. Förordningen den 5 Juni 1909 angående lagstadgad stängningstid för butiker besluta om i skrifvelsen angifna tider för minuthandelsbutikernas i staden öppenhållande.

På yrkande af motionären blef framställningen remitterad till utlåtande af Beredningsutskottet.

§ 210.

Ang. fråga om bildande af Västmanlands kraftaktiebolag.

Väcktes af herr Edström genom skriftlig motion förslag, att Stadsfullmäktige måtte tillsätta en kommitté af tre personer med uppdrag att utreda frågan om bildandet af Västmanlands kraftaktiebolag äfvensom att i detta syfte samråda med delegerade från närliggande städer och industriella företag.

Efter motionens uppläsande yrkade herr Edström, med hvilken herrar Nordin och Sundström instämde, att motionen måtte remitteras till yttrande af Vatten- och Gasverkstyrelsen samt Drätselkammaren med uppdrag för styrelsen och kammaren att inkomma med yttrande i ärendet till Stadsfullmäktiges ordinarie sammanträde under nästkommande Januari månad, men att kommittén för frågans förberedande utredning måtte tillsättas redan denna dag; och blef detta yrkande af Stadsfullmäktige bifallet.

I fråga om antalet ledamöter i kommittén föreslog herr Daniel Johansson, att kommittén måtte bestå af fem ledamöter; och fattade Stadsfullmäktige sitt beslut härom i öfverensstämmelse med herr Johanssons förslag.

Härefter utsågos enhälligt med acklamation till ledamöter i kommittén herrar Borgmästaren John Karlsson, Direktören J. S. Edström, Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin, vice Häradshöfdingen Georg Enhörning och Ingeniören J. Fredholm, hvarjämte uppdrogs åt Borgmästaren Karlsson att semmankalla kommitterade.

§ 211.

Ang. folkskoleärendenas öfverflyttning till Stadsfullmäktige.

Meddelade herr Ordföranden att enligt enskildt meddelande Kungl. Maj:t antagligen denna dag i anledning af Stadsfullmäktiges framställning komme att förordna, att lagen angående folkskoleväsendet i vissa städer den 25 Juni 1909 skulle från och med den 1 januari 1910 äga tillämpning för Västerås stad; och beslöto Stadsfullmäktige i anledning häraf sammankomma någon af de sista dagarne i månaden för val af sex ledamöter och tre suppleanter i stadens blifvande folkskolestyrelse; och uppdrogs åt Beredningsutskottet att upprätta förslag till ifrågavarande val.

§ 212.

Justeringsmän.

Uppdrogs åt herrar Grönberg och Palmén att jämte herr Ordföranden justera protokollen vid Stadsfullmäktiges sammanträden den 22 innevarande December och denna dag.

In fidem

Theofil Öberg.

Justeradt den 31 December 1909.

Max Schenström. ***C. A. Palmén.*** ***Albert Grönberg.***

Offentligen uppläst den 4 Januari 1910, betygar

Ex officio:

Theofil Öberg.

Västerås 1910, Vestm. Allehandas tryckeri.

Stadsfullmäktiges protokoll.

Den 30 December 1909.

Närvarande: Ordföranden herr Häradshöfdingen Max Schenström, vice Ordföranden herr Läroverksadjunkten B. Fjellman samt herrar af Billbergh, Ström, Plantin, Larsson, Uggla, Scherdin, Grönberg, Palmén, Björkman, Frans Johansson, Sundström, Edvard Karlsson, Malmberg, Öhman, Nordin, Danielsson, Gustafsson, Erik Andersson, Kalén, Keijser, Enhörning, Blume, Hedin, Albert Andersson, Daniel Johansson och Fredholm.

Frånvarande med godkändt förfall voro herrar Oest, Lundin, Tersmeden, Mattson, Svensson, Holm, K. J. Karlsson och Edström,

Närvarande å Magistratens vägnar: herr Borgmästaren John Karlsson.

§ 213.

Ang. val af sex ledamöter och tre suppleanter i stadens folksskolestyrelse.

Sedan Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 23 innevarande December, hvaraf bestyrkt afskrift från Konungens Befallningshafvande i länet till Stadsfullmäktige inkommit, förordnat, att lagen angående folkskoleväsendet i vissa städer den 25 Juni 1909 skull från och med den 1 Januari 1910 äga tillämpning för Västerås stad, samt Beredningsutskottet i anledning af Stadsfullmäktiges uppdrag förstnämnda dag nu inkommit med förslag till val af de sex ledamöter och tre suppleanter i den blifvande folkskolestyrelsen för staden, som Stadsfullmäktige ägde att jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 28 sistlidne Oktober, § 146, rörande antalet valda ledamöter i folkskolestyrelsen utse, företogs nu ifrågavarande val att gälla för åren 1910—1913 med iakttagande enligt öfvergångsbestämmelsen till nyssnämnda lag däraf, att tre ledamöter och en suppleant af de ledamöter och suppleanter, som skulle utses af Stadsfullmäktige, skulle efter lottning utträda vid slutet af år 1911.

Vid först med slutna sedlar förrättadt val af sex ledamöter i folkskolestyrelsen utsågos härtill Direktören H. Larsson och f. d. Förste provinsialläkaren E. Björkman, hvardera med 25 röster, Byggmästaren Edvard Karlsson med 23 röster, vice Häradshöfdingen Georg Enhörning med 22 röster, Rektorn Th. af Billbergh med 15 röster och Seminarieföreståndarinnan Fröken Hilda Eriksson med 14 röster.

Närmast i röstetal kom Direktören Frans Johansson med 12 röster, hvarjämte 9 röster tillföllo Läroverksadjunkten B. Fjellman, 6 röster Häradshöfdingen C. Uggla, 3 röster Folkskollärarinnan Fröken Signe Hammarskiöld och samma röstetal Fabrikören A. Danielsson, 2 röster en hvar af Redaktören A. Pers, Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin, Bankdirektören A. Sundström och Apotekaren O. Oest samt 1 röst en hvar af Grosshandlaren Daniel Johansson, Ingeniören J. Fredholm och Fil. Kandidaten K. Hägvall.

Härefter företogs val af tre suppleanter i folkskolestyrelsen och utsågos härtill med acklamation Läroverksadjunkten B. Fjellman Apotekaren O. Oest och Folkskollärarinnan Fröken Signe Hammarskiöld att inträda i nu nämnd ordning.

§ 214.

Ang. ledamot i kommittén för anskaffande af elektrisk kraft för staden.

Föredrogs följande till Stadsfullmäktige nu inlämnade skrifvelse:

"Västerås den 30 Dec. 1909.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige i anledning utaf herr S. Edström väckt förslag utsett en kommitté för utredning af frågan angående beredande af tillfälle för staden att erhålla kraft från Tyttboforsen i Dalälfven, få kommitterade härmed anhålla, att Stadsfullmäktige ville såsom sjätte ledamot i kommittén utse Ingeniören Gustaf Andersson här i staden, hvilken, på öfriga kommitterades förfrågan, förklarat sig villig att ingå i kommittén samt har synnerlig stor erfarenhet i vattenbyggnader.

Västerås som ofvan.

På kommitterades vägnar:

John Karlsson."

Sedan herrar Uggla, Nordin, Plantin och vice Ordföranden yrkat bifall till den gjorda framställningen, beslöto Stadsfullmäktige med bifall till densamma att till sjätte ledamot uti ifrågavarande kommitté utse Ingeniören Gustaf Andersson.

§ 215.

Justering.

Dagens protokoll blef härefter upplåst och godkändt.

In fidem

Theofil Öberg.

Justerådt den 30 December 1909.

Max Schenström.

Västerås 1910, Vestm. Allehandas tryckeri.

HANDLINGAR

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 28 Januari. I.

N:o 1.

Hälsovårdsnämndens bordlagda skrifvelse angående inrättande af en vattenklosett i Domkapitelshuset.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Hälsovårdsnämnden får härmed till Stadsfullmäktiges afgörande hänskjuta det i bifogade utdrag af Nämndens protokoll för den 10 sistlidne Oktober § 104 och denna dag § 126 omförmälda ärende.

Västerås den 9 December 1908.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, hållet vid Hälsovårdsnämndens i Västerås sammanträde den 30 Oktober 1908.

§ 104.

Till Nämnden har inkommit en så lydande ansökning:

»Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Härmed anhålles vördsamt om tillstånd att i härvarande Domkapitelshus få anordna en vattenklosett.

Västerås den 2 Oktober 1908.

Å Domkyrkokommisssionens vägnar:

A. Johansson"

som upplästes; och beslöt Hälsovårdsnämnden inhämta upplysning från Vatten- och Gasverksstyrelsen angående, huru afloppsledningarne från Domkapitelshuset vore ordnade, äfvensom Styrelsens yttrande i öfrigt öfver ansökningen, i afbidan hvarpå ärendets vidare behandling uppsköts.

Som ofvan.

In fidem.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, hållet vid Hälsovårdsnämndens i Västerås sammanträde den 9 December 1908.

§ 126.

Uti det vid Nämndens sammanträde den 30 sistlidne Oktober uppskjutna ärendet angående af Domkyrkokommissionen gjord anhållan att få utföra härvarande Domkapitelshus anordna en vattenklosett hade nu inkommit från Vatten- och Gasverksstyrelsen begärdt yttrande, som föredrogs och var af följande lydelse:

"Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Med anledning af den upplysning, som Hälsovårdsnämnden önskar af Vatten- och Gasverksstyrelsen beträffande anordnande af en vattenklosett i Domkapitelshuset, får Styrelsen meddela, att afloppsvätskan från Domkapitelshuset tillföres det hufvudafloppp, som gående genom Kyrkogatan, Stora torget, Köpmangatan, Fiskartorget och Hamngatan, utmynnar i Svartån nedom järnvägsbron samt att, med afseende på detta hufvudaflopps lutningar och dimensioner Styrelsen icke har något att erinra mot anläggande af en vattenklosett i Domkapitelshuset.

Västerås den 4 December 1908.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Viktor Åsberg.

Gerh. Gustafsson."

I anledning af hvad sålunda upplysts, beslöt Hälsovårdsnämnden anmäla ärendet hos Stadsfullmäktige och därvid tillstyrka, att Stadsfullmäktige måtte för ifrågavarande fall medgifva undantag från den i § 1 af ordningsföreskrifterna i afseende å den allmänna hälsovården i Västerås stad gifna bestämmelsen om garderobklosetter samt tillsvidare tillåta anordnande af en vattenklosett uti Domkapitelshuset med direkt anslutning till stadens afloppsledning.

Som ofvan.

In fidem.

Theofil Öberg.

N:o 2.

Drätselkammarens utlåtande öfver Herr A. Sundströms motion angående förvärfvande af Mölntorps Aktiebolag tillhöriga vattenfall i Kolbäcksån.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning däraf att Stadsfullmäktige den 29 Oktober 1908 till utlåtande af Drätselkammaren remitterat Bankdirektören A. Sundströms härmed återgående motion angående ifrågasatt inköp af Mölntorps Aktiebolag tillhöriga vattenfall i Kolbäcksån, får Drätselkammaren meddela, att sedan en del af kammarens ledamöter, åtföljda af sakkunniga personer, tagit ifrågavande vattenfall i ögonsikte samt inledt underhandlingar med hufvudintressenterna i bolaget och därvid låtit förstå, att det högsta pris staden kunde tänkas vara villig betala för vattenfallen vore 200,000 kronor, svar erhållits från bolaget, att bolaget icke kunde på sådant villkor grunda vidare förhandlingar.

Då enligt Drätselkammarens på uttalanden af sakkunnige stödda åsikt staden icke kan reflektera på inköp af ifrågavarande vattenfall, till högre pris än ofvannämnda belopp 200,000 kronor, får Drätselkammaren endast hemställa, att Herr Sundströms motion i ämnet icke måtte föranleda till någon Stadsfullmäktiges vidare åtgärd.

Västerås den 14 Januari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Då till min kännedom kommit, att Mölntorps Aktiebolag ej vore obenäget att sälja sina i Kolbäcksån egande vattenfall, har jag velat fästa Stadsfullmäktiges uppmärksamhet härå. Vid ett samtal, som undertecknad hade med bolagets disponent, däri jag ville veta priset, kunde han ej uppgifva samma, förrän en köpare bestämde sig om hela vattanmängden skulle disponeras och om de nu befintliga anläggningarna däri skulle ingå.

Då jag anser det vara af stor betydelse för staden att blifva ägare af eget vattenfall som kraftkälla, ville jag föreslå, att Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta:

uppdraga åt Drätselkammaren att låta utreda, huru mycket af det salubjudna staden behöfver, i

i händelse priset därå vid en större utredning skulle ställa sig fördelaktigt för staden, att inköpa ifrågavarande vattenfall.

Västerås den 29 Oktober 1908.

Axel Sundström.

N:o 3.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af en framställning från Rektor P. Bagge angående förklaring öfver Stadsfullmäktiges beslut den 26 November 1908 i fråga om bostad eller hyresersättning åt rektor vid härvarande högre allmänna läroverk.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämna bifogade till Drätselkammaren inlämnade till Stadsfullmäktige ställna skrifvelse från Rektorn Peter Bagge angående förklaring öfver Stadsfullmäktiges beslut den 26 November 1908 i fråga om tillhandahållande af bostad eller hyresersättning åt rektor vid härvarande högre allmänna läroverk.

Som eget yttrande öfver berörda skrifvelse får Drätselkammaren, under erinran, att Stadsfullmäktige i utgiftsstaten för år 1909 anslagit samma belopp — 1,200 kronor — som under föregående år till hyresersättning åt rektor, hvaraf torde framgå, att Stadsfullmäktige icke hafva för afsikt att åtminstone för det närvarande med stöd af det i 216 § af nu gällande läroverksstadga intagna, af Rektor Bagge påpekade förbehåll indraga det nu utgående anslaget till hyresersättning åt rektor, samt att Stadsfullmäktige genom sitt beslut den 26 November 1908 åtagit sig just den skyldighet uti ifrågavarande hänseende. som gällande författning afser, föreslå,

att Stadsfullmäktige icke måtte i anledning af Rektor Bagges nu ifrågavarande framställning ändra sitt den 26 November 1908 fattade beslut i ärendet.

Vid behandlingen af detta ärende i Drätselkammaren hafva kammarens ordförande och vice ordförande låtit anteckna, att de röstat för, att Drätselkammaren måtte på af Rektor Bagge anförda skäl tillstyrka bifall hans ifrågavarande framställning.

Västerås den 14 Januari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan genom Riksdagens beslut de s. k. kadukmedlen fr. o. m. år 1908 skola upphöra och därmed också de af dem beroende stiftsbyggnadskassorna — ej att förväxla med läroverkens byggnadsfonder — så måste alla de §§ i gällande läroverksstadga, hvilka beröras af nämnda kassor, omredigeras; och till dessa §§ hör också § 216.

Därför då Herrar Stadsfullmäktige i Västerås med afseende på bostad eller hyresersättning åt rektor vid högre allmänna läroverket den 26 sistlidne November beslöto att »åtaga sig den skyldighet, som härutinnan kan åligga staden enligt § 216 i gällande läroverksstadga», och då det i Kungl. Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk föredragande läroverksrådet, som hade sig bekant, att Västerås stad en gång varit befriad från nämnda skyldighet, på grund af följande ord i nämnda §: »såvida icke annorlunda i särskildt fall är föreskrifvet» uppfattat Herrar Stadsfullmäktiges beslut snarare som ett afslag än som ett uttryckligt åtagande af nämnda skyldighet, *så*, då jag med visshet vet, att Herrar Stadsfullmäktige med sitt svar afsett att jakande besvara den af Kungl. Maj:t genom dess Öfverstyrelse framställda frågan, får jag vördsamt anhålla, det Herrar Stadsfullmäktige ville såsom ett förtydligande tillägg till sitt förra beslut lämna den förklaringen att detta beslut — för att använda verba formalia i Kungl. Öfverstyrelsens skrifvelse, så att ej något nytt missförstånd måtte uppstå — innebure »ett uttryckligt åtagande att tillhandahålla bostad eller i vederbörlig ordning bestämd hyresersättning åt rektor vid högre allmänna läroverket i Västerås».

Västerås den 11 Januari 1909.

Peter Bagge.

N:o 4.

Drätselkammarens skrifvelse med begäran om ytterligare anslag till Rådhusets reparation.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Under åberopande af bifogade af Kaptenen V. Grandinsson verkställda utredning, utvisande, att de af Stadsfullmäktige beviljade anslagen till Rådhusets reparation genom utförande af en del arbeten och anskaffningar, som icke vid anslagets beviljande tagits i beräkning, måst öfverskridas med 2,729 kronor 67 öre, får Drätselkammaren härmed hemställa, att Stadsfullmäktige måtte till täckande af den sålunda uppkomna bristen bevilja ett belopp af 2,729 kronor 67 öre att i likhet med föregående anslag till Rådhusets reparation gäldas af lånemedel.

Västerås den 14 Januari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Kostnaden för Rådhusbyggnadens restaurering har uppgått till:

Byggmästarnes kontrakt	41,452: —
D:o räkning å extra arbeten	2,968: 84
Instruktion för skötsel af värmeledning	28: —
Urmakarens räkning	750: —
Gångmattor	57: —
Dörrmatta	30: —
Allm. Sv. Elektr. Bol. räkning för belysning	3,995: 83
D:o d:o d:o för ringledning	245: —
Gasverkets räkning för vatten- och afloppsledning	2,060: —
Arkitektens arvode	2,248: —
Annons om entreprenad m. m.	8: —
Kopiering af ritningar	42: —
Lösen af Byggnadsnämndens protokoll	10: —
Renovering af kronorna	325: —
Kronor	54,229: 67
Beviljadt anslag uppgår till	51,500: —
hvarför anslaget öfverskridits med Kronor	2,729: 67

Utanför den först uppgjorda planen har tillkommit, förutom vatten- och afloppsledning samt elektrisk belysning:

Förändring af portar och yttertrappor med anledning af Byggnadsnämndens beslut	382: —
Nytt golf af beton och järn med anledning af det förras ruttenhet	589: —
Gröfre balkar i taket öfver rådhusrättens sal, hvilka voro för klent beräknade	132: —
Nytt urverk med krans	885: —
Elektrisk ringledning	245: —
Dyrare mattor än som beräknats	393: —
Ankarjärn för hopskrufning af byggnaden för undvikande af de gamla sättsprickornas återöppnande	350: —
Anslagstaflor i vestibulen	70: —
Renovering af de gamla kronorna	335: —
Kronor	3,381: —

Västerås den 7 januari 1909,

Wald. Grandinsson.

N:o 5.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af Herrar C. Ugglas och J. P. Malmbergs motion angående upplåtande af bibliotekslokal i Sundinska huset åt Västerås Arbetareinstitut.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämna bifogade till Drätselkammaren inlämnade motion från Häradshöfdingen C. Uggla och Folkskoleläraren J. P. Malmberg angående upplåtande af bibliotekslokal för Västerås Arbetareinstitut i det s. k. Sundinska huset.

Såsom eget yttrande i ämnet får Drätselkammaren erinra, att staden såsom förvaltare af Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål, hvilken fond äger ifrågavarande fastighet, torde böra tillse, att Sundinska huset genom uthyrning kan tillföra fonden högsta möjliga afkastning. Härtill kommer, att den till bibliotek afsedda lokalen, så länge kyrkosalen vid Stenläggaregatan användes som tillfälligt epidemisjukhus, är tagen i anspråk såsom kyrkosal.

På grund af det anförda får Drätselkammaren afstyrka bifall till motionen.

Västerås den 14 Januari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Styrelsen för Västerås arbetareinstitut får härmed vördsamt anhålla, att lokal för institutets bibliotek måtte kostnadsfritt upplåtas i gamla Stadshuset, exempelvis i den förra matsalsafdelningen.

Biblioteket, som f. n. är inrymdt i 2:ne rum i godtemplarföreningens hus, innehåller dels böcker för hemlån, dels tidningar, tidskrifter, uppslagsböcker och planschverk för läsning på stället. Hemlånens antal uppgick under sistlidet år till närmare 10,000 och likväl kunde till följd af bokförrådets otillräcklighet på långt när icke alla lånesökande betjänas. Äfven läsesalen var rätt mycket besökt, oaktadt det afskiljda läget vid en ringa trafikerad gata och en placering af biblioteksrummen, som försvårar tillsyn och upprätthållande af ordning.

Det är sålunda påtagligt, att biblioteket knappast nödtorftigt förmått att fylla sin viktiga uppgift. Ett folkbibliotek för ett samhälle som Västerås måste dock ställa sitt mål högre. Det bör vara i stånd till att både befordra och tillfredsställa läslusten inom vidaste kretsar och dessutom odla smaken genom att tillhandahålla det bästa, vår litteratur har att bjuda. Skall vårt bibliotek i någon mån kunna fylla en sådan

uppgift måste det ha möjlighet till en snabb och kraftig utveckling, och ett af de främsta villkoren härför är att det erhåller en lokal, som tillfredsställer skäliga anspråk på utrymme, belägenhet och sådan placering af rummen, att mönstergill ordning kan utan för stort besvär upprätthållas.

Dessa fordringar synas också den åsyftade lokalen i gamla Stadshuset uppfylla. Det torde dessutom vara mindre lämpligt att hyra lokal för ett stadens bibliotek, som det ifrågavarande ju i själfva verket är, då plats finnes för det samma i en byggnad som staden själf disponerar.

Då staden väl måste bekosta belysning, uppvärmning och städning i en del andra för stadens behof använda rum i gamla Stadshuset, så hemställa vi, att detta måtte ske äfven beträffande den ifrågasatta biblioteksloka1en.

Västerås den 2 September 1908.

På Styrelsens vägnar:

Claes Uggla.

J. P. Malmberg.

Förestående skrifvelse upptaga vi som vår motion.

Claes Uggla. ***J. P. Malmberg.***

N:o 6.

Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse med begäran om anslag till inköp af pålar för ny elektricitetsverksbyggnad.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vid sitt sammanträde den 27 Augusti 1908 beviljade Stadsfullmäktige Vatten- och Gasverksstyrelsen ett förslagsanslag af 5,000 kronor att användas för utredning angående nytt elektricitetsverk i Västerås.

I sin skrifvelse den 20 berörde Augusti med begäran om detta förslagsanslag hade styrelsen erinrat om det trängande behofvet af ett nytt elektricitetsverk för staden. Styrelsen hade också hoppats att kunna till Stadsfullmäktige inkomma med fullständig utredning rörande elektricitetsverket i så god tid att verket, förutsatt Stadsfullmäktiges godkännande af förslaget därtill, skulle kunna hafva blifvit färdigt till innevarande års höst. Emellertid har på grund af de tidsödande utredningar, som i denna fråga måst företagas, dels beträffande lämpligaste platsen för verket, dels beträffande tidsenligaste inredning af detsamma, dels ock slutligen beträffande verkets storlek, styrelsen icke ännu blifvit i tillfälle att afgifva sitt slutliga förslag för verket. Visserligen har styrelsen numera kommit till en bestämd åsikt med afseende på här berörda olika spörsmål, men felar ännu utförliga ritningar och kostnadsförslag.

För de utredningar i hithörande frågor, som hittills skett inom styrelsen, får styrelsen nu i detta sammanhang afgifva redogörelse.

Det har framhållits, huruvida icke staden helt och hållet skulle kunna underlåta att uppföra elektrisk kraftcentral för att i stället inköpa elektrisk kraft från vattenfall. I denna händelse skulle staden hafva att bygga endast en understation. Därigenom skulle inbesparas utrymmet för eljest erforderliga kraftaggregat. Styrelsen kan dock icke förorda ett sådant förslag, enär därmed torde vara förenad risk att staden, vid inträffande fel i vattenkraftstationen eller på öfverföringsledningarne, skulle komma att blifva utan elektrisk ström, något som icke för en stad får ske. Styrelsen har icke häller erhållit något erbjudande om inköp af elektrisk kraft från vattenfall af sådan beskaffenhet, att detsamma kunnat förordas till antagande, och de erbjudanden, som skett, hafva i hvarje fall gjorts af vattenfallsägare, hvilka ännu icke utbyggt sina fall för leverans af elektrisk ström. Af upprättade belastningskurvor öfver den ström, som under de sista åren alstrats i stadens elektricitetsverk, framgår ock med önskvärd tydlighet, att priset för utifrån till staden levererad elektrisk energi måste vara mycket billigt, för att staden, vid den ojämna belastning, som är i centralen, icke allenast under olika delar af dygnet, utan äfven under olika tider af året, skulle kunna med fördel utnyttja kraften, därest, såsom ifrågasatts, staden skulle förbinda sig att för år uttaga visst antal hästkrafter elektrisk energi. Skulle dock staden kunna få köpa elektrisk ström uppmätt efter kilowattimme och således efter den faktiska förbrukningen, skulle förhållandet blifva ett annat, men något erbjudande om leverans till staden af ström på sådana villkor har styrelsen icke lyckats erhålla. Genom öfvertagande från Allm. Svenska Elektriska Aktiebolaget — på sätt nämnda bolag erbjudit staden — af den leverans af kraftström, som bolaget för närvarande distribuerar till abonnenter i staden, skulle belastningen i stadens elektricitetsverk kunna utjämnas något, men inverkar den kraftmängd, dessa abonnenter använda, om också densamma till största delen komme att uttagas under den ljusa tiden af dygnet och alltså på tid, då förbrukningen af belysningsström är ringa, dock icke så mycket utjämnande på belastningen i verket, att staden med fördel skulle kunna tillgodogöra sig elektrisk energi till storlek motsvarande det hästkraftantal, som vid försäljning af kraft till staden hittills alltid ifrågasatts, för att kraftförsäljarne å sin sida skulle kunna med fördel utföra vattenkraftanläggningarne. Häraf framgår, att staden bör hafva egen central för alstrande af elektrisk kraft. Först då och endast då kan staden vara skyddad för ev. afbrott i leveransen af ström.

Vidare har under utredningen till styrelsen inkommit förslag, enligt hvilket kraftförsäljarne ev. voro hågade att på egen bekostnad uppföra reservcentral här i staden, från hvilken vid ev. ledningsbrott ström skulle kunna levereras. Styrelsen finner emellertid icke detta lämpligt, ty äfven här skulle staden komma i en beroende ställning. Någon besparing för staden skulle icke häller uppkomma genom dylik anordning. Genom att kraftförsäljarne skulle uppföra ett dylikt verk på *ett* ställe i staden, staden åter på annat ställe byggnad för understation, skulle endast anläggningskostnaden för det hela fördyras. Staden har ju i detta fall att förutom ränta å egna byggnadskostnader betala sådan afgift för den levererade strömmängden, att kraftförsäljarne finge ränta å sitt i anläggningar nedlagda kapital. Äfven om staden därvid skulle behöfva utgifva en mindre summa i anläggningskostnad, torde dock i längden härigenom för staden uppkomma förlust.

Styrelsens åsikt är därför fortfarande, att staden så fort som möjligt bör låta

bygga eget elektricitetsverk. Förhandlingarna om inköp af vattenkraft böra därför icke uppgifvas.

Utredningen inom styrelsen för det nya elektricitetsverket för staden har såsom härofvan nämnts numera fortskridit så långt, att det endast felas styrelsen fullständiga ritningar och kostnadsförslag för att styrelsen skulle kunna till Stadsfullmäktige ingå med framställning om uppförandet af det nya elektricitetsverket. Detta uppskof har hufvudsakligen vållats af svårigheter att kunna erhålla byggnaden för elektricitetsverket till såvidt möjligt billigaste pris och ändock fullt modern, särskildt beträffande densammas inre anordnande.

Till grund för styrelsens förslag till nytt elektricitetsverk ligger i hufvudsakliga delar ett af Allm. Svenska Elektriska Aktiebolaget upprättadt förslag.

I sin ofvanberörda skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 20 Augusti 1908 hade styrelsen såsom lämpligaste plats för det nya elektricitetsverket föreslagit södra delen af nuvarande badhustomten. Emellertid har styrelsen med afseende på erforderligt utrymme för framtida utvidgningar funnit, att södra delen af nuvarande gasverkstomten är lämpligare. Verket kommer då att ligga mot två gator, nämligen Nedre Trädgårdsgatan och Sturegatan. Den inre anordningen i verket kan då ock ske på förmånligare sätt.

Kraft för elektricitetsverket skulle enligt styrelsens blifvande förslag alstras genom deiselmotorer. Enligt verkställda räntabilitetskalkyler utgöra deiselmotorer den billigaste kraftkällan. Härtill kommer, att de fort kunna sättas igång och således äro synnerligen lämpliga för ett elektricitetsverk med så ojämn belastning som här i staden. Skulle staden framdeles erhålla kraft från vattenfall utifrån till antagligt pris, äro deiselmotorer ock på grund af sin nyssnämnda egenskap synnerligen lämpliga såsom reservkraft.

Kraftcentralen skulle till en början uppföras med två deiselmotoraggregat om hvardera 350 hästkrafter, men med reservplats för ett dylikt afsedt för spårvägsdrift om 100 hästkrafter jämte därtill hörande puffertbatteri, äfvensom för ett ytterligare deiselmotoraggregat om 350 hästkrafter. Härjämte är i centralen plats beredd för högspänningsmotorer med tillhörande instrumentering, för den händelse staden skulle få elektrisk kraft från vattenfall. De i verket varande deiselmotorer skulle i så fall tjänstgöra endast i reserv.

Arkitektgöromålen för verket äro af styrelsen öfverlämnade åt arkitekt Erik Hahr i Stockholm.

Såsom sakkunnig och konsulterande ingeniör vid utredningen har styrelsen anlitat direktören för Göteborgs stads elektricitetsverk, ingeniör Einar Vikander.

Beträffande maskintekniska frågor och räntabilitetsberäkningar har Direktör Vikander vid granskning af det utaf Allm. Svenska Elektriska Aktiebolaget upprättade förslaget på ett par undantag när förordat förslaget till utförande. Beträffande elektricitetsverksbyggnaden har Direktör Vikander föreslagit en del ändrade anordningar. Sedan dessa godkänts af styrelsen, äro fullständiga byggnadsritningar under utarbetande af arkitekt Hahr. Dessa kunna dock icke, såsom styrelsen tänkt sig, blifva färdiga före Stadsfullmäktiges januarisammanträde. Först till Stadsfullmäktiges sammanträde i Mars detta år anser sig styrelsen därför kunna inkomma med utförligt, af fullständiga ritningar och specifik kostnadsberäkning åtföljdt förslag till nytt elektricitetsverk för staden. Nu är styrelsen endast i tillfälle att med denna skrifvelse öfverlämna till Stadsfullmäktige planritningar och skisser till verket. Af dessa och af hvad styrelsen härförut i denna skrifvelse anfört torde dock Stadsfull-

mäktige vara i tillfälle att bilda sig ett omdöme om huru styrelsen tänkt sig utseendet af byggnaden för det nya elektricitetsverket samt därmed förenade inre anordningar.

Som emellertid å den föreslagna platsen för elektricitetsverket djupet till fast botten utgör omkring 18 meter, måste för erhållande af stadig grund för kraftcentralen vidlyftiga pålningsarbeten ske. Den därför erforderliga mängden pålar har styrelsen, med antagande af 2 pålhål å kvadratmetern eller således för omkring 600 kvadratmeter, hvilket utgör den yta, byggnaden skulle komma att upptaga, 1,200 pålhål, beräknat till omkring 21,600 löpande meter.

Denna pålmängd måste nu genast under innevarande vinter af styrelsen upphandlas, därest ej arbetet skall väsentligen fördyras och fördröjas.

Vatten- och Gasverksstyrelsen ser sig därför redan nu, innan fullständigt förslag till nytt elektricitetsverk för staden kan af styrelsen afgifvas, nödsakad att anhålla om medel till inköp af pålar för det nya elektricitetsverket. Kostnaden härför torde, högt räknadt kunna uppgå till ett belopp af 11,000 kronor. Den verkliga kostnaden för pålar torde, när styrelsen senare inkommer med det fullständiga förslaget, vara känd och då kunna inräknas i den blifvande anslagssumman för elektricitetsverket.

Styrelsen får därför hos Stadsfullmäktige hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte för berörda ändamål till styrelsens förfogande ställa ett förslagsanslag af 11,000 kronor.

Västerås den 20 Januari 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Viktor Åsberg.

Gerh. Gustafsson.

Västerås, Vestmanl. Allehs tryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 25 Februari. II.

N:o 7.

Drätselkammarens förnyade utlåtande i fråga om anläggande af koloniträdgårdar.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 Oktober 1908, med afslag å en af Drätselkammaren gjord framställning om anläggande af koloniträdgårdar i Borgmästarevreten, återremmitterat ärendet till Drätselkammaren för förnyad utredning, får Drätselkammaren härmed öfverlämna bifogade af Kaptenen O. von Knorring på Drätselkammarens uppdrag afgifna utlåtande i frågan.

För egen del vill Drätselkammaren förena sig uti hvad Herr von Knorring föreslagit. Den enda erinran, som skulle kunna göras emot förslaget, torde vara den, att staden icke äger den afsedda jorden. Därför önskar också kammaren till det föreliggande förslaget foga det tillägg, att Stadsfullmäktige ville förnya det en gång förut till Drätselkammaren gifna bemydigandet att söka åt staden förvärfva ifrågavarande jord med äganderätt. Att ändock redan nu, innan detta förvärf kommit till stånd, företaga anläggningen synes icke Drätselkammaren vara förenadt med någon risk, då det å ena sidan icke torde möta hinder för markens förvärfvande på antagliga villkor och å andra sidan anläggningskostnaderna icke blifva så stora.

De hus som komma att uppföras och de rörledningar, som skola nedläggas torde också i värsta fall utan allt för stora kostnader kunna flyttas till annat ställe. Och upplåtelserna af trädgårdslotter komma ju endast att ske för ett år i sänder.

På grund häraf får Drätselkammaren, under åberopande af Herr von Knorrings utredning föreslå,

att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Drätselkammaren att efter träffadt aftal om arrende af Domprostens lönejord utanför Glastullen låta därstädes anlägga koloniträdgårdar i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den af Herr von Knorring uppgjorda planen äfvensom anvisa af lånemedel det för anläggningen erforderliga beloppet i afrundadt tal 6,000 kronor,

samt att Stadsfullmäktige härjämte ville uppdraga åt Drätselkammaren att söka åt staden med äganderätt förvärfva ifrågavarande område.

Västerås den 25 Januari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

På grund af Drätselkammarens uppdrag om förnyad utredning rörande anläggning af koloniträdgårdar härstädes får undertecknad anföra följande:

Hvad först beträffar frågan om anordnande af koloniträdgårdar på mer än en plats, är det gifvetvis bättre med flera trädgårdskolonier än med blott en. Men under alla förhållanden torde början böra göras med en koloni för att vinna erfarenhet icke blott om, huru stort intresse för saken som kan påräknas från blifvande kolonisters sida, utan äfven om de för vårt samhälle lämpliga formerna för och anordningarna vid dylika företag.

Rörande plats för den första kolonien hafva följande jordområden pröfvats:

1. Det af Direktör F. Johansson senast föreslagna mellan stadens begrafningsplats och stadsdelen Östermalm;
2. Staden tillhöriga mark mellan Kopparbergsvägen och Allégatan söder om epidemiska sjukhuset;
3. Den för skolhusbyggnad af staden nyligen inköpta delen af Myggbo;
4. Domprostens lönejord utanför Glastullen;
5. Stadens västra utmark;
6. Området vid Grönbo skogvaktareboställe;
7. Del af elektriska bolagets mark öster om Kopparbergsvägen omkr. 500 m. norr om begrafningsplatsen.

Af dessa jordområden måste genast uteslutas N:r 5, 6 och 7. Besittningsrätten öfver N:o 7 kan icke erhållas för någon tid framåt utan inköp, som säkerligen skulle ställa sig dyrt. N:r 5 och 6 ligga för långt bort för att för en första koloni kunna komma i fråga.

N:r 1 erbjuder god och välbrukad jord med jämförelsevis mycket centralt läge, hvilket i viss mån torde uppväga den för anläggningen mindre tilltalande belägenheten mellan kyrkogården och baksidan af stadsdelen Östermalm. Området i fråga — något mer än tre tunnland stort — är emellertid utarrenderadt till år 1911 på våren och kan för närvarande icke erhållas till rimligt pris, enär nuvarande arrendator ej vill afstå den mot mindre än 2,500 kronors godtgörelse.

N:r 2 är äfven närbeläget, men då marken i fråga väl snart torde komma till användning för annat ändamål, kan den icke förordas.

Med N:r 3, äfven rätt fördelaktigt beläget, torde förhållandet vara liknande, så mycket mer som det ännu ej bestämts, hvar den blifvande skolhusbyggnaden skall utstakas.

N:r 4, Domprostens lönejord, återstår då ensam. Drätselkammaren har förut (år 1905) föreslagit koloniträdgårdars anläggande därstädes. Förslaget utgick ursprungligen från stadens gartnersällskap, och Drätselkammarens särskilda kommitté förklarade platsen vara den bästa, som då kunde ifrågakomma, med hänsyn till läget, såväl i kommunikations- som i andra afseenden. Sedan Drätselkammarens senare framställda förslag rörande den s. k. Borgmästarevreten förkastats, torde nyssnämnda omdöme fortfarande ega full giltighet.

För närvarande kan staden utan kostnad för godtgörelse till nuvarande arrendatorn — hvilkens kontrakt utlöper den 1 nästkommande Maj — få arrendera området i fråga genom öfverenskommelse med Domprosten Björnströms sterbhus. Det torde icke vara tvifvel underkastadt, att en blifvande domprost — som säkerligen själf ej kommer att vara landtbrukare — är villig att för hela sin tjänstetid träffa

aftal om detsamma mot samma arrendebelopp, som i allmänhet betalas för jord af liknande beskaffenhet invid staden. Domprosten kan näppeligen draga större inkomst af jorden på annat sätt och staden torde disponera den för billigare pris genom arrende än genom inköp. Tillräcklig säkerhet för dispositionsrätten för jämförelsevis lång tid framåt torde väl ligga i den svårighet och långsamhet, med hvilken förändringar rörande jordägor af ifrågavarande natur pläga komma till stånd. Förvisso skulle väl ock, om förändring någon gång skulle ifrågasättas, hänsyn tagas till jordens användning för ett allmännyttigt ändamål.

På grund af det anförda får jag sålunda hemställa det *Drätselkammaren ville tillstyrka* Herrar Stadsfullmäktige att besluta arrenderandet af Domprostens lönejord utanför Glastullen jämte planteringsland utanför Gåsmyretullen från och med den 1 nästkommande Maj samt att å den förstnämnda låta anordna koloni-trädgårdar.

Beträffande *anläggningen* hänvisas till den af Drätselkammarens kommitterade år 1905 upprättade planen (se Stadsfullmäktiges handlingar år 1905 n:r VIII), hvilken fortfarande torde vara fullt ändamålsenlig, samt till planen hörande karta.

I till samma plan hörande *kostnadsberäkning* bortfaller afträdet till nuvarande arrendatorn, 500 kronor, hvaremot torde böra uppföras stängsel äfven mellan de särskilda lotterna med 500 kronor samt anslagstaflor med 40 kronor och flaggstång med 30 kronor.

Anläggningskostnaden skulle då blifva:

Anläggning af vägar, deras grusning, plantering m. m.	1,800: —
Stängsel, yttre, med grindar	550: —
Stängsel mellan trädgårdslotterna	500: —
Vattenserviser, 3 st. à 52 kr.	156: —
Materialbod och afträdeshus	2,600: —
Cementcisterner, 3 st. à 50 kr.	150: —
Anslagstaflor	40: —
Flaggstång	30: —
Tillhopa kronor	5,826: —

Årliga utgifter:

Arrende för jorden vid såväl Glas- som Gåsmyretullen	200: —*)
Underhåll af vägar, stängsel, uthus m. m.	200: —
Tillsyningsman (t. ex. från Karlslund)	75: —
5 % ränta å anläggningskostaden	292: —
Kronor	767: —

*) Beloppet tilltaget med hänsyn till förutsatt öfverenskommelse på längre tid. Hittills har arrendet varit 180 kronor med undantag för innevarande år för hvilket arrende utgår med endast 50 kronor.

Årliga inkomster:

Arrende för jorden vid Gåsmyretullen	20: —
Hyra från lottinnehafvarne omkring	900: —
» » stadens vattenledning	23: —
Kronor	943: —

Af anläggningskostnaden skulle en afsevärd del icke behöfva nedläggas förr än större delen af jordlotterna utarrenderats och uppgörelse träffats med den blifvande domprosten. Vägar och stängsel kring de särskilda jordlotterna skulle sålunda endast delvis behöfva utföras innevarande år och material- och afträdeshuset kunde till en början utgöras af ett provisoriskt brädskjul, hvaraf samtliga byggnadsmaterialier skulle komma till användning, då den afsedda byggnaden en gång uppfördes. Innevarande år skulle då endast omkring halfva beloppet behöfva tagas i anspråk.

För att redan under *innevarande* år få flertalet lotter utarrenderadt och trädgårdslotterna ordnade samtidigt med trädgården i dess helhet borde desamma i år kostnadsfritt upplåtas åt de personer, som arrendera dem för nästa år. Därigenom kunde trädgårdskolonien på våren 1909 vara i hufvudsak fullt ordnad.

Förliden vår, i fråga om förslaget till trädgårdskoloni i Borgmästarevreten, ställdes en dylik anordning i utsikt och då antecknade sig på en eller annan vecka icke mindre än 46 trädgårdskolonister. Lika stort intresse bör kunna påräknas om trädgårdskolonien lägges på andra sidan om Svartån under i öfrigt lika gynnsamma förhållanden.

Västerås den 11 Januari 1909.

O. von Knorring.

N:o 8.

Drätselkammarens skrifvelse i fråga om inlösen af fastigheter å stadens mark.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af bifogade förteckning öfver vid Rådstufvu Rätten under November och December månader år 1908 beviljade lagfarter å fastigheter, belägna på stadens grund får Drätselkammaren *dels* i fråga om tomten N:o 77 b. södra kvarteret endast erinra, att då det lagfarna fånget utgör giftorätt och testamente, någon lösningsrätt till fastigheten på grund af samma fång icke tillkommer staden, *dels och* beträffande gården N:o 73 norra kvarteret, då tomten icke torde erfordras för genomförande af den nya stadsplanen enligt det förslag stadsplanekommitterade

uppgjort, och hvaraf Drätselkammaren tagit del, hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke på grund af nu ifrågavarande fång göra stadens lösningsrätt till fastigheten gällande.

Västerås den 25 Januari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Förteckning öfver vid Rådstufvu Rätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter, belägna å stadens grund, under *November* och *December* månader år 1908.

Den 23 November:

å tomten N:o 77 b i södra kvarteret, som änkan Christina Elisabeth Eriksson, född Fredriksson, enligt arfskifte den 25 Januari 1907 och testamente den 16 Maj 1883, bekommit efter sin aflidne man åkaren Carl Eriksson.

Den 28 December:

å gården och tomten N:o 73 i norra kvarteret, som stadsvaktmästaren Johan Linus Valdemar Clefbergs hustru Hilma Dorothea Clefberg, född Pettersson, enligt köpebref den 21 Februari 1907, af fältskären Johan Adolf Strömberg för 11,000 kronor tillhandlat sig.

Västerås rådhus den 31 December 1908.

På Rådstufvu Rättens vägnar:

John Karlsson.

N:o 9.

Beredningsutskottets och Byggnadsnämndens utlåtanden i anledning af Herrar J. S. Edströms och L. Blumes motion angående ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige till utlåtande af Beredningsutskottet remitterat Herrar J. S. Edströms och Lars Blumes motion om tillsättande af en kommitté för utredning af frågan om ordnandet af stadens tekniska hlälpkrafter m. m., får utskottet,

som anser ifrågavarande angelägenhet vara af så stor vikt, att en utredning af frågan är behöflig, hvilket jämväl framgår af Byggnadsnämndens yttrande i ärendet, tillstyrka bifall till motionen samt föreslå, att Stadsfullmäktige måtte för sin del till ledamöter i kommittén utse Herrar Direktören J. S. Edström, Statens landtbruksingeniör A. V. Nordin och Direktören H. Larsson.

Västerås den 8 Februari 1909.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Herrar J. S. Edströms och L. Blumes motion om tillsättande af en kommitté med uppdrag att upprätta förslag till arbetsordning och löneförmåner för stadens tekniska hjälpkrafter äfvensom fördelning å desamma af stadens byggnads-, mätnings- och underhållsarbeten får Byggnadsnämnden anföra följande:

På sätt Byggnadsnämnden i sitt till Stadsfullmäktige öfversända protokoll af den 6 November 1908 framhållit, har af den utveckling, staden under senaste årtiondet vunnit, och det alltmera framträdande krafvet på omläggning af stadens karteväsende efter moderna principer nödvändiggjort, att staden inom den allra närmaste tiden måste tänka på förändrade anordningar för utförande af de arbeten, som åligga nuvarande stadsingeniören.

Byggnadsnämnden har därför också beslutat att skyndsammast söka utreda ofvanberörda organisationsfråga, därvid skulle tagas i öfvervägande lämpligheten af att uppdela stadsingeniörens nuvarande åligganden på två tjänster, då med den ena tjänsten möjligen kunde förenas de skyldigheter, som enligt Herrar Edströms och Blumes hos Stadsfullmäktige väckta motion skulle tillkomma en byggnadschef.

Denna utredning har emellertid ännu ej kommit längre än till förberedande arbeten för införskaffande af upplysningar, huru med stadsingeniörs- och stadsarkitektsgöromålen i städer med ungefär samma storlek som Västerås är ordnadt.

Byggnadsnämnden ser därför med tacksamhet, om Stadsfullmäktige genom tillsättande af en kommitté för ändamålet ville lämna sin medverkan till utredningen i fråga.

Redan i det tidiga skede, frågan för närvarande sig befinner, anser Byggnadsnämnden sig dock böra framhålla följande, som Byggnadsnämnden anser nödigt, att vid omorganisationen iakttages.

För utvidgning af stadsplanen och erhållande af plan för bebyggande af områden utom densamma är af yttersta vikt, att Byggnadsnämnden och Stadsplanekommitterade erhålla yngre och kraftigare biträde, än hvad nu står till nämndens och kommitterades förfogande. Och då frågan om triangelmätning af de planlagda områdena icke längre torde kunna undanskjutas, vore det önskligt, att denna mätningsmetod icke vore för en blifvande stadsingeniör främmande, utan att, om mätningen upplåtes åt annan, den åtminstone måtte kunna af stadsingeniören granskas och kontrolleras.

Dessa mätningsgöromål likasom ock de ofta påkallade tomtmätningarne inom staden torde ännu några år framåt kunna till dess uppmätningen (triangelmätningen) af stadens område blifvit färdig, helt upptaga en persons arbetsförmåga.

Men då en stor del af mätningarne kunna uppdragas åt yngre och billigare arbetskrafter, om blott mätningarne ledas och noga granskas af en erfaren person, möter från Byggnadsnämndens sida icke något hinder, mot att stadsingeniörsgöromålen uppdragas åt en blifvande byggnadschef, under förutsättning dock att han erhåller på stadens bekostnad erforderligt antal assistenter för mätningarne, så att desamma ej fördröjas.

Enligt hvad för Stadsfullmäktige äro bekant, hafva mätningarne utförts efter viss taxa, så bestämd, att stadsingeniören haft egen inkomst af nästan hvarje mätningsarbete, äfven de som skett för stadens räkning.

Byggnadsnämnden anser, att den person, som verkställer mätningarne för stadens räkning, bör så aflönas, att han ej blir i behof af särskilda sportler.

Att enskilda dock ej böra berättigas att erhålla för dem nödiga mätningar gratis, torde vara klart, men hinder kan ju icke möta, för att ersättningen för dylika mätningar ingår direkt till stadens kassa.

I afvaktan på en ny byggnadsstadga för rikets städer har Byggnadsnämnden undanskjutit den ytterst viktiga frågan om revision af stadens byggnadsordning. Vinner hvad motionären åsyftat Stadsfullmäktiges bifall, torde dock, redan innan ny byggnadsstadga utfärdas, vissa ändringar i stadens byggnadsordning likasom i taxan för mätningarne blifva erforderliga. Byggnadsnämnden hemställer därför, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att uppdraga åt kommitterade att föreslå dessa ändringar i stadens byggnadsordning och taxan å arvode för mätningar m. m.

Erfarenheten, synnerligen under de senaste åren, har visat, att Byggnadsnämnden vid granskning af byggnadsritningar såsom biträde bör hafva en duglig arkitekt vid sin sida.

Svårligen torde man kunna vänta, att en person, som vunnit utbildning såsom stadsingeniör och byggnadschef, äfven om han har förmåga att tillse, det ej några fel i en byggnadsritning insmugit sig i afseende å bärighet m. m., har tillräcklig sakkunskap för att kunna bedöma det rent arkitektoniska eller en byggnads blifvande utseende och lämplighet för den plats, hvarå byggnaden skall uppföras.

Det torde därför vara nödigt, att Byggnadsnämnden får vid granskning af byggnadsritningar till biträde en arkitekt.

En sådan arkitekt kan dock ej blifva fullt upptagen af sina göromål hos Byggnadsnämnden, utan torde få tillräcklig tid att ägna sig äfven åt andra göromål.

Några större belopp till aflöning för en dylik tjänsteman torde därför icke erfordras, än hvad som anses tillräckligt för att förmå en yngre och duglig arkitekt att slå sig ned här i staden såsom biträde såväl åt Byggnadsnämnden som enskilde.

Emot förslaget till kommitténs sammansättning har Byggnadsnämnden icke något att erinra.

Västerås den 8 Februari 1909.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Herrar Stadsfullmäktige vid senaste decembersammanträdet beslutat bevilja pension åt nuvarande stadsingeniören, har frågan om ordnandet af stadens tekniska hjälpkrafter ryckt närmare sin lösning. Undertecknade hafva i skrifvelse af den 11 Febr. 1908 motionerat om tillsättandet af en byggnadschef. Det torde möjligen vara lämpligt, att denna befattning helt eller delvis sammanslås med stadsingeniörsbefattningen. Än vidare torde kunna ifrågasättas, om ej staden bör på något sätt försäkra sig om, att en i triangelmätning fullt kunnig ingeniör samt möjligen stadsarkitekt ständigt stå till stadens förfogande. Slutligen bör i samband med dessa frågor undersökas, om byggandet af stadens kloaker och afloppsledningar äfvensom hamnens arbeten ej böra underställas den påtänkta byggnadschefen.

Då ordnandet af dessa frågor intressera de af stadens styrelser, hvilka hafva byggnadsfrågor om hand, och då saken tillfölje stadsplaneutredningen är af brådskande natur, torde ett förslag till ordnandet af stadens tekniska hjälpkrafter bäst och snabbast utarbetas af en särskild kommitté, sammansatt dels af medlemmar, utsedde af sagda styrelser, dels af medlemmar, utsedde af Stadsfullmäktige.

Med anledning af hvad vi här anfört, föreslå undertecknade härmed:

att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt en kommitté af sju personer utsedde tre af Stadsfullmäktige och en hvardera af Drätselkammaren, Byggnadsnämnden, Gas-, vatten- och elektricitetsverksstyrelsen samt Hamnstyrelsen att skyndsammast inkomma med förslag till arbetsordning och löneförmåner för stadens tekniska hjälpkrafter äfvensom fördelning å desamma af stadens byggnads-, mätnings och underhållsarbeten samt, därest ofvanstående vinner Stadsfullmäktiges bifall, att den af undertecknade tidigare väckta motionen om tillsättandet af byggnadschef måtte remitteras till sagda kommitté.

Västerås den 27 Januari 1909.

J. S. Edström. ***Lars Blume.***

N:o 10.

Beredningsutskottets yttrande öfver Magistratens skrifvelse i fråga om anställande af kronouppbördskassör på ordinarie stat.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Magistratens till Beredningningsutskottet för yttrandes afgifvande remitterade skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 21 nästlidne Januari, med hemställan, att Stadsfullmäktige ville förklara, att hinder icke mötte för antagande af kronouppbörds-

kassör på ordniarie stat, får utskottet härmed återställa och därvid på de skäl Magistraten framhållit, och då ifrågavarande tjänstemans anställande på ordinarie stat synes utskottet vara en naturlig följd af fastställandet af den nya lönestaten för kronouppbördskassörstjänsten, tillstyrka bifall till Magistratens ifrågavarande framställning.

Västerås den 8 Februari 1909.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige med anledning af Magistratens skrifvelse den 14 Mars 1881 angående reglering af kronouppbördskassörens i staden löneförmåner funnit sig böra hos Kungl. Maj:t begära nådig fastställelse å den förändring i aflöningsstat för sagde tjänsteman, att den till hans aflöning hörande jord indrages till staden och den kontanta lönen i stället för framtiden höjdes med ett belopp af 200 kronor årligen eller till 800 kronor per år räknadt,

hafva Stadsfullmäktige i skrifvelse till Magistraten den 22 Juni 1881, med förmälan, hurusom Stadsfullmäktige, som ansett den af Magistraten i samband med löneregleringen föreslagna löneförhöjningen för kronouppbördskassören kunna inskränkas till ofvannämnda belopp, härvid låtit sig ledas af hänsyn till ej mindre stadens ekonomiska ställning än särskildt den omständigheten, att sagda tjänst syntes kunna med annan kommunal tjänstebefattning lämpligen förenas, hos Magistraten anhållit, att kronouppbördskassörstjänsten i staden måtte tillsvidare få fortfarande uppehållas på förordnande, på det att Stadsfullmäktige om och när framdeles yppade sig tillfälle till tjänstens förenande med annan då ledigblifvande kommunal tjänstebefattning måtte efter benäget meddelande härom från Magistraten kunna taga frågan om en sådan förening under vidare ompröfning.

Efter det Stadsfullmäktige år 1900 fastställt ny lönestat för Drätselkamreraren Bernhard Carlson och denne, som till och med 1900 års utgång innehaft förordnande såsom kronouppbördskassör, lämnat sistnämnda tjänst, samt Stadsfullmäktige samtidigt godkänt en förhöjd aflöning för kronouppbördskassörstjänsten och slutligen enligt beslut den 26 November och 21 December sistlidit år, vid antagande af lönereglering för de fleste af stadens tjänstemän och betjänte, bestämt kronouppbördskassörens i staden löneförmåner sålunda, att han i kontant aflöning skall erhålla årligen 2,000 kronor med två ålderstillägg efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring à 300 kronor, torde nu längre icke kunna ifrågasättas, att kronouppbördskassörstjänsten skall förenas med annan kommunal tjänstebefattning.

Magistraten, som i anledning af Stadsfullmäktiges först berörda skrifvelse antagit

kronouppbördskassör endast på förordnande tillsvidare, får under åberopande af hvad här ofvan anförts hemställa, det Stadsfullmäktige måtte för sin del förklara:

att hinder för antagande af kronouppbördskassör på ordinarie stat icke möter.

Västerås Rådhus den 21 Januari 1909.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

N:o 11.

Drätselkammarens utlåtande i fråga om besvär öfver Kungl. Kammarrättens utslag ang. Västmanländska Landtmännens Centralförenings taxering år 1907.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med återställande af Kungl. Kammarrättens till Drätselkammaren remitterade utslag angående Västmanländska Landtmännens Centralförenings taxering här i staden år 1907, får Drätselkammaren, som är ur stånd att åstadkomma bevisning, om hvilken inkomst föreningen haft af försäljning till andra än sina egna medlemmar, och då den tvistiga taxeringen icke afser något större belopp, hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att icke fullfölja talan emot Kungl. Kammarrättens ifrågavarande utslag.

Västerås den 11 Februari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts utslag på de besvär, Stadsfullmäktige i Västerås anfört däröfver att, sedan 1907 års taxeringsnämnd för nämnda stad taxerat Västmanländska Landtmännens Centralförening med begränsad personlig ansvarighet

till bevillning för 5,000 kronors inkomst af rörelse och till inkomstskatt för likaledes 5,000 kronors inkomst, samt föreningen hos Västmanlands läns pröfningsnämnd, med förmälan, att föreningens beskattningsbara inkomst af dess verksamhet under räkenskapsåret 1 Juni 1906—30 Maj 1907 uppgått till allenast 157 kronor 3 öre, yrkat att taxeringarna måtte undanröjas, så har pröfningsnämnden genom beslut den 26 September 1907 i så måtto bifallit yrkandet, att hvardera taxeringen nedsatts till 157 kronor; öfver hvilka besvär föreningen samt vederbörande kronoombud förklarat sig, hvarjämte Konungens Befallningshafvande i länet utlåtande meddelat; Gifvet i Stockholm den 16 November 1908.

Kungl. Kammarrätten har låtit sig föreläsas handlingarna i målet och finner besvären ej föranleda ändring i pröfningsnämndens öfverklagade beslut.

Den, som med detta Kungl. Kammarrättens utslag icke åtnöjes, äger att däruti hos Kungl. Maj:t i underdånighet söka ändring genom *besvär,* hvilka till Kungl. Maj:ts Finansdepartement ingifvas eller, på klagandens eget äfventyr, i betaldt bref med allmänna posten insändas; och böra besvären vara till nämnda departement inkomna sist före klockan tolt *å sextionde dagen från det klaganden af utslaget undfått del,* den dagen, då sådant skett, likväl oräknad, eller, om besvärstiden tilländagår på helgdag, å nästa söckendag därefter före klockan tolf; skolande vid besvären fogas behörigen styrkt bevis, hvilken dag del af utslaget erhållits; men försummas något af hvad sålunda blifvit föreskrifvit, skall klaganden hafva förlorat sin talan, och besvären komma ej under pröfning. Är och dag, som förr skrifvet står.

På Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts vägnar:

L. Åkerhielm.

E. Hallberg.

N:o 12.

Drätselkammarens utlåtande i fråga om besvär öfver Kungl. Kammarrättens utslag ang. Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets taxering år 1907.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 28 nästlidne Januari af Kungl. Kammarrättens utslag angående Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets taxering här i staden år 1907 får Drätselkammaren anföra följande:

Af utslaget framgår, att Kungl. Kammarrätten nedsatt bolagets taxering med 309,451 kronor 85 öre, motsvarande ett skattebelopp till staden af 21,661 kronor 64 öre. Detta höga skattebelopp torde ensamt utgöra tillräckligt motiv för Stadsfullmäktige att öfverklaga Kungl. Kammarrättens utslag.

Men sedan Drätselkammaren erfarit, att bolaget är betänkt på att för sin del åtnöja sig med Kungl. Kammarrättens utslag, därest staden icke fullföljer talan däremot, synes det kammaren så fördelaktigt att hafva visshet om att det skattebelopp, som motsvarar den ytterligare nedsättning i taxeringen af 460,017 kronor 43 öre, som bolaget hos Kungl. Kammarrätten yrkat, eller 32,201 kronor 19 öre, kommer att stanna i stadskassan, att Drätselkammaren skulle vilja tillstyrka, att staden i sådant fall afstår från att besvära sig öfver ifrågavarande utslag. Detta dock under den förutsättningen, att icke någon omständighet yppar sig, hvarpå staden med utsikt att vinna ändring kan grunda sina eventuella besvär. Drätselkammaren har nämligen ännu icke hunnit anskaffa sådana handlingar eller upplysningar i öfrigt, hvaraf beskattningsmålet i juridiskt hänseende kan bedömas.

Det är emellertid i anseende till besvärstiden nödigt, att frågan afgöres vid nästkommande sammanträde med Stadsfullmäktige; och får Drätselkammaren på grund af det anförda och under erinran, att hela det tvistiga skattebeloppet 53,862 kronor 83 öre, hvilket influtit i stadskassan, icke ingått i stadens budget, utan finnes reserveradt, i händelse återbäring af hela beloppet eller någon del däraf skulle komma i fråga, föreslå,

att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att anföra underdåniga besvär öfver Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts utslag den 28 Oktober 1908 på Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolagets besvär öfver Västmanlands läns pröfningsnämnds beslut den 26 September 1907 i fråga om bolagets inkomsttaxering och därvid yrka fastställande af pröfningsnämndens beslut; dock med rätt för kammaren att, efter pröfning af omständigheterna, därest bolaget för sin del förklarar sig icke komma att öfverklaga Kungl. Kammarrättens utslag, för stadens vidkommande afstå från talan emot samma utslag.

Västerås den 11 Februari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts utslag på de besvär Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget anfört öfver Västmanlands läns pröfningsnämnds beslut den 26 September 1907 i fråga om bolagets inkomsttaxering; öfver hvilka besvär vederbörande kronoombud förklarat sig samt Konungens Befallningshafvande i länet utlåtande meddelat; Gifvet i Stockholm den 28 Oktober 1908.

Af handlingarna i målet har inhämtats:

att bolaget i aflämnad deklaration uppgifvit sin inkomst år 1906 till 163,851 kronor 69 öre, däraf 128,140 kronor utgjort beräknad inkomst af fast egendom, 400 kronor inkomst af aktier och 35,311 kronor 69 öre inkomst af rörelse, äfvensom hemställt, att af sistnämnda belopp måtte till bevillning taxeras i Västerås 29,161 kronor 10 öre, i Stockholm 3,355 kronor 72 öre, i Göteborg 2,653 kronor 66 öre och i Malmö 141 kronor 21 öre;

att 1907 års taxeringsnämnd för Västerås taxerat bolaget till bevillning för 798,630 kronors inkomst af rörelse och till inkomstskatt för 933,300 kronors inkomst;

att sedan bolaget hos pröfningsnämnden yrkat, att, som bolaget vid taxeringen vore berättigadt till afdrag för af bolaget lidna förluster å tillhopa 769,469 kronor 28 öre, däraf 309,451 kronor 85 öre å fordran i Boye & Thoresens elektriska aktiebolag i Göteborg och 460,017 kronor 43 öre å aktier i andra bolag, bolagets taxeringar måtte varda nedsatta i enlighet med de af bolaget i dess deklaration angifna belopp, pröfningsnämnden genom öfverklagade beslutet, enär bolaget icke vore lagligen berättigadt att vid den beskattningsbara inkomstens beräknande åtnjuta afdrag med nyssnämnda, i bolagets räkenskaper för år 1906 såsom förluster afskrifna belopp, med afslag å yrkandet, fastställt taxeringarna;

samt att bolaget i besvären fullföljt sin ofvan omförmälda talan.

Hvad sålunda och i öfrigt förekommit har Kungl. Kammarrätten tagit i öfvervägande; och som klagande bolaget vid beräkningen af sin år 1907 beskattningsbara inkomst får anses vara berättigadt till afdrag för den förlust, 309,451 kronor 85 öre, bolaget lidit därigenom, att Boye & Thoresens elektriska aktiebolag under 1906 afslutat likvidation utan att klagande bolaget erhållit någon utdelning för sin fordran hos detta bolag, men klagande bolaget icke kan anses hafva visat, att eller i hvad mån bolaget varit berättigadt till afdrag för förlust å aktier i andra bolag, finner Kungl. Kammarrätten skäligt allenast på det sätt ändra pröfningsnämndens beslut, att bolagets bevillningstaxering i Västerås nedsättes till fyrahundraåttioniotusen ethundrasjuttioåtta kronor och taxeringen för inkomstskatt till sexhundratjugutretusenåttahundra kronor.

Den, som med detta Kungl. Kammarrättens utslag icke åtnöjes, äger att däruti hos Kungl. Maj:t i underdånighet söka ändring genom besvär, hvilka till Kungl. Maj:ts Finansdepartement ingifvas eller, på klagandens eget äfventyr, i betaldt bref med allmänna posten insändas; och böra besvären vara till nämnda departement inkomna sist före klockan tolf å sextionde dagen från det klaganden af utslaget undfått del, den dagen, då sådant skett, likväl oräknad, eller, om besvärstiden tilländagår på helgdag, å nästa söckendag därefter före klockan tolf; skolande vid besvären fogas

behörigen styrkt bevis, hvilken dag del af utslaget erhållits; men försummas något af hvad sålunda blifvit föreskrifvet, skall klaganden hafva förlorat sin talan, och besvären komma ej under pröfning. År och dag, som förr skrifvet står.

På Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts vägnar:

L. Åkerhielm

E. Hallberg.

N:o 13.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag till byte af tomt- och gatumark vid Kopparbergsvägen.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämna bifogade från firman Axel Hygrell & C:o inkomna anbud å byte af tomt- och gatumark vid Kopparbergsvägen.

Vid pröfning af ärendet har Drätselkammaren funnit det erbjudna bytet i det hela för staden fördelaktigt. Större delen af den mark, som staden därigenom skulle erhålla, erfordras, såsom af den till ärendet hörande kartan framgår, för utläggande af Kopparbergsvägen till en bredd af 18 meter. Stadsplanekommiterade ämna nämligen, enligt hvad Drätselkammaren erfarit, föreslå, att nämnda gata, som å nu gällande stadsplan är upptagen till 24 meters bredd, inskränkes till en bredd af 18 meter. Ett mindre område för Timmermansgatan skulle äfven tillfalla staden genom det ifrågasatta bytet.

Den mark, som staden skulle afstå, innehåller visserligen i areal 120 kvadratmeter mer är den mark, staden skulle erhålla, men denna arealskillnad torde i det närmaste motsvaras dels af den bättre belägenheten af den mark staden erhåller och dels af värdet af de hus, som, visserligen först efter 10 år, skulle tillfalla staden. Då å andra sidan enligt lagen om stadsplan och tomtindelning den till staden erbjudna gatumarken icke får upptagas af nybyggnader, torde staden böra fordra någon ytterligare godtgörelse för den större markareal, som staden lämnar. Sådan godtgörelse torde lämpligen böra utgå i form af årligt arrende för den gatumark med därå varande hus, som firman önskar disponera efter bytet. Dessutom kan det tänkas, att staden skulle tidigare än inom tio år behöfva taga marken i Kopparbergsvägen i anspråk för samma vägs utläggande, hvarför, den föreslagna tiden för gatumarkens och byggnadernas disponerande af firman bör något inskränkas.

På grund af det anförda får Drätselkammaren sålunda föreslå,

att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att med firman Axel Hygrell & C:o träffa aftal om det ifrågasatta markutbytet på följande hufvudsakliga villkor:

1:o) Staden erhåller af tomten N:o 76 södra kvarteret 295 kvadratmeter för Kopparbergsvägens utläggande med därå uppförda ett boningshus samt ett uthus, hvilken mark jämte hus firman dock medgifves rätt att — emot en ersättning till staden af 25 kronor om året och skyldighet att svara för skatter och onera, äfvensom brandstodsafgift, men utan skyldighet för staden att underhålla byggnaderna — disponera under fem år och därefter tillsvidare, dock ej längre än 10 år efter det bytet kommit till stånd;

2:o) Staden erhåller af samma tomt 32 kvadratmeter för Timmermansgatans utläggande;

3:o) Firman Axel Hygrell & C:o erhåller af tomten N:o 75 södra kvarteret dels 445,5 kvadratmeter intill Timmermnsgatan och dels 1,5 kvadratmeter i hörnet af nämnda gata och Kopparbergsvägen;

allt enligt bifogade af Stadsingeniören Gewalt i Januari 1909 upprättade karta;

4:o) Tillträdet sker å ömse sidor genast efter bytesaftalets upprättande.

Västerås den 11 Februari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Västerås den 6 Februari 1909.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknade, som inköpt Gården N:o 76 i Västerås stads södra kvarter, erbjuda härmed Staden att genom byte komma i besittning af de delar af denna gård, som behöfvas för Kopparbergsvägens och Timmermansgatans utläggande enligt nya stadsplanen, hvilket bifogade, af Stadsingeniören B. Gewalt upprättade karta, närmare utviser, samt i öfrigt följande villkor:

1:o) Vi öfverlämna till Staden 295 kv.-m. för Kopparbergsvägens utläggande med därå uppförda 1 boningshus innehållande 2 rum och kök samt 1 uthuslänga med 1 boningsrum, men förbehålla vi oss rätt att begagna husen under 10 år.

2:o) Vi öfverlämna till staden 32 kv.-m. för Timmermansgatan att genast tillträdas.

3:o) Staden öfverlämnar till oss 445,5 kv.-m. intill Timmermansgatan liggande mark att genast tillträdas.

4:o) Staden öfverlämnar till oss 1,5 kv.-m. i hörnet af Kopparbergsvägen—Timmermansgatan.

Vi bedja få fästa Drätselkammarens uppmärksamhet på att den mark, som vi öfverlämna till Kopparbergsvägens utläggande, ligger omkring 1 1/2 meter högre än den mark vi skulle erhålla.

Som vi äro mycket angelägna att få börja bebygga tomten, vore vi särdeles tacksamma för uppgörelse redan nu vid sammanträdet den 11 dennes, och utbedja oss, därest Drätselkammaren skulle hafva något annat förslag till byte, att vi därom underrättades för omgående svar.

Högaktningsfullt

Axel Hygrell & C:o.

N:o 14.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag till inköp af mark i tomten N:o 143 Södra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af bifogade erbjudande från ägarne af planteringslanden N:o 12, hälften af N:o 14 och en fjärdedel af N:o 8, alla belägna i tomten N:o 143 Södra kvarteret och innehållande i areal tillhopa 531,5 kvadratmeter, att till staden sälja samma lotter till ett pris af 2 kr. 50 öre pr kvadratmeter får Drätselkammaren, då staden förut äger de flesta af lotterna i nämnda tomt och en stor del af den staden erbjudna marken åtgår för Timmermansgatans utläggande samt slutligen det erbjudna priset synes Drätselkammaren antagligt, hemställa om bemyndigande för kammaren att till erbjudet pris för stadens räkning inköpa ifrågavarande markområden, samt att Stadsfullmäktige måtte bestämma, att den erforderliga köpesumman måtte gäldas af reserverade köpeskillingsmedel.

Västerås den 11 Februari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg,

Till Drätselkammaren i Västerås.

Undertecknade, ägare till planteringslanden N:o 12, hälften af 14 och en fjärdedel af 8, alla belägna i tomten N:o 143 S. kv. och i areal innehållande tillsammans 531,5 kv.-mtr, få härmed erbjuda dem till Västerås stad mot ett pris af kr. 2: 50 pr kv.-mtr.

Då staden redan förut är ägare till de flesta lotterna af nämnda tomt, och alla förr eller senare behöfvas för dennas reglering, samt dessutom N:o 14 och 8 nu användas för stadens behof, i det dessa arrenderas af Trädplanteringssällskapet, anse vi det vara i stadens intresse att förvärfva desamma och kunna de i så fall tillträdas 1 Januari 1909.

Västerås den 5 November 1908.

Emil Tengström. **Elin Tengström.**

N:o 15.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af inkommet anbud angående försäljning till staden af egendomen Kristiansborg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktiges afgörande öfverlämna bifogade från innehafvaren af Kristiansborgs fideikomiss inkomna anbud å försäljning till staden af Kristiansborgs gård på i anbudet närmare angifna villkor.

Såsom eget yttrande i frågan får Drätelkammaren, enär det fordrade priset för egendomen är för högt, hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta att icke antaga det nu föreliggande anbudet.

Västerås den 16 Februari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med bifogande af ett till Stadsfullmäktige i Västerås ställdt anbud å inköp af Kristiansborgs gård under förutsättning at Kungl. Maj:ts nådiga bifall till försäljningen samt af en karta öfver Kristiansborg, hemställer jag härmed, att Drätselkammaren ville taga denna sak i oförtöfvadt ompröfvande.

Västerås den 8 Januari 1909.

Pehr Rundgren.
Ombud för Grefve Lars Benzelstierna von Engeström.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Såsom förhållandena inom Västerås stad alltmera utveckla sig föranlåtes man antaga en fortgående utvidgning af dess planlagda område utanför stadens gamla gränser, och i samband härmed blir att emotse ett trädgårdsartadt jordbruk eller ock anläggandet af villastadssamhällen i den yttre periferien af staden.

Det redan yppade allt större behofvet af utrymme torde väl ock hafva varit en af orsakerna till att staden för någon tid sedan förvärfvat egendomen Nordanby.

Om besittningen af denna gård befunnits för staden önskvärd, torde detsamma i ännu högre grad och med ännu mera skäl gälla fideikomissegendomen Kristiansborg, hvars område, uppgående till 1161,28 kv.-ref. eller 103,5 har, till en stor del är belägen mellan Nordanby och Västerås stad.

Att den mig tillhöriga egendomen Kristiansborg i en mer eller midre aflägsen framtid kommer att användas för annat ändamål än agronomiskt, torde väl ingen betvifla, och torde det vara ett för staden och mig gemensamt intresse, att dröjsmålet härutinnan ej må blifva synnerligen långt.

I sådant syfte har jag, för att, hvad mig vidkommer, erhålla utsträckt dispositionsrätt, hos Kungl. Maj:t gjort underdånig anhållan om tillstånd till tomträttsupplåtelser, närmast med hänsyn till jord, i afseende å hvilken ett stadsplanearbete från stadens sida redan vidtagits.

Jag förutsätter emellertid att så länge egendomen förblifver af fideikomissnatur, dess ekonomiska framtidsmöjligheter icke kunna på ett fullt tillfredsställande sätt utnyttjas äfven efter meddelande af ett sådant tillstånd.

Under dessa omständigheter har jag ansett mig böra hembjuda egendomen till Västerås stad innan någon annan spekulant tilläfventyrs uppträder, hvilken senare i sin ordning möjligen skulle göra egendomen till föremål för mer eller mindre vidlyftiga spekulationer till nackdel för staden och dess utveckling åt detta håll.

Jag tillåter mig äfven föreslå, att såsom betalning för egendomen må lämnas å fideikomissinnehafvaren ställda, allenast från stadens sida uppsägbara 4 % obligationer å ett belopp, nominelt tvåhundratusen (200,000) kronor, hvarå räntan två gånger om året, halfårsvis, erlägges med 4,000 kronor hvarje gång.

Detta erbjudande gäller naturligtvis under förutsättning att nådigt tillstånd till försäljning af fideikomissegendomen Kristiansborg kan utverkas af Kungl. Maj:t.

För att detta skall kunna verkställas måste emellertid ett preliminärt anbud å egendomen föreligga, af hvilken anledning Herrar Stadsfullmäktige torde vilja egna ofvannämnda angelägenhet sin snara uppmärksamhet.

Västerås den 7 Januari 1909.

Lars Benzelstierna von Engeström

genom

Pehr Rundgren,

enl. fullmakt.

Västerås, Vestmanl. Allehs tryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 12 Mars III.

N:o 16.

Beredningsutskottets, Drätselkammarens och Stadsplanekommiterades utlåtanden i frågan om inköp af egendomen Hammarby.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Uti det till Beredningsutskottet remitterade ärendet angående fråga om inköp af egendomen Hammarby i Lundby socken och lägenheten Lugnet å Västerås stads område får utskottet anföra följande:

Af Drätselkammarens utlåtande i ärendet af den 16 nästlidne Februari framgår:

att Grefve Cronstedts anbud att till staden sälja egendomen Hammarby till ett pris af 243,000 kronor afslogs af Stadsfullmäktige den 31 Oktober 1907,

att Stadsfullmäktige samtidigt uppdrogo åt Drätselkammaren att underhandla med Grefve Cronstedt om köp af egendomen på basis af en köpeskilling å 200,000 kronor, men att Grefve Cronstedt afslagit detta erbjudande från stadens sida, i det han vidhållit sin fordran på en köpeskilling af 243,000 kronor, men därvid dock ville medgifva för staden fördelaktiga betalningsvillkor, samt

att Grefve Cronstedt därpå ändrade sitt förra anbud, genom att nedsätta den af honom fordrade köpeskillingen till 200,000 kronor för Hammarby att kontant betalas vid tillträdet, hvarjämte han samtidigt erbjöd staden till inköp lägenheten Lugnet för 5,000 kronor, att likaledes kontant betalas å tillträdesdagen.

Detta sista anbud föranledde Stadsfullmäktige att vid sammanträde den 30 Januari 1908 remittera ärendet till utlåtande af Drätselkammaren och Stadsplanekommitterade samt Beredningsutskottet i ändamål att vinna en grundlig och allsidig utredning.

Den af Drätselkammaren verkställda utredningen synes utskottet ofullständig.

Drätselkammaren har visserligen framhållit såsom viktiga förutsättningar för uppkomst af ny industri, tillgång på billig jord och goda kommunikationer, men i beräkningen af stadens utgifter har dock icke medtagits kostnader för staden för att vinna de goda kommunikationerna, som framhållits såsom ett grundvillkor för ett uppkommande af industri på detta område, och hvarom äfven Stadsplanekommitterade erinrat.

En inom utskottet verkställd öfverslagsberäkning gifver vid handen, att kostnaderna för staden blifva vida mera betungande, än Drätselkammaren förmenat.

De af Drätselkammaren utsedde kommitterade hafva framhållit, att till utgifter att påläggas de respektive tomtprisen böra räknas omkostnader för vägar, ledningar m. m. Under m. m. måste gifvetvis inräknas kostnad för beredande af goda kommunikationer.

Enligt beredningsutskottets åsikt skulle af de å bifogade kartskiss öfver Hammarby med särskilda nummer betecknade olika områdena i första hand N:ris 1 och 9 upplåtas till byggande af egna hem, N:ris 6, 7 och 10 användas till industriella anläggningar.

Utskottet har beräknat stadens kostnader för ordnande af dessa områden för sina särskilda ändamål till följande belopp:

Inom områdena för bostadslägenheter

fig. 1	25,45	hektar
» 9	10,35	»
Summa	35,80	hektar

anlägges vägar m. m. upptagande cirka 25 % af områdenas areal = 9,80 hektar;

kostnad 98,000 m² à 0: 50 . . . . . 49,000: —

Inom området för industri

fig. 6	5,25	hektar
» 7	17,75	»
» 10	30,10	»
Summa	53,10	hektar

erfordras till station, lastageplats, järnvägsspår och vägar cirka 8,10 hektar; vägar och öppna platser bör anses upptaga häraf cirka 4 hektar och kräfva i anläggningskostnad (40,000 m² à 0: 50) . . 20,000: —

Stadens kostnader för anläggande af station, järnvägsspår till sjön, muddring, bryggor och kajanordningar m. m. cirka . . . . . 60,000: —

Framdragande af hufvudledningar för vatten och gas jämte gatulyktor enligt bilagda kostnadsförslag i rundt tal . . . . . 45,000: —

Bidrag till sidoledningar och servisledningar från hufvudledningarne till bostadsområdena anses stiga till omkring 10 öre pr m² af tomtytan. Kostnad: 260,000 m² à 0: 10 . . . . . 26,000: —

Kronor 200,000: —

Motsvarande belopp har i Drätselkammarens utredning upptagits till endast 50,000 kronor, hvarför totalkostnaden för staden skulle blifva i stället för af Drätselkammarkommitterade beräknade 300,000 kronor icke mindre än 450,000 kronor.

Då Drätselkammaren framhållit, att egendomens exploatering måste ske energiskt, planmässigt och affärsmässigt, följer däraf att dessa förberedande omkostnader för beredande af goda kommunikationer samt framdragande af vägar och hufvudledningar för vatten och gas måste göras redan de allra första åren, och häraf följer återigen, att den årliga annuiteten måste räknas på ett kapital, som uppgår till omkring dubbla köpesumman 200,000 kronor d. v. s. 400,000 kronor. Efter 4½ % ränteberäkning och 40 års amorteringstid gör detta 21,737 kronor årligen.

Drätselkammarens kommitterade yttra: »Huru stor årlig inkomst tomtförsäljningen kan medföra är gifvetvis omöjligt att förutsäga. Stadens årliga utgift, med afdrag för Hammarbyarrendet, skulle belöpa sig till kr. 13,043: — under 40 års tid. Fördelaktigast vore ju om tomtförsäljningen redan från början kunde bedrifvas så energiskt — utan att planmässigheten därigenom kom till korta — att denna utgift ej blott täcktes utan ett öfverskott uppstode, hvilket kunde fonderas och användas för räntebetalning, under de år, då tomtförsäljningen möjligen blefve mindre liflig». Då nu enligt hvad utskottet påvisat, man måste räkna med en annuitet af 21,787 kronor i stället för af kommitterade beräknade 16,043 kronor eller riktigare 16,303 kronor, måste i stället för årliga vinstöfverskott att fondera, som Drätselkammarens kommitterade i lyckligaste fall ställt i utsikt, uppstå årliga förluster, hvilka med tillagda räntor ytterligare öka stadens uppoffringar på denna affär.

Härjämte är i detta sammanhang att märka, att kostnaderna för anläggning af elektriska ledningar och afloppsledningar icke alls tagits i beräkning, då utskottet icke haft möjlighet att härutinnan införskaffa nödiga uppgifter på den korta tid som stått till utskottets förfogande.

Vidkommande ytvidden af Hammarby så har enligt bifogade uträkning, verkställd å kopia från den karta i skala 1: 20,000, som nyligen af Rikets allmänna kartverk uppgjorts öfver trakten, egendomens hela areal efter afdrag för järnväg och landsväg befunnits utgöra 237,85 hektar.

Hvad angår lägenheten Lugnet så innehåller den enligt anteckning från Rådstufvurättens fastighetsböcker 1 tunnland 8 kappland åker och 9 kappland backe eller tillsammans 1 tunnland 17 kappland, motsvarande 7,560 kvadratmeter. Det fordrade priset 5,000 kronor motsvarar alltså 66,14 öre pr kvadratmeter. Att märka är beträffande Lugnet vidare, att lägenheten saknar utfartsväg annat än öfver Hammarby mark eller öfver enskild person tillhörig jord inom stadens område.

I fråga om priset för Hammarby har Drätselkammaren framhållit, att någon utsikt till ytterligare nedbringande däraf icke finnes.

Vid jämförelse mellan den nuvarande arrendesumman 3,600 kronor och räntan å köpeskillingen synes dock denna sistnämnda vara oskäligt hög. Och ju högre inköpspriset är, desto högre måste priset sättas på de tomter, som sedan skola försäljas. Då dessutom på de respektive tomtprisen skola fördelas ej blott de dryga omkostnaderna för vägar, ledningar, kommunikationer m. m. utan äfven af staden förskotterade räntor och amorteringar å det för affärens afslutande erforderliga lånebeloppet, finnes grundad anledning befara, att tomterna i följd af den allt jämt tilltagande prisstegringen ej blifva så synnerligen begärliga vare sig för egna hem eller industrianläggningar.

Enligt den föreliggande utredningen skulle ändamålet med stadens förvärfvande af Hammarby vara dels att förhindra, att, synnerligen efter det ifrågasatta införlifvandet af S:t Ilians socken eller Jakobsberg med staden, ett till annan kommun hörande, kilformigt område komme att skjuta in i stadens västra del, och dels att bereda ökadt område för större eller mindre egna hem samt för industriella anläggningar.

Det må medgifvas, att planläggningen och bebyggandet af området i fråga, om det öfver hufvud taget skulle visa sig begärligt för egna hemsbyggare och industriidkare, kunde blifva i många hänseenden bättre och ändamålsenligare, om staden skaffade sig full bestämmanderätt öfver detsamma, men i lika grad kan detta sägas om alla andra till stadens bebyggda delar gränsande områden, som möjligen af enskilda personer eller föreningar kunna förvärfvas för att där uppföra egna hem m. m.

Drätselkammaren har ansett att redan under de första åren efter egendomens tillträdande så mycket af densamma skulle kunna afyttras, att inkomsten häraf skulle kunna täcka annuiteten för det lån, som för köpet och utgifterna i sammanhang därmed måste upptagas.

Någon som helst utredning af behofvet af nya områden för egna hemsbyggnader m. m. föreligger emellertid ej. Man har endast grundat sina antaganden på erfarenheten från andra städer. Denna erfarenhet ger emellertid äfven stöd för den möjligheten, att tomtförsäljningen icke kommer att motsvara förväntningarne.

Hvad de industriella anläggningarne beträffar, så har man ändå mindre visshet om, att sådana lättare komme till stånd genom stadens förvärfvande af Hammarbyområdet.

Det torde också kunna förutsättas att industriidkare för att slå sig ned på stadens område fordra fri eller så godt som fri mark.

Den af Drätselkammaren framhållna förutsättningen för företagets bärighet eller att staden fullt affärsmässigt bedrifver egendomens exploatering, torde väl förefinnas hos en och annan enskild person, men knappast hos staden och dess myndigheter. Det har alltid visat sig, att en kommun ej kan drifva en sådan affär med samma framgång som en enskild, som ju ej känner sig bunden af de förpliktelser i det allmännas intresse, hvilka alltid måste åligga ett samhälle.

Staden äger förut jord på lika nära och närmare håll än vida större delen af Hammarbyområdet. Denna jord borde först upplåtas till tomter och eventuellt industri så t. ex. Nordanby, Notudden och några spridda områden väster om staden. Dessutom torde egendomen Karlsberg snart komma i stadens ägo. Frågan om inköp af Kristiansborg lär väl återkomma, och slutligen kan ju möjligen S:t Ilians socken komma att införlifvas med Västerås stad. Under sådana förhållanden synes staden ej för framtiden komma att lida brist på områden, lämpliga för planläggning och bebyggande.

Då enligt hvad ofvan påvisats, mycket betydande kostnader måste nedläggas för Hammarbyegendomens utnyttjande, är sannolikheten icke stor för uppkomsten af någon genom enskild företagsamhet ifrågasatt mera omfattande byggnadsverksamhet och än mindre af någon betydande industri. Därtill fordras i allt för hög grad de fördelar staden kan erbjuda i form af vatten, gas- och elektrisk energi samt goda kommunikationer.

De svåra kriser, som med kortare eller längre mellantider förlama den industriella verksamheten och indirekt medföra umbäranden och nöd för vid denna industri anställda arbetare och därmed kostnader och förlust för samhället och därvarande affärsmän, manar till stor försiktighet och omsikt i fråga om tillförandet af ny industri till staden.

Därjämte är att i våra dagar alldeles särskildt taga hänsyn till de ganska oberäkneliga förhållanden, som i och med ändrade rösträttsgrunder kunna uppkomma inom våra kommuner, och arbetareförhållandena, hvilka snart sagdt omöjliggöra kalkyler för alla industriella företag. Säkerligen tarfvas många år, innan stabilitet i detta hänseende återvinnes.

För närvarande förestå flera byggnadsarbeten, som kräfva stora kostnader, och hvilka företag delvis såsom skolhusbyggnader icke lämna någon afkastning. Och slutligen har staden som bekant hos Kungl. Maj:t hemställt att få köpa egendomen Hesslö. Att nu öka stadens utgifter med så betydande belopp, som det ifrågasatta egendomsförvärfvet kräfver, och på ett i ekonomiskt afseende synnerligen vanskligt företag, synes föga välbetänkt.

Med all sannolikhet skulle en sådan affär ytterligare drifva upp den redan mycket höga kommunalskatten, hvilken med hänsyn till andra förestående stora utgifter, äfven om Hammarbyaffären ej komme till stånd, säkerligen icke kommer att sjunka.

De för Hammarbyköpets afslutande erforderliga medlen måste anskaffas genom lån. Det torde dock kunna sättas i fråga, huruvida staden kan erhålla rätt att upptaga lån för ett företag af ifrågavarande beskaffenhet.

Skulle det ifrågasatta köpet af Hammarby och Lugnet emellertid, mot förmodan, komma till stånd, synes det vara af vikt, att i punkt 2 i kontraktet inrycka såsom ytterlikare villkor för köpets giltighet, att säljaren förbinder sig att godtgöra staden för den kostnad utöfver 35,000 kronor, som tilläfventyrs kan komma i fråga såsom ersättning till Lundby kommun och andra i samband med inkorporeringen förekommande ersättningar, såsom till prebendeinnehafvaren, samt därjämte, att staden erhåller Kungl. Maj:ts tillstånd att upptaga nödigt lånebelopp till detta köp.

Huru önskvärdt än det ifrågasatta köpet i många af stadsplanekommitterade och Drätselkammaren framhållna med flera hänseenden kan synas vara, anser sig dock Beredningsutskottet på grund af det ofvan anförda och särskildt i betraktande af de stora årliga utgifterna för staden, beräknade med stöd af den ifrågasatta köpeskillingen och här ofvan angifna med egendomsförvärfvet förenade omkostnader, böra, äfven med ganska stor tillit till framtiden, hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte afslå Drätselkammarens förslag om inköp af egendomen Hammarby och lägenheten Lugnet.

Vid ärendets behandling i utskottet har herr Fr. Johansson uttalat en från förestående förslag afvikande mening, i det han yrkat, att utskottet måtte hos Stadsfullmäktige tillstyrka bifall till Drätselkammarens i ärendet väckta förslag.

Västerås den 4 mars 1909.

Beredningsutskottet:

B. Fjellman.

Axel Sundström. ***Fr. Johansson.***

Petrus Tersmeden. ***Axel Vilh. Nordin.***

Theofil Öberg.

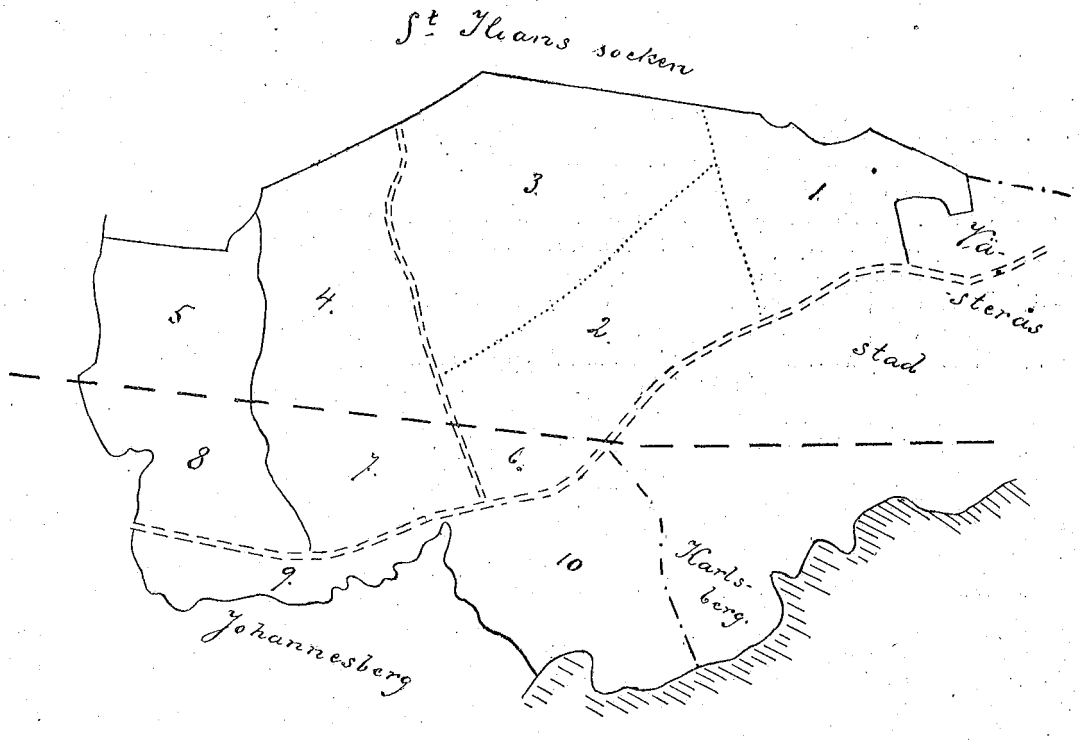

Kostnadsförslag å vatten- och gashufvudledningar till Hammarby-området.

700 m. 9" vattenledning	à	12: 75	8,925: —	
1,300 » 7" »	»	9: 10	11,830: —	
12 st. brandposter	»	90: —	1,080: —	
2 » afstängningsluckor	»	100: —	200: —	
Oförutsedda utgifter			965: —	23,000: —
700 m. 8" gasledning	à	10: 50	7,350: —	
1,300 » 5" »	»	7: 25	9,425: —	
8 » sifoner	»	30: —	240: —	
2 st. afstängningsluckor	»	80: —	160: —	
Oförutsedda utgifter			825: —	18,000: —
			S:ma kronor	41,000: —
25 st. gatulyktor	à	110· —		2,750: —

Västerås den 4 Mars 1909.

Gerh. Gustafson.

Uträkning af egendomen Hammarbys i Lundby socken areal, verkställd med stöd af den genom Rikets allmänna kartverk nyupprättade kartan i skala 1: 20,000.

		Ytvidd hektar		
		åker	annan mark	Summa
1.	Närmast staden till torpen Odenslund, Västerlund m. m.	8,50	16,95	25,45
2.	Åkerskiftet utefter landsvägen fram till järnvägen och Hammarby utfartsväg	30,00	1,70	31,70
3.	Området norr därom, i väster begränsadt af vägen till torpen Nybygget och Futterbo och i norr af sockengränsen	5,75	43,50	49,25
4.	Norr om järnvägen och väster om utfartsvägen fram till stora afloppsgrafven	21,25	10,00	31,25
5.	Norr om järnvägen och väster om afloppsgrafven fram till gränsen vid bäcken	18,35	0,80	19,15
	Mellan järnvägen och landsvägen:			
6.	Från banvaktarstugan till utfartsvägen	5,25	—	5.25
7.	Från utfartsvägen till stora afloppsgrafven	9,65	8,10	17,75
8.	Från afloppsgrafven till gränsen	16,50	1,10	17,60
9.	Det smala området mellan landsvägen och Kapellbäcken	7,60	2,75	10,35
10.	Det planlagda området mellan landsvägen och Mälaren	9,45	20.65	30,10
	Sammanlagdt	132,30	105,55	237,85

Västerås den 4 Mars 1909.

Axel Vilh. Nordin.

Kostnaden för mindre planeringar samt enklare ordnandet af körbanor och gångbanor med pinnmo och grus kan på grund af erfarenhet från arbeten å byggnadsområdena utom stadsplan beräknas till i medeltal 50 öre pr kvadratmeter.

Västerås den 4 Mars 1909.

F. Vict. Johansson,
Arbetschef.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges uppdrag den 30 Januari 1908 till Drätselkammaren att utreda frågan om förvärfvande åt staden af egendomen Hammarby i Lundby socken jämte lägenheten Lugnet å Västerås stads område får Drätselkammaren anföra följande:

Till en början torde då en kort erinran om ärendets föregående behandling vara önskvärd.

I en till Drätselkammaren inlämnad skrifvelse af den 5 Juni 1907 erbjöd innehafvaren af Fullerö fideikommiss Herr Grefven m. m. Fr. W. Cronstedt staden att under villkor, att Kungl. Maj:t gåfve nådigt tillstånd till dess afsöndring från fideikommisset, förvärfva den till nämnda fideikommiss hörande egendomen Hammarby, 4 mantal frälse i Lundby socken till ett pris af 500 kronor pr tunnland eller för hela egendomen, hvars ägovidd ansåges utgöra 243 hektar, 243,000 kronor.

Berörda anbud öfverlämnades af Drätselkammaren med skrifvelse den 7 Oktober 1907 till Stadsfullmäktige, därvid Drätselkammaren såsom eget utlåtande i frågan endast förklarade sig anse det begärda priset vara för högt.

Stadsfullmäktige beslöto emellertid den 31 Oktober 1907 att återremittera ärendet till Drätselkammaren för vidare underhandling med Grefve Cronstedt om inköp af egendomen på basis af en köpeskilling å 200,000 kronor.

Sedan sådana underhandlingar förts mellan Drätselkammaren och Grefve Cronstedt samt den sistnämnde i skrifvelse den 5 december 1907 bekräftat, att han, jämväl med stöd af sina söners vid skrifvelsen fogade förklaringar, fasthölle vid det fordrade priset för Hammarby, 243,000 kronor, samt förklarat sig vara villig att samtidigt sälja till staden den honom enskildt tillhöriga lägenheten Lugnet för 5,000 kronor, hvaremot han i fråga om köpeskillingens erläggande ville medgifva för staden fördelaktiga villkor, hvilka villkor Grefve Cronstedt i en senare skrifvelse till Drätselkammaren närmare preciserat, hänsköt Drätselkammaren med utlåtande den 9 December 1907 ärendet ånyo i befintligt skick till Stadsfullmäktiges pröfning, därvid kammaren förklarade sig fortfarande på en del i utlåtandet anförda skäl anse det af Grefve Cronstedt fordrade priset vara för högt samt enhälligt afstyrkt antagandet af det föreliggande anbudet.

Vid ärendets behandling hos Stadsfullmäktige den 13 December 1907 inlämnades emellertid en till Stadsfullmäktige ställd skrifvelse från Grefve Cronstedt, däri denne förklarade sig för egen del villig åtnöja sig med en köpeskilling af 200,000 kronor för Hammarby och 5,000 kronor för Lugnet att kontant likvideras vid tillträde

den 14 Mars 1909 samt anhöll, att Stadsfullmäktige ville uppskjuta ärendets afgörande, på det att Grefve Cronstedt måtte blifva i tillfälle att ånyo underställa köpeskillingens godkännande af dem, som stode honom närmast till fideikommissrätten; och beslöto Stadsfullmäktige i anledning häraf att uppskjuta ärendet i afvaktan på vidare meddelanden från Grefve Cronstedt.

Sedan härpå Drätselkammaren med skrifvelse den 9 Januari 1908 till Stadsfullmäktige öfverlämnat en skriftlig förklaring af den 26 December 1907 från Grefve Cronstedts söner, Grefvarne Axel, Erik och Carl Cronstedt, att de godkände egendomen Hammarbys försäljning till Västerås stad för en köpeskilling af 200,000 kronor samt att de vid ansökan till Kungl. Maj:t om bifall till egendomens afskiljande och försäljning från Fullerö fideikommiss därtill skulle gifva sitt medgifvande, beslöto Stadsfullmäktige vid frågans förnyade behandling den 30 Januari 1908 att för grundlig och allsidig utredning remittera ärendet till utlåtande af Drätselkammaren och Stadsplanekommitterade samt Beredningsutskottet

Stadsplanekommitterade hafva till Drätselkammaren öfverlämnat sitt den 2 Maj 1908 dagtecknade till Stadsfullmäktige ställda utlåtande i ärendet.

På grund af Drätselkammarens den 4 Juni 1908 lämnade uppdrag hafva kammarens ordförande samt ledamoten Ingeniör Håkansson vid Drätselkammarens sammanträde den 11 innevarande Februari, sedan Grefve Cronstedt i skrifvelse den 4 nästlidne Januari förklarat, att hans erbjudande till staden vore förfallet, därest detsamma icke antoges af Stadsfullmäktige före den 14 nästkommande Mars, till Drätselkammaren inlämnat af dem verksfälld utredning i ärendet.

Af Stadsplanekommitterades yttrande samt nyssberörda inom Drätselkammaren verkställda utredning har kammaren öfvertygats om de öfvervägande fördelarne för staden att för det nu fordrade priset förvärfva egendomen Hammarby.

Drätselkammaren vill härutöfver framhålla några omständigheter som tala till förmån för köpet.

Någon utsikt att genom ett afslag å föreliggande anbud eller vidare underhandlingar med Grefve Cronstedt ytterligare nedbringa priset finnes enligt Drätselkammarens förmenande icke.

All hittills vunnen erfarenhet, från andra städer och icke minst från Västerås, talar för, att staden icke bör försumma det erbjudna tillfället att förskaffa sig äganderätten till ett för stadens framtida utveckling tjänligt område. Intet af de öfriga områden rundt omkring staden, som kunna tänkas blifva föremål för planläggning och bebyggande, särskildt med tanke på nya industrianläggningar, kan i lämplighet jämföras med Hammarbyområdet. Hos mången finnes väl farhågor för, att ingen främmande industri skall söka sig hit, och medgifvas måste, att ingen kan med visshet förutse stadens framtid. Men farhågorna i detta hänseende böra få vika för erfarenhetens vittnesbörd. Industrien söker sig dit, där de bästa betingelserna för dess utveckling finnas. Allmänt kändt är ju, hur den ena stora fabriken efter den andra i hufvudstaden och dess omedelbara närhet nedlägges för att återuppstå på annat håll, där billig jord och goda kommunikationer stå till buds.

Drätselkammaren anser, att en af hufvudbetingelserna för att staden skall kunna förmå industriidkarne att härstädes förlägga sin verksamhet, är att staden genom förvärfvande af Hammarby kan erbjuda möjligast lämpliga mark för billigt pris och till omedelbart besittningstagande.

Men för Hammarby-affärens lyckliga lösning i fortsättningen kräfves, att staden energiskt, planmässigt och affärsmässigt bedrifver egendomens exploatering samt i

samband med denna fråga på lämpligaste sätt ordnar stadens hela jordpolitik. Utan att på frågans nuvarande stadium väcka något förslag, anser sig dock Drätselkammaren i detta sammanhang böra nämna, att inom kammaren väckts och diskuterats tanken på att staden skulle så snart frågan om Hammarbyköpet blitvit afgjord tillsätta en särskild styrelse eller nämnd för att taga stadens hela jordpolitik om hand.

Drätselkammaren har ansett lämpligt, att alla de villkor och detaljbestämmelser, som böra vara fästade vid det ifrågasatta köpet, föreläggas Stadsfullmäktige på samma gång, som hufvudfrågan afgöres, så att icke ett eventuellt köp tilläfventyrs må gå om intet, i följd af att enighet i någon särskild punkt mellan säljare och köpare icke skulle uppnås.

Därför har Drätselkammaren genom utsedde representanter med Grefve Cronstedt upprättat ett preliminärt köpeaftal, som nu föreligger Stadsfullmäktige.

På grund af det anförda och under åberopande af den af Drätselkammarens ordförande och Ingeniör Håkansson verkställda utredningen, får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfulllmäktige måtte besluta

att, med godkännande af bifogade preliminära köpeaftal, på i samma aftal närmare angifna villkor inköpa egendomen Hammarby 4 mantal frälse i Lundby socken och lägenheten Lugnet i Kockvreten å Västerås stads område,

samt, under förutsättning af bifall till berörda förslag, att bemyndiga Drätselkammaren att vidtaga erforderliga åtgärder för införlifvande af egendomen Hammarby med Västerås stad i administrativt, kommunalt, ecklesiastiskt och judiciellt afseende.

Mot detta Drätselkammarens förslag, som affattats i enlighet med kammaren samtliga öfriga ledamöters uttalade mening, har Herr Sundström reserverat sig samt därvid yttrat följande:

»Med åberopande af min till Stadsplanekommitterades utlåtande gjorda reservation angående inköp af egendomen Hammarby får jag ytterligare framhålla några ekonomiska skäl, som är hufvudgrunden för mitt afslagsyrkande:

Mot den föreliggande utredningen har jag ej något att invända såsom sannolikhetsberäkning.

Däremot torde tiden för denna realisering vara rätt långt aflägsen — kanske 15 à 20 år — om man endast beräknar 10 år med 13,000 kr. årligen (däri äro ej oförutsedda utgifter t. ex. skatter intagna)

gör detta med räntor	kr. 170,000: —
i ränteförlust, som jämte inköpspriset med tillägg . . .	» 300,000: —
utgör kr.	470,000: —

Kan man därefter sälja tomter till räntor och omkostnader, kommer kapitalet alltid att gå förloradt.

Staden äger minst 50 tunnland jord väster om staden, som är ypperlig tomtmark — i enskild ägo finnes äfven mycken mark till afsalu.

Denna mark borde först upplåtas till tomter, så att stadsområdet hölles inom behöriga gränser, och därmed minskades de stora kostnader, som blifva en följd af den splittring, som kommunen skulle understödja.

Om egendomen skall köpas, bör priset eller räntan å köpeskillingen betydligt nedbringas — egendomen blir tillräckligt dyr ändå, innan staden kan göra sig någon nytta af densamma.

Inkorporeringsfrågan är fortfarande för oklar, då vederbörande sockenbor vilja räkna vedergällningen i proportion till taxeringsvärdet, som, efter ett köp till så högt pris, som det ifrågasatta, kommer att betydligt höjas.

Under alla omständigheter bör säljaren ej åtnjuta högre ränta än nuvarande arrendet, tills inkorporeringen vore klar.

Slutligen — om staden förvärfvar mark för att i första hand på billiga villkor upplåta till arbetare, bör detta ske öster och norr om staden, där industriverksamheten är förlagd, och ej så långt bort som Hammarby. Därmed skulle arbetarne ej hänvisas att lefva på matsäck, utan i hemmen få intaga sina middagsmåltider.»

Västerås den 16 Februari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Köpeaftal.

Emellan undertecknad Cronstedt såsom innehafvare af Fullerö fideikommiss, å ena, och Västerås stads Drätselkammare för stadens räkning, å andra sidan, är under förbehåll af Stadsfullmäktiges i Västerås godkännande följande aftal träffadt:

Jag Cronstedt upplåter och försäljer till Västerås stad under förutsättning af nådigt tillstånd till försäljningen af Hammarby egendom

dels med mina samtliga till myndig ålder komne söners medgifvande den Fullerö fideikommiss tillhörande egendomen Hammarby, 4 mantal frälse i Lundby socken,

dels och den mig enskildt tillhöriga lägenheten Lugnet i Kockvreten å Västerås stads område.

Vid aftalet äro i öfrigt fästade följande villkor:

1:o) Köpeskillingen är bestämd till tvåhundrafemtusen (205,000) kronor, däraf tvåhundra tusen (200,000) kronor för Hammarby och femtusen (5,000) kronor för Lugnet; och likvideras hela köpeskillingen kontant å tillträdesdagen.

2:o) För köpets giltighet förbehålles från stadens sida, att hinder icke möter för egendomen Hammarbys inkorporering med Västerås stad i administrativt, kommunalt, ecklesiastikt och judiciellt afseende. I händelse sådant hinder skulle möta och köpet i följd häraf skulle återgå, förbinder sig Västerås stad att, från den 14 Mars 1911 och till dess fideikommissinnehafvaren hunnit träffa aftal om egendomens utarrendering eller eljes själf önskar förfoga öfver densamma, dock ej längre än fem år från nyssnämnda dag, arrendera egendomen mot ett årligt arrende af fyra tusen (4,000) kronor och i öfrigt på samma grunder som enligt det med den nuvarande arrendatorn upprättade kontraktet samt efter nu gällande arrendelag.

3:o) Fastigheterna tillträdas å närmast följande 14 Mars, efter det Kungl. Maj:t lämnat nådigt tillstånd till såväl egendomen Hammarbys afsöndring och försäljning från Fullerö fideikommiss enligt detta kontrakt som ock samma egendoms införlifvande med Västerås stad, dock att, därest nådigt tillstånd i sistberörda hänseendet icke skulle erhållas före den 14 Mars 1911, och Grefve Cronstedt så önskar, staden från sist nämnda dag öfvertager arrendet af egendomen till blifvande tillträdesdag på de villkor, som i punkt 2:o) här ofvan omförmälas.

4:o) Så snart ske kan, efter det Stadsfullmäktiges beslut om godkännande af denna öfverenskommelse vunnit laga kraft, skola underdåniga ansökningar göras hos Kungl. Maj:t dels af Grefve Cronstedt om godkännande af egendomen Hammarbys försäljning och dels af Västerås stad och Grefve Cronstedt gemensamt om Hammarbys inkorporering med Västerås stad.

5:o) De med den underdåniga ansökningen om egendomen Hammarbys försäljning förenade kostnaderna skola af Grefve Cronstedt bestridas, hvaremot staden ensam ansvarar för alla med frågan om egendomens inkorporering med Västerås stad förenade kostnader och ersättningar; och förklarar sig staden villig att i ersättning för Hammarbys inkorporering till Lundby kommun erlägga det skäliga belopp, som i vederbörlig ordning kan bestämmas eller, därest inkorporeringen icke eljes kan komma till stånd, den ersättning, som Lundby socken begär, dock icke öfver i ett för allt på en gång trettiofemtusen (35,000) kronor.

6:o) Lagfarts och öfriga med köpet förenade kostnader betalas af Västerås stad.

7:o) Staden ersätter Grefve Cronstedt värdet af egendomen åtföljande trädesarbete, gödsling, utsäde, höstplöjning och foder, uppskattadt enligt företedt arrendekontrakt och syneinstrument, med tillsammans kronor tvåtusen etthundrafemtiosju (2,157) och 16 öre.

8:o) Äldre arbetare vid gården, som bo i egna stugor, skola, därest staden icke därförinnan för annat ändamål behöfver taga marken i anspråk, under sin och hustrus lifstid bibehållas därvid och bruka samma land och täppor mot förrättande af det arbete, de efter sin förmåga kunna utgöra och skälig ersättning därför.

9:o) Grefve Cronstedt öfverlämnar å tillträdesdagen kvitterade köpebref å fastigheterna och gravationsbevis äfvensom befintliga ägokartor samt alla fastigheterna i öfrigt rörande handlingar såsom jordupplåtelsekontrakt, brandförsäkringshandlingar med mera.

10:o) Fastigheterna säljas i nu befintligt skick.

Detta i två exemplar upprättade kontrakt godkännes å ömse sidor.

Västerås den 22 Februari 1909.

För Drätselkammaren:

Fr. W. Cronstedt ***Georg Enhörning.***

På en gång närvarande vittnen:

Theofil Öberg. **C. A. L. Tersmeden.**

Till Drätselkammaren i Västerås.

Sedan Drätselkammaren åt undertecknade uppdragit att utröna fördelarne för Västerås stad att förvärfva egendomen Hammarby, få kommitterade härmed öfverlämna följande utredning:

Under de senaste åren har en viss tendens gjort sig gällande att för uppförandet af egna hem uppsöka byggnadsplatser i stadens västra område, i synnerhet vid landsvägen mot Kolbäck men dessutom äfven å de högre belägna delarne af Jakobsberg, utanför stadsområdet.

Beträffande särskildt de inom stadsområdets västligaste del, norr om landsvägen belägna i enskild ägo varande ännu obebyggda större tomterna, hafva dessa i allmänhet delats i mindre byggnadstomter, hvilka rönt en liflig efterfrågan och försålts till jämförelsevis höga priser.

Då emellertid Hammarby fideikommissegendom omedelbart gränsar intill sistnämnda byggnadsområden, synes en vidare utveckling i denna riktning för närvarande vara utesluten, för så vidt ej Hammarby upplåtes till bebyggande, hvilket torde kunna ske under följande alternativa former.

1:o) Delar af egendomen upplåtas af nuvarande ägaren med tomträtt på viss tid.
2:o) Egendomen i sin helhet försäljes till privatperson, samt styckas till byggnadstomter.
3:o) Västerås stad inköper och inkorporerar egendomen samt verkställer uppdelning i kvarter och byggnadstomter.

Det synes kommitterade otvifvelaktigt, att, om någotdera af alternativen 1:o) eller 2:o) komme att realiseras, de af Stadsplanekommittén framställda olägenheterna skulle komma att göra sig gällande utan att några för stadskommunen motsvarande fördelar skulle kunna påräknas.

Tvärtom torde staden under dessa förhållanden komma att lida ett ej oväsentligt afbräck i sina inkomster från ditflyttande befolknings utskylder. Ett införlifvande med Västerås, sedan Hammarby delvis blifvit bebyggdt, torde dessutom för staden blifva vida mer betungande än om inkorporeringen sker före egendomens bebyggande.

Pröfvar man återigen fördelar och olägenheter för Västerås stad om alternativet 3:o) komme till utförande, finner man i likhet med Stadsplanekommitterade, att Västerås stad skulle vinna ett högst värdefullt tillskott i ett jordområde, öfver hvilket den kunde obehindradt disponera vid nuvarande och framtida behof. Olägenheten torde uteslutande vara af finansiell natur, d. v. s. bestå däruti, att staden redan nu förvärfvade ett jordområde, för hvilket den f. n. endast delvis hade användning, under det att den öfriga delen af egendomen t. v. komme att oförändradt begagnas såsom hittills, d. v. s. med en jämförelsevis låg ränteinkomst. Frånsedt det förhållandet, att staden ej torde vara i tillfälle att förvärfva Hammarby med mindre än att egendomen tages odelad, kan det ifrågasättas, huruvida det verkligen vore för staden fördelaktigare att tid efter annan inköpa blott så stora delar af egendomen, som man ansåge sig under den närmaste tiden med säkerhet kunna tillgodogöra.

Sannolikheten talar för att så ej vore fallet, ty dels bör man betänka, att staden gifvetvis blefve nödsakad att betala betydligt högre pris pr ytenhet, ju mera egendomen visade sig vara för staden begärlig, dels torde det kunna betraktas som en synnerligen viktig fördel för staden att ständigt eller efter kort uppsägningstid

hafva tillräcklig mark disponibel, om tillfällen skulle yppa sig att för industriella ändamål kunna afyttra större områden.

Beträffande utsikterna och villkoren för egendomens införlifvande hafva kommitterade satt sig i förbindelse med Lundby kommun, som beslutat att mot en godtgörelse i ett för allt af 35,000 kronor tillstyrka egendomen Hammarbys utbrytning ur Lundby socken och dess införlifvande med Västerås stad.

Kommitterade, som sökt att uppskatta det nuvarande saluvärdet af Hammarby egendomens olika delar, hafva vid låg värdesättning men utan beräknande af omkostnaderna för vägar, ledningar m. m., hvilka utgifter gifvetvis böra fördelas och tilläggas de respektive tomtpriserna, kommit till följande resultat:

A)	Den af arkitekten Hallman planlagda delen norr om landsvägen, från stadsgränsen till en punkt c:a 600 m. väster om milstolpen, utgörande 26,4 hektar, med c:a 25 % afdrag för vägar = 20 har à 50 öre pr m²	kronor	100,000: —
B)	den af arkitekten Hallman planlagda delen söder om landsvägen, s. k. Sjöhagen, utgörande 30,3 hektar, med c:a 25 % afdrag för vägar = 23 har à 25 öre pr m²	»	57,500: —
C)	Industriområdet å ömse sidor om järnvägen, utgörande c:a 136,3 har, med 5 % afdrag för vägar = 130 har å 15 öre pr m²	»	195,000: —
D)	Stenbunden mark och hagmark norr om Hammarby gård, c:a 50 har à 5 öre pr m²	»	25,000: —
		Summa kronor	377,500: —

Under förutsättning att Hammarby egendom och lägenheten Lugnet förvärfvas af och införlifvas med Västerås stad, skulle stadens omkostnader härför en gång för alla blifva följande:

Inköp af Hammarby jämte Lugnet	kronor	205,000: —
Ersättning åt Lundby socken för egendomens införlifvande med Västerås	»	35,000: —
Lagfart samt oförutsedda utgifter	»	10,000: —
	Kronor	250,000: —
För områdets planerande, utdragandet af vägar, ledningar m. m., hvilka omkostnader böra påläggas tomtprisen, erfordras likväl ett förlagskapital af förslagsvis	kronor	50,000: —
	Summa kronor	300,000: —

Detta totala belopp torde, om det upptoges som del af ett större lån, f. n. kunna erhållas till en räntesats af 4 ½ %. Vid amortering på 40 år skulle den årliga utgiften för ränta och afbetalning blifva kronor 16,043 eller med 5 % ränta kronor 17,483.

Stadens årliga inkomster af Hammarby skulle blifva dels direkta, dels indirekta.

Direkta inkomster:

Arrende för Hammarby och småbruk, minst kronor 3,000;
Köpeskilling för försålda tomter.

Indirekta inkomster:

Skatt af där bosatt befolkning samt industri;
Leveranser af gas, vatten och elektricitet;
Större varuomsättning för stadens affärsmän samt till följd däraf ökad skatt från dessa.

I ofvanstående inkomstberäkning har det nuvarande arrendet kr. 3,600 sänkts till kr. 3,000 dels på grund af den minskning af areal, som de närmaste årens tomtförsäljningar kunna medföra, och dels på grund af önskvärdheten att efter nuvarande arrendetidens utgång den 14 mars 1911 arrendera egendomen med kort uppsägningstid af exempelvis ett år.

Huru stor årlig inkomst tomtförsäljningen kan medföra är gifvetvis omöjligt att förutsäga. Stadens årliga utgift, med afdrag för Hammarby-arrendet, skulle belöpa sig till kr. 13,043: — under 40 års tid. Fördelaktigast vore ju om tomtförsäljningen redan från början kunde bedrifvas så energiskt — utan att planmässigheten därigenom kom till korta — att denna utgift ej blott täcktes utan ett öfverskott uppstode, hvilket kunde fonderas och användas för räntebetalning, under de år, då tomtförsäljningen möjligen blefve mindre liflig. Ogynnsammast ställer sig kalkylen, om man antar, att åtskilliga år komma att förgå, innan någon större tomtförsäljning kan påräknas. Under sådana förhållanden måste staden förskottera ränta och amortering, hvilka belopp böra påföras Hammarby-affären och sålunda höja tomtpriserna. Med de låga tomtvärden, som här ofvan angifvits, kan det dock anses för sannolikt, att den allmänna tomtvärdestegringen skall fortgå i ungefär samma proportion som Hammarby-tomternas prisstegring på grund af några års pålagda ränte- och amorteringskostnader.

Det synes likväl kommitterade, som om man ej behöfde befara, att redan under de första åren efter egendomens tillträdande kunna afyttra så mycket, att inkomsten häraf i väsentlig mån borde kunna täcka annuiteten för lånet.

Sätter man medeltomtarealen å området A. till 1,200 m² à 50 öre så erfordras att 22 tomter säljas, för att fullt täcka den årliga utgiften.

Genom bildandet af egnahemsföreningar, hvilka öfvertoge ett större antal tomter, skulle realiserandet lättast kunna åstadkommas. Likaledes borde industriområdet C. kunna få användning, så snart staden blir i tillfälle att leverera elektrisk kraft till billigt pris, i all synnerhet då något annat för industribyggnader lämpligare område numera ej finnes i stadens omgifningar.

Beträffande förbindelse mellan Hammarbyområdets västligaste del och staden skulle denna utan svårighet kunna upprätthållas genom lokaltåg några gånger om dagen.

Kommitterade hafva i stora drag utstakat en plan för Hammarby-egendomens exploaterande, hvilket borde ske sålunda:

Af området A. norr om landsvägen närmast staden, hvilket utlägges i hufvud-

saklig öfverensstämmelse med Arkitekten Hallmans plan, upplåtes omedelbart tomter för egna hemsbyggnader, hvarvid försäljningen företrädesvis bör fortskrida från nuvarande stadsgränsen utåt. Kärnan af Hammarby egendom, d. v. s. områdena B. C. och D., utarrenderas t. v. på sådana villkor, att staden efter kort uppsägning kan tillgodogöra sig de delar, som kunna erfordras. Området B. borde reserveras för egna hems- och villabyggnader, under det att området C. torde bäst lämpa sig för blifvande industri, möjligen äfven för ett eller annat småbruk. Den väster om Sjöhagen mellan landsvägen och bäcken belägna åkerremsan af c:a 1 km. längd och ungefär 100 m. djup torde likaledes blifva lämplig för småbruk eller egna hem.

Slutligen finnes ett ganska stort område D. från norr inkiladt i området C. och hufvudsakligen bestående af stenfyllda backar och vattensjuk hagmark. Denna del torde knappast f. n. kunna få någon användning, fastän äfven här en och annan stuga skulle kunna finna sin plats.

I samband med ett rationellt realiserande af såväl Hammarbyområdet som andra i stadens nuvarande ägo befintliga tomter borde en öfverenskommelse söka träffas med Västerås stads och eventuelt med andra sparbanker om beviljandet af lån mot inteckning upp till tre fjärdedelar af egendomens taxeringsvärde.

Frågan, huruvida staden utom försäljning med full äganderätt äfven borde afyttra mark med s k. tomträtt, torde tarfva en särskild utredning.

Slutligen vilja kommitterade framhålla såsom synnerligen önskvärdt, att angelägenheten beträffande Hammarbyköpet ej längre måtte uppskjutas utan snarast möjligt finna sin lösning.

Västerås den 11 Februari 1909,

Harald Håkansson. ***Georg Enhörning.***

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige till yttrande af Stadsplanekommitterade hänskjutit frågan om förvärfvande åt staden af *dels* egendomen Hammarby inom Lundby socken *dels ock* den därintill liggande inom Västerås jurisdiktion belägna lägenheten Lugnet, få kommitterade härmed afgifva följande yttrande:

För att visa läget af Hammarby i förhållande till såväl stadens område som ock S:t Ilians socken, om hvars införlifvande med staden fråga ju för närvarande föreligger, har kommitténs ledamot Statens landtbruksingeniör Nordin å bilagda karta öfver Västerås inlagt såväl egendomen Hammarby som ock S:t Ilians socken.

Af samma karta framgår enligt kommiterades förmenande, att synnerligast efter införlifvande af S:t Ilians socken eller ensamt Jakobsberg med staden, läget af Hammarby är sådant, att dess införlifvande med staden, för stadsplanens framtida utsträckning är synnerligen fördelaktigt.

Stadens nuvarande område väster om stadsplanen är ganska inskränkt, begränsadt som det är mellan landsvägen och sjön.

Ett förvärf af Hammarby kommer att betydligt öka detta område; och skulle, som väl är att förmoda, inom närmaste tiden S:t Ilians socken eller åtminstone dess tätast bebyggda del Jakobsberg införlifvas med staden, kommer Hammarby att bilda ett inskjutande till en annan kommun kilformigt område inom stadens västra del.

Ett sådant enskilda personer tillhörande inom annan kommun beläget område, skjutande in i staden, skall med all säkerhet komma att i en framtid medföra stora obehag för staden, då ju staden icke har någon slags bestämmanderätt öfver huru ett sådant område kommer att indelas till bebyggande och sättet på hvilket ett sådant bebyggande skall ske.

Kommer däremot området i fråga att i kommunalt afseende tillhöra staden, har staden enligt nu gällande lag tillfälle att deltaga i stadgandet af föreskrifter, angående huru området skall bebyggas; och blir staden själf ägare af området, blir staden ensam beslutande i detta fall.

Sättet på hvilket områdena öster och norr om stadsplanen blifvit bebyggda och de kostnader, staden nu får ikläda sig för att skapa förbindelseder till och hufvudvägar inom dessa områden, tala enligt kommitterades åsigt tillräckligt högt för att staden icke må tveka att nu göra den uppoffring af penningar som erfordras för att staden må skaffa sig full bestämmanderätt öfver Hammarbyområdet.

Uppoffringen kan visserligen för närvarande synas stor, men för hvarje år staden uppskjuter att göra denna uppoffring, blir den säkerligen större och kommer området, frigjordt från fideikomissrätten i enskild hand, blir kanske denna uppoffring så stor, att staden ej utan olägenhet kan bära densamma.

Den uppoffring, staden nu måste göra, synes kommitterade ej heller större, än att alla utsigter förefinnas för att densamma i en ej alltför aflägsen framtid fullt kan betäckas.

Kommitterade taga för afgjordt, att staden ej kommer att eftergifva sin rätt till den donationsjord, å hvilken egendomen Karlsberg är belägen. Lägges till samma donationsjord Hammarbyområdet erhåller staden äganderätt till ett synnerligen stort område, begränsadt i söder af sjön Mälaren samt genomskuret af landsväg och järnväg. Detta område lämpar sig synnerligen väl för större och mindre egna hem och bättre än något annat område inom staden till industriella anläggningar. Vid Hammarby banvaktsstuga kan lätteligen byggas en järnvägsstation med sidospår till industriella anläggningar å Hammarby- och Karlbergs-områdena och då svårighet ej möter att till dessa områden erhålla kraft från vattenfall i Kolbäcksån och Dalälfven, har staden genom nu ifrågasatta egendomsförvärf utsigt att vinna ännu större utveckling i industriellt afseende, än staden hittills erhållit. Kommitterade tillstyrka därför

att Stadsfullmäktige måtte besluta att på erbjudna villkor inköpa egendomen Hammarby och lägenheten Lugnet.

Västerås den 2 Maj 1908.

Å Kommitterades vägnar:

John Karlsson.

Från detta förslag är undertecknad Sundström skiljaktig i det jag anser, att då staden för närvarande icke kan anses äga något behof af att förvärfva egendomen Hammarby eller lägenheten Lugnet, staden icke bör inköpa samma fastigheter.

Som ofvan.

Axel Sundström.

Utdrag af protokoll hållet vid årets 3:dje ordinarie kommunalstämma med Lundby socken i skolhuset Måndagen den 21 December 1908.

§ 15.

På grund af inkommen skrifvelse från Västerås stads drätselnämnd, om på hvilka villkor Lundby församling vore villiga att till staden öfverlåta egendomen Hammarby i Lundby socken, beslöt stämman tillsätta en kommitte af 3 personer, och utsågs därtill pastor Axel Sivard, som sammankallande, samt patron Harald Thalin på Johannisberg och nämndemannen Arvid Engström i Bärby, för att med staden inleda underhandlingar och sedan till en senare kommunalstämma inkomma med förslag om sakens afgörande.

§ 17.

Till justeringsmän af detta protokoll utsågs herrar pastor Axel Sivard och Harald Thalin på Johannisberg.

Ort och tid som ofvan.

J. O. Linderborg.

Justeradt:

Axel F. Sivard.

Ur protokollet rätt afskrifvet betygar:

J. R. Ericson,
Kommunalstämmans Ordf.

Afskrift.

Undertecknade, utsedda kommitterade, att med staden Västerås inleda underhandlingar ang. stadens öfvertagande af Hammarby, få inkomma med följande förklaring:

Vi hafva endast kunnat muntligen samtala med Drätselnämndens ordförande ang. denna sak, alldenstund vi af församlingen ej fått några bestämda uttalanden, som kunna läggas till grund för sådana underhandlingar, och vid detta samtal inhämtades, att stadens styresmän tänkt sig en summa af kronor 20,000: — Häremot få vi dock afgifva följande:

Den skatt, som kommunen f. n. v. har från Hammarby belöper sig i rundt tal till kronor 800: —, men som kommunens skatter inom snar framtid med all sannolikhet kommer att ökas till: för prästutskylder belöpande sig på Hammarby med kronor 150: —, d:o för kommunalutskylder kronor 100: —, d:o antaglig del i fattiggård kronor 100: —, summa kronor 350: — eller med nuvarande skatter kr. 800: — tillsammans kronor 1,150: —, kapitaliseradt efter 4 % ränta kronor 28,750: — eller i rundt tal kronor 30,000: —.

Då emellertid ett kontant kapital ej kan anses medföra samma säkerhet som den inkomst som kommunen har i skatter från en del af församlingen i ty kapitalet kräfver särskild förvaltning och placering, så att risken af förlust är den minsta möjliga, anse vi församlingens intressen betryggade först genom en godtgörelse af 35,000 kronor för Hammarbys öfverlåtande till Västerås stad.

Såsom en naturlig sak vilja vi framhålla att det nu varande och vid ny vägdelning möjligen kommande vägunderhållet skall för all framtid bestridas af staden.

Johannisberg den 23 Januari 1909.

Harald Thalin. **Axel F. Sivard.** **Arvid Engström,**

Rätt afskrifvet betygar:

J. R. Ericson,
Kommunalstämmans Ordf.

Utdrag af protokoll hållet å kommunalstämma med Lundby församling i sakristian den 24 Januari 1909.

§ 2.

Sedan till kommitterade att uppgöra förslag till villkor för egendomen Hammarbys öfverlåtande till Västerås stad utsetts pastor Axel Sivard, arrendatorn Harald Thalin å Johannisberg och nämndemannen Arvid Engström i Bärby, hade från dessa nu inkommit en skrifvelse i ärendet, uti hvilken de ansågo, att Lundby församling för öfverlåtandet ifråga skulle af Västerås stad fordra en godtgörelse af 35,000 kronor; och ansåg stämman att nämnda belopp borde begäras, dock med uttalande af önskvärdheten af, att hälst hela Lundby församling införlifvades med staden Västerås, enär socknen eljest blefve allt för liten såsom enskild kommun.

§ 3.

Att justera detta protokoll utsågos folkskolläraren F. G. Söderholm och kyrkovärden P. J. Nordin.

In fidem
J. R. Ericson.

Justeradt:

F. G. Söderholm. **P. J. Nordin.**

Rätt utdraget betygar:

J. R. Ericson,
Kommunalstämmans Ordf.

N:o 17.

Magistratens skrifvelse med infordrande af Stadsfullmäktiges yttrande öfver föreslagen förändring af § 74 i förordningen om kommunalstyrelse i stad.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af nådig remiss den 26 sistlidne Februari å bilagda förslag till lag angående ändrad lydelse af § 74 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 26 Mars 1862 har Magistraten härmed på anmodan af Konungens Befallningshafvande i länet skolat öfver samma förslag infordra Stadsfullmäktiges yttrande senast före den 17 innevarande Mars.

Västerås rådhus den 5 Mars 1909.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 Februari 1909.

Chefen för civildepartementet, statsrådet grefve Hamilton anförde, efter gemensam beredning med cheferna för finans- och ecklesiastikdepartementen:

Enligt våra nu gällande kommunallagar kommer frågan om ett besluts gagnelighet och ändamålsenlighet för kommunen i allmänhet icke under högre myndighets pröfning. Detta utgör — såsom det heter i rikets ständers skrifvelse den 26 Oktober 1860 i anledning af Kungl. Maj:ts nådiga skrifvelse med det af kommitterade afgifna betänkande och förslag angående kommunalstyrelser — en tillämpning af den för begreppet om kommunalstyrelse väsentliga grundsatsen, att kommunen, likasom den enskilde, själf är den bäste domaren i fråga om sin egen nytta eller skada. Från den anförda regeln har dock, med afseende på det allmänna statsintresset, undantag ansetts böra stadgas för sådana beslut, som kunna i märkligare mån inverka på kommunens framtid eller vidröra utom kommunen liggande intressen. Ur denna synpunkt har bestämts, att kommunens, såväl den borgerliga som den kyrkliga, beslut i några få uppräknade fall skola för att blifva gällande underställas Eders Kungl. Maj:ts eller Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes pröfning.

Bland de beslut, som sålunda pröfvas af Eders Kungl. Maj:t, äro de, som angå upptagande af lån, ställdt på längre återbetalningstid än två år, en tid, som i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm är bestämd till fem år.

I slutet af sistlidet år fästes min uppmärksamhet därvid, att anledning förefunnes antaga att särskildt stadskommunerna begagnat sin fria lånerätt i en utsträckning, som ur åtskilliga synpunkter kunde anses betänklig. Jag infordrade därför uppgifter från rikets städer dels angående beloppet af hvarje stads sväfvande skuld dels ock till hvilken del samma skuld kunde vara placerad utom riket.

Det visade sig därvid, att denna sväfvande skuld uppgick till i rundt tal 73 miljoner kronor, och att däraf mer än hälften eller åtminstone 37,800,000 kronor var placerad utom riket.

Detta förhållande var uppenbarligen ägnadt att ingifva allvarliga farhågor, och, sedan jag härom samrådt med chefen för finansdepartementet, lämnades herrar fullmäktige i riksbanken tillfälle att afgifva yttrande och förslag beträffande de åtgärder, som i anledning af den i ärendet åstadkomna utredning kunde synas erforderliga.

Uti ett den 18 Januari 1909 afgifvet yttrande hafva nu fullmäktige anfört följande:

— —

»Fullmäktige anse således, att den Konungen nu tillerkända rätt att pröfva frågor om upptagande af lån för kommuns räkning bör utsträckas att afse lån i allmänhet, således äfven lån, ställdt på kortare återbetalningstid än två år; dock att kommun må för gäldande af löpande utgifter äga att inom vissa gränser skuldsätta sig utan att behöfva därtill inhämta Konungens samtycke.»

Bland herrar fullmäktige afgaf herr Sixten von Friesen till protokollet särskildt yttrande, hvari han förklarade, att han förenat sig i det slut, till hvilket fullmäktige kommit, framför allt med hänsyn till hvad af fullmäktige anförts om faran af de kortare lånens benägenhet att träda i stället för de långa.

Med hänsyn till hvad riksbanksfullmäktige anfört synes mig uppenbart, att åtgärder böra vidtagas för att ytterligare begränsa kommunernas fria lånerätt.

— —

På grund häraf anser jag sådana stadganden böra meddelas, att kommuns beslut om upptagande af lån skola underställas Eders Kungl. Maj:ts pröfning och fastställelse; dock att underställning icke erfordras i fråga om beslut att upptaga lån för tillfälliga behof, där genom sådant beslut sammanlagda beloppet af kommunens utan underställning skedda upplåning icke kommer att öfverstiga hälften af den summa, som för det sistförflutna kalenderåret beslutits skola i kommunen anskaffas genom uttaxering.

I öfverensstämmelse härmed har jag låtit inom civildepartementet utarbeta

— —

2:o) förslag till lag angående ändrad lydelse af § 74 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862.

— —

Jag hemställer nu i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t täcktes anbefalla öfverståthållarämbetet, efter hörande af Stockholms stadsfullmäktige, samt Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länen, sedan yttranden infordrats dels från vederbörande stadsfullmäktige och, där sådana ej finnas allmänna rådstugor dels ock inom hvarje län från två kommuner (köpingar eller socknar), som Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande torde äga bestämma, att före den 24 Mars 1909 inkomma med utlåtanden öfver respektive inom sivildepartementet utarbetade lagförslag, hvilka torde få biläggas detta protokoll.

Till denna, af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att utdrag af protokollet i detta ärende skulle åtfölja de nådiga remisserna.

Ur protokollet

F. W. O. Leuhusen.

Förslag till Lag

angående ändrad lydelse af § 74 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att § 74 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

74 §.

För att vinna bindande kraft skola stadsfullmäktiges äfvensom allmänna rådstugans beslut underställas Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och fastställelse, då de angå:

a) försäljning, pantförskrifning eller utbyte af sådan staden tillhörig fastighet, som för något dess gemensamma nytta afseende ändamål genom gåfva eller testamente staden tillfallit, äfvensom öfverenskommelse, som medför förändring i de rättigheter, staden till sådan fastighet äger; och

b) upptagande af lån, dock att underställning icke erfordras i fråga om beslut att upptaga lån för tillfälliga behof, där genom sådant beslut sammanlagda beloppet af kommunens utan underställning skedda upplåning icke kommer att öfverstiga hälften af den summa, som för det sistförflutna kalenderåret beslutits skola i stadskommunen anskaffas genom uttaxering.

Kungl. Maj:ts nådiga pröfning skola ock underställas de af allmänna rådstugan eller stadsfullmäktige antagna förslag till nya eller förhöjda afgifter å den allmänna rörelsen, såsom väg-, bro-, hamn- och färjpänningar med mera.

Beslut eller förslag, som bör Kungl. Maj:ts nådiga pröfning underställas, skall af Magistraten, åtföljdt af dess underdåniga utlåtande i ämnet, insändas till Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvilken det åligger att handlingarna, jämte eget yttrande, till Kungl. Maj:t öfverlämna.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1910.

Västerås, Vestmanl. Alleh:s tryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 26 Mars IV.

N:o 18.

Brandstyrelsens årsberättelse för år 1908.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Brandstyrelsen får härmed öfverlämna en af stadens brandchef uppgjord berättelse öfver brandkårens verksamhet under år 1908.

Västerås den 16 Mars 1909.

På Brandstyrelsens vägnar:

Petr. Tersmeden.

Till Brandstyrelsen i Västerås.

Öfver brandkårens verksamhet och därmed sammanhängande förhållanden under det förflutna året får jag härmed vördsamt afgifva följande berättelse:

Personal:

Brandkårens personal har under det gångna året utgjorts af en på militäriskt sätt ordnad och kasernerad styrka, bestående af:

1 brandchef,
1 brandmästare,
1 stallkorpral,
1 brandsoldat (tillika verkstadsförman),
1 brandsoldat (tillika maskinist),
8 ordinarie brandsoldater,
8 extra brandsoldater samt
1 af Stadsfullmäktige utsedd v. brandchef boende utom stationen.

S:a 22 man.

Brandkårens reserv, boende utom stationen, hvilken kallas genom elektriska ringledningar, utgöres af:

2 ångsprutchefer,
2 förmän,
3 maskinister,
4 eldare och
43 man.

S:a 54 man.

Den 1 Januari 1908 ökades brandkåren, enligt Stadsfullmäktiges beslut den 20 December 1907, med 2:ne brandsoldater, däraf en maskinist.

Under året har afgått, dels den 16 Januari på egen begäran stallkorpralen G. K. Forslund, hvarvid till hans efterträdare utsågs brandsoldaten G. Th. Medin, dels ock den 6 September brandsoldaten Skog, hvilken till följd af skada å högra handens långfinger, hade svårt att fullgöra sin tjänst vid brandkåren.

Ombyte af det öfriga befälet eller ordinarie manskapet har icke förekommit.

Af extra brandsoldaterna hafva under året 5 st. afgått, 3 på grund af uttjänt kontraktstid och 2 till följd af erhållandet af annan befattning.

Tjänstetiden för fasta kårens personal framgår af följande:

Brandchefen	har	tjänat	öfver	11	år,
Vice brandchefen	»	»	»	3	år,
Brandmästaren	»	»	»	11	år,
Stallkorpralen	»	»	»	3	år,
5 ordinarie brandsoldater	»	»	»	3	år,
2 » »	»	»	»	2	år,
1 » »	»	»	»	1	år,
2 » »	»	»	under	1	år,
3 extra »	»	»	»	2	år,
5 » »	»	»	»	1	år,

Medelåldern var den 31 December 1908 för kårens ordinarie manskap $30^{9}/_{12}$ år samt för extra brandsoldaterna $22^{6}/_{12}$ år.

Högsta lefnadsåldern var för ordinarie manskapet $38^{6}/_{12}$ år, lägsta $23^{3}/_{12}$ år, för extra brandsoldaterna högsta $33^{7}/_{12}$ år, lägsta $20^{5}/_{12}$ år.

Angående hälsotillståndet är att anmärka, att under årets lopp 4 ordinarie och 2 extra brandsoldater på grund af olycksfall varit sjukskrifna 336 dagar, däraf 86 å lasarettet, de öfriga dagarna å stationen. För dessa skador har Olycksfallstörsäkrings-A.-B. Norden utbetalt 754 kr. Dessutom har en brandsoldat varit sjukskrifven under 45 dagar för lunginflammation, med vistelse å brandstationen.

Olycksfallen hafva varit följande: 2:ne vrickningar i knäleden med vattenutgjutning, 1 bräckt ett refben, 1 afbrutit högra underbenet. Dessa skador hafva inträffat under öfning. De öfriga 2:ne hafva inträffat under arbetet, däraf 1 stympat vänstra handens ringfinger i en borrmaskin och 1 huggit in ett stämjärn vid knogen å högra handens långfinger.

Permission har i likhet med föregående år tilldelats personalen hvart nionde dygn samt under sommarens lopp en veckas tjänstledighet.

Dagordningen har varit för ordinarie kåren:

Kl.	6.45	f. m.	uppstigning,
»	7—8	»	frukost,
»	8—8.45	»	gymnastik,
»	9—12	»	arbetstjänst,
»	12—1	e. m.	exercis,
»	1—2	»	middag,
»	2—5	»	arbetstjänst,
»	5	»	fördelning till redskapen,
»	7.30—8.30	»	aftonmåltid.

I förestående dagordning ingå ej stallkorpralen och en brandsoldat, hvilka börja sin tjänstgöring i stallet kl. 5 hvarje morgon.

För extra brandsoldaterna har vakttjänst ägt rum kl. 9 e. m.—6 f. m. under alla dagar, förutom hälgdagsaftnar samt sön- och hälgdagar, då tiden är kl. 8 e. m. —6 f. m., samt hvar 4:de sön- eller hälgdag, dessutom öfning eller gymnastik 1 à 2 gånger i veckan.

Öfningar med kårens ordinarie manskap hafva i regel ägt rum, då väderleken det tillåtit, hvarje hälgfri dag utom lördagar, då det varit allmän rengöring inom stationen.

Öfningarna hafva omfattat anspänning, körning, exercis med lifräddnings- och eldsläckninsredskap, gymnastik samt undervisning i brandtelegrafens skötande, i kännedom om stadens brandposter samt lokala förhållanden.

Extra brandsoldaternas öfningar hafva omfattat anspänning, exercis med lifrädnings- och eldsläckningsredskap samt gymnastik.

Till vakthållning vid offentliga föreställningar, där särskild eldfara ansetts ifrågakomma, har erforderligt antal brandsoldater varit kommenderadt såsom brandvakt, och hafva föreställningarnas antal under året uppgått till 115.

Under det afhållna Landtbruksmötet i Juni bestriddes vakttjänstgöring af 2 man från fasta brandkåren under hela dygnet samt under pågående Handtverks- och Industriutställning under Juni och Juli månader af en à två man.

Under året hafva 2 man dagligen varit sysselsatta med snickeriarbete, 3 man med smidesarbete, 1 man med skomakeriarbete, 1 man med skrädderiarbete samt 3 man med putsning af redskap, eldning, brandskåpsprofning, snöskottning, vedhuggning, stalltjänst m. m.

I verkstäderna hafva därvid arbeten utförts dels för brandkårens, dels för poliskåren, dels för Västerås stads och dels för renhållningsverkets räkning till ett sammanlagdt värde af kronor 3,832: 45.

Fördelning af arbetet å de olika verkstäderna är följande: Snickareverkstaden 968: 15, smedjan 1,047: 80, skomakareverkstaden 370: 12, skräddareverkstaden 301: 80, brandtelegrafen 101: 58, div. arbeten 140: — samt för vakttjänstgöring dels vid Landtbruksmötet, dels ock vid Handtverks- och Industriutställningen 903: —.

Manskapets bibliotek har under året ökats med 221 st och omfattar nu 273 band.

Stadens tidningar hafva, som förut varit fallet, af dess respektive redaktioner godhetsfullt lämnats till manskapet.

Underbefälets och manskapets besparade medel utgjorde vid årets slut kronor 2,539: 81.

Hästar:

Brandkårens stall omfattar 5 hästar; under året har en ny häst för 850 kr. inköpts.

Hästarna utfodras och skötas af brandkårens personal; 3 hästar om dagen och 5 om natten samt sön- och hälgdagar hafva under det gångna året stått till brandkårens disposition.

Medeltjänstetiden för hästarna utgjorde den 31 sistlidne December $2^2/_3$ år.

3 hästar hafva varit i tjänst öfver 3 år,
1 häst har » » » 1 år,
1 » » » » under 1 år.

Medelåldern var samma dag $8^{2}/_{12}$ år.

Beträffande hälsotillståndet är att anmärka, att en häst på grund af hälta, varit sjuk 4 olika gånger och därför otjänstbar under 120 dagar. För öfrigt har hälsotillståndet varit mycket godt.

Skoningen har af såväl brandkårens, stadens som renhållningsverkets hästar verkställts af verkstadsförmannen vid brandkåren.

Försäkrade hafva hästarna sistlidet år varit för 3,200 kr.

Brandredskap:

Antalet brandfordon, som fullt utrustade å brandstationen stått färdiga till utryckning, har varit:

Till första utryckningen:	1 redskapsvagn,
	1 mekanisk stege.
Eller där läget så angifvits:	1 redskapsvagn,
	1 ångspruta.
I reserv:	1 slangkärra,
	1 handkraftsspruta,
	1 soteldskärra.

Nyanskaffats har under årets lopp:

100 met. linneslang, 4 par Idealkopplingar, 1 mekaniskt brandposthufvud, 1 mekaniskt grenrör, 3 mekaniska strålrör, 1 hopp- eller lifräddningssegel, 2 brandskåp, 10 kaskar. 6 lifbälten, 14 s. k. plåtyxor med läderväskor samt cirka 1,000 meter isoleringstråd.

Brandtelegrafen:

Brandskåpens antal för signalering af eldsvåda utgjorde vid årets slut 26 st., hvaraf 21 tillhöra staden och 5 enskilda inrättningar.

Å brandtelegrafens yttre ledningar har fel uppstått 17 gånger, däraf 4 gånger förorsakade af brustna ledningar, 10 gånger genom kontakt med andra luftledningar samt 3 gånger genom åskan.

Allt arbete å brandtelegrafens linjenät har verkställts af brandkårens personal.

Brandtelegrafledningen har en sammanlagd längd af cirka 21,050 meter.

Vattenledningen:

Under året hafva 9 st. nya brandposter anbrakts i olika delar af stadens utkanter och utgöres hela antalet af 144 st., hvaraf 119 tillhöra staden och 25 enskilda.

Bokföringsvärden:

Bokföringsvärdet af brandväsendets materiel och inventarier, sedan behöriga afskrifningar blifvit gjorda, är enligt uppgjord inventarieförteckning kronor 38,072: —.

Taxeringsvärdet för brand- och poliskårens byggnader uppgår till 132,000 kr.

INKOMSTER OCH UTGIFTER ÅR 1908:

Inkomster:

Efter atdrag af anslaget för stadens 3:ne hästar	1,888: 53
Utbetalda medel för ändring af redskapsrummet	1,600: —
Inlevererat till Drätselkammaren, dels kontanta medel från verkstäderna m. m. dels ock enl. räkningar	3,749: 27
Utgör Västerås stads utgifter för brandväsendet sålunda	23,850: 09
Summa kronor	31,087: 89

Utgifter:

Aflöningar	14,640: 74
Beklädnader	1,707: 99
Snickeriverkstaden	515: 18
Kol, ved och lyse	1,910: 35
Inventarier	2,244: 60
Underhåll af inventarier	233: 94
D:o af brandredskapen	431: 80
Stallet	2,921: 83
Skrif- och trycksaker	182: 80
Tvätt, skurning och städning	228: 37
Brandtelegrafen och telefonafgifter	492: 05
Brandkårens reserv	791: 75
Allmänna brandstyrkan	214: —
Diverse utgifter	1,015: 99
Olycksfalls- och brandstodspremier	307: 43
Smedjan	956: 18
Brandstationen	2,292: 89
Summa kronor	31,087: 89

Brandkårens verksamhet år 1908:

Antalet utryckningar under det gångna året uppgår till 21 st.
Brandkåren har varit alarmerad:

för	eldsvåda eller eldsvådetillbud	5 gånger,
»	förmodad eldsvåda	2 »
»	soteld	5 »
»	kontakt	1 »
»	inspektion	8 »

Eldsvådorna (se bil. II.) hafva varit af mindre betydenhet. För släckningen hafva varit behöfliga i två fall en ledning från brandpost; öfriga eldsvådor hafva släckts med pytssprutor eller annan redskap.

Brandskadeersättningen, som blifvit utbetald, uppgår till kr. 130: —, och hänvisas för vidare detaljer till bil. I. tab. 5.

Alarmeringssättet har varit:

Signal från brandskåp	10	gånger,
Telefonmeddelande	4	»
Bud	7	»

Väglängden, som under brandkårens utryckningar tillryggalagts fram och åter, uppgår till summa 17,8 kilometer.

Slanglängden, som vid eldsvådor varit använd, utgör cirka 200 meter.

Samtliga brandskåp hafva profvats minst en gång i veckan.

Stationens elektriska belysnings- och ringledningar hafva profvats hvarje morgon och kväll.

Elektriska ringledningar till brandkårens reserv (50 man) har en gång dagligen afprofvats.

Statistiska uppgifter angående eldsvådor och alarmeringar m. m. under åren 1900—1908 jämte tabellariskt sammandrag för år 1908 bifogas (se bil. I. och II.)

Västerås i Mars 1909.

C. G. Sjöqvist,
Brandchef.

Bil. I.

Sammandrag öfver eldsvådor m. m. under åren 1900—1908.

År	Brandkåren har ryckt ut till följd af				Summa
	Eldsvåda	Soteld	Falskt alarm	Inspektion	
1900	4	3	—	1	8
1901	7	1	4	1	13
1902	8	5	—	—	13
1903	5	3	—	—	8
1904	8	6	1	2	17
1905	6	7	3	2	18
1906	6	6	—	2	14
1907	13	11	—	1	25
1908	5	7	1	8	21
Summa	62	49	9	17	137

Alarmeringarnas fördelning på olika månader under åren 1900—1908.

År	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Summa
1900	1	3	—	1	1	1	—	—	—	—	—	1	8
1901	1	1	1	1	3	—	2	—	1	2	—	1	13
1902	4	1	—	—	1	—	2	1	—	—	3	1	13
1903	2	—	2	3	—	1	—	—	—	—	—	—	8
1904	—	3	1	3	2	1	2	—	1	1	2	1	17
1905	4	2	1	—	1	—	1	—	1	—	3	5	18
1906	2	2	1	1	3	—	—	1	—	1	2	1	14
1907	8	2	3	4	4	—	—	—	3	—	—	1	25
1908	2	2	2	1	3	2	2	2	1	2	1	1	21
Summa	24	16	11	14	18	5	9	4	7	6	11	12	137

Alarmeringarnas fördelning på olika dagar under åren 1900—1908.

År	Söndag	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Summa
1900	1	1	1	1	—	3	1	8
1901	2	2	3	2	1	1	2	13
1902	5	2	—	2	2	2	—	13
1903	—	2	2	1	3	—	—	8
1904	3	6	2	2	—	3	1	17
1905	1	3	2	2	2	3	5	18
1906	1	1	2	4	2	4	—	14
1907	5	3	4	5	3	4	1	25
1908	4	3	4	4	1	2	3	21
Summa	22	23	20	23	14	22	13	137

Alarmeringarnas fördelning på olika tider å dygnet under åren 1900—1908.

År	Kl. 12—3 f. m.	Kl. 3—6 f. m.	Kl. 6—9 f. m.	Kl. 9—12 f. m.	Kl. 12—3 e. m.	Kl. 3—6 e. m.	Kl. 6—9 e. m.	Kl. 9—12 e. m.	Summa
1900	—	1	3	1	—	1	2	—	8
1901	—	1	—	3	2	1	4	2	13
1902	—	—	1	2	1	5	4	—	13
1903	—	—	1	—	3	2	2	—	8
1904	—	—	1	3	1	2	5	5	17
1905	1	2	—	—	4	6	3	2	18
1906	1	1	—	1	3	3	5	—	14
1907	1	—	2	1	5	7	6	3	25
1908	1	1	5	3	2	1	6	2	21
Summa	4	6	13	14	21	28	37	14	137

År	Brandskadeersättningens belopp						Hela försäkringbeloppet	
	för fast egendom		för lös egendom		S u m m a			
	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre
1900	1,239	68	800	—	2,039	68	3,500	—
1901	20	—	100	—	120	—	2,352,000	—
1902	210	—	—	—	210	—	89,000	—
1903	30	—	610	—	640	—	59,750	—
1904	5,800	—	3,550	—	9,350	—	1,624,000	—
1905	10,810	50	4,908	30	15,718	80	150,000	—
1906	300	—	735	—	1,035	—	172,400	—
1907	19,667	—	67,526	—	87,193	—	3,263,950	—
1908	30	—	100	—	130	—	23,500	—
Summa	38,107	18	78,329	30	116,436	48	7,738,100	—

Bil. II.

Tabellariskt sammandrag

öfver eldsvådor, eldsvådetillbud och alarmeringar under år 1908.

Nummer	Tid för eldsvådan			Brandställe		Huru och af hvilken larm gifvits	Anledningen till eldens uppkomst eller brandkårens utryckning	Försäkringsgifvare	Brandskadeersättningens belopp		Hela försäkringsbeloppet	Anmärkningar
	Månad	Dag	Klockan	Egendom	Lägenhet				Fast egendom	Lös egendom		
									Kronor	Kronor	Kronor	
1	Jan.	14	11,15 f. m.	Sjöhatten	Magasin	Telefonbud	En torkria fattat eld					Vid brandkårens framkomst slog eld och rök fram ur en s. k. torkria, hvilken uppeldades med en större kokskamin. Släcktes med en slangledning från brandpost.
2	»	21	7,12 e. m.	Brandstation		Larm från brandskåp	Inspektion					Brandkåren utryckte.
3	Febr.	17	8,50 f. m.	D:o		D:o	D:o					» »
4	»	18	5 e. m.	Stora gatan 15	Boningshus n. b.	Bud af polis	Soteld					1 Befäl och 2 man utryckte, elden släcktes med några pytsar vatten.
5	Mars	3	1 e. m.	Brandstation			Inspektion					Brandkåren utryckte.
6	»	11	6,35 e. m.	Hamngatan 10	D:o »	D:o	Soteld					3 man utryckte, släcktes med några pytsar vatten.
7	April	19	8,15 e. m.	Vasagatan 18	D:o »	Telefonbud	D:o					1 Befäl och 2 man utryckte, släcktes med några pytsar vatten.
8	Maj	18	7,5 e. m.	Rådhuset		Larm från brandskåp	Inspektion					Brandkåren utryckte.
9	»	27	8,45 f. m.	Stora gatan 23	Plåtslagareverkstad	Bud af polis	En förtenningsapparat exploderade	Skandia Städernas Allm.		100	7,000 14,500	Vid brandkårens ankomst befanns eld i väggarne till öfre och nedre verkstaden. Släcktes med vatten från assuranspruta på omkring 30 minuter.
10	»	»	9,5 e. m.	Floragatan		Larm från brandskåp	Inspektion					Brandkåren utryckte.
11	Juni	5	6,55 e. m.	Allm. Sv. Elekt. A.-B.	Boningshus 1 tr.	Telefonbud	Trängrök					Vid brandkårens ankomst befanns att ej eldfara förelåg.
12	»	10	1 e. m.	Brandstation		Larm från brandskåp	Inspektion					Brandkåren utryckte.
13	Juli	4	11 f. m.	Djeknegatatan 6	Uthus	Bud af civil person						Kortslutning, 1 Befäl och 1 man utryckte.
14	»	25	10,45 f. m.	Knutsgatan 10	Boningshus	Telefonbud	Soteld					2 man utryckte, elden var vid kårens ankomst släckt.
15	Aug.	9	7,20 f. m.	Rådhuset		Larm från brandskåp	Inspektion					Brandkåren utryckte.
16	»	28	10,47 f. m.	Källgatan		D:o	D:o					» »
17	Sept.	27	6,45 e. m.	Vasagatan 32	D:o	Bud af civil person	Trängrök					Vid brandkårens ankomst befanns att ej eldfara förelåg.
18	Okt.	24	3,15 f. m.	Vasagatan 10	D:o	Bud af polis	Soteld					1 Befäl och 2 man utryckte, släcktes med några pytsar vatten.
19	»	26	12,33 f. m.	Stora gatan 16	D:o	Larm från brandskåp	Brinnande lampa	Städernas Allm.	30		2,000	Vid Brandkårens ankomst var elden i det närmaste släckt, orsaken till eldsvådan var att en taklampa utan någon skyddsanordning blifvit hängd för nära taket, som därföre fattat eld.
20	Nov.	29	10 e. m.	Allm. Sv. Elekt. A.-B.	Folkets hus	Bud af civil person	Ovarsamt handterande med eld					1 man släckte elden med assuranspruta, dekorationer och flaggor hade fattat eld.
21	Dec.	24	8,15 f. m.	Elementarläroverket		Larm från brandskåp	Kontakt					Brandkåren utryckte.

N:o 19.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag angående nedläggande af donationsjordsrättegång rörande Lilla Johanneslund.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 12 December 1901 anhängiggjorde Drätselkammaren på grund ef Stadsfullmäktiges bemyndigande den 29 Augusti samma år rättegång emot Landtbrukaren Carl August Sköld, såsom innehafvare af lägenheten Lilla Johanneslund, innehållande 490,5452 ar i Tunby stadsgärde och 562,0484 ar i Iggebygärdet, hvarå Sköld senast hade erhållit lagfart, med yrkande att ifrågavarande jordar måtte förklaras vara till staden donerade under sådana villkor, att de icke kunde af innehafvaren under äganderätt besittas, hvilken talan genom en senare stämning utsträcktes till yrkande om, att Sköld måtte förpliktas till staden afträda ifrågavarande donationsjordar m. fl. yrkanden.

Sedan målet handlagts vid åtskilliga tillfällen och Sköld under rättegången aflidit, förklarades målet, den 4 Februari 1905, för bedrifvande af underhandlingar om förlikning, hvilande och beroende på anmälan af endera parten.

De underhandlingar, som därpå fördes mellan staden och Skölds sterbhus ledde emellertid icke till något resultat och afstannade, till dess slutligen Skölds änka, Johanna Sköld i skrifvelse till Drätselkammaren den 22 April 1908 förklarade sig villig att för nedläggande af ifrågavarande rättegång och bekräftande af äganderätten till ifrågavarande fastighet erlägga den löseskilling, som kunde belöpa sig på fastigheten.

Sedan Drätselkammaren, som erfarit, att änkan Sköld försålt fastigheten till egnahemsföreningen Vega, infordrat karta öfver den planerade styckningen af fastigheten till byggnadsplatser och af samma karta inhämtat, att tomtindelning verkställts af två särskilda områden, hvarå tillhopa 48 tomter utlagts, samt att inom de sålunda planlagda områdena upptagits gator till en bredd af 8 à 10 meter, hvarjämte upplysts, att föreningen stadgat som villkor vid tomternas upplåtande, att de samma icke finge bebyggas på närmare afstånd än tre meter från angränsande gator.

Med anledning af hvad sålunda förekommit har Drätselkammaren funnit sig böra, i anslutning till Stadsfullmäktiges beslut den 31 Maj 1899 ifråga om uppgörelse med donationsjordsinnehafvare, tillstyrka förlikning af ifrågavarande rättegång samt föreslå,

att Stadsfullmäktige ville besluta nedlägga stadens talan emot innehafvaren af lägenheten Lilla Johanneslund, och förklara sig afstå från alla i rättegången uppgifna anspråk till ifrågavarande fastighet mot erhållande af en löseskilling, beräknad efter 20 % af 1894 års taxeringsvärde å fastigheten, 8,200 kronor, eller *1,640 kronor.*

Västerås den 16 Februari 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

För nedläggande af nu anhängig donationsjordsprocess rörande lägenheten Lilla Johanneslund å Västerås stads område samt bekräftande af äganderätten till lägenheten förklarar jag mig villig erlägga den löseskilling som kan belöpa sig därå.

Lilla Johanneslund den 22 April 1908.

Johanna Sköld.

Bevittnas af:

Gust. Schnell. **Henning Eriksson.**

N:o 20.

Hamnbyggnadskommitterades skrifvelse angående understöd åt Axel Ferdinand Svanström.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan arbetaren Axel Ferdinand Svanström, som till följd af olycksfall vid hamnbyggnadsarbetena den 6 Juli förlidet år så skadat sig i vänstra handens tumme, att densamma måst amputeras, hos Hamnbyggnadskommitterade den 13 December samma år gjort framställning om understöd motsvarande den nedsättning i arbetsförmåga, förutom den sveda och värk, han genom detta olycksfall fått lida, så hafva kommitterade från Riksförsäkringsanstalten inhämtat dels dess utlåtande rörande graden af den invaliditet, som genom olycksfallet drabbat Svanström, dels ock uppgift om de villkor, hvarunder lagenlig lifränta motsvarande ifrågavarande invaliditetsgrad kunde hos anstalten erhållas.

I utlåtande af den 12 sistlidne Januari har Riksförsäkringsanstalten förklarat, att ifrågavarande skada bör anses hafva för Svanström medfört nedsättning motsvarande sexton (16) % af normal arbetsförmåga, hvarjämte anstaltens ombud på platsen meddelat, att kostnaden för inköp i anstalten af lifränta åt den skadade utgjorde omkring 1,000 kronor, hvarvid han finge uppbära 48 kronor årligen.

Då kostnaden för dylik lifränta synes kommitterade vara så hög, att det torde vara fördelaktigare för staden att själf utbetala det årliga understödet, få kommitterade, som från den skadade Svanström införskaffat skriftlig förbindelse, att han är nöjd med den föreslagna ersättningen och afsäger sig alla vidare ersättningsanspråk, hemställa, att herrar Stadsfullmäktige ville besluta

att bevilja Axel Ferdinand Svanström ett årligt understöd af fyratioåtta (48) kronor, att utbetalas med 12 kronor den första i hvar tredje månad från

och med den 1 Juli detta år så länge han lefver, och att sagda understöd skall utgå af hamnens öfverskottsmedel.

Västerås den 5 Mars 1909.

För Hamnbyggnadskommitterade:

John Karlsson.

Wald. Grandinson.

N:o 21.

Drätselkammarens skrifvelse i fråga om lösningsrätt till gårdarne N:ris 76 och 78 södra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed öfverlämna en till kammaren inkommen förteckning öfver de lagfarter, som under sistlidne Januari och Februari månader beviljats å fastigheter, belägna å stadens grund.

I fråga om den däri först upptagna fastigheten, gården n:o 76 södra kvarteret, vill Drätselkammaren erinra, att genom Stadsfullmäktiges godkännande den 25 nästlidne Februari af Drätselkammarens förslag till byte med firman Axel Hygrell & C:o af mark af berörda tomt mot staden tillhörig mark af annan närliggande tomt platsen vid hörnet af Kopparbergsvägen och Timmermansgatan blifvit reglerad.

Beträffande tomten N:o 78 i södra kvarteret, som är belägen i hörnet af Kopparbergsvägen och Stora gatan, åtgår visserligen en del af sagda tomt för Kopparbergsvägens utvidgning, men då enligt lagen om stadsplan och tomtindelning nybyggnad icke får ske inom den till gatans vidgning erforderliga delen af tomten, och köpeskillingen, efter hvilken den eventuella lösesumman skall utgå, måste anses vara ganska hög, anser sig Drätselkammaren icke kunna tillstyrka fastighetens inlösande.

På grund af det anförda får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att icke på grund af nu ifrågavarande öfverlåtelser göra stadens lösningsrätt till någondera af ofvanberörda fastigheter gällande.

Västerås den 11 Mars 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Förteckning öfver vid Rådstufvu Rätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter, *belägna å stadens grund,* under *Januari* och *Februari* månader 1909.

Den 25 Januari:

å gården och tomten N:o 76 i södra kvarteret, som Anders Daniel Tronströms änka Johanna Tronström, född Vallin, enligt bouppteckning den 8 Maj 1883 och testamente den 27 Maj 1872, bekommit efter sin bemälte man; tomten innehåller 141,5 kvadratmeter på fri och egen grund och 927,5 kvadratmeter på stadens grund;

å nyssnämnda fastighet, som Johan Robert Vallin och Elvira Elisabeth Vallin, enligt testamente den 9 Maj 1889, bekommit efter änkan Johanna Tronström, född Vallin;

å samma fastighet, som delägarne i firman Axel Hygrell & C:o, handlandena John Axel Hygrell och Casper Fritiof Sandberg, enligt köpebref den 11 Januari 1909, af Johan Robert Vallin och Elvira Elisabeth Vallin för 6,000 kronor tillhandlat sig.

Den 22 Februari:

å gården och tomten N:o 78 i södra kvarteret, som förre sågverksägaren Carl Johan Karlsson, enligt köpebref den 1 Juli 1908, af handlanden Carl Blomqvist för 35,000 kronor tillhandlat sig.

Västerås rådhus den 28 Februari 1909.

På Rådstufvu Rättens vägnar:

John Karlsson.

N:o 22.

Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse med förslag angående uppförande af nytt elektricitetsverk.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed till Stadsfullmäktiges pröfning och godkännande öfverlämna fullständigt förslag med därtill hörande ritningar och kostnadsberäkningar till nytt elektricitetsverk.

I sin skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 20 Augusti 1908, hvilken skrifvelse återfinnes i Stadsfullmäktiges handlingar för den 27 i samma månad, sid. 130, har styrelsen påvisat behofvet af ett nytt elektricitetsverk för Västerås stad. Det torde därför icke vara nödvändigt, att styrelsen ännu en gång redogör härför, synnerligen som de i omnämnda skrifvelse lämnade uppgifterna, såsom tagna direkt ur verkligheten, kunna anses såsom fullt exakta.

Beträffande nya verkets kapacitet så är en af Allmänna Svenska Elektriska A. B. gjord utredning, som här äfvenledes bifogas, lagd till grund härför. Med ledning af denna utredning har därför styrelsen i sitt förslag medräknat kostnaden för två maskinaggregat om hvardera 350 eff. hästkrafter.

Såsom lämpligaste plats för verket får styrelsen föreslå nuvarande gasverkstomten i hörnet af Nedre Trädgårdsgatan och Sturegatan. Den af styrelsen tänkta inredningen af verket är i full öfverensstämmelse med de anspråk, som numera ställas på ett praktiskt anordnadt verk. Sålunda ligga maskinhall, rum för instrumentering och batterirum parallelt med hvarandra, hvarigenom förutom att korta förbindelseledningar erhålles också skötseln underlättas, enär afstånden mellan maskiner, instrument och batterier icke blifva onödigt stora. För ernående af dessa fördelar bör byggnaden utföras i öfverensstämmelse med föreliggande ritningar, enligt hvilka hela byggnaden skall utgöras af två med hvarandra sammanbyggda hus, af hvilka det mot Nedre Trädgårdsgatan skulle inrymma maskinhallen, det mot gården, hvilket i det efterföljande benämnes batteribyggnaden: batterirum, instrumentering, justeringsrum, bostad åt maskinmästaren, förrådsrum och entré. För att i möjligaste mån höja byggnadens utseende åt Nedre Trädgårdsgatan och Sturegatan är batteribyggnaden indragen något från sistnämnda gata, enär i annat fall denna byggnad genom sin stora höjd i förhållande till maskinhallen skulle inverka ofördelaktigt icke blott på maskinhallens utseende utan på sammanställningen i sin helhet. Som det nu är anordnadt framträder maskinhallen nära nog som en fristående byggnad, hvarigenom den för en maskinhall utmärkande arkitekturen gör sig mera gällande.

Då utvidgning af verket behöfver ifrågasättas, kan maskinhallen och äfven batteribyggnaden utbyggas öfver badhustomten. Fullt utbyggdt på denna plats skulle verkets kapacitet uppgå till minst 4,500 hästkrafter eller omkring 10 gånger mera än nuvarande anslutningen till stadens elektricitetsverk, hvaraf framgår att den föreslagna platsen kan anses såsom fullt lämplig med afseende på framtida utvidgningar. En annan fördel, som talar för platsens användande för sagda ändamål, består däri, att densamma ligger intill nuvarande elektricitetsverkstomten, hvilket gör att öfverkopplingen af jordkablarne underlättas. Ännu en ytterligare fördel är den, att platsen är belägen ganska centralt inom elektricitetsverkets distributionsområde och dessutom i närheten af järnvägen.

De anordningar, som måste vidtagas för att ställa platsen ifråga till förfogande för berörda ändamål, består däri, att nuvarande kolhuset för gaskol måste flyttas, samt att det utefter Sturegatan belägna uthus, i hvilket en del af materialförrådet förvaras, måste nedrifvas. Kolhuset kan i oförändradt skick uppställas på badhustomten vid ändan af retorthuset. Materialförrådet skulle sedermera förvaras i nuvarande elektricitetsverkets byggnad, i hvilken också en för gas-, vatten- och elektricitetsverken gemensam mindre verkstad med tillhörande smedja skulle anordnas. Dessutom skulle nuvarande elektricitetsverkets tomt tjäna såsom upplagsplats för tjära och koks, så länge gasverket finnes kvar på dess nuvarande plats. Gasverket bör dock med tiden förläggas till plats utom staden. En dylik förläggning behöfver likväl icke påskyndas genom att elektricitetsverket nu uppföres på gasverkstomten.

Kraftmotorerna i nya elektricitetsverket skulle utgöras af dieselmotorer. Enligt Allmänna Svenska Elektriska A. B:s utredning ställer sig dieselmotordrift billigare än ångdrift. Därtill kommer att en anläggning för dieselmotordrift fordrar litet utrymme. Såsom driftmaterial användes icke eldfarlig brännolja, hvilken mestadels förvaras i en vid förbrukningsstället uppställd oljebehållare. I förevarande fall skulle

oljebehållaren placeras på badhustomten, och skulle brännoljan, hvilken kan erhållas per järnväg i därför särskildt byggda tankvagnar, tryckas från tankvagnen till behållaren genom en i jorden nedlagd ledning, utförd af 3" gjutna järnrör. Några vidlyftiga transporter såsom fallet är med de för en ångcentral nödvändiga kolen behöfva sålunda icke ifrågakomma. Dieselmotorer arbeta icke fullt så tyst som en väl utförd ångmaskin, men erbjuder en dieselmotoranläggning däremot den fördelen framför en ånganläggning, att man slipper stenkolsröken. En annan med en dieselmotoranläggning förbunden fördel är den, att dieselmotorerna kunna igångsättas på i allmänhet kortare tid än 5 minuter.

Med anledning af Stadsfullmäktiges beslut af den 27 Mars 1907, nämligen att spänningen af strömmen skall höjas från 110 till 220 volt, äro likströmsmaskinerna i nya verket afsedda för sistnämnda spänning. För den händelse att kraft erhålles från något vattenfall, är plats reserverad för då behöfliga högspänningsmotorer. Styrelsen har emellertid tänkt sig att redan nu uppställa en dylik motor, som tillsvidare skulle arbeta såsom generator för alstring af ström om 3,000 volts spänning, hvilken ström skulle användas till drifvande af en elektrisk motorpump i nya vattenverket vid Hesslö.

Elektricitetsverksbyggnaden är tilltagen så stor, att plats finnes för ytterligare två maskinaggregat af samma storlek som de i föregående omnämnda. Äfven för instrumentering och buffertbatteri är reservplats förutsedd. Buffertbatteri blifver af behofvet, i händelse elektriska spårvägar anläggas.

Innan styrelsen öfvergår till rentabilitetsberäkningen för nya elektricitetsverket får den omnämna, att preliminärt kontrakt är upprättadt med Allmänna Svenska Elektriska A.-B. dels om leverans af elektriskt maskineri för nämnda verk, dels ock om öfvertagande af bolagets distribuering af elektrisk energi till småafnämare här på platsen. Beträffande öfvertagandet af denna distribuering skulle det åligga bolaget att så snart nya verket blir färdigt öfverlåta distribueringen till staden samt att intill nämnda tid tillgodose småafnämarnes behof af elektrisk ström, men efter samma tid icke mera distribuera elektrisk energi för sagda ändamål. Såsom ersättning härför skulle staden vid öfvertagandet af distribueringen eller senast den 1 November 1910 till bolaget utbetala 18,500 kronor. Någon material ingår icke i denna köpesumma. Det ligger i sakens natur, att, då nu staden kommer att förfoga öfver tillräcklig krafttillgång, staden också bör besitta ensamrätt till afgifvande af elektrisk energi till småafnämare här på platsen, och anser därför styrelsen denna uppgörelse vara till stor fördel för staden. Afskrift af kontraktet med Bolaget bifogas denna skrifvelse.

Nedanstående rentabilitetsberäkning är upprättad i form af en vanlig inkomst- och utgiftsstat, hvilken är upprättad för det närmast följande kalenderåret efter verkets färdigställande eller för år 1911. Inkomstsummorna äro beräknade med tillhjälp af upprättade sannolikhetskurvor. Till ledning för bedömande af huruvida dessa summor icke äro för högt beräknade lämnar styrelsen i nedanstående några uppgifter öfver de under senaste åren levererade strömmängder.

Belysningsström:

år 1906: 108,400 kvtr,
år 1907: 133,150 » ökning mot föregående år 24,750 kwtr eller 22,8 procent,
år 1908: 144,600 » » » » » 11,450 » » 8,6 »

Att ökningen under 1907 är betydligt större än under år 1908 beror dels på 1908 års vackra höst, dels på användning i större omfattning af de under senaste tiden i marknaden införda strömbesparande metalltrådslamporna, dels också att styrelsen, enär krafttillgång i nuvarande elektricitetsverket icke förefunnits, i flera fall måst vägra begärda anslutningar.

Om man antager att ökningen för hvartdera af åren 1909, 1910 och 1911 kommer att motsvara ökningen under år 1908 eller 11,450 kwtr., skulle förbrukningen af belysningsström år 1911 motsvara $144{,}600+3\times11{,}450$ eller i rundt tal 180,000 kwtr. Denna siffra torde dock med säkerhet vara för låg, enär, som förut anfördes, anslutning kan vara att påräkna från flera personer, hvilka på grund af bristande krafttillgång i nuvarande elektricitetsverket hittills icke kunnat erhålla ström. För att vara på den säkra sidan har styrelsen räknat med blott 180,000 kwtr. Strömpriset är insatt till endast 35 öre pr kwt. och är dessutom under utgiftsposterna upptaget 3,000 kronor för rabatter.

Kraftström:

Vid beräknande af denna strömmängd har styrelsen, under antagande af att uppgörelsen med Allmänna Svenska Elektriska A.-B. af Stadsfullmäktige godkännes, medräknat äfven Bolagets distribution af kraftström till småafnämare.

Från stadens verk	levererades	år 1906	10,400 kwtr.
		» 1907	17,600 kwtr., ökning mot föregående år 7,200 kwtr. eller 69,2 proc.,
		» 1908	26,750 kwtr., ökning mot föregående år 9,150 kwtr. eller 52 proc.,
» Allm. Sv. El. A.-B.	»	» 1907	97,000 kwtr.
		» 1908	101,262 kwtr. ökning mot föregående år 4,262 kwtr. eller 4,4 proc.

Dessutom levererade Bolaget under sistnämnda år 388 kwtr. belysningsström. Under år 1908 levererad kraftström från stadens och Bolagets verk gemensamt motsvarar alltså 128,000 kwtr. Då ökningen under år 1908 uppgick till icke mindre än 13,400 kwtr., torde förbrukning af kraftström under år 1911 kunna sättas till 150,000 kwtr., hvilket motsvarar en ökning af blott 7,300 kwtr. under hvartdera af åren 1909, 1910 och 1911. Kraftströmmen är beräknad efter 16 öre pr kwt., hvilket pris kan anses såsom ganska lågt, då staden tillgodoser afnämare med ström dygnet om utan afbrott Det pris, som Bolaget beräknar, uppgår i medeltal till något öfver 13 öre pr. kwt.

Inkomst- och utgiftsstaten för stadens elektricitetsverk för år 1911 skulle då blifva följande:

Inkomster:

180,000 kwtr.	belysningsström	à 35 öre	63,000: —
150,000 »	kraftström	à 16 „	24,000: —
		Kronor	87,000: —

Utgifter:

Driften:

Brännolja: 330,000 kwtr skola afgifvas till abonnenterna, motsvarande, vid 5 proc. förlust i ledningar och med antagande af att 15 proc. af effekten går genom batteriet, 360,000 kwtr. vid samlingsskenorna. Pr hästkrafttimme åtgår 0,2 kg. brännolja, motsvarande, vid 7 öre per kg. olja, 1,4 öre per hkrt. och, om generatorernas verkningsgrad sättes till 90 proc., 2,1 öre för hvarje af generatorn alstrad kwt. Kostnaden för brännolja blifver då 360,000×2,1 eller i rundt tal		7,560: —	
Smörjoljor, packning, trassel		1,300: —	
Belysning inom verket		210: —	
Destilleradt vatten och svafvelsyra		350: —	
Kylvatten: 12 liter pr hkrt. eller för 360,000 kwtr. 6,500 kbm. vatten, motsvarande efter 10 öre pr kbm.		650: —	10,070: —
eller 2,8 öre pr kwt. vid samlingsskenorna resp. 3,05 öre pr kwt. vid förbrukningsstället.			

Underhåll:

Fastigheten		400: —	
Maskiner, accumulatorbatteri, instrument		600: —	
Ledningsnätet med tillbehör		800: —	
Elektriska mätare		300: —	2,100: —
eller 0,58 öre pr kwt. vid samlingsskenorna resp. 0,64 öre pr kwt. vid förbrukningsstället.			

Aflöningar:

Förvaltningen, för år 1909 beräknad kr. 4,770: —		5,700: —	
Maskinmästaren	1,600: —		
,, ett ålderstillägg	300: —	1,900: —	
En maskinist	1,200: —		
ett ålderstillägg	150: —	1,350: —	
,,	1,200: —		
ett ålderstillägg	150: —	1,350: —	
,,		1,200: —	
En montör för ledningsnätet	1,500: —		
ett ålderstillägg	300: —	1,800: —	13,300: —
eller 3,7 öre pr kwt. vid samlingsskenorna resp. 4,03 öre pr kwt. vid förbrukningsstället.			

Diverse utgifter:

Diverse årliga utgifter för läkararvode, olycksfallsförsäkring, skrif- och ritmaterial, postporto, telefon, renhållning m. m., för 1909 beräknade till 1,350 kronor	1,900: —	
Brandstodsafgifter	500: —	
Utskylder	900: —	
Ändring af ledningar till följd af gatuomläggningar m. m.	300: —	
Rabatter till afnämare	3,000: —	
Hyror för takfästen	200: —	
Bränsle och lyse åt maskinmästaren	175: —	
Oförutsedda utgifter, afjämning	555: —	7,530: —
eller 2,09 öre pr kwt. vid samlingsskenorna resp. 2,28 öre pr kwt. vid förbrukningsstället.		
	Summa kronor	33,000: —

eller 9,17 öre pr kwt. vid samlingsskenorna resp. 10 öre pr kwt. vid förbrukningsstället.

Emellertid minskas utgifterna enär en rätt betydlig mängd ström erhålles från stadens vattenkraftstation vid Svartån.

Från vattenkraftstationen under år 1908 erhållen strömmängd uppgick till 135,800 kwtr. Sedan de förbättringar, som samtidigt med nya elektricitetsverkets uppförande äro afsedda att vidtagas vid vattenkraftstationens maskineri, blifvit gjorda, torde en strömmängd af 175,000 kwtr. kunna erhållas från vattenkraftstationen. Härigenom minskas elektricitetsverkets omkostnader dels med kostnaden för nödvändig mängd driftmaterial för alstring af omnämnda strömmängd, dels med motsvarande mindre slitningskostnader af elektricitetsverkets maskineri. Den förra kostnaden är i föregående beräknad till 2,8 öre pr kwt. vid samlingsskenorna eller vid det ställe, där elektricitetsverket mottager strömmen från vattenkraftstationen. Beträffande den senare kostnaden, så torde för mindre slitning af maskineriet i elektricitetsverket högst 1½ proc. af maskinernas värde kunna insättas. För elektricitetsverket skulle därvid strömmen från vattenkraftstationen hafva ett värde af:

175,000×2,8	4,900: —	
1½ proc å kostnaden för elektricitetsverkets maskineri, som belöper sig på 160,000	2,400: —	7,300: —
hvarifrån dock afgå utgifterna för turbindriften, hvilka utgöras af:		
Arrende till Västerås stad	3,500: —	
Lön till en maskinist	1,200: —	
Utgifter till smörjoljor, trassel och remmar	200: —	
„ för underhåll	400: —	5,300: —
Med kronor		2,000: —

minskas sålunda utgifterna för elektricitetsverkets drift.

Inkomster utöfver utgifter blifva då . . . . . 56,000: —
motsvarande 10 proc. ränta och amortering å ett kapital af kr. 560,000: —.

I det af styrelsen upprättade kostnadsförslaget är äfven kostnaden för den i föregående omnämnda högspänningsmotor, hvilken tillsvidare skulle användas ensamt för drifvande af en elektrisk motorpump i nya vattenverket medräknad, och belöper sig kostnaden för denna motor med tillhörande instrumentering, dock icke medräknadt elektrisk ledning till Hesslö vattenverk och nödvändigt maskineri därstädes, på omkring 13,000 kronor. Som styrelsen emellertid ännu är i saknad af rentabilitetsberäkningen för denna drift, har styrelsen icke heller i inkomststaten upptagit någon inkomst från ifrågavarande anläggning, hvilken, beroende på det resultat som rentabilitetsberäkningen utvisar eventuellt icke kan komma till utförande.

De i kostnadsförslaget till kronor 61,000 beräknade utsträckningar af ledningar m. m. skulle till stor del utföras först år 1910, hvadan största delen af denna summa icke behöfver användas under innevarande år.

Kostnadsförslaget är upprättadt med ledning dels af infordrade anbud och dels af beräkningar, som utförts af under styrelsens förvaltning stående personal. I Allmänna Svenska Elektriska A.-B:s utredning är byggnaden upptagen till betydligt lägre belopp än i styrelsens förslag, men torde detta bero på att, när Bolaget lät verkställa beräkning å byggnaden, utförliga ritningar då icke funnos att tillgå.

Sammanlagda kostnaden för stadens elektricitetsverk torde efter nya verkets färdigställande belöpa sig på kronor 691,500, hvilken summa erhålles på sätt nedanstående sammanställning utvisar:

Bokförda värdet af gamla verket, kronor 121,135: 79, kan med säkerhet minskas med kronor 41,135: 79, som skulle inflyta dels för maskiner, instrument och ledningar och dels för den andel, som gas- och vattenverken skulle få i elektricitetsverksbyggnaden, då denna sedermera skulle användas för verkens gemensamma behof; återstår sålunda å kostnaden för detta verk	80,000: —
Under åren 1907 och 1908 lagda jordkablar, hvartill Stadsfullmäktige beviljade kronor 128,000	127,000: —
Under år 1908 inrättad anordning för justering af elektriska mätare, jämte nya serviser och nyinköpta mätare	10,000: —
Nya elektricitetsverket och diverse ledningar m. m., enligt kostnadsförslag	456,000: —
Ersättning till Allmänna Svenska Elektriska A.-B. för öfverlåtande af dess rörelse med distribuering af elektrisk energi	18,500: —
Summa Kronor	691,500: —

Sedan styrelsen nu sökt redogöra för alla de frågor, som beröra anläggningen af nytt elektricitetsverk, får den, under hänvisning dels till det trängande behofvet af ett dylikt verk, dels till den i skrifvelsen intagna rentabilitetsberäkningen, af hvilken framgår, att verket redan under första året efter dess anläggning lämnar en god afkastning, hemställa:

att Stadsfullmäktige ville anslå dels för uppförande af nytt elektricitetsverk på den af styrelsen föreslagna plats och i hufvudsaklig öfverensstämmelse med bifogade ritningar . . . . 395,000: —

dels för utvidgning af ledningsnätet och för diverse öfverkopplingar från luftledning till jordkabel m. m. . . . . 61,000: —

dels, med godkännande af därom upprättadt preliminärt aftal, för ersättning till Allmänna Svenska Elektriska A.-B. för öfvertagande af den rörelse, som Bolaget nu bedrifver med distribuering af elektrisk energi till småafnämare här på platsen . . . . . 18,500: —

eller sammanlagdt Kronor 474,500: —

samt att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen att låta utföra de här ifrågasatta byggnads- och ledningsarbeten.

Västerås den 19 Mars 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Viktor Åsberg.

Gerh. Gustafsson.

Afskrift.

Kostnadsförslag

till

nybyggnad af Västerås elektricitetsverk.

Grund för byggnad och maskiner:

Schaktningsarbeten	4,800: —	
Pålningsarbeten (inkl. pålinköp)	20,000: —	
Betongarbeten	15,000: —	
Asfaltstrykning	200: —	
Grusspettning	500: —	40,500: —
Oförutsedda utgifter		2,500: —

Källarbotten och bjälklag:

Källarbotten (10 cm. betong å grus)	2,000: —	
Bjälklag (utan beläggning)	17,000: —	19,000: —

Sockel och tegelmurning:

Sockel och bakgjutning	5,000: —	
Tegelmurning med isolering och fogstrykning	20,000: —	25,000: —

Tak med täckning:		
Takstolar	3,000: —	
Panel med tegel och läkt	7,000: —	
Innerpanel	800: —	10,800: —
Hängrännor, stuprör och fönsterbleck	1,200: —	
Ventilationshufvar och takkupor och lanterninstomme	1,000: —	
Inre puts och slamning	2,000: —	
Trappor med kalkstenssteg	1,200: —	
Entrétrappa	200: —	5,600: —
Golfbeläggning:		
Asfalt	1,100: —	
Stålslipning	600: —	
Korkmatta	400: —	
Plattor	1,600: —	
Kalkstensplattor och friser	1,500: —	5,200: —
Invändiga socklar af:		
Stålslipad cement	2,000: —	
Kalksten	1,000: —	
Asfalt	400: —	
Glaceradt tegel	700: —	
Trä	200: —	4,300: —
Väggbeklädnad af glaceradt tegel	4,000: —	
Scagliolväggar	1,200: —	5,200: —
Snickerier och glas		9,000: —
Kanal kring rör för afloppsgaser		500: —
Stängselmur åt gatan (inkl. grund)		1,100: —
Diverse, såsom trätrappa och järnräck i maskinsalen, järngrindar, järndörr, inmurning af galler, järnspis, köksinredning, skåp och hyllor i serveringsrum och garderober, rabitztrumma etc.		3,500: —
Målning och lacering		4,500: —
Rengörning		500: —
	Kronor	137,200: —
Oförutsedda utgifter		2,800: —
	Summa kronor	140,000: —

Stockholm den 11 Mars 1909.

H. Kreüger.

Rätt utdraget betygar:
Gerh. Gustafsson.

Sammanställning af kostnaderna

för

nytt elektricitetsverk och för utvidgning af ledningsnätet m. m.

ELEKTRICITETSVERKET:

Utredningar och upprättande af ritningar, hvartill Stadsfullmäktige den 27 Augusti 1908 beviljade ett förslagsanslag af	5,000: —	
Arbeten för beredande af plats för verket, såsom flyttning af kolhus, rifning af ett uthus, flyttning af materialier, hyra för lagerrum till dess materialförrådet kan inrymmas i gamla elektricitetsverksbyggnaden	4,500: —	
Byggnaden med tillhörande grund, enligt af arkitekten upprättadt förslag, i hvilket det af Stadsfullmäktige redan beviljade förslagsanslaget af 11,000 kronor till pålar är inberäknadt	140,000 —	
Inköpssumman för pålar utgör enligt kontrakt 10,600 kronor; härtill torde komma cirka 200 kronor för afsyning och afmätning samt resor för dessa ändamål.		
Gas-, vatten- och afloppsledningar, toilett, klosett och badrumsinredning	2,000: —	
Värmeledning med därtill hörande panna, element, ventiler, galler o. d.	3,000: —	
Elektriska belysnings- och ringledningar jämte åskledare	2,500: —	
Dieselmotorer med tillbehör, enligt med A.-B. Diesels motorer upprättadt preliminärt kontrakt	114,600: —	
Elektriskt maskineri	47,000: —	
Tillökning och flyttning af nuvarande batteriet	24,600: —	
Ojebehållareanläggning:		
Behållaren 3,400: —		
Byggnad för densamma 3,400: —		
Motorpump med tillhörande ledningar 3,200: —	10,000: —	
Elektrisk instrumentering, häri inberäknadt äfven för en högspänningsdynamo	25,000: —	
Förbindelseledningar mellan maskiner, instrumenttaflor och batteriet	6,500: —	
Omändring och förbättring af maskineriet i vattenkraftstationen	3,000: —	
Öfverkoppling af kåblarne från gamla till nya elektricitetsverket	4,500: —	
Oförutsedt och diverse, afjämning	2,800: —	395,000: —

UTVIDGNING AF LEDNINGSNÄTET M. M.

Utsträckning af allmänna ledningarne för att i större omfång kunna afgifva såväl belysnings- som kraftström, bestående utsträckningen uti:		
a. Dragning af 120 kvmm jordkabel från elektricicitetsverket genom Munk-, Allé- och Pilgatorna till Malmabergsgatan, uppställning af öfverföringspelare i hörnet af Pil- och Malmabergsgatorna, dragning af luftledningar från öfverföringspelaren till Folkets park, Myggbo såg m. fl. ställen;		
b. Dragning af 95 kvmm. jordkabel från elektricitetsverket till Sjöhatten, där öfverföringspelare uppställes;		
c. Dragning af 16 kvmm jordkabel från Stora gatan genom Kungsängsgatan till andra sidan af järnvägen, där öfverföringspelare uppställes;		
d. Dragning af 95 kvmm. luftledning från öfverföringspelaren i hörnet af Knutsgatan och Kopparbergsvägen genom förstnämnda gata till Kaplansgatan och vidare genom denna gata till Esplanaden, hvarifrån en gren af ledningen skulle gå till Katrinelundsområdet och Loviseberg och en gren till Brogård;		
e. Dragning af luftledning till Lustigkulla, utförande af diverse mindre utsträckningar jämte flyttning af luftledningar från jordkabelområdet till stadens utkanter	34,000: —	
Öfverkoppling af 100 st. belysningsinstallationer från luftledning till jordkabel, anläggande af 150 jordkabel- och 25 luftledningsserviser, omändring af en del kraftinstallationer till följd af spänningens höjning, oförutsedt och diverse	27,000: —	61,000: —
Ersättning till Allmänna Svenska Elektriska A. B. för öfvertagande af bolagets distribuering af elektrisk energi till småafnämare här på platsen		18,500: —
	Summa Kronor	474,500: —

Västerås den 19 mars 1909.

Gerh. Gustafson.

Afskrift.

Mellan Västerås Vatten- och Gasverksstyrelse, i det följande kallad Styrelsen, och Allmänna Svenska elektriska Aktiebolaget, i det följande kalladt Bolaget, har följande kontrakt afslutats.

§ 1.

Bolaget levererar till Styrelsen under år 1910, inom åtta månader efter order tvänne med kommuteringspoler utrustade likströmsdynamos för hvardera 240 kilowatt vid 187 hvarf incl. reservdelar samt en synkronmaskin för 50 perioder och 3,000 volt normalspänning, hvilken, använd såsom motor, kan normalt afgifva 350 eff. hkr. vid 187 hvarf och cos. Phi = 0,8, hela anläggningen driftfärdigt uppsatt i Västerås till ett pris af kr. *Trettiofemtusensexhundrafemtio (35,650)* för likströmsmaskineriet och kr *Niotusen (9,000)* för trefasmaskineriet.

Anläggningen skall utföras i öfverensstämmelse med de Bolaget tillställda »Speciella bestämmelser för leverans af elektriskt maskineri till Västerås stads Elektricitetsverk», dock med undantag för garantitiden, som bestämmes till ett år, samt med det tillägget att vid bättre verkningsgrad en motsvarande premie erlägges, samt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Bolagets anbud N:o 809 af den 20 Februari 1909, dock med följande afvikelser och tillsatser:

a) Verkningsgraden å hvarje likströmsdynamo skall uppgå till minst 92,5 proc. vid fullbelastning, 91,5 proc. vid $^3/_4$ belastning och 90,5 proc. vid half belastning med 1 proc. tolerans.

b) Verkningsgraden å den trefasiga synkronmaskinen skall vid cos. Phi = 1 uppgå till minst 93,5 proc. vid fullbelastning och 91,0 proc. vid half belastning excl. luft- och lagerfriktion med 1 proc. tolerans.

c) Synkronmaskinen, hvilken skall vara konstruerad för minst 140 kilowattamper skall äfven kunna användas såsom generator och härvid kunna afgifva en effekt å 240 kilowatt vid cos. Phi = 0,8 vid en spänning variabel mellan 3,000 och 3,300 volt.

d) De i projektritningen uppgifna hufvudmåtten, längd 3,570 mm. plus 125 mm. för kopplingsflänsar samt bredd 3,840 mm. få icke öfverskridas.

e) De ofvan anförda priserna gälla för efterbeställningar intill 2 år efter leveransens fullgörande.

För leveransen gälla i öfrigt äfven de här bifogade *"Allmänna bestämmelserna"*, hvilka äro desamma som de Allmänna bestämmelserna för leveransen till Göteborgs stads Elektricitetsverk.

§ 2.

Bolaget förbinder sig att kostnadsfritt utbyta de två 110 volts dynamos, som äro uppställda i det Västerås stad tillhöriga turbinhuset, emot en 220 volts dynamo af samma storlek som den, hvilken redan finnes i turbinhuset.

§ 3.

Rörande Bolagets kraftsdistribueringsanläggning i Västerås bestämmes följande:

Bolaget förbinder sig:

1:o) att å tider, som Styrelsen för hvarje kontrakt särskildt uppgifver, successive uppsäga samtliga abbonnenters kontrakt. Samtliga kontrakt skola tillställas Styrelsen i afskrift eller original;

2:o) att icke utan Styrelsens medgifvande afsluta något nytt kontrakt eller förlänga något nu gällande eller på något sätt i konkurrens med stadens elektricitetsverk bedrifva försäljning af elektrisk energi;

3:o) att vid tillfällen, då styrelsen medgifver anslutandet af någon ny abonnent utföra den ifrågavarande installationen så att den motsvarar bestämmelserna för anslutning till Västerås stads elektricitetsverk;

4:o) att fortsätta med distributionen af elektrisk energi på samma sätt som hittills intill två månader efter det Styrelsen lämnat skriftligt meddelande om den termin, vid hvilken bolaget skall upphöra därmed, samt att efter denna termin under inga förhållanden distribuera elektrisk energi inom Västerås stads område;

5:o) att inom tre månader efter den under moment 4 nämnda terminen från inom staden befintliga byggnader, gator, öppna platser och öfrig mark hafva aflägsnaat alla för bolagets energidistribution afsedda ledningar, stolpar och fästen.

Styrelsen förbinder sig;

att ifall bolaget fullgör hvad detsamma i denna paragraf åtagit sig, betala till bolaget en summa af kr. Adertontusenfemhundra (18,500), hvilken summa skall erläggas kontant efter verkställd öfverkoppling dock senast den 1 November 1910.

§ 4.

Detta kontrakt gäller under förbehåll af Stadsfullmäktiges godkännande inom den 1 Juni innevarande år.

Västerås den 22 Februari 1909.

För Västerås stads Vatten- och Gasverksstyrelse:

Victor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

För Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget:

John Fredholm.

Rätt utdraget betygar:

Gerh. Gustafson.

UTREDNING OCH KOSTNADSFÖRSLAG BETR. NYTT ELEKTRICITETSVERK I VÄSTERÅS.

Beskrifning.

System.

Det nya elektricitetsverket planeras för en lampspänning af 2×220 volt i likström eller 2×250 i centralen. Ledningsnätet, som redan delvis är utfördt och således ej innefattas i denna utredning, består af jordkablar för ytterpolerna och blank kopparledning för nollan.

Omfattning.

Af oss från gasverket tillhandakomna tabeller och kurvor framgår, att 1 Januari 1908 till elektricitetsverket var anslutet 8,450 16-ljus glödlampor eller deras eqvivalent. Enligt af elektricitetsverket uppgjord kalkyl skulle denna siffra 1 Januari 1909 stigit till 9,250 och samma datum 1910 till 11,050. Då elektricitetsverket tidigast kan tagas i bruk 1909, torde maskinerna böra tagas så stora, att en utvidgning ej behöfver ske förrän tidigast med år 1913 års ingång. Enligt ofvannämnda af elektricitetsverket uppgjorda tabeller skulle anslutning 1 Januari 1911 stigit till 11,050 16-ljuslampor eller deras eqvivalent, för hvilket lampantal således centralen bör dimensioneras. Härtill komma de motorer, som staden eventuelt kommer att öfvertaga af »Allmänna Svenska» eller c:a 150 hkr. = 110 kw.

Under antagande att af belysning och småmotorer 40 % samtidigt äro i bruk samt af de från A. S. E. A. öfvertagna c:a 75 % behöfves alltså maximalt samtidigt:

För belysning och småmotorer	c:a 240 kw.
» A. S. E. A:s motorer	c:a 85 kw.
	325 kw.

Härtill komma c:a 10 % förlust i ledningarna, och vore således den maximala samtidiga förbrukningen i centralen 1 Januari 1911 . . . . . c:a 360 kw.

I det nuvarande elektricitetsverket finnes uppställdt ett accumulatorbatteri, typ I 36, för 216 amper (120 st. element). Detta tänkes fortfarande användt och utökadt med 150 celler eller motsvarande 216 amper vid 500 volt i centralen.

I batteriet finnes alltså till förfogande . . . . . c:a 110 kw.

Det öfriga eller 250 kw. vore alltså maskinernas kapacitet. Detta skulle motsvara c:a 260 hkr. Kraftmaskinerna skulle således dimensioneras för normalt 360 hkr. Då ett uppdelande af denna kapacitet på flera aggregat ej medför några fördelar har centralen planerats för uppställande af:

2 st. kraftmotorer för normalt 350 hkr., hvaraf den ena som reserv.

1 st. accumulatorbatteri, typ J 36, à 216 amper vid 500 volt, och 5 timmars urladdning. Dessutom göres byggnaderna så stora att sedermera kan insättas ytterligare ett aggregat à 350 hkr. samt ett spårvägsaggregat à 120 hkr.

Anläggningens motoriska del.

I det följande äro anläggningskostnaderna beräknade med användning af tvänne olika slag af driftmotorer, nämligen ångmaskiner och Dieselmotorer.

Alternativ I. Dieselmotorer.

Dessa äro af Aktiebolaget Diesels Motorers fabrikat och utveckla hvardera normalt vid 180 hvarf per minut 350 eff. hkr. samt momentant ända till 20 % mera. Förbrukningen af bränsle, som innehåller minst 10,000 v. e. per kg. uppgår till vid 1/1 belastning 0,185 kg. vid 3/4 belastning 0,190 kg. och 1/2 belastning 0,210 kg., allt per eff. hkr. och timme samt med 5 % tolerans vid garanti.

Alternativ II. Ångmaskiner.

Ångpannorna äro 2 st. Babcock & Wilcox säkerhetsångpannor, hvardera med 226 m² eldyta, konstruerade för ett arbetsångtryck af 10 kg. pr cm² och försedda med alla tillbehör såsom matareapparater, öfverhettade ekonomiser m. m. I ångpannehuset förutses plats för en tredje sådan panna.

De båda ångmaskinerna äro veritkala komp. ångmaskiner af Munktells Mek. Verkstads tillverkning. De utveckla hvardera vid 10 kg. ångpannetryck och 200 hvarf per minut 350 eff. hkr samt kunna maximalt utveckla 445 eff. hkr. Ångåtgången öfverstiger vid full belastning ej 8 kg. per eff. hkr. och timme, förutsatt öfverhettning användes.

Dynamomaskinerna.

Generatorerna äro direktkopplade till hvar sin drifmotor och utveckla normalt 240 kw. vid 440—500 volt. Spänningen kan dessutom i och för accumulatorladdning ökas till 620 volt. Denna anordning har valts med hänsyn tagen till enklaste betjäning samt generatorernas användning som reserv för den senare tillkommande bangeneratorn.

Accumulatorbatteriet.

Detta är valdt med hänsyn taget till det redan förefintliga batteriet och kommer tillsammans med detta att bestå af 270 st. celler för en kapacitet af 1,080 ampertimmar vid 5 timmars urladdning motsvarande c:a 110 kw. Dessutom är i kostnadsförslaget intaget kostnaden för flyttning af redan förefintligt batteri.

För utjämnande af batteriets oliksidiga belastning finnes insatt ett särskildt utjämningsmaskineri.

Instrumentering.

Instrumenttaflan utföres af polerad marmor på fristående jordförbunden järnställning och förses med alla för en rationell drift nödvändiga instrument och apparater. Förutom alla för maskineriets och ledningarnas manövrering erforderliga instrument och apparater omfattar förslaget äfven watt-timmemätare för maskiner och batteri samt en anordning för ernående af effektiv kontroll öfver dels de enskilda tryckpunkternas spänning, dels medelspänning för dem alla. Bifogade ritning 0 — visar kopplingsschema för centralen.

Kraftstationsbyggnad.

Bifogade ritning 0—229 visar plan af kraftstationen enligt alternativ I samt 0—230 ett snitt genom stationen. Maskinsalen utföres i en våning samt öfriga lokaliteter i tvänne våningar utom en källarvåning under en del af byggnaden. Som förut nämndt, är maskinsalen tillräcklig för 3 aggregat à 350 hkr. och ett à 120 hkr. Dessutom är plats förutsedd för trefasmotorer att direkt kopplas till likströmsgeneratorerna för det tillfälle att staden i framtiden är i tillfälle ansluta centralen till någon kraftstation för högspänd växelström. Af samma anledning förutses i andra våningen öfver likströmsinstrumenteringen ett rum för högspänningsinstrumenteringen. Härvid har förutsatts, att den högspända strömmen i transformatorstationen vid stadgränsen nedtransformeras till lämplig spänning c:a 3,000—6,000 volt, hvarefter den i jordkabel införes i elektricitetsverket.

På maskinsalens ena långvägg monteras instrumenteringen, samt bakom denna uppställes i ett särskildt batterirum en del af accumulatorbatteriet. Cellkopplarna monteras å väggen bakom instrumenttaflan och manövreras från taflans framsida. I källarvåningen och öfre våningen äro ytterligare tvänne batterirum förutsedda, hvaraf det ena senare kommer att tagas i anspråk för buffertbatteriet.

Dessutom förutses i källarvåningen tvänne rum för förråd samt en kabelkällare, i jordvåningen laboratorium, verkstad samt rum för montör och maskinmästare, i öfre våningen bostad för maskinmästaren bestående af 3 rum och kök. Enligt ett alternativförslag skulle alla dessa senare bilokaliteter bortfalla och förläggas i ett särskildt hus bakom maskinsalen. Utseendet af detta hus framgår af bifogade ritning 0—231.

För montage och demontage af maskinerna insättes en handtravers för en nyttig last af 7,500 kg. vid 14,000 m/m spännvidd och 6,000 m/m lyfthöjd.

För brännolja uppställes intill elektricitetsverket en oljetank rymmande c:a 70 ton olja, hvilken lämpligen hittransporteras med järnvägsvagn. Från järnvägsspåret lägges en rörledning till tanken. Approximativt pris för denna rörledning inbegripes äfven i anbudet. Något men för omkringliggande byggnader genom oljetankens placerande i staden är ej att befara, då oljan räknas till s. k. *icke* eldfarliga oljor.

För alternativ II blir maskinsalen densamma, men tillkommer ett ångpannehus c:a 13×18 meter. Pannhuset får ungefär samma höjd som den midt emot liggande utbyggnaden för instrumentering och batteri.

ALTERNATIV I.

Dieselmotorer.

I. BYGGNADER, INVENTARIER ETC.

Kompletta byggnader enligt bifogade ritningar 0—229 och 0—230 enligt anbud från byggmästare här i staden,
1 oljetank rymmande 70 ton brännolja, inclusive cementfundament och och rörledningar från järnvägsspår till tanken,
1 travers i maskinsalen för en nyttig last af 7,500 kg. och en spännvidd af 14,000 m/m vid 6,000 m/m lyfthöjd,
1 20 meter lång traversbana, incl. alla tillbehör

Kronor 80,000: —

II. KRAFTSTATIONENS MOTORISKA DEL.

2 Dieselmotorer, 4-cylindriga, typ K 4 VI, hvardera vid 180 hvarf per minut utvecklande normalt 350 eff. hkr. samt momentant ända till 20 % mera.

Med tillhörande: Standard svänghjul (olikformighetsgrad), baxanordning, ett ytterlager (utan lagerbock) för vefaxeln, galleri och trappa, regulator, compoundluftpump, bränslepump, inblåsnings- och igångsättningskärl med ventiler och manometrar samt mellan dessa kärl och motorn erforderliga rörledningar, smörjapparater, grundbultar med muttrar, brickor och murplattor, skrufnycklar och hjälpverktyg med tillhörande skåp samt bränslerenare med sil och kranar men utan konsoler.

Tyngre svänghjul för olikformighetsgrad $^1/_{200}$.

Ljuddämpare, typ C VI — 1 st. till hvar motor.

2 bränslebehållare utan konsoler, rymmande 750 liter, med sil.

Kylvattenpump med platta och vefrörelse till hvardera motorn.

Bock till vefaxelns ytterlager för högst 700 m/m centrumhöjd.

Rörledningar för bränsle, afloppsgaser och kylvatten inom maskinrummet samt för afloppsgaser äfven utom maskinrummet och leverans af motor med tillbehör, banfritt Västerås, incl. emballage jämte montering af samma å af beställaren bekostade och iordningsställda grunder af beton.

Skyddsräck kring svänghjul etc. beräknas efter 9 kr. pr stolpe och 9 kr. per löpmeter.

Vikt i kilogram cirka: för 2 st. motorer

	Netto	Brutto
Motorer incl. standardsvänghjul . .	76,000	86,000
Tillbehör och extradelar	7,400	8,400
Ökning i vikt för svänghjul med olikformighetsgrad $^1/_{200}$	10,000	10,000
Kilogram	93,400	104,400

Tyngsta delen väger 6,600 kg.

Förbrukning af bränsle, som innehåller minst 10,000 v. e. per kg., per eff. hkr. och timme vid normalbelastning 0.185 kg. Vid garanti förbehålles 5 % diff.

Vid $^3/_4$ belastning 0,190 kg.
» $^1/_2$ » 0,210 »

Kylvattenförbrukning per eff. hkr. timme c:a 15 liter vid c:a 10° C. inloppstemperatur och c:a 60° C. afloppstemperatur vid full belastning. Vid högre inloppstemperatur växer kylvattenförbrukningen med $^1/_{10}$ för hvar 5:te grad.

Vid från- eller tillslagning af 25 % resp. 100 % af normallasten garanteras att hastigheten ej i något ögonblick ökas eller minskas med mer än 1 resp. 4 % af den ursprungliga hastigheten.

Leverans från Sickla: Sju (7) månader för första motorn samt nio (9) månader för andra motorn efter order. — Monteringen c:a 2 mån. för hvarje.

Kronor 122,900: —

III KRAFTSTATIONENS ELEKTRISKA DEL.

1. Dynamomaskiner.

2 likströmsgeneratorer à 140 kw. vid 440—620 volt, 180 hvarf med axel och två lager, för direkt koppling till ofvanstående Dieselmotor.
2 läderbandskopplingar.
2 shuntmotstånd.
Nettovikt per generator c:a 11 ton.
Verkningsgrad vid full last 90,5 %.
» » half » 87 %.
Montage.

Kronor 42,000: —

2. Utjämningsmaskineri

1 utjämningsmaskineri, bestående af:
2 likströmsmaskiner, typ L 150, à 27 kw. vid 1,175 hvarf per minut och 250 volt.
1 gemensam bottenplåt.
1 koppling.
2 shuntmotstånd.
1 pådragsmotstånd.
Montage.

Kronor 3,125: —

3. Accumulatorbatteri.

1 accumulatorbatteri, bestående af 150 element, typ I 36, af Accumulatorenfabriks A/G Hagen tillverkning. Batteriet har en garanterad kapacitet af 972 am. tim vid 3 timmars urladdning, och kan seriekoppladt med det gamla lämna maximalt 50 volt
Batteriet levereras komplett med alla tillbehör, incl. montage och igångsättning.
Demontage af det gamla batteriet samt flyttning af detsamma i det nya elektricitetsverket incl. följande ersättnings- och lödmateriel:

1,385 st. glasrör,
20 » stödskifvor,
400 » blyblecksskifvor,
375 » gummipuffertar,
10 » elementisolatorer,
lödmaterialier.

1,860 liter accumulatorsyra af 1,18 spec. vikt.
Hyra af 20 st. tomdamjeanner.
10 st. glasunderlägg med droppkant och träklots.
Demontage, montage och fyllning samt igångsättning.

Kronor 25,500: —

Härvid förutsättes, att slam samt utbytta glas- och blydelar fritt anläggningen öfvergå i vår ägo.

Åtgår mera ersättningssyra utöfver den ofvan omnämnda kvantiteten, förbehålla vi oss ställa samma extra i räkning.

Transporter ingå icke i anbudet, ej heller erforderlig handtlangning.

Plåtar, som under transporten brista, komma att extra beräknas.

Eventuellt erforderlig ändring eller reperation af träställningen ingår icke i offerten.

4. Instrumentering.

1 instrumenttafla af polerad marmor med fasade kanter. Taflan göres i nio fält å fristående järnställning. Tvenne fält äro i reserv. De 7 fälten monteras med följande apparater:

a) För likströmsgeneratorerna:

2 ampermeter.
1 voltmeter.
1 voltmeterkopplare.
2 kilowatt-timmätare.
2 minimalströmbrytare.
2 enpoliga strömbrytare.
2 tvåpoliga omkopplare.
2 tvåpoliga säkerhetsapparater.
2 proppkontakter.
2 rattanordningar för motstånden.
2 lamparmar med reflektorer.

b) För utjämningsmaskineriet:

2 ampermetrar.
1 voltmeter.
1 voltmeteromkopplare.
1 3-polig strömbrytare.
2 enpoliga säkerhetsapparater.
3 rattanordningar för reostaterna.
1 lamparm med reflektor.

c) För accumulatorbatteriet:

2 dubbla cellkopplare med 33 kontakter.
2 ampermetrar.
2 voltmetrar.

1 proppkontakt.
4 kilowatt-timmätare.
4 enpoliga strömbrytare.
2 2-poliga säkerhetsapparater.
4 mekaniska manövreringsanordningar för cellkopplarna.
4 lamparmar med reflektorer.
Samlingsskenor med isolatorer.
Förbindelseledningar bakom taflan.

d) För utgående matarledningar:

4 ampermetrar för 2 grupper matareledningar.
2 ampermetrar för utgående matarledningar.
22 ampermetershuntar härtill.
2 kilowatt-timmättare, en för hvarje matareledningsgrupp (monteras bakom taflan).
4 voltmetrar.
2 ampermeterомkopplare.
2 voltmeteromkopplare.
2 lamparmar med reflektorer.

Å särskilda marmortaflor bakom den stora taflan monteras:
22 enpoliga strömbrytare.
22 » säkerhetsapparater.
Samlingsskenor etc.
22 tryckpunktsmotstånd,
22 spänningsmotstånd.

Å ett svängbart fält monteras dessutom:
2 generalvoltmetrar.
Diverse småmateriel.
Montage.

Kronor 15,000: —

5. Förbindelseledningar.

100	meter jordkabel 240 m/m²	per	100	meter	Kr. 530: —
120	» » 35 »	»	»	»	» 130: —
170	» » 6 »	»	»	»	» 60: —
650	» blanka kopparskenor 160 m/m²	»	»	»	» 250: —
4	st. kabelboxar 240 m/m²	»	st.		» 8: —
8	» » 35 »	»	»		» 3: 50
12	» » 6 »	»	»		» 3: —
450	» isolatorer med pinnar	»	»		» 1: —

Väggenomförningar.
Diverse järnställningar.
Skarf-, löd- och småmateriel.
Montage.

Kronor 4,500: —

6. Belysning.

Kraftsstationens belysning, bestående af:
3 båglampor, komplett.
50 glödlampor.
1 mätare.
Belysningen komplett med fördelningscentral, ledningar etc.

Kronor 975: —

Summa Kronor 91,100: —

IV. ADMINISTRATION,

indragning af kablarna i det nya elektricitetsverket, oförutsedt, diverse, etc.

Kronor 10,000: —

Häraf för den elektriska delen kr. 1,000: —

ALTERNATIV II.

Ångmaskiner.

I. BYGGNADER, INVENTARIER ETC.

Kompletta byggnader i öfverensstämmelse med alternativ I och dessutom komplett ångpannehus enligt anbud från byggmästare här i staden,
1 skorsten af tegel, 49 meter hög och 1,8 meter invändig diameter i topp, inclusive uppställning, grund, bruk och cement, men excl. transport af teglet från hamn Västerås till byggnadsplatsen,
1 travers och traversbana i öfverensstämmelse med Alternativ I

Kronor 100,000: —

II. KRAFTSTATIONENS MOTORISKA DEL.

2 st. 440 & 750 × 450 mm. vertikala komp. kond. ångmaskiner med ångmantlade cylindrar, som vid 10 kg. ångpannetryck, 200 hvarf per minut, och c:a 9-faldig total expansion, hvardera utvecklar 350 eff. hkr. Ångmaskinerna kunna hvardera utveckla max. 445 eff. hkr vid 6-faldig total expansion. Dessa ångmaskiner

äro utrustade med kolfslider, svänghjulsregulatorer, smörjapparater för kontinuerlig drift, fullständiga anordningar för smörjmedlens uppsamlande samt balkonger och räckverk.
2 st. Babcock & Wilcox säkerhetsångpannor, hvardera med 226 m² eldyta, med all armatur enl. yrkesinspektionens fordringar konstruerade för ett arbetsångtyck af 10 kg.
2 st. ångöfverhettningsapparater.
Trappor och balkonger till ångpannorna.
1 st. förvärmningsapparat för matarevattnet med 7 m² upphettningsyta.
1 st. filtrerapparat för matarevattnet med 10 st. filtrumgaller af metall.
2 st. repeterinjektorer N:o 11, helt af metall, tung modell.
2 st. ventilkranar af metall för injektorernas ånginlopp.
1 st. större ånglåda af stålgjutgods.
1 st. ångpump för matarevattnet.
4 st. 125 mm. ångstoppare för ånglådan.
Rörledningar, matarvattencistern, grundbultar, räckverk, isolering.
40 m² korrugerad plåt öfver rörkanalerna i golfvet.
Frakter, uppsättning och målning.
Economiser

Kronor 130,000: —

III. KRAFTSTATIONENS ELEKTRISKA DEL.

Lika som för Alt. I.

Kronor 91.100: —

IV. ADMINISTRATION ETC.

Som för Alt. I.

Kronor 10,900: —

Häraf för den elektriska delen kr. 1,000: —

I denna summa är ej inräknad kostnaden för byggnadskontrollant, arkitektarvode etc. då vi förmoda att af Stadsfullmäktige redan anslagen summa härtill delvis kommer att användas.

SAMMANSTÄLLNING.

			Alt. I.	Alt. II.
I.	Byggnader	Kronor	80,000: —	100,000: —
II.	Kraftstationens motoriska del	»	122,900: —	130,000: —
III.	» elektriska »	»	91,100: —	91,100: —
IV.	Administration m. m.	»	10,000: —	10,900: —
		Summa Kronor	304.000: —	332,000: —

Utföras byggnaderna, så att laboratorium, verkstad m m. samt maskinistens bostad förläggas till ett särskildt hus, ökas kostnaderna i båda alternativen med c:a . . . . . Kronor 2.000: —

Beräkning af de årliga utgifterna samt kostnaden per kw.-timme i centralen.

Då ledningsnätet i båda alternativen blir detsamma, ha vi ej i denna beräkning medtagit detta utan inskränkt oss till att beräkna kostnaden per kw.-timme i centralen.

Enligt den oss från elektricitetsverket tillhandakomna tabellen skulle anslutningen den 1 Januari 1910 bestå af 10,150 glödlampor à 16 n.-lj. samt dessutom 150 hkr. motorer öfvertagna från »Allmänna Svenska». Sammanlagda förbrukningen för belysning och motorer skulle enligt samma tabell vara c:a 379,250 kwt., hvilket värde också enligt vår mening utan vidare kan uppnås.

Under antagande att maskinerna i genomsnitt arbeta med $^3/_4$ belastning förbrukar enligt uppgift från Dieselmotorfabrikanten motorn 0,190 kg. olja per eff. hkr. och timme. Totala förbrukningen är enligt föregående 379,250 kwt. eller 750,000 hkrt. Oljeförbrukningen per år blir således . . . . . c:a 108,000 kg. eller . . . . . 108 ton.

Priset för råolja antaga vi till 75 kr. per ton, bemärka dock att olja troligtvis kan erhållas betydligt billigare.

Bräslekostnaden per år uppgår således till . . . . . Kronor 8,100: —

Den af oss förutsedda oljetanken behöfver fyllas c:a 2 ggr per år, och när den tredje maskinen tillkommer c:a 3 ggr, hvilket ju utan vidare låter sig göra.

För ångmaskinalternativet antaga vi, att kol kan erhållas till ett pris af 19 kr. per ton. Enligt ångmaskinleverantörens offert kan bränslekostnaden för ångmaskinen med hänsyn tagen till den variabla belastningen och förlusterna genom uppeldning m. m. antagas till 1,9 öre per eff. hkr. och timme.

Bränslekostnaden i detta alternativ skulle allså bli . . . . Kronor 11,000: —

De årliga utgifterna för de båda alternativen bli således:

	Proc. sats	Alt. I. Dieselm.	Alt. II. Ångm.
A. Amortering och underhåll:			
Byggnad	2,5 %	1,875: —	2,375: —
Inventarier	13 %	650: —	650: —
Driftmotorer	6 %	7,400: —	7,800: —
Elektriska maskiner	6 %	2,700: —	2,700: —
Accumalatorbatteri	Premie + amort.	4,409: —	4,400: —
Instrumentering	12 %	1,800: —	1,800: —
Förbindelseledningar	5 %	225: —	225: —
Resten af anläggningskapitalet	5 %	550: —	600: —
B. Bränsle:		8,100: —	11,000: —
C. Smörjmateriel m. m.:		1,500: —	1,500: —
D. Aflöningar:			
Ingenjör		2,200: —	2,500: —
Maskinister		3,000: —	3,000: —
Eldare			2,000: —
E. Oförutsedt och diverse:		3,300: —	3,450: —
		38,000: —	44,000: —
Härtill kommer ränta å anläggningskapitalet	5 %	15,200: —	16,600: —
	Summa Kronor	53,200: —	60,600: —

Vid en förbrukning per år af 570,000 hr. t. blir således självkostnadspriset i centralen per hr. t.:

vid Dieselmotordrift	9,35 öre
» Ångmaskindrift	10,65 öre

Af föregående synes alltså, att Dieselmotoranläggning blir billigare i anläggning och billigare i drift.

Genom användande af triple expansionsmaskiner skulle eventuelt bränslekostnaderna för detta alternativ kunna nedbringas något eller enligt vår erfarenhet med högst c:a 10 proc., och skulle således bränslekostnaderna i detta fall minskas till kronor 10,000.

Äfven om priset för dessa maskiner skulle bli detsamma som för kompoundmaskiner, hvilket dock icke är fallet, är fortfarande Dieselmotoranläggningen fördelaktigare.

För Dieselmotorernas användande talar vidare den fördelen, att dessa motorer genast vid behof kunna igångsättas utan föregående uppeldning, hvilket ju är af särdeles stor fördel i synnerhet senare, då stationen säkerligen kommer att anslutas till högspänningsanläggning och Dieselmotorerna endast användas såsom reserv.

Betr. de i anbudet angifna priserna så äro vi bundna vid dessa, hvad den elektriska anläggningen och Dieselmotorna beträffa till den 31 December detta år. Den öfriga delen är ej bindande.

Samtliga ledningspriser basera å en kopparnotering af P. st. 66.—.

Allm. Svenska Elektriska Aktiebolaget.

N:o 23.

Kommitterades för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter skrifvelse med förslag angående tillsättande af en byggnadschef.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom beslut den 25 nästlidne Februari hafva Stadsfullmäktige i anledning af en af Herrar J. S. Edström och Lars Blume den 28 Januari 1909 väckt motion uppdragit åt en kommitté af sju personer, utsedde tre af Stadsfullmäktige och en hvar af Drätselkammaren, Byggnadsnämnden, Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Hamnstyrelsen, att skyndsamt inkomma till Stadsfullmäktige med förslag till arbetsordning och löneförmåner för stadens tekniska hjälpkrafter äfvensom fördelning å desamma af stadens byggnads-, mätnings- och underhållsarbeten samt att den af motionärerna tidigare väckta motionen om tillsättandet af en byggnadschef skulle öfverlämnas till denna kommitté.

Sedan till ledamöter i kommittén utom af Stadsfullmäktige utsedde personer: Herrar Edström, A. V. Nordin och H. Larsson, valts af Drätselkammaren, Herr Edv. Karlsson, af Byggnadsnämnden, Borgmästaren John Karlsson, af Vatten- och Gasverksstyrelsen, Assistenten K. Hägvall samt af Hamnstyrelsen, Kaptenen V. Grandinsson hafva kommitterade den 12 innevarande Mars konstituerat sig och till ordförande utsett Herr Borgmästaren Karlsson.

Vid det konstituerande sammanträdet utsågs inom kommittén ett arbetsutskott.

Efter verkställd utredning inom detta utskott samt kommittén i dess helhet, hvarvid genom Byggnadsnämnden införskaffade uppgifter om den tekniska ledningen och instruktioner för de tekniska tjänstemännen m. m. från ett större antal städer stått till förfogande, få kommitterade i fråga om en del af sin uppgift härmed anföra följande:

Stadsingeniören Gewalt skall enligt Stadsfullmäcktiges beslut under loppet af innevarande år afgå från sin befattning. Det är därför synnerligen nödigt att i god tid vidtaga åtgärder för erhållande af en efterträdare till honom. En viktig del af det förberedande stadsplanearbetet återstår och härför erforderliga mätningar och kartläggningsarbeten måste med det snaraste återupptagas. Men på samma gång det ordnas för en efterträdare till Stadsingeniör Gewalt, måste bestämmas, huruvida jämte de egentliga stadsingeniörsgöromålen åt en person kan anförtros andra tekniska arbeten för stadens räkning. Vid öfvervägande häraf hafva kommitterade funnit synnerligen fördelaktigt att såsom motionärerna föreslagit tillsätta såsom högsta ledare af stadens tekniska arbeten en Byggnadschef, som jämväl skulle handhafva större delen af Stadsingeniörens nuvarande åligganden. Därjämte hafva kommitterade tänkt sig tillsättandet af en Stadsarkitekt såsom särskildt biträde åt Byggnadsnämnden.

De införskaffade upplysningarne från andra städer gifva vid handen, att öfverallt, där man börjat omorganisera de tekniska hjälpkrafterna, en tendens gjort sig gällande att så mycket som möjligt bringa de tekniska arbetena under enhetlig,

personlig ledning af en byggnadschef eller därmed jämförlig tekniskt bildad, tjänsteman. Man har kommit till insikt om, att en sådan organisation i alla afseenden är till stadssamhällenas fördel. Därigenom vinnes icke blott planmässighet och sammanhang vid de allmänna arbetenas utförande utan äfven afsevärda besparingar. Så t. ex. komma de vid alla stadens byggnadsföretag hittills utgående kontrollantarvoden att upphöra. Dessa hafva hittills utgått med ganska betydande belopp; och torde i detta sammanhang böra erinras om de byggnadsföretag, som väntas förestå, nämligen elektricitetsverk, folkskolebyggnad och eventuelt annex till läroverket samt teater.

Såsom ofvan framhållits, är det af största vikt, att frågan om tillsättande af en efterträdare till den nuvarande stadsingeniören blir inom den allra närmaste framtiden löst. Och skola större delen af Stadsingeniörsgöromålen, såsom kommitterade vilja föreslå, läggas under en blifvande byggnadschef, tala ytterligare skäl för frågans skyndsamma afgörande. Utom den ansökningstid, som måste anslås, är härvid att märka, att den person, som skall anställas som byggnadschef, helt säkert är bunden vid nu innehafvande befattning med längre uppsägningstid. Och slutligen bör den blifvande byggnadschefen hafva nödig tid på sig att sätta sig in i stadens stadsplane- och öfriga arbeten samt de byggnadsföretag, som blifvit påtänkta såsom för de närmaste åren förestående.

Vidfogade promemoria, som är utarbetad med ledning af uppgifter från andra städer och med särskildt afseende å förhållandena i Västerås, visar i hufvudsak, huru kommitterade tänkt sig ordnandet af byggnadschefs- och stadsarkitektsbefattningarne.

I fråga om aflöningarne vilja kommitterade föreslå följande stater:

Byggnadschefen (Stadsingeniören):

Lön . . . . . kr. 8,000: —

Två ålderstillägg à 500 kronor efter resp. 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöring.

Stadsarkitekten:

Lön . . . . . kr. 2,000: —

utan ålderstillägg.

I öfrigt skulle för dessa lönestater gälla de af Stadsfullmäktige i slutet af sistlidne år antagna allmänna villkor och bestämmelser vid den nya lönestaten för stadens tjänstemän och betjänte.

Aflöningen till det eller de biträden, som kunna erfordras på byggnadschefens kontor, bör kunna bestridas af de till stadskassan inflytande afgifterna för mätningar med mera.

Af de från andra städer inhämtade upplysningarne hafva kommitterade ansett nödigt meddela följande:

I **Kalmar,** där en *byggnadschefsbefattning* inrättats så sent som år 1907, åligger byggnadschefen i hufvudsak samma göromål, som kommitterade i bifogade promemoria föreslagit för Västerås, och åtnjuter byggnadschefen i Kalmar i lön 8,000 kronor med 2 ålderstillägg à 500 kronor efter 5 och 10 år. Såsom biträden för byggnadschefen finnas en *biträdande ingeniör* (ej fast anställd), aflönad med 250 kronor i månaden, en *Stadsinspektor* (för Drätselkammarens arbeten)

med en årslön af 2,800 kronor, en *verkmästare* (för hamnens arbeten) med en årlig lön af 2,400 kronor, en *muddermästare* med 3,000 kronor om året äfvensom *förrådsbokhållare* och *förmän*.

Jämte byggnadschefen finnes i Kalmar anställd en *Stadsarkitekt* med en aflöning af 1,800 kronor med 2 ålderstillägg à 250 kronor efter 5 och 10 år.

I **Karlstad** är den tekniska ledningen under omreglering, och har en kommitté bestående af ordförandena i de olika styrelserna uppgjort ett förslag till sådan omreglering, upptagande i korta drag följande:

a) tillsättandet af en *arbetschef* för stadens alla tekniska arbeten med begynnelselön af 8,000 kronor och 2:ne ålderstillägg à 500 kronor efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring, samt ej rättighet till privata uppdrag;

b) under arbetschefen sorterar en *afdelningschef* för hufvudsakligen gas-, vatten och elektricitetsverken med 4,000 kronors begynnelselön, en *underingeniör* hvarom bestämmes då arbetschefen tillträdt sin befattning;

c) en *stadsarkitekt* med begynnelselön af 6,000 kronor och 2:ne ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring, handhafvande alla landtmäterigöromål och byggnadsritningar för stadens behof, med rätt till ritbiträden i mån af behof, men ej rätt till privata uppdrag annat än med byggnadsnämndens medgifvande i hvarje fall.

Äfven i **Linköping** föreligger ett förslag, som anses komma att inom närmaste tiden blifva antaget, afseende en omorganisation af de tekniska hjälpkrafterna. Enligt detta förslag motsvaras byggnadschefen af en *stadsingeniör*. Den nuvarande stadsingeniören, som åtnjuter i lön 6,000 kronor jämte sportler, skulle i hufvudsak bibehålla samma göromål som nu. Härjämte skulle anställas en *stadsarkitekt* med 2,000 kronors lön. Under stadsingeniören skulle sortera en *underingenjör* med 2,500 kronor i aflöning jämte *förmän*. Vatten-, gas- och elektricitetsverken i Linköping äro ännu privata företag.

Med utarbetandet af ändringar i stadens byggnadsordning jämte nya taxor för af byggnadschefen (stadsingeniören) och stadsarkitekten utförda arbeten äfvensom instruktioner för dessa tjänstemän jämte ändringar i instruktioner för föreståndaren för vatten-, gas- och elektricitetsverken samt för den nuvarande arbetschefen torde utan olägenhet kunna för närvarande anstå. Dock skola naturligtvis de i bifogade promemoria upptagna hufvudpunkterna vid instruktionernas utarbetande i hufvudsak följas.

På grund af de anförda få kommitterade sålunda föreslå,

att Stadsfullmäktige ville, med godkännande af innehållet uti bifogade promemoria,

1:o) besluta att tillsätta en byggnadschef med fast lön af 8,000 kronor om året jämte 2 ålderstillägg à 500 kronor efter respektive 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöring och med den fördelning af aflöningen i lön och tjänstgöringspenningar samt de villkor i öfrigt, som den af Stadsfullmäktige under sistlidet år antagna allmänna lönestaten för stadens tjänstemän och betjänte innehåller;

2:o) samt uppdraga åt en särskild, på sätt i promemorian omförmäles, tillsatt kommission, att efter annonsering om platsens ledighet utse en byggnadschef, som tillika är stadsingeniör.

Västerås den 22 Mars 1909.

På Kommitterades vägnar:

John Karlsson

Theofil Öberg.

PROMEMORIA

angående ordnandet af Västerås Stads tekniska hjälpkrafter.

A) *Byggnadschefen* är biträde åt Drätselkammaren, Byggnadsnämnden, Hamnstyrelsen samt stadens tillfälliga kommittér för byggnadsarbeten. Han är uti dessa styrelser och kommittéer i tekniska ärenden föredragande och verkställande.

Vid Vatten- och Gasverksstyrelsens äfvensom Hälsovårdsnämndens sammanträden skall han vara tillstädes för lämnande af råd och upplysningar.

I samtliga ofvannämnda styrelser och nämnder äger byggnadschefen deltaga i öfverläggningen och anteckna sin mening till protokollet. Han äger dock ej deltaga i besluten. Dessutom är byggnadschefen skyldig att, i händelse så påfordras, tillhandagå magistraten samt kyrko- och skolråd med upplysningar och utredningar.

Byggnadschefen åligger i hufvudsak:

1:o) att utarbeta förslag med kostnadsberäkningar för samt leda eller kontrollera utförandet af alla stadens planerings- och gatuarbeten, hamnarbeten äfvensom stadens husbyggnadsarbeten, de sistnämnda i samråd med stadsarkitekten (se nedan);

2:o) att kontrollera förslag och beräkningar äfvensom utförandet af byggnads- och hufvudledningsarbeten, som ombesörjas af Vatten- och Gasverksstyrelsen;

3:o) att med hjälp af nödigt biträde utföra alla stadsingeniören jämlikt byggnadsstadgan för rikets städer och byggnadsordningen för Västerås åliggande arbeten, äfvensom efter fastställd taxa tillhandagå allmänheten med uppmätning, kartläggning och beskrifning af tomter, liksom öfriga för köp, ägoutbyten och andra ändamål nödiga kartor med beskrifningar. Inkomsterna för dessa arbeten tillfalla stadskassan;

4:o) att årligen inventera och låta uppteckna stadens tillhörigheter såväl i fast som lös egendom;

5:o) att infordra anbud för inköp och förelägga desamma de olika styrelserna till afgörande;

6:o) att tillse, att alla de olika styrelsernas arbeten utföras i största möjliga inbördes samband och på för staden billigaste och bästa sätt;
7:o) att vid stadens köp och försäljning af fastigheter biträda drätselkammaren med utredningar; och
8:o) att i öfrigt utföra de arbeten, som stadsfullmäktige i särskild instruktion honom ålägga.

Byggnadschefen, som uppbär fast lön i ett för allt af staden, anställes med 6 månaders uppsägning af en kommission, bestående af en ledamot, utsedd af Drätselkammaren, en ledamot, utsedd af Byggnadsnämnden, en ledamot, utsedd af Hamnstyrelsen och en ledamot af stadens Vatten- och Gasverksstyrelse samt tre ledamöter, utsedda af Stadsfullmäktige.

B) *Stadsarkitekten* är biträde åt Byggnadsnämnden i alla frågor inom denna, som röra den i byggnadsstadgan för rikets städer omförmälda stadsbyggmästaren. Därjämte skall stadsarkitekten fullgöra de åligganden, som för närvarande tillkomma den af Byggnadsnämnden tillsatte byggnadsfiskalen.

Stadsarkitekten skall utan särskild ersättning i samråd med Byggnadschefen biträda vid utarbetande och granskning af förslag rörande stadens husbyggnader äfvensom uppgöra ritningar och kostnadsförslag för reparationer af staden tillhörande hus. Stadsarkitekten är äfven på kallelse skyldig att utan särskild ersättning biträda stadens olika styrelser och kommittéer, äfvensom Magistraten, Kyrko- och Skolråd med upplysningar och utredningar rörande de byggnader, som af desamma omhänderhafvas.

Stadsarkitekten, som antages af Byggnadsnämnden, anställes med 6 månaders uppsägning och åtnjuter viss fast lön af staden. De afgifter för besiktningar m. m., som enligt gällande föreskrifter skola utgöras, tillfalla stadskassan. Stadsarkitekten äger åtaga sig enskilda uppdrag med den begränsning, instruktionen för honom innehåller.

C) *Föreståndaren* för stadens Gas-, Vatten- och Elektricitetsverk skall fullgöra de uppdrag, som åligga den nuvarande föreståndaren för dessa verk enligt redan fastställd instruktion, med de förändringar, som af anställandet af en byggnadschef föranledas.

Västerås, Vestmanl. Allehs tryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 29 April V.

N:o 24.

Drätselkammarens utlåtande öfver Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag om anläggande af nytt elektricitetsverk.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Uti det till Drätselkammaren den 26 nästlidne Mars af Stadsfullmäktige remitterade ärendet angående af Vatten- och Gasverksstyrelsen väckt förslag om uppförande af ett nytt elektricitetsverk med mera får Drätselkammaren på de skäl Vatten- och Gasverksstyrelsen anfört tillstyrka bifall, till hvad styrelsen föreslagit, samt därjämte föreslå, att Stadsfullmäktige ville bestämma,

att den begärda anslagssumman 474,500 kronor, i hvilken ingå förut af Stadsfullmäktige beviljade anslag dels till utredning af frågan 5,000 kronor och dels till inköp af pålvirke 11,000 kronor, skall gäldas af lånemedel.

Härjämte vill Drätselkammaren uttala önskvärdheten af, att Vatten- och Gasverksstyrelsen söker tillse, att vid elektricitetsverkets utförande all lyx undvikes, och möjliga förenklingar vidtagas, på det att därigenom någon minskning i kostnaden om möjligt må uppkomma.

Emot Drätselkammarens ofvanstående beslut om tillstyrkande af Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag hafva herrar Sundström, Danielsson och Edv. Karlsson reserverat sig samt därvid anfört följande:

»Hvad beträffar själfva byggnaden, som vi anse vara att betrakta såsom en fabrik för tillverkning af elektrisk kraft, bör den byggas som sådan i enkel stil och med begränsade kostnader.

Att i en sådan byggnad inrymma en bostadslägenhet anse vi olämpligt, ty dels fördyras härigenom byggnaden och mister den delvis sin karaktär som maskinhus, och dels anse vi att bostadslägenheten blir såsom sådan mycket olämplig om de föreslagna maskinerna (dieselmotorer) skola användas. Den olja, som användes som drifkraft för dessa maskiner, lämnar nämligen en vidrig lukt, hvarjämte huset kommer att skaka och maskinerna föra mycket störande oväsen.

Uti Byggmästaren K. J. Karlssons i Gasverksstyrelsen gjorda reservation, däri han uttalat som sin mening, att byggnadens sida mot Sturegatan borde uppföras i gatulinien, instämma vi äfven.

Den häremot afgifna förklaringen, att byggnadens arkitekt ej velat rita på detta sätt, anse vi ej vara något skäl.

Angående den motoriska delen, som är den viktigaste, anse vi, att Drätselkammaren ej gjort, hvad på densamma bort ankomma att opartiskts låta undersöka

det föreliggande förslaget, ehuru ett utlåtande förelåg af en i facket mycket anlitad konsulterande ingeniör, hvilken hyste stora betänkligheter mot det föreslagna maskineriet.

Vi använda uttrycket »opartiskt» ty vid genomläsning af de båda alternativen synes alt. II, ångkraften, vara styfmoderligt behandlad.

Så har bland annat priset å ångmaskinen höjts med öfver 20,000 kronor utöfver dess marknadspris utan motivering.

Hufvudmotivet för våra betänkligheter är, att åter en ny maskintyp skall af staden genom en mycket dyrbar anläggning experimenteras. Vi hänvisa till de misslyckade maskiner, som beställdes för Hesslö vattenverk och som nu förklaras odugliga.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 Mars 1907 utan nödig utredning beslöto att införa likström med 220 volts spänning för belysningen här i staden endast med stöd af en uppgift, att priset för belysningen därefter skulle komma att betydligt sänkas, visar det sig nu tvärt om, att den högre spänningen föranleder högre pris på belysningsströmmen.

Att detta Stadsfullmäktiges beslut blef fattadt utan verklig utredning, visar sig äfven i ett annat afseende, då det genom nyssnämnda beslut blir både svårare och dyrare att utifrån skaffa staden elektrisk kraft.

Då de nu föreslagna dieselmotorerna skola blifva kraftkälla med kontinuerlig gång, ehuru konsulterande ingeniörer inom maskinbranschen förklara, att dieselmotorerna visserligen äro en ypperlig reservkraftkälla, men ej lämpa sig för kontinuerlig drift, anse undertecknade sig icke kunna tillstyrka Stadsfullmäktige att utan ny utredning fatta beslut i denna fråga, och hafva vi tänkt oss en sådan utredning med uppställande af jämförelse mellan ångmaskiner och dieselmotorer af sådan storlek som kunna lämna samma faktiska krafteffekt — ångmaskinerna kunna nämligen, som bekant, gå med ständig öfverbelastning, då däremot en dieselmotor blott för ett mycket kort tidsmoment kan öfverbelastas — samt att äfven förslag framlägges om en för staden fördelaktig afyttring af det nuvarande elektricitetsverkets kraftmaskineri.»

Västerås den 8 April 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed öfverlämna ett af direktören för Göteborgs stads elektricitetsverk ingeniören herr Einar Wikander afgifvet yttrande öfver det af styrelsen till Stadsfullmäktige afgifna förslaget till nytt elektricitetsverk.

Västerås den 22 April 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Viktor Åsberg.

Gerh. Gustafsson.

Undertecknad, som varit Vatten- och Gasverksstyrelsens i Västerås konsulterande ingeniör och deltagit i utarbetandet af denna styrelses förslag angående uppförande af nytt elektricitetsverk, får härmed intyga, att jag till alla delar instämmer i detta förslag, både hvad angår byggnaden, den elektriska delen och den maskinella utrustningen.

Göteborg den 19 april 1909.

Einar Wikander.

N:o 25.

Hamnstyrelsens skrifvelse angående af Stockholms Transport- och Bogseringsaktiebolag begärd nedsättning i hamnafgifterna.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af en till Hamnstyrelsen inkommen, till Herrar Stadsfullmäktige ställd skrifvelse af den 8 sistlidne Mars från Stockholms Transport- och Bogserings-Aktiebolag med framställning om nedsättning i hamnafgift för allt gods, som med styckegodsbåtarne eller med prâmar framkommer till Västerås och omedelbart fortsätter till platser utom Västerås, äfvensom för det gods som med järnväg anländer till och direkt omlastas i pråm eller styckegodsbåt, får Styrelsen för sin del anföra följande:

Såsom Styrelsen i särskild skrifvelse denna dag anmält, skall förslag till ny taxa under innevarande år uppgöras för att under början af nästa år inlämnas till vederbörande. Ett bifall till eller afslag å framställningen ifråga måste föregås af en utredning rörande omfattningen af den trafik, hvarför nedsättning begäres. Denna utredning sammanfaller delvis med det arbete, som kräfves för uppgörande af förslag till ny taxa, hvarför dessa båda frågor lämpligen behandlas i ett samband.

På grund häraf får Styrelsen hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige ville besluta:

dels att Stockholms Transport- och Bogserings-Aktiebolags framställning icke för närvarande bifalles;

dels och att uppdraga åt Hamnstyrelsen att vid uppgörande af nytt taxeförslag taga Transportbolagets framställning under öfvervägande.

Västerås den 7 April 1909.

Å Hamnstyrelsens vägnar:

Wald. Grandinson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Då undertecknadt bolag under en tidrymd af c:a 30 år underhållit sjötrafiken på Västerås stad, hafva vi fått erfara den nedgång i sjöfarten som de undan för undan utvidgade järnvägsförbindelserna under denna tid åstadkommit.

Med erkännande af den välvilja, som från Västerås kommunalförvaltning städse ägnats sjöfartsintressena och de oklanderliga anordningar, som alltid varit rådande i Västerås hamn, tro vi oss hafva funnit, att det för Västerås stad är ett önskemål, att sjötrafiken framgent uppehålles samt att af sådan anledning förhoppningar böra förefinnas att få sådana åtgärder vidtagna, som kunna befordra detta viktiga intresse.

Af sådan anledning våga vi vördsammast föreslå:

att allt gods, som med styckegodsbåtarne eller med pråmar framkommer till Västerås och omedelbart fortsätter med järnväg till platser utom Västerås, äfvenså för det gods som med järnväg anländer till och direkt omlastas i pråm eller styckegodsbåt, må åtnjuta nedsättning i hamnafgift, i likhet med hvad som äger rum i andra hamnar.

I Stockholm är sådant gods delvis helt och hållet fritt för hamnafgift, i andra hamnar åtnjuter sådant gods nedsättning procentvis.

Under en förnyad erinran om den skarpa konkurrens, som från järnvägens sida utöfvas gent emot sjötrafiken våga vi uttala den uppfattningen, att bifall till förestående vördsamma anhållan om trafiklindring skulle blifva till gagn för Västerås stad och efter allt antagande icke medföra någon förlust, i jämförelse med de förhållanden som inträda, om allt för dyra umgälder föranleda godsets transporterande med järnväg i stället för sjöledes.

Vi våga således hoppas, att Västerås Herrar Stadsfullmäktige behagade fatta beslut om en så stor nedsättning som möjligt för att bereda sjöfarten en afsevärd lättnad.

Stockholm den 8 Mars 1909.

För Stockholms Transport- och Bogserings-Aktiebolag:

Henrik Axelson.

N:o 26

Drätselkammarens och Beredningsutskottets utlåtanden i fråga om tillsättande af en byggnadschef.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne Mars till utlåtande af Drätselkammaren remitterat kommitterades för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter förslag om tillsättandet af en byggnadschef med mera får Drätselkammaren i ärendet anföra följande:

Då Drätselkammaren mera än ett år haft herrar Edströms och Blumes till kammaren remitterade motion af den 11 Februari 1908 angående samma fråga liggande på sitt bord, har frågan redan förut varit föremål för Drätselkammarens öfvervägande. Drätselkammaren har därvid alltmera blifvit öfvertygad om nödvändigheten af en omorganisation af ledningen af de tekniska arbeten, som af staden utföras, i ändamål att vinna mera enhetlighet och sammanhang i dessa arbeten, hvarigenom äfven skulle kunna vinnas afsevärda besparingar. Särskildt gäller detta i fråga om de hvarje år återkommande arbeten, som utföras i stadens gator, nämligen gatuläggningar samt ledningars framdragande i gatorna. En större planmässighet i dessa arbeten har länge varit ett allmänt uttaladt önskemål.

Hvad det nu föreliggande förslaget närmare vidkommer, så har Drätselkammaren icke kunnat finna annat än, att kommitterade på ett lyckligt sätt löst sin uppgift.

Drätselkammaren har endast att i en enda punkt framställa ett från kommitterades afvikande förslag. Kammaren anser nämligen, att Stadsfullmäktige icke böra afhända sig rätten att tillsätta denne stadens högst aflönade tjänsteman. De farhågor, som tilläfventyrs kunna hysas, om att valet, om det skall ske i en större korporation sådan som Stadsfullmäktige, ej kommer att bäras af den känsla af ansvar och den sakkunskap, som om valet skulle ske af en mindre för ändamålet på ett särskildt sätt tillsatt delegation, synes Drätselkammaren icke vara välgrundade, utan torde den bästa garantien för ett lyckligt val ligga däri, att själfva valet förrättas af Stadsfullmäktige, sedan detsamma förberedts af den af kommitterade föreslagna kommissionen.

Beträffande lönens storlek har visserligen Drätselkammaren varit något betänksam att tillstyrka en så hög begynnelselön som den föreslagna, men har Drätselkammaren dock med hänsyn till de stora aflöningar, som numera både af staten och enskilda erbjudas skickliga teknici, samt äfven med tanke på den större utsikten att erhålla en för platsen väl kvalificerad person, som vinnes med den högre aflöningen, icke tvekat att i detta afseende förorda kommitterades förslag.

Då den blifvande byggnadschefens verksamhet äfven till någon del kommer att omfatta stadens hamn och dess arbeten, vill Drätselkammaren ifrågasätta, huruvida icke någon del af hans aflöning, exempelvis 1,000 kronor, må bestridas af hamnens medel.

Slutligen vill Drätselkammaren som sin bestämda mening framhålla, att innan byggnadschefsplatsen besättes, den blifvande instruktionen för byggnadschefen bör vara af Stadsfullmäktige antagen, samt uttala önskvärdheten af, att vid instruktionens utarbetande gränslinierna mellan byggnadschefens och stadens förutvarande tjänstemäns verksamhetsområden och befogenhet skarpt markeras.

På grund af det anförda får Drätselkammaren sålunda hemställa, att Stadsfullmäktige måtte bifalla kommitterades ifrågavarande förslag, dock att andra punkten af samma förslag måtte få följande ändrade lydelse:

2:o) samt uppdraga åt en särskild, på sätt i promemorian omförmäles, tillsatt kommission att efter annonsering om platsens ledighet till Stadsfullmäktige inkomma med yttrande och förslag öfver de inkomna ansökningarne, hvarefter Stadsfullmäktige företaga val af en byggnadschef, som tillika är stadsingeniör.

Skulle kommitterades förslag eller Drätselkammarens ändringsförslag vinna Stadsfullmäktiges bifall, torde Stadsfullmäktige gå i författning om tillsättandet af det antal ledamöter inom ofvanberörda kommission, som skola utses af Stadsfullmäktige.

Vid detta ärendes behandling inom Drätselkammaren har herr Edvard Karlsson låtit anteckna, att han röstat för, att Drätselkammaren måtte tillstyrka kommitterades förslag oförändradt.

Västerås den 8 April 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Beredningsutskottet får härmed uti det till utskottet remitterade ärendet angående kommitterades förordnande af stadens tekniska hjälpkrafter förslag om tillsättandet af en byggnadschef anföra följande:

Kommitterade hafva i början af sitt betänkande erinrat, att detsamma afsåge endast en del af den uppgift, som förelagts kommitterade. Ehuru Beredningsutskottet förstår, att anledningen härtill är den, att det är angeläget att särskildt få frågan om inrättandet af den kombinerade byggnadschefs- och stadsingeniörsbefattningen med det allra snaraste afgjord, kan Utskottet likväl icke underlåta att såsom sin uppfattning uttala, att det hade varit för staden lyckligast och bäst, om kommitterade framlagt på en gång ett fullständigt förslag till ordnande af de tekniska hjälpkrafterna.

I synnerhet hade detta varit önskvärdt därför, att Stadsfullmäktige då från början kunnat få en föreställning om de årliga utgifterna för stadskassan, som blifvit en följd af denna organisation. Att utgifterna icke komma att stanna vid de siffror, kommitterade framlagt i fråga om byggnadschefens och stadsarkitektens aflöningar torde vara uppenbart. Äfven hade det varit önskvärdt, att fullständiga instruktionsförslag på samma gång förelegat. Detta är dock af underordnad betydelse, blott det, såsom Drätselkammaren erinrat, tillses, att ingen befattning besättes med innehafvare, innan instruktion blifvit af Stadsfullmäktige antagen.

Beredningsutskottet skulle sålunda hälst se, att ärendet återremitterades till förnyad kommittébehandling med uppdrag för kommitterade att på en gång inkomma med ett fullständigt förslag till ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter.

Men som Utskottet likväl förutser möjligheten af, att Stadsfullmäktige nu vilja fatta definitivt beslut i anledning af det föreliggande förslaget, vill Utskottet dock närmare uttala sig i fråga om samma förslag och därvid till en början förena sig uti hvad Drätselkammaren anfört.

Utskottet tillstyrker sålunda Drätselkammarens ändringsförslag beträffande punkt 2:o) af kommitterades förslag angående sättet för byggnadschefens tillsättande.

Vidare vill Utskottet såsom formliga yrkanden upptaga följande af Drätselkammaren uttalade önskemål och erinringar, nämligen,

att till bestridande af en del af byggnadschefens aflöning ur hamnkassan anvisas ett årligt belopp af 1,000 kronor,

samt att, innan byggnadschefsplatsen besättes, den blifvande instruktionen för byggnadschefen skall vara af Stadsfullmäktige antagen.

Enligt kommitterades förslag skulle för byggnadschefen gälla detsamma, som för stadens tjänstemän i allmänhet är stadgadt i fråga om rättighet att åtaga sig aflönade uppdrag utom tjänsten. Då byggnadschefens tjänsteåligganden med säkerhet komma att upptaga hans tid fullständigt och aflöningen föreslagits så hög, att byggnadschefen bör vara oberoende af andra inkomster, får utskottet hemställa, att Stadsfullmäktige ville besluta,

att i instruktionen för byggnadschefen skall inflyta bestämmelse om, att denne icke under några förhållanden äger åtaga sig aflönade uppdrag utom tjänsten.

Som det är af yttersta vikt, att det definitiva utseendet af byggnadschef sker efter sorgfällig pröfning såväl i betraktande af den stora befogenhet och omfattande verksamhet, som skall tillkomma denne tjänsteman, som ock med hänsyn till den jämförelsevis stora utgift för stadskassan, som med tjänstens inrättande är förenad, får Utskottet slutligen föreslå att Stadsfullmäktige måtte besluta,

att byggnadschefsplatsen skall till en början efter ansökningar och förberedelse i den ordning, Drätselkammaren föreslagit, tillsättas på förordnande för tre år utan rätt till uppsägning å någondera sidan,

att vid utgången af dessa tre år efter nya ansökningar och förberedelse af valet på sätt nyss är sagdt, åter företages val af byggnadschef,

samt att, därest vid detta senare val den förut tillförordnade byggnadschefen erhåller majoritet, denne skall uppföras på ordinarie stat, hvarefter för honom skall gälla den af kommitterade föreslagna bestämmelsen om uppsägning,

men att, om en annan person vid det senare valtillfället erhåller majoritet, valet åter skall afse förordnande på tre år,

och så vidare.

Västerås den 19 April 1909.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

N:o 27.

Utredningsmännens i Emil Teodor Fryklunds dödsbo skrifvelse med redovisning af Västerås stad tillkommande testamentsmedel.

"Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Handlanden Elof Fryklunds änka Johanna Charlotta Fryklund, född Blomberg, hvilken aflidit den 18 September 1905 och såsom ende arfvinge efterlämnat sonen Grosshandlaren Emil Teodor Fryklund, hade genom ett den 28 juli 1904 upprättadt testamente bl. a. förordnat, att hennes efterlämnade fasta egendom N:o 18 i kvarteret Hjorten med adress N:o 46 vid Sturegatan i Stockholm skulle tillfalla hennes nyssnämnde son, dock i fråga om hälften af berörda egendom med den inskränkning, att densamma icke under sonens lifstid finge försäljas, bortgifvas eller med inteckning besväras, och skulle sonen ej heller äga rättighet att genom testamente eller annorledes förfoga däröfver i vidsträcktare mån än beträffande det öfverskott i värde, som kunde visa sig, sedan vissa i samma testamente omförmälda dispositoner blifvit tillgodosedda, i hvilket afseende testamentet föreskref att efter hennes mera nämnda sons frånfälle följande belopp skulle utgå, nämligen:

till Västerås stad att af dess Stadsfullmäktige förvaltas Tiotusen (10,000: —) kronor med föreskrift att räntan däraf skulle årligen hvarje jul utdelas till fem à sex fattiga familjer eller änkor; och

till Stockholms stad att af dess Stadsfullmäktige förvaltas Sjuttiofemtusen (75,000: —) kronor, däraf räntan skulle till hvarje jul utdelas i poster à 100 kronor till fattiga änkor eller ogifta kvinnor och företrädesvis till sömmerskor.

Såsom af bifogade transsumt af den 25 oktober 1905 förrättade bouppteckningen efter Änkefru Fryklund framgår, visade det sig emellertid att hon allenast ägde $^3/_4$ af fasta egendomen N:o 18 i kvarteret Hjorten. Återstående $^1/_4$ tillhörde sonen, som därå erhållit lagfart den 2 Februari 1885. Den i Änkefru Fryklunds testamente föreskrifna inskränkningen i Grosshandlaren Fryklunds äganderätt till hälften af merberörda fastighet N:o 18 i kvarteret Hjorten, kom följaktligen, såsom också framgår af bifogade afskrift af det den 5 Juni 1906 för Grosshandlaren Fryklund utfärdade lagfartsbeviset, att gälla allenast $^3/_8$ af sagda fastighet.

Sedan bemälde Grosshandlaren Emil Teodor Fryklund den 6 Oktober 1906 aflidit samt undertecknade genom testamente förordnade utredningsmän i hans dödsbo, med godkännande af ej mindre Stadsfullmäktige i Västerås än äfven Stockholms stads Drätselnämnds Första Afdelning till Byggmästaren Pehr Nilsson försålt sterbhusets fastighet N:o 18 i kvarteret Hjorten i Stockholm för en köpeskilling af 320,000: — kronor och sedan köpeskillingslikviden numera i behörig ordning ägt rum, hafva vi härmed äran öfverlämna

Redovisning

för de medel som enligt Änkefru Johanna Charlotta Fryklunds den 28 Juli 1904 upprättade testamente tillkomma Västerås stad:

Köpeskilling för fastigheten N:o 18 kvarteret Hjorten . . . . . 320,000: —

Härifrån afgå:

1:o) följande i Boupptecknigen upptagna fastigheten rörande skulder:			
Till Stockholms stads Brandförsäkringskontor för återstående fastigheten gravérande premielån	1,350: 30		
Häraf har dock nye ägaren öfvertagit betalningsansvaret för den 1/1 09 återstående premielån	349: 90	1,000: 40	
Till Stockholm stads Brandförsäkringskontor enligt i fastigheten intecknade skuldsedlar		117,000: —	
Ränta		4,036: 50	
Utskylder		1,062: 28	
Vatten- och renhållningsafgift		71: —	
Till A.-B. Sleipner för gårdsrenhållning		55: —	
» Stockholms Gasverk		47: 88	
» Till Arkitekten Wallin för utförande af div. ändringsarbeten inom fastigheten		4,322: 35	
Till Josef Rydell för div. reparationer		515: —	
» K. Johansson » » »		11: 50	
» P. F. Lindström » » »		278: 10	
» Jakob Jakobsson » » »		67: 50	
» Carl Bouvin » » »		32: 25	
» E. E. Berggren » » »		48: 60	
» K. Nilsson » » »		8: 25	
» Zetterqvist & Löfgren » » »		98: 68	
» Frithiof Jonsson » » »		16: 80	
2:o) Hälften af stämpelkostnaden för nye ägarens lagfart		960: —	129,632: 09
alltså behållning vid fastighetsförsäljningen			190,367: 91

3/5 af detta belopp Kr. Etthundranittiotusentrehundrasextiosju och 91 öre (190,367: 91) utgör Kr. 71,387: 97.

Af detta belopp Kr. 71,387: 97 tillkomma 10/85 eller Kr. 8,398: 58 Västerås stad och 75/85 eller Kr. 62,989: 39 Stockholms stad.

Västerås stad eger alltså utbekomma:

i kapital		8,398: 58	
med afdrag af förskjuten boupptecknigsstämpel		296: —	8,102: 58
jämte 5 % ränta härå från den 6/10 06—21/4 09			1,029: 68
		Kronor	9,132: 26

Stockholm den 20 april 1909.

E. Lidforss. **Leodor Levy.**

Västerås, Vestmanl. Alleh:s tryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 29 April VI.

N:o 28.

Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse i anledning af förslaget om anläggande af nytt elektricitetsverk.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed såsom ett tillägg till förut lämnade utredningar för nya elektricitetsverket öfverlämna ett yttrande, som direktören för Göteborgs stads elektriktricitetsverk ingeniör E. Wikander afgifvit med anledning af herrar A. Sundströms, A. Danielssons och Edv. Karlssons vid frågans behandling inom Drätselkammaren afgifna reservation.

Västerås den 28 April 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Viktor Åsberg.

Gerh. Gustafsson.

Då jag deltagit i utarbetandet af det förslag till nytt elektricitetsverk, som förelagts herrar Stadsfullmäktige till granskning och godkännande, ber jag att med några ord få bemöta den kritik öfver detsamma, som framlagts i herrar Sundströms, Danielssons och Edv. Karlssons reservation. Jag skall i det följande punkt för punkt genomgå denna kritik.

Byggnadens utförande. Hvad först angår byggnadens utstyrsel, så delar jag fullständigt herrar reservanters åsikt, att den bör utföras i enkel stil och med begränsade kostnader. Jag tror mig äfven kunna räkna på att herrar reservanter dela *min* uppfattning, att ett visst värde måste läggas på, att en kommunal byggnad, belägen vid en af stadens mest besökta parker, får en exteriör, som ej vanpryder staden.

Arkitekt Hahrs förslag är, enligt den uppfattning jag vunnit, sådant, att det *uppfyller begge dessa ändamål.* Jag har sällan sett ett dylikt byggnadsverk, där ett så tilltalande yttre uppnåtts med så små medel som här.

Det är ju möjligt att kostnaden kan något reduceras ifall man ersätter tegeltaket med ett plåttak, plockar bort de bitar af naturlig sten, som finnas på några ställen af fasaderna, samt utför byggnaden i puts, men jag tror, att dessa reduktioner

bli så obetydliga, att det ej lönar sig att för deras skull förstöra en byggnad, som eljest torde bli en prydnad för staden.

Jag håller det för öfrigt för mycket tvifvelaktigt, om kostnaderna för putsen blifva lägre än för teglet, då det lär vara arkitektens åsigt, att icke fasadtegel utan vanligt tegel skall användas. Hvad som däremot torde vara otvifvelaktigt är, att putsen blir mycket dyrare i underhåll än en tegelfasad, och att de besparingar, som möjligen kunna göras vid anläggningen, uppvägas genom de högre underhållskostnaderna för putsen.

Det är dessa skäl, som föranledt mig att tillstyrka Arkitekt Hahrs projekt.

Skulle emellertid sakkunnige inom Stadsfullmäktige anse, att den skillnad, som kan uppstå genom förenklingar af byggnaden, är större än jag trott mig finna, är det ju ingenting som hindrar att alternativa anbud inhämtas öfver byggnadens uppförande på ett billigare sätt.

Anordnandet af bostadslägenheten inom centralen medför den stora fördelen, att maskinmästaren alltid är till hands, ifall något skulle inträffa, som gör hans ingripande nödvändigt. Vid ett så dyrbart verk som det föreslagna är detta af stort värde. Bostaden är belägen så långt borta från dieselmotorerna, att någon olägenhet ej kan väntas uppstå därigenom. I Norrköping är t. o. m. både direktörens bostad och kontoren sammanbyggda med dieselcentralen utan att detta haft menliga följder.

Bostaden upptager f. ö. så litet utrymme, att det knappast varit möjligt att göra huset mindre, ifall den uteslutits.

Hvad angår byggnadens uppförande i gatulinjen åt Sturegatan, så skulle jag verkligen hafva förordat detta, ifall det ej varit otvifvelaktigt, att batterihuset, d. v. s. den del af byggnaden, som innehåller batterier, instrumentering etc., kommer att bli kortare än själfva maskinhallen.

Hade man börjat batterihuset i gatulinjen, så hade det vid full utbyggnad af maskinhallen kommit att ligga i ena ändan af denna och därmed instrumenttaflan kommit att ligga på en mindre lämplig plats. Nu kommer det att ligga ungefär i midten, hvilket medför en lättare skötsel, bättre öfversigt och underlättar maskinledningarnes placering.

Det har vid de hittills utförda centralerna visat sig, att hvarken någon oangenäm lukt eller någon generande skakning uppträdt.

Den motoriska anläggningen. Frånsedt byggnaden, synes det särskildt vara valet af dieselmotorer i stället för ångmaskiner, som väckt reservanternas tvekan.

Det är ju lätt förklarligt, att herrar reservanter, som tydligen äro fullständigt utan vetskap om det segertåg, dieselmotorn gjort, hysa ett visst misstroende till denna för den stora allmänheten ännu relativt litet kända motor. Men att en, som det uppgifves, i facket mycket anlitad konsulterande ingeniör skall vara så okunnig om de driftresultat, som ernåtts, att han hyser betänkligheter emot dieselmotorns användande och t. o. m. *tror att den ej lämpar sig för kontinuerlig drift*, det förefaller mig mycket egendomligt.

De upplysningar, hvilka Ingeniör Gustafsson erhållit ifrån de elektricitetsverk, där dieselmotorer användts, vederlägga så grundligt denna konsulterande ingeniörs åsikter, att det torde vara öfverflödigt att vidare spilla tid på dylika fantasier.

En annan fråga är, huruvida driften med dieselmotorer ställer sig billigare eller i andra afseenden fördelaktigare än ångdrift.

Häröfver hafva ett stort antal utredningar gjorts för olika städer vid anläggandet af deras respektive elektricitetsverk. Såsom exempel förtjäna särskildt att nämnas *Karlskona* och *Uppsala,* där utredningarne gjorts för den förra af elektriska Pröfningsanstalten i Stockholm, för den senare af Bergman & C:o A. B. och Ingeniör Anders Rosborg, Stockholm.

Uppsala är af särskildt intresse, emedan de där inhämtade konkurrensanbuden och på basis häraf gjorda mycket omfattande utredningar, för hvilka Ingeniör Gustafson redogjort, visade dieseldriftens absoluta öfverlägsenhet både i anläggnings- och driftkostnad, och står Uppsala nu i begrepp att i samma central, där gasmotorerna stå, uppställa en dieselmotor på 350 hkr. Hälsingborg, som redan har en ångcentral, har äfvenledes, oaktadt den komplikation som uppstår genom två olika system, öfvergått till dieseldrift.

Bland öfriga städer, som efter verkställd noggrann utredning låtit för sina elektricitetsverk uppsätta dieselmotorer, märkas Norrköping, Landskrona, Lund, Ronneby, Södertälge, Visby m. fl.

Alla här nämnda motorer äro afsedda för kontinuerlig drift.

Det förefaller mig ganska märkvärdigt att herrar reservanter, som, när det gäller byggnader, äro så sparsamt anlagda, orda om dyrbara och tidsödande undersökningar af möjligheten att använda den i detta fall otvifvelaktigt dyrbarare ångdriften.

Förutom sin prisbillighet äro dieselmotorerna öfverlägsna ångmaskinerna i några afseenden, hvilkas betydelse knappast kan öfverskattas, nämligen:

1) att de erfordra så liten skötsel, att de vid evt. sträjk kunna skötas af elektricitetsverkets ingeniörspersonal under ganska lång tid,

2) att de kunna igångsättas på mindre än 5 minuter under det att vanliga rörpannor kunna ge ånga först 2—3 timmar efter det de uppeldats.

Hvad angår frågan om öfverbelastningen så har jag själf funnit, att dieselmotorerna kunna öfverbelastas med åtminstone 10 till 15 % under flera timmar.

Hvad ångmaskiner angår så beror föreställningen om deras större öfverbelastningsförmåga endast på det gamla bruket att beräkna deras hästkraftantal efter den s. k. normaleffekten istället för efter de högsta hästkraftantal, de normalt kunna afgifva.

Spänningens höjning till 2×220 volt.

I reservationen kriticeras den för länge sedan beslutade ökningen af spänningen.

Jag har icke haft tillfälle att närmare undersöka, huru kostnaderna och andra faktorer, som influera på valet af spänning, ställa sig i detta fall utan måste hänvisa till den utredning, som Ingeniör Gustafson lämnat.

Däremot ber jag att i korthet få belysa kvalitén af den kritik, som i reservationen utöfvas på den beslutade spänningsökningen.

Herrar reservanter säga, att den högre spänningen föranleder högre pris på belysningsströmmen. I verkligheten blir ju förhållandet alldeles omvändt. Hurudana åsikterna än äro angående spänningarne, om en sak har aldrig tvifvel rådt, nämligen därom, att priset på strömmen kan sättas lägre ju högre spänning man använder.

Vidare säga de, att det genom beslutet om öfvergång till den högre spänningen blir svårare och dyrare att utifrån skaffa staden elektrisk kraft. För hvar och en, som har äfven den mäst minimala sakkunskap, är det bekant att spänningen på likströmssidan ej har det allra ringaste att göra med kostnaden för den kraft, som eventuellt kan komma att köpas utifrån.

Slutligen vill jag tillägga, att den konsulterande ingeniör, som bistått reservanterna, visat sig så ovetande om hithörande frågor, att man ej nog allvarligt kan beklaga, att ett för stadens framtida utveckling så viktigt arbete som det nya elektricitetsverket vedervågas genom en så helt dilettantmässig kritik.

Västerås den 24 april 1909.

Einar Wikander.

Västerås, Vestmanl. Alleh:s tryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 27 Maj VII.

N:o 29.

Magistratens skrifvelse i fråga om val af andre stadsläkare.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Bifogade till Magistraten inom rätt tid inkomna ansökningar från andre stadsläkaren i Lysekil medicine licentiaten Carl Adolf Blume och tillförordnade andre stadsläkaren här i staden medicine licentiaten Carl Olof Idar om erhållande af andre stadsläkaretjänsten i Västerås tillika med Kungl. Medicinalstyrelsens yttrande öfver de sökandes kompetens jämte ett utdrag af Hälsovårdsnämndens protokoll i ämnet får Magistraten härhos till Stadsfullmäktige öfverlämna under anhållan

att Stadsfullmäktige ville bland de sökande utse en till andre stadsläkare här i staden.

Såsom eget utlåtande får Magistraten åberopa hvad Hälsovårdsnämnden anfört.

Västerås rådhus den 22 April 1909.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Utdrag af protokoll, hållet vid Hälsovårdsnämndens i Västerås sammanträde den 14 April 1909.

§ 36.

Med begäran om Hälsovårdsnämndens yttrande hade Magistraten öfverlämnat inkomna ansökningar till ledigförklarade andre stadsläkaretjänsten här i staden, nämligen från andre stadsläkaren i Lysekil medicine licentiaten Carl Adolf Riber Blume och t. f. andre stadsläkaren här i staden medicine licentiaten Carl Olof Idar, hvilka båda enligt Kungl. Medicinalstyrelsens skrifvelse till Magistraten af den 2 innevarande April förklarats vara kompetente till den sökta befattningen.

Efter granskning af ansökningshandlingarne beslöt Hälsovårdsnämnden uttala, att Nämnden ansåge båda sökandena lämpliga till tjänstens erhållande samt att Nämnden med erkännande af D:r Blumes större meriter, dock ville på grund af den personliga kännedom, som Nämnden ägde om D:r Idars verksamhet härstädes såsom förordnad extra läkare i anledning af den under sist förflutne vinter rådande häftiga

epidemi af skarlakansfeber och difteri samt såsom tillförordnad stadsläkare äfvensom hans läkareverksamhet i öfrigt här i staden, förorda D:r Idar till erhållande af andre stadsläkaretjänsten.

Som ofvan.

In fidem

Theofil Öberg.

Till Magistraten i Västerås.

Med anledning af Eder skrifvelse till Kungl. Medicinalstyrelsen af den 20 nästlidne Mars får Kungl. Styrelsen, återställande de med skrifvelsen inkomna ansökningshandlingarna, härigenom meddela, att medicine licentiaterna Carl Adolf Riber Blume och Carl Olof Idar Idar äro kompetenta till den af dem sökta andra stadsläkartjänsten i Västerås, för hvilken tjänsts innehafvare tjänsteårsberäkning medgifvits genom Kungl. brefvet den 19 Mars 1909; och torde Kungl. Styrelsen framdeles i god tid få motse underrättelse om hvilkendera af sökandena varder till tjänsten antagen med uppgift å tillträdesdagen, på det den antagne läkaren må varda härstädes antecknad till åtnjutande af tjänsteårsberäkning jämlikt förenämnda Kungl. bref.

Stockholm den 2 april 1909.

Klas Linroth.

A. E. Bastman.

Till Magistraten i Västerås.

Med bifogande af vederbörlig tjänste- och meritförteckning får undertecknad härmed anmäla sig som sökande till nyinrättade 2:dra stadsläkaretjänsten i Västerås stad.

Vördsamt

Riber Blume,
II. stadsläkare.

Lysekil den 4 Mars 1909.

Merit- och tjänsteförteckning.

Undertecknad, som är född den 8 November 1869, blef medicine kandidat vid Uppsala universitet den 13 Mars 1895, med följande betyg:

i anatomi:	med utmärkt beröm godkänd . . .	2½
i histologi:	med beröm godkänd	2
i fysiologi:	icke utan beröm godkänd	1½
i medicinsk kemi:	med beröm godkänd	2
i farmakologi:	icke utan beröm godkänd	1½
i allmän patologi:	med beröm godkänd	2
i medicinens historia:	icke utan beröm godkänd	1½
	Summa betyg	13

blef medicine licentiat vid Medico-Kirurgiska Institutet i Stockholm den 11 Mars 1899, med följande betyg:

i medicin:	med beröm godkänd	2
i pediatrik:	med beröm godkänd	2
i kirurgi:	icke utan beröm godkänd . .	1½
i oftalmiatrik:	med beröm godkänd	2
i obstetrik och gynekologi:	icke utan beröm godkänd . .	1½
i patologisk anatomi:	med beröm godkänd	2
i rätts- och statsmedicin:	godkänd	1
	Summa betyg	12

TJÄNSTEFÖRTECKNING.

Från och med			Till och med			Tjänstebefattningar	Tjänstetid					
							Före legitimationen			Efter legitimationen		
										I civil läkaretjänst		
år	mån.	dag	år	mån.	dag		år	mån	dag	år	mån	dag
1897	Aug.	20	1897	Sept.	18	extra läkare i Södra Unnaryd	—	1	—	—	—	—
1897	Sept.	20	1897	Okt.	4	extra läkare i Gislaved	—	—	15	—	—	—
1898	Aug.	19	1898	Aug.	22	extra läkare i Gislaved	—	—	4	—	—	—
1899	April	29	1899	Maj	31	lasarettsläkare i Finspong	—	—	—	—	1	3
1899	Sept.	4	1899	Nov.	30	förste prov.-läkarekurs i Stockholm	—	—	—	—	2	28
1900	Jan.	11	1900	Maj	31	extra prov.-läkare i Lysekil	—	—	—	—	4	21
1900	Juni	15	1900	Juli	14	prov.-läkare i Vernamo	—	—	—	—	1	—
1900	Juli	23	1900	Sept.	5	prov.-läkare i Tibble	—	—	—	—	1	15
1900	Sept.	10	1900	Okt.	9	extra prov.-läkare i Lysekil	—	—	—	—	1	—
1901	Jan.	12	1901	Juni	6	extra prov.-läkare i Lysekil	—	—	—	—	4	26
1901	Juni	27	1901	Aug.	10	utrikes studieresa (tjänsteårsberäkn.)	—	—	—	—	1	15
1901	Sept.	1	1901	Dec.	31	extra prov.-läkare i Lysekil	—	—	—	—	4	2
1902	Jan.	1	1902	Maj	31	extra prov.-läkare i Lysekil	—	—	—	—	5	1
1902	Juni	1	1905	Mars	27	extra prov.-läkare i Lysekil	—	—	—	2	9	27
1905	April	17	1905	Juli	30	t. f. I. stadsläkare i Lysekil	—	—	—	—	3	15
1905	Aug.	1	tillsvidare			II. stadsläkare i Lysekil.						

MERITFÖRTECKNING.

1899	Sept.	4	1899	Nov.	30	förste prov.-läkarekurs i Stockholm	—	—	—	—	2	28
1901	Juni	27	1901	Aug.	30	utrikes studieresa till Berlin med tjänsteårsberäkning	—	—	—	—	1	15
1905	Okt.	9	1905	Nov.	4	fortsettelseskursus for Læger vid Kommunehospitalet i København	—	—	—	—	—	—
1907	Sept.	25	1907	Nov.	12	studier vid Malmö Allmänna sjukhus, Kirurgiska-, Medicinska- och Gynekologiska afdelningen	—	—	—	—	—	—
1907	Nov.	14	1907	Nov.	30	studier vid Österåsens lungsotssanatorium	—	—	—	—	—	

Att ofvanstående uppgifter äro öfverensstämmande med oss förevisade orginalhandlingar samt att D:r R. Blume fortfarande kvarstår i sin här ofvan sist omförmälda tjänst

Intyga

Axel Sundberg,
Borgmästare.

Elias Sandell,
Stadsfiskal.

Till Magistraten i Västerås.

Under åberopande af bilagda merit- och tjänsteförteckning får jag härmed vördsamt anmäla mig som sökande till andra stadsläkaretjänsten i Västerås.

Västerås den 27 Februari 1909.

Carl Idar,
med. lic.

Merit- och tjänsteförteckning.

Undertecknad, som är född den 18 Januari 1879, blef medicine kandidat vid Karolinska Institutet den 14 September 1901, med följande betyg:

i anatomi:	med beröm godkänd	2
i histologi:	med utmärkt beröm godkänd	2½
i fysiologi:	icke utan beröm godkänd . .	1½
i medicinsk kemi:	med beröm godkänd	2
i farmakologi:	med beröm godkänd	2
i allmän patologi:	icke utan beröm godkänd . .	1½
i medicinens historia:	godkänd	1
	Summa betyg	12½

blef medicine licentiat vid Karolinska Institutet den 29 November 1905, med följande betyg:

i medicin:	med beröm godkänd	2
i pediatrik:	med beröm godkänd	2
i kirurgi:	med beröm godkänd	2
i oftalmiatrik:	med beröm godkänd	2
i obstetrik och gynekologi:	icke utan beröm godkänd . .	1½
i patologisk anatomi:	med beröm godkänd	2
i rätts- och statsmedicin:	med beröm godkänd	2
	Summa betyg	13½

TJÄNSTEFÖRTECKNING.

Från och med			Till och med			Tjänstebefattningar.	Tjänstetid.					
							Före legitimationen			Efter legitimationen		
										I civil läkaretjänst		
år	mån.	dag	år	mån.	dag		år	mån	dag	år	mån	dag
1903	Juni	1	1903	Aug.	31	underläkare vid Djursätra brunns- och badanstalt	—	—	—	—	—	—
1904	Juni	1	1904	Aug.	31	underläkare vid Djursätra brunns- och badanstalt	—	—	—	—	—	—
1905	Juni	1	1905	Juni	30	t. f. amanuens vid Serafimerlasarettets medicinska poliklinik	—	—	—	—	—	—
1906	Jan.	12	1906	Jan.	17	bestridt stadsläkaretjänsten i Mariefred	—	—	—	—	—	—
906	Febr.	1	1907	Maj	16	andra underläkare vid Gefle lasarett	—	—	—	1	3	16
1907	Juni	1	907	Aug.	31	t. f. stadsläkare i Säter	—	—	—	—	3	—
908	Febr.	24	1908	Mars	8	t. f. stadsläkare i Västerås	—	—	—	—	—	—
1908	Juni	21	1908	Jan.	1	» » » »	—	—	—	—	1	11
1908	Dec.	1	1909	Febr.	17	Extra läkare » »	—	—	—	—	2	17
1909	Febr.	18	—	—	—	t. f. andre stadsläkare i Västerås	—	—	—	—	—	—

Undertecknad har dessutom som Svenska Nationalföreningens mot tuberkulos stipendiat vistats vid Hessleby sanatorium under Oktober och November månader 1908.

Västerås den 27 Febr. 1909.

Carl Idar.

Att ofvanstående uppgifter äro öfverensstämmande med oss förevisade originalhandlingar, intyga:

Gust. Andersson. Västerås.

K. G. Tingvall. Västerås.

(Afskrift).

Doktor Carl Idar har från den 1 Februari 1906 till och med den 16 Maj 1907 varit underläkare vid Gefle lasarett. Han har därunder med stor samvetsgrannhet, allvar och skicklighet fullgjort alla sina åligganden samt med ömhet och välvilja behandlat de sjuka, hvilket härmed med nöje intygas.

Gefle lasarett den 16 Maj 1907.

Erik Lindström,
Öfverläkare.

Afskriftens öfverensstämmelse med originalet intygas:

Gust. Anderson, Västerås.

K. G. Tingvall, Västerås.

N:o 30.

Revisionsberättelse öfver Västerås spritbolags räkenskaper och förvaltning för försäljningsåret 1/10 1907—3/12 1908.

Undertecknade i vederbörlig ordning utsedde att granska Västerås Spritbolags räkenskaper och förvaltning för försäljningsåret den 1 Oktober 1907 till och med den 31 December 1908 hafva sammanträdt i Västerås den 8 Mars 1909 och få öfver den verkstälda revisionen afgifva följande

Revisionsberättelse.

Af tillgängliga handlingar rörande bolaget samt räkenskaperna hafva vi inhämtat:

att sedan Konungens Befallningshafvande i länet genom beslut den 13 Juli 1907 antagit ett af Västerås Spritbolag gjordt anbud om öfvertagande för tiden från den 1 Oktober 1907 till och med den 31 December 1910 af all minuthandel med och utskänkning af brännvin i staden Västerås vid de i behörig ordning fastställda en minuthandels- och sju utskänkningsrättigheter, så har magistraten därstädes med berörda bolag upprättat kontrakt den 19 Juli samma år om öfvertagande af omförmälta försäljningsrättigheter;

att bolaget, som under räkenskapsåret bestått af nio personer till ledamöter i styrelsen, utsett herrar B Fjellman, C. A. Palmén och Alb. Öhman, hvarjämte till styrelseledamöter insatts utaf länets Landsting och Hushållningssällskapets Förvaltningsutskott herrar C. G. Palm och Grefve F. W. Cronstedt;

att Konungens Befallningshafvande till ombud för utöfvande af tillsyn öfver bolagets verksamhet utsett Landskamreraren O. Åkerrén;

att af omförmälta åtta försäljningsrättigheter, för hvilka årsafgift under året erlagts, bolaget själft utöfvat en minuthandels- och två utskänkningsrättigheter, hvaremot två utskänkningsrättigheter under året icke användts samt öfriga tre utskänkningsrättigheter med Konungens Befallningshafvandes tillstånd åt andra personer upplåtits, nämligen åt Källarmästaren Eric Henzell en utskänkningsrättighet att bedrifvas å stadshuset och en dylik att utöfvas å ön Elba under sommarmånaderna, allt mot en årlig afgift af 1,200 kr. samt åt fru Teresia Möller en utskänkningsrättighet att bedrifvas i gården N:o 6 Nedre Kungsgatan mot en afgift af 1,000 kronor;

att vid inventering af bolagets tillgångar vid försäljningsårets slut närvarit herr Friherre Adolf Ehrensvärd och herr J. H. Tersmeden, hvilka af föregående års revisorer blifvit därtill utsedda, samt

verksamhet enligt räkenskaperna gifvit följande resultat:

	Försäljning					Bruttovinst	
	Minut-handel	Utskänk-ning	Summa liter	Kronor			
...hvin, varmrenadt, red. till 50 %	347,262	37,228	384,490	621,708	52	234,453	88
» andra slag	3,049	2,498	5,547	14,402	52	5,336	29
...in sprit	993	—	993	1,539	55	237	01
Konjak, rom och arrak	71,865	7,180	79,045	174,562	79	80,022	22
Punsch och likör	8,092	16,062	24,154	71,849	65	22,287	52
Viner, 5,829 liter	—	—	—	13,342	84	1,850	07
Maltdrycker, 69,175 liter	—	—	—	31,759	34	11,092	29
Denaturerad sprit, 2,082 liter	—		—	1,172	32	223	56
Räntor m. m.	—	—	—	—	—	9,560	87
Afgift för öfverlåtna rättigheter	—	—	—	—	—	2,200	—
Summa	431,261	62,968	494,229	930,337	53	367,263	71

Omkostnaderna hafva utgjort:

Aflöningar: styrelsen	2,650: —			
verkst. direktören	6,250: —			
öfrig personal	28,317: 01	37,217: 01		
Hyror		19,787: 50		
Utskylder		28,879: 56		
Revisionskostnader		395: 10		
Öfriga omkostnader		31,115: 28	117,394:	45
Försäljningsafgift		1,800: —		
Vinst: Västerås stad	119,073: 24			
Statskontoret	128,996: 02	248,069: 26	249,869:	26
		Summa	367,263:	71

Bolagets ställning vid försäljningsårets slut visar:

Tillgångar:

Varulager	52,210: 23
Diverse inventarier	13,592: 19
Upp- och Afskrifning	36,873: 75
Deposition	173,090: 42
Tomglas och socker m. m.	2,635: 67
Diverse debitorer	7,193: 55
Fast egendom	35,000: —
Kassa	942: 09
Summa Kr.	321,537: 90

Skulder:

Diverse kreditorer	48,4
Reserverade utskylder	25,0
Vinst	248,06
Summa Kr.	321,537

Priset för varmrenadt brännvin för liter har under räkenskapsåret utgjort vi försäljning:

genom utskänkning	Kr. 2: 40
till belopp af en liter	„ 1: 50
i större parti	„ 1: 30—1: 20

Aflöningarne till bolagets personal hafva under räkenskapsåret utgått dels kontant och dels genom åtskilliga förmåner såsom fria utskylder, hyresbidrag m m. Krogföreståndarne hafva dessutom berättigats att för egen räkning försälja mat, kaffe och läskedrycker m. m., hvaremot all försäljning af spirituosa, viner och maltdrycker skett för bolagets räkning.

Att deltaga i inventeringen af bolagets tillgångar vid löpande försäljningsårs slut hafva vi utsett f d. Öfverstelöjtnanten Friherre Adolf Ehrenswärd och herr J. H. Tersmeden med Kamreraren Hugo Baalack samt f. d. Majoren Ernst Schürer von Waldheim till suppleanter.

Räkenskaperna, som före revisionen blifvit siffergranskade af undertecknad, Ehrenswärd, äro förda med mycken ordning och reda samt utgifterna fullständigt verificerade; Och som ingen anmärkning förekommit mot dem eller den företedda tablån öfver varuomsättningen eller mot förvaltningen i öfrigt samt vi anse, att bolaget förvaltats i öfverensstämmelse med det i 15 § mom. 1 af Kungl. förordningen i ämnet den 9 Juni 1905 angifna syfte, få vi tillstyrka ansvarsfrihet för den tid, revisionen omfattar.

Västerås den 10 Mars 1909.

John Lange,
Konungens Befallningshafvandes ombud.

Frans Schartau,
för landstinget.

L. L. Lorichs,
för Hushållningssällskapet.

Adolf Ehrenswärd,
för staden.

Hugo Baalach,
för staden.

N:o 31.

Direktören Frans Johanssons motion ang. stadens öfvertagande af befintliga gator inom byggnadsområdet Annedal.

Till Herrar Stadsfullmäktige.

Undertecknade lägenhets- och tomtägare å byggnadsområdet Annedal å Västerås stads västra område vilja härmed till Västerås stad kostnadsfritt öfverlämna inom området befintliga gator enligt bifogad plankarta innehållande i areal 3,327,· kv.-meter.

Gatorna äro planlagda med kör- och gångbannr, samt kloakledning med t-rör inledda till hvarje tomt, hvilket tillsammans har kräft en kostnad af 6,022 kronor 69 öre.

Och vilja vi framställa såsom villkor att staden åtager sig allt underhåll af gatorna, snöplogning jämte hämtning af latrin och spillning. Som ofvannämnda område är ganska tätt bebyggdt vilja vi äfven framställa, att inom en tid af 2 år erhålla något slag af gatubelysning inom området.

Som någon vattenbrist för närvarande ej är rådande våga vi ej såsom villkor uppställa någon begäran om att få vattenledning utdraget till området utan vilja vi öfverlämna det till herrar fullmäktiges öfvervägande.

Som området Annedal inom en snar framtid antagligen kommer inom stadsplanen vilja vi göra herrar fullmäktige uppmärksamma på bifogad § N:o 8 i områdets stadgar, som har följande lydelse: »§ 8. Medlem, som vill bebygga sin tomt skall före byggandet för styrelsen förete ritningar och förslag samt ställa sig styrelsens af föreningen godkända föreskrifter till efterrättelse, dock att föreningsmedlem, när han bebygger sin tomt, ej får ställa sitt hus närmare gatan än tre och en half (3½) meter; ej bygga mindre hus än att de innehålla två (2) rum, ej större än att de innehålla sju (7) rum, dock kan föreningen i hvarje särskildt fall medgifva att större hus får byggas».

Ofvanstående paragraf har tillkommit på tillrådan af en ledamot i kommittén för ordnandet af Västerås stads omgifningar.

Västerås i April 1909.

C. Svensson. K. J. Palm. K. L. Reuter.
C. J. Frändberg. Carl Olsson. Wilh. Nyberg. J. B. Björklund.
F. E. Pettersson. K. Larsson. Oscar Blomkvist.
C. W. Pettersson. E. V. Norborg. K. A. Andersson. F. C. Hennichs.
Albert Grönberg. C. W. Pettersson.

Förestående skrifvelse upptager jag som min motion.

Frans Johansson.

N:o 32.

Drätselkammarens skrifvelse i fråga om lösningsrätt till gården N:o 23 västra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af bifogade förteckning öfver vid Rådstufvurätten beviljade lagfarter af fastigheter på stadens grund under Mars månad år 1909 får Drätselkammaren föreslå, att, då den däri upptagna fastigheten icke erfordras för reglering eller något annat stadens ändamål, Stadsfullmäktige måtte besluta att icke göra stadens lösningsrätt till fastigheten gällande.

Västerås den 20 April 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter, *belägna å stadens grund*, under *Mars* månad 1909.

Den 1 Mars

å gården och tomten N:o 23 i Västra kvartere, som musikdirektören Hugo Bedinger, enligt köpebref den 1 Januari 1909, af Per Johan Blomqvist för 19,400 kronor tillhandlat sig, hvilken tomt innehåller 394,7 kvadratmeter, däraf 17,7 kvadratmeter på fri och egen grund och 377 kvadratmeter på stadens grund.

Västerås rådhus den 31 mars 1909.

På Rådstufvu-Rättens vägnar:

John Karlsson.

Västerås, Vestmanl. Allehs tryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 27 Maj VIII.

N:o 33.

Drätselkammarens yttrande öfver redovisningen för staden tillkommande testamentsmedel efter änkefru Johanna Charlotta Fryklund.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 29 nästlidne April till yttrande af Drätselkammaren remitterat utredningsmännen i grosshandlaren Emil Teodor Frycklunds dödsbo E. Lidforss' och Leodor Levys skrifvelse den 20 April 1909 med redovisning för de medel, som enligt änkefru Johanna Charlotta Frycklunds den 28 Juli 1904 upprättade testamente tillkomme Västerås stad, får Drätselkammaren härmed anföra följande:

Stadsfullmäktige beslöto den 28 Januari innevarande år att godkänna försäljning af dödsboets fastighet N:o 18 i kvarteret Hjorten i Stockholms stad för den i redovisningen upptagna köpesumman 320,000 kronor.

Drätselkammaren har genom de vid redovisningen fogade bilagorna öfvertygat sig om, att de afgående posterna i redovisningen äro riktiga samt att fördelningen af den behållna delen af köpeskillingen mellan Stockholms stad och Västerås stad är med testamentet öfverensstämmande.

Oaktadt Drätselkammaren anser, att det varit riktigare, om utredningsmännen redovisat den på Västerås stads andel belöpande delen af fastighetens afkastning under tiden $^{6}/_{10}$ 1906—$^{21}/_{4}$ 1909 i stället för att, såsom uti redovisningen skett, staden godtgjorts 5 proc. ränta å sin andel för samma tid, torde denna anmärkning icke utgöra tillräckligt skäl att icke godkänna redovisningen, utan får Drätselkammaren, med tillkännagifvande, att redovisningens slutsumma 9,132 kronor 26 öre blifvit till Drätselkammaren öfverlämnad, hemställa

att Stadsfullmäktige måtte godkänna ifrågavarande redovisningsräkning.

Härjämte vill Drätselkammaren föreslå,

att Stadsfullmäktige ville *dels* bestämma, att ingen utdelning från den genom ifrågavarande testamentsmedel bildade fonden måtte ske, förr än året, efter det fonden genom ränteafkastning vuxit till det i testamentet afsedda beloppet 10,000 kronor, *och dels* låta uppgöra förslag till samt fastställa närmare bestämmelser rörande fondens förvaltning och utdelningarne af fondens afkastning.

Västerås den 13 Maj 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 34.

Drätselkammarens förslag angående ändrings- och reparationsarbeten i gården N:o 1 i Norra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed anhålla, att Stadsfullmäktige ville till, i bifogade af stadens arbetschef uppgjorda kostnadsberäkning upptagna, nödvändiga ändrings- och reparationsarbeten i Zimmermanska slöjdskolefonden tillhöriga gården N:o 1 i Norra kvarteret af fondens medel anslå ett belopp af 2,050 kronor.

Västerås den 13 Maj 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg,

KOSTNADSBERÄKNING

för utförande af nedannämnda ändrings- och reparationsarbeten i butikslägenheten och slöjdläraren Svenssons våning i gården N:o 1 Norra kvarteret.

Nedrifning af den gamla skorstenen och uppmurning af en mindre d:o i butiken efter Kungsgatan, inberäknadt materialier och arbete . .		300: —
En luft butiksfönster	115: —	
En luft enkeldörr med stängdörr	45: —	
Lagning af yttervägg en	25: —	
47 kvmtr nytt golf med en del nya bjälkar i butik och kontor	141: —	
Lagning af väggarna omkring muren och golfsocklar i butik och kontor	35: —	
Brädfodring af väggarna i lagerrum och förstuga samt reparation af golf och trappan till gården	75: —	
En kamin med rör i butiken	60: —	
En kakelugn å kontoret	100: —	
Målning och tapetsering i butik, kontor och förstugan . .	175: —	771: —
Ändring af trappan och anskaffande af en luft dubbeldörrar till slöjdlärar Svenssons lägenhet	80: —	
Anordnande af en trappa till vinden och ändring af dörrar	75: —	
47 kvmtr nytt golf i matrummet och förmaket	141: —	
Nya golfsocklar i d:o	20: —	
Lagning af väggarna kring muren	30: —	

En flat kakelugn	150: —	
Ett skåp i köket	25: —	
Målning och tapetsering af lägenheten	300: —	
Panelning å vinden	90: —	911: —
Målning af fasaden åt gatan		68: —
	Kronor	2,050: —

Västerås den 3 Maj 1909.

P. Vict. Johansson.

N:o 35.

Drätselkammarens begäran om anslag till utläggande af en körbana i Västra Esplanaden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Enär den af Drätselkammaren nyligen försålda tomten N:o 10 B) i kvarteret Nanna saknar annan utfartsväg än till Västra Esplanaden, hvarå nu endast är utlagd en gångbana, och ägaren af sagda tomt för närvarande håller på att bebygga tomten, får Drätselkammaren härmed anhålla, att Stadsfullmäktige ville anslå ett belopp af 2,070 kronor, enligt bifogade af stadens arbetschef uppgjorda kostnadsberäkning, för utläggande af en 6 meter bred körbana i Västra Esplanaden från Västra Bergsgatan till Gustafsgatan.

Västerås den 13 Maj 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

KOSTNADSBERÄKNING

för utläggande af en 6 meter bred körbana i Västra Esplanadens östra sida från Västra Bergsgatan till Gustafsgatan:

390	kbmtr	schaktning à kr. 1: —	390: —
156	»	makadam med transport m. m. à kr. 6: —	936: —
78	»	grus à kr. 3: —	234: —
170	meter	fältstensättning af rännsten à kr. 3: —	510: —
		Kronor	2,070: —

Västerås den 12 Maj 1909.

P. Vict. Johansson.

N:o 36.

Drätselkammarens skrifvelse angående försäljning af mark i kvarteret Lorens.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af bifogade till Drätselkammaren inkomna framställning från åkaren E. A. Holmberg att få köpa ett staden tillhörigt markområde i kvarteret Lorens enligt närlagda af stadsingeniören Gewalt i April 1909 upprättade karta, utgörande i areal 355 kvadratmeter, får Drätselkammaren härmed anhålla om bemyndigande att till Holmberg försälja ifrågavarande område till ett pris af fyra kronor pr kvadratmeter, hvilket pris Holmberg förklarat sig villig betala.

Västerås den 13 Maj 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Västerås stads Drätselkammare.

Undertecknad anhåller härmed få inköpa den staden tillhöriga mark i byggnadskvarteret Lorens, som är belägen mellan Timmermansgatan och min tomt N:ris 80 & 81 i Södra kvarteret. Enligt vidfogade af stadsingeniören upprättade karta med beskrifning utgör ytan af den mark som ifrågasättes trehundrafemtiofem kvadratmeter.

Upplysningsvis vill jag meddela att efter aftal med järnhandelsfirman Axel Hygrell & C:o skall firman till mig afstå af Västerås stad inköpta 168,5 kvadratmeter, äfven upptagna å här förut omnämnda karta, mot ersättning af två kronor och 50 öre pr kvadratmeter.

Västerås den 29 April 1909.

E. A. Holmberg.

N:o 37.

Vatten- och Gasverksstyrelsens yttrande i fråga om priset på gas och elektrisk ström för stadens behof.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med återställande af en från Stadsfullmäktige den 26 sistlidne Mars till Vatten- och Gasverksstyrelsen för yttrande remitterad skrifvelse, i hvilken Drätselkammaren på anförda skäl hos Stadsfullmäktige hemställt, att all gas- och elektrisk ström, som från gas- och elektricitetsverken levereras för stadens eget behof, måtte lämnas till själfkostnadspris, får Vatten- och Gasverksstyrelsen, under framhållande af svårigheten att bestämma själfkostnadspriset, enär detta af flera orsaker, såsom t. ex. varierande pris å kol, större eller mindre underhållskostnader, för hvarje år blir ett annat, föreslå, att i stället ett lågt, men fixeradt pris bestämmes å för stadens eget behof levererad gas och elektrisk ström. Gas debiteres nu med 15 öre pr kbm. och elektrisk ström med 40 öre pr kwt. med 25 proc. rabatt, motsvarande 30 öre pr kwt. Styrelsen får därför föreslå, att gaspriset sänkes från 15 till 10 öre och strömpriset från 30 till 20 öre.

Verkens förtjänst blir då så obetydlig, att de skäl, som föranledt Drätselkammarens hemställan, då icke kunna anses mera förefinnås. I mån af ökad tillverkning vid verken och därmed förenad lägre tillverkningskostnad kan måhända priset sedermera ytterligare sänkas.

Med afseende på priset å den gas, som åtgår till gatubelysning, anser styrelsen, att någon sänkning icke f. n. kan förekomma.

Vid uppgörandet af 1908 års budget sänktes detta pris på anförda skäl från 4 till 3,6 öre pr lystimme. Vid upprättandet af 1909 års budgetförslag var styrelsen icke i tillfälle att föreslå Stadsfullmäktige sänkning af priset å gas för gatubelysning. Vid uppgörande af kommande års budgetsförslag vill styrelsen taga under ompröfning, huruvida ytterligare sänkning i gaspriset för detta ändamål kan ske.

Under åberopande af det här anförda får styrelsen föreslå,

> att, undantagandes för gatubelysning nödvändig gas, den gas och elektriska ström, som staden och dess institutioner i öfrigt förbruka, betalas för gasen med 10 öre pr kbm. och för elektriska strömmen med 20 öre pr kwt.

Västerås den 20 Maj 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Viktor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Då det synes Drätselkammaren i viss mån oegentligt, att staden och dess institutioner få erlägga samma afgifter för gas och elektrisk ström som andra större afnämare i allmänhet, hvaraf äfven blifvit en följd, att en afsevärd del af den vinst, Vatten- och Gasverksstyrelsens räkenskaper utvisa, icke utgör verklig vinst för staden, får Drätselkammaren härmed hemställa, att Stadsfullmäklige måtte bestämma,

att all gas och elektrisk ström, som från gas- och elektricitetsverken levereras för stadens eget behof, måtte lämnas till självkostnadspris.

Västerås den 11 Mars 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Västerås, Vestmanl. Allehs tryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 22 Juni IX.

N:o 38.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af Vatten- och Gasverksstyrelsens berättelse för år 1908.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed öfverlämna Vatten- och Gasverksstyrelsens till Drätselkammaren aflämnade berättelse för år 1908 jämte en därvid fogad skrifvelse, hvari styrelsen anhållit, att Drätselkammaren ville föreslå Stadsfullmäktige att lämna sitt medgifvande till af Styrelsen föreslagna större afskrifningar.

I fråga om styrelseberättelsen anser sig Drätselkammaren böra påpeka, att Vatten- och Gasverksstyrelsen af 1908 års vinst redan gjort afskrifningar å mätare och inventarier till ett sammanlagdt belopp för alla tre verken å 9,037 kronor 65 öre utan att något beslut därom af Stadsfullmäktige vid fastställandet af 1908 års budget eller eljes fattats. Det torde för öfrigt vara mycket tvifvelaktigt, om dylika afskrifningar öfver hufvud taget böra ske, då kostnaden för nyanskaffning af mätare och inventarier alltid ingår i de årliga utgifterna för verken och icke bestrides af lånemedel. Utan dessa afskrifningar skulle vinstöfverskottet från verken sålunda uppgå till 32,097 kronor 67 öre.

Som Drätselkammaren emellertid anser det lämpligast, att såväl sistberörda afskrifningsfråga som ock frågan om de större afskrifningar, som Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagit, behandlas i samband med uppgörandet af budgeten för nästkommande år, anhåller Drätselkammaren att få i sammanhang med sitt förslag till utgifts- och inkomststat för år 1910 inkomma med förslag till användning af Vatten- och Gasverksstyrelsens vinstöfverskott för år 1908 samt yttrande öfver de af styrelsen föreslagna större afskrifningarne.

Västerås den 13 Maj 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed öfverlämna 1908 års styrelseberättelse för vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Af berättelsen inhämtas, att anläggningsvärdet af stadens gamla vattenverksanläggning med tillhörande vatten- och afloppsledningar i räkenskaperna är upptaget till 486,273: 71 kronor. Lägges härtill anläggningsvärdet af stadens nya vattenverk med tillhörande vattenhufvudledning mellan detta verk och staden, är totala kostnaden för stadens vattenverk, vatten- och afloppsledningar 719,430: 42 kronor. Detta onaturligt höga värde har tillkommit på så sätt, att afskrifningar aldrig blifvit gjorda å gamla vattenverksanläggningen med tillhörande rörnät. Det anläggningsvärde, som böckerna utvisa för sistberörda anläggning, motsvarar sålunda icke anläggningens verkliga värde, som naturligtvis i betydlig grad minskats under de 21 år anläggningen varit i drift Styrelsen anser därför, att det i böckerna upptagna anläggningsvärdet af gamla vattenverksanläggningen med tillhörande rörnät bör, om också icke på en gång, så dock successivt, minskas rätt betydligt. Att uppge den summa, hvilken sistnämnda anläggning nu kan vara värd, är så godt som omöjligt. Styrelsen anser dock lämpligt att vid nästa års bokslut värdet därå nedsättes med 50,000 kronor.

1908 års vinst öfverstiger den i budgeten beräkade med 23,060: 02 kronor. I budgeten var nämligen vinsten beräknad till 51,080 kronor, men har densamma uppgått till 74,140: 02 kronor. Då under senaste åren någon afskrifning icke gjorts å elektricitetsverket, hvars anläggningsvärde, inberäknadt jordkabelanläggningen, den 31 dec. nämnda år uppgick till 248,855 kr. 62 öre, anser styrelsen lämpligt, att å sistberörda verks värde afskrifning måtte ske med det belopp, hvarmed 1908 års vinst öfverskridit den för berörda år beräknade vinsten, helst som genom anläggande af nytt elektricitetsverk för staden det gamla elektricitetsverkets värde torde blifva högst obetydligt.

Under åberopande af det här anförda får styrelsen därför anhålla, att Drätselkammaren ville, med godkännande af styrelsens ofvanberörda förslag, vid öfverlämnande af berättelsen till Stadsfullmäktige hemställa, att Stadsfullmäktige ville medgifva,

dels att vid nästa bokslut det i böckerna till 486,273: 71 kronor upptagna anläggningsvärdet af gamla vattenverksanläggningen med tillhörande vatten- och afloppsledningar finge nedsättas med 50,000 kronor;

dels ock att det belopp 23,060: 02 kronor, hvarmed vinsten vid verken för år 1908 öfverskridit den i stat beräknade vinsten, måtte få använ-

das till afskrifning å elektricitetsverkets anläggningsvärde, i böckerna den 31 dec. 1908 upptaget till 248,855: 62 kr

Västerås den 22 april 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

J. R Keijser.

Gerh. Gustafsson.

STYRELSEBERÄTTELSE.

Jämlikt föreskriften i § 10 af reglementet för vatten- och afloppsledningss- samt gas- och elektricitetsverken i Västerås aflämnas härmed redogörelse för år 1908.

Verkens gemensamma förvaltning.

Utgifter.

Löner:

Föreståndaren	5,000: —	
Assistent	3,000: —	
Kassörska	1,200: —	
Kontorsbiträde	1,000: —	
Bokhållare, verkställer bokslutet	500: —	
Siffergranskare	275: —	
Gasmästaren, verkställer äfven en del arbeten på räkenskapskontoret	1,800: —	
Extra tekniskt biträde	400: —	
Mätarejusterare, afläser äfven mätare	726: —	
Mätareafläsare och inkasserare	900: —	
Springpojke, inkasserar äfven räkningar	540: —	
Till extra hjälp på räkenskapskontoret	217: —	15,558: —
hvaraf påförts hvarje verk		5,186: —

Diverse omkostnader:

Läkararvode, sjukhjälp och medicin	660: 72
Olycksfallsförsäkring	370: 50
Böcker, skrif- och ritmaterial, postporto, blå- och hvitkopior	735: 28
Telefonafgifter	589: 48
Annonser	268: 02

Renhållning, eldning, städning och belysning	1,148: 61	
Brandstodsafgifter för förvaltningsbyggnad och förråd	106: 50	
Underhåll af förvaltningsbyggnad och inventarier	275: 25	
„ „ diverse verktyg och redskap	305: 58	
Resor jämte afgifter till Kommunaltekniska Föreningen och Elektricitetsföreningen m m	381: 10	4,841: 04
hvaraf påförts hvarje verk		1,613: 68

Vattenverket.

Inkomster:

Vatten enligt mätare	20,293: 65	
„ „ kontrakt	25,952, —	
Handtverks- och Industri samt Landtbruksutställningen	1,202: 70	47,448: 35
Hyror för vattenmätare	942: 64	
Hyra för lägenheten vid gamla vattenverket	382: 50	1,325: 14
Summa inkomster		48,773: 49

Utgifter:

Driften:			
Antracit	4,146: 55		
Ångkol	40: 60		
Koks	185: 90	4,373: 05	
Oljor	1,492: 46		
Putsmaterial	155: 55		
Packning	17: 18		
Belysning inom verket	341: 94	2,007: 13	6,380: 18
Underhåll:			
Fastigheterna	1,446: 44		
Maskiner	1,217: 09		
Sugbrunnar, sug- och tryckledningar	334: 63		
Vattenledningsnätet med tillhörande luckor, spol-, brand- och dricksposter	394: 01		
Afloppsledningar med tillhörande rännstens-, spol- och rensbrunnar	1,058: 73		
Vattenserviser och gårdsaflopp	55: 78		
Vattenmätare	384: 03		4,890: 71
Aflöningar:			
Verkets förvaltning enligt ofvan	5,186: —		
Maskinmästaren	1,400: —		
En maskinist	1,000: —		
„ „	960: —		

Diverse aflöningar vid nya vattenverket	704: 91		
Rörnätsförmannen	1,320: —		
Vården af vattenborgen	1,140: —		
Skötsel och tillsyn af gamla vattenverkets maskiner, brunnar och ledningar	576: 01		
Skurning, tvättning af sand, ombyte af filter, rengöring af reservoarer och regleringskammare	699: 94		
Rensning af brunnar. spolning af ledningar, tillsyn af brandposter och ventiler	1,059: 12		
Diverse aflöningar	67: 14		14,113: 12
Diverse utgifter:			
Diverse omkostnader, enligt ofvan		1,613: 68	
Brandstodsafgifter		91: 53	
Utskylder		611: 54	
Arrenden rep. ersättningar för mark:			
Herr R. Stephani, Hesslö	500: —		
» A. Andersson, Hamre	150: —		
» C. Pettersson, Vallby	25: —	675: —	
Bränsle åt maskinisterna vid Hesslöverket		281: 50	
Analyser, div. trycksaker, skjutsar m. m.		148: 75	3,422: —
Afskrifningar:			
Å vattenmätare		1,745: 02	
» inventarier		469: 37	2,214: 39
		Summa utgifter	31,020: 40
Skillnad mellan inkomster och utgifter			17,753: 09
hvarifrån afgår kostnaden för de under år 1908 nyanlagda vattenserviser och gårdsaflopp			1,768: 10
Återstående bruttovinst för år 1908			15,984: 99

Kostnaden för de under år 1908 utförda nyanläggningar.

Vattenledningar:	Brutto.	Bidrag från enskilda.	Kostnad för staden.
I Gåsmyregatan och Norra Esplanaden			1,388: 51
» Bågevägen	1,629: 35	981: 03	648: 32
» Västra Esplanaden och Köpingsvägen	2,869: 12	590: —	2,279: 12
» Eriksgatan			786: 76
» Nygatan			447: 82
			5,550: 53
Diverse mindre utsträckningar jämte serviser			781: 33
		Summa	6,331: 86

Afloppsledningar:

I Gåsmyregatan och Norra Esplanaden			806: 91
» Bågevägen	1,202: 11	981: 03	221: 08
» Västra Esplanaden			552: 60
» Föreningsgatan	1,372: 66	927: 55	445: 11
» Stora gatan och Källgatan			2,009: 24
			4,034: 94
Diverse mindre utvidgningar jämte gårdsafloppp			986: 77
		Summa	5,021: 71
Utvidgningar af nya vattenverket			707: 34
Enligt 1907 års styrelseberättelse skulle värdet af nya vattenverket och vattenhufvudledningen mellan detta verk och staden utgöra kr. 222,199: 86 d. 31 dec. nämnda år, men bör detta värde rätteligen vara	232,449: 37		
Utvidgning af vattenverket under år 1908	707: 34	233,156: 71	
Anläggningsvärdet af gamla vattenverket och vattenledningarna inom staden d. 31 dec. 1907		316,310: 83	
Anläggningsvärdet af under år 1908 gjorda utvidgningar af vattenledningsnätet		6,331: 86	555,799: 40
Anläggningsvärdet af afloppsledningarne d. 31 dec. 1907		158,609: 31	
Anläggningsvärdet af de under år 1908 gjorda utvidgningar af afloppsledningarne		5,021: 71	163,631: 02
Sammanlagda anläggningsvärdet af stadens vattenverk, vatten- och afloppsledningar den 31 dec. 1908 kronor			719,430: 42

Gasverket.

Inkomster:

Offentlig belysning med vanliga gatulyktor		20,444: 23	
» » » 5 luxlampor		580: —	21,024: 23
Till enskilda: lys- och kokgas			35,493; 84
Hyror för gasmätare			1,533: 97
Stenkolstjäras konto: inkomster utöfver utgifter		1,199: 18	
Kokskonto: » » »		18,335: 63	19,534: 81
Vinst å utförda arbeten under år 1908			7,192: 25
		Summa inkomster	84,779: 10

Utgifter:

Driften:

Gaskol	24,295: 55	
Oljor och trassel	89: 18	
Reningsmassa	33: 71	
Sten, cement, murbruk, kalk m. m.	11: 10	
Kärror, hinkar, rakor, krokar m. m. redskap	105: 85	
Belysning inom verket jämte kraftström till motor	1,744: —	
Strumpor, brännare, glas m. m. till gatulyktorna	683: 66	
Fotogen, kolsyra, strumpor, brännare, glas m. m. till luxl.	316: 56	27,279: 61

Underhåll:

Fastigheten	666: 89	
Ugnar och apparater	870: 28	
Gasledningsnätet med tillhörande luckor och sifoner	215: 05	
Gasserviser	41: 87	
Gatulyktor	907: 11	
Luxlampor	28: 80	
Gasmätare	574: 14	3,304: 14

Aflöningar:

Verkets förvaltning, enligt ofvan	5,186: —	
Två ordinarie eldare	3,134: —	
„ extra „	1,722: 53	
För omläggning af reningskistor och tillfällig hjälp vid rengöring af apparater	633: 10	
För tillsyn af gasrörnätet jämte pumpning af sifoner	104: 19	
„ gatulyktors tändning och släckning	3,383: 31	
„ „ putsning	344: 47	
„ luxlampors tändning, släckning och putsning	332: 12	
„ renhållning, bortkörning af aska och slagg, snöskottning m. m.	261: 15	15,100: 87

Diverse utgifter:

Diverse omkostnader, enligt ofvan	1,613: 68	
Brandstodsafgifter	294: 22	
Utskylder	1,490: 66	
Hälften af lagfartskostnad för gas- och elektricitetsverken	494: 25	
Rabatter å gas från år 1897	81: 37	
Diverse trycksaker m m.	38: 25	4,012: 43

Afskrifningar:

Å gasmätare	1,697: 13	
„ inventarier	469: 37	2,166: 50
	Summa utgifter	51,863: 55

Skillnad mellan inkomster och utgifter	32,915: 55
hvarifrån afgår kostnaden för div. mindre utvidgningar och nya serviser, utförda under år 1908	1,805: 35
Återstående bruttovinst för år 1908	31,110: 20

Kostnaden för de under år 1908 utförda nyanläggningar:

	Brutto.	Bidrag från enskilda.	Kostnad för staden.
Belysning af Stora torget			2,340: 57
Nya gatulyktor med tillhörande serviser	3,580: 55	40: —	3,540: 55
Gasledning i Gåsmyregatan och Norra Espl.			547: 34
„ i Bågevägen	642: 29	200: —	442: 29
„ i Västra Espl. och Köpingsvägen	1,155: 07	210: —	945: 07
„ i Hållgatan			318: 68
„ i Allégatan			370: 17
„ i Skolgatan			608: 13
„ i Stora gatan			1,774: 50
„ i Föreningsgatan	914: 79	250: —	664: 79
„ i Trädgårdsgatan			898: 28
„ i Västgötegatan			209: 11
„ i Källgatan			225: 25
Diverse mindre utvidgningar jämte serviser			1,805: 35
	Summa	700: —	14,690: 08
Den 31 dec. 1907 utgjorde sammanlagda anläggningsvärdet af gasverket och gasrörnätet			145,651: 56
Utvidgningar under år 1908:			
Belysning af Stora torget, hvarå kostnaden uppgick till 878: 60 den 31 dec. 1907		3.219: 17	
Nya gatulyktor med tillhörande serviser		3,540: 55	
Anläggningsvärdet af de under år 1908 gjorda utvidgningar af gasrörnätet		8,808: 96	15,568: 68
Sammanlagda anläggningsvärdet af stadens gasverk och gasrörnätet d. 31 dec. 1908			161,220: 24

Elektricitetsverket.

Inkomster:

Allmänna belysningen:	
Gatubelysning	545: 09
Enskild förbrukning:	
Belysning enligt årsuppgörelse	310: 45

Belysningsström	57,409: 38	
Kraftström	6,689: 74	64,099: 12
Hyror för elektriska mätare		3,210: 51
Summa inkomster		68,165: 17

Utgifter:

Driften:

Ångkol	5,151: 53	
Oljor, packning, trassel, remmar m. m.	1,507: 24	
Lampor till allmänna belysningen	15: 99	
Destilleradt vatten och svafvelsyra	176: —	6,850: 76

Underhåll:

Fastigheten	202: 33	
Maskiner, ackumulatorbatteri och instrument	355: 20	
Ledningsnätet med tillhörande serviser, takfästen och stolpar	742: 71	
Elektriska mätare	560: 74	1,860: 98

Aflöningar:

Verkets förvaltning, enligt ofvan	5,186: —	
Maskinmästaren	1,800: —	
En maskinist	1,326: —	
,, ,,	1,036: 22	
,, eldare	1,030: 55	
,, hufvudmontör	1,651: 74	
För skötsel af belysningen å Norrmalm	38: 98	12,069: 49

Turbindriften:

Driften: Oljor	303: 33		
Remmar	218: 91		
Trassel	18: —	540: 24	
Underhåll: Fastigheten	272: 28		
Maskinerna	99: 06		
Elektriska ledningarne	21: 62	392: 96	
Aflöningar: En maskinist		1,214: 17	
Div. utgifter: Kronoutskylder	19: —		
Belysningen inom verket	117: 31		
Koks för uppvärmning	74: 60	210: 91	2,358: 28

Diverse utgifter:

Diverse omkostnader enligt ofvan	1,613: 68	
Brandstodsafgifter	397: 80	

Utskylder	933: 23	
Rabatter å elektrisk ström	6,716: 42	
Hyror för takfästen	270: —	
Hälften af lagfartskostnad för gas- och elektricitetsverken	494: 25	
Diverse trycksaker m. m.	180: 55	10,605: 93
Afskrifningar:		
Å elektriska mätare	4,187: 38	
„ inventarier	469: 38	4,656: 76
Summa utgifter		38,402: 20
Skillnad mellan inkomster och utgifter		29,762: 97
hvarifrån afgår kostnaden för div. mindre utvidgningar och nya serviser, utförda under år 1908		1,022: 93
Återstående bruttovinst för år 1908		28,740: 04

Kostnaden för de under år 1908 utförda nyanläggningarne.

Nedläggning af elektriska jordkablar			105,427: 05
Förstärkning af luftledningen till Norrmalm och div. mindre utsträckningar jämte serviser			1,022: 93
		Summa	106,449: 98
Den 31 dec. 1907 utgjorde anläggningsvärdet af elektricitetsverket under år 1907, nedlagd jordkabel icke medräknad			121,125: 79
Under år 1907 nedlagda jordkablar		20,493: 51	
„ „ 1908 „ „		105,427: 05	125,920: 56
Förstärkning af luftledningen till Norrmalm och diverse mindre utsträckningar jämte serviser, hvaraf gäldats af 1907 års vinst med kr 786: 34			1,809: 27
Sammanlagda anläggningsvärdet af elektricitetsverket med tillhörande ledningar den 31 dec. 1908			248,855: 62
Från verkens gemensamma vinst kr.			75,835: 23
afgår: 1:o) andra året amortering å omändring af kontorsbyggnaden		1,250: —	
2:o) ränta å lån i Västerås stads sparbank	715: —		
som minskes med inlupen ränta å verkens upp- och afskrifningsräkn. i A.-B. Mälarprov. Bank	269: 79	445: 21	1,695: 21
Sammanlagda vinsten från verken år 1908			74,140: 02

Tekniska uppgifter.

Vattenverket.

		År 1907 kbm.	År 1908 kbm.	Ökning kbm.
Förbrukadt vatten: för	hushållsbehof	482,004	513,157	31,153
,,	industriella behof	40,552	51,013	10,461
,,	Handtverks- och Industri- samt Landtbruksutställningen		8,018	
,,	allmänna behof, såsom vattenkastare, urinoarer, dricks- och spolposter, gräsmattor, gatuspolning m. m. . .	5,278	9,290	4,012
	Summa vattenförbrukning	527,834	581,478	

motsvarande, om den till utställningarne åtgångna vattenmängden icke medräknas, en ökning för år 1908 af 53,644 kbm. eller 10,16 % mot föregående år.

Af den under år 1908 uppfordrade vattenmängden erhölls:

från nya vattenverket vid Hesslö	580,873 kbm
,, gamla ,, ...	605 ,,
Summa	581,478 kbm.

Jämförelse mellan storleken af uppfordrade vattenmängden under samma månader åren 1907 och 1908.

Månad	År 1907 kbm.	År 1908 kbm.	+ ökning — minskning kbm.
Januari	45,672	38,972	— 6,700
Februari	34,011	38,462	+ 4,451
Mars	41,039	39,936	— 1,103
April	39,280	44,207	+ 4,927
Maj	50,413	51,106	+ 693
Juni	45,663	55,245	+ 9,582
Juli	50,703	64,109	+ 13,406
Augusti	49,120	58,666	+ 9,546
September	47,269	53,922	+ 6,653
Oktober	45,870	51,635	+ 5,765
November	41,504	39,898	— 1,606
December	37,290	45,320	+ 8,030
Summa	527,834	581,478	

Största vattenförbrukningen under ett dygn inträffade den 28 juli och utgjorde . . . . . 2,533 kbm.

Lägsta vattenförbrukningen under ett dygn inträffade den 28 januari och utgjorde . . . . . 605 ,,

Medelvattenförbrukningen pr dygn motsvarade . . . . . 1,588.7 ,,

,, ,, ,, ,, för år 1907 . . . . . 1,446 ,,

motsvarande en ökning i medelvattenförbrukningen för år 1908 af . . 142,7 ,,

eller i rundt tal 11 %.

Då under år 1908 14,350 personer erhöllo vatten från stadens ledning, motsvarar den vattenmängd, som åtgått till hushålls- och allmänna behof, 99,47 liter pr individ och dygn.

29 jan. och 13 nov. rengjordes filterbassängen.
14 nov. „ hufvudbassängen.
25 nov. skummades filtret.

I slutet af november och början af december företogs en grundlig upprensning af Lillån.

	4"	2"	1½"	1¼"	1"	¾"	½"	Summa
Antalet uppsatta vattenmätare den 31 dec. 1907	1	2	5	3	38	67	105	221
Under år 1908 uppsatta vattenmätare		3		1	21	27	18	70
Antalet uppsatta vattenmätare den 31 dec. 1908 . . .	1	5	5	4	59	94	123	291
Vattenledningarnes sammanlagda längd d. 31 dec. 1907: ledningar af gjutna rör (efter ny mätning) met.	14" 21	12" 22	9" 14,223	7" 2,000	6" 318	5" 3,384	4" 10,776	Summa 30,744
Under år 1908 lagda ledningar af gjutna rör:								
Gåsmyregatan och Norra Espl. met.						169		169
Bågevägen met.						171		171
Västra Espl. och Köpingsvägen met.			87	133			10	230
Eriksgatan met.						60	23	83
Nygatan met.							83	83
	21	22	14,310	2,133	318	3,784	10,892	31,480

Längden af sådana ledningar, som äro utförda af 1 och 2 tums smidda rör, och hvilka ledningar äro att anse såsom fördelningsledningar (servisledningar sålunda icke medräknade) met. 1,600

Dylika ledningar blefvo icke lagda under år 1908.

Af vattenledningar, som äro privat egendom, funnos vid redogörelseårets slut:
2,055 met. ledningar, till hvilka 4 tums gjutna rör användts, och
7,090 „ „ „ „ 1 och 2 tums smidda rör användts.

	18"	15"	12"	9"	6"	Summa
Afloppsledningarnes sammanlagda längd den 31 dec. 1907 (efter ny mätning) met.	685	1,680	3,720	9,715	645	16,445
Under år 1908 lagda ledningar:						
Gåsmyregatan och Norra Esplanaden . .				165		165
Bågevägen				106	65	171
Västra Esplanaden				87		87
Eriksgatan				77		77
Föreningsgatan, norrom Langenbergsgatan				160		160
Stora gatan och Källgatan			120			120
Summa met.	685	1,680	3,840	10,310	710	17,225

Sammanlagda längden ökas med:

1:o) Kulvert (0,9×0,6 met.) i Lillån	315 met.	
2:o) Trätrumma, som utgör fortsättning ut i sjön af afloppet vid Fridnäs	40 „	355
	Summa met.	17,580

Af afloppsledningar, som äro privat egendom, funnos vid redogörelseårets slut	15"	12"	9"	7"	6"	4"	
	87	590	1,420	240	6,143	480	8,960 m.

Under år 1908 utförda vattenserviser: 6 st. inom stadens planlagda område och
11 „ å „ icke „ „
„ „ „ „ gårdsaflopp: 6 „ inom „ „ „
11 „ å „ „ „ „

Inom stadens planlagda område äga, med få undantag, alla gårdar vattenintag och gårdsaflopp.
Å stadens icke „ „ „ 305 „ „ „
341 „ gårdsaflopp.

Från stadens vattenledning serveras också vatten till följande utom kommunen belägna gårdar:

Västerås kvarn,	
Tallbacka n:o 1,	ägare A. Hedren,
Jakobsberg „ 1,	„ A. Sundberg,
Hamre egendom,	„ A. Andersson,
Jakobsberg n:o 39 b,	„ E. A. Eriksson.

Den 31 dec. 1908 funnos vattenklosetter uppställda:

med septic tank i villan Asea, inom kvarteret Palma	3	st.
„ i lägenheten Nyro, inom kvarteret Malin	2	„
i „ Floragatan 2, inom kvarteret Paulina	3	„
utan „ „ i Nya Stadshuset	15	„
i Domkapitelshuset	1	„
„ „ „ „ men med s. k. silbrunn: Red. Pers nya tryckeri	2	„
Rådhuset	3	„
Summa	29	st.

Pumparne i nya vattenverket arbetade under år 1908 sammanlagdt 7,683 timmar. Då den genom dessa pumpar uppfordrade vattenmängden motsvarar 580,873 kbm., så uppgick den vattenmängd, som hvarje pump uppfordrade i sekunden, till 21,25 liter.

Gasverket.

	År 1906.	År 1907.	År 1908.	1908 jämfört med 1907. + ökning — minskning i mått eller vikt.	i %
Förgasade kol, ton . . .	993,7	1,015,9	1,311,0	+ 295,1	+ 29,05
Tillverkad gas, kbm. . .	256,700,0	287,020,0	370,610,0	+ 83,590,0	+ 29,10
Gasutbyte pr 1,000 kg. kol, kbm.	257,0	282,5	282,7	+ 0,2	+ 0,07
Koks från ugnarne, hl. . .	16,694	17,835	24,486	+ 6,651	+ 27,2
hvaraf åtgått: till eldning af ugnarne, hl.	8,744	6,470	7,029	+ 559	+ 8,65
till eldning af ångpannorna hl.			204,5		
och sålunda till försäljning öfverblifven, hl. . . .	7,950	11,365	17,252	+ 5,887	+ 51,8
Erhållen koks pr 1,000 kg. förgasade kol, hl. . . .	16,8	17,56	18,7	+ 1,14	+ 6,5
Till eldning af ugnarne använd koks i % af förgasade kol, därvid medelvikten af koksen tagits till 39 kg. (förut till 38 kg.), %	34,4	24,2	20,9	— 3,3	
Erhållen stenkolstjära, lit.	29,600	29,164	40,424	+ 11,260	+ 38,6
Tjära pr 1,000 kg. förgasade kol, lit.	32	28,7	30,8	+ 2,1	+ 7,3
Kolvikt pr retortladdning, kg.	140	168	168,8	+ 0,8	
Antal retortladdningar, st.		6,048	7,768	+ 1,720	
Gasförbrukning pr år och innevånare, kbm.	15,5	17,3	21,88		
Gasförbrukning pr dygn och innevånare, kbm.	0,04	0,047	0,060		

Antal gatulyktor den 31 dec. 1908:

stående	247 st.	med tillsammans	247	lågor,	hvaraf	103	brunno	hela	natten,	
hängande	21 „	„	„	48	„	„	8	„	„	„
Summa	268 „	„	„	295	„	„	111	„	„	„

Antal luxlampor 5 st.

Antal lågor	100	80	50	30	20	10	5	3	2	1	S:ma
Antalet uppsatta gasmätare den 31 dec. 1907 . . .	1	2	1	2	7	25	74	342	191	11	656
Under år 1908 uppsatta gasmätare			1	1	1	11	16	123	21		174
	1	2	2	3	8	36	90	465	212	11	830

Gasautomater								1	60			61
Antalet uppsatta gasmätare den 31 dec. 1908 . . .	1	2	2	3	8	36	91	525	212	11		891

Fördelning af tillverkade gasen.

	År 1906		År 1907		År 1908		1907 + ökn. — minskn.	1908 + ökn. — minskn.
	kbm.	%	kbm.	%	kbm.	%	kbm.	%
Offentlig belysning	64,221	25,00	67,408	23,49	82,675	22,31	+ 15,267	+ 22,65
Enskild lysgas . .	64,932	25,26	66,810	23,28	237,584	64,11	+ 46,800	+ 24,53
„ värme- och kraftgas . . .	104,391	40,72	123,974	43,19				
Gasverkets eget behof	5,700	2,22	3,829	1,33	3,272	0,88	— 557	— 14,5
Felmätningar och förluster . . .	17,456	6,80	24,999	8,71	47,079	12,70	+ 22,080	+ 88,32
Summa	256,700	100,00	287,020	100,00	370,610	100,00		

Maximum tillverkning pr dygn inträffade den 24 dec. och motsvarade 1,740 kbm.
„ „ „ „ i % af årstillverkningen . . . . . 0,47 %
Minimum „ „ „ inträffade den 8 juni och motsvarade 465 kbm.

Under år 1908 uppsattes:

1 lykta med arm vid Stora gatan,
1 „ „ stolpe framför Mälarprovinsernas Bank,
1 „ „ „ „ Stora Vestmania,
1 „ „ arm vid Nedre Trädgårdsgatan,
1 „ „ „ „ Öfre „
1 „ „ stolpe i Kristinagatan,
1 „ „ „ i vägen upp till Vattenborgen,
1 „ „ „ i Bergsvägen,
1 „ „ „ i Biskopsgatan,
1 „ „ „ i Källgatan,
2 „ „ „ i Köpingsvägen,
2 „ „ „ i Eriksgatan,
1 „ „ „ i Gustafsgatan,
1 „ „ „ i Södra Esplanaden,
1 „ „ „ i hörnet af Allé- och Norra Ågatorna,
1 „ „ „ i parken vid domkyrkan,
1 „ „ „ i Nygatan,
1 „ „ „ i hörnet af Stora gatan och Köpmangatan,

dessutom 2 kandelabrar med 3 lyktor i hvarje å Stora torget. Nyuppsatta lyktornas antal motsvarar 22 st., men äro därvid 5 st. gamla lyktor nedtagna.

Gasledningarnes sammanlagda längd den 31 dec. 1908.

	8"	7"	5"	4"	3"	2"	1"–1½"	S:ma
	115	317	665	740	2,809	10,942	3,040	18,628
Gåsmyregatan och Norra Espl.					117	47		164
Bågevägen						171		171
Västra Espl. och Köpingsvägen					220			220
Stora gatan			211					211
Föreningsgatan					115	6		121
Nedre Trädgårdsgatan . . .						102		102
,, ,, . . .					65			65
Skolgatan						104		104
Nygatan						80		80
Skomakaregatan						28		28
Eriksgatan						129		129
Vestgötegatan						50		50
Kyrkobacksgatan						24		24
Hållgatan					109			109
Allégatan						87		87
	115	317	876	740	3,435	11,770	3,040	20,293

Elektricitetsverket.

	År 1907 kwt:r	År 1908 kwt:r	+ ökning kwt:r	— minskn. %
Afgifven ström till offentlig belysning	1,300	1,235	— 65	— 5
,, ,, ,, enskilda: ,,	131,862	143,773	+ 11,911	+ 9
,, ,, ,, ,, kraft . .	17,588	26,775	+ 9,187	+ 52
Summa kwt:r	150,750	171,783	+ 21,033	+ 14
Egen förbrukning (verk, kontor, personal)	7,232	3,240	— 3,992	— 55
Summa kwt:r	157,982	175,023	+ 17,041	+ 10,8

Som i elektricitetsverket hufvudmätare (kilowatttimmemätare) icke finnas uppsatta, har den alstrade strömmen fastställts genom att afläsa ampèremätare hvarje halftimma. Den alstrade elektriska energien kan allså blott ungefärligt angifvas.

Under år 1908 alstrad elektrisk energi skulle som ofvan beräknad motsvara . . . . . 230,360 kwt:r
hos abonnenterna förbrukad elektrisk energi var . . . . . 175,023 ,,
Skillnad 55,337 kwt:r

Af dessa 55,337 kwt:r torde c:a 11,000 hafva förbrukats i batteriet och resten 44,337, motsvarande 19,25 % af den alstrade energien, hafva gått förlorad genom förluster i ledningar och mätare.

Den 31 dec. 1908 utgjorde uppsatta mätare 675 st., hvaraf 102 st. uppsattes under nämnda år. Vid 1907 års slut var mätarnes antal 797 st. Att denna siffra

minskats under år 1908 beror på att en stor del tidmätare (s. k. klockmätare) nedtagits och ersatts med kilowattimmemätare på så sätt, att en dylik fått ersätta flera tidmätare.

Den 31 dec. 1908 voro anslutna till verket:

Koltrådslampor 110 volt.

ljusstyrka:	50	32	25	16	10	5	nlj.	
antal :	2	176	183	3,161	1,364	815	st.	
kapacitet :	0,35	19,35	15,7	174	47,7	14,7	kw.	Summa 271,8

Metalltrådslampor 110 volt.

ljusstyrka:	40	32	25	20	16	nlj.	
antal :	13	68	155	5	84	st.	
kapacitet :	0 9	3,8	6,6	2,6	0,2	kw.	Summa 14,1

Koltrådslampor 220 volt.

ljusstyrka:	32	25	16	10	5	nlj.	
antal :	29	96	3,136	810	547	st.	
kapacitet :	3,2	8,9	172,8	28,3	9,8	kw.	Summa 222.3

Metalltrådslampor 220 volt.

ljusstyrka:	40	32				nlj.	
antal :	7	2				st.	
kapacitet :	0,5	0,1				kw.	Summa 0,6

508,8

Båglampor.

strömstyrka:	10	7	6	5	2	amp.	
antal :	5	2	7	23	4	st.	
kapacitet :	5,5	1,54	4,63	12,65	0,88	kw.	25,2

Motorer 110 volt.

storlek :	2	1,5	1	0,8	0,4	0,2	0,1	hkr.	
antal :	2	1	1	3	1	1	6	st.	
kapacitet:	4	1,5	1,2	4	0,5	0,3	0,8	kw.	Summa 10,5

Motorer 220 volt.

storlek :	7,5	5	4—3	2,5—2	1,7	1,5—1	0,5—0,25	hkr.	
antal :	1	4	4	8	1	21	5	st.	
kapacitet:	6,5	17,6	12,8	15,8	1,6	26,2	3	kw.	Summa 83,5

94,0

Summa kilowatt 628,0

Den 31 dec. 1907 voro 507 kw. anslutna till verket och har alltså det till elektricitetsverket anslutna afnämarvärdet ökats med 121 kw., motsvarande 23,6 %.

Under år 1908 fortsattes och fullbordades det under år 1907 planerade och påbörjade arbetet med nedläggande af elektriskt jordkabelnät i staden, hvarvid under arbetets gång det planerade nätet delvis ändrades och utvidgades.

De under år 1908 nedlagda jordkablarne utgöras af:

matarkablar (med dimensioner 95, 80, 70, 50 och 35 m m², utgörande tillsamman)	11,194	met.
fördelningskablar med dimensioner 70, 50, 35, 25 och 16 m/m², utgörande tillsamman	23,578	,,
serviskablar med dimensioner 16 och 10 m/m², utgörande tillsamman	1,478	,,
Summa	36,250	met.

För dessa kabelnedläggningar upptogos grafvar till en sammanlagd längd af:

för matar och fördelningskablar	11,700	met.
,, serviser	500	,,
eller tillsamman	12,200	met.

Till jordkabelnätet hörande nolledningar bestå af blank koppartråd med dimensioner

50	m/m²	till en längd af 2,600	met.
35	,,	,, ,, ,, 700	,,
25	,,	,, ,, ,, 3,475	,,
16	,,	,, ,, ,, 7,400	,, tillsamman 14,175 met.

Till jordkabelnätet hörande monterad armatur består af:

5	st. öfverföringspelare af järn,
8 ,,	tryckpunktskabellådor }
11 ,,	fördelningskabellådor } med tillsamman 175 st. kabeländförslutningar,
15 ,,	2-pol. afgreningsmuffar med säkerhetsapparater,
65 ,,	1 ,, ,, utan ,,
50 ,,	skarfmuffar,
16 ,,	ändmuffar,
24 ,,	blyändförslutningar,
55 ,,	husanslutningslådor.

Efter fullbordad jordkabelmontering uppmättes isolationsmotståndet och kapaciteten hos samtliga kabelsträckor med tillhörande armatur och uppfyllde mätningsresultatet fullständigt de fordringar man kan ställa på en förstklassig jordkabelanläggning.

Västerås den 22 april 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

J. R. Keijser.

Gerh. Gustafson.

Västerås, Vestm. Allehrs Boktryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 22 Juni X.

N:o 39.

Drätselkammarens utlåtande i fråga om anläggande af gasledning i Östermalms-, Emaus- och Malmabergsgatorna.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 nästlidne maj i anledning af Vatten- och Gasverksstyrelsens framställning, att Stadsfullmäktige ville bevilja 6,650 kr. för nedläggande af gasledning i Östermalms-, Emaus-, Pil- och Malmabergsgatorna samt för utbyte af 3 luxlampor därstädes mot 5 gatulyktor för gas och därjämte uppdraga åt styrelsen att utföra berörda arbete i samband med de gatuledningsarbeten, som redan vore beslutade till utförande å sträckningen i fråga, remitterat framställningen till utlåtande af Drätselkammaren utom beträffande gasledningen i Pilgatan, i afseende hvarå Stadsfullmäktige redan beslutat uppdraga åt Vatten- och Gasverksstyrelsen att för erforderliga medel af det begärda anslaget låta utföra samma gasledningsarbete, får Drätselkammaren härmed på af Vatten- och Gasverksstyrelsen anförda skäl tillstyrka bifall till styrelsens framställning, i hvad densamma blifvit remitterad till Drätselkammaren, samt tillika föreslå, att Stadsfullmäktige måtte besluta, att det begärda anslagsbeloppet, 6,650 kr., skall gäldas af lånemedel.

Västerås den 10 juni 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af en här bifogad skrifvelse, hvilken Vatten- och Gasverksstyrelsen fått mottaga från fastighetsägare å Ängs- och Korsängsgärdet, och då det visat sig, att behofvet påkallar anläggandet af ännu en gasledning mellan Allé- och Emausgatorna, anser Vatten- och Gasverksstyrelsen lämpligt att i samband med de ledningsarbeten, som äro beslutade (se Stadsfullmäktiges protokoll för den 27 augusti, 24 september och 21 december 1908) till utförande i Östermalms-, Emaus-, Pil- och Malmabergsgatorna, också nedlägga gasledningar i nämnda gator. Nuvarande gasledningen i Pilgatan, hvilken ledning å sträckningen mellan Allé- och Emausgatorna

består af 3" rör, är nämligen icke tillräckligt stor för att kunna frammata den mängd gas, som vid vissa tillfällen åtgår och till hvilken Nordiska Metallbolaget är störste förbrukaren. Därför måste ofta särskildt högt gastryck användas för att kunna pressa behöflig mängd gas genom denna ledning. Ännu svårare torde det snart blifva att förse afnämare åt detta håll med gas, enär också Emausverkstaden, som låtit indraga icke mindre än en 3" servis, har för afsikt att för sin fabrikation använda mycket gas. Af de förfrågningar, som med anledning af ofvanberörda skrifvelse blifvit gjorda, framgår, att den anslutning, hvilken med afseende på förbrukning af kokgas kan vara att beräkna från områdena Ängs- och Korsängsgärdet, blifver så betydlig, att afkastningen redan från början blifver tillräckligt stor för att med densamma kunna amortera anläggningskostnaden af ledningen i Pil- och Malmabergsgatorna. I berörda skrifvelse anhålles också om uppställande af minst 2 gatulyktor i Malmabergsgatan. För närvarande tillgodoses belysningen därstädes på stadens bekostnad med 2 luxlampor, af hvilka en är uppställd i hörnet af Pilgatan och Malmabergsgatan och en i hörnet af Malmabergsgatan och Odengatan. Dessa 2 luxlampor jämte luxlampan i Pilgatan väster om järnvägen böra sedermera utbytas med 5 vanliga gaslyktor. Kostnaden för 3 st. luxlampor, som under belysningstiden brinna till första släckningen eller till kl. ½ 12 på natten, är beräknad uppgå till 348 kr. årligen. Årliga kostaden för belysningen med 5 st. vanliga gaslyktor uppgår till, om en af dessa lyktor får tjänstgöra äfven såsom nattlykta, 360 kr. Häraf framgår att belysningen med gas skulle ställa sig jämförelsevis billigare samtidigt som den blir effektivare.

Vid beräknandet af kostnaden för en ledning genom nämnda gator har styrelsen utgått ifrån att använda:

i Östermalmsgatan	320 met.	5" rör
i Emausgatan, Pilgatan och en del af Malmabergsgatan	560 »	4" »
i Malmabergsgatan till Mälaregatan	200 »	3" »

och skulle kostnaden för anläggningen i Östermalms- och Emausgatorna uppgå till . . . . . 2,850 kronor.
och i Pil- och Malmabergsgatorna till . . . . . 3,200 »
Härtill kommer kostnaden för 5 st. gatulyktor . . . . . 600 »

eller sammanlagdt 6,650 kronor.

Under åberopande af det här anförda och då här ifrågasatta ledning blefve en hufvudledning för östra staden, hvarest betydande gaskonsumtion alltid kan vara att påräkna, får Vatten- och Gasverksstyrelsen hemställa,

att Stadsfullmäktige ville bevilja 6,650 kr. för nedläggande af gasledning i Östermals-, Emaus-, Pil- och Malmabergsgatorna samt för utbyte af 3 luxlampor därstädes med 5 gatulyktor för gas samt uppdraga åt styrelsen att utföra berörda arbete i samband med de gatuledningsarbeten, som redan äro beslutnde till utförande å sträckningen ifråga.

Västerås den 21 maj 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Viktor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Till Västerås stads Vatten- och Gasverksstyrelse.

Undertecknade, å gemensamt sammanträde med fastighetsägarne inom områdena Ängsgärdet och Korsängsgärdet utsedde kommitterade, få härmed hos Västerås stads Vatten- och Gasverksstyrelse vördsamt framhålla lämpligheten af att i samband med den af Stadsfullmäktige beslutade vattenledningens nedläggande i Malmabergsgatan, äfven belysningsledning måtte därstädes nedläggas och minst 2:ne gaslyktor där uppsättas.

Västerås den 26 mars 1909.

För området Ängsgärdet:

Ax. Johnsson. **Aug. Eriksson.**

För området Korsängsgärdet:

A. G. Liljemalm. **J. W. Råberg.**

N:o 40.

Drätselkammarens utlåtande i fråga om anläggande af afloppsledning genom Munkgatan, Vasagatan och Vasaparken.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 27 nästlidne maj till utlåtande af Drätselkammaren remitterat Vatten- och Gasverksstyrelsens härmed återgående framställning, att Stadsfullmäktige ville bevilja ett anslag af 3,000 kr. för anläggande af afloppsledning genom Munkgatan, Vasagatan och Vasaparken till Södra Esplanaden får Drätselkammaren, på de skäl styrelsen anfört tillstyrka bifall till framställningen samt föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta, att ifrågavarande anslag skall gäldas af lånemedel.

Västerås den 10 juni 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Enär den i Nedre Trädgårdsgatan befintliga afloppsledning icke ligger på tillräckligt djup för att kunna upptaga vattnet från simbassängen i nya varmbadhuset, måste aflopp från badhuset anordnas antingen till redan befintliga kulverten i Munkgatan eller till den kulvert, som under innevarande sommar skall nedläggas i Södra Esplanaden. Kan genom samma ledning, som upptager afloppsvattnet från varmbadkuset, jämväl beredas aflopp icke endast för detta utan äfven för de gårdar, som ligga utefter Vasagatan och Munkgatan mellan Nedre Trädgårdsgatan och Sturegatan, från hvilka afloppsvätskan nu tillföres Munkgatans kulvert, vinnes bland annat den fördelen, att kulverten i Munkgatan endast upptager dagvatten och grundvatten från »Stora Vestmannia», Vasarestauranten och däromkring liggande område samt vatten från Svartån, men icke något spillvatten. Kulverten i Munkgatan behöfver ej då genom särskilda omkopplingsanordningar sättas i förbindning med det afloppssystem, som skall utmynna i pumpstationen, enär vattnet från kulverten i Munkgatan kan utsläppas i Lillån utan att förorena denna.

Spillvattnet från varmbadhuset, Vasarestauranten, gasverket och trakter däromkring bör däremot tillföras den nya afloppsledningen till Mälaren nedanför den blifvande pumpstationen. Detta kan ske genom en afloppsledning, sträckande sig från gasverket genom Munkgatan och Vasagatan samt genom den gångväg, som utgör fortsättning på Vasagatan och genom Vasaparken går fram till Södra Esplanaden midt framför järnvägsstationen. Spillvattnet från nyssnämnda område kommer då att tillföras kulverten i Södra Esplanaden, utan att förut behöfva passera pumpstationen, hvilket skulle medföra besparing af driftkostnader vid pumpstationen. Då kulverten i Munkgatan genom anläggandet af dylik ledning för spillvattnet icke behöfver sammankopplas vid Lillån med det till pumpstationen förande afloppet, kan den i Munkgatan väster om Lillån till utförande beslutade (se Stadsfullmäktiges protokoll den 21 december 1908) afloppsledning i stället dragas öster om Lillån och vidare genom Allégatan till Stora gatan för att tillkopplas därvarande aflopp. Nu befintligt aflopp i Allégatan, hvilket utmynnar i Lillån, skulle sedan tjäna endast såsom ledning för dagvatten från trakten omkring denna del af Stora gatan och Allégatan samt från de områden, som sträcka sig norrut om Stora gatan väster om nya kyrkogården. Dagvattnet från nämnda trakter behöfver då ej heller ledas genom pumpstationen, utan endast tillföras Lillån.

En anknytning från varmbadhuset till kulverten i Munkgatan kan, då denna kulvert närmast badhuset icke ligger på tillräckligt djupt, först ske i närheten af klapphuset. Ledningen dit erhåller dock icke särdeles tillfredsställande lutning. Afloppsledningen från varmbadhuset till kulverten i Munkgatan midtför klapphuset blir längre än en dylik ledning från varmbadhuset till Södra Esplanaden.

På grund af det anförda anser sig styrelsen böra förorda anläggandet af afloppsledning från gasverket genom Munkgatan och Vasagatan, tvärs öfver Vasaparken till kulverten i Södra Esplanaden. Ledningens längd i denna sträckning blir 350 meter och blir kostnaden för densamma, med användande 9" rör i Vasagatan och Munkgatan samt 12" rör i sträckningen genom Vasaparken, högst 3,000 kr.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får därför hemställa,

att Stadsfullmäktige behagade bevilja ett anslag af 3,000 kr. för anläggande af en 9" resp.

12" afloppsledning genom Munkgatan, Vasagatan och Vasaparken till Södra Esplanaden samt uppdraga åt styrelsen att redan under innevarande års sommar gå i författning om berörda ledningsarbetes utförande.

Västerås den 21 maj 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Victor Åsberg.

Gerh. Gustafsson.

N:o 41.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag angående förlikning af donationsjordsrättegång rörande Östermalmsområdet.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren, som på grund af Stadsfullmäktiges bemyndigande till Rådstufvu-Rätten instämt samtliga innehafvare af mark inom byggnadsområdet Östermalm med yrkande, att de hvar för sig måtte åläggas till staden afträda sina innehafvande markområden såsom varande af donationsjords natur, har sedermera med berörda donationsjordsinnehafvare träffat preliminär öfverenskommelse om förlikning af ifrågavarande rättegång.

Under erinran, att 1894 års taxeringsvärde å Östermalmsområdet var 3,100 kronor och att 20 proc. därå, motsvarande den ersättning, som en del donationsjordsinnehafvare tillförene fått erlägga, sålunda utgör 620 kronor under det att den gatumark af öfver 2,000 kvadratmeters areal, som staden enligt förlikningen skulle erhålla, och hvartill staden för nedläggande af beslutade eller ifrågasatta hufvudledningar för vatten, aflopp och gas bör hafva äganderätt, torde representera högre värde än sistberörda belopp 620 kronor, får Drätselkammaren härmed föreslå,

att Stadsfullmäktige ville för sin del godkänna bifogade mellan Drätselkammaren och donationsjordsinnehafvarne inom Östermalmsområdet uppgjorda förlikningshandling.

Västerås den 10 Juni 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

FÖRLIKNINGSHANDLING.

Sedan Västerås stads Drätselkammare instämt följande markägare inom byggnadsområdet Östermalm, nämligen:

gårdsägaren Johan Fredrik Eriksson, f. hemmansägaren Per August Andersson, trädgårdsmästaren Olof Axel Olsson, arbetaren Carl Vilhelm Norling, ogifta bageriidkerskan Kristina Johansson, förmannen Erik Andersson, trädgårdsmästaren Carl Gustaf Pettersson, snickaren Gustaf Alfred Berglund, gårdsägaren Lars Erik Sandvall, landtbrukaren Carl August Thunberg och byggmästaren Carl Viktor Andersson, änkan Anna Sofia Söderberg, Axel Ivar Söderberg, Anna Theresia Söderberg och Agnes Maria Söderberg, Erik Vilhelm Pettersson, hemmansägaren Gustaf Bergqvist, arbetaren Anders Gustaf Forslunds sterbhus, Aktiebolaget Västerås Träförädling, smeden Karl Johan Petterssons sterbhus, Anders Westling, f. landtbrukaren C. G. Lindblom, Anders Gustaf Anderssons sterbhus. f. hemmansägaren Per August Andersson, Amanda Augusta Johansson, jämte samtliga ofvanbemälde personer såsom delägare i bostadsföreningen Östermalm, med yrkande att bemälde personer måtte förpliktas att till staden afträda sina innehafvande markområden inom förenämnda byggnadsområde med mera,

så är denna dag, under förbehåll af Stadsfullmäktiges i Västerås godkännande, mellan parterna följande förlikning ingången:

1:o) Till Västerås stad afstås den mark, som upptages af den å karta, upprättad år 1888 af Kommissionslandtmätaren J. R. Kökeritz öfver ifrågavarande byggnadsområde, öfver området från väster till öster upptagna omkring 30 fot breda väg, numera benämnd Östermalmsgatan och med en areal enligt nämnda karta af 22,425 kvadratfot;

2:o) Västerås stad nedlägger sin talan i målet samt förklarar sig afstå från alla i rättegången framställda anspråk till ifrågavarande fastigheter;

3:o) Staden låter i enlighet med därom förut fattadt beslut nedlägga vatten- och afloppsledningar i Östermalmsgatan.

Förestående förlikning godkännes å ömse sidor.

Västerås den 10 Juni 1909.

För Drätselkammaren:
Georg Enhörning.

För svarandena:
Teodor Boëthius
Enligt fullmakter.

N:o 42.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag till försäljning af tomten N:o 1 i kvarteret Hilmer.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Drätselkammaren i anledning af ett inkommet anbud å staden tillhöriga tomten N:o 1 i byggnadskvarteret Hilmer å 5,000 kronor genom kungörelse i stadens

tidningar till denna dag infordrat skriftliga anbud å samma tomt, samt Drätselkammaren, under förutsättning af Stadsfullmäktiges godkännande, antagit det högsta inkomna af byggmästaren E. V. Larsson afgifna anbudet å 7,000 kronor, får Drätselkammaren, under erinran, att ifrågavarande tomt är belägen i hörnet af Nygatan och Gamla Utanbygatan och innehåller i areal 959,8 kvadratmeter, hvadan sistberörda anbud motsvarar ett grundpris af omkring 7 kronor 30 öre per kvadratmeter, hemställa,

att Stadsfullmäktige ville godkänna det af Drätselkammaren antagna anbudet och uppdraga åt Kammaren att med E. V. Larsson träffa närmare aftal om försäljning af ifrågavarande tomt N:o 1 i byggnadskvarteret Hilmer.

Västerås den 10 Juni 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

N:o 43.

Drätselkammarens utlåtande i fråga om upplåtande af lokal och lämnande af anslag till en kindergarten i Västerås.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 27 nästlidne Maj å herrar E. Björkmans m. fl:s motion om upplåtande af nödig lokal samt beviljande af ett årligt understöd af 500 kronor till en s. k. kindergarten i Västerås får Drätselkammaren, ehuru Kammaren väl uppfattar det behjärtansvärda syftet med motionen, likväl med hänsyn dels därtill, att den ifrågasatta undervisningen säkerligen icke torde komma dem till del, som däraf äro mest i behof, bland annat redan i följd af den visserligen låga afgiften, som för de fattigaste kommer att verka afskräckande, dels på grund däraf att så jämförelsevis litet resultat vinnes af den rätt afsevärda utgiften — med beräkning af 400 kronors hyresvärde af lokalen ej mindre än 900 kronor — i det att endast 30 barn komma i åtnjutande af undervisningen, och dels emedan ifrågavarande ärende enligt Drätselkammarens förmenande svårligen kan räknas som en kommunens gemensamma hushållningsangelägenhet samt då det därjämte är att förutse, att anspråk på ökning i det nu begärda, i mångas tanke icke så stora anslaget helt säkert snart framkommer, hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte afslå motionen.

Emot detta förslag hafva undertecknad ordförande och herr Edvard Karlsson reserverat oss samt därvid uttalat såsom vår mening, att Stadsfullmäktige borde på

det sätt bifalla motionen, att lokal upplätes och ett bidrag af 500 kronor beviljades för ett år på försök, under förbehåll, att det tillsåges, att i främsta rummet barn från de barnrikaste och fattigaste familjerna komme i åtnjutande af undervisningen och att verksamheten i den blifvande kindergarten ställdes under kontroll af någon stadens myndighet.

Västerås den 10 Juni 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den Fröbelska undervisningsmetoden har äfven i vårt land under senare år vunnit allt mera erkännande och anstalter därför, s. k. kindergarten, hafva upprättats på flera ställen dels på privat väg, dels med understöd af allmänna medel. Här i staden har som bekant en dylik undervisningsanstalt funnits sista åren, men då den icke haft några anslag vare sig af allmänna medel eller enskilda mäcenater, hafva afgifterna måst ställas så höga, att endast den förmögnare klassens barn kunnat komma i åtnjutande af undervisningen. I sådana hem finnas dock de bästa resurserna för barnens sysselsättning på ett för deras andliga och kroppsliga utveckling lämpligt sätt. I många fattigare hem däremot finnes ingen möjlighet att kunna på lämpligt sätt leda och öfvervaka barnens utveckling och just för barn från sådana hem äro kindergarten och barnkrubbor till största nytta. Liksom de senare mottaga de spädaste barnen, då mödrarna gå på arbete, kunna de förra under en del af dagen taga hand om de något mera försigkomna barn, som icke ännu nått skolåldern, och sysselsätta dem med sådant arbete och sådan lek, som uppöfvar deras iakttagelseförmåga och ger dem håg och vana vid ett ordnadt och självständigt arbete. — För en sådan skola erfordras dock understöd af allmänna eller på privat väg insamlade medel. Här i staden ha nu försök gjorts till privat insamling af erforderliga medel till en dylik kindergarten för barn från fattigare familjer, men ännu icke ledt till sådant resultat, att skolans tillvaro därigenom kan tryggas. Då undertecknade anse saken förtjäna understöd från stadens sida, vilja vi härmed väcka förslag därom med framläggande af bifogade plan och kostnadsberäkning. Denna visar att utom hyra till lokalen (bäst 2 *större* rum med tambur) erfordras 425 kr. till uppvärmning, städning, lyse, materialier m. m. och 1,300 kr. till aflöning af 2 lärarinnor med 650 kr. åt hvardera. Jämte några mindre bidrag af enskilda personer har för ett år bidrag utlofvats af Allm. Svenska Elektriska A.-B. och Nordiska Metall A.-B. med tillsammans 1,000 kr. (troligen årligt anslag, hvarom beslut fattas vid nästa styrelsesammanträde). Genom barnens afgifter beräknas 225 kr. kunna erhållas. Skulle staden kunna upplåta fri lokal åt skolan, erfordras därutöfver blott ett anslag af 500 kr. för att trygga skolans verksamhet under ett år. Skolan är beräknad för 30 barn, som under 7 månader skulle erhålla undervisning 3 timmar

om dagen under 5 dagar i veckan. För sin lilla afgift, 5 öre pr dag, skulle barnen få en mugg mjölk.

Med stöd af det vi ofvan anfört föreslå vi, att Stadsfullmäktige ville besluta att till en kindergarten i Västerås, som skall upprättas af fröknarna Maria Björnström och Laila Westman, dels i något staden tillhörigt hus upplåta antingen 2 *större* rum eller 1 större och 2 något mindre rum jämte tambur, dels lämna ett årligt understöd med 500 kr., hvaraf hälften skall utgå den 1 september och hälften den 1 januari, med villkor att i skolan till undervisning under i planen angifven tid mottaga 30 barn från arbetarefamiljer för en afgift af blott 5 öre pr dag.

Västerås i maj 1909.

Ernst Björkman. B. Fjellman. H. Larsson. A. Danielsson.
J. S. Edström. Georg Enhörning. E. Edv. Karlsson.
Th. af Billbergh. Petrus Tersmeden. J. Lundin.

PLAN

för ordnande af en Fröbelstuga (Kindergarten för arbetarebarn) **här i Västerås.**

Kindergarten har till ändamål att barn före skolåldern (5—7 år) gifva en för deras ålder och utvecklingsgrad lämpad sysselsättning. Af många olika anledningar gifvas icke alltid tillfälle härtill i hemmen (allra minst i arbetarehemmen, där föräldrarna kanske många gånger största delen af dagen måste vistas borta från hemmet). Häraf har kindergarten sitt ursprung och det allmänna intresse och erkännande densamma vunnit framgår bäst af det stora antal sådana anstalter, som under de senaste åren inrättats inom kulturländerna, äfven i vårt land. Hvar och en, som förstår betydelsen af fostran under de sju första åren, hvilken af många anses som grundläggande för barnets hela framtid, uppskattar säkert betydelsen af en sådan anstalt, som särskildt satt som sitt mål att fostra de små till goda, samhällsnyttiga medlemmar.

En dylik anstalt kan dock ej äga bestånd utan pänningeunderstöd.

Barnens afgifter äro hämligen satta så lågt som 5 öre om dagen, d. v. s. 1 kr. i månaden eller 7 kr. om året. Det bästa vore ju dock om kursen kunde få bli fullständigt afgiftsfri, åtminstone för barn från de fattigaste hemmen.

Fröbelstugan skulle (till att börja med) *beräknas för 30 barn* i åldern 5—7 år från arbetarefamiljer.

Såsom lokal skulle behöfvas 2 stora rum jämte tambur eller 1 stort och 2 något mindre rum jämte tambur. Dessutom vore att önska att till Fröbelstugan hörde lekplats och trädgårdsland.

Arbetstiden skulle vara från kl. 9—12 f. m. 5 dagar i veckan och pågå 3 mån. under höstterminen och 4 mån. under vårterminen.

Sysselsättningar som förekomma äro: trädgårdsarbete (under de tider på året

sådant kommer i fråga), vidare: träslöjd, bastarbete, ritning, färgläggning, modellering, pappersflätning, åskådningsöfningar, sagor, sång, gymnastik, ordnade lekar m. m.

Hvarje månad följer en bestämd plan, en s. k. arbetsmedelpunkt, hvarom de olika sysselsättningarna röra sig.

Västerås i Maj 1909.

Maria Björnström. **Laila Westman.**

KOSTNADSFÖRSLAG

för en Fröbelstuga (Kindergarten för arbetarebarn) **beräknad för 30 barn.**

De medel som möjligen kunna erhållas:

Af Elektriska och Nordiska bolagen gemensamt, för nästa arbetsår (Troligen årligt anslag hvarom beslut fattas på nästa styrelsesammanträde).	kr.	1,000: —
Af staden ett årligt anslag af	»	500: —
30 barns afgifter (5 öre om dagen = 1 kr. i månaden samt inskrifningsafgift (50 öre)	»	225: —
Bidrag af enskilda (insamlas på lista 1 kr. pr år ellller 15 kr. på en gång).		
Summa kronor		1,725: —

Lokal beräknad kostnadsfri af staden (behöflig sådan: 2 stora rum jämte tambur eller ett större och 2 något mindre rum jämte tambur. Önskvärdt vore att dit hörde lekplats och något trädgårdsland).

2 *lägenheter,* på förslag den ena värderad till	kr.	400: —
den andra » »	»	350: —

Utgifter:

Årliga omkostnader för ved, lyse, städning, arbetsmaterial för barnens arbeten m. m.	kr.	425: —
Den resterande summan (beroende på de årliga anslagen) till lön för två föreståndarinnor efter här ofvan gjorda beräkningar 650 kr. hvardera	kr.	1,300: —
Summa kronor		1,725: —

Liksom föregående: lokal ej inberäknad, värderad till (den ena) . .	kr.	400: —
(den andra) .	»	350: —

Uppsättningskostnaderna bestridas af föreståndarinnorna.

N:o 44.

Drätselkammarens skrifvelse i fråga om inlösen af fastigheter på stadens grund (N:ris 94 och 106 norra kvarteret och N:ris 80 och 81 södra kvarteret).

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af bifogade förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten under april och maj månader år 1909 beviljade lagfarter å fastigheter på stadens grund får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte, då ingendera af de i förteckningen upptagna fastigheterna torde erfordras för regleringsändamål, besluta att icke göra stadens lösningsrätt på grund af de nu skedda öfverlåtelserna till fastigheterna gällande.

Västerås den 10 juni 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg,

Förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter, belägna å *stadens grund,* under *april och maj* månader år 1909.

Den 19 april:

å gården och tomterna N:ris 94 och 106 i norra kvarteret, som postbetjänten E. W. Beinot, enligt auktionsprotokoll den 25 augusti 1908, af Karl Axel Amanssons konkursbo för 28,500 kr. lillhandlat sig; af hvilka fastigheter tomten N:o 94 i dess helhet och tomten N:o 106 till en del af 238,6 kvadratmeter är belägen å stadens grund.

Den 3 maj:

å gården och tomten N:ris 80 och 81 i södra kvarteret, som åkaren Erik Albert Holmberg, enligt köpebref den 14 oktober 1907, af Johan Alfred Andersson för 25,000 kr. tillhandlat sig, hvilken tomt till en del af 706,6 kvadratmeter är belägen å stadens grund.

Västerås rådhus den 31 maj 1909.

På Rådstufvu-Rättens vägnar:

John Karlsson.

N:o 45.

Kommitterades för anordnande af stadens tekniska hjälpkrafter förslag till instruktion för Västerås stads byggnadschef jämte Drätselkammarens, Vatten- och Gasverksstyrelsens, Byggnadsnämndens och Hamnstyrelsens yttranden däröfver.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Kommitterade för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter får härmed öfverlämna af kommitterade uppgjordt förslag till instruktion för Västerås stads byggnadschef.

Västerås den 3 juni 1909.

På kommitterades vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

FÖRSLAG
till instruktion för Västerås stads byggnadschef.

§ 1.

Byggnadschefen tillsättes af Stadsfullmäktige efter förslag af en, hvarje gång val af byggnadschef skall ifrågakomma, särskildt för ändamålet utsedd kommission, bestående af sju ledamöter, däraf tre valda af Stadsfullmäktige, en af Drätselkammaren, en af Byggnadsnämnden, en af Hamnstyrelsen och en af Vatten- och Gasverksstyrelsen.

Byggnadschefen antages på obestämd tid med sex månaders ömsesidig uppsägning. Från stadens sida kan han dock uppsägas från tjänsten, endast om Stadsfullmäktige på framställnig af Drätselkammaren, Byggnadsnämnden eller någon af ofvan nämnda styrelser, fatta beslut därom med minst två tredjedelar af de afgifna rösterna.

Byggnadschefen lyder i sin tjänstgöring närmast under Drätselkammaren.

§ 2.

För att kunna antagas till byggnadschef erfordras, att sökande styrker sig äga såväl högre teknisk bildning som ock under väl vitsordad tjänstgöring vunnen praktisk erfarenhet inom området för hans blifvande verksamhet.

§ 3.

Byggnadschefen är efter 2 års anställning i stadens tjänst berättigad till sammanlagdt fyra veckors semester hvarje år på tid, som med hänsyn till för handen varande arbeten befinnes lämplig och af Drätselkammaren bestämmes.

Tillfällig kortare tjänstledighet beviljas byggnadschefen af Drätselkammaren efter hörande af Byggnadsnämndens ordförande. Då Drätselkammaren anser vikarie erforderlig, bekostas dennes aflöning vid semester af staden, men eljes af byggnadschefen.

§ 4.

Byggnadschefen skall odeladt ägna sin tid och arbetsförmåga åt staden och är fördenskull icke berättigad att innehafva annan tjänst eller uppdrag, medförande stadigvarande sysselsättning, eller åtaga sig tillfälligt uppdrag utan tillstånd af Drätselkammaren och Byggnadsnämnden. Sådant tillstånd må dock gifvas allenast för visst tillfälle och då särskilda omständigheter därtill föranleda.

Byggnadschefen må ej taga befattning med förmedling af köp och försäljning af hus eller tomter inom stadens område eller uppträda som entreprenör för arbeten vare sig åt staden eller andra.

§ 5.

Byggnadschefen är biträde åt Drätselkammaren, Byggnadsnämnden och Hamnstyrelsen samt stadens tillfälliga kommittéer för byggnadsarbeten och sådana utredningar, vid hvilka teknisk sakkunskap är erforderlig. Han är uti dessa styrelser och kommittéer i tekniska ärenden föredragande och, där ej annorlunda beslutas, verkställande, samt är skyldig att närvara vid dessa styrelsers och kommittéers sammanträden.

Vid Vatten- och Gasverksstyrelsens äfvensom på kallelse vid Hälsovårdsnämndens sammanträden skall han vara tillstädes för lämnande af råd och upplysningar.

Vid samtliga ofvannämnda styrelsers och kommittéers sammanträden äger byggnadschefen i frågor, som röra hans tjänstebefattning, deltaga i öfverläggningen och på begäran få sin mening antecknad till protokollet. Han äger dock ej deltaga i besluten.

Byggnadschefen är dessutom skyldig att, i händelse så påfordras, inom området för sin verksamhet tillhandagå Magistraten, kyrko- och skolråd samt kyrkostämman eller af dem tillsatta kommittéer, med upplysningar och utredningar.

§ 6.

Byggnadschefen skall hvarje söckendag på därom förut kungjord tid, som af Drätselkammaren bestämmes, vara i tjänsteärenden tillgänglig å sin af Drätselkammaren anvisade tjänstelokal, därest han ej har laga förfall eller hindras af tjänstegöromål, som icke medgifva uppskof.

§ 7.

Byggnadschefen åligger dels att uppgöra och underställa Drätselkammaren eller andra vederbörande styrelser sådan plan för de arbeten, som skola inom kommunen utföras, att dessa kunna ske i ändamålsenlig ordning och sammanhang, på för staden billigaste och bästa sätt, dels att öfvervaka utförandet af dessa arbeten och dels att personligen leda alla arbeten, som icke af vederbörande myndigheter äro ställda under ärskild arbetsledares tillsyn.

§ 8.

Byggnadschefen är skyldig utarbeta förslag med kostnadsberäkningar samt leda eller kontrollera utförandet af alla stadans husbyggnadsarbeten, vare sig dessa äro beslutade af Stadsfullmäktige eller kyrkostämman eller under dessa hörande styrelser eller kommittéer; och skall i fråga om byggnadschefens närmare skyldigheter härutinnan i tillämpliga delar gälla, hvad nedan under § 9 är stadgadt.

§ 9.

Det åligger byggnadschefen särskildt:

A) för **Drätselkammaren:**

1:o) *att* upprätta förslag och kostnadsberäkningar för samt leda eller kontrollera utförandet af alla stadens planerings-, gatu-, väg-, brobyggnads- och renhållningsarbeten samt öfriga arbeten, som höra under Drätselkammarens förvaltning;

2:o) *att* granska och attestera alla dessa arbeten rörande räkningar och aflöningslistor;

3:o) *att* vid behof i god tid förut infordra och kontrollera anbud å leverans af materialier, redskap, inventarier och annat, som behöfver för stadens räkning inköpas, samt förelägga desamma Drätselkammaren till afgörande äfvensom att upprätta förslag till leverans- och entreprenadkontrakt samt tillse, att leveranser och entreprenader ordentligt fullgöras samt att i allmänhet vid anskaffandet af materialier och inventarier tillhandagå med erforderliga upplysningar;

4:o) *att* före den 1 oktober hvarje år till Drätselkammaren inkomma med plan och kostnadsberäkning öfver alla de arbeten, som han med hänsyn till stadens behof anser böra komma till utförande under nästföljande år;

5:o) *att* före den 1 april hvarje år till Drätselkammaren inkomma med en kortfattad redogörelse öfver alla under nästföregående år genom honom utförda arbeten, häri ingripet äfven sådana arbeten, hvarmed Drätselkammaren i öfrigt icke tager någon befattning, skolande denna berättelse sedan af Drätselkammaren till Stadsfullmäktige öfverlämnas;

6:o) *att* där ej annorlunda för visst fall bestämmes, hafva uppsikt och vård öfver alla stadens af Drätselkammaren förvaltade tillhörigheter såväl i fast som lös egendom samt att låta uppteckna och årligen inventera och besiktiga desamma.

7:o) *att* upprätta för köp, ägoutbyten eller andra ändamål för stadens räkning nödiga tomt- eller andra kartor med tillhörande beskrifningar äfvensom i öfrigt vid frågor om köp och försäljning af fastigheter för stadens räkning biträda Drätselkammaren med utredningar;

8:o) *att* verkställa de uppmätningar, som kunna komma i fråga på stadens tomter och jordar samt tillse, att intet obehörigt inkräktande i desamma äger rum;

9:o) *att* handhafva och vårda staden tillhörande ritningar samt däröfver hålla fullständig förteckning;

10:o) *att* i öfrigt utföra alla de till hans verksamhet hörande uppdrag, som Drätselkammaren till honom öfverlämnar, och ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, Drätselkammaren honom meddelar.

B) för **Byggnadsnämnden:**

1:o) *att* med hjälp af nödigt biträde fullgöra allt hvad, som enligt Byggnadsstadgan för rikets städer och stadens byggnadsordning åligger eller kan komma att

åligga stadsingeniör, eller hvad Byggnadsnämnden särskildt rörande dithörande ärenden kan finna nödigt föreskrifva;

2:o) *att* utöfva tillsyn därå, att vid byggnadsarbeten eller eljes stadsplanen noga följes, att byggnadstomterna inom staden på marken bibehålles vid sina lagligen bestämda gränser och sitt rätta ytinnehåll i öfverensstämmelse med de öfver tomterna upprättade kartor; skolande byggnadschefen, i fall något emot fastställd stadsplan eller tomtindelning stridande förekommer, sådant genast till Bygggnadsnämnden skriftligen anmäla;

3:o) *att* å stadens kartor såväl inom som utom stadsplanen verkställa noggrann och fullständig inritning af såväl husbyggnader som gator och vägar samt annat, som bör å stadskartan utmärkas, så att denna alltjämt företer en tydlig och tillförlitlig bild af stadsområdets utseende;

4:o) *att* handhafva och vårda stadens kartearkiv, tomtlängder och öfriga sådana handlingar samt däröfver hålla fullständig förteckning;

5:o) *att* väl vårda stadens byggnadskontor tillhörande inventarier, instrument och redskap samt däröfver föra noggrann förteckning;

6:o) *att* för de arbeten, som af byggnadschefen såsom stadsingeniör på grund af gällande bestämmelser i Byggnadsstadgan för rikets städer eller stadens byggnadsordning eller på anmodan af Byggnadsnämnden för andra än stadens myndigheter utföras, uttaga ersättning enligt särskild fastställd taxa samt månatligen redovisa sådana influtna medel till Drätselkammaren;

7:o) *att* till Byggnadsnämnden afgifva förslag å nödigt tjänstebiträde samt dennes anställning och aflöningsförmåner.

C) för **Hamnstyrelsen:**

1:o) *att* i egenskap af Hamnstyrelsens verkställande direktör planlägga samt leda och öfvervaka eller kontrollera alla arbeten, som för hamnens räkning förekomma, såsom nybyggnader, reparationer, planeringar, muddringar m. m. och därvid tillse, att desamma utföras med omsorg, skyndsamhet och god ekonomi;

2:o) *att* uppgöra fullständiga för hamnarbetena erforderliga ritningar och kostnadsförslag;

3:o) *att* jämväl i öfrigt, vid påfordran afgifva yttranden i frågor, som röra hamnen;

4:o) *att* före den 1 Oktober hvarje år till Hamnstyrelsen ingifva förslag till de arbeten, som anses böra under det nästföljande året utföras;

5:o) *att* till Hamnstyrelsen anmäla, när behof af uppköp föreligger och upprätta förslag till leverans- och entreprenadkontrakt, att granska och afgifva utlåtanden öfver inkomna leverans- och entreprenadanbud, att tillse, att leveranser och entreprenader ordentligt fullgöras samt att i allmänhet vid anskaffandet af materialier och inventarier tillhandagå med erforderliga upplysningar;

6:o) *att* granska och attestera alla hamnarbetena rörande räkningar och aflöningslistor;

7:o) *att* hafva uppsikt och vård öfver all hamnens egendom samt låta uppteckna och årligen inventera densamma;

8:o) *att* handhafva och vårda samt hålla förteckning öfver alla till hamnen hörande ritningar och kartor.

D) för **Vatten- och Gasverksstyrelsen:**

1:o) *att* i samråd med föreståndaren för vatten , gas- och elektricitetsverken

a) uppgöra profiler till stadens aflopps- och kloakledningar;

b) uppgöra eller granska förslag och kostnadsberäkningar för anläggning af vatten-, aflopps-, gas- och elektriska jordkabelledningar;

c) ombesörja utförandet af alla de gräfnings- och igenfyllnadsarbeten i stadens gator eller vägar som för nyanläggning, omläggning och reparation af i nästföregående punkt omförmälda ledningar erfordras;

2:o) *att* i öfrigt tillhandagå styrelsen med upplysningar och utredningar.

§ 10.

Innan af annan myndighet beslutade arbeten, som skola företagas under byggnadschefens ledning eller kontroll, komma till utförande, bör byggnadschefen därom underrätta Drätselkammaren och inhämta dess beslut, huruvida i sammanhang därmed andra under Drätselkammaren hörande arbeten böra utföras för vinnande af i § 7 omförmälta ordning och sammanhang.

§ 11.

Nödvändiga reparationer och underhållsarbeten, om hvilkas utförande vare sig i fråga om sätt eller omfång tvekan icke kan förefinnas och för hvilka medel i det löpande årets budget finnas anslagna, böra af byggnadschefen utan särskildt beslut af myndighet sättas i verkställighet. Reparationer och underhållsarbeten däremot, i fråga om hvilka dylik tvekan kan uppstå, eller för hvilka icke medel finnas anslagna, böra, om de icke utan afsevärd olägenhet eller fara kunna en kortare tid anstå, provisoriskt genom byggnadschefen utföras, och bör vederbörande myndighet i så fall genast därom underrättas. Är sådan skyndsamhet icke af nöden, bör byggnadschefen före utförandet inhämta vederbörande myndighets beslut.

§ 12.

Byggnadschefen äger antaga och afskeda allt för de under hans ledning stående arbetena behöfligt arbetsfolk och arbetsförmän samt att efter af Drätselkammaren fastställda grunder bestämma deras aflöning i de fall, där aflöningen icke blifvit i stat fastställd, äfvensom att antaga och afskeda de tillfälliga biträden, för hvilkas anställande han vid tider af större pågående arbeten fått anslag i vederbörlig ordning beviljadt. Finner byggnadschefen anledning till anmärkning mot de under honom lydande, men icke af honom antagna biträden, bör han därom hos vederbörande göra anmälan.

§ 13.

Byggnadschefen skall i särskildt diarium dag efter dag anteckna de till hans handläggning hörande ärenden och därmed vidtagna åtgärder. Af alla af byggnadschefen upprättade kartor med beskrifningar samt utfärdade bevis och utlåtanden skall koncept eller kopia alltid finnas att tillgå å byggnadschefens tjänstelokal.

§ 14.

Byggnadschefen må icke till enskild från sitt kontor utlåna inneliggande kartor eller handlingar, utan äger den, som däraf åstundar kopia, afskrift eller utdrag, att erhålla sådana mot särskild afgift, som tillfaller stadskassan, och redovisas på sätt i § 9 B 6) omförmäles.

§ 15.

Skulle i något fall tvistighet uppstå, huruvida ett förekommande göromål åligger byggnadschefen eller ej, afgöres den af Magistraten.

§ 16.

Byggnadschefen är skyldig att underkasta sig alla de förändringar i denna instruktion, som kunna blifva i vederbörlig ordning beslutade äfvensom de villkor och bestämmelser, som intagits i den af Stadsfullmäktige år 1908 antagna allmänna lönestaten för de flesta af stadens tjänstemän och betjänte.

§ 17.

Följande hos staden nu anställde tjänstemän skola vara biträden åt samt stå under byggnadschefens förmanskap, nämligen den nuvarande stadens arbetschef, renhållningsföreståndaren, stadsträdgårdsmästaren (trädgårdsdirektören) och hamnfogden, för hvilka tjänstemän nya eller ändrade instruktioner skola utfärdas.

På kommitterades vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Anmodad af kommitterade för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter att till Stadsfullmäktige afgifva utlåtande öfver kommitterades förslag till instruktion för Västerås stads byggnadschef får Drätselkammaren härmed tillstyrka instruktionens antagande med följande ändringar:

I § 7 bör uttrycket »inom kommunen» utbytas mot orden »för stadens räkning».

Då Drätselkammaren anser den i § 15 stadgade bestämmelsen, att eventulla tvistigheter, huruvida ett förekommande göromål åligger byggnadschefen eller ej, skola afgöras af Magistraten, obehöfligt, föreslår kammaren, att § 15 utgår ur instruktionen.

I § 17 af förslaget bör i stället för »den nuvarande stads arbetschef» stå »stadens nuvarande arbetschef».

Emot Drätselkammarens ofvanstående förslag hafva ledamöterna i kammaren

herrar Sundström, Edvard Karlsson, Grandinson och Håkansson i så måtto uttalat skiljaktig mening, att de yrkat, att § 15 i instruktionsförslaget skulle bibehållas.

Västerås den 10 juni 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan kommitterade för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter, med öfverlämnande af förslag till instruktion för Västerås stads byggnadschef, anhållit att Vatten- och Gasverksstyrelsen ville med yttrande öfver berörda förslag inkomma till Stadsfullmäktige, får styrelsen, som vid sitt sammanträde den 8 innevarande Juni förehaft detta ärende till behandling, i anledning af det upprättade förslaget till instruktion för nämnda befattningsinnehafvare anföra följande:

§ 5 uti Kommitterades förslag lyder:

«Byggnadschefen är biträde etc. — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — sammanträden.

Vid Vatten- och Gasverksstyrelsens äfvensom på kallelse vid Hälsovårdsnämndens sammanträden skall han vara tillstädes för lämnande af råd och upplysningar.

Vid samtliga etc. — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — i besluten.

Byggnadschefen är dessutom etc. — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — med upplysningar och utredningar.«

Styrelsen anser emellertid, att anledning saknas att ålägga den blifvande byggnadschefen ovillkorlig *skyldighet* att närvara vid hvarje styrelsens sammanträde, hälst som frågor, hvilka nödvändiggöra hans närvaro, icke förekomma vid alla styrelsens sammanträden samt byggnadschefens eljest strängt upptagna tid därigenom komme att utan nytta vare sig för honom eller staden onödigt upptagas.

I likhet med hvad som föreslagits beträffande Hälsovårdsnämnden bör därför föreskrifvas att han endast «*på kallelse*« skall närvara vid styrelsens sammanträden. För fullgörande af byggnadschefens enligt instruktionen åliggande plikt att öfvervaka de arbeten, som utföras inom kommunen, så att dessa ske i ändamålsenlig ordning och sammanhang, bör han dock därutöfver lämpligen tillerkännas *rätt* att äfven vid tillfällen, då han icke kallats, närvara vid styrelsens sammanträden. Styrelsen får därför föreslå följande lydelse *af 5 §:n:*

«Byggnadschefen är biträde etc. — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — sammanträden.

Vid Vatten- och Gasverksstyrelsens äfvensom vid Hälsovårdsnämndens sammanträden skall han *på kallelse* vara tillstädes för lämnande af råd och upplysningar,

men äge han ock eljes rätt, att, då han finner det nödigt, för fullgörande af den honom åliggande tjänstgöringsskyldighet, att vid sistnämnda två styrelsers sammanträden närvara.

Vid samtliga etc. — i besluten.

Byggnadschefen är dessutom etc. — med upplysningar och utredningar.«

De föreslagna 7 och 10 §§ anser styrelsen lämpligen böra sammanföras till en §, då 10 §:ns bestämmelser endast utgöra en exemplificering af den byggnadschefen i 7 § ålagda allmänna skyldighet. För att det med 7 §:ns bestämmelser afsedda ändamål skall kunna uppnås, torde det dock vara nödigt att byggnadschefen i afseende på arbeten, som skola utföras under hans ledning eller kontroll, åläggas att underrätta icke *endast* Drätselkammaren utan äfven andra under Stadsfullmäktige hörande styrelser eller myndigheter samt att afvakta deras beslut, på det att äfven dessa må komma i tillfälle att undersöka, huruvida arbeten, om hvars utförande de äga att besluta, böra för vinnande af den i 7 § omförmälta ordning och sammanhang utföras i samband med de under byggnadschefens ledning och kontroll ställda arbeten.

För 7 § föreslås därför följande lydelse:

Byggnadschefen åligger etc. — arbetsledares tillsyn.

För den skull åligger det byggnadshefen att, innan af några af stadens styrelser eller myndigheter beslutade arbeten, som skola företagas under hans ledning eller kontroll, komma till utförande, därom underrätta Drätselkammaren och andra stadens styrelser och myndigheter samt inhämta deras beslut, huruvida under dem hörande arbeten böra utföras samtidigt för vinnande af den ordning och det sammanhang, som i föregående omförmäles.«

Uti förslagets 9 § mom. D. föreslagna bestämmelser angående byggnadschefens särskilda åligganden för Vatten- och Gasverksstyrelsen kan styrelsen icke förorda till bifall. En blifvande byggnadschef kan, huru skicklig han än må vara, icke förutsättas äga kompetens att med verklig sakkunskap uppgöra och granska förslag och kostnadsberäkningar beträffande exempelvis gas- och elektriska jordkabelledningar. I den bästa afsikt kan han därför beträffande dessa arbetens utförande komma att förfäkta åsikter stridande mot hvad den vid verken anställda sakkunniga personal, närmast verkens föreståndare, anse lämpliga. Olika meningar mellan de två med hvarandra jämställda arbetsledarne kunna äfven i öfrigt uppstå. Väl finge man antaga att dylika stridigheter i samarbetet endast undantagsvis komme att inträffa, men blotta möjligheten till deras uppkomst bör, därest ej eljest tvingande skäl föreligga till meddelandet af sådana bestämmelser som de föreslagna, förebyggas. Helt säkert är ock, att byggnadschefen, om han ock enligt instruktionsförslaget icke är att anse såsom en förman öfver den vid styrelsens verk anställda personal, dock skall komma att anse sig såsom sådan. Genom ett styrelsebeslut motsatt hans åsikt vid uppkommen tvist kommer han att anse sin auktoritet onödigt tillbakasatt. Någon som hälst anledning att ifrågasätta, att de under styrelsens förvaltning ställda verk sakna eller komma att sakna fullt sakkunnige föreståndare föreligger ej. Att därför föreskrifva att ledningsarbeten i stadens gator skola utföras under ledning af två med hvarandra jämnställda arbetsledare torde icke vara till någon fördel för staden beträf-

fande dessa arbetens utförande utan snarare tvärtom. Genom sådan anordning torde äfven alltid uppstå svårigheter beträffande själfva arbetsledningen. Styrelsen och under styrelsen föreståndaren för verken äro ensamma ansvariga för verkens skötsel och drift. Därför bör såsom hittills alla arbeten, som beröra ledningar i gatorna från de under styrelsens förvaltning ställda verk, fortfarande utföras under tillsyn och kontroll *ensamt* af den för verkens drift och skötsel närmast ansvarige eller föreståndaren för verken. Att byggnadschefen deltager i arbetet med upprättandet af profiler för afloppsledningar finner styrelsen däremot lämpligt, då byggnadschefen har att upprätta gatuprofiler och dessa profiler samt profilerna för afloppsledningar lämpligen böra upprättas i samband med hvarandra. Styrelsen får därför med anledning af det nu anförda hemställa att förslagets 9 § mom. D erhåller följande lydelse:

D) **för Vatten- och Gasverksstyrelsen:**

1:o) att i samråd med föreståndaren för vatten-, gas- och elektricitetsverken uppgöra profiler till stadens aflopps- och kloakledningar;

2:o) att beträffande förslag och kostnadsberäkningar för anläggning af vatten-, aflopps-, gas- och elektriska jordkabelledningar samt utförandet af dylika ledningsarbeten äfvensom i öfrigt tillhandagå styrelsen och föreståndaren med upplysningar och utredningar.

§§ 10 och följande i förslaget böra, därest styrelsens förslag om sammanförandet af 7 och 10 §§ vinner Stadsfullmäktiges godkännande erhålla hvar och en ett nummer lägre §-nummer.

I förslagets 11 § bör för undvikande af otydlighet efter orden «beslut af myndighet« och «bör vederbörande myndighet« inskjutas orden «*åt hvilken han är biträde.*« Reparations- och underhållsarbeten vid vatten-, gas- och elektricitetsverken böra nämligen utföras endast under kontroll och tillsyn af verkens föreståndare.

Mot öfriga bestämmelser i instruktionsförslaget har styrelsen icke något att anmärka

Västerås den 14 Juni 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Viktor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan kommitterade för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter anmodat Byggnadsnämnden att till Stadsfullmäktige afgifva yttrande öfver af kommitterade uppgjordt förslag till instruktion för Västerås stads byggnadschef, får Byggnadsnämnden härmed förklara, att Nämnden icke har annat att emot förslaget erinra, än,

att § 15 torde böra utgå

samt att § 17 måtte få följande ändrade lydelse:

»Följande hos staden nu anställde tjänstemän skola vara biträden åt samt stå under byggnadschefens förmanskap, nämligen stadsinspektoren (den nuvarande stadens arbetschef), renhållningsföreståndaren, stadsträdgårdsmästaren och hamnfogden, för hvilka tjänstemän nya eller ändrade instruktioner skola utfärdas.»

Västerås den 14 Juni 1909.

På Byggnadsnämndens vägnar:

John Karlsson

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Anmodad af Kommitterade för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter att afgifva yttrande öfver ett af samma kommitterade upprättadt förslag till instruktion för Västerås stads Byggnadschef, får Hamnstyrelsen härmed förklara sig icke hafva något mot förslaget att erinra.

I händelse att förslaget med smärre eller större ändringar blifver af Herrar Stadsfullmäktige godkändt, torde en ändring af § 5 i gällande Hamnordning behöfva vidtagas, hvarför Hamnstyrelsen härjämte får öfverlämna förslag till sådan ändring.

Västerås den 14 Juni 1909.

Å Hamnstyrelsens vägnar:

Wald. Grandinsson.

Förslag till ändring af Hamnordningen.

§ 5.

Som biträde åt Hamnstyrelsen vid fullgörande af dess åligganden tjänstgör dels Byggnadschefen och dels Hamnfogden:

Byggnadschefen, som tillsättes på sätt den af Stadsfullmäktige den 1909 fastställda instruktionen för denne befattningshafvare föreskrifver, åligger:

1. att i egenskap af Hamnstyrelsens verkställande direktör planlägga samt leda och öfvervaka eller kontrollera alla arbeten, som för hamnens räkning förekomma, såsom nybyggnader, reparationer, planeringar, muddringar m. m. och därvid tillse, att desamma utföras med omsorg, skyndsamhet och god ekonomi;
2. att fullständiga för hamnarbetena erforderliga ritningar och kostnadsförslag;

3. att jämväl i öfrigt, vid påfordran afgifva yttranden i frågor, som röra hamnen;

4. att före den 1 Oktober hvarje år till Hamnstyrelsen afgifva förslag till de arbeten, som anses böra under nästföljande året utföras;

5. att till Hamnstyrelsen anmäla, när behof af uppköp föreligger och upprätta förslag till leverans- och entreprenadkontrakt, att granska och afgifva utlåtanden öfver inkomna leverans- och entreprenadanbud, att tillse, att leveranser och entreprenader ordentligt fullgöras samt att i allmänhet vid anskaffandet af materialier och inventerier tillhandagå med erforderliga upplysningar;

6. att granska och attestera alla hamnarbetena rörande räkningar och aflöningslistor;

7. att hafva uppsikt och vård öfver all hamnens egendom samt låta uppteckna och årligen inventera densamma;

8. att handhafva och vårda samt hålla förteckning öfver alla till hamnen hörande ritningar och kartor.

Hamnfogden, som efter Hamnstyrelsens förslag förordnas af Magistraten, åligger:

att med all uppmärksamhet tillse, det föreskrifterna jämlikt denna Hamnordning varda på det noggaste iakttagne;

att sedan sjöfarten är börjad och så länge den är i gång, hålla Hamnfogdekontoret öppet samt där eller eljest nere vid hamnen personligen eller genom pålitligt biträde, för hvars åtgärder han dock själf ansvarar, tillstädesvara, då hans därvaro kan påfordras;

att debitera och anteckna alla hamnafgifter dels för fartyg och dels för varor;

att med höflighet bemöta fartygsbefälhafvare, deras folk och trafikerande samt beredvilligt gå dem tillhanda med upplysningar och råd, då sådane äskas, och att tillse det fartyg, så vidt sig göra låter, placeras samt lossning och lastning verkställes i tur efter ankomsten till hamnen, så att ingen må få orsak att i berörde hänseende anse sig förnärmad.

Västerås den 14 Juni 1909.

Hamnstyrelsen.

N:o 46.

Vatten- och Gasverksstyrelsens utlåtande i fråga om utförande af elektriska installationer samt tillhandahållande af elektriska lampor åt abonnenter här i staden.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Uti till Vatten- och Gasverksstyrelsen för yttrande remitterad motion har Landtbruksingeniören A. V. Nordin hemställt dels att förbrukare af elektrisk ström från stadens verk skola, på sätt gällt intill den 31 sistlidne December fortfarande

intill tid, som styrelsen pröfvade lämplig, äga rätt att till självkostnadspris genom styrelsens försorg erhålla omlagda de elektriska installationer, som till följd af beslutet om höjning af spänningen i ledningsnätet blifva oanvändbara; dels ock att styrelsen, på i motionen närmare angifna villkor, bemyndigas tillhandahålla goda och ändamålsenliga elektriska lampor.

Då det nya elektricitetsverket först under år 1910 kan blifva färdigt, har styrelsen saknat anledning påskynda abonnenterna att omlägga sina elektriska ledningar. Vid 1908 års utgång återstodo också omkring 125 abonnenter, hvilka icke anmält sina installationer till omläggning. Styrelsen, som alltid tänkt sig att äfven dessa skulle beredas samma förmån beträffande ledningarnes omläggande som gällt till 1908 års slut, har därför icke något att erinra mot bifall till motionen i hvad angår utsträckning af tiden för anmälan af elektriska installationer till omläggning genom styrelsens försorg till självkostnadspris. För att elektricitetsverkets montörer dock vid tiden för nya elektricitetsverkets igångsättande icke skola blifva alltför öfverhopade med arbete får styrelsen föreslå, att dylika anmälningar skola ske sist innan den 1 Maj 1910.

Beträffande motionen i öfrigt har styrelsen icke heller något att erinra mot bifall till densamma. Dock synes det föreslagna betalningssättet med 4 betalningsterminer såsom vållande i hög grad ökadt arbete med bokföring och utskrifvande af räkningar böra förenklas. De närmare villkoren för tillhandahållandet af lamporna, betalningsterminer m. m. torde dock lämpligen kunna uppdragas åt styrelsen att bestämma. Något anslag för ändamålet behöfves icke utan kunna eventuella utlägg bestridas af tillgängliga medel.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får därför hemställa

att Stadsfullmäktige ville besluta att förbrukare af elektrisk ström från stadens verk äga rätt att erhålla sina elektriska installationer omlagda genom styrelsens försorg utan beräknande af vinst för verket, om skriftlig anmälan därom göres hos styrelsen senast den 1 Maj 1910,

samt att styrelsen bemyndigas att i enlighet med af styrelsen meddelade närmare bestämmelser tillhandahålla elektricitetsverkets abonnenter goda och ändamålsenliga elektriska lampor.

Västerås den 14 Juni 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Victor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 27 Mars 1907 fattade Stadsfullmäktige beslut om sådan ändring i stadens elektriska belysningssystem, att spänningen i ledningsnätet skulle blifva 2 × 220 volt. I sammanhang därmed beslutades tillika bereda förbrukare af elektrisk ström från stadens elektricitetsverk den förmånen att genom verkets försorg få omlagda sådana elektriska belysningsinstallationer, som icke lämpade sig för denna högre spänning och detta utan beräknande af vinst för verket, under förutsättning dock att skriftlig ansökan om sådan omläggning gjordes före 1908 års utgång.

Af detta medgifvande lära åtskilliga hafva begagnat sig, men nya installationer kräfvas dock ännu på ett mycket stort antal ställen. Då emellertid den högre spänningen icke kommer till användning förr än det nya elektricitetsverket blifvit färdigt, d. v. s. sannolikt under senare hälften af år 1910 synes lämpligt medgifva utsträckning i tiden för anmälningar om verkställandet af elektriska installationers omläggning genom stadens försorg.

Den högre spänningen i elektriska ledningsnätet beslutades med fästadt afseende på stadens eget bästa. Sedan detta beslut fattats, har på åtskilliga håll framställts den anmärkningen, att allt för liten hänsyn tagits till abonnenterna af elektrisk ström från stadens verk; dessa nödgades på egen bekostnad låta omlägga sina elektriska ledningar och därjämte anskaffa nya och dyrare elektriska lampor än de förut använda.

Den högre spänningens införande ansågs emellertid lämplig för Västerås, bland annat därför, att *då* befintliga elektriska installationer i allmänhet voro af mycket underhaltig beskaffenhet och ingalunda motsvarade de nya skärpta anspråken på dylika ledningar Hvad åter beträffar lampor för den högre spänningen, så har lampteknikken under de sista åren gått raskt och mycket lyckligt framåt; redan nu lärer finnas 25-ljus metalltrådslampor för 2 × 220 volts spänning, hvilka icke förbruka mera elektrisk ström än de obetydliga 10-ljus koltrådslamporna, som vi nu näppeligen gilla i våra hem. Nya förbättringar af lampor för det elektriska system, som är beslutadt för Västerås, göras allt fortfarande. Detta beror på den stora praktiska betydelsen af dylika förbättringar, då många städer och samhällen i utlandet just använda det system, som nu förestår till införande här.

Emellertid blifver naturligen anskaffandet af fullständigt ny lampuppsättning förenadt med afsevärd kostnad för de de flesta af dem, som använda sig af elektrisk belysning, hvarför det synes fullt befogadt, att jämväl i detta hänseende saken underlättas genom lämpliga åtgärder från stadens sida; och såsom lämpliga åtgärder torde böra anses, att staden tillhandahåller till möjligast billiga pris och på förmånliga betalningsvillkor de ändamålsenligaste elektriska lampor, som kunna stå till buds vid tiden för den högre spänningens införande i stadens ledningsnät.

På grund af det anförda hemställes, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att förbrukare af elektrisk ström från stadens verk äga rätt erhålla sina elektriska installationer omlagda genom vatten- och gasverksstyrelsens försorg och utan beräknande af vinst för verket; om nämligen skriftlig ansökan i detta hänseende göres inom tid, styrelsen pröfvar lämplig;

att vatten- och gasverksstyrelsen bemyndigas tillhandahålla goda och ändamålsenliga elektriska *lampor till de abonnenter, som inlämna skriftlig beställning på dylika* lampor inom viss af styrelsen bestämd tid;

att för detta ändamål styrelsen anmodas på lämplig tid anskaffa såsom prof, de lampor, styrelsen kan finna bäst och lämpliga för den vanligast förekommande belysningen inomhus och hvarom allmänheten då underrättas;

att kostnaden för den första nyanskaffningen af dessa elektriska lampor debiteras abonnenterna till partiinköpspriset och fördelas till betalning under de fyra uppbörder vid verket, som följa efter det att den högre spänningen i ledningsnätet blifvit införd; samt

att vatten- oah gasverksstyrelsen bemyndigas inköpa så stort parti af nya elektriska lampor, som motsvarar de ingående beställningarna.

Västerås den 30 April 1909

Axel Wilh. Nordin.

N:o 47.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag angående ändring af föregående beslut af Stadsfullmäktige i fråga om gäldandet af en del af köpeskillingen för gården N:o 9 i Norra kvarteret.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 29 Augusti 1897 beslöto Stadsfullmäktige, att den del af köpeskillingen för af staden inköpta gården och tomten N:o 9 i Norra kvarteret, som svarade mot så stor del af tomten, som komme att utläggas till Svartåtorget, skulle gäldas af lånemedel, hvaremot återstående del af köpeskillingen skulle bestridas af reserverade medel för försåld mark. Den del af köpeskillingen, som sålunda skulle gäldas af lånemedel, utgör 14,600 kronor.

Som staden sedermera till Sveriges Riksbank försålt den del af ifrågavarande tomt, som ej ingår i Svartåtorget, jämte annan mark till så stort belopp, att staden i det närmaste fått alla sina utgifter för inköpet af tomten betäckta, får Drätselkammaren härmed föreslå,

att Stadsfullmäktige måtte, med upphäfvande af sitt ofvanberörda beslut den 29 Augusti 1907, besluta att jämväl nu ifrågavarande del af köpeskillingen för gården och tomten N:o 9 i Norra kvarteret 14,600 kronor skall gäldas af reserverade medel för försåld mark.

Västerås den 14 Juni 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg,

N:o 48

Drätselkammarens skrifvelse med begäran om förklaring af Stadsfullmäktiges beslut den 20 December 1906 i fråga om anslag till nyanläggningar för vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I samband med sitt specialförslag till budget för år 1907 hade Vatten- och Gasverksstyrelsen hemställt om anslag till utsträckning af vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningarne med ett sammanlagdt belopp af 35,000 kronor.

Vid upprättandet af sitt förslag till stadens budget för sagda år föreslog Drätselkammaren, att medel till utförande af berörda arbeten skulle anskaffas sålunda:

Genom uttaxering	14,610: 50
Af lånemedel	16,794: 50
hvarjämte Drätselkammaren erinrade, att det redan vore beslutadt, att en del af de föreslagna arbetena skulle utföras för upplånade medel till ett belopp af	3,595: —
Summa kronor	35,000: —

Vid beräkning af uttaxeringen upptog Drätselkammaren sålunda bland utgifterna för år 1907 ett belopp af 14,610 kronor 50 öre.

Enligt ordalydelsen af Stadsfullmäktiges protokoll vid behandlingen af 1907 års budget hade Stadsfullmäktige emellertid bifallit Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag med den ändring att af de anläggningar, som enligt Drätselkammarens förslag skulle utföras för uttaxerade medel, sådana för en kostnad af tillhopa 4,406 kronor skulle utgå ur utgiftsförslaget och gäldas af lånemedel.

Af det i Stadsfullmäktiges protokoll införda sammandraget af beslutade ändrin-

gar i budgetförslaget i och för uträknande af uttaxeringen framgår emellertid att Stadsfullmäktige — med nyssnämnda undantag — icke gjort någon rubbning i Drätselkammarens förslag hvad beträffar anskaffande af medel till ifrågavarande nyanläggningar.

Häraf framgår, att Stadsfullmäktiges afsikt tydligen varit att, med ofvan berörda mindre ändring, bifalla Drätselkammarens förslag, hälst som Vatten- och Gasverksstyrelsen icke yttrat sig i frågan om, på hvad sätt medlen till de föreslagna nyanläggningarna skulle anskaffas, hvadan alltså enligt Stadsfullmäktiges beslut af ifrågavarande nyanläggningar sådana för en sammanlagd kostnad af (16,794: 50 + 4,406) kronor 21,200: 50 skulle bekostas af lånemedel.

Drätselkammaren får på grund af det anförda, hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte förklara, att innehållet af Stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut är i öfverensstämmelse med, hvad Drätselkammaren ofvan framhållit.

Västerås den 14 Juni 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Transumt af protokoll, hållet vid Stadsfullmäktiges i Västerås sammanträde den 20 december 1906.

§ 8.

— —

— —

I afseende å Styrelsens för Vatten-, Gas- och Elektricitetsverken förslag rörande åtskilliga arbetens utförande under nästa år för en beräknad kostnad af för vattenledningar 11,000 kr., afloppsledningar 7.000 kr., gasledningar och gatulyktor 13,100 kr. samt elektriska ledningar, 3,900 kr., godkände Stadsfullmäktige styrelsens förslag, men beslöto på yrkande af herr Max Schenström att kostnaderna för 10 st. brandposter 1,200 kr. och nya gatulyktor 3,206 kr. skulle ur utgiftsförslaget utgå och gäldas af lånemedel. — — — — — — — — — — — — — — — —

— —

Uttaxeringen:

Enligt Stadsfullmäktiges sålunda fattade beslut hade 1907 års stat för staden fastställts på följande sätt:

Utgifterna:

Enligt Drätselkammarens förslag		756,781: 69
Tillägg: anslag till skurning	100: —	
Anslag till telefon till stadsfogden	50: —	
» » » » stadens 2 barnmorskor	100: —	
Ökning i anslaget till trycknings- och annonskostnader	200: —	450: —
	Kronor	757,231: 69

Hvarifrån dock afgå:

Lönetillägg åt andre rådmannen	500: —	
» » stadsfogden	300: —	
» » exekutionsbetjänten	100: —	
Hyresersättning åt poliskommissarien	400: —	
Lönetillägg åt en ord. poliskonstapel	200: —	
Å anslaget till gatuläggningen	15,445: —	
Anslag till 10 st. brandposter	1,200: —	
» » gatulyktor	3,206: —	
Å förslagsanslaget	2,083: 21	23,434: 21
Hvadan utgifterna utgöra	Kronor	733,797: 48

Som ofvan.

In fidem

Gustaf Qvarfott.

N:o 49.

Drätselkammarens skrifvelse med anhållan om bemyndigande att upplägga ett nytt obligationslån å 3,000,000 kr.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Enligt bifogade tablå hafva Stadsfullmäktige — under förutsättning att Stadsfullmäktige bifalla Drätselkammarens förslag angående anskaffandet genom lån af medel till af Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagna gas- och afloppsledningar för en kostnad af tillhopa 9,650 kr. — beslutat utgifter för diverse ändamål att bestridas af lånemedel till ett sammanlagdt belopp af 1,112,515 kr. 50 öre, för hvilka utgifter något lån ännu icke upptagits

Härjämte har kyrkostämman den 28 Oktober 1907 beviljat ett anslag, afsedt att genom lån gäldas å 25,000 kr. för tillbyggnad af folkskolehuset vid Djäkneberget. Slutligen erfordras utöfver, hvad som förut gäldas genom anslag af 1902 och 1907 års obligationslån, enligt hvad bifogade tablå jämväl utvisar, tillhopa, 75,823

kr. 39 öre. Ofvannämnda utgifter utgöra sålunda tillsammans ett belopp af 1,213,338 kr. 89 öre.

Då staden numera icke äger rättighet att utan nådigt tillstånd upptaga tillfälliga lån till så stort belopp, torde det redan nu vara nödigt att gå i författning om upptagande af ett nytt amorteringslån för täckande af ofvannämnda behof.

Men Drätselkammaren har vidare beräknat, att under de närmaste åren förestå utgifter, som icke kunna bestridas af uttaxerade medel, till afsevärda belopp. Och då det härjämte synes Drätselkammaren fördelaktigt att på en gång upplägga ett obligationslån tillräckligt stort att för en längre följd af år motsvara stadens lånebehof, torde lånets storlek icke böra sättas lägre än 3,000,000 kr.

På grund häraf får Drätselkammaren sålunda hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta

att bemyndiga Drätselkammaren att gå i författning om uppläggande af ett nytt obligationslån för stadens räkning å 3,000,000 kr. med 40 års amorteringstid och mot den räntefot, Drätselkammaren kan finna mäst fördelaktig, till bestridande af i bifogade tablå upptagna utgifter till ett sammanlagdt belopp af 1,213,338 kr. 89 öre, äfvensom under de närmaste åren förestående utgifter, som ej kunna bestridas af uttaxerade medel,

samt att uppdraga åt Drätselkammaren att, under förutsättning af nådigt tillstånd, till möjligast förmånliga kurs försälja obligationer af ifrågavarande lån till så stort belopp, som erfordras för täckande af merberörda utgifter å tillhopa 1,213,338 kr. 89 öre.

Västerås den 14 juni 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

UPPGIFT

å af Stadsfullmäktige och kyrkostämman i Västerås beslutade utgifter, som skola gäldas af lånemedel.

Enl. Stadsfullmäktiges beslut				
1906.	Jan.	25.	För uppförande af varmbadhus	251,500: —
1907.	April	25.		
„	Sept.	26.		
1908.	„	24.		

1906.	Okt.	25.	För	ersättning för borttagande af hus å af staden förvärfvade delar af tomterna N:ris 50 och 51 i Norra kvarteret	11,000: —	
,,	Dec.	20.	,,	ordnande och omsättning med tuktad sten af vissa gatudelar enligt kostnadsförslag	38,820: —	
,,	,,	20.	,,	utförande af åtskilliga arbeten för vatten-, gas- och elektricitetsverken	21,200: 50	
1907.	Mars	27.	,,	fästvåningens i stadshuset möblering	20,000: —	
,,	Juni	13.	,,	inköp af lägenheten Rosenberg	7,000: —	
,,	Aug.	29.	,,	inköp af en ny ångspruta	8,120: —	
,,	Okt.	31.	,,	markförvärf från lägenheterna Stensborg, Hagaberg, Kullaberg och Vilhelmsberg samt för väganläggning väster om staden	6,965: —	
,,	Dec.	13.	,,	inköp af egendomen Nordanby	55,000: —	
,,	,,	20.	,,	ordnande och omsättning med tuktad sten af vissa gatudelar enligt kostnadsberäkning . . .	32,650: —	
1908.	Maj	29.	,,	inköp af tomterna N:ris 2 och 8 å Kungsängen	7,600: —	
,,	,,	29.	,,	inköp af tomten N:o 75 i Södra kvarteret med därå uppfördt magasin	3,500: —	
,,	Aug.	27.	,,	omläggning af Stora gatan mellan Käll- och Hållgatorna	19,000: —	
,,	,,	27.	,,	omläggning af afloppsledningen i Källgatan och Stora gatan	2,300: —	
,,	Okt.	29.	,,	inköp af gården N:o 48 i Norra kvarteret . .	23,500: —	
,,	Dec.	21.	,,	omsättning med tuktad sten å delar af Köpmangatan och Fiskartorget	26,900: —	
,,	,,	21.	,,	nyanläggningar vid vatten-, gas- och elektricitetsverken	73,000: —	
,,	,,	21.	,,	de den 27 Augusti 1908 beslutade nyanläggningar af vatten-, afloppS- och gasledningar .	17,310: —	
1909.	Jan.	28.	,,	rådhusets restaurering, ytterligare anslag . .	3,000: —	
,,	April	29.	,,	anläggande af ett nytt elektricitetsverk . . .	395,000: —	
,,	,,	29.	,,	utvidgning af det elektriska ledningsnätet m. m.	61,000: —	
,,	,,	29.	,,	ersättning till Allm. Svenska Elektr. Aktiebolaget för öfvertagande af den rörelse, som bolaget bedrefve med distribuering af elektrisk energi till småafnämare	18,500: —	
,,	Juni	22.	,,	anläggande af gasledning i Östermalms-, Emaus-, Pil- och Malmabergsgatorna	6,650: —	
,,	,,	22.	,,	anläggande af afloppsledning i Munkgatan, Vasagatan och Vasaparken	3,000: —	1,112,515: 50
För inredning af folkskolans vid Djäkneberget vind enligt kyrkostämmobeslut den 28 Oktober 1907						25,000: —
Härförutom erfordras utöfver hvad som förut gäldats genom anslag af 1902 och 1907 årens obligationslån,						

för bestridande af utgifter för Kungl. Västmanlands regementes förläggande till staden	6,272: 50		
för folkskolebyggnaden å Herrgärdet	3,643: 39	9,915: 89	
Brist i 1907 års obligationslån, motsvarande kapitalrabatten å samma lån	58,907: 50		
Kostnader för stämpling och tryckning af obligationerna till nu ifrågavarande obligationslån .	7,000: —	65,907: 50	75,823: 39
		Summa kronor	1,213,338: 89

N:o 50.

Drätselkammarens yttrande i fråga om ersättning till stadsläkarne för läkarevård åt en del i stadens tjänst anställde personer samt förslag å de befattningshafvare, som skola åtnjuta denna läkarevård.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 25 Februari innevarande år remitterade Stadsfullmäktige till utlåtande af Drätselkammaren Hälsovårdsnämndens härmed återgående skrifvelse med dels förslag till taxa å ersättning till stadsläkarne för den fria läkarevård, dessa äro skyldiga tillhandahålla en del vid stadens verk och inrättningar fast anställd personal, dels ock framställning om, att Stadsfullmäktige måtte meddela nödiga bestämmelser i fråga om hvilka särskilda befattningshafvare skola åtnjuta ifrågavarande fria läkarevård.

Sedan Drätselkammaren i afseende å sistnämnda fråga inhämtat yttranden från Magistraten beträffande polispersonalen, från brandstyrelsen i fråga om brandkåren och från Vatten- och Gasverksstyrelsen vidkommande den vid stadens vatten-, gas- och elektricitetsverk anställda personal, får Drätselkammaren, med öfverlämnande af de inkomna yttrandena, såsom eget utlåtande i ärendet härmed anföra följande.

Beträffande först den af Hälsovårdsnämnden föreslagna taxan så har Drätselkammaren intet att emot densamma invända. Förslagets antagande torde icke medföra afsevärd vare sig ökning eller minskning i de anslag, som hittills utgått för läkarevård åt personer i stadens tjänst. Då kammaren af anledning, hvarom nedan närmare förmäles, icke anser sig böra tillstyrka af Magistraten och Brandstyrelsen framlagda förslag om beredande af fri läkarevård åt reservpoliskonstaplar och extra brandsoldater, har Drätselkammaren icke heller velat föreslå någon särskild ersättning till stadsläkarne för sjukvård åt sådan personal.

Hvad sedan frågan, om hvilka befattningshafvare skola åtnjuta ifrågavarande fria läkarevård och då till en början polispersonalen vidkommer så kan Drätselkammaren för sin del icke biträda Magistratens förslag, att sådan läkarevård skall tillkomma Stadsfiskalen och Poliskommissarien. Dessa tjänstemän äro så högt aflö-

nade, att nämnda förmån icke skäligen bör för dem komma i fråga. Fri läkarevård bör enligt Drätselkammarens förmenande endast tillkomma sådana befattningshafvare, hvars löneförmåner närma sig existensminimum och för hvilka eventuella utgifter för läkarevård måste blifva afsevärdt kännbara. Skulle hittills gällande praxis, att äfven Stadsfiskalen och Poliskommissarien erhålla fri läkarevård, af Stadsfullmäktige sanktioneras, skulle med lika stort skäl alla stadens öfriga ämbets- och tjänstemän kunna göra anspråk på samma förmån. Och slutligen torde det icke vara rimligt, att, med de anspråk på läkarevård, som personer i ifrågavarande tjänstemäns samhällsställning hafva, och då läkarevården äfven afser familjerna, denna ersättes med ett så litet belopp som 4 kr. om året.

Beträffande Magistratens förslag om fri läkarevård för reservpoliskonstaplarne för sjukdom eller skada, som de ådragit sig under den tid, de varit inkallade i tjänstgöring, får Drätselkammaren erinra, att instruktionen för stadsläkarne torde lägga bestämdt hinder i vägen för ett antagande af detta förslag. Instruktionen talar uttryckligen i detta sammanhang endast om den *fast* anställda personalen vid åtskilliga stadens verk. Frågan huruvida reservkonstaplarna, hvilka gifvetvis icke kunna räknas till den fasta polispersonalen, skola, i fall, hvarom ofvan nämnts, åtnjuta fri läkarevård, bör sålunda icke komma under ompröfning i detta sammanhang, utan afgöras för sig. Det synes för öfrigt Drätselkammaren öfver hufvud taget icke lämpligt, att reservkonstaplarne, som hafva sin hufvudsakliga inkomst utom stadens tjänst erhålla fri läkarevård i allmänhet. Detta hindrar dock icke, att ersättning för läkarevård, i särskildt fall — exempelvis långvarig sjukdom, ådragen under polistjänstgöring i staden — kan beredas dem.

Hvad härefter angår Brandstyrelsens förslag, angående brandpersonalen anser Drätselkammaren af samma skäl, som anförts i fråga om Stadsfiskalen och Poliskommissarien, att Brandchefen icke bör hänföras till den personal, som skall åtnjuta fri läkarevård. Om vice Brandchefen och de extra brandsoldaterna gäller detsamma, som ofvan yttrats i fråga om reservpoliskonstaplarne.

Emot Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag rörande personalen vid vatten-, gas- och elektricitetsverken har Drätselkammaren intet att erinra utan förordar detsamma till antagande, naturligtvis dock under förutsättning att de uppräknade befattningshafvarne äro fast anställda.

Vidkommande personalen vid renhållningsverket, som står under Drätselkammarens förvaltning, anser Drätselkammaren, att den fria läkarevården bör tillkomma renhållningsföreståndaren — hvars löneinkomster äro jämnställda med polisöfverkonstapelns och maskinmästarnes vid vatten-, gas- och elektricitetsverken — förmannen, fodermarsken och de ordinarie renhållningsarbetarne (för närvarande 8), hvilkas löner äro i stat fastställda.

Utom här ofvan berörda befattningshafvare har Drätselkammaren funnit sig böra föreslå, att den fria läkarevården enligt 3 och 4 §§ i stadsläkareinstruktionen bör utsträckas äfven till exekutionsbetjänterna såväl de ordinarie som den extra, hvilken sistnämnda är i ständig tjänstgöring året om, samt stadsvaktmästaren och rådhusvaktmästaren äfvensom hälsovårdspoliserna. Ehuru dessa befattningshafvare icke äro att hänföra till något af de i nämnda §§ af stadsläkareinstruktionen uppräknade verk, torde dock instruktionen icke lägga hinder i vägen för deras hänförande till i instruktionen afsedda befattningshafvare. Uppräkningen torde nämligen icke afse att vara fullt uttömmande och ifrågavarande befattningshafvare äro i lönehänseende och tjänsteförhållanden så nära jämställda med särskildt polispersonalen, att

de utan tvekan böra kunna hänföras till den personal, som afses i meranämnda §§ af instruktionen för stadsläkarne.

Exekutionsbetjänterna, vaktmästarna och hälsopoliserna böra ock rättvisligen komma i åtnjutande af de förmåner, som tillkomma alla andra med dem jämställda befattningshafvare i stadens tjänst.

På grund af det här ofvan anförda får Drätselkammaren sålunda hemställa,

1:o) att Stadsfullmäktige måtte bifalla Hälsovårdsnämndens förslag, att ersättningen till vederbörande stadsläkare för den sjukvård af vid en del stadens verk och inrättningar fast anställd personal med dess familjer, som jämlikt 3 och 4 §§ i den särskilda instruktionen för stadsläkarne i Västerås åligger stadsläkarne måtte utgå med 4 kronor om året för hvarje person, vare sig han har familj eller ej, samt

2:o) att Stadsfullmäktige måtte bestämma, att ifrågavarande fria läkarevård skall tillkomma följande befattningshafvare med familjer, nämligen:

Vid poliskåren:

öfverkonstapel,
detektivkonstapel,
inspektionskonstapel,
konstapel och
extra konstapel;

Vid brandkåren:

brandmästare,
stallkorpral,
verkstadsförman,
maskinist och
ordinarie brandsoldat;

Vid renhållningsverket:

renhållningsföreståndaren,
förman,
fodermarsk och
ordinare renhållningsarbetare;

Vid vatten-, gas- och elektricitetsrerken:

gasmästare,
maskinmästare vid elektricitetsverket,
» » vattenverket,
rörnätsförman,
hufvudmontör för elektriska ledningarne,
vårdare af vattenborgen,

maskinist i elektricitetsverket,
» i vattenverket,
eldare i gasverket,
» i elektricitetsverket,
mätareafläsare,
mätarejusterare,
springgosse, samt så vidt de äro anställda året om,
rörarbetare vid vatten- och gasverket,
öfriga arbetare vid vatten- och gasverket och
elektriska montörer;

samt därjämte:

exekutionsbetjänt,
stads- och rådhusvaktmästarne samt
hälsopolis.

Västerås den 14 juni 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till. Magistraten i Västerås.

Öfverlämnas till Drätselkammaren; och får Magistraten såsom eget yttrande åberopa hvad stadsfiskalen anfört.

Västerås rådhus den 8 april 1909.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Af Magistraten anmodad att afgifva yttrande i anledning af Drätselkammarens här återgående skrifvelse, rörande hvilka i Västerås stads tjänst anställda personer borde åtnjuta fri läkarevård, får jag härmed vördsamt anföra följande:

Enligt hitintills gällande praxis, har hela poliskåren — befäl och manskap — således stadsfiskalen, poliskommissarien, öfverkonstapeln, detektivkonstapeln, inspektionskonstapeln, detektivkonstapeln, de ordinarie och extra konstaplare — åtnjutit fri läkarevård på stadens bekostnad, och anser jag icke något skäl föreligga att nu göra någon inskränkning i denna af poliskåren åtnjutna förmån.

Hvad undertecknad särskildt beträffar, torde, så länge jag enligt gällande instruktion har mig ålagdt att vara polischefens biträde i polisgöromål, den ifrågavarande förmånen bibehållas för mig,

Från och med detta år hafva vid härvarande poliskår antagits fem reservkonstaplar, hvilka blott tillfälligtvis skola tjänstgöra som polismän, och anser jag, att dessa böra komma i åtnjutande af fri läkarevård endast då de ådragit sig sjukdom eller skada under den tid, de varit inkallade i tjänstgöring.

Västerås i stadsfiskalskontoret den 7 April 1909.

Erhard Kumlin.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Med anledning af Edert, från sammanträdet den 11 sistl. Mars hit insända protokollsutdrag, med begäran om Brandstyrelsens yttrande beträffande läkarevården af personalen vid brandkåren, får jag med hänsyn härtill å styrelsens vägnar afgifva följande utlåtande:

att brandchefen, brandmästaren, brandkorpralen och ordinarie brandsoldaterna jämte deras familjer alltid skola åtnjuta fri läkarevård;

att vice brandchefen och de extra brandsoldater, som äro vid kåren anställda, personligen skola åtnjuta fri läkarevård för den sjukdom eller det olycksfall, som drabbat dem under utöfvandet af sin tjänst vid brandkåren; samt

att för de sistnämnda, till läkaren skall betalas efter den vanliga taxan, för hvarje besök som inträffar hos honom. Dock framhöll Ingeniören L. Blume önskvärdheten af, att för de senare måtte af läkaren beviljas vissa procents rabatt.

Västerås den 12 Maj 1909.

Å Brandstyrelsens vägnar:

Otto Oest.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Rörande Drätselkammarens förfrågan, med hvilka särskilda befattningar inom de olika personalerna vid vatten- gas-, och elektricitetsverken förmånen af fri läkarevård bör vara förenad, anser Vatten- och Gasverksstyrelsen, att alla innehafvare af fast anställning vid verken böra åtnjuta fri läkarevård och att sålunda denna förmån bör komma den i nedanstående uppställning förtecknade personal till godo:

Gasmästaren	1
Maskinmästaren i elektricitetsverket	1
» i vattenverket	1
Rörnätsförmannen	1
Hufvudmontören för elektriska ledningarne	1

Vårdaren af vattenborgen	1
Eldarne i gasverket	4
» och maskinisterna i elektricitetsverket	4
Maskinisterna i vattenverket	2
Mätareafläsarne och mätarejusterarne jämte springpojken	3
Rörarbetarne vid vatten- och gasverken	3
Diverse arbetare vid „ „ „ (sådana arbetare, som äro anställda året om)	9
Elektriska montörer	4
eller f. n. 35 man.	

På grund af att redan under den tid, då Gaslysnings A.-B. ägde gas- och elektricitetsverken, samtliga vid dessa verk anställda personer åtnjöto förmånen af fri läkarevård, har denna förmån bibehållits äfven sedan staden blef ägare af dessa verk.

Västerås den 20 April 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

J. R. Keijser.

Gerh. Gustafsson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Jämlikt 3 och 4 §§ i den af Stadsfullmäktige den 26 Mars 1908 antagna af Kungl. Medicinalstyrelsen den 10 Augusti samma år godkända särskilda instruktionen för stadsläkarne i Västerås åligger det stadsläkarne att handhafva sjukvården af vid stadens polis, brandkår, renhållningsverk samt gas-, elektricitets- och vattenledningsverk fast anställd personal med dess familjer enligt särskild bestämd af Stadsfullmäktige fastställd taxa.

I anledning häraf får Hälsovårdsnämnden nu föreslå, att Stadsfullmäktige ville bestämma,

att ersättningen till vederbörande stadsläkare för ifrågavarande sjukvård måtte utgå med fyra kronor om året för hvarje vid stadens ifrågavarande verk och inrättningar anställd, fri läkarevård åtnjutande person, vare sig han har familj eller ej.

Då det hittills saknats närmare bestämmelser om hvilka, af de särskilda personalerna vid stadens ifrågavarande verk och inrättningar, som för sig och sina familjer skola åtnjuta fri läkarevård, anhåller Hälsovårdsnämnden härjämte

att Stadsfullmäktige måtte meddela nödiga bestämmelser härutinnan.

Västerås den 17 Februari 1909.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Västerås, Vestmanl. Allehs tryckeri 1909.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. **Den 26 Augusti** **XI.**

N:o 51.

Hälsovårdsnämndens berättelse för år 1908.

Till Herrar Sadsfullmäktige i Västerås.

Hälsovårdsnämnden får härmed öfverlämna sin årsberättelse för år 1908 jämte bilagor.

Västerås den 16 Juni 1909.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Årsberättelse från Hälsovårdsnämnden i Västerås för år 1908

I. Hälsovårdsnämnden med därunder lydande inrättningar och personer.

1.	Antal sammanträden under året.	19.
2.	Under året tillkomna förändringar beträffande nämndens befattning med den allmänna sjukvården, instruktionen för nämnden, särkilda föreskrifter tillkomna i enlighet med § 24 i hälsovårdsstadgan.	Stadsfullmäktige hafva $^{20}/_{3}$ beslutat att inrätta en 2:dre stadsläkaretjänst samt att antaga en af hälsovårdsnämnden utarbetad »särskild instruktion för stadsläkarne i Västerås», hvilken instruktion sedan blifvit $^{10}/_{8}$ af Kungl. Medicinalstyrelsen godkänd. I sept. utsågs stadsläkaren till besiktningsläkare för personer kommande från kolerasmittad ort.
3.	Tjänstebiträden för hälsovården: kemist, veterinär, antal tillsyningsmän och öfrig personal.	En 2:dra sjuksköterska har anställts för stadens räkning med samma åligganden och aflöning som den förut tillsatta.

II. Befolkningen, nativiteten och dödligheten inom samhället.

Antal *kyrkoskrifna invånare* den 31 december föregående år.	16,624 (7,911 mankön + 8,713 kvinnkön)
Antal *födda* under redogörelseåret.	488 (266 » + 222 »)
Antal *döda* enligt dödsbevisen.	224 (104 » + 120 »)
Större dödlighet i någon viss stadsdel.	Har ej kunnat förmärkas.

III Hälsovården.

a. Vattentillgång.	
1. Behofvet af dricksvatten tillgodoses genom naturliga källor, gräfda brunnar, rörbrunnar (antal), vattenledning.	I likhet med föregående år.
2. Vattnets beskaffenhet; vattentillgången tillräcklig eller otillräcklig.	Fortfarande af mycket god beskaffenhet. Kemisk analys af $^{2}/_{12}$ 08 angifver alls ingen försämring mot föregående år (kalk 76, järnoxid 0,4 och syreförbrukning 0,7 mgr på litern). Tillgången fullt tillräcklig.
Från samhällen med vattenledning torde följande uppgifter lämnas:	
1. Ledningarnas *sammanlagda längd* inom rörnätet vid redogörelseårets slut.	42,225 meter (enl. ny uppmätning).
2. *Procent hus*, i hvilka vatten är inledt vid redogörelseårets slut.	100 % inom stadsplanen + 305 hus å stadens öfriga område.
3. *Anläggningskostnaderna* till och med redogörelseåret.	555,799 kronor.
Vattenverkets utvidgning under redogörelseåret.	
4. Längden af *nya ledningar* inom rörnätet.	736 meter.
5. *Antal egendomar*, i hvilka vatten under året blifvit inledt.	17 (hvaraf 11 å stadens icke planlagda område).
6. Nya filter, pumphus, etc.	Omändringar inom bostadshuset vid nya vattenverket.
7. *Kostnaderna* för vattenverkets utvidgning.	7,039 kr.
8. *Vattenförbrukning* för hushållsbehof.	513,157 kbm.
9. » » allmänna »	17,308 » (hvaraf 8,018 till sommarens utställningar inom staden).
10. » » industriella »	51,013 kbm.
	Summa 581,478 kbm.
11. Summa vattenförörukning per individ och dygn.	111 liter på (nu exakt) beräknade 14,350 konsumenter.
12. *Vattenafgift* enl. mätare.	Taxebestämmelserna oförändrade.
13. » » annan grund (angifves).	
14. Anmärkningar angående vattentillgången och vattnets beskaffenhet.	Inga.
15. *Driftkostnader* under redogörelseåret.	31,020 kr.
16. *Inkomster*.	48,773 »
b. Afledning af spill- och grundvatten.	
1. Sammanlagda längden af underjordiska afloppsledningar vid slutet af redogörelseåret.	26,540 m. enligt ny uppmätning.

2. Kostnaderna för anläggning af underjordiska afloppsledningar intill redogörelseårets slut.	163,631 kr.
3. Procent egendomar med underjordiska aflopp vid redogörelseårets slut.	100 % inom stadsplanen + 341 egendomar å stadens öfriga område.
4. Sammanlagda längden af under året utförda underjordiska afloppsledningar.	780 m.
5. Kostnaden för dessa.	5,021 kr.
6. Under året utförda upprensningar af vattendrag, afdikningar af vattensjuka områden inom eller i närheten af samhället, åtgärder för rening af afloppsvatten etc.	En träskmark inom västra utgårdarna, som nu börjat tätare bebyggas, har utdikats.. Den öppna delen af lillån har upprensats.
7. Kostnaderna för dessa åtgärder.	Påförda årets driftkostnader.
8. Antal egendomar, som under året erhållit underjordiska aflopp.	6 inom och 11 utom stadsplanen.
9. Anmärkta bristfälligheter i afloppsledningarna samt olägenheter i deras anordning.	Lillån, i hvilken utmynna kloakledningarna från hela det östra stadsområdet, sprider den varma årstiden svår stank.
c. Renhållning.	
aa. Latrinrenhållning.	
1. Systemet för densamma.	Lika med föregående år.
2. Olägenheter och missbruk samt åtgärder med anledning däraf.	Under året hafva 16 gårdsägare måst åtalas för bristande renhållning å afträden eller gårdar.
3. Antalet egendomar med vattenklosetter.	7 st. (3 med direkt anslutning till afloppsledning, 3 medelst. s. k. septic tank, 1 genom dubbel silbrunn).
4. Bortforsling genom gårdsägarnas försorg, entreprenör, stadens eget renhållningsverk.	Lika med föregående år
5. Särskilda upplagsplatser; olägenheter af dessa; åtgärder med anledning däraf.	
6. Latrinens tillgodogörande (försäljning till landtbrukare, pudrettberedning).	
bb. 1. Uppsamling och bortforsling af *sopor, köksaffall, orenlighet från gård och gata.*	
2. Särskilda upplagsplatser; olägenheter af dessa och åtgärder med anledning däraf.	
3. Tillgodogörande eller oskadliggörande (bränning af sopor etc.)	

cc. För samhällen med *eget renhållningsverk* torde uppgifvas:	
1. Inkomster under året genom försäljning af latrin, pudrett, sopor etc.	14,153 kr.
2. Tillskott för året utöfver inkomsterna.	16,630 »
dd. Antal inom den egentliga staden eller samhället befintliga	
1. Svinhus.	Inom stadsplanen 0. Inom öfriga områden, där hälsovårdsstadgan tillämpas 23.
2. Fähus.	Inom stadsplanen 1. Inom öfriga områden, där hälsovårdsstadgan tillämpas 13.
3. Stall.	Inom stadsplanen 95. Inom öfriga områden, där hälsovårdsstadgan tillämpas 36.
4. Olägenheter och missbruk vid dessa samt åtgärder med anledning däraf.	Intet att anmärka.
3. Svinhållning förbjuden.	
d. Begrafningsplats. Under året vidtagna åtgärder beträffande densamma, samt andra med liks jordande sammanhang ägande omständigheter.	Inga särskilda åtgärder.

e. Bostäder, skolor och *samlingslokaler* m. m. samt *fabriker* och *näringar.*	Inom stadsplanen.	Å områden utom stadsplanen, där hälsovårdsstadgan tillämpas.
1. Antal hus *(egendomar)* vid årets slut.	478	481
2. Antal under året tillkomna.	4	26
3. » » » rifna.	5	0
4. Antal lägenheter i hvilka *öfverbefolkning* anmärkts.	Talrika.	
5. Antal bostadslägenheter, mot hvilka anmärkning gjorts på grund af andra sanitära missförhållanden.	13 st. — flertalet för fukt. 3 förbjödos till begagnande för all framtid.	
6. Sanitära missförhållanden inom *skolor* och *samlingslokaler* samt åtgärder med anledning däraf.	Inga dylika missförhållanden anmärkts.	
7. Sanitära missförhållanden inom *fabriker eller verkstäder* samt åtgärder med anledning däraf.		
8. Uppgift angående minderåriga i industriellt yrke, äfvensom åtgärder med anledning af § 9 och 13 i lagen af den 17 oktober 1900.	Å 22 industriella arbetsställen inom staden voro vid årets sista kvartal anställda 360 minderåriga arbetare. Af dessa blef vid läkarebesiktning blott 1 hänvisad till lättare arbete.	
9. Anmälan om anläggande eller inrättande af *nya fabriker* enligt § 16 af hälsovårdsstadgan samt nämndens beslut i anledning däraf.	Intet att omnämna.	

10. Sanitära olägenheter af *fabriker, upplag* eller *näringar* samt åtgärder med anledning däraf.	Intet att omnämna.
11. Under året tillkomna *badinrättningar*, särskildt *skol-* och *folkbad*.	
12. Genom kommunens eller enskildas försorg under året tillkomna *arbetarebostäder*.	
13. Under året tillkomna härbärgen, asyler.	

f. Tillsyn öfver födoämnen.

1. Öfversikt öfver under året beslagtagna födoämnen enl. rapporter från hälsopolisen utom köttbesiktningsbyrån.

	Antal beslag	Kassationsorsak			
		tuberkulos	trikiner	andra sjukliga förändringar	förskämning
Kött af nöt inklusive kalf	4				4
D:o af svin					
D:o af häst					
Inälfvor	109	76		31	2
Korf					
Andra födoämnen					

2. Anmärkta missförhållanden beträffande slakterier, mejerier och fabriker för konservering af födoämnen.	Under året hafva anställts: 2 åtal för förseelser mot ordningsföreskrifterna angående yrkesmässig slakt; 1 åtal för förseelser mot bageristadgan; 3 åtal beträffande handeln med mjölk och bröd.
3. Omkostnader för tillsyn öfver födoämnena.	Se årsberättelsen från köttbesiktningsbyrån!

g. Åtgärder till förekommande af smittosamma sjukdomars spridning.

1. Under året vidtagna åtgärder till underlättande af isolering af smittosjuka. Kostnaderna härför.	Lika som föregående år. Se årsberättelsen från epidemisjukhuset. — —
2. Under året anskaffade *desinfektionsapparater*, system, antal. Kostnaden.	Inga.
3. Antal utförda *bostadsdesinfektioner*.	234.
4. Särskildt för tuberkulos.	52.
5. Särskilda åtgärder med anledning af inom samhället eller dess närhet *utbruten farsot*.	Se årsberättelsen för epidemisjukhuset och stadsläkarens årsberättelse. Från 1 Dec. anställdes en extra läkare med anledning af skarlakansfeber och difteriepidemien.
6. Åtgärder till *vaccinationens* befrämjande.	Lika med föregående år.

Till dessa uppgifter bifogas å särskilda i K. Med.-styr:s cirk. den 9 dec. 1901 föreskrifna blanketter:

1. Öfversikt öfver dödsorsakerna enligt dödsbevisen.
2. Öfversikt öfver några af de viktigaste dödsorsakerna med fördelning på månader.
3. Uppgift angående sinnessjuka.

Dessutom bifogas följande bilagor:

4. Årsberättelse från epidemisjukhuset i Västerås för år 1908.
5. Årsberättelse från köttbesiktningsbyrån i Västerås för år 1908.
6. Redogörelse angående fosterbarnsvården i Västerås stad för år 1908.

Västerås den 31 Mars 1909.

K. G. Tingvall.
Hälsovårdsnämndens v. ordförande.

Årsberättelse från epidemisjukhuset i Västerås för år 1908.

Sjukhuset tillhör Västerås stad.

Under året hafva följande åtgärder vidtagits beträffande sjukhusbyggnaderna och deras omgifning:

Sjukhusets tvättafdelning har under året betydligt utvidgats och förbättrats, i det att den angränsande väktmästarebostadens två rum anslutits till densamma. Därigenom har dels själfva tvättstugan blifvit rymligare och kunnat bättre utrustas med klappbassäng af cement, särskilda förvaringslårar för de olika afdelningarnes orena kläder etc., dels hafva rummen för den rena tvättens vidare behandling (torkrum och torkvind, stryk- och mangelrum) blifvit fullt afskilda och fått särskild utgång. Det stora och ljusa torkrummet uppvärmes medelst genomströmmande varmluft från en liten i källaren därunder anordnad värmekammare med inmurad järnkamin; de inhängda kläderna torka (vintertiden) under loppet af några timmar. — Genom omändringarne har ock vunnits ett särskildt rum för desinfektionsugnens ångpanna. — Vaktmästaren har (tills vidare) fått sin bostad i bottenvåningen af den nya sjukhuspaviljongen intill köket i den lägenhet af ett rum och kök som afsågs att tillfälligtvis härbergera familjemedlemmar från smittade hem.

Hela trästaketet kring sjukhustomten har ommålats.

Följande förändringar hafva inträffat beträffande den vid sjukhuset anställda personalen:

Från 1 Dec. är ett sjuksköterskebiträde fast anställd med lön af 25 kr. i månaden.

Öfriga anmärkningsvärda förhållanden:

I slutet af November har sjukhuset öfverbelagdt (72 patienter). För att bereda vård åt de ständigt nya fallen af skarlakansfeber och difteri måste de första dagarne af December iordningställas 2 tillfälliga sjukhuslokaler ute i staden — en predikolokal och en småskola — med sammanlagdt 52 platser. Utredningen dels inköptes ny dels upplånades från tuberkulosföreningens i Västerås sommarsanatorium och från »Drottning Sofias förening för sjukvård i fält» eller förhyrdes.

A. Intagna, döda, underhållsdagar, antal sängar, dagafgifter

Antal patienter intagna	Antal patienter döda	Underhållsdagar	Antal sängar	Högsta antalet vårdade för dag	Medellängd af sjukhusvistelsen		Dagafgift Kr.	Dagafgift öre	Intagna	Underhållsdagar
			68		Dagar					
(28 +*) 399	15	11,697	fr. 1 Dec 120	104	29,3	Å halfenskildt rum ...	3	—	—	—
						» enskildt rum	1	50	—	—
Inräknas äfven underhållsdagarna för 5 friska som åtföljt de sjuka uppgår antalet till 11,790.						» allmänt »	2	—	1	18
						» » »	—	—	398	11,679

Patienterna utgjordes af:
Stadsbor: (23 +*) 247 med 7 döda och 7,597 underhållsdagar.
Landtbor: (5 +*) 152 » 8 » » 4,100 »
*) Kvarliggande sedan föregående år.

B. Inkomster och utgifter. — Personalens storlek och löneförmåner.

Inkomster:	Kronor	*Utgifter:*	Kronor	Kostnad för underhållsdag, kr.	Befattning	Lön Kr.
af patienter	244,50	Läkemedel	352,06	0,03	Läkaren af landstinget	500,00
» donationer, gåfvor	—	Serum	1,002,60	0,09	3 ord. sjuksköterskor, hvardera	400,00*
» landsting	7,302,45	Patienternas utspisning	7,939,29	0,68	Extra sköterskor ...	724,00*
» kommunen Västerås	15,358,07	Aflöningar o. pensioner	3,124,06	0,26	Hushållerskan	300,00*
		Nybyggnader o. reparationer (särsk. anslag)	2,638,72	—	Gårdskarlen.....	400,00*
		Öfriga (hvari äfven ingår ord. personals kosthåll)	7,848,29	0,67		
Summa	22,905,02	Summa	22,905,02	1,73	*) Jämte fritt vivre.	

C. Intagna sjukdomsfall *) äfvensom döda.

Sjukdom Enl. K. Med.-Styrs cirk. den 28 Dec. 1891.	Intagna m.	Intagna kv.	Döda m.	Döda kv.	Sjukdom	Intagna m.	Intagna kv.	Döda m.	Döda kv.
Scarlatina	80	75	—	—	Meningitis cerebro. spin	—	1	—	—
Febris typhoides	31	16	1	2	Endocarditis	1	—	—	—
Diphtheria, croup.	83	117	5	6	Laryngotoracheitis acuta	3	—	—	—
					Pneumonia acuta.....	3	—	—	—
					Angina tonsillaris	4	9	—	—
					Enteritis acuta	—	1	—	—
					Abscessus subphrenicus.	1	—	1	—
					Urticaria	—	1	—	—

För observation

*) Kvarliggande från föregående år ej inberäknade.

U. Utförda operationer.

Operation	Patientens ålder			Operation. utgång		
	under 15 år	15—55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dålig
Tracheotomi för kroup.....	11	—	—	6	—	5

Västerås den 31 Mars 1909.

K. G. Tingvall.
Stadsläkare.

Stadsläkarens årsberättelse för Västerås stad år 1908.

I. a) Kyrkoskrifna innevånarnes antal vid årets början 16,624

b) Antal lefvande födda under året: mankön 266, kvinnkön 222; summa 488
» döda » » »
Skrifna i V:ås och döda därstädes: » 103, » 114 » 217
» » » » » annorstädes: » 14, » 12 » 26
Summa summarum antal döda: » 117, » 126 » 243

c) Antal döda barn under ett års ålder:
Skrifna och döda i Västerås: mankön 19, kvinnkön 21, summa 40
» i V:ås » annorstädes: » 1, » 2, » 3

II. Allmännare förekommande sjukdomar.

a) *Infektionssjukdomar:*

Af *mässling* äro blott 2 enstaka fall rapporterade i maj.

I slutet af föregående år hade *skarlakansfebern* uppträdt med ett något ökadt antal fall och detta förhållande fortfor under innevarande års första 3 månader. I midten af året var sjukdomen så godt som utslocknad. För de 3 första kvartalen uppgick hela summan kända fall till 31, och dessa voro spridda öfver så godt som hela staden — dock med en viss öfvervikt för stadsdelarna väster om Svartån — antingen enstaka eller sammanhörande i små grupper inom samma gård eller skolklass. Annorlunda gestaltade sig sjukdomen efter 1 Okt., då den på en gång uppträdde med flera fall och intill årets slut fortsatte med relativt stora siffror insjuknade, inalles för sista kvartalet 82. Af dessa komma något mera än hälften på stadsdelen öster om Östra esplanaden (Ängs- och Korsängsgärdet samt industribolagens arbetarebostäder.) Det blef genast sannolikt, att smitta spriddes medelst mjölk från Badelunda mejeri. De 7 först insjuknade (mellan den $^{1}/_{10}$ och $^{16}/_{10}$) och sannolikt några af de därpå följande hade förtärt okokt mjölk från detta ställe, men ingen hade haft tillfälle att smitta de andra af dessa förstkommande. Vid den undersökning, som 1:ste provinsialläkaren med anledning af denna misstanke företog på de gårdar, som lämnade mjölk till mejeriet, uppdagades på en af dessa efter hand (6 - 10 Okt.) ej färre än 10 barn i ladugårdspersonalens familjer med tydliga

tecken på sjukdomen. Det första hade sjuknat den $^{21}/_{9}$ och befann sig den $^{6}/_{10}$ i full affjällning; dess 2 syskon hade insjuknat respektive $^{24}/_{9}$ och $^{27}/_{9}$. Flertalet af fallen både på landet och i staden voro relatift lindriga, och det är i hög grad sannolikt, att den verkliga siffran för de i staden i början af Oktober insjuknade var långt större än den angifna, så mycket mera som mejeriet försåg 7 mjölkbutiker med mjölk, däraf 6 belägna öster om Östra esplanaden. För en hel del af de inom samma östra stadsdel senare inträffade talrika fallen och möjligen äfven för flera andra är det därför troligt, att de voro sekundära efter dessa ej kända och därför ej isolerade fall. De sjuka på landet intogos på epidemisjukhus, och all mjölk som sedermera infördes från mejeriet till staden pasteuriserades omsorgsfullt. Så vidt man kunde utröna, spriddes ej någon smitta genom folkskolorna, som obehindradt kunde fortsätta sitt arbete. Under hela året inträffade intet dödsfall i skarlakansfeber; bland sjukdomens komplikationer märkas hufvudsakligen varig mellanörskatarr samt — såsom särskildt karaktäristiskt för Oktober—December-epidemien — s. k. skarlakansfeberreumatism.

Af årets 10 fall af *tarmtyfus*, som alla gingo till hälsa, kunde blott vid ett af fallen (i Mars) smittans ursprung säkerställas, nämligen en af sjukdomen förut hemsökt familj, som i sin ordning fått smittan från Tå i Romfartuna socken. Af de öfriga tillhöra 3 af Febr—Mars-gruppen ett och samma ställe, Västerås Masugns arbetarebostäder; 2 af fallen i September gälla medlemmar af en och samma familj. De återstående 4 synas vara alldeles enstaka.

Samtliga 12 *rödsotsfall* inträffade de sista dagarna af Juli inom 5 olika familjer i en och samma byggnad (Eriksholm 8) å Ängsgärdet. Både vuxna och barn voro bland de angripna; alla återställdes. Sjukdomen ansågs stå i sammanhang med föroreningen af vattnet i ett bredvidliggande dike. Vatten- och afloppsledning finnes i gården.

Påssjuka var gängse under hela året — särskildt under dess första hälft; summa anmälda fall 53.

Från *kikhosta*, som under föregående 6 år svårt hemsökt oss, voro vi detta år i det närmaste fria; blott 6 sjukdoms- och 1 dödsfall äro rapporterade.

Såsom vanligt numera nådde *influensan* sin höjdpunkt i Februari för att följande månader hastigt aftaga. Den var rätt mycket utbredd men af relativt lindrig art, bland 628 insjuknade afled ingen.

Af *difteri* har staden under detta år varit mycket hemsökt. Denna sjukdom visade i så måtto ett likartadt förhållande med skarlakansfebern, att den stegrades betydligt under sista kvartalet, från summa 48 fall under årets 9 första månader stiger antalet till 68 under dess tre sista. Såsom förut har den vanligen uppträdt i isolerade fall eller i mindre sammanhörande grupper, hvilka sins emellan ej haft något påvisbart sammanhang. Ett undantag gör dock en anmärkningsvärd skolepidemi i November och en möjligen från samma smittohärd utgående lokal epidemi i December. — I klass III af härvarande högre elementarläroverk för flickor insjuknade oväntadt i svalgdifteri från $^{21}/_{11}$ till $^{26}/_{11}$ ej färre än 13 elever af klassens 23 och samtigt 1 i hvardera af klasserna VII och II. Ingen af dessa elever hade veterligen tiden förut haft difteri inom sina hem, liksom det ej häller är kändt, att någon efter insjuknandet meddelade smitta åt sina anförvanter, innan de hunno isoleras. Enda sannolika förklaringen till epidemien ansågs vara, att den tillförts skolan genom en elev i klass III, som varit frånvarande från skolan $^{3}/_{11}$—$^{16}/_{11}$ för halssjukdom utan att därunder läkare anlitats. Vid prof från hennes svalg, som togs

$^{25}/_{11}$ och $^{27}/_{11}$, kunde dock ej några difteribaciller påvisas, liksom senare ej heller i prof från de öfriga medlemmarna af familjen. Hela skolan stängdes för 5 dagar och desinficierades. Sedan den åter öppnats $^{1}/_{12}$ inträffade $^{3}/_{12}$ och $^{4}/_{12}$ ytterligare 4 difterifall inom klasserna IV och I, hvarjämte 1 af lärarinnorna insjuknade $^{5}/_{12}$, då genast hela skolan upplöstes för terminen. Den andra gruppen af 12 fall i December synes mera otvifvelaktigt sammanhänga med smitta inom just samma gård, där den i svalgsjukdom af obestämd art först insjuknade skolflickan hade sitt hem. Denna grupp företer den egendomligheten att bland dem funnos flera fall af difteri och skarlakansfeber samtidigt hos samma individ. Sålunda inkommo på epidemisjukhuset från 3 till 5 December från granngårdarna 3 fall af äkta difteri (Löfflerska baciller) med tydligt skarlakansexantem (2 fullt utbildadt vid inkomsten, det 3:dje en dag efter intagningen) samt den 26 - 28 December från förutnämnda gård en hel familj af 6 personer med äkta svalgdifteri, af hvilka 3 barn snart efter inkomsten företedde mer eller mindre typiskt utslag. De öfriga i denna grupp hade ej samtidigt tecken på skarlakansfeber men utgöras af en vuxen broder till meromnämnda skolflicka, hvilken broder bodde annorstädes i staden men hade sitt arbetsrum i föräldrahemmet och insjuknat den $^{3}/_{12}$, samt af en vän till denne broder, insjuknad den $^{16}/_{12}$, och en 13-årig flicka injuknad $^{28}/_{12}$, hvilken bodde i samma gård som den sistnämnde.

Anmärkningsvärdt är också, att bland de på sjukhuset intagna skolflickorna uppträdde skarlakansfeber hos ej färre än 7 stycken, hos den först insjuknade efter 3 dagars sjukhusvistelse, hos de följande 7 18 dagar efter inskrifningen. Huru många af dessa senare blifvit på sjukhuset smittade af sina kamrater låter sig naturligen ej afgöra. Vid första tecken på skarlakansfeber hade dock dessa patienter aflägsnats från difteriafdelningen och desinfektion verkställts så godt sig göra låtit på den då öfverfyllda afdelningen.

Af de 116 i difteri insjuknade afledo 6 eller 5 %: 3 af dessa hade strupsjuka (jämte lungtuberkulos, resp. njurinflammation), 1 hade alldeles samtidigt skarlakansfeber och dog efter 4 dagars sjukdom

Under året har förekommit 1 fall af *barnsängsfeber,* som gick till döden.

b) Öfriga sjukdomar:

De *akuta inflammationerna och katarrerna i respirations- och digestionsorganen* visa tämligen öfverensstämmande siffror med de närmast föregående åren. Dock förekommo i Maj och Juni anmärkningsvärdt talrika lunginflammationer (akuta bronchopneumonier) samt akuta bronchiter hos yngre barn. Mortaliteten i lunginflammationer var tämligen ringa eller = 5,6 %; i de akuta tarmsjukdomarna nära 4 %.

III. Förhållandet i allmänhet med

a) *Vaccination och revaccination:*

Under året hafva med framgång ympats 256 barn, samtliga med animal vaccin, som hälsovårdsnämnden kostnadsfritt tillhandahållit. Det påfallande ringa antalet vaccinerade barn torde till en del få tillskrifvas de i Maj och Juni rådande lungsjukdomarne hos barnen, till en kanske större del den allt mera yppade motviljan mot den obligatoriska vaccinationen, som anses vålla sjuklighet och som allmänheten gärna vill föreställa sig vara »af riksdagen afskaffad».

b) *Apoteksväsendet*
Barnmorskeväsendet } Intet att anmärka.

IV. Ämbetsförrättningar på grund af vederbörligt förordnande:

a) *För hälso- och sjukvården:*

Stadsläkaren har äfven detta år under December månad enligt kvarstående förordnande af Konungens Befallningshafvande företagit läkarebesiktning af minderåriga arbetare i industriellt yrke å 22 arbetsställen inom staden.

b) *För medicolegala ändamål:*

På förordnande af Magistraten i Västerås har en rättsmedicinsk besiktning och liköppning den 1 Februari företagits å döda kroppen efter löse arbetaren Johan Fredrik Pettersson från Nyköping för utrönande af dödsorsaken.

Efter anmodan af Rådstufvurätten i Västerås lämnades ett utlåtande den 23 Februari öfver kroppsskador hos gjuteriarbetaren Gustaf Robert Belin.

V. Inom staden (31 December 1908) bosatt personal af

a) *Läkare:*

P. Andréhn, 1:ste provinsialläkare,
E. W. Björkman, f. d. 1:ste d:o.
G. Holm, biträdande provinsialläkare och fängelseläkare,
K. G. Tingvall, stadsläkare
J. P. Lundgren, lasarettsläkare,
S. R. Erhardt, lasarettsunderläkare och bataljonsläkare.
P. A. Wickholm, bataljonsläkare,
Carl Idar, enskildt praktiserande,
A. W. Ihrfors, f. d. provinsialläkare.

b) *Veterinärer:*

C. J. Jakobsson, länsveterinär,
M. Jonsson, föreståndare för stadens köttbesiktningsbyrå,
C. A. Örström, f. d. länsveterinär.

c) *Tandläkare:*

T. A. Malmström,
C. W. Luthman,
Hilda Larsson,
} examinerade.

d) *Sjukgymnaster:*

Major L. Nauckhoff, gymnastikdirektör,
Kapten G. Nordencreutz, »
Kapten K. Alexanderson, »
Fröken Tora Sundeman, »
Fröken Fanny Kolmén, examinerad sjukgymnast från Kjellbergs institut, Elert Falk.

e) *Fältskär:*

J. A. Strömberg.

f) *Apoteksföreståndare, provisorer och elever:*

J. O. Oest, föreståndare för apoteket Hjorten under innehafvarens A. H. Kronberg tjänstledighet, med exam. apotekarne C. H. Bolander, T. V. Nyman och Ivar Norrlin som biträden, K. F. Löfdal, föreståndare

för apoteket Bäfvern under vakanten efter I. T. Silfverskiölds död under året, med exam. apotekaren A. Rydström som biträde och studerande G. Svensson som elev.

g) *Barnmorskor:*

A. Lindeström, 1:sta stadsbarnmorska,
M. Larson, 2:dra »
C. Närström, A. Björkegren, A. M. Sandberg, H. Pihlgren, A. Berggren, A. O. Ågren, enskildt praktiserande, alla instrumentlärda.

Antal barnmorskor vid årets början . .	8
Tillkommen	0
Afgångna	0
Antal barnmorskor vid årets slut . . .	8

h) *Vaccinatör:*

Barnmorskan M. Larson.

VI. Sammandrag af uppgifter å sinnessjuka och idioter.

VII. Vetenskapliga iakttagelser

VIII. Fördomar och fel vid späda barns uppfödande } Intet att omnämna.

IX. Någon spetälskesjuk finnes ej inom staden.

Västerås den 1 April 1909.

K G. Tingvall.
Stadsläkare.

Berättelse öfver Västerås Köttbesiktningsbyrås verksamhet år 1908.

Tillförseln af kött har under året visat någon ökning i jämförelse med 1907. Som fodertillgången varit riklig, hafva slaktdjuren i genomsnitt varit vid godt hull och köttet på grund däraf af relativt god kvalitet. Kött af storboskap har i allmänhet härstammat från kor och tjurar, mera sparsamt från oxar. Någon uppfödning af gödoxar bedrifves icke heller i trakten. Produktionsorten för slaktdjuren ställer sig något olika ifråga om de olika djurslagen. I fråga om storboskap och kalf, större som mindre, är produktionen däraf tillräckligt stor inom den närmaste trakten af länet för att tillgodose stadens behof af kött och endast ifråga om oxar har transport hit från annan ort i mindre omfattning ägt rum. Som fläskproduktionen inom länet är ringa och tillförseln af fläsk från kringliggande landsbyggd är alldeles otillräcklig för stadens behof, har en liflig transport af fläsk pågått hit från andra håll, hufvudsakligen från Småland och Västergötland. Transportförhållandena

äro emellertid allt annat än gynnsamma och ofta fördröjes fläsket under transporten och framkommer i mindre godt tillstånd. Af brist på kylvagnar omöjliggöres också under den varma årstiden så godt som all fläsktransport.

I fråga om köttpriset torde förtjäna omnämnas, att detta visat en något nedgående tendens.

Priset å kött i Västerås i förhållande till några andra städer framgår af följande sammanställning, hämtad ur »Meddelanden från Kungl. Kommerskollegie afdelning för arbetsstatistik».

	Nöt *) pris pr kg.	Större Kalf *) pris pr kg.	Får *) pris pr kg.	Svin, pris pr. kg.
Eskilstuna	1: 28	1: 38	1: 49	1: 35
Borås	1: 25	1: 14	1: 15	1: 16
Norrköping	1: 24	1: 30	1: 33	1: 20
Stockholm	1: 19	1: 35	1: 41	1: 28
Göteborg	1: 17	1: 33	1: 35	1: 19
Uppsala	1: 16	1: 27	1: 38	1: 21
Gefle	1: 10	1: 49	1: 33	1: 18
Västerås	1: 09	1: 25	1: 49	1: 18
Malmö	1: 05	1: 18	1: 49	1: 01
Örebro	0: 94	1: 12	1: 27	1: 16

*) Stek.

Under året har följande antal färskt kött till byrån inlämnats för besiktning:

	Hela	Halfva	Fjerdedelar
Häst	129	64	25
Storboskap	1,508	393	273
Kalf, större	1,842	44	—
» mindre	3,963	75	—
Får	1,050	7	—
Get	1	—	—
Svin	2,378	2,495	103
Spädgris	—	—	—
Summa	10,735	3,078	401

Tillförseln under de olika månaderna framgår af följande tabell:

	Häst			Stor boskap			Större kalf		Mindre kalf		Får		Svin			Spädgris
	1/1	1/2	1/4	1/1	1/2	1/4	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/1	1/2	1/4	1/1
Januari	11	9	1	122	26	16	108	2	353	5	27	—	197	163	3	4
Februari	13	6	2	138	37	27	141	1	327	6	33	—	236	207	10	1
Mars	9	4	—	117	29	20	141	1	340	5	31	—	233	217	6	4
April	7	8	2	121	23	23	127	5	409	6	42	—	233	194	11	2
Maj	8	5	2	123	35	24	174	2	370	7	32	—	223	249	13	4
Juni	8	5	4	107	26	13	174	7	319	3	66	—	167	143	3	5
Juli	10	3	2	102	24	20	219	9	294	4	43	—	137	95	1	10
Augusti	8	3	5	102	34	19	169	10	267	6	104	—	130	137	5	3
September	8	4	3	137	34	20	146	2	268	9	133	—	148	236	11	1
Oktober	15	8	3	165	46	36	189	2	333	8	267	4	190	318	9	2
November	18	5	—	129	38	24	128	1	349	3	167	1	208	254	11	6
December	14	4	1	145	41	31	126	2	334	13	105	2	276	282	20	22
Summa	129	64	25	1508	393	273	1842	44	3963	75	1050	7	2378	2495	103	64

Hos följande antal djur hafva förekommit sådana sjukliga förändringar, att köttet helt eller delvis kasserats som människoföda:

	Antal	Kasseradt kött kg.
Häst	12	1503
Storboskap	212	5526
Kalf	75	1098
Får	5	23
Svin	148	497
Summa	452	8469

Orsak till anmärkning och kassation har här i nedanstående antal fall varit för kött af:

	Häst	Storboskap	Kalf	Får	Svin
Tuberkulos	—	90	—	—	59
Blodförgiftning	—	1	29	—	—
Varförgiftning	2	1	29	—	—
Ledinflammation	2	8	1	—	55
Gulsot	—	1	1	—	—
Njurinflammation	—	3	4	—	4

	Häst	Stor-boskap	Kalf	Får	Svin
Stelkramp	–	1	—	—	—
Uremi	—	2	—	—	—
Bukhinneinflammation	1	1	—	—	—
Sarkom	—	5	—	—	—
Omogenhet	—	—	3	—	—
Magerhet	—	8	1	—	1
Förskämning	—	4	2	—	4
Elak lukt	—	7	4	—	2
Dynt (Cysticercus tennicollis)	—	—	—	3	—
Cysta	—	1	1	—	9
Abcessbildning	—	1	1	1	2
Yttre skada, olycksfall	2	22	—	1	7
Svulstbildning	3	42	1	—	—
Andra sjukliga förändringar	1	19	—	1	3
Självdöd	—	2	—		—
Grönt ister	—	—	—	—	5
Fläcknjure	—	—	2	—	—
Roclutis	—	—	—	—	1

Sekunda stämpling har åsatts följande antal kött, som på grund af en eller annan anledning varit mindervärdigt utan att vara till människoföda otjänligt:

Häst	antal	1
Storboskap	»	46
Kalf	»	4
Svin	»	19
	Summa	70

Kött, som först efter sterilisering, kokning, ansetts till människoföda tjänligt ha respektive köttägare vägrat återtaga och då det ej heller kunnat försäljas, har detsamma oskadliggjorts.

För att byråns verksamhet på ett fullt rationellt sätt skall kunna bedrifvas har det visat sig nödvändigt att ytterligare en byggnad uppföres, innehållande vågrum, förhänningsrum, vaktmästarebostad och vedbod m. m. Förslag härom har också inlämnats till hälsovårdsnämnden.

Kungl. Maj:t har i December månad fastställt förut gällande taxebestämmelser för en tid af ytterligare fem år.

Västerås den 1 Mars 1909

Martin Jonsson.

Redogörelse angående fosterbarnsvården i Västerås stad för år 1908

A) I *enskild bostad* vårdade fosterbarn:

Antal vid årets början anmälda		6
Tillkomna under året		55
	Summa	61
Aflidna under året:		
före fyllda 1 år	—	
efter » 1 »	—	
	Summa	—
Afgångna af annan anledning:		
före fyllda 7 år	11	
efter » 7 »	2	
	Summa	13
Hela antalet under året afgångna		13
Antal vid årets slut vårdade:		
under 1 år gamla	1	
1—7 år gamla	47	48
	Summa	61

B) I *särskild anstalt* vårdade:

Antal vid årets början anmälda		—
Tillkomna under året		4
	Summa	4
Aflidna under året:		
före fyllda 1 år	—	
efter » 1 »	—	
	Summa	—
Afgångna af annan anledning:		
före fyllda 7 år	—	
efter » 7 »	—	
	Summa	—
Hela antalet under året afgångna		—
Antal vid årets slut vårdade:		
under 1 år gamla	1	
1—7 år gamla	3	4
	Summa	4

C) *Hela antalet inom kommunen vårdade fosterbarn* vid redogörelseårets slut 52.

D) *Fosterlegans storlek* pr år:
i enskild bostad: högst 400 kr., lägst 60 kr.
i barnavårdsanstalt: högst 120 kr., lägst 72 kr.

E) Hafva *föreläggganden meddelats* enligt 7 § 1? Ja.
1) Fostermodern hade lungtuberkulos.
2) Barnet var sjukligt och erhöll ej lämplig vård i fosterhemmet.

F) Hafva *föreläggganden meddelats* enligt 7 § 2? Nej.

G) Hafva *försummelser beifrats* enligt 10 §? Ja.
Huru många gånger? 1.
Af hvilken anledning?
Fostermodern vägrat lämna barnet ifrån sig enligt Nämndens föreläggande.

H) Hafva *försummelser beifrats* enligt 11 §? Nej.

I) Finnes inom kommunen (staden) *särskild fosterbarnsnämnd?* Ja.

K) Äro *särskilda biträden* enligt 12 § förordnade och i så fall *huru många?* Nej.
Nämndens medlemmar utöfva tillsyn inom hvar sitt område.

L) Finnes inom kommunen (staden) *anstalt, hvarom i § 18 sägs*, och i sådant fall hvem är där anställd såsom *läkare?* Nej.

Västerås den 30 Mars 1909.

K G. Tingvall.
Fosterbarnsnämndens ordförande.

Theofil Öberg.

N:o 52.

Magistratens resolution med öfverlämnande af Kungl. brefvet angående öfverlåtande till Landstinget af mark för tuberkulossjukhus.

Afskrift af
Afskrift

Gustaf etc.

Vår ynnest etc.

Uti en Oss ställd, af Eder med underdånig skrifvelse den 30 Januari 1909 jämte Magistratens i Västerås underdåniga yttrande öfverlämnad skrift hafva Stadsfullmäktige i nämnda stad, jämlikt beslut vid sammanträde den 26 November 1908 anhållit om tillstånd för staden att, utan hinder af markens egenskap af donationsjord, till Västmanlands läns landsting utan ersättning med äganderätt öfverlåta ett å en af e. jägmästaren Gustaf Rehlin år 1908 upprättad karta utmärkt område om 12,40 hektar å stadens östra utmark intill det s. k. Högbo skogsfjäll under villkor, att ett tuberkulossjukhus med minst 70 sängar blefve på området uppfördt, att området icke finge för annat ändamål användas, samt att Landstinget svarade för kostnaden för uppförande och underhåll af stängsel omkring platsen.

Efter det Kammarkollegium den 18 Februari 1909 häröfver afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, hafva Vi nu i nåder låtit detta ärende Oss föredragas och därvid funnit godt att till förevarande ansökning lämna bifall. Hvilket Eder till kännedom och för vederbörandes underrättande i nåder meddelas, hvarjämte ofvanberörda karta med tillhörande beskrifning härmed öfverlämnas för att vederbörande tillställas.

Stockholms slott den 23 April 1909.

GUSTAF.

Hugo Hamilton.

Rätt afskrifvet, betygar, Västerås slott i landskansliet den 6 Maj 1909.

Ex officio:
Herman Uddén.

Vidimeras.

Ex officio:
John Karlsson.

Öfverlämnas tillika med ofvanberörda karta med tillhörande beskrifning till Stadsfullmäktige; Och får Magistraten hemställa att Drätselkammaren måtte erhålla uppdrag att å stadens vägnar till Landstinget utfärda gåfvobref å den i skrifvelsen omförmälta mark.

Västerås Rådhus den 29 Juni 1909.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

N:o 53.

Kommitterades för ordnande af stadens tekniska hjälpskrafter yttrande i fråga om förslag till instruktion för Västerås stads byggnadschef.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 22 nästlidne Juni till kommitterade för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter återremitterat kommitterades förslag till instruktion för stadens byggnadschef jämte däröfver af Drätselkammaren, Byggnadsnämnden, Vatten- och Gasverksstyrelsen samt Hamnstyrelsen afgifna utlåtanden med uppdrag för kommitterade att yttra sig öfver de olika ändringsförslagen, få kommitterade anföra följande.

Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag till ändring af andra stycket i 5 § af instruktionsförslaget vilja jämväl kommitterade biträda.

Hvad beträffar nyssnämnda styrelses förslag angående sammanförande af 7 och 10 §§:nas bestämmelser i 7 § samt om ändring af dessa §§:s innehåll, finna kommitterade icke i Vatten- och Gasverksstyrelsens motivering något skäl att göra ändring i kommitterades förslag. Kommitterade hemställa sålunda, att 7 och 10 §§ måtte få bibehållas i enlighet med kommitterades förslag allenast med den af Drätselkammaren föreslagna ändringen af 7 §, att orden »inom kommunen» utbytas mot orden »för stadens räkning».

I fråga om moment D) i 9 § föreslå kommitterade att detta moment måtte få följande lydelse:

D) *För Vatten- och Gasverksstyrelsen:*

1:o) att beträffande förslag och kostnadsberäkningar för anläggning af gas- och elektriska jordkabelledningar äfvensom i öfrigt tillhandagå styrelsen och föreståndaren för vatten-, gas- och elektricitetsverken med upplysningar och utredningar;

2:o) att i samråd med nyssnämnde föreståndare

a) ombesörja utförandet af alla de gräfnings- och igenfyllnadsarbeten i stadens gator eller vägar, som för nyanläggning, omläggning och reparation af i nästföregående punkt omförmälda ledningar erfordras;

b) uppgöra profiler till stadens vatten- och afloppsledningar samt ombesörja utförandet af samma ledningar.

Kommitterade tillstyrka bifall till Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag till inskjutande af det förtydligande uttrycket »åt hvilken han är biträde» i 11 §, dock på det sätt, att uttrycket införes endast efter orden »beslut af myndighet». Ett upprepande af uttrycket på två ytterligare ställen i §:en verkar tungt och torde äfven vara fullkomligt obehöfligt för tydlighetens skull.

Både Drätselkammaren och Byggnadsnämnden hafva ansett, att § 15 i instruktionsförslaget bör utgå. Då emellertid en afsevärd minoritet i Drätselkammaren yrkat på §:ens bibehållande, anse sig kommitterade icke böra frångå sitt förslag i denna del, hälst som stadgandet i § 15 icke torde sakna betydelse.

Beträffande slutligen de föreslagna redaktionella förändringarne i 17 § vilja kommitterade ansluta sig till Byggnadsnämndens förslag, dock att de inom parentes förekommande orden »den nuvarande stadens arbetschef» utbytas mot orden »stadens nuvarande arbetschef».

Västerås den 8 Juli 1909.

På Kommitterades vägnar:

John Karlsson

Theofil Oberg,

Västerås, Vestm. Allehrs Boktryckeri, 1909.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 30 September XII.

N:o 54.

Stadsplanekommitterades betänkande angående ändringar af nu gällande stadsplan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Den 13 Juni 1907 uppdrogo Stadsfullmäktige i anledning af en utaf undertecknad Uggla väckt motion åt undertecknade kommitterade att efter samråd med tillkallad sakkunnig uppföra och till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till förändringar och utvidgningar af för Västerås gällande stadsplan.

Kommitterade hafva nu utfört den del af sitt uppdrag, som afser förändringar i gällande stadsplan; och få kommitterade genom bifogade med biträde af kommitterades sakkunnige rådgifvare Arkitekten Per Hallman i Stockholm upprättade karta öfver Västerås stadsplan jämte där tillhörande beskrifning öfverlämna till Stadsfullmäktiges pröfning resultatet af detta sitt arbete.

Såsom af nämnda karta och beskrifning närmare framgår, hafva kommitterade, närmast med anledning af de nya principer, som genomförts i och med lagen om stadsplan och tomtindelning den 31 Augusti 1907, i syfte att den staden enligt nämnda lag i olika fall åliggande lösningsplikt icke skall blifva alltför betungande, låtit en del genom nu gällande, år 1902 fastställda stadsplan företagna regleringar, särskildt gatuutvidgningar, förfalla och bibehållit åtskilliga trafikleder i öfverensstämmelse med äldre ännu kvarstående äganderättsförhållanden.

Kommitterade hafva dock icke därför underlåtit taga nödig hänsyn till med stadens tillväxt följande behof af bättre och ökade trafikleder.

Genom det af kommitterade gjorda förslaget om, att inom vissa å kartan och i beskrifningen angifna områden i staden endast må uppföras hus af sten eller därmed jämförligt ämne, hafva kommitterade besvarat Stadsfullmäktiges remiss den 25 Februari 1909 af herr Daniel Johanssons härmed återgående motion i ämnet. Hvad beträffar herr Johanssons i sin motion därjämte framlagda förslag, att endast af Stadsarkitekt och Byggnadsnämnd godkände byggmästare måtte få tillstånd att inom staden utöfva byggnadsverksamhet, så torde det särskildt ankomma på Byggnadsnämnden, till hvilken motionen jämväl remitterats att yttra sig härom, hvadan kommitterade icke ansett sig böra göra något uttalande i denna del af motionen.

Utöfver de förslag kartan och beskrifningen innehålla få kommitterade hemställa:

1:o) att, därest kommitterades förslag om, att vidgningen af Storgatan till 18 meters bredd måtte i den nya stadsplanen kvarstå, vinner Stadsfullmäktiges godkännande, Stadsfullmäktige ville, jämligt 27 § i lagen angående stadsplan och tomtindelning, till Kungl. Maj:t ingå med underdånig ansökan om anstånd på vissa år med genomförandet af stadsplanen i denna del, samt

2:o) att Stadsfullmäktige ville med stöd af 3 § 2 mom. i lagen om stadsplan och tomtindelning för sin del besluta, att i fråga om nedannämnda byggnadskvarter skola tillämpas följande särskilda bestämmelser med afseende å sättet för byggnadstomternas användande, nämligen:

I västra stadsdelen.

Byggnadskvarteret Gertrud:

1:o) tomterna må icke upptagas af byggnader till större del än en fjärdedel af hela tomtarealen;

2:o) å tomterna få icke uppföras byggnader på närmare afstånd än 4,5 meter från tomternas gränslinier emot granntomt;

3:o) högsta tillåtna höjd för byggnad vare 9 meter, räknadt från omgifvande markens medelhöjd till korsningen af vägglif och takfall, dock med undantag för gaflar, frontespisar, torn och dylikt;

4:o) inom hvarje tomt vare tillåtet inreda högst två kök jämte ett kök, tillhörande gårdskarls- eller portvaktslägenhet.

Byggnadskvarteren Ida och Kata:

1:o) tomterna må icke upptagas af byggnader till större del än en fjärdedel af hela tomtarealen;

2:o) å tomterna få icke uppföras byggnader på närmare afstånd än 4,5 meter från tomtgräns mot grannegendom;

3:o) högsta tillåtna höjd för byggnad vare 9 meter, räknadt från omgifvande markens medelhöjd till korsningen af vägglif och takfall, dock med undantag för gaflar, frontespisar, torn och dylikt;

4:o) inom hvarje tomt vare tillåtet inreda högst fyra kök.

Byggnadskvarteren Malin, Malvina, Maria, Martina, Nancy, Nella och Neta:

1:o) tomterna må icke upptagas af byggnader till större del än en fjärdedel af hela tomtarealen;

2:o) å tomterna få icke uppföras byggnader på närmare afstånd än 4,5 meter från tomternas gränslinier;

3:o) högsta tillåtna höjd för byggnad vare 6 meter, räknadt från omgifvande markens medelhöjd till korsningen af vägglif och takfall, dock med undantag för gaflar, frontespisar, torn och dylikt;

4:o) inom hvarje tomt vare tillåtet inreda allenast ett kök jämte ett kök, tillhörande gårdskarls- eller portvaktslägenhet.

Byggnadskvarteren Olga, Palma, Pamela, Paulina och Petra:

1:o) tomterna må icke upptagas af byggnader till större del än en fjärdedel af hela tomtarealen;

2:o) å tomterna få icke uppföras byggnader på närmare afstånd än 6 meter från tomternas gränslinier mot gator och granntomter;

3:o) högsta tillåtna höjd för byggnad vare 9 meter räknadt från omgifvande markens medelhöjd till korsningen af vägglif och takfall, dock med undantag för gaflar, frontespisar, torn och dylikt;

4:o) inom hvarje tomt vare tillåtet inreda högst två kök jämte ett kök, tillhörande gårdskarls- eller portvaktslägenhet.

I östra stadsdelen.

Byggnadskvarteren Finn, Fingal, Fabian, Ferdinand, Frans, Gabriel, Galle, Gagne, Gad, Gerhard och Georg:

1:o) tomterna må icke upptagas af byggnader till större del än en tredjedel af hela tomtarealen;

2:o) byggnader få uppföras i gatu- eller förgårdslinie samt i gränslinie mot grannes tomt, i hvilket senare fall gällande bestämmelser om brandmur skola iakttagas;

3:o) högsta tillåtna höjd för byggnad vare 5 meter, räknadt från omgifvande markens medelhöjd till korsningen af vägglif och takfall, dock med undantag för gaflar, frontespisar, torn och dylikt.

4:o) inom hvarje tomt vare tillåtet inreda högst fyra kök.

5:o) här ofvan nämnda inskränkningar gälla dock ej för mot Skolgatan gränsande tomter, å hvilka hus må uppföras till en höjd af 11 meter, beräknadt på sätt nyss nämnts.

Det sålunda för Stadsfullmäktige framlagda förslaget om ändringar i den för Västerås stad gällande stadsplan, jämte hvad därmed har sammanhang utgör kommitterades enhälliga mening utom i ett enda fall. Undertecknade Uggla och Edström hafva nämligen yrkat, att den af kommitterade föreslagna Österlånggatan skulle utgöra två särskilda gator, nämligen den ena benämnd Gåsmyregatan mellan Norra Esplanaden och Stortorget och den andra Torggatan mellan Stortorget och Storgatan.

Västerås den 20 September 1909.

Stadsplanekommitterade:

John Karlsson.

Claes Uggla. ***Ernst Björkman.***

Axel Sundström. ***Axel Vilh. Nordin.***

J. S. Edström. ***E. Edv Karlsson.***

Theofil Öberg.

Beskrifning

till karta öfver af Stadsplanekommitterade föreslagna ändringar i den för Västerås stad gällande, år 1902 fastställda stadsplanen.

A) I *stadsdelen väster om Svartån*, äro utlagda eller afses att utläggas följande trafikleder och allmänna platser:

Västra Esplanaden: såsom förut 30 meter bred mellan Kristinagatan och Svantegatan.

Villagatan: en ny gata, 9 meter bred mellan Svantegatan och Eriksgatan, utvidgande sig vid Svantegatan, på sätt kartan utvisar. Gatan är upptagen på kartan i öfverensstämmelse med Stadsfullmäktiges beslut den 31 Maj 1906.

Jakobsbergsgatan: bibehållen 12 meter bred mellan Kristinagatan och Storgatan (förr Stora gatan).

Floragatan: vidgas mellan Kristinagatan och Storgatan från 12 till 15 meters bredd eller efter nuvarande äganderättsförhållanden (se Stadsfullmäktiges beslut den 27 Oktober 1904). Mellan Storgatan och Eriksgatan bibehålles Floragatan vid 12 meters bredd.

Djäknebergsgatan: denna i 1902 års stadsplan ej upptagna, men å marken befintliga äldre gata mellan Kristinagatan och Bondegatan upptages ånyo i stadsplanen till dess nuvarande läge å marken och nuvarande bredd samt förses å ömse sidor med 4 meter breda förgårdar med vidgning af förgården på östra sidan närmast Kristinagatan, samt afskärning af kvarteret Karolinas södra spets jämte framför liggande förgård, på sätt kartan utvisar. Norr om Kristinagatan fortsätter Djäknebergsgatan 6 meter bred och med 6 meter bred förgård af kvarteret Ida till stadsplanens gräns.

Lidmansvägen (förr Bergsvägen): oförändrad, 24 meter bred mellan Djäknebergat och Bondegatan (förr Kungsgatan) samt från denna gata till Storgatan 12 meter bred. Öfver Storgatan förmedlas trafiken mellan Lidmansvägen och Mariaberget genom en brobyggnad.

Stallhagsvägen (förr Södra Bergsgatan): med något ändradt läge än enligt 1902 års stadsplan, men mer i öfverensstämmelse med densamma är enligt den af Stadsfullmäktige den 31 Maj 1906 beslutade ändringen — vidgas till 24 meters bredd mellan Mariaberget och Eriksgatan. Vid sistnämnda gata vidgas Stallhagsvägen genom afskärning af hörnen i kvarteren Paulina och Petra.

Oxbacksgränd: mellan kvarteren Malvina och Maria upptages en å 1902 års stadsplan ej befintlig 6 meter bred väg — i nuvarande uppfartsvägens riktning — från Storgatan till Mariaberget.

Hållgatan: indrages å västra sidan från 18 till 12 meters bredd mellan Biskopsgatan (förr Biskopsvägen) och Kristinagatan (se Stadsfullmäktiges beslut den 25 Oktober 1906) samt vidare mellan Kristinagatan och Storgatan med 6 meter breda förgårdar å gatans västra sida utmed sistnämnda sträckning af kvarteren Kerstin och Laura. Mellan Storgatan och Västra Järnvägsgatan bibehåller Hållgatan 12 meters bredd med en afskärning med 20 meters sida längst i söder af kvarteret Olympia.

Bryggerigatan: oförändrad 12 meter bred mellan planteringen vid Skarpskyttebron (förr Lidmansgatan) och Biskopsgatan. Bryggerigatan fortsätter förbi nämnda plantering norrut till Lustigkulla trappor och vidare utom stadsplanen i hufvudsakligen samma riktning som gamla Skerikesvägen öster om Lustigkullaområdet.

Lustigkullagatan: för erhållande af bättre uppfartsväg till byggnadsområdet Lustigkulla utlägges från Bryggerigatan åt väster med böjning åt norr, som kartan utvisar, öfver nuvarande kvarteret Hanna en ny gata med ofvanstående benämning, 12 meter bred närmast Bryggerigatan och sedan utgörande en 6 meter bred körbana intill Djäkneberget med 6 meter bred förgård å gatans östra sida af kvarteret Gertrud.

Västra Ågatan: 12 meter bred såsom förut mellan planteringen vid Skarpskyttebron, där gatan förses med trappor, och Kristinagatan (förut Kungsgatan).

Källgatan: å nuvarande stadsplanen upptagna delen mellan Västra Ågatan och Biskopsgatan bortfaller. I öfrigt bibehålles gatan såsom förut 18 meter bred mellan Biskopsgatan och Storgatan samt 12 meter bred mellan Storgatan och Öfre Trädgårdsgatan.

Slottsgatan: mellan Bondegatan och Kungsgatan (förut en del af Västra Ågatan) bibehåller gatan sin bredd enligt 1902 års stadsplan af 12 meter. Mellan Kungsgatan och Storgatan, hvilken gatusträckning enligt 1902 års stadsplan skulle utläggas till en bredd af 12 meter återfår Slottsgatan sitt nuvarande, från äldre tid bibehållna läge på marken med omkring 7 meters bredd vid Kungsgatan och vidgning till en bredd af 10 meter vid Storgatan, på sätt kartan närmare utvisar. Mellan Storgatan och Öfre Trädgårdsgatan har Slottsgatan en oförändrad bredd af 12 meter.

Nuvarande uppfartsvägen till Lustigkullaområdet mellan Lustigkulla N:ris 4 och 5 å södra och N:o 6 å norra sidan förlägges som körväg och bildar i stället en större med trappor försedd gångväg,

Lustigkulla trappor: mellan planteringen vid Skarpskyttebron och Lustigkullagatan, hvilken gångväg i denna del kommer att utgöra stadsplanens norra gräns.

Den förra Lidmansgatan utgår. En plantering anlägges, hvilkens södra gräns sammanfaller med förra Lidmansgatans södra gräns. Öfver denna plantering ledes trafiken från Norra Esplanaden öster om Svartån öfver en bro, Skarpskyttebron, och en öfver planteringen anlagd väg.

Biskopsgatan (förr Biskopsvägen): 21½ i stället för 36 meter bred mellan Djäkneberget och Västra Ågatan med 9 meter breda förgårdar på gatans norra sida af kvarteren Hanna och Herta. Närmast Djäkneberget vidgar sig Biskopsgatan till en mindre öppen plats.

Biskopsgatan förses med plantering och ordnas i öfrigt på sätt kartan och särskild ritning utvisa.

Kristinagatan: 18 meter bred såsom förut mellan Västra Esplanaden och Källgatan. Mellan Källgatan och Västra Ågatan fortsätter Kristinagatan till en början med 18 meters bredd, men erhåller i sin östliga del en förändrad riktning med brytning åt söder samt efter brytningen en bredd af endast 16 meter.

Vid Kristinagatans ändpunkt och intill Svartån bildas en öppen plats, i hvilken utom Kristinagatan, Bondegatan, Slottsgatan och Västra Ågatan utmynna; och förmedlas trafiken från nämnda gator öfver sagda öppna plats till Stortorget och Svartåtorget på östra sidan Svartån af en större brobyggnad.

Västermalmsgatan: gatan börjar redan vid Västra Esplanaden med dess nuvarande bredd på marken af 9 meter mellan Västra Esplanaden och Jakobsbergsgatan. Mellan sistnämnda gata och Floragatan inskränkes bredden från 12 till 9 meter. Mellan Floragatan och Lidmansvägen erhåller Västermalmsgatan såsom förut 12 meters bredd. Å Västermalmsgatans norra sida i sträckningen mellan Västra Esplanaden och Floragatan anordnas 3 meter breda förgårdar af kvarteren Karna och Kajsa.

Bondegatan: en ny gata enligt Stadsfullmäktiges beslut den 31 Januari 1907, men ökad till 14 meters bredd mellan Storgatan och Hållgatan med vidgningar vid Lidmansvägen och Hållgatan, på sätt kartan utvisar, ersättande i denna del Kungsgatan enligt 1902 års stadsplan.

Från Hållgatan upptages Bondegatan helt och hållet ny öfver nuvarande kvarteren Klara och Klaudia med en bredd af 14 meter mellan Hållgatan och Källgatan samt 16 meter mellan Källgatan och Slottsgatan med en utvidgning närmast Källgatan, på sätt kartan utvisar.

Gamla Kungsgatan: Kungsgatan enligt 1902 års stadsplan utgår. Mellan Storgatan och Hållgatan ersättes den af Bondegatan. Mellan Hållgatan och Västra Ågatan bibehåller Gamla Kungsgatan sitt nuvarande läge på marken med bredd i mynningen mot Hållgatan af 7 meter och mot Källgatan i väster af 9 meter samt mellan Källgatan och Slottsgatan af 9 meter.

Skomakaregatan: en äldre, i 1902 års stadsplan ej upptagen gata bibehålles i sitt nuvarande läge på marken men vidgas till en bredd af 8 meter.

Storgatan: utmynnar emot Västra Esplanaden med två 12 meter breda armar, åtskilda af en planterad plan, samt utlägges från Bondegatans mynning till Svartån till 18 meters bredd, allt i öfverensstämmelse med 1902 års stadsplan.

Den å 1902 års stadsplanekarta upptagna, Mariagatan benämnda förbindelseled mellan Hållgatan och Mariaberget bortfaller. Mariagatans å nämnda karta upptagna nordliga gatulinie bildar norra gränsen för en öppen plats, som i söder begränsas af fortsättningen af Västgötegatans södra gränslinie, hvilken 42 meter breda öppna plats ingår i Mariaberget.

Västgötegatan: oförändrad, 12 meter bred mellan Hållgatan och Slottsgatan.

Västra Bergsgatan: 12 meter bred såsom förut mellan Västra Esplanaden och Floragatan. Mellan Floragatan och Mariaberget ersättes Västra Bergsgatan af två stycken 5 meter breda vägar, en på hvardera sidan om kvarteret Nancy (förr lägenheten Nyro), med förgårdar å ömse sidor om vägarne, på sätt kartan utvisar.

Mariavägen: för erhållande af utsikt från Fiskartorget till Mariaberget och sönderdelande af de oproportionerligt stora kvarteren Najma och Norma upptages en ny gata mellan Mariaberget och Slottsgatan med jämn vidgning från 15 meter vid Slottsgatan till 25 meter invid berget.

Gustafsgatan: oförändrad 12 meter bred emellan Västra Esplanaden och Stallhagsvägen med 6 meter breda förgårdar på gatans norra sida tillhörande kvarteren

Nanna och Nella, samt med en afskärning närmast Stallhagsvägen af kvarteret Olga. Öster om Stallhagsvägen utlägges Gustafsgatan likaledes till en bredd af 12 meter med vidgningar invid Stallhagsvägen och Hållgatan på sätt kartan utvisar.

Det å 1902 års stadsplanekarta upptagna Trädgårdstorget bortfaller och ingår till den del, som ej upptages af Gustafsgatan och Hållgatan, i kvarteret Neta.

Öfre Trädgårdsgatan: bibehålles 12 meter bred mellan Hållgatan och Slottsgatan med en afskärning med 20 meters sida af kvarteret Olympia vid Hållgatan.

Svantegatan: vidgas mellan Västra Esplanaden och Villagatan till 18 meters bredd (från 12 meter enligt 1902 års stadsplan). Mellan Villagatan och Floragatan bibehåller Svantegatan en bredd af 12 meter, Svantegatan som enligt 1902 års stadsplan slutade vid Floragatan, fortsätter från Floragatan till Stallhagsvägen 12 meter bred först i rak riktning och sedan med afvikning åt söder och vidgning närmast Stallhagsvägen på sätt kartan utvisar (se Stadsfullmäktiges beslut den 31 Maj 1906).

Eriksgatan: en 12 meter bred gata från Västra Esplanaden och Svantegatan kring kvarteret Palma i väster och söder till Villagatan samt därifrån i rak riktning med oförändrad bredd till Hållgatan. Gatan är upptagen i öfverensstämmelse med Stadsfullmäktiges beslut den 31 Maj 1906.

Västra Järnvägsgatan: oförändrad 12 meter bred mellan Hållgatan och Svartån.

I fråga om stadsdelen väster om Svartån iakttages i öfrigt följande:

Stadsplanens nordvästliga del utgöres af *Djäkneberget,* en större, högt och fritt belägen park.

Mariaberget, som begränsas i norr af Storgatan och kvarteret Malvina, i öster af kvarteret Maria, Hållgatan samt kvarteren Martina och Neta, i söder af kvarteret Neta och Gustafsgatan samt i väster af kvarteren Nella, Nancy och Malin, är såsom förut afsedt till park och plats för offentliga byggnader.

Stadsparken eller Sundinska parken: mellan Storgatan, Svartån, Öfre Trädgårdsgatan och Slottsgatan, är likaledes bibehållen som park och plats för offentliga byggnader.

Stadsplanens sydvästra del utgöres af Västerås stadskommun tillhöriga *Stallhagsparken,* söder om Eriksgatan och väster om Hållgatan. Området är något minskadt i förhållande till det å 1902 års stadsplanekarta utlagda parkområdet, och utgöres nu allenast af staden tillhörig mark.

Västra Esplanaden, Lidmansvägen, Stallhagsvägen, Biskopsgatan och Mariavägen äro trafikleder, afsedda att planteras med trädrader.

Å den öppna plats, som bildas där Bondegatan utmynnar i Storgatan anordnas en mindre plantering.

Stranden af Svartån mellan planteringen vid Skarpskyttebron och Kungsgatan ordnas som en sluttande gräsplan. Närmast vattnet göres strandskoning.

Genom upptagande af Lustigkullagatan samt förflyttning af stadsplanegränsen något åt norr inpå Lustigkullaområdet bildas ett nytt byggnadskvarter, *Gertrud.*

Väster om västra Esplanaden i dess sträckning norr om Storgatan samt norr om Kristinagatan i denna gatas sträckning väster om Djäknebergsgatan har stadsplanegränsen förskjutits åt väster och norr, så att den sammanfaller med stadskommunens gräns; och har härigenom bildats två nya byggnadskvarter *Kata* och *Ida.*

Förra kvarteret *Kamilla* delas genom Västermalmsgatans framdragande till Västra Esplanaden i två kvarter *Karna* norr och *Kamilla* söder om denna gata.

Genom Djäknebergsgatans upptagande i stadsplanen delas förutvarande kvarteren *Kalla* och *Karola* hvartdera i två kvarter, *Kristina* och *Karola* väster samt *Kalla* och *Karolina* öster om denna gata.

Genom Bondegatans framdragande uppdelas byggnadskvarteren: *Klara* och *Klaudia*, hvartdera i två kvarter *Klara* och *Klaudia*; det sistnämnda omfattande en enda tomt, lämpad för offentlig byggnad, norr om Bondegatan samt *Kleopatra* och *Kraka* söder om samma gata.

Förutvarande kvarteret *Livia* uppdelas genom Skomakaregatans upptagande i stadsplanen i två kvarter, *Linnéa* norr och *Livia* söder om nämnda gata.

Den i stadsplanen nyupptagna Oxbacksgränd delar förutvarande kvarteret *Malvina* i två kvarter *Malvina* väster och *Maria* öster om denna gränd.

Den nordligare af de Västra Bergsgatan ersättande vägarne mellan Floragatan och Mariaberget delar förutvarande kvarteret *Malin* i två kvarter Malin norr och *Nancy* söder om ifrågavarande väg.

Genom Mariavägens framdragande uppdelas nuvarande byggnadskvarteren *Neta, Naima* och *Norna* hvart och ett i två särskilda kvarter, hvaraf *Neta* bildar kvarteren *Martina* norr om Mariavägen och *Neta* söder om samma väg, *Naima* kvarteren *Naima* norr om och *Natalia* söder om Mariavägen samt *Norna* kvarteren *Norma* norr om Mariavägen och *Norna* söder om densamma.

Förutvarande kvarteret *Pamela* uppdelas gerom Villagatans framdragande i två särskilda kvarter, *Palma* väster om Villagatan, till hvilket kvarter tillkommer ytterligare mark genom stadsplanens utvidgning åt väster och söder på sätt kartan utvisar, och kvarteret *Pamela* öster om Villagatan.

Genom Svantegatans framdragande till Stallhagsvägen uppdelas förutvarande kvarteret *Olga* i två nya kvarter, *Olga* norr om Svantegatan och *Paulina* söder om samma gata.

Kvarteren Malins och Nellas östra gränslinier äro rätade, hvarigenom ökadt utrymme tillagts Mariaberget.

Byggnadskvarteret *Hanna* är utmed västra gränsen försedt med ett 6 meter bredt förgårdsområde.

Till *gammal stadsdel* hänföres i stadsdelen väster om Svartån byggnadskvarteren *Kleopatra, Kraka, Laura, Lea, Linnéa, Livia, Lovisa, Mina, Märta, Naima, Norma, Natalia, Norna* och *Olympia*.

Det sistnämnda tillhör stadsverket samt är bebyggdt och är afsedt att bebyggas med staten och allmänna inrättningar tillhöriga byggnader.

Till ny stadsdel hänföras byggnadskvarteren *Gertrud, Hanna, Herta, Kata, Ida, Idun, Ingrid, Irma, Karna, Kajsa, Kristina, Kalla, Kerstin, Klara, Klaudia, Kamilla, Karin, Karola, Karolina, Magna, Malin, Malvina, Maria, Martina, Nanna, Nancy, Nella, Neta, Olena, Olga, Petra, Palma, Pamela* och *Paulina*.

I västra stadsdelen må inom ett område, som begränsas af Biskopsgatan, Hållgatan, Öfre Trädgårdsgatan och Svartån, endast vara tillåtet uppföra hus af sten eller därmed jämförligt ämne, i enlighet med närmare bestämmelser, som torde inflyta i stadens byggnadsordning.

Karta
över
Västerås stad
Badelundagatan
Åkerbergsgatan
Storgatan
Kopparbergsvägen
Stortorget
Slottsgatan
Fiskartorget
Stadsparken
Stallhagsparken
Södra Ringvägen
Mälaren
Förklaring
stadsplanegräns
gammal stadsdel
ny stadsdel
förgård, park o.d.
stenhus
byggnadsområde för endast stenhus
föreslagna offentliga byggnader
Skala 1/2000

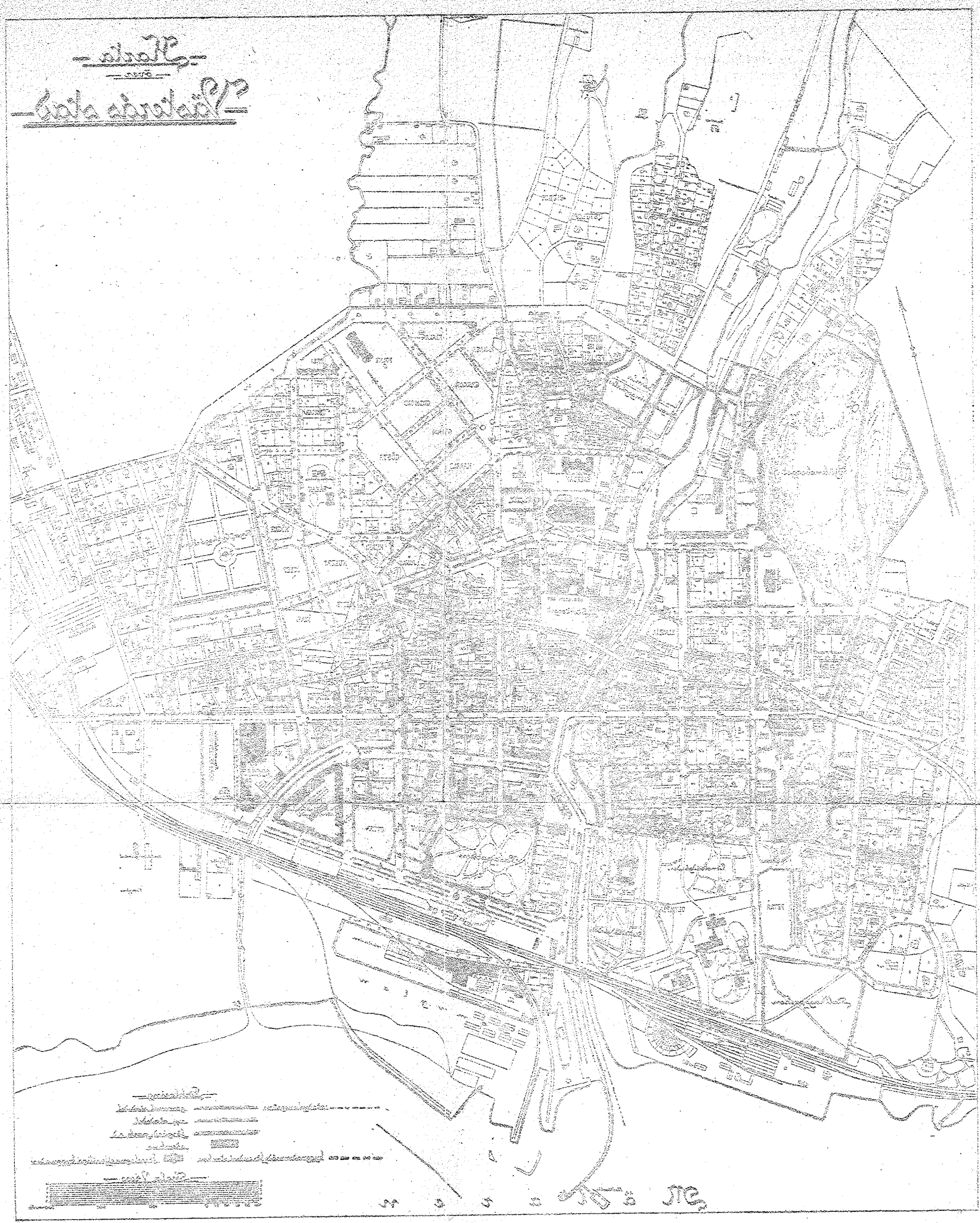

B) I *stadsdelen öster om Svartån* äro utlagda eller afses att utläggas följande trafikleder och allmänna platser:

För stadsdelen norr om Skolgatan mellan Kyrkogatan och förutvarande Gåsmyregatan eller den s. k Kyrkobacken har 1902 års stadsplan, hvilken ännu ej till någon del genomförts, omarbetats för undvikande af de betydligt stora kostnader, inlösen af mark enligt samma plan skulle medföra samt bibehållande, så länge sig göra låter af denna åldriga och för Västerås karaktäristiska stadsdel.

Blåsbogatan: mellan Norra Esplanaden och Rudbecksgatan (Rektorsgatan enl. 1902 års stadsplan) 12 meter bred med läge och riktning i öfverensstämmelse med 1902 års stadsplanekarta. Söder om Rudbecksgatan mellan samma gata och Skolgatan bibehåller Blåsbogatan sitt nuvarande läge på marken och bredd mellan huslinierna, på sätt kartan utvisar.

Djäknegatan: en i 1902 års stadsplan inlagd, men å marken befintlig smalare gata mellan Norra Esplanaden och Skolgatan. Gatan erhåller mellan Norra Esplanaden och Rudbecksgatan 9 meters bredd med utvidgningar i norr och söder, på sätt kartan utvisar. Söder om Rudbecksgatan fortsätter Djäknegatan till Skolgatan med bibehållande af sitt nuvarande läge på marken och bredd mellan befintliga huslinier.

Rektorsgatan: en likaledes i 1902 års stadsplan igenlagd gata med af ålder denna benämning, bibehålles i dess nuvarande läge å marken och till dess nuvarande bredd mellan huslinierna mellan Norra Esplanaden och Skolgatan. Vid uppförande af hus vid Rektorsgatans västra sida mellan Rudbecksgatan och Skolgatan skola lämnas 6 meter breda förgårdar.

Kyrkobacksgatan: likaledes en i 1902 års stadsplan förlagd, å marken befintlig gata, bibehålles i sitt nuvarande läge på marken mellan Blåsbogatan och Österlånggatan (förr Gåsmyregatan) men vidgas till en bredd af 6 meter med bibehållande af den södra huslinien. Vid uppförande af nya hus vid gatan skola förgårdar till en bredd af 6 meter lämnas efter norra sidan af gatans hela längd samt mellan Rektorsgatan och Österlånggatan jämväl efter gatans södra sida.

Rudbecksgatan: i 1902 års stadsplan benämd Rektorsgatan. Mellan Kyrkogatan och Blåsbogatan begränsas Rudbecksgatan i norr af nuvarande kyrkogårdsmurens norra sida och erhåller en bredd af 12 meter. Mellan Blåsbogatan, där Rudbecksgatan brytes samt erhåller ett nordligare läge, och Djäknegatan upptager Rudbecksgatan den af ålder å marken befintliga Djäknegränden, hvilken dock vidgas till en bredd af 6 meter; och skall vid uppförande af hus vid gatans södra sida i denna del iakttagas, att förgårdar till 6 meters bredd lämnas. Mellan Djäknegatan och Rektorsgatan upptages Rudbecksgatan helt och hållet ny öfver tomterna N:ris 93 och 79 i stadens norra kvarter till en bredd af 8 meter med 6 meter breda förgårdar utefter gatans norra sida. Mellan Rektorsgatan och Österlånggatan upptages Rudbecksgatan likaledes ny öfver tomten N:o 72 norra kvarteret till 14 meters bredd med en mindre planterad öppen plats, åt söder. Den nuvarande Lappgränden lägges till kvarteret söder om densamma, kvarteret Georg. För gatans fortsättning redogöres här nedan.

Gymnastikgränd: en i 1902 års stadsplan förlagd, å marken befintlig gata mellan Kyrkogatan och Djäknegatan. Gatan bibehålles i sitt nuvarande läge och till sin nuvarande bredd mellan huslinierna.

Östra Ågatan: bibehålles 12 meter bred mellan Skolgatan och Biskopsgatan. Mellan Norra Esplanaden och Skolgatan bortfaller Östra Ågatan och utlägges gamla kyrkogårdens område ned till Svartån.

Svartåtorget: en torgplats mellan Biskopsgatan i norr, kvarteret Jarl i öster, Stortorget i söder och Svartån i väster, afsedd för såväl saluhallar som handel å fritt plan.

Kyrkogatan: 14 meter bred från Norra Esplanaden. Norr om Domkapitelshuset får gatan för undvikande af samma hus en förändrad riktning åt väster in i Biskopshusets tomt, (kvarteret Hagbard) med bredd invid Domkapitelshuset af 12 meter. Söder om Domkapitelhuset vidgar sig gatan och bildar västra delen af Domkyrkoplanet. Mellan Biskopsgatan och Stortorget erhåller gatan en bredd af 25 meter i norr vid Domkyrkoplanet och 15 meter i söder vid Stortorget såsom förut.

Stortorget: mellan Svartåtorget samt kvarteren Jarl och Jesper i norr, kvarteret Isidor i öster, kvarteren Kettil och Karl i söder samt Svartån i väster, afsedt till salutorg för landtmannaprodukter med mera. Delen af torget väster om Kyrkogatans förlängning är äfven afsedd till saluhallar eller basarbyggnader.

Köpmangatan: mellan Stortorget och Storgatan får Köpmangatan sin östra linie oförändrad i nuvarande huslinien med en mindre jämkning, som behöfves för erhållande af en rät linie mellan ändpunkterna vid Stortorget och Storgatan. Mellan ofvannämnda ändpunkter göres gatan 12 meter bred, i stället för i 1902 års stadsplan upptagna 14 meter, med en mindre afskäring af nordöstra hörnet af kvarteret Karl, på sätt kartan utvisar. Söder om Storgatan till Fiskartorget begränsas Köpmangatan i väster af Svartån och i öster af nuvarande huslinien Gatubredden varierar mellan 15 och 18 meter, allt enligt 1902 års stadsplan.

Fiskartorget eller Rådhustorget: begränsas i öster af kvarteret Nestor, i söder af kvarteret Oden och i nordväst af Svartån. Är bibehållet oförändradt.

Hamngatan: mellan Fiskartorget och hamnplanen är oförändrad 18 meter bred. På västra sidan om gatan är utmed Svartån anlagd en plantering.

Österlånggatan: gatan erhåller i dess norra del mellan Norra Esplanaden och Skolgatan, hvilken gatusträcka af ålder benämnes Gåsmyregatan, en förändrad riktning för att sammanfalla med dess nuvarande läge å marken. Gatan är 14 meter bred mellan Norra Esplanaden och den punkt, där Vasagatan möter. Mellan Vasagatans norra ändpunkt och Skolgatan bibehåller Österlånggatan sitt nuvarande läge å marken och bredd mellan huslinierna, på sätt kartan utvisar. Å gatans västra sida från Norra Esplanaden till Kyrkobacksgatan lämnas vid uppförande af nya hus 6 meter breda förgårdar af kvarteret Fingal. Å gatans östra sida mellan Vasagatans ändpunkt i norr och Skolgatan samt i norra hörnet af kvarteret Filip lämnas äfven förgårdar på sätt kartan utvisar.

Mellan Skolgatan och Stortorget erhåller Österlånggatan såsom enligt 1902 års stadsplan 14 meters bredd.

Mellan Stortorget och Storgatan, i hvilken sträcka gatan motsvarar den i 1902 års stadsplan omnämnda Torggatan är Österlånggatan oförändradt 12 meter bred men under det att Torggatan enligt 1902 års stadsplan utmynnade i Smedjegatan, har nu ifrågarande del af Österlånggatan erhållit en brytning åt väster vid Handtverkaregatan för att i stället utmynna i torget.

Vasagatan: mellan Gåsmyregatan och Smedjegatan oförändrad 14 meter bred, genomlöper vid korsningen med Domkyrkoesplanaden en öppen plats Engelbrektsplan. Mellan Smedjegatan och Nedre Trädgårdsgatan minskas Vasagatan med bibehållande af sin västliga huslinie till 10 meters bredd något vidgad längst i söder, på sätt kartan utvisar.

Linnégatan: till följd af Vasagatans och Brahegatans (förr Herrgärdsgatan) förändrade riktningar och för att gifva kvarteren Fjolner och Gregor lämplig form och storlek har upptagits ofvannämnda nya gata 12 meter bred mellan Vasagatan och Brahegatan.

Å kvarteret Fjolners södra spets lämnas ett förgårdsområde, på sätt kartan utvisar.

Brahegatan: I 1902 års stadsplan benämnd Herrgärdsgatan mellan Norra Esplanaden och Knutsgatan 12 meter bred såsom i 1902 års stadsplan, men i rak i stället för bruten riktning.

I kvarteret Fjalars nordvästra hörn, där Norra Esplanaden och Brahegetan mötas, anordnas förgård, på sätt kartan utvisar.

Tessingatan (Pukegatan enligt 1902 års stadsplan): mellan Norra Esplanaden och Vasagatan oförändrad 12 meter bred. Gatudelen mellan Vasagatan och Österlånggatan enligt 1902 års stadsplan har enligt Stadsfullmäktiges beslut den 25 Oktober 1906 borttagits. I stället har den nuvarande s. k. *Botaniska trädgården* mellan kvarteren Hake och Hejmer å kartan betecknats såsom en öppen plats, emot hvilken tomtägare å ömse sidor äga rätt till fönster och takfall. På norra sidan om trädgården är utmärkt ett $4^1/_2$ meter bredt förgårdsområde, af kvarteret Hake (se Stadsfullmäktiges sistberörda beslut).

Engelbrektsgatan: oförändrad mellan Norra Esplanaden och Engelbrektsplan 14 meter bred.

Sturegatan: i likhet med 1902 års stadsplan 12 meter bred mellan Domkyrkoesplanaden och Järnvägstorget.

Järnvägstorget: en plan norr om Södra Esplanaden och ett tilltänkt nytt stationshus, uti hvilken plan Stureg tan och Kopparbergsvägen utmynna.

Herrgärdsgatan i 1902 års stadsplan benämnd Stenläggaregatan, mellan Knutsgatan och Nygatan oförändrad 12 meter bred.

Knutsgatan: gatan är oförändrad enligt 1902 års stadsplan. Norra delen från Engelbrektsgatan till Brahegatan 12 meter bred. I norra hörnet af kvarteret Gunvald, där Knutsgatan och Engelbrektsgatan mötas, anordnas förgård, på sätt kartan utvisar. Knutsgatan utvidgas mellan Brahegatan och Herrgärdsgatan genom afskärning af kvarteret Göstas nordöstra hörn till en 33 meter bred plan. Från Herrgärdsgatan och Kassörsgatan till Nygatan är Knutsgatan 18 meter bred.

Karlsgatan: oförändrad 12 meter bred mellan Norra Esplanaden och Kopparbergsvägen. Gatans fortsättning söder om Kopparbergsvägen benämnes i 1902 års stadsplan Kasärngatan. Enligt föreliggande förslag benämnes jämväl sistnämnda gata Karlsgatan och bibehålles oförändrad 14 meter bred mellan Kopparbergsvägen och Storgatan. Mellan Storgatan och Munkgatan inskränkes gatans bredd från 18 till 14 meter. Söder om Munkgatan till Södra Esplanaden bibehålles nuvarande bredden 18 meter.

Allégatan: mellan Norra Esplanaden och Munkgatan. Gatan är bibehållen till 12 meters bredd såsom enligt 1902 års stadsplan. Däremot äro de i nämnda stadsplan upptagna 9 meter breda förgårdarne å gatans ömse sidor borttagna. I följd häraf har också gatans läge ändrats med hänsyn till befintliga byggnadslinier, så att den mellan Norra Esplanaden och Kopparbergsvägen följer den nuvarande västra huslinien samt mellan Kopparbergsvägen och Munkgatan den nuvarande östra huslinien. Härigenom har gatan också ändrats till närmare öfverensstämmelse med dess nuvarande läge å marken.

Kopparbergsvägen: mellan Norra Esplanaden och Järnvägstorget. Denna trafikled är mellan Norra Esplanaden och Kopparbergsplatsen (Östra torget) oförändrad 16 meter bred, dock att afskärningen af kvarteret Huberts västra hörn utförts något olika mot i 1902 års stadsplan, hvarigenom Kopparbergsvägen vidgats något närmast Kopparbergsplatsen.

Söder om nämnda plats till Järnvägstorget minskas Kopparbergsvägens bredd från 24 meter enligt 1902 års stadsplan till 18 meter, hvarvid iakttages, att Kopparbergsvägen mellan Kopparbergsplatsen och Snickaregatan följer nu å marken befintliga huslinien på gatans västra sida samt söder om Snickaregatan den västra gatulinien enligt 1902 års stadsplan.

Kopparbergsplatsen (förr Östra torget eller Kopparbergstorget): mellan Kopparbergsvägens norra och södra del. Denna öppna plats, hvars gränslinier något afvika från 1902 års stadsplan bland annat däruti att i följd af Smedjegatans bibehållande i sitt nuvarande läge på marken, å kvarteret Jonas östra del måst göras en rätt stor afskärning, står i direkt förbindelse med följande trafikleder: Kopparbergsvägen, Utanbygatan, Domkyrkoesplanaden, Smedjegatan och Ostermalmsgatan (förr Smedjegatan).

Kungsängsgatan: mellan Utanbygatan och Södra Esplanaden oförändrad 12 meter bred. Delen söder om kvarteret Måns ingår i Södra Esplanaden.

Östra Esplanaden: oförändrad, mellan Kopparbergsvägen och Storgatan utgör en fortsättning af Norra Esplanaden och har i likhet med denna 30 meters bredd.

Norra Esplanaden: oförändrad 30 meter bred mellan Svartån och Kopparbergsvägen. Den i 1902 års stadsplan upptagna öppna plats, där Tessingatan (Pukegatan) utmynnar, har borttagits.

Kaplansgatan: mellan Engelbrektsgatan och Norra Esplanaden oförändrad 12 meter bred.

Å kvarteret Frejs västra hörn anordnas förgård, på sätt kartan utvisar. Den i 1902 års stadsplan upptagna delen af Kaplansgatan mellan Norra Esplanaden och Engelbrektsgatan bortfaller, hvarigenom kvarteren Folke och Fjolner sammanslås till ett kvarter, Folke bildande tomt och trädgård för Herrgärdsskolan.

Vallingatan: i beskrifningen till 1902 års stadsplan benämnd Kassörsgatan. Gatan är oförändrad mellan Tessingatan och Engelbrektsgatan 12 meter dred.

Kassörsgatan: enligt 1902 års stadsplan benämnd Håkansgatan, oförändrad, mellan Knutsgatan och Allégatan 18 meter bred

Rudbecksgatan: omtörmäld här förut, fortsätter från Österlånggatan i samma riktning som den å 1902 års stadsplan benämnda Rektorsgatan med oförändrad bredd af 12 meter till Herrgärdsgatan (den sistnämnda i 1902 års stadsplan benämnd Stenläggaregatan).

Skolgatan: mellan Östra Ågatan och Kyrkogatan följer Skolgatan med en oförändrad bredd af 12 meter i bruten linie nuvarande ägogränsen till tomterna N:ris 25 och 114 i Norra kvarteret inom byggnadskvarteret Hagbard i stället för den raka riktningen enligt 1902 års stadsplan. Mellan Kyrkogatan och Österlånggatan får Skolgatan, som äfven här är oförändradt 12 meter bred, ett något ändradt läge, i det gatan följer den nu befintliga huslinien å gatans norra sida. Mellan Österlånggatan och Vasagatan har Skolgatan oförändradt läge och bredd af fortfarande 12 meter med en mindre vidgning vid Vasagatan genom afskärning af kvarteret Hakes nordöstra hörn.

Utanbygatan: mellan Vasagatan och Kopparbergsplatsen, hvilken del af gatan i 1902 års stadsplan benämnes Gamla utanbygatan, är gatan oförändrad 12 meter bred samt mellan Kopparbergsplatsen och Östra Esplanaden, motsvarande Nya Utanbygatan i 1902 års stadsplan, likaledes oförändrad 14 meter bred.

Nygatan: mellan Domkyrkoesplanaden och Allégatan oförändrad 12 meter bred. Å kvarteret Hilmers östra hörn är afskuret ett mindre förgårdsområde, på sätt kartan utvisar. Vid korsningen af Nygatan och Kopparbergsvägen bildas en mindre öppen plats, något vidgad genom afskärningar å kvarteren Högne och Josef.

Domkyrkoplan: en öppen plats omkring domkyrkan, begränsad af kvarteret Halfdan i norr, Österlånggatan i öster, kvarteret Jesper i söder och Kyrkogatan i väster.

Biskopsgatan: mellan Östra Ågatan och Kyrkogatan, oförändrad, 12 meter bred.

Domkyrkoesplanaden: oförändrad, mellan Österlånggatan och Kopparbergsplatsen 24 meter bred, med utvidgning åt Österlånggatan, på sätt kartan utvisar.

Engelbrektsplanen: en öppen plats norr om Domkyrkoesplanaden, där Vasa- och Engelbrektsgatorna mötes, 30 meter bred. Platsen är oförändrad enligt 1902 års stadsplan.

Klockaregatan: mellan Österlånggatan och Vasagatan upptages öfver nuvarande klockarebostället och Missionskyrkans trädgård en 14 meter bred ny gata med vidgningar vid mynningarne, på sätt kartan utvisar.

Därest denna af kommitterade föreslagna gata upptages, kan Smedjegatan mellan Stortorget och Vasagatan bibehållas i sin nuvarande ringa bredd samt staden undgå att vidkännas eljes oundvikliga betydliga kostnader för Smedjegatans vidgande i enlighet med 1902 års stadsplan.

De i beskrifningen till 1902 års stadsplan upptagna Kristina- och Kungsgatorna på östra sidan Svartån ingå liksom kvarteret Karsten i Stortorget och omförmälas därför ej vidare i stadsplanebeskrifningen.

Smedjegatan: mellan Stortorget och Vasagatan, där gatan enligt 1902 års stadsplan skulle vidgas till 14 meters bredd med en ytterligare utvidgning närmast torget till 20 meters bredd, bibehåller Smedjegatan sitt nuvarande läge på marken mellan nu befintliga huslinier, på sätt kartan utvisar. Mellan Vasagatan och Sturegatan, där staden redan till största delen förvärfvat erforderlig mark, utlägges Smedjegatan enligt 1902 års stadsplan 14 meter bred. Mellan Sturegatan och Kopparbergsplatsen bibehåller Smedjegatan återigen sitt nuvarande läge å marken och bredd mellan nu befintliga huslinier i öfverensstämmelse med, hvad kartan utvisar. Gatan är enligt 1902 års stadsplan i denna del upptagen till 14 meters bredd.

Östermalmsgatan: mellan Kopparbergsplatsen och Östra Esplanaden, oförändrad, 14 meter bred. Sträckningen af gatan mellan Kopparbergsplatsen och Allégatan benämnes i 1902 års stadsplanebeskrifning Smedjegatan.

Handtverkaregatan: mellan Köpmangatan och Vasagatan, där gatan å 1902 års stadsplan vidgats till en bredd af 12 meter, får gatan bibehålla sitt nuvarande läge å marken och bredd mellan befintliga huslinier, på sätt kartan utvisar. Mellan Vasagatan och Sturegatan är Handtverkaregatan oförändrad, 12 meter bred enligt 1902 års stadsplan.

Snickaregatan: mellan Sturegatan och Kopparbergsvägen, oförändrad, 12 meter bred.

Timmermansgatan: oförändrad, 12 meter bred mellan Kopparbergsvägen och Allégatan.

Storgatan: mellan Svartån och Östra Esplanaden, oförändrad, 18 meter bred.

Munkgatan: mellan Köpmangatan och Vasagatan, där gatan enligt 1902 års stadsplan är 24 meter bred, får gatan bibehålla sin något större bredd efter nuvarande ägogränser i norr och söder. Mellan Vasagatan och Karlsgatan är Munkgatan oförändrad, 18 meter bred. Munkgatans fortsättning mellan Karlsgatan och Södra Esplanaden (i 1902 års stadsplan Norra och Södra Ågatan, belägna å ömse sidor af Lillån) upptager tillsammans med Lillån en oförändrad bredd af 36 meter mellan huslinierna. Söder om Södra Esplanaden fortsätter Munkgatan med en bredd af 14 meter utefter Lillåns västra strand till hamnplanen.

Nedre Trädgårdsgatan: mellan Fiskartorget och Karlsgatan, oförändrad 12 meter bred.

Södra Esplanaden: mellan Hamngatan och Kreaturstorget 30 meter bred såsom enligt 1902 års stadsplan. Utvidgningen närmast Hamngatan å Esplanadens norra sida bortfaller, så att Esplanaden med bibehållande af sin södra linie framgår med oförändrad bredd ända till Hamngatan, där endast en afskärning göres af sydvästra hörnet af kvarteret Oden.

Östra Järnvägsgatan: belägen söder om järnvägens område mellan Hamngatan och Hamnplanen, oförändrad 12 meter bred.

Den å 1902 års stadsplan upptagna Sigurdsgatan utgår och lägges jämte den del af nuvarande kvarteret Sigvald, som äges af Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget, till kvarteret Sigurd. Återstående del af nuvarande kvarteret Sigvald ingår i Hamnplanen.

Hamnplanen: med gränser i norr mot kvarteret Sigurd och järnvägens område, i öster mot Lillån, i söder mot Mälaren och i väster mot Svartån och kvarteret Sigurd, är afsedd för upplag och byggnader för hamnens och dess trafikanters behof.

Beträffande stadsdelen öster om Svartån iakttages i öfrigt följande:

Gamla Begrafningsplatserna: på ömse sidor om Kyrkogatan och intill Norra Esplanaden äro i det närmaste oförändrade (se ofvan under Östra Ågatan och Skolgatan) och afsedda att behållas såsom parker.

Nuvarande Begrafningsplatsen: mellan Allégatan och Östra Esplanaden i väster och öster samt Kopparbergsvägen och Utanbygatan i norr och söder är oförändrad och afsedd att för framtiden utläggas till park.

Den å 1902 års stadsplan utmärkta planen mellan Svartån, Stora gatan och Köpmangatan samt byggnadskvarteret Karl bibehålles såsom byggnadskvarter och ingår i nyssnämnda kvarter Karl.

Vasaparken: mellan Nedre Trädgårdsgatan och Sturegatan, Järnvägstorget, Södra Esplanaden och Byggnadskvarteret Oden. Parken är bibehållen oförändrad.

Kreaturstorget: ett område sydöst om stadsplanen närmast öster om Kungsängsgatan, är afsedt för kreatursbandel, köttbesiktningsbyggnader m. m. Ingen ändring af området är företagen.

Norra, Östra, Södra och Domkyrkoesplanaderna samt Munkgatan äro afsedda att planteras med trädrader.

Å de öppna platser, som bildas dels där Vasa- och Tessingatorna mötas och dels där Nygatan och Kopparbergsvägen korsa hvarandra, anordnas mindre planteringar.

Genom omarbetandet af den s. k Kyrkobacken, upptagande Linnégatan samt förändring af Brahegatans (förra Herrgärdsgatans riktning), har af det område, som enligt 1902 års stadsplan upptages af kvarteren *Felix, Finn, Filip, Fjalar, Gagne, Galle, Gere* och *Gregor* bildats följande nya eller väsentligen förändrade kvarter: *Felix, Finn, Fingal, Fjolner, Fjalar, Fabian, Ferdinand, Frans, Filip, Gregor, Gabriel, Gagne, Galle, Gad, Gerhard, Georg* och *Gere.*

Genom Pukegatans förläggande och Botaniska trädgårdens upptagande i stadsplanen hafva kvarteren *Hake* och *Hejmer* fått sina områden betydligt förändrade.

Nuvarande kvarteret *Idolf* har genom Klockaregatans upptagande delats i två kvarter *Idolf* norr och *Isidor* söder om nämnda gata.

Till gammal stadsdel hänföras i stadsdelen väster om Svartån byggnadskvarteren *Finn, Fingal, Fabian, Ferdinand, Frans, Filip, Gabriel, Gagne, Galle, Gad, Gerhard, Georg, Gere, Hagbard, Halfdan, Hake, Heimer, Jarl, Jesper, Idolf, Isidor, Inge, Jorund, Karl, Kettil, Klas, Knut, Kol, Leif, Leo, Lennart, Loke, Manfred, Martin, Mats, Nestor* och *Oden.*

Till ny stadsdel hänföras byggnadskvarteren *Felix, Fjolner, Fjalar, Folke, Frej, Gregor, Gudmund, Grimm, Gösta, Gunvald, Gunnar, Guttorm, Gude, Helge, Harald, Henrik, Hilde, Hugo, Hilmer, Håkan, Hulte, Jonas, Hubert, Högne, Josef, Justus, Ivar, Julius, Jörgen, Konrad, Kåre, Lorens, Lothar, Ludvig, Ludolf, Melker, Morits, Måns, Nimrod, Njord, Nore, Numa, Olov, Ottar och Sigurd.*

I östra stadsdelen må inom ett område, som begränsas af Skolgatan, Utanbygatan, Kopparbergsvägen, Södra Esplanaden och Svartån, endast vara tillåtet uppföra hus af sten eller därmed jämförligt ämne i enlighet med närmare bestämmelser, som torde inflyta i stadens byggnadsordning.

Stadsplanekommitterade.

N:o 55.

Vatten- och Gasverksstyrelsens bordlagda skrifvelse med förslag till utsträckning af vatten-, aflopps- och gasledningar till närheten af det blifvande tuberkulossjukhuset.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af bifogade skrifvelse från Lanstingets i Västmanlans läns tuberkuloskommitté får Vatten- och Gasverkstyrelsen i ärendet anföra följande:

I härhos bilagda kostnadsförslag är räknadt med ledningar af sådana dimensioner, som måste anses nödvändiga vid en dylik större utsträckning. Ledningarne skulle tillkopplas stadens ledningar i hörnet af Malmabergs- och Pilgatorna Sträckningen af desamma har måst väljas med hänsyn till afloppsledningen, som alltjämt måste följa markens naturliga lutning, och gör detta att två större omvägar måste tagas, hvaraf den ena söder ut omkring Sommarro, den andra norr ut bakom Vargbo. Enligt kostnadsförslaget skulle kostnaden för ledningar i Pilgatan från Malmabergsgatan till Korsängsgatan, motsvarande en längd af 440 meter, belöpa sig på 11,275 kr., i hvilken summa kostnaden för elektrisk ledning icke är medräknad, enär utsträckning af denna ledning till Folkets park är medräknad i det anslag, som beviljades för nya elektricitetsverket med till detsamma hörande ledningar. För sträckningen mellan Korsängsgatan och sjukhuset, motsvarande en längd af: för vatten-, afloppsoch gasledningarne omkring 1,360 meter: för elektriska ledningen, som kan dragas i nära nog rak linie, omkring 1,100 meter, uppgå sammanlagda kostnaderna till 30,850 kr.

I skrifvelse af den 6 Maj 1907 till Magistraten i Västerås, hvilken skrifvelse återfinnes i Stadsfullmäktiges handlingar för den 13 Juni samma år, sid. 61, framhåller Brandstyrelsen det olämpliga uti nu rådande vattenledningsförhållanden med hänsyn till eldsläckning å bland annat Ängs- och Korsängsgärdet samt hemställer om uppställande af flera brandposter, därvid två stycken i Pilgatan mellan Malmabergsgatan och Myggbo såg. Brandstyrelsens framställning om anordnande af dessa två brandposter har med hänsyn till kostnaderna för ledningarne hittills måst tillbakastå, men då nu ytterligare framställning föreligger om ledningars utsträckning i denna riktning, anser styrelsen att dessa ledningsarbeten icke längre böra uppskjutas. Rörande kostnaden för berörda ledningar är styrelsen af den åsigt, att ledningarnes framdragande i Pilgatan till Korsängsgatan bör helt och hållet bestridas af staden mot villkor att Tuberkuloskommittén *dels* låter på egen bekostnad anlägga vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar i öfverensstämmelse med de i kostnadsförslaget angifna dimensioner och sträckningar mellan Korsängsgatan och tuberkulpssjukhuset samt så till vida tillförsäkrar staden dispositionsrätt till dessa ledningar, att staden äger rätt att till desamma allt framgent ansluta behöfliga ledningar för tillkommande abonnenter å de områden, där berörda ledningar gå fram, *dels* att all för tuberkulossjukhuset med tillhörande ekonomibyggnader nödig gas och elektrisk ström till reglementeradt pris uttages från stadens verk.

Enligt hvad styrelsen inhämtat, torde tuberkulossjukhuset blifva färdigbyggdt till den 1 Oktober 1911.

Styrelsen får därför hemställa att Stadsfullmäktige

ville under här anförda villkor bevilja för år 1910 ett anslag af 11,275 kr. för utsträckning af de i bifogade kostnadsförslag upptagna vatten-, aflopps- och gasledningar i Pilgatan från Malmabergsgatan till Korsängsgatan.

Västerås den 17 Augusti 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Viktor Åsberg.

Gerh. Gustafsor.

Kostnadsförslag

å vatten-, aflopps-, gas- och elektriska ledningar till föreslagna tuberkulossjukhuset i Högby skogsfjäll.

1:o) **I Pilgatan från Malmabergsgatan till Korsängsgatan:**

13 cm. (7")	*Vattenledning,* 440 m. à 9: 75	4,290: —	
	Brandposter, kompletta, 2 st. à 120: —	240: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning	220: —	4,750: —
30 » (12")	*Afloppsledning,* 440 m. à 7: 25	3,190: —	
	Nedstigningsbrunn	140; —	
	Spolbrunnar, 2 st. à 40: —	80: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning	165: —	3,575: —
10 » (4")	*Gasledning,* 440 m. à 6: 25	2,750: —	
	Sifoner, kompletta, 2 st. à 30: —	60: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning	140: —	2,950: —
		Summa kr.	11,275: —

2:o) **Från Korsängsgatan till sanatoriet:**

18 cm. (7")	*Vattenledning,* 560 m. à 9: 75	5,460: —	
15 » (6")	» 800 m. à 8: 25	6,600: —	
	Brandposter, kompletta, 2 st. à 120: —	240: —	
	Spolposter, 2 st. à 60: —	120: —	
	Lucka, 1 st. à 120: —	120: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning	610: —	13,150: —
		Transport	13,150: —

			Transport	13,150: —
23 cm. (9")	*Afloppsledning*, 1,360 m. à 5: 25		7,140: —	
	Nedstigningsbrunnar, 2 st. à 140: —		280: —	
	Spolbrunnar, 4 st. à 40: —		160: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning		370: —	7,950: —
7,5 » (3")	*Gasledning*, 1,360 m. à 4: 25		5,780: —	
	Sifoner, 4 st. à 30: —		120: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning		300: —	6,200: —
70 kvm.	Kopparkabel, blank, luftledning, 2,200 m.		2,320: —	
25 »	» » » 1,100 m.		413: —	
	Trästolpar, 20 st.		300: —	
	Isolatorer med krok, 60 st.		60: —	
	Småmaterial		50: —	
	Montering		250: —	
	Oförutsedda utgifter, utjämning		157: —	3,550: —
			Summa kr.	30,850: —

Västerås den 18 Augusti 1909.

Gerh. Gustafson.

Till Vatten- och Gasverksstyrelsen i Västerås.

Landstingets i Västmanlands läns tuberkuloskommitté, som har för afsigt att föreslå Landstinget att låta inleda elektriskt ljus och gas från stadens elektricitets- och gasverk, samt, där ej tillräcklig myckenhet af godt vatten skulle finnas å själfva tomten eller i närheten däraf, äfven vatten från stadens vattenledningsverk och i hvarje fall kommer att hemställa, att för aflopp från det blifvande tuberkulossjukhuset få använda stadens afloppsledning, får härmed anhålla att styrelsen ville utverka sig Stadsfullmäktiges medgifvande att samtliga dessa ledningar få på stadens bekostnad utsträckas till något ställe i närheten af Folkets Park, för att tuberkulossjukhusets ledningar där må kunna ansluta sig till stadens ledningar.

Västerås den 16 Juli 1909.

För Landstingets tuberkuloskommitte:

John Karlsson
Ordförande.

N:o 56.

Drätselkammarens bordlagda framställning angående upplåtande af rätt för landstinget att taga vatten för tuberkulossjukhusets behof från Stenvreten.

Utdrag af protokoll, hållet vid Drätselkammarens i Västerås sammanträde den 12 Augusti 1909.

§ 252.

Föredrogs följande från landstingets i länet tuberkuloskommitté inkommna skrifvelse:

Till Drätselkammaren i Västerås.

Landstingets i Västmanlands län tuberkuloskommitté, som hos stadens Vatten- och Gasverksstyrelse gjort hemställan om framställning till Stadsfullmäktige om rätt för Landstinget att låta i det blifvande tuberkulossjukhuset å stadens östra utmark inleda elektriskt ljus och gas samt, där ej tillräcklig myckenhet af godt vatten skulle finnas å sjukhustomten eller i närheten däraf, äfven vatten från stadens vattenledningsverk och i hvarje fall om rätt att få använda stadens afloppsledning — har genom verkställda undersökningar utrönt att tillräcklig myckenhet vatten för sjukhusets behof icke torde finnas å sjukhustomten, men att däremot å stadens norr om tomten belägna odlade utmark, Stenvreten benämnd, cirka 400 meter från den plats, där sjukhuset är afsedt att uppföras, och cirka 300 meter från tomtgränsen finnes tillräcklig myckenhet vatten af god beskaffenhet.

I anledning häraf får kommittén hos Drätselkammaren anhålla, att Drätselkammaren ville utverka sig Stadsfullmäktiges medgifvande att åt Landstinget upplåta rätt för all framtid att från nämnda plats taga vatten för tuberkulossjukhusets behof äfvensom att härför upptaga en brunn och framgå med underjordisk ledning öfver stadens utmark.

Af ingeniören vid stadens vatten- och gasverk, Gerhard Gustafsson, som på kommitténs begäran ledt förenämnda undersökningar, kunna närmare upplysningar erhållas om läget för den föreslagna brunnen och ledningen m. m.

Västerås den 11 Augusti 1909.

På Kommittérades vägnar:

John Karlsson.

Drätselkammaren beslöt med anledning häraf hos Stadsfullmäktige hemställa, att Stadsfullmäktige måtte bifalla den i skrifvelsen gjorda framställningen.

Som ofvan.

In fidem:

Teodor Boëthius.

N:o 57.

Konungens Befallningshafvandes i länet skrifvelse i fråga om inrättande af offentlig arbetsförmedling för länet.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom sin allmänna kungörelse den 10 September 1907, af hvilken exemplar härhos bifogas, fästade Konungens Befallningshafvande Eder uppmärksamhet på nyttan af offentlig arbetsförmedling, enhetligt organiserad för helt län eller viss del af sådant samt under samverkan med de å vissa orter redan inrättade offentliga arbetsförmedlingsanstalter. Därjämte gafs i samma kungörelse en redogörelse för den offentliga arbetsförmedlingens uppgifter, för den utveckling, densamma under Kungl. Kommerskollegii ledning vunnit, samt för de grundlinier, hvilka tillsvidare antagits för anordnandet af offentlig arbetsförmedling, afsedd för ett eller flera län eller större del af sådant.

Inom Västmanlands län behandlades detta ämne först hos Stadsfullmäktige i Västerås, hvilka år 1907 beslöto att till en ifrågasatt, för hela länet afsedd arbetsförmedlingsanstalt i Västerås, hvars årskostnader beräknats till omkring 6,000 kr., bevilja en tredjedel af årliga beloppet, högst 2,000 kr., samt att anskaffa för anstaltens lokal erforderliga möbler för en kostnad, ej öfverstigande 1,500 kr., allt under förutsättning att Landstinget eller hushållningssällskapet anslogo öfriga behöfliga medel.

Spörsmålet om den offentliga arbetsförmedlingen förevar därefter hos länets hushållningssällskaps förvaltningsutskott, som efter tagen kännedom om en förut inom utskottet åstadkommen utredning vid sammanträde den 25 Augusti 1908 yttrat, att om ock en arbetsförmedlingsanstalt i vissa fall vore önskvärd, tillräcklig anledning för närvarande icke förefunnes för utskottet att tillstyrka hushållningssällskapet att med hänsyn till jordbruksnäringens inom länet intressen lämna anslag till den ifrågasatta arbetsförmedlingsanstalten i Västerås.

På motion af enskild landstingsman förekom frågan slutligen vid 1907 års landsting, hvarvid beslöts hänvisning till en af landstinget för ändamålet tillsatt kommitté, och sedan denna kommitté till 1908 års landsting afgifvit sitt betänkande, beslöt landstinget enligt § 104 i protokollet den 30 September 1908, att vid den verkställda utredningen i frågan skulle bero och att motionärens hemställan i ämnet — hvilken afsåg såväl anslag för upprättande af en arbetsförmedlingsanstalt i Västerås som ock samarbete genom landstingets delegerade med vederbörande lokala delegerade — följaktligen icke skulle till någon landstingets vidare åtgärd föranleda.

Frågan har således, såsom nu är visadt, icke vid sitt första framträdande rönt sympatier inom länets korporationer.

Nu har statsrådet och chefen för Kungl. Civildepartementet i cirkulärskrifvelse till undertecknad, landshöfding, den 27 Augusti 1909 förklarat sig hafva funnit genom erfarenheten ådagalagdt, att den offentliga arbetsförmedlingen har stor betydelse såsom en lämplig form för lediga arbetskrafters öfverflyttande till näringsområden, där de väl behöfvas; och har departementschefen anmodat mig att, i hvad på mig ankomme, med ifver befrämja den offentliga arbetsförmedlingens utveckling inom

länet och i sådant afseende göra framställning särskildt till landstinget och länets hushållningssällskap i syfte, att nya anstalter, organiserade framför allt med hänsyn till angelägenheten att tillgodose jordbrukets behof af arbetskraft, snarast möjligt måtte träda i verksamhet.

Konungens Befallningshafvande anser af vikt för ärendets belysning att här återgifva vissa delar af departementschefens skrifvelse, så lydande:

»I skrifvelse den 6 September 1907 har dåvarande statsrådet och chefen för Kungl. Civildepartentet anmodat Kungl. Maj:ts samtliga befallningshafvande fästa vederbörande landstings, hushållningssällskaps och större kommuners uppmärksamhet på nyttan af offentlig arbetsförmedling, enhetligt organiserad för helt län eller viss del af sådant samt under samverkan med öfriga offentliga arbetsförmedlingsanstalter.

Sedan nämnda år har den offentliga arbetsförmedlingen visat en med hänsyn till dess samhällsnyttiga verksamhet synnerligen glädjande utveckling.

Till de 10, endast för vederbörande städer afsedda anstalter, som förefunnos vid slutet af år 1907, hafva sålunda kommit 4 länsanstalter, af hvilka 3 dessutom hafva ett större eller mindre antal filialkontor. Vid anstalterna anmäldes under åren 1906—1908 resp. 51,000, 68,000 och 98,000 arbetssökande samt resp. 51,000, 65,000 och 67,000 lediga platser, af hvilka 31,000, 37,000 och 40,000 blefvo tillsatta.

Att den offentliga arbetsförmedlingens resultat fortfarande visa på framåtgående trots de sedan år 1907 härskande dåliga konjunkturerna å den industriella arbetsmarknaden, beror otvifvelaktigt därpå, att anstalterna, särskildt de nyligen upprättade länsanstalterna, alltmer ägnat intresse åt tillgodoseendet af landtbrukets behof af arbetskraft, för hvilket syfte äfven särskilda bidrag af statsmedel utöfver eljest utgående kunna anvisas. Af den officiella statistiken öfver anstalternas verksamhet framgår nämligen, att antalet inom jordbruket med binäringar tillsatta platser, som år 1906 utgjorde 2,135, år 1907 ökats till 2,799 samt år 1908 till 6,426.

Under den hittills gångna delen af innevarande år har denna utveckling fortsatts, så att antalet tillsatta platser inom jordbruket m. m. under Januari—Juni är icke mindre än 68,5 % högre än under motsvarande tid föregående år.

I nådiga cirkulärskrifvelsen den 4 December 1908 har redan framhållits betydelsen af, att vid tider af arbetslöshet inom de industriella yrkena de arbetslösa må genom arbetsförmedlingsanstalter erhålla kännedom om de arbetstillfällen, som verkligen stå till buds, särskildt å landsbygden, där mångenstädes brist råder på arbetskraft för landtbrukets behof. Till följd af såväl de allmänna ekonomiska förhållandena som framför allt den nu pågående stora arbetskonflikten måste det förutses, att under någon tid framåt ett betydande antal arbetare icke skola finna användning inom de industriella yrken, de förut tillhört. Allt fortfarande klagar man emellertid i vidsträckta delar af landet öfver, att nödig arbertskraft saknas för jordbrukets tillbörliga vidmakthållande och önskvärda utveckling. Det måste under sådana förhållanden anses som ett betydande allmänt intresse att bereda lämpliga former för den lediga arbetskraftens öfverflyttande till näringsområden, där den väl behöfves».

Med anledning häraf vill Konungens Befallningshafvande föreslå eder att utse två personer att å edra vägnar träda i förbindelse med delegerade, dem Konungens Befallningshafvande anmodar landstinget och hushållningssällskapets förvaltningsutskott att utse, samt med bemyndigande att gemensamt med bemälte delegerade dels öfverlägga om och under hvilken form en arbetsförmedlingsanstalt bör för länet åvägabringas och dels att, där så pröfvas vara för det allmänna af vikt, besluta dess snara organisation och öppnande;

och behagade ni för nästkommande år anvisa till företaget, därest det kommer till stånd, ett lämpligt belopp, som torde få tagas i anspråk redan innevarande år;

viljande Konungens Befallningshafvande under sistnämnda förutsättning utverka af statsmedel högsta möjliga anslag för ändamålet.

Västerås slott i landskansliet den 9 September 1909.

Claës Wersäll.

Herman Uddén.

N:o 58

Drätselkammarens utlåtande öfver herrar Larssons m. fl:s motion om anslag till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Stadsfullmäktige den 26 nästlidne Augusti till utlåtande af Drätselkammaren remitterat herrar H. Larssons, Ernst Björkmans och Th. af Billberghs motion om anslag för år 1910 till Centralslöjdskolan och Tekniska skolan här i staden, får Drätselkammaren hemställa, att Stadsfullmäktige måtte till alla delar bifalla motionen samt uppdraga åt Drätselkammaren att hos Kungl. Maj:t å stadens vägnar göra den i motionen omnämnda underdåniga ansökningen om statsbidrag för Tekniska skolan.

Västerås den 9 September 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg,

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Härmed få undertecknade föreslå, att herrar Stadsfullmäktige måtte besluta att för år 1910

dels bevilja Centralslöjdskolan och Tekniska skolan härstädes ett anslag af 3,000 kronor ur Zimmermanska fonden,

dels anslå ur stadskassan ett belopp af äfvenledes 3,000 kronor till främjande af undervisningen i Tekniska skolan,

samt ingå till Kungl. Maj:t med ansökan att Tekniska skolan härstädes för samma år 1910 måtte tilldelas ett belopp af 4,800 kronor från det af Riksdagen lemnade anslaget till lägre tekniska yrkesskolor.

Tillika få vi föreslå, att herrar Stadsfullmäktige måtte anslå ett belopp af 800 kronor ur Zimmermanska fonden till anskaffande af skolmöbler, inventarier, gas- och elektricitetsinledning m. m. i de nu under inredning varande två skolsalarna i fondens gård.

Västerås den 26 Augusti 1909.

H. Larsson. ***Ernst Björkman.*** ***Th. af Billbergh.***

N:o 59.

Hälsovårdsnämndens framställning i fråga om inrättande af en del vattenklosetter.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I särskilda ansökningar till Hälsovårdsnämnden hafva nedannämnda personer anhållit om tillstånd att inrätta vattenklosetter i följande fastigheter, nämligen:

1:o) Byggmästaren Edvard Karlsson en vattenklosett i gården N:o 4 Västermalm med direkt anknytning till stadens afloppsledning i Floragatan;

2:o) Direktören O. Fr. Wijkman två vattenklosetter i villabyggnad å tomten N:o 57 västra kvarteret;

3:o) numera aflidne Auditören Gustaf Qvarfott vattenklosett i förening med rensbrunn i villabyggnad å tomten N:o 1 i kvarteret Palma;

4:o) Apotekaren Otto Oest vattenklosetter i villabyggnad å tomten N:o 3 i kvarteret Pamela med direkt anslutning till stadens kloakledning; samt

5:o) Gårdsägaren E. A. Eriksson sju vattenklosetter i nybyggnad å tomten N:o 1 i kvarteret Magna.

Sedan Hälsovårdsnämnden remmitterat samtliga berörda ansökningar till Vatten- och Gasverksstyrelsen, har styrelsen, på sätt styrelsens här bifogade fem särskilda skrifvelser utvisa, i alla förevarande fall, tillstyrkt bifall till sökandenas framställningar.

Hälsovårdsnämnden får, i anledning af hvad sålunda förekommit, under hänvisning till föregående uttalanden i anledning af liknande ansökningar, föreslå,

att Stadsfullmäktige ville för samtliga här ofvan berörda fall medgifva undantag från den i § 1 af ordningsföreskrifterna i afseende å den allmänna hälsovården i Västerås stad gifna bestämmelsen om garderobklosetter samt tills vidare för

sin del tillåta anordnande af vattenklosetter i begärd utsträckning uti ifrågavarande fastigheter med direkt anslutning till stadens afloppsledningar, dock under villkor, att vid användning af klosetterna fastigheternas ägare ställa sig till efterrättelse de föreskrifter rörande klosetternas anordnande och användning, som Hälsovårdsnämnden kan finna skäligt meddela.

Västerås den 23 September 1909.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Såsom begärdt yttrande rörande en af Byggmästaren E. Edv. Karlsson hos Hälsovårdsnämnden gjord framställning om tillstånd att i gården N:o 4 Västermalm få anordna en vattenklosett med direkt anknytning till stadens afloppsledning i i Floragatan får styrelsen meddela, att berörda ledning. som utmynnar i sjön Mälaren vid Fridnäs omkring 1,000 meter från Byggmästare Karlssons gård, har sådan lutning och är af sådan dimension, att med afseende härå hinder icke torde föreligga för bifall till förevarande framställning.

Västerås den 17 Augusti 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Victor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Såsom begärdt yttrande rörande en af Direktör O. Fr. Wijkman gjord ansökan om tillstånd att i det under byggnad varande huset å tomten N:o 57 inom Västra kvarteret få anordna två vattenklosetter får styrelsen meddela, att afloppsledningen i Öfre Trädgårdsgatan, till hvilken ledning dessa klosetter skulle anslutas, utmynnar

i Svartån vid Turbinhuset omkring 230 meter från berörda tomt samt att afloppsledningen äger sådan lutning och är af sådan dimension, att med afseende härå hinder icke möter för anslutande till ledningen af berörda två vattenklosetter.

Västerås den 23 September 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Victor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Med anledning af Hälsovårdsnämndens remiss den 3 nästlidne Augusti med begäran om styrelsens yttrande beträffande en till Hälsovårdsnämnden inkommen ansökan om tillstånd att i under byggnad varande villa inom kvarteret Palma N:o 1 få anordna vattenklosett i förening med rensbrunn får styrelsen meddela, att berörda villa är belägen 400 meter från det ställe, där den afloppsledning, till hvilken denna klosett skulle anslutas, utmynnar i Mälaren samt att med afseende på afloppsledningens lutning och dimensioner styrelsen icke har något att erinra mot bifall till framställningen.

Västerås den 23 September 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Victor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Med återställande af en från Hälsovårdsnämnden den 10 innevarande September till Vatten- och Gasverksstyrelsen för yttrande remmitterade skrifvelse, i hvilken Apotekaren Otto Oest anhållit om tillstånd att uti sin under byggnad varande villa N:o 3 kvarteret Pamela få inrätta vattenklosetter med direkt anslutning till stadens kloakledning, får styrelsen meddela att den kloakledning, som här kommer ifråga, utmynnar i Mälaren vid Fridnäs omkring 410 meter från nämnda villa och att ledningens lutning och dimensioner äro sådana att anknytning till densamma af berörda vattenklosetter kan tillåtas.

Västerås den 23 September 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Victor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

Vatten- och Gasverksstyrelsen får härmed, med återställande af en från Hälsovårdsnämnden den 10 innevarande September till styrelsen remmitterad skrifvelse, i hvilken Gårdsägaren E. A. Eriksson anhållit om Hälsovårdsnämndens tillstånd att uti tilltänkt nybyggnad å tomten N:o 1 kvarteret Magna få inrätta 7 vattenklosetter, såsom begärdt yttrande meddela, att afloppp från berörda tomt skall beredas genom den afloppsledning, som år 1908 framdrogs i Västra Esplanaden från Västra Bergsgatan till Köpingsvägen, att denna afloppsledning ingår i det system, som utmynnar i Mälaren vid Fridnäs, att längden af afloppsledningen mellan dennas utlopp i Mälaren och berörda tomt är 960 meter och att ledningen allt igenom äger sådan lutning och är af sådan dimension, att med afseende härå styrelsen icke har något att erinra mot bifall till nu ifrågavarande framställning.

Västerås den 23 September 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Victor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Västerås, Vestm. Allehs Boktryckeri, 1909.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 30 September XIII.

N:o 60.

Beredningsutskottets utlåtande öfver herr Ugglas motion om folkskoleväsendets öfverflyttande på Stadsfullmäktige.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Beredningsutskottet får i anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 26 nästlidne Augusti af herr Ugglas motion om öfverflyttande af folkskoleväsendet i staden samt frågor om uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn från kyrkostämman till Stadsfullmäktige anföra följande:

Enligt lagen den 25 Juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer skola, efter Konungens förordnande, på framställning af Stadsfullmäktige eller kyrkostämma, ifrågavarande angelägenheter utgöra en för hela staden gemensam angelägenhet och komma under Stadsfullmäktiges beslutanderätt från och med den 1 Januari visst år, efter det sådant förordnande meddelats. Folkundervisningen skall härefter för sådana städer ordnas enligt af Konungen utfärdade bestämmelser och skola nu ifrågavarande angelägenheter närmast handhafvas af en folkskolestyrelse, som det tillhör bland annat att utöfva folkskoleväsendets ekonomiska förvaltning, tillsätta och afskeda lärare, verkställa Stadsfullmäktiges beslut i hithörande frågor samt hos Stadsfullmäktige göra framställningar och besvara Stadsfullmäktiges remisser

Folkskolestyrelsen består af församlingens pastor som självskrifven medlem samt dessutom ett jämnt antal ledamöter, minst åtta och högst tjugo, utsedde för fyra år till hälften af Stadsfullmäktige och till hälften af kyrkostämman. De valde ledamöternas antal bestämmes inom ofvan angifna gränser af Stadsfullmäktige. Stadsfullmäktige — och likaledes af kyrkostämman — kunna utse suppleanter för de af dem valda ledamöterna till det antal, som anses erforderligt.

Enligt de vid ifrågavarande lag fogade öfvergångsbestämmelserna skall från den tidpunkt, då enligt Konungens förordnande lagen skall tillämpas på en viss stad — således under den i motionen gifna förutsättningen från den 1 Januari 1910 — stadens folkskolestyrelse hafva den sammansättning, som i lagen stadgats, i följd hvaraf val af ledamöter och suppleanter skola ske före nämnda tidpunkt.

Då Beredningsutskottet anser den i motionen föreslagna öfverflyttningen af folkskoleärendena m. fl. frågor från kyrkostämman till Stadsfullmäktige vara ur alla synpunkter önskvärd, får utskottet tillstyrka bifall till motionen samt därjämte föreslå, att Stadsfullmäktige redan nu ville bestämma, att i stadens folkskolestyrelse skola väljas tio ledamöter, af hvilka halfva antalet jämte tre suppleanter skola utses af Stadsfullmäktige före detta års utgång, äfvensom anmoda kyrkostämman att jämväl före detta års utgång utse lika antal ledamöter jämte suppleanter.

Västerås den 25 September 1909.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Härmed föreslår jag att Stadsfullmäktige ville hos Kungl. Maj:t göra framställning därom att folkskoleväsendet samt frågor om uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn finge utgöra en för hela staden gemensam angelägenhet, hvilka staden såsom kommun har att vårda, samt att detta måtte taga sin början redan den 1 Januari 1910, därest förberedande åtgärder kunna hinna att därförut vidtagas.

Anhålles om remiss till beredningsutskottet.

Västerås den 26 Augusti 1909.

Claes Uggla.

N:o 61.

Beredningsutskottets utlåtande öfver Magistratens förslag till indelning af staden i valkretsar för stadsfullmäktigeval.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 26 nästlidne Augusti af Magistratens förslag till indelning af staden i valkretsar för stadsfullmäktigeval, får Beredningsutskottet, med återställande af remisshandlingarna, förklara, att utskottet för sin del icke har något att erinra emot hvad Magistraten i ärendet föreslagit.

Västerås den 25 September 1909.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Jämlikt § 22 i lag den 26 Maj 1909 angående ändring i vissa delar af förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862 skall stad med mer än 10,000 invånare indelas i valkretsar och skall därvid iakttagas, att hvarje valkrets skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinie samt att antalet fullmäktige för hela staden varder i den mån, utan olägenhet kan ske, lika fördeladt på de särskilda valkretsarne efter den beräkningsgrund, att i allmänhet en stadsfullmäktig

utses för hvarje tal, motsvarande det som erhålles, då stadens mantalsskrifna folkmängd delas med antalet fullmäktige för hela staden.

Efter därom af Magistraten upprättadt förslag skall valkretsindelningen jämte antalet fullmäktige för hvarje krets bestämmas af Stadsfullmäktige.

Magistraten anser att staden, som för närvarande har en mantalsskrifven folkmängd af 16,850 personer, bör indelas i tvänne valkretsar. Den sammanhängande linie, afsedd att skilja dessa valkretsar, skulle följa Svartån, från norr räknadt, till Kungsbron eller Apotekarbron samt fortsätta efter Nedre Kungsgatan, öfver Stora torget, efter Smedjegatan och Kopparbergsvägen fram till Persbobäcken och efter densamma ut till Lillån och Mälaren. Sålunda kommer den ena valkretsen, den södra, att bestå af västra kvarteret, västra utgårdarne och södra kvarteret med undantag af Kungsängen öster om Persbobäcken och Lillån samt den andra valkretsen, den norra, af norra kvarterot, norra utgårdarne, södra utgårdarne samt Kungsängen.

Efter ofvan angifna beräkningsgrund skulle antalet fullmäktige för södra kretsen med ett invånarantal af 8,296 personer blifva 18 stycken och norra kretsen med ett invånarantal af 8,554 personer blifva likaledes 18 stycken.

Med öfverlämnande af detta förslag och under erinran att det åligger Magistraten att, sedan taxeringslängden för allmänna bevillningen numera för innevarande år blifvit granskad, ofördröjligen i enlighet med bestämmelserna i förstnämnda lag upprätta röstlängd att under år 1910 lända till efterrättelse, får Magistraten anhålla att Stadsfullmäktige ville i ärendet besluta.

Västerås rådhus den 24 Augusti 1909.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Västerås 1909, Vestm. Allehandas tryckeri.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 28 Oktober XIV.

N:o 62.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag angående ordnande af den s. k. botaniska trädgården m. m.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I en till Drätselkammaren ingifven, till Stadsfullmäktige ställd skrifvelse af den 27 Maj 1909 har Rektorn vid härvarande högre allmänna läroverk Peter Bagge anhållit, att Stadsfullmäktige ville dels medgifva, att den staden tillhöriga, genom Stadsfullmäktiges beslut den 25 Oktober 1906 reglerade öppna plats mellan byggnadskvarteren Hake och Heimer finge såsom hittills disponeras af läroverket såsom botanisk trädgård, dels ock bevilja ett anslag af 2,000 kronor att utgå med 1,000 kronor för hvartdera af åren 1909 och 1910 för ordnande af ifrågavarande trädgård och uppförande af staket omkring densamma i enlighet med ett af Stadsträdgårdsmästaren uppgjort kostnadsförslag.

Sedan Drätselkammaren den 10 sistlidne Juni remitterat ärendet till stadsplanekommitterade under anhållan om kommitterades utlåtande, hafva kommitterade den 2 innevarande Oktober återställt handlingarne under hänvisning till kommitterades betänkande af den 20 nästlidne September angående ändringar af nu gällande stadsplan.

Af berörda betänkande framgår, att stadsplanekomiterade föeslagit, att ifrågavarande trädgårdsområde skulle bibehållas såsom en öppen plats i fullkomlig öfverenskommelse med Stadsfullmäktiges ofvanberörda beslut den 25 Oktober 1906.

Den genom Stadsfullmäktiges merberörda beslut gjorda ändringen i stadsplanen har icke underställts Kungl. Maj:t pröfning.

Men då väl Stadsfullmäktige i öfverensstämmelse med stadsplanekommitterades förslag komma att ånyo fatta samma beslut i fråga om reglering af denna del af stadsplanen, och någon anledning icke finnes att befara, att Kungl. Maj:t skulle vägra fastställelse å ett sådant beslut, synes ur stadsplanesynpunkt något hinder för bifall till nu förevarande ansökan ej föreligga.

Något hinder att inhägna platsen förefinnes icke heller, då enligt Stadsfullmäktiges merberörda beslut och stadsplanekommitterades förslag, tomtägarne å ömse sidor endast äga rätt till fönster och takfall, men däremot icke utfartsväg emot platsen.

Hvad ansökningen i öfrigt angår, så synes Drätselkammaren, att ändamålet med ifrågavarande plats, särskildt med hänsyn till platsens gamla traditioner, bäst tillgodoses, om densamma upplåtes åt läroverket till botanisk trädgård, och torde, då läroverket saknar medel till trädgårdens iordningsställande, som nödvändiggöres af områdets utvidgning och omreglering, samt då staden, om platsen icke upplåtes åt läroverket, i hvarje fall skulle nödgas ordna och underhålla densamma, staden icke böra undandraga sig att nu anslå medel för det begärda ändamålet.

På grund af det anförda får Drätselkammaren, med öfverlämnande af nu ifrågavarande ansökan jämte därtill hörande kostnadsförslag föreslå,

att Stadsfullmäktige ville *dels* medgifva härvarande högre allmänna läroverk rätt att för framtiden såsom botanisk trädgård använda den enligt Stadsfullmullmäktiges beslut den 25 Oktober 1906 och stadsplanekommitterades nu föreliggande förslag i stadsplanen upptagna öppna plats mellan byggnadskvarteren Hake och Heimer, *dels ock* bevilja ett anslag af 2,000 kronor för ordnande af ifrågavarande trädgård och uppförande af staket omkring densamma, och torde af ifrågavarande anslag, som torde upptagas till uttaxering i 1910 års stat, 1,000 kronor få tagas i anspråk redan under innevarande år.

Västerås den 14 Oktober 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg,

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Då genom den af Herrar Stadsfullmäktige beslutade omregleringen af tomterna 31 och 32 norra kvarteret, å hvilka den s. k. Gymnasieträdgården är belägen, en omändring och omflyttning i samband med utvidgningen af trädgården jämte nytt staket omkring densamma nödvändiggjorts, och då Västerås h. allm. läroverk saknar härför disponibla medel och något understöd af statsmedel trots gjord anhållan ej är att påräkna, får jag härmed å läroverkets vägnar vördsamt anhålla om ett anslag — hufvudsakligen enligt bifogadt kostnadsförslag af direktör C. A. Forsberg — af *två tusen (2,000) kr.* för detta ändamål att fördelas på två år, nämligen 1,000 kr. för detta år och 1,000 kr. för nästa år.

Då genom ett afslag å denna anhållan trädgårdens bestånd kan äfventyras och då enligt undervisningsplanen för realskolan vid hvarje läroverk så vidt möjligt en skolträdgård bör anordnas såsom varande af största vikt för den botaniska undervisningen och därjämte denna trädgård är den äldsta botaniska trädgård i vårt land med traditioner ända från biskop Johannes Rudbeckius, vågar jag anhålla, att Herrar Stadsfullmäktige, som redan förut visat sitt intresse för trädgårdens bestånd, ville behjärta denna ansökan och medgifva, att läroverket såsom hittills äfven för framtiden finge disponera dessa tomter såsom botanisk trädgård.

Västerås den 27 Maj 1909.

Peter Bagge.

Kostnadsförslag

för anordnandet af Gymnasieträdgården i Västerås:

Omläggning af trädgården, täckdikning, gödsling, diverse träd och buskar, grus samt arbetskostnad m. m.	Kr.	1,000: —
Nytt staket utmed Vasagatan, Österlånggatan och f. d. Wiklundska gården, 150 meter, färdigt uppsatt och målat à kronor 6: 50 per meter	»	975: —
Oförutsedda utgifter	»	25: —
	Summa Kronor	2,000: —

Västerås den 22 Maj 1909.

C. A. Forsberg.

N:o 63.

Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse med begäran om anslag för vakthållning under storstrejken.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

För att på ett betryggande sätt kunna upprätthålla driften i stadens vattenverk och för att skydda de stadens verk och inrättningar, för hvilka styrelsen är ansvarig, lät styrelsen under den tid, den under innevarande år pågående allmänna arbetsinställelsen inom landet ägde rum, anordna vakthållning vid vattenverken, vattenreservoarerna, vattenhufvudledningen mellan staden och Hesslö samt vid elektricitetsverket. För fullgörande af denna vakthållning — med undantag af den del af vattenhufvudledningen från Hesslö, som ligger inom regementets område, där bevakning efter framställning af Magistraten utfördes af militär — måste särskildt vaktmanskap utses, och använde sig styrelsen därvid af de arbetare, som vid arbetsinställelsens början voro sysselsatta i verkens tjänst med gatuledningsarbeten. Nya vattenverket, luft- och omkopplingsventilerna å vattenhufvudledningen mellan staden och Hesslö samt vattenreservoarerna bevakades oafbrutet natt och dag. Vid gamla vattenverket och elektricitetsverket hölls vakt endast under en viss del af natten. Till vakttjänstgöringen användes i medeltal 20 man om dygnet. Ersättningen till vaktmanskapet utgick med 35 öre i timmen från kl 6 f. m. till 6 e. m. och med 50 öre i timmen under öfriga tiden af dygnet. Kostnaden i sin helhet belöper sig för vattenverket till 3,419 kr. 71 öre och för elektricitetsverket till 243 kr. 60 öre eller sammanlagdt till 3,663 kronor 31 öre. Styrelsen får därför hemställa,

att Stadsfullmäktige måtte för bestridande af denna utgift, hvilken utgått af de från verken inflytande medel, till styrelsens förfogande ställa ett anslag af 3,663 kronor 31 öre.

Västerås den 21 Oktober 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Victor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

N:o 64

Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse i fråga om utlämnande af elektrisk ström inom S:t Ilians socken.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Då efter nya elektricitetsverkets färdigställande styrelsen blir i tillfälle att i större omfång än nu är fallet afgifva elektrisk ström, anser styrelsen, att vid den omläggning af Jakobsbergsområdets luftledningar för tillkoppling till jordkabelnätet, som måste ske i och med luftledningarnas borttagande inom stadens planlagda område, dessa ledningar böra så ordnas, att desamma kunna i största möjliga utsträckning användas äfven för den del af berörda område, som ligger inom S:t Ilians socken. Redan då staden öfvertog elektricitetsverket, hade verket abonnenter inom S:t Ilian, och nya framställningar från inom S:t Ilian bosatta personer om erhållande af elektrisk ström hafva sedan dess inkommit till styrelsen. Det måste för staden vara af synnerlig vikt, att anslutningen till elektricitetsverket redan från början blir så stor som möjligt, då därigenom ökad inkomst beredes staden från verket. Styrelsen får därför hemställa,

att Stadsfullmäktige ville medgifva styrelsen rätt ett efter styrelsens pröfning i hvarje förekommande fall utlämna elektrisk ström till de i stadens närhet inom S:t Ilian bosatte personer.

Västerås den 21 Oktober 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Viktor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Västerås 1909, Vestm. Allehandas tryckeri.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 25 November XV.

N:o 65.

Magistratens skrifvelse med förslag till särskilda föreskrifter för automobiltrafik i Västerås.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Magistraten får härmed öfverlämna närslutna protokollsutdrag, med anhållan att Herrar Stadsfullmäktige i enlighet med 20 § i Ordningsstadgan för rikets städer den 24 Mars 1868 ville hit inkomma med yttrande öfver det i protokollsutdraget intagna förslag till »Särskilda föreskrifter för automobiltrafik i Västerås».

Västerås rådhus den 27 Oktober 1909.

På Magistratens vägnar:

Viktor Åsberg.

Utdrag af protokoll, hållet hos Magistraten i Västerås den 23 Oktober 1909.

§ 227.

S. D. Efter framställning af Stadsfiskalen fann Magistraten skäligt till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämna följande förslag till »*Särskilda föreskrifter för automobiltrafik i Västerås.*»

§ 1.

a) Automobil för befordran af personer får icke framdrifvas med större hastighet än 6 kilometer i timmen å Köpmangatan mellan Stora torget och Stora gatan och Smedjegatan samt där gata eller väg är delvis afstängd för trafik.

b) Med större hastighet än tio kilometer i timmen må sådan automobil ej framdrifvas å Stora gatan emellan Allégatan och Källgatan, Vasagatan emellan Smedjegatan och Stora gatan samt å järnvägsgatan.

§ 2.

Automobil för forsling af varor får ej framdrifvas med större hastighet än sex kilometer i timmen å samtliga de i § 1 mom. a) och b) omnämnda platser.

§ 3.

Automobil skall, då hinder ej möter, framföras å vänstra sidan af gata, från förarens sida räknadt.

§ 4.

Bryter förare mot föreskriften i § 3, böte från och med två till och med tjugu kronor. För öfverträdelse af bestämmelserna i 1 och 2 §§ är straffpåföljd stadgad i Kungl. Förordningen den 21 September 1906 angående automobiltrafik.

§ 5.

Hvad genom gällande reglemente angående droskväsendet i Västerås stadgas, gäller ock i tillämpliga delar till efterrättelse för automobiler, som äro vid droskstationer uppställda för att mot betalning användas till personbefordran.

Dessa föreskrifter träda i kraft den 1 Januari 1910;
som antecknades.

År och dag som ofvan.

På Magistratens vägnar:

J. W. Ödman.

N:o 66.

Hälsovårdsnämndens skrifvelse med begäran om anslag till utredning angående en ny paviljong vid epidemiska sjukhuset.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Sedan Hälsovårdsnämnden närmast med anledning af de stora svårigheterna för anordnande af tillfälliga sjukhus i staden under den under sistlidne vinter rådande skarlakansfeber- och difteriepidemi, då stadens epidemiska sjukhus inom kort tid efter epidemiens utbrott visade sig alldeles otillräckligt, uppdragit åt Förste Stadsläkaren d:r Tingvall att inom Nämnden förbereda frågan om beredande af större antal sjukplatser för smittosamt sjuka, har d:r Tingvall inkommit till Hälsovårdsnämnden med skrifvelse i ämnet af den 15 nästlidne Oktober, i hvilken skrifvelse behofvet i förevarande hänseende närmare utredts och hvari d:r Tingvall framhållit, att frågan bäst och lämpligast skulle lösas genom uppförande af en ny paviljong å tomten för epidemiska sjukhuset, inrättad i hufvudsak på sätt d:r Tingvall i skrifvelsen i stora drag angifvit.

Med instämmande till alla delar i hvad Förste Stadsläkaren uti merberörda skrifvelse framhållit, får Hälsovårdsnämnden hemställa,

att Stadsfullmäktige behagade ställa till Nämndens förfogande ett förslagsanslag å 500 kronor för att bereda Nämnden tillfälle att anskaffa byggnadsskisser och kostnadsförslag samt i öfrigt vidtaga de åtgärder, som erfordras för att kunna inkomma till stadsfullmäktige med fullständigt förslag till ny paviljong vid epidemiska sjukhuset.

Västerås den 4 November 1909.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Till Hälsovårdsnämnden i Västerås.

De två senaste årens erfarenheter vid de smittosamma sjukdomarnas bekämpande inom Västerås gifva vid handen, att en utvidgning af stadens epidemiska sjukhus torde snart vara en oafvislig nödvändighet, för att samhället skall kunna anses fylla den fordran, som Hälsovårdsstadgan uppställer i afseende å kommunens allmänna sjukvård, »att denna må vid farsots utbrott kunna skyndsamt ordnas och utvidgas, eftersom behofvet påkallar».

Då den senaste nybyggnaden vid sjukhuset planlades — eller år 1900 — hvarigenom platsantalet ökades från förutvarande 30 till 68, af hvilka landstinget skulle förfoga öfver 15, uppgick stadens innevånareantal till 11,238, d. v. s. att för hvarje tusental stadsinnevånare fanns på epidemiska sjukhuset att påräkna mellan 4 och 5 sängplatser, hvilket kan sägas mer än väl fylla ungefärliga behofvet.

Detta gynnsamma förhållande har sedan allt mera försämrats, ity att stadens folkmängd ökats till 17,004 personer vid senaste årsskifte, medan samtidigt utrymmet på sjukhuset något inskränkts därigenom, att dels i den nya paviljongens källarvåning inrymda lilla lägenheten af 1 rum och kök måst afstå till vaktmästaren vid den forna vaktmästarebostadens sammanslagning med tvättafdelningen år 1908, dels det ena af observationsafdelningens rum upplåtits till bostad åt en från och med år 1908 fast anställd biträdande sjuksköterska. Vi kunna sålunda nu ej räkna med mera än 65 platser, af hvilka staden disponerar de 50. Detta gör ej fullt 3 sjukplatser på hvarje tusental innevånare — ett allt för begränsadt antal efter hvad erfarenheten härstädes lärt.

Undersöker man, huru sjukhuset under de sistförflutna 15 åren faktiskt tagits i bruk, hvarvid för att undvika inflytandet af tillfälliga epidemier medeltalet underhållsdagar och patienter per år vid sjukhuset, uträknats för 5-års perioder, befinnas underhållsdagarna (i afrundade tal) och antalet intagna patienter hafva uppgått

för perioden	1894—1898	till	1,700	underhållsdagar	och	68	patienter	per	år
» »	1899—1903	»	5,020	»	»	225	»	»	»
» »	1904—1908	»	6,760	»	»	241	»	»	»

Innevarande år hafva till den 1 September intagits 350 patienter och underhållsdagarna intill samma dato uppgå till 12,945.

Den inom 2:dra femårsperioden inträdande hastiga ökningen beror till stor del därpå, att från år 1901 15 platser stått öppna för sjuka från landsbygden och att dessa platser alltjämt varit mycket upptagna. Beläggningssiffrorna för desamma hafva varit tämligen konstanta och utgöra i medeltal för de 8 år, som aftalet med landstinget bestått 3,270 underhållsdagar och 130 patienter per år. Frånräknas dessa tal de förut anförda medeltalen, visa restsiffrorna en jämn stigning för stadens vidkommande från 1,700 till 3,490 underhållsdagar och från 68 till 111 patienter per år.

I huru hastig takt denna ökning i beläggning kommer att fortgå kan naturligen ej nu afgöras; den betingas af stadens mer eller mindre raska utveckling. Men redan nu är den gräns snart uppnådd, då det knappa utrymmet på sjukhuset tvingar att vid mera utbredda epidemier genast tillgripa extraordinära utvägar, såsom skolors användning, hvilket ju medför svåra olägenheter och betydliga kostnader.

Ett sjukhus för smittosamma sjukdomar kan mycket sällan utnyttjas till sista plats: hvarje särskild sjukdom måste hafva sin skilda afdelning. Af epidemisjukhusets nuvarande 4 afdelningar (hvardera på 16 platser) är så godt som beständigt *en* upptagen af skarlakansfeber-, *en* af difteri- och *en* af nervfebersjuka. Ökas antalet af en af dessa slags sjuka utöfver respektive afdelnings förmåga, måste den 4:de eller reservafdelningen upplåtas för denna sjukdomsform, under det t. ex. den ena eller båda af de andra afdelningarna äro belagda blott med några få patienter. Tillkommer nu — såsom det just i fjol och i år gjort — sjuka med t. ex. både skarlakansfeber och difteri samtidigt eller skarlakansfeber och kikhosta hos samma patient, måste för dessa beredas en särskild afdelning. Den lilla observationsafdelningen har långa tider varit upptagen af sådana mera enstaka fall, hvarvid den ej varit att påräkna för de partienter, för hvilka den är afsedd, nämligen sådana rätt ofta inremitterade, som behöfva observeras under en eller annan dag, innan sjukdomsdiagnosen hunnit säkerställas.

När en gång vår gamla vaktmästare afgår från sin gamla plats, torde hans efterträdare ej kunna erbjudas den nuvarande tillfälliga vaktmästarebostaden.

Jag får därför föreslå, att Hälsovårdsnämnden ville hos stadsfullmäktige anhålla om beredandet af flera sjukplatser inom särskilda afdelningar vid stadens epidemisjukhus, och synes mig detta fördelaktigast kunna åstadkommas genom uppförande af en fristående nybyggnad på sjukhustomten söder om den senast uppförda paviljongen invid hörnet af Kopparbergsvägen och Knutsgatan. Den borde innehålla:

I nedre våningen:

1. En observations- och isoleringsafdelning på 4 à 5 sjukrum, ett sköterskerum, s. k. tekök och badrum;
2. Ett expeditionsrum för läkaren jämte laboratorium;
3. Bostad för vaktmästaren om 2 rum och kök.

I öfre våningen en fullständig sjukafdelning på omkring 16 sängplatser, afsedd för nervfebersjuka.

I källaren anordnas centraluppvärmning, som torde böra göras gemensam med en dylik för den nu befintliga senast uppförda paviljongen, som för närvarande uppvärmes genom tungskötta eminent- och kakelugnar.

På vinden borde beredas några bostadsrum åt sköterskor och tvätterska.

Efter hand kunde sedan vidtagas de smärre förändringar, som behöfvas å de nuvarande paviljongerna för att göra dem ändamålsenliga att mottaga den ena i regel endast skarlakansfebersjuka och den andra difteripatienter.

Västerås den 15 oktober 1909.

K. G. Tingvall,
1:ste stadsläkare.

N:o 67.

Hälsovårdsnämndens skrifvelse med förslag angående nybyggnad för köttbesiktningsbyrån.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Redan länge har inom Hälsovårdsnämnden frågan om beredande af ökadt utrymme och nya lokaler för stadens köttbesiktningsbyrå varit föremål för öfverläggning och utredning. Särskildt har behofvet af ett tillräckligt stort vågrum äfvensom anordning för förbränning af beslagtaget kött gjort sig kännbart.

Stadens gamla vågbod vid torget har efter köttbesiktningsbyråns inrättande alltmera förlorat sin betydelse och användes för närvarande i endast helt ringa omfattning, då däremot en våglokal i samband med köttbesiktningsbyrån visat sig allt mera behöflig.

Vid köttbesiktningsbyrån kasseradt och beslagtaget kött förstöres för närvarande genom nedgräfning i jorden. Detta förfarande är emellertid dels föga tilltalande och dels olämpligt på grund af svårigheten att finna tjänlig mark för nedgräfningen samt äfven emedan det torde vara omöjligt att utöfva tillräcklig kontroll öfver att nedgräfningen blir ordentligt verkställd. Lämpligaste sättet för förstöring af beslagtaget kött vid anstalter af här ifrågavarande storlek och slag har af vunna erfarenheter både i Sverige och utlandet befunnits vara genom förbränning på platsen i därför särskildt inrättad ugn.

Härjämte har en vaktmästarebostad vid köttbesiktningsbyrån funnits vara synnerligen önskvärd. Med hänsyn särskildt till de tidiga timmar på dagen, som byrån är öppen, och då ständig tillsyn af de tämligen afskildt liggande byggnaderna måste anses vara af behofvet påkallad, torde detta krafs berättigande lätt inses.

Hälsovårdsnämnden har låtit anskaffa ritningar och kostnadsförslag till en nybyggnad invid köttbesiktningsbyråns nuvarande byggnad, afsedd att inrymma lokaler för ofvannämnda behof. Kostnaden för denna byggnad skulle belöpa sig på 18,000 kronor och för brännugnen på 1,000 kronor.

I sammanhang härmed har Hälsovårdsnämnden funnit önskvärdt att för köttbesiktningsbyrån anskaffas en steriliseringsapparat med därtill hörande ångpanna, hvilket skulle betinga i pris 3,200 kronor. Den sammanlagda kostnaden för ofvanberörda nyanläggning skulle sålunda blifva 22,200 kronor.

Hvad beträffar anskaffande af nödiga medel härför, så kan detta ske, utan att stadens budget i någon mån behöfver anlitas, utan kan anläggningen gäldas af redan befintliga och under de närmaste åren uppkommande öfverskottsmedel från köttbesiktningsbyrån. Hvad som erfordras utöfver redan förefintligt öfverskott måste dock anskaffas genom tillfälligt lån.

Med öfverlämnande af ofvanberörda ritningar och kostnadsförslag får Hälsovårdsnämnden på grund af det anförda hemställa,

att Stadsfullmäktige ville bemyndiga Hälsovårdsnämnden att låta uppföra en nybyggnad för köttbesiktningsbyråns behof i närheten af den nuvarande byggnaden i hufvudsaklig öfverensstämmelse med bifogade ritningar och för byggnadens inredning anskaffa en brännugn samt en steriliseringsapparat med tillhörande ångpanna, allt för en beräknad kostnad af 22,200 kronor att gäldas af öfverskottsmedel från köttbesiktningsbyrån, äfvensom uppdraga åt Drätselkammaren att med tillfälligt upplånade medel förskottera ifrågavarande belopp till den del detsamma ej kan utgå af redan nu uppkomna besparingar från köttbesiktningsbyrån.

Västerås den 4 November 1909.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

John Karlsson.

Theofil Öberg.

Kostnadsförslag för nybyggnad vid köttbesiktningsbyrån i Västerås.

Jordschaktning	144: —
Cementgjutning under grunder med sockel	1,955: —
Cementputs å sockeln	117: —
Pålning för skorsten	360: —
Isolering å grunderna	48: 40
Murning med tegel och bruk	3,420: —
Ställningsbyggnad för skorsten	150: —
Fogstrykning utvändigt byggnaden och skorstenar	413: 75
Puts invändigt, nedre våningen	490: 50
Cementgolf med underfyllning	665: —
Cementhvalf	598: 50
Järnbalkar	590: 60
Förankring i väggar	66: —
Transport	10,018: 75

	Transport	10,018: 75
Golf i öfre våningen med reglar och fyllning		519: 75
Takstolar, bräder, papp, läkt, tegel, plåt		1,909: 50
Öfre våningen, väggar med puts		693: —
D:o paneler med puts		337: 50
En kakelugn med plan		100: —
En kokspis med plan och tillbehör		100: —
En diskbänk		20: —
Trappa till andra våningen		150: —
Utvändig trapp med tak vid uppgången till andra våningen		120: —
Två st. klosetter med mellanväggar		108: —
Trappsteg vid dörrarna af granit		125: —
Stuprör, fönsterbleck, skorstensbeslag		160: —
Snickeri, dörrar, fönster, beslag, glas		700: —
Målning		750: —
Vatten- och gasledningar		350: —
Spik och ställningsvirke		500: —
Inredningar i skafferi och gaderober		55: —
Vindsbräder å gaflar utvändigt		85: —
Oförutsedda utgifter och byggmästarearvode		2,198: 50
En bränngugn förslagsvis		1,000: —
Steriliseringsapparat	1,200: —	
Angpanna	2,000: —	3,200: —
	Summa kronor	22,200: —

Västerås den 3 November 1909.

Malmberg & Carlberg.

N:o 68.

Drätselkammarens skrifvelse med förslag angående iordningställande och upplåtande af lokal i Sundinska huset för anordnande af skolkökskurser.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed till Stadsfullmäktiges pröfning öfverlämna bifogade till Drätselkammaren ingifna framställning angående iordningsställande och upplåtande af lokal i Sundinska huset för anordnande af en skolkökskurs.

Som Drätselkammaren inhämtat, att skolkökskursen anordnas för kvinnor ur arbetsklassen och är afgiftsfri samt att sökandena hafva för afsikt att årligen anordna dylika kurser, och då ändamålet sålunda är synnerligen behjärtansvärdt, får Drätselkammaren föreslå, att Stadsfullmäktige ville *dels* på det sätt bifalla framställningen, att lokalen

upplåtes tills vidare för ifrågavarande ändamål, *dels ock* anslå ett belopp af 1,000 kronor att uttaxeras under nästkommande år för utförande af de i kostnadsförslaget angifna reparationer, allt under uttalande af önskvärdheten af, att till Stadsfullmäktige årligen lämnas redogörelse öfver skolkökets verksamhet.

Västerås den 17 November 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg,

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Undertecknade, som i likhet med år 1908 ämna anordna en s. k. skolkökskurs här i staden, få härmed anhålla om tillstånd att för sådant ändamål kostnadsfritt disponera köket i nedre våningen af Sundinska huset.

Tillika få vi anhålla, att Stadsfullmäktige ville godhetsfullt ombesörja sådan förändring af spiseln, att densamma kan för nu ifrågavarande ändamål användas, äfvensom låta verkställa nödtorftig reparation af lokalen, allt i enlighet med härhos fogade kostnadsförslag.

Västerås den 11 November 1909.

Charlotte Wersäll. Ruth Randell Edström. Anna Tunell.
Stanny af Billbergh. Elisabeth Hæggström

Kostnadsberäkning

för utförande af nedanstående förändringar och reparationer i köksafdelningen i Stadshuset (Sundinska huset):

Köket:

Borttagande af den gamla spiseln	30: —	
Kakelbeklädnad anbringas å de delar af väggarna, som upptagits af den gamla spiseln, hvilkas öfre delar äro kakelklädda samt ändring af rökkanaler och lagning af väggar	150: —	
Insättning af 2:ne Bolinders spislar N:o 5 med kopparreservoarer	200: —	
Inläggning af kalkstensplanar och lagning af golfvet	80: —	
Uppsättning af en större diskbänk samt bordbänkar å 2:ne sidor i köket	160: —	
Lagning och insättning af glas i 2:ne lufter innanfönster och lagning af dörrar och lås	20: —	
120 kvmtr. oljemålning af väggar och tak	84: —	
Målning af 2:ne lufter fönster	16: —	740: —
Transport		740: —

	Transport	740: —
Diskrummet:		
Lagning af innerfönster och golf	10: —	
54 kvmtr oljemålning å väggar och tak	37: —	
Målning af en luft fönster	8: —	55: 80
Förstugan:		
56 kvmtr oljemålning å väggar och tak		39: 20
Skänkrummet m. m.		
En luft innerfönster	6: —	
104 kvmtr oljemålning	72: 80	
Insättning af en gammal kamin	15: —	93: 80
	Kronor	928: 80
Ändringar af gas- och elektriska ledningar		50: —
	Summa kronor	978: 80

Västerås den 10 November 1909.

P. Vict. Johansson.

Västerås 1909, Vestm. Allehandas tryckeri.

Stadsfullmäktiges i Västerås handlingar.

1909. Den 23 December XVI.

N:o 69.

Herr Edströms bordlagda motion om tillsättande af en kommitté för utredning af frågan om inrättande af en yrkesskola i Västerås för elektrotekniker och elektromekaniker.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Behofvet af yrkesskolor för industriarbetare samt lärlingar och förmän vid industriella företag har under senaste åren alltmera gjort sig gällande.

Jag hänvisar i detta hänseende till det föredrag rektor Victor Adler höll vid af Sveriges Verkstadsförening förra året anordnad föreläsningsvecka för verkstadsbefäl.

Inom en del industrigrenar har behofvet af yrkesskolor åtminstone delvis fyllts.

Hvad den elektriska industrien beträffar finnes visserligen vid Tekniska skolan i Stockholm en maskinyrkesskola, som äfven omfattar en kurs för elektriska montörer, men den elektriska verkstadsindustrien är ännu i saknad af yrkesskola.

Enär vårt lands största etablissement inom de elektriska och elektromekaniska facken hafva sitt säte i Västerås stad, synes det ligga nära till hands att en yrkesskola för elektrotekniska arbetare och förmän här bör hafva sin plats. Eleverna vid en dylik kunde vid Allmänna Svenskas olika verkstäder och profrum få den praktiska erfarenhet, som bör gå hand i hand med studierna. Äfvenledes böra kurser för vid Allmänna Svenska anställda lärlingar och arbetare ordnas. Att behofvet af dylika förefinnes bevisas bäst däraf, att f. n. närmare ett hundratal af i bolagets tjänst anställde personer åtnjuta undervisning vid härvarande tekniska skola.

Det ligger äfven nära till hands att tänka sig att Tekniska skolan i Västerås utvidgade sin verksamhet med en afdelning, som utgjorde en yrkesskola för elektroteknici.

Det synes mig lämpligt, att de frågor jag här framställt utredas och då desamma beröra olika institutioner inom vår stad, att Stadsfullmäktige upptager desamma till behandling.

På grund häraf och med anledning af hvad jag förut anfört, hemställer jag, att herrar Stadsfullmäktige ville besluta tillsätta en kommitté för utredning af frågan, om en yrkesskola för elektrotekniker och elektromekaniker bör inrättas i Västerås samt om densamma bör förenas med den nuvarande Tekniska skolan.

Västerås den 24 November 1909

J. S. Edström.

N:o 70.

Magistratens skrifvelse med begäran om anslag till förläggande af en ridande polisstation i Västerås.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Med öfverlämnande af en bestyrkt afskrift af Konungens Befallningshafvandes i länet skrifvelse till Magistraten den 3 innevarande December med anmodan att hos Stadsfullmäktige i Västerås söka utverka lämpligt bidrag till bekostande af första uppsättningen af en station ridandé polis i Västerås, får Magistraten i ärendet anföra följande:

Enär, enligt Konungens Befallningshafvandes skrifvelse, den ridande polisen såsom en förstärkning af den å länets landsbyggd förefintliga polisbevakningen skall sysselsättas med «oaflåtlig patrullering å landsbygden« torde staden i vanliga fall endast för de till staden ledande landsvägarne hafva någon nytta af den ridande polisen.

Vid tillställningar, som föranleda större folksamlingar och då större oordningar äro att befara eller inträffat, är det gifvetvis af väsentligt gagn att hafva ridande polismanskap stationeradt inom staden för uppehållande af ordning och till biträde åt stadens polisstyrka.

För att staden vid dessa tillfällen skall hafva någon verklig nytta af den ridande polisen erfordras dock, att densamma skall stå under förmanskap af någon inom staden bosatt polisman med befogenhet att för ordningens uppehållande inom staden, där sådant af Magistraten pröfvas nödigt och anmälan därom af Magistraten göres, inställa eller återkalla den ridande polisens patrullering å landsbygden samt att stadens polischef vid den ridande polisens tjänstgöring inom staden jämväl skall äga att utöfva chefskap öfver de ridande poliserna.

Såsom af Konungens Befallningshafvandes skrifvelse framgår, ställer Konungens Befallningshafvande i utsikt att bidrag till första uppsättningen af den ridande polisen inom Västerås stad äfven bör kunna påräknas af större industriella inrättningar inom och utom Västerås stad.

Hvad de inom staden befintliga inrättningarne beträffar kommer Magistraten att, enligt Konungens Befallningshafvande anmodan, därom till styrelserna för Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget och Nordiska Metallaktiebolaget göra framställning.

Västerås stad såsom sådan torde dock böra göra den större uppoffringen för att få en station ridande polis hit förlagd; och får Magistraten förty hemställa:

att, under villkor, att den af länsstyrelsen förordnade förman för den inom staden stationerade ridande polisen skall vara bosatt i Västerås och äga rätt att, där sådant för ordningens upprätthållande inom staden af Magistraten pröfvas nödigt, inställa eller återkalla polisens patrullering å landsbygden och öfverlämna chefskapet öfver den ridande polisen

till stadens polischef, Stadsfullmäktige måtte bevilja ett anslag för en gång till en ridande polisstations förläggning i staden af högst 2,000 kronor.

Västerås rådhus den 8 December 1909.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

AFSKRIFT.

Till Magistraten i Västerås.

Länets landsting har på framställning af Konungens Befallningshafvande år 1909 beslutit att för hvart och ett af åren 1910, 1911 och 1912 ställa till Konungens Befallningshafvandes förfogande ett anslag af högst 6,400 kronor för att tillsammans med påräknadt statsmedelsanslag användas till årsunderhåll för två stationer ridande polis, afsedda att förläggas, den ena till Västerås, och den andra till Norbergs bergslag.

Syftemålet med den ridande polisen som utgör en förstärkning af den å länets landsbygd förefintliga polisbevakningen, är att genom en oaflåtlig patrullering å landsbygden förebygga eller hämma ordningsstörande uppträden, i förekommande fall skydda medborgarne mot våld och öfvergrepp, att tjänstgöra vid tillställningar, som föranleda större folksamlingar, vid arbetsinställelser, vid afspärrning af smittade orter äfvensom att anhålla och hos vederbörande polisman inställa brottslingar, lösdrifvare o. s. v. Berörda patrullering plägar, enligt erfarenheten i de landsändar, där institutionen redan i många år verkat, ordnas medelst en mängd olika turlistor, af hvilka en eller två dagligdags vinner tillämpning, så framt ej patrullen vid något tillfälle utsändes på längre expeditioner, som understundom taga flera dagar i anspråk. Patrullföraren står medelst telefon eller annorledes i liflig förbindelse med sin station, så att man där ständigt känner, hvar patrullen befinner sig.

Konungens Befallningshafvande, som föreställt sig, att institutionens införande inom länet skulle åtminstone till en början göras beroende däraf, att intresset för densamma skulle mana skilda orters invånare, vare sig kommuner eller enskilda eller bägge tillsammans, att bekosta den första uppsättningen, har beräknat, att kostnaden härför, inberäknadt mundering, beväpning och uniform, uppgår för hvarje station om två ryttare och tre hästar (däraf en reserv) till omkring 3,500 kronor. Enligt inhämtade upplysningar ställer sig nämligen kostnadsförslaget inom två län, där erfarenhet vunnits, sålunda:

i Malmöhus län:

3 hästar à 900 kronor	2,700: —
2 sadlar med betsel, vojlek m. m.	400: —
Kappor, kaskar och andra beklädnadspersedlar	300: —
Sablar och andra beväringspersedlar	250: —
Kronor	3,650: —

i Östergötlands län:

3 hästar à 800 kronor	2,400: —
2 sadlar med betsel, täcken, sporrar m. m.	300: —
2 filtar, grimmor m. m.	100: —
2 kappor, kaskar, sablar, fånglinor m. m.	350: —
2 uniformer	200: —
Kronor	3,350: —

Årsunderhållet däremot bekostas, såsom nämndt är, af landstinget och statsverket gemensamt; och innehåller, i fråga om statsmedlen, Kungl. Maj:ts cirkulärskrifvelse den 18 Juni 1909 följande:

«Där genom enskildas eller kommuners sammanskott eller genom landstings anslag helt och hållet bekostas första uppsättningen af ridande polis med minst tre för ändamålet fullt dugliga hästar jämte mundering samt uniform och beväpning för två ryttare, må bidrag till uppehållande af sådan polis under år 1910, så länge stationen vederbörligen uppehålles, och mot det att orten förskjuter härför erforderlig kostnad, åtnjutas af statsmedel med hälften af därför belöpande kostnad, däruti inberäknad nyanskaffning af såväl hästar som mundering och uniformspersedlar, allt enligt af vår befallningshafvande vederbörligen granskad och godkänd räkning samt under villkor därjämte, att dessa ridande poliskonstaplar ställas under uppsikt, kontroll och förmanskap af en utaf länsstyrelsen särskildt förordnad polisman.«

Klart är, att den ort, där en station förlägges, kommer att i särskild grad draga nytta af institutionen, hvadan också en afsevärd del af uppsättningskostnaden lärer böra påräknas från samma ort, men det bör af det ofvan sagda framgå, att äfven kringliggande landsorter böra äga stort intressn af att understödja planens förverkligande, emedan i syftemålet ingår, att den ridande polispatrullen kommer att utsändas på en mängd skilda linjer och således kan förväntas blifva esomoftast synlig i orterna rundt omkring hvarje station. Det bör dock uppmärksammas, att till planen hör, att en ridande polispatrull kommer att på obestämda tider utsändas å turer, som draga flera dagars tid, äfvensom att den ridande polisen städse skall vara till hands å hvilken plats som hälst inom länet, där dess närvaro påkallas af befarade eller inträffade oordningar.

På grund af hvad sålunda anförts, har Konungens Befallningshafvande, med erinran, att det anslag från orterna om hvilket nu är fråga, utgår allenast för en gång, härmed velat anmoda Eder att hos Stadsfullmäktige i Västerås samt styrelserna för där befintliga större industrier söka utverka lämpligt bidrag till bekostande af första uppsättningen af en station ridande polis i Västerås och att så snart ske kan gifva Konungens Befallningshafvande underrättelse om Stadsfullmäktiges och vederbörandes beslut.

Västerås slott i landskansliet den 3 December 1909.

Claës Wersäll.

Herman Uddén.

Vidimeras.

Ex officio:

John Karlsson.

N:o 71.

Drätselkammarens utlåtande öfver Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse i fråga om utlämnande af elektrisk ström inom S:t Ilians socken.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 28 sistlidne Oktober af Vatten- och Gasverksstyrelsens hemställan, att Stadsfullmäktige ville medgifva styrelsen rätt att utlämna elektrisk ström till i stadens närhet inom S:t Ilian bosatte personer får Drätselkammaren anföra följande:

På de skäl, Vatten- och Gasverksstyrelsen anfört, anser sig Drätselkammaren böra tillstyrka framställningen i hufvudsak.

Dock torde i hvarje särskildt fall af upplåtelse tillses, att upplåtelsen kommer att medföra tydlig ekonomisk fördel för staden. Härjämte har Drätselkammaren funnit sig böra föreslå att å den ström, som sålunda kommer att utlämnas till personer i en främmande kommun, sättes ett något högre pris, än det, som betalas af abonnenter i staden. Denna prisförhöjning har Drätselkammaren för sin del ansett böra utgöra 5 öre pr kilovattimme.

Drätselkammaren får sålunda föreslå, att Stadsfullmäktige ville

dels medgifva Vatten- och Gasverksstyrelsen rätt att efter styrelsens pröfning i hvarje förekommande fall utlämna elektrisk ström till i stadens närhet inom S:t Ilians socken bosatta personer, under förutsättning, att sådan upplåtelse kan ske med tydlig ekonomisk fördel för staden,

dels och bestämma, att ersättningen för den elektriska ström, som sålunda kommer att utlämnas till personer i S:t Ilians socken, skall utgå med 5 öre högre belopp pr kilovattimme än de pris, som gälla för elektricitetsverkets abonnenter inom staden

Västerås den 9 December 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg,

N:o 72.

Drätselkammarens skrifvelse i fråga om anslag till en fattigvårdskurs i Västerås.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Genom resolution den 26 nästlidne November har Konungens Befallningshafvande i länet till Drätselkammaren öfverlämnat en till Herr Landshöfdingen Claës Wersäll ankommen skrifvelse från Svenska Fattigvårdsförbundets arbetsutskott med begäran om Landshöfding Wersälls medverkan till anordnande af en kortare fattigvårdskurs å lämplig ort inom länet, för hvilket ändamål ett kommunalt anslag af omkring 200 kronor skulle vara erforderligt, och har Konungens Befallningshafvande i berörda resolution anmodat Drätselkammaren meddela, huruvida Västerås stad ville för ifrågavarande ändamål anslå erforderliga medel.

Af de berörda skrifvelse vidfogade handlingarne inhämtas, utöfver hvad skrifvelsen innehåller, bland annat följande:

Enligt § 1 af Svenska Fattigvårdsförbundets stadgar har förbundet till uppgift att sammansluta dem, som arbeta inom fattigvård och välgörenhet, till gemensamt arbete för en tidsenlig utveckling af understödsarbetet.

Vid de förut af Fattigvårdsförbundet anordnade kurserna af samma slag, som den nu ifrågasatta, hafva föreläsningar hållits af flere på fattigvårdsområdet erfarna och framstående personer, och hafva under samtliga dessa kurser de respektive föreläsarne fått besvara ett stort antal muntliga förfrågningar och meddela råd och upplysningar rörande den lokala fattigvårdens handhafvande.

Svenska fattigvårdsförbundet åtnjuter ett statsanslag å 8,000 kronor; och torde en del af departementschefens, Statsrådet Alfr. Petterssons yttrande i Kungl. propositionen till 1908 års riksdag i fråga om berörda anslag förtjäna att här återgifvas. Statsrådet yttrar om förbundets verksamhet bland annat följande:

"Icke minst torde det vara af betydelse, att personer, som inom landets skilda delar ägna arbete åt fattigvården, vid af förbundet anordnade kongresser och kurser beredas tillfälle att träda i närmare förbindelse med hvarandra och tillgodogöra sig den erfarenhet i hithörande ämnen, som inom olika orter vunnits.

Inom fattigvårdens område gör sig för närvarande otvetydigt gällande en kraftig reformrörelse, hvilken särskildt tog sig uttryck i den lifliga anslutningen till den hösten 1906 i Stockholm afhållna fattigvårdskongressen. För vidmakthållande och utbredande i allt vidare kretsar af intresset för denna viktiga samhällsangelägenhet är förvisso förbundets verksamhet af betydelse."

Den nu ifrågasatta kursen är, enligt hvad af skrifvelsen till herr Landshöfdingen framgår, såsom föregående kurser af liknande slag afsedd att sammanföra med fattigvårdsarbete sysselsatta personer för att delgifva dem nya rön och uppslag, bereda tillfälle till utbyte af gjorda erfarenheter samt att öka intresset och förståelsen för fattigvårdens viktiga samhällsuppgift.

I anledning af ifrågavarande ärendes beskaffenhet har Drätselkammaren begärt Fattigvårdsstyrelsens utlåtande i frågan. Fattigvårdsstyrelsen har emellertid, såsom af dess bilagda protokoll framgår, ej funnit skäl förorda, att staden lämnade något anslag för ifrågavarande ändamål.

Drätselkammaren är emellertid af en motsatt uppfattning. Allmänt anses ju, att den nuvarande fattigvårdslagstiftningen i många afseenden icke är tillfredsställande. Och det synes otvifvelaktigt, att Svenska Fattigvårdsförbundets verksamhet är ägnad att framkalla allt bestämdare reformkraf inom fattigvårdslagstiftningens område. Fattigvården i vår tid är obestridligen icke en populär institution. Sådana fattigvårdskurser som den här ifrågavarande synas emellertid kunna, åtminstone i någon mån, bidraga till att afhjälpa detta missförhållande.

Af dessa skäl har Drätselkammaren för sin del funnit Svenska Fattigvårdsförbundets verksamhet vara värd understöd och uppmuntran.

Ehuru det anslag, som satts i fråga, ej är högre, än att Drätselkammaren varit befogad att bevilja detsamma, har Drätselkammaren dock i anledning af Fattigvårdsstyrelsens afstyrkande och frågans allmängiltiga intresse velat hänskjuta ärendet till Stadsfullmäktiges ompröfning.

Med fullt förtroende för stadens fattigvårdsstyrelse och allt erkännande åt dess ofta otacksamma arbete, får Drätselkammaren, med öfverlämnande af handlingarne i ärendet, på ofvan anförda skäl föreslå, att Stadsfullmäktige ville besluta

att, för den händelse Svenska Fattigvårdsförbundet kommer att under nästkommande år anordna en s. k. fattigvårdskurs här i staden, för ändamålet anvisa ur stadskassan ett belopp af 200 kronor.

Västerås den 9 December 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, hållet vid Fattigvårdsstyrelsens i Västerås sammanträde den 30 november 1909.

§ 190.

Anmälde ordföranden, att Drätselkammaren anhållit om Fattigvårdsstyrelsens yttrande öfver en skrifvelse från Svenska Fattigvårdsförbundets verkställande utskott till herr Landshöfdingen i länet i fråga om anordnande af en s. k. fattigvårdskurs någonstädes inom Västmanlands län, enkannerligen i Västerås, hvilken skrifvelse Konungens Befallningshafvande i länet remitterat till Drätselkammaren med anmodan att meddela, huruvida Västerås stad ville för ifrågavarande ändamål anslå erforderliga medel.

I anledning häraf beslöt Fattigvårdsstyrelsen uttala, att styrelsen — som den 27 sistlidne April beslutat att såsom svar å en till styrelsen ankommen skrifvelse från Svenska Fattigvårdsförbundet med hemställan, huruvida styrelsen ville ombesörja anordnande af fattigvårdskurser här i staden under innevarande års höst,

meddela, att det mötte svårigheter för styrelsen att anordna dylika kurser, hvarför framställningen afböjdes — af samma skäl, enär äfven arbetet med den nu tilltänkta kursens anordnande till största delen torde ankomma på Fattigvårdsstyrelsen, och då styrelsen dessutom *icke ansåge, att en dylik kurs kunde vara till någon nytta för staden och dess fattigvård,* för sin del ej funne skäl förorda, att staden lämnade något anslag för ifrågavarande ändamål.

Som ofvan.

In fidem

Theofil Öberg.

RESOLUTION.

Remitteras till Drätselkammaren i Västerås, hvilken anmodas vid remisshandlingarnes återställande meddela, huruvida Västerås stad vill för här nedan omförmälta ändamål anslå erforderliga medel.

Västerås slott i landskansliet den 26 November 1909.

Claës Wersäll.

Georg Enhörning.

Herr Landshöfdingen m. m. C. R. Wersäll, Västerås.

Svenska Fattigvårdsförbundet, hvars stadgar och arbetsprogram vi ha äran bifoga, har bl. a. tagit till uppgift att jämte längre, systematiska kurser för utbildning af fattigvårdsfunktionärer äfven anordna kortare kurser i olika delar af vårt land, hufvudsakligen afsedda att sammanföra med fattigvårdsarbete sysselsatta personer för att delgifva dem nya rön och uppslag, bereda tillfälle till utbyte af gjorda erfarenheter samt att öka intresset och förståelsen för fattigvårdens viktiga samhällsuppgift.

Sådana kortare kurser — hvilkas allmänna karaktär torde framgå af den redogörelse för kursen i Linköping och det program för en nyss hållen dylik kurs i Jönköping, som vi tillåta oss bilägga och hänvisa till — ha tills dato hållits å 7 olika platser inom Sverige.

Vid Svenska Fattigvårdsförbundets ordinarie möte, hvilket afhölls den 4 dennes i Stockholm, framhölls vikten af att denna gren af Förbundets verksamhet fortsattes, och flera bland de närvarande ledamöterna uttalade önskvärdheten af att genom Förbundet en kurs anordnades i Västerås för Västmanlands län.

Det är med anledning häraf vi våga fråga Eder, herr Landshöfding, huruvida Ni anser, att det vore lämpligt att instundande år anordna en för Västmanlands län afsedd kortare fattigvårdskurs, och om så är fallet, hvilken plats inom länet

vore bäst ägnad för densammas hållande samt om medel för kursens anordnande torde kunna påräknas från något håll inom länet. Omkostnaderna torde, efter de erfarenheter vi gjort, kunna beräknas uppgå till omkring 300 kr. och ar Fattigvårdsförbundet villigt att bestrida en del af kostnaden härför, högst 100 kr.

Förvissade om herr Landshöfdingens välvilliga intresse för Förbundets verksamhet och under förklaring, att om så skulle befinnas lämpligt, någon af Förbundets funktionärer skall ha äran besöka Eder för närmare behandling af frågan, hafva vi äran teckna.

Vördsamt

G. H. von Koch.

Ordf. i Svenska Fattigvårdsförbundets arbetsutskott.

Axel Hirsch.
T. f. Sekr.

N:o 73

Drätselkammarens och Fattigvårdsstyrelsens yttranden öfver herr Blumes motion om anslag till Västerås sjukkassors Centralförsamlings Fortsättningsförening.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 28 nästlidne Oktober af Ingeniören Lars Blumes motion om anslag till Västerås sjukkassors Centralförsamlings Fortsättningsförening, får Drätselkammaren, som tagit del af Fattigvårdsstyrelsens utlåtande i ämnet, anföra följande:

Af motionären har till Drätselkammaren inlämnats utredning rörande kommunala anslag till sjukkasseverksamheten, hvilken utredning härmed öfverlämnas.

Af denna utredning framgår, att i ett ej så litet antal städer, och i synnerhet i industristäderna kommunalt bidrag lämnas till sjukkassorna. Dessa anslag utgå vanligen med visst belopp pr medlem i resp. kassa, ehuru äfven i en del fall fasta anslag lämnas. Det förra sättet torde gifvetvis vara att föredraga och är också det mest gängse. Hvad bidragets storlek beträffar, är det rätt växlande. I allmänhet torde kunna sägas, att bidraget håller sig vid något lägre belopp än en krona per medlem. Men härvid är att märka, att i åtskilliga städer lämnas bidrag till alla sjukkassor. Något sådant har dock ej ifrågasatts i nu förevarande motion, utan är det för den sammanslutning af sjukkassorna, som bildats i ändamål att bereda sjukhjälp, efter det bidraget från den vanliga sjukkassan upphört, som ifrågavarande anslag nu begärts.

Vid sådant förhållande anser Drätselkammaren, som i likhet med Fattigvårdsstyrelsen finner saken behjärtansvärd, att det i motionen begärda anslaget ej är för högt tilltaget.

Då Drätselkammaren sålunda tillstyrker bifall till motionen, vill kammaren emellertid föreslå en del villkor och bestämmelser för anslagets utgifvande. Drätsel-

kammaren tar nämligen för gifvet, att frågan för framtiden återkommer år efter år, då föreningen för att kunna framgångsrikt främja sitt ändamål äfven i framtiden torde vara i behof af och kommer att påkalla kommunalt understöd.

Hvad då först tiden för understödets utlämnande samt fixerandet af understödets belopp beträffar, synes de blifvande bestämmelserna härom böra ansluta sig till bestämmelsen i föreningens stadgar § 2 mom. 3 om årsafgiftens inbetalande. Denna årsafgift, som är 1 krona 50 öre, erlägges till hälften i Januari månad och till andra hälften i Juli månad. Drätselkammaren vill föreslå, att stadens bidrag utbetalas i Augusti månad med 1 krona för hvarje för året inom staden mantalsskrifven medlem i föreningen, som efter Juli-inbetalningen befinnes hafva erlagt full årsafgift.

De ytterligare bestämmelser, som Drätselkammaren vill föreslå, ansluta sig i hufvudsak till bestämmelserna i Göteborg och torde ej tarfva någon vidare motivering. Det hufvudsakliga tillägget till de för Göteborg gällande bestämmelserna är det, att Drätselkammaren föreslår, att en medlem af föreningens styrelse skall utses af Stadsfullmäktige. Drätselkammaren har ansett, att föreningens verksamhet härigenom kommer att från kommunens sida bäst öfvervakas och följas.

På grund af det anförda får Drätselkammaren sålunda hemställa, att Stadsfullmäktige ville

dels för år 1910 till Västerås sjukkassors Centralförsamlings Fortsättningsförening anslå ett bidrag att utbetalas i Augusti månad, motsvarande en krona för hvarje för samma år inom staden mantalsskrifven medlem i föreningen, som vid Juli månads utgång visas hafva erlagt full årsafgift till föreningen,

dels ock såsom villkor för ifrågavarande bidrag antaga följande bestämmelser:

1:o) att föreningen blifvit hos Magistraten vederbörligen registrerad samt erhållit statsbidrag för det år, under hvilket kommunalt bidrag begäres;

2:o) att föreningen under det nästföregående året, utöfver bidraget af staden, haft egna inkomster, minst uppgående till sammanlagda beloppet af statsbidraget och det från stadskassan utgående bidraget;

3:o) att föreningens medlemsafgifter icke utan Stadsfullmäktiges medgifvande nedsättas under det belopp, med hvilket dessa afgifter utgått det år, hvars förhållanden legat till grund för det första gången till kassan från staden lämnade bidraget, äfvensom att i föreningens stadgar i öfrigt icke utan medgifvande af Stadsfullmäktige må göras sådan ändring, att föreningens ekonomi därigenom kan försvagas;

4:o) att skriftlig ansökan om bidrag för följande år, åtföljd af erforderliga handlingar, inlämnas till Drätselkammaren före den 1 Oktober, samt

5:o) att en af medlemmarne i föreningens styrelse skall utses af Stadsfullmäktige, och att Stadsfullmäktige och Drätselkammaren för öfrigt berättigas att, på sätt de anse lämpligt, utöfva kontroll däröfver, att förut angifna villkor blifva af föreningen uppfyllda.

Västerås den 9 December 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af Stadsfullmäktiges remiss af Ingeniören Lars Blumes motion om anslag till Västerås sjukkassors Centralförsamlings fortsättningsförening får Fattigvårdsstyrelsen härmed öfverlämna utdrag af sitt i ärendet denna dag förda protokoll, § 191.

Västerås den 30 November 1909.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, hållet vid Fattigvårdsstyrelsens i Västerås sammanträde den 30 November 1909.

§ 191.

Med utdrag af sitt protokoll för den 28 nästlidne Oktober hade Stadsfullmäktige till Fattigvårdsstyrelsen för yttrande remitterat en af Ingeniören Lars Blume inom Stadsfullmäktige samma dag väckt motion med förslag, enligt motionens ordalydelse, att stadsfullmäktige måtte besluta att för år 1910 till Västerås sjukkassors Centralförsamlings fortsättningsförening lämna ett bidrag, motsvarande en krona för hvarje i Västerås stad mantalsskrifven medlem.

Efter antecknande af, att handlingarne i ärendet cirkulerat mellan styrelsens ledamöter, beslöt Fattigvårdsstyrelsen, under framhållande af, att det vore första gången, som ett anslag af ifrågavarande beskaffenhet komme i fråga, och att i andra städer lämnade bidrag i allmänhet icke vore så höga som det i motionen föreslagna, men att själfva saken vore behjärtansvärd, tillstyrka, att Stadsfullmäktige ville bevilja ett anslag för nästkommande år för i motionen angifna ändamål motsvarande 50 öre för hvarje för år 1910 i staden mantalsskrifven medlem i föreningen.

Som ofvan.

In fidem

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Samtliga i Västerås befintliga sjukkassor sammanslöto sig i år 1907 till en Centralförsamling för tillvaratagande af gemensamma intressen, och är medlemsantalet i denna för närvarande 3,797 personer. Inom denna sammanslutning har i år bildats en s. k. Fortsättningsförening, hvars ändamål framgår af stadgarnes första paragraf som lyder: "Föreningens ändamål är att under högst 186 dagar pr kalenderår lämna sjukhjälp till medlemmar, hvars sjukdom varar längre tid än 180 dagar, efter hvilken tid sjukhjälp från föreningen utgår.

Sådan sjukhjälp skall utgå tills medlem tillfrisknar eller med döden afgår, dock skall i första hand för hvarje kalenderår utgå stadgad sjukhjälp från egen sjukkassa."

Som bekant utbetalar de vanliga sjukkassorna hjälp under en viss begränsad tid pr kalenderår, och brukar denna tid vara högst 180 dagar. Afsikten med denna nya förening är att bereda hjälp åt de långvarigt sjuka, hvilka tydligen äfven äro mäst i behof däraf. Hittillls hafva sjukkassorna i ganska stor utsträckning lämnat extra bidrag vid särskildt ömmande fall, men deras ekonomi tillåter ej en fortsatt sådan hjälp.

Med stöd af erfarenheten från hittills befintliga liknande föreningar har beräknats att under antagande af kommunalt bidrag utgående med en krona pr medlem och år skulle sjukhjälp kunna utbetalas med kr. 1: 50 pr dag. Årsafgiften pr medlem är kr. 1: 50 och beräknas kunna erhålla statsbidrag, då kassan är inregistrerad, och liknande föreningar på andra ställen erhållit sådant. Medlemsantalet är för närvarande 2,143 och antalet understödstagare 13 st.

Betydelsen af en själfhjälpsförening sådan som denna torde ej behöfva framhållas och att äfven städer samt kommuner insett detta och ansett desamma värda att understödjas framgår däraf att för närvarande i 21 kommuner lämnas bidrag till såväl vanliga sjukkassor som fortsättningskassor. Dessa bidrag utgå antingen med visst belopp pr medlem eller med visst fixeradt årligt belopp till kassan ifråga.

Med stöd af ofvanstående hemställes,

det Stadsfullmäktige måtte besluta att för år 1910 till Västerås sjukkassors Centralförsam-

lings fortsättningsförening lämna ett bidrag motsvarande 1 krona för hvarje i Västerås stad mantalsskrifven medlem.

Västerås den 28 Oktober 1909.

Lars Blume.

Till Drätselkammaren i Västerås.

Då herrar Stadsfullmäktige enligt beslut af 28 Oktober d. å. remitterat min motion af samma dag rörande kommunalt bidrag till sjukkasseverksamheten till såväl Drätselkammaren som Fattigvårdsstyrelsen, tager jag mig härmed friheten till upplysning öfversända afskrift af en utredning rörande kommunernas bidrag till sjukkassor, och hvilken är hämtad från Svensk Sjukkassetidning för Maj 1908. Några senare tillförlitliga uppgifter rörande denna fråga har jag ännu ej lyckats erhålla men kan tillägga, att i Stockholm lämnas numera ett årligt bidrag af 50 öre pr medlem i sjukkassa och i Sundbyberg 1 krona.

Härvarande fortsättningsförening har i motsats till hvad på de flesta ställen är fallet ej fixeradt någon åldersgräns eller viss tids medlemskap i ansluten kassa såsom villkor för inträde, och kommer därföre äfven de äldre omedelbart i åtnjutande af sjukhjälp. Detta är anledningen hvarföre så stort årligt kommunalt bidrag som 1 krona pr medlem åtminstone att börja med ansetts nödvändigt.

Statsbidraget för 2,143 medlemmar är beräknadt utgå med kronor 1,271: 50.

Västerås den 8 Nov. 1909.

Lars Blume.

Afskrift från Svensk Sjukkassetidning Maj 1908.

Kommunernas bidrag till Sjukkassorna.

(Efter ett föredrag af Gust. Lindberg vid sjukkassemötet i Stockholm den 1 Mars 1908).

Sjukkasseverksamheten är af det största gagn för samhället. Den är ägnad att lätta fattigvårdsbördan och trygga de obemedlades ekonomiska oberoende samt att uppfostra de breda lagren af folket till sparsamhet, omtanke för framtiden och förståelse af hygienens fordringar.

Denna verksamhet har därför berättigade anspråk på att understödjas och omhuldas af samhället. I de flesta länder har man äfven från statens sida beredt sjukkasseversamheten en tryggad ställning samt tillförsäkrat densamma understöd i form af kontanta bidrag eller andra förmåner; så ock i vårt land.

Äfven kommunerna hafva all anledning att taga sig an sjukkasseverksamheten. Så har äfven skett mångenstädes såväl utomlands som i vårt eget land Detta på olika sätt: än genom kontanta penningbidrag, än genom föranstaltande om billigare sjukhusvård, genom förbättringar i hygieniska förhållanden, genom fria skjutsar vid läkarebesök m m.

De åtgöranden i förevarande hänseenden från kommunernas sida, som förekommit i Sverige, äro af ganska färskt datum. Af de upplysningar härutinnan, som varit att tillgå, vill det synas, som är det staden Norrköping, hvilken äran tillkommer att på ifrågavarande område hafva tagit det första steget.

Fullständiga upplysningar rörande hvilka svenska kommuner, som beredt sjukkassorna inom sitt område direkta förmåner af ena eller andra slaget, föreligga visserligen, hvad de registrerade sjukkassorna beträffar, i de statistiska uppgifter, som från dessa kassor på grund af sjukkasselagens föreskrift årligen afgifvas. Dessa uppgifter äro emellertid ännu icke bearbetade för de sista åren. Härförutom hafva mer eller mindre fullständiga upplysningar i förevarande afseende vunnits, dels genom strödda notiser i pressen, dels ur de uppgifter, som under år 1906 af Sveriges Sjukkassors Centralkommitté insamlades från ett stort antal sjukkassor, dels slutligen genom de utredningar i frågan, som verkställts af sjukkassornas representanter i och för framställningar till respektive kommunala myndigheter om bidrag. De uppgifter, som i det följande lämnas, härröra sig från dessa tre senare slagen af källor.

I de flesta fall bestå de af kommunen till sjukkassorna inom deras område meddelade förmåner i kontanta penningbidrag. Så långt det kunnat utrönas har så varit förhållandet inom 10 stadskommuner och 19 landskommuner.

Vi meddela här de inom de olika kommunerna fastställda beloppen å de beviljade bidragen samt villkoren för deras åtnjutande, därvid i hufvudsak följande en utredning i ämnet, som blifvit verkställd af And. Ohlsson i Lund, och hvilken bifogats Lundasjukkassornas framställning till stadsfullmäktige därstädes angående kommunalt bidrag till sjukkassorna i staden.

Göteborg. Bidraget utgår till registrerade kassor med 50 öre pr år för hvarje i Göteborg mantalskrifven medlem. Villkoren för åtnjutande af kommunbidraget äro desamma som för utfående af statsbidrag. Bidragen lära tagas af brännvinsmedel och gå under namn af »hyresbidrag».

Malmö. Kommunbidraget utgår till den i staden befintliga fortsättningsförsäkringsföreningen med 50 öre för hvarje afgiftspliktig, i Malmö mantalsskrifven medlem, som föreningen under närmast föregående år städse haft. Därvid är emellertid fäst vissa villkor. Sjukkassornas medlemmar åtnjuta dessutom vissa lindringar i afgifterna för vistelse å sjukhus och för sjuktransport.

Norrköping. Bland sjukkassorna i denna stad, hvilka i allmänhet lämna sjukhjälp under obegränsad tid, åtnjuta de registrerade ett kommunbidrag af 50 öre för hvarje afgiftspliktig medlem. I slutet af 1907 hemställdes om en förhöjning af bidraget till en kr. för de till centralförsamlingen i staden anslutna kassorna, en begäran som dock afslogs bl. a. emedan man ville afvakta den ifrågasatta nya sjukkasselagen.

Örebro. Ett jämförelsevis rundligt kommunalt understöd har här beviljats sjukkasseverksamheten inom staden, i det att för hvarje i Örebro mantalskrifven person, tillhörande registrerad sjukkassa, utgår ett bidrag af 1 kr. Fri möteslokal tillhandahålles dessutom åtminstone vissa af stadens kassor.

Halmstad. Registrerad sjukkassa åtnjuter ett »förvaltningsbidrag» af kommunen om 50 öre pr år och medlem.

Karlstad. Kommunen lämnar till sjukkassorna på platsen ett bidrag af 50 öre pr medlem och år.

Linköping. De registrerade sjukkassorna åtnjuta ett »hyresbidrag» af staden om 25 öre pr medlem och år. Äfven inom staden arbetande lokalafdelning af hela landet omfattande sjukkassa åtnjuter dylikt bidrag.

Falun. Sjukkassorna erhålla af staden ett bidrag till storleken lika med hälften af statsbidraget. Fri möteslokal är dessutom upplåten åtminstone till vissa af stadens sjukkassor.

Västervik. Stadsfullmäktige hafva beviljat ett anslag till sjukkassorna i staden att utgå till hvarje kassa med 50 öre pr år och medlem, dock högst 100 kr.

Kristinehamn. Ett komunbidrag utgår till stadens sjukkassor med 50 öre pr medlem och år. Fri möteslokal är dessutom upplåten åtminstone till vissa kassor i staden.

Lund. Stadsfullmäktige hafva här nyligen beviljat fortsättningsförsäkringsföreningen i staden ett bidrag af 50 öre för hvarje afgiftspliktig, i Lund mantalsskrifven person.

Borås. Sjukkassornas i staden centralförsamling åtnjuter ett bidrag af 300 kr., som anslås af hundskattemedel. Arbetareföreningens sjuk- och begrafningskassa med 539 medlemmar har dessutom under senare år åtnjutit enahanda bidrag.

I några städer förekommer, att viss kassa fått sig beviljat bidrag af kommunen. Detta äger bland annorstädes rum i Varberg, Falkenberg, Eksjö och Mariestad.

I andra städer, t. ex. Söderköping, Trelleborg, Motala och Vadstena har man kostnadsfritt upplåtit möteslokal för alla eller några af inom samhället arbetande sjukkassor.

Härförutom må nämnas, att i flere städer framställningar från sjukkassorna blifvit gjorda till stadsfullmäktige angående bekommande af kommunbidrag, utan att dock ännu ett afgörande svar erhållits.

I oktober 1906 gjordes sålunda i Stockholm af centralförsamlingen därstädes en dylik hemställan. Ett definitivt svar har ännu ej erhållits. Kammarkontoret har emellertid tillstyrkt ett bidrag om 50 öre pr år till i Stockholm mantalsskrifven sjukkassemedlem, med förbehåll, att bidraget skulle utgå till samma person endast genom en kassa.

Inom Uppsala stadsfullmäktige har vidare motion väckts om antingen ett anslag af 1 kr. pr medlem och år till stadens sjuk- och begrafningskassor, eller att staden måtte aflöna en sjukkasseläkare. Motionen är f. n. på remiss till hälsovårdsnämnden och fattigvårdsstyrelsen.

I Eskilstuna hafva stadsfullmäktige principiellt uttalat sig för understöd åt stadens sjukkassor, men önska kassornas sammanslagning för understödets beviljande. Utredning härom pågår inom kassorna.

Underhandlingar om bekommande af kommunbidrag hafva dessutom af sjukkassorna påbörjats i Gäfle, Hälsingborg, Kalmar, Norrtälje, m. flerstädes.

De villkor, som i ofvan omnämnda fall blifvit fastställda för kommunbidragens utgående äro i allmänhet tämligen likartade. Här må därför endast exempelvis

anföras de bestämmelser, som blifvit fastställda af stadsfullmäktige i Göteborg. Dessa äro:

1:o) att ifrågavarande sjukkassa blifvit hos magistraten vederbörligen registrerad samt erhållit statsbidrag för det år kommunalt bidrag begäres;

2:o) att kassan under nästföregående år utöfver bidraget af staten haft egna inkomster, minst uppgående till sammanlagda beloppet af statsbidraget och det från stadskassan utgående bidraget;

3:o) att sjukkassans medlemsafgifter icke utan stadsfullmäktiges medgifvande nedsättas under det belopp, med hvilket dessa afgifter utgått det år, hvars förhållanden legat till grund för det första gången till kassan från staden lämnade bidraget;

4:o) att skriftlig ansökan, åtföljd af erforderliga handlingar, inlämnas till drätselkammaren inom viss dag på året, samt

5:o) att stadsfullmäktige och drätselkammaren berättigas att, på sätt de anse lämpligt, utöfva kontroll däröfver, att förut angifna villkor blifva af sjukkassorna uppfyllda.

Som vi sett har man i de fall, då kommunbidrag utgå med visst belopp pr sjukkassemedlem, mångenstädes äfven stadgat, att endast de medlemmar skola tagas med i beräkningen, hvilka äro mantalsskrifna inom den kommun, som lämnar bidragen. I ett par fall har vidare ifrågasatts strängare bestämmelser, såsom att sjukkassemedlem, hvilken tillhör flere sjukkassor samtidigt, endast må räknas en gång, att sjukkassorna skola sammansluta sig till en enda kassa o. s. v.

Äfven å landsbyggden förekommer numera rätt ofta att kommunerna bevilja sina sjukkassor vissa förmåner, bl. a. äfven kontanta bidrag. Gifvetvis har detta hittills ännu icke skett i större utsträckning. De medgifna förmånerna hafva dessutom varit af tämligen olika slag.

Det vanligaste har varit, att kommunen upplåtit fri möteslokal för sjukkassorna. 28 dylika fall hafva sålunda kommit till vår kännedom. Kontanta bidrag utan närmare angifna villkor, till olika belopp, vanligen med viss rund summa hafva så långt oss är bekant, beviljats inom 11 kommuner. Inom 4 kommuner har man helt eller delvis anslagit hundskattemedlen till sjukkassornas understöd. I tvänne kända fall har kommunen erlagt inträdesafgift till sjukkassorna för obemedlade personer, som åstundat inträde i kassorna, i ett fall har kommunen anslagit medel till understöd åt långvarigt sjuka sjukkassemedlemmar, i ett annat fall har kommunen brukat lämna sina sjukkassor understöd under år af stor sjuklighet o. s. v.

Så vidt vi hafva oss bekant hafva inga särskilda villkor blifvit i de nu omtalade fallen uppställda. I fråga härom må dock omnämnas, hurusom i Limhamn kommunalfullmäktige uttalat sig för understöd till därvarande sjukkassor, men uppställt som villkor att kassorna för att stärka sin verksamhet skulle sammanslås till en kassa, rörande hvars organisation och verksamhet vissa önskemål blifvit uttalade. Bidrag skulle i så fall lämnas af kommunen till kassan och utgå för medlem, som under en sammanhängande tid af tre månader uppburit sjukhjälp med 2 kr. pr dag fr. o. m. den 92:a t. o. m. den 182:a dagen från sjukdomens början räknadt, samt med 1 kr. pr dag sedermera, så länge sjukdomen varar - allt med undantag för söndagar.

Till sist må erinras, hurusom vid Uppsala läns landsting förlidet år af grefve Eugen von Rosen å Örbyhus motion väcktes om tillsättande af en kommitté, med uppdrag att till 1908 års landsting inkomma med utredning huruvida samt under

hvilka villkor och former inom länet bildade sjuk- och begrafningskassor må komma i åtnjutande af understöd från landstingets sida. Denna motion blef jämväl af landstinget bifallen. Därest denna motion leder till åsyftat resultat och den tillsatta kommittén kan framlägga ett lyckligt förslag till grunder för de ifrågasatta bidragens utgående, torde därmed ett betydelsefullt föredöme vara gifvet ifråga om bidrag från det allmänna till sjukkasseverksamheten på landsbygden.

Till Drätselkammaren, Västerås.

Beträffande kommunalt anslag till sjukkassa.

Återkommande till denna fråga tager jag mig friheten omnämna, att enligt ytterligare meddelande från Sverige Allm. Sjukkasseförbund lämnas kommunalt bidrag i följande städer utöfver de i tidigare lämnadt meddelande angifna:

Stockholm: 50 öre pr medlem i sjukkassa.

Uppsala: 3,000 kr. pr år.

Jönköping: Till hvarje kassa 1 kr. för 1:sta 100-talet medlemmar och sedan 50 öre pr medlem.

Örebro: 1: 50 kr. pr medlem i sjukkassa.

Västerås 6 December 1909.

Lars Blume

N:o 74.

Drätselkammarens skrifvelse i fråga om lösningsrätt till en del fastigheter på stadens grund.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Drätselkammaren får härmed öfverlämna inkommen förteckning öfver vid Rådstufvurätten beviljade lagfarter å fastigheter på stadens grund under Juli—Oktober månader år 1909 samt därvid hemställa, att Stadsfullmäktige måtte besluta att i intet af ifrågavarande fall göra stadens lösningsrätt på grund af de skeddda öfverlåtelserna gällande.

Västerås den 9 December 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Förteckning öfver vid Rådstufvu-Rätten i Västerås beviljade lagfarter å fastigheter, *belägna å stadens grund* under Juli—Oktober månader år 1909.

Juli månad: ingen.

Augusti månad: ingen.

September månad: ingen.

Den 4 Oktober:

å gården och tomterna N:ris 94 och 106 i norra kvarteret innehållande tomten N:o 94 778,6 kvadratmeter på stadens grund samt tomten N:o 106 238,6 kvadratmeter på stadens grund och 187,3 kvadratmeter på domkyrkans grund, som landtbrukarne Lars Pehrsson i Gräna, Vilhelm Th. Vestling i Hagby och Axel Pettersson i Kättsta, enligt köpebref den 1 Juli 1909, af postbetjänten E. W. Bejnof för 28,500 kronor tillhandlat sig.

Den 11 Oktober:

å gården och tomten N:o 70 a i västra kvarteret, innehållande 1,578 kvadratmeter på stadens grund och 13,5 kvadratmeter på fri och egen grund, som Carl Fredriksson, enligt köpebref den 1 Oktober 1908, af Hjalmar Karlsson och Gunnar Johansson för 52,000 kronor tillhandlat sig;

å samma fastighet, som byggmästaren Erik Gustaf Henriksson, enligt köpebref den 1 Oktober 1908 med därå tecknad öfverlåtelse den 1 Juli 1909, af Carl Fredriksson för 52,000 kronor tillhandlat sig.

Den 18 Oktober:

å gården och tomten N:o 56 i västra kvarteret, som byggmästaren Erik Gustaf Henriksson, enligt köpebref den 1 Oktober 1909, af änkan Hedvig Sofia Lindroth för 6,000 kronor tillhandlat sig.

Västerås rådhus den 31 Oktober 1909.

På Rådstufvu-Rättens vägnar:

John Karlsson.

N:o 75.

Drätselkammarens skrifvelse med öfverlämnande af revisionsberättelse öfver handtverks- och industriutställningens i Västerås år 1908 räkenskaper.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

En till Drätselkammaren inkommen berättelse öfver verkställd revision af handtverks- och industriutställningens i Västerås år 1908 räkenskaper får Drätsel-

kammaren öfverlämna med förmälan, att Drätselkammaren för sin del i anledning af revisionsberättelsen ej funnit skäl till någon anmärkning.

Västerås den 9 December 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

AFSKRIFT.

REVISIONSBERÄTTELSE.

Efter afslutad granskning af de räkenskaper rörande handtverks- och industriutställningen i Västerås år 1908, som blifvit till oss öfverlämnade få undertecknade, utsedda revisorer, härmed anföra följande:

Inkomster:

Bidrag	5,750: —
Sålda biljetter	33,310: 53
Anmälningar och platshyror	5,562: 92
Försäljningsafgifter	6,992: 01
Nöjesfältet	3,025: —
Annonser i katalogen	1,505: —
Byggnader och inventarier	10,061: 11
Diverse	2,505: 91
Kronor	68,712: 49

Utgifter:

Byggnader och inventarier	38,650: 97
Telefon och postporto	674: 74
Aflöningar	6,249: 44
Annonser och trycksaker	7,873: 30
Frakter	840: 67
Musik och nöjen	3,052: 44
Planteringar	2,551: 75
Diverse	7,053: 11
Behållning	1,766: 07
Kronor	68,712: 49

Tombolans inkomster:

Daginkomster	31,148: —
5 % vinst af bet. 23,101: —	1,155: 05
Ränta å upp- och afskrifning	66: 49
Kronor	32,369: 54

Tombolans utgifter:

Utbetalda checker	23,101: —
Aflöningar och diverse	786: 45
Behållning	8,482: 09
Kronor	32,259: 54

Vid genomgående af bifogade verifikationer hafva sådana rörande utgifterna den 30 maj till Aron Johansson å kr. 12: — och den 23 Maj till Adele Forsman å kr. 67: 88 ej kunnat anträffas.

I öfrigt äro utgiftsposterna där så för vederbörande varit möjligt, behörigen styrkta samt räkenskaperna klart och tydligt förda, hvarför det är oss ett nöje att, med uttalande af det nit och intresse om utställningens bästa som kännetecknat Arbetsutskottets och dess funktionärers arbete, tillstyrka desamma full och tacksam ansvarsfrihet.

Västerås den 23 Oktober 1909.

Frans Johansson. ***J. R. Keijser.***

Rätt afskrifvet intygar

J. R. Keijser.

Västerås, Vestm. Allehs Boktryckeri, 1909.

N:o 76

Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse angående rabatt för större gasförbrukare.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I förslaget till 1910 års inkomst- och utgiftsstat för stadens vatten-, gas- och elektricitetsverk har Vatten- och Gasverksstyrelsen omnämnt en från Allmänna Svenska Elektriska A, B. ingifven ansökan om erhållande af rabatt på gas. Vid afgifvande af berörda stat var styrelsen emellertid icke i tillfälle att yttra sig öfver denna bolagets ansökan. Sedan numera en del utredningar blifvit gjorda, får styrelsen, med öfverlämnande af bolagets skrifvelse, hos Stadsfullmäktige anföra följande:

Bolagets förbrukning af gas under år 1908 uppgick till . . 17,954 kbm.
och under innevarande år till den 1 december till . . . . . 37,279 „
För hela innevarande år torde förbrukningen med all säkerhet uppgå till . . . . . 40,000 „
motsvarande 1/10 af gasverkets omsättning samt en bruttoinkomst för verket af 6,000 kronor. I och för jämförelse må anföras, att af verkets öfriga större abonnenter å gas den största under år 1908 förbrukade något öfver . . 10,000 kbm.
och under innevarande år till den 1 december något öfver . . . 6,000 „

På grund af att i de flesta af Sveriges städer rabatt beviljas till större afnämare föreslog styrelsen i sitt förslag till inkomst- och utgiftsstat för 1908 en rabatt af 15 %, när årliga förbrukningen uppginge till minst 15,000 kubikmeter, men blef detta styrelsens förslag icke antaget. Då emellertid allmän affärskutym är sådan, att större kunder erhålla förmånligare pris — en princip, som numera äfven kommunala verk börja efterfölja allt mera och mera — anser styrelsen skäl föreligga att i här förevarande fall visa tillmötesgående. Härtill föreligger så mycket större skäl, som för en större gaskund kostnaderna för ledningar ställa sig lägre, enär verket genom endast en eller ett par serviser kan få afgifva lika mycket gas som eljest genom ett 50-tal serviser, samt beträffande den nu gjorda framställningen är att märka, att bolagets förbrukning af gas i år ökats så högst väsentligt utöfver fjolårets förbrukning, och det är att antaga, att bolagets förbrukning än mera skall komma att ökas.

Genom beviljande af rabatt i nu föreliggande fall behöfver dock ej någon ändring ske i gasverkets inkomst- och utgiftsstat för nästa år, enär den verkliga vinsten i hvarje fall torde komma att öfverstiga den i staten beräknade.

På grund af det här anförda får styrelsen hemställa,

att Stadsfullmäktige ville besluta; attt från och med nästa år tills vidare vid försäljning af gas, öfverstigande 20,000 kubikmeter för år, rabatt å det nu fastställda priset 15 öre för kubikmeter

måtte beviljas med 10 % å förbrukningen intill 20,000 kubikmeter samt med 15 % å förbrukningen därutöfver.

Västerås den 16 December 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Viktor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Västerås den 8 Oktober 1909.

Till Styrelsen för Västerås Gas- och Vattenledningsverk, Västerås.

Som vi vid våra verkstäder under det gångna kvartalet använt för c:a 800 kr. gas och förbrukningen af gas under den kommande tiden ytterligare kommer att ökas hemställa vi, huruvida vi ej vid så stor förbrukning skulle kunna erhålla någon rabatt å priset för gas.

Högaktningsfullt

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget

J. Sigfrid Edström.

gen. I. L. la Cour.

Västerås, Vestm. Alleh:s Boktryckeri, 1909.

BERÄTTELSE

för 1903

Berättelse

öfver

verkställd granskning af Västerås stads räkenskaper

för år 1908.

Till Magistraten i Västerås.

Sedan Ni till oss af Stadsfullmäktige i staden utsedda revisorer öfverlämnat Drätselkammarens i Västerås räkenskaper, däri inbegripna Västerås vatten-, gas- och elektricitetsverks räkenskaper samt räkenskapen för Strömsholms våg, få vi, efter fullbordad revision af oss sålunda tillställda räkenskaper, med återställande af desamma afgifva följande

Revisionsberättelse.

Siffergranskningen af samtliga räkenskaper har verkställts af herr Herman Tersmeden, därvid några skrif- och räknefel iakttagits, hvilka under året blifvit vederbörligen rättade.

Herr Tersmedens härvid nedlagda synnerligen omsorgsfulla arbete är det oss ett nöje att här särskildt vitsorda och erkänna.

Enär räkenskaperna äro förda med noggrannhet, få vi för samtliga vederbörande tillstyrka ansvarsfrihet för den tid, revisionen omfattat.

Dock vilja vi påpeka följande:

I Drätselkammarens berättelse öfver räkenskaperna äro stadens tillgångar upptagna till ett belopp, som med 128,729 kronor 54 öre öfverstiger stadens där upptagna stora skuldsumma om 5,159,167 kronor 22 öre, men detta har endast kunnat ske genom att uppföra vissa tillgångar till, som oss synes, alldeles för höga belopp. Så ha stadens aktier i Sala—Gysinge järnvägsaktiebolag, hvilka åtminstone för närvarande torde vara alldeles värdelösa, i berättelsen upptagits som en tillgång om 34,656 kronor 73 öre, motsvarande icke blott parivärdet å aktierna, 25,000 kronor, utan äfven hvad staden som garant för visst bolagets lån hittills fått för detsamma utbetala. Vidare äro vissa stadens hus, som lämna

ingen eller ganska ringa inkomst, upptagna till rätt höga belopp, t. ex. annexet vid allmänna läroverket till 105,000 kronor, folkskolehusen, som rätteligen ej alls borde upptagas i stadens allmänna drätsels räkenskaper som tillgångar utan i kyrko- och skolräkenskaperna, till 503,500 kronor, paviljongen i stadsparken till 18,000 kronor, hvaraf inkomsten under året varit 300 kronor, m. fl. andra stadens fasta egendomar.

Torngrenska fondens tillgångar bokföras enligt vår mening för högt, då t. ex. dess aktier, 10 stycken, i allmänna svenska elektriska aktiebolaget upptagas till 1,000 kronor hvardera, under det deras nominella värde, hvartill de upptagits i det af revisorerna bestyrkta den 31 December 1908 uppgjorda inventarium, är 500 kronor och deras saluvärde än mindre.

Många af Stadsfullmäktige anvisade fasta anslag ha blifvit betydligt öfverskridna, hvilket synes oss böra påkalla noggrann uppmärksamhet, så att ettdera anslagen, där behofvet pröfvas nödvändigt, höjas eller vederbörande uppmanas att tillse, att utgifterna stanna inom de belopp, som till de olika ändamålen anvisats.

Nettoinkomsten af stadshotellet har under året varit 25,079 kronor 11 öre, således ringa ränta på de pänningar, staden nedlagt i byggnaden, och på tomtvärdet.

Ingen redovisning har ännu blifvit till Drätselkammaren aflämnad för i biljettkontoret vid kallbadhuset försålda biljetter, något som skett föregående år.

Drätselkammaren har utanordnat några belopp, hvarom närmare underrättelse lämnas bl. a. i §§ 193, 46 och 244 Drätselkammarens protokoll för ändamål, hvartill Stadsfullmäktige icke, så vidt vi kunnat finna af vederbörlig stat eller Drätselkammarens protokoll, — Stadsfullmäktiges protokoll ha ej stått till vår disposition — beviljat medel, och som äro af den beskaffenhet, att det åtminstone kan ifrågasättas, om § 10 Drätselkammarens instruktion varit därpå tillämplig; i fallen, omnämnda i § 46 och § 244, åtminstone synes Drätselkammaren ha öfverskridit sin befogenhet.

Gas-, vatten- och elektricitetsverkets räkenskaper torde böra omläggas så, att inkomsters och utgifters förhållande till den fastställda budgeten klart och tydligt framgår, hvilket nu ingalunda är förhållandet.

Slutligen få vi erinra därom, att stadens drätsel numera vuxit till ett omfång att det är hardt när omöjligt för tre revisorer att på den korta tid, som lagligen står dem till buds, och hvilken enligt sakens natur, då revisorsuppdraget är olönadt, måste användas äfven till andra arbeten, fullgöra sina uppdrag på det sätt, som de skulle ha velat, hvarför vi få vördsamt hemställa, huruvida Ni ej ville behaga vidtaga åtgärder för att revisorernas antal ett kommande år måtte ökas exempelvis till nio, på det de måtte kunna sättas i tillfälle att arbeta på afdelningar.

Västerås den 13 Juni 1909.

Aug. Wetterling. ***A. F. Lindblad.*** ***Alrik Hwasser.***

Till Magistraten i Västerås.

Efter verkställd granskning af Västerås stads Fattigvårds räkenskaper och förvaltning för år 1908 få undertecknade af Herrar Stadsfullmäktige utsedde revisorer afgifva följande

Revisionsberättelse.

Siffergranskningen af räkenskaperna har äfven denna gång verkställts af herr Herman Tersmeden med de anmärkningar, som äro upptagna i medföljande bilaga.

Vid besök å fattiggården Karlslund hafva vi funnit förhållandena därstädes tillfredsställande, dock vilja vi äfven nu påpeka nödvändigheten af åtgärders vidtagande för annat belysningssystems införande i logementen samt fästa vederbörandes uppmärksamhet på möjligheten att ordna uppvärmningen därstädes på ett mera ekonomiskt sätt.

De i Fattigvårdsstyrelsens vård varande säkerhetshandlingar och värdepapper hafva af oss granskats och befunnits i god ordning.

Räkenskaperna äro förda med synnerlig noggrannhet och reda, och vi få därför åt Fattigvårdsstyrelsen och dess tjänstemän tillstyrka full ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.

Västerås den 28 Juni 1909.

Karl Hägvall. ***R. Beijnoff.*** ***Isidor Fröier.***

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Till Magistraten inkommen berättelse öfver verkställd revision af stadens räkenskaper med därvid fogadt räkenskapssammandrag får Magistraten härhos öfverlämna.

Då tiden före Stadsfullmäktiges sammanträde denna dag ej medgifvit Magistraten att öfver de framställda anmärkningarne infordra vederbörandes förklaring torde Stadsfullmäktige själfva begära sådana förklaringar.

I anledning af revisorernas framställning om ökning af revisornas antal hemställer Magistraten, att Stadsfullmäktige måtte besluta att härefter utse åtminstone sex revisorer med tre suppleanter.

Västerås rådhus den 22 Juni 1909.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

I anledning af de anmärkningar, stadens revisorer i afgifven berättelse öfver verkställd granskning af Drätselkammarens räkenskaper för år 1908 framställt, får Drätselkammaren anföra följande:

Revisorerna hafva till en början anmärkt, att en del af stadens tillgångar uppförts till allt för höga belopp och därpå angifvit exempel.

De värden å stadens tillhörigheter, som finnas i Drätselkammarens räkenskaper upptagna, äro, utom i fråga om nytillkomna tillgångar, desamma sedan en följd af år tillbaka. Vid bestämmandet af bokföringsvärdet har i allmänhet följts den regeln, att såsom sådant angifvits den af staden nedlagda kostnaden i hvarje fall.

Hvad de af revisorerna särskildt angifna exemplen närmare angår, så är att börja med stadens mellanvarande mellan Sala—Gysinge—Gefle järnvägsaktiebolag, såsom af förvaltningsberättelsen (sid. 30) synes, bokfördt sålunda:

	Debet
Aktier	25,000: —
Lån	8,346: 16
Upplupna räntor	1,310: 56
Kronor	34,656: 72

De två sistnämnda posterna utgöra stadens fordran på grund af stadens kontanta utlägg i följd af ingången ansvarsförbindelse för en del af ett bolagets obligationslån; och har staden för denna fordran säkerhet uti de inteckningar i järnvägen, som ligga som hypotek för obligationslånet. Staden har sålunda för denna fordran bättre rätt till bolagets egendom än på grund af aktierna. Det är alltså ej fullt riktigt, då revisorerna påstå, att aktierna upptagits som en tillgång om 34,656 kronor 73 öre. Rörande värdet af aktierna och stadens fordran vill Drätselkammaren ej tvista med revisorerna, men nog torde det vara öfverdrift att beteckna denna stadens tillgång såsom värdelös.

Annexet till allmänna läroverket är bokfördt till, hvad det kostat staden. Byggnadskostnaderna för detta hus ansågos vara jämförelsevis låga; och för närvarande torde ett dylikt hus ej kunna utföras under 15 proc. högre kostnad. Ur denna synpunkt torde bokföringsvärdet snarare vara för lågt än för högt. Skulle bokföringsvärdet återigen beräknas efter stadens inkomst af byggnaden, skulle

naturligen ifrågavarande byggnad — liksom åtskillig annan stadens egendom, såsom t. ex. rådhuset — ej upptagas till något värde alls. En sådan synpunkt kan anläggas i fråga om stadens såsom affär drifna verk, särskildt belysningsverken, men enligt Drätselkammarens förmenande icke beträffande stadens öfriga tillhörigheter.

Skulle emellertid Stadsfullmäktige önska, att de bokförda värdena af stadens egendom — liksom ock de af Drätselkammaren förvaltade fondernas tillhörigheter — ändrades efter någon särskild beräkningsgrund eller uppskattning, skall Drätselkammaren ställa sig en sådan önskan till efterrättelse.

Det torde visserligen kunna anses i viss mån oegentligt, att folkskolehusen ingå i Drätselkammarens räkenskaper såsom tillgång, men detta förhållande, som lätteligen kan ändras, har sin grund däri, att folkskolehusens uppförande bestridts af direkt från Drätselkammaren uttagna medel samt att bland stadens i Drätselkammarens räkenskaper ingående skulder äfven finnas upptagna skulderna å folkskolehusen.

Att paviljongen i stadsparken ej lämnat större afkomst än 300 kronor under förlidet år har sin grund däri, att det efter upphörandet af restaurantrörelsen i gamla stadshuset mött svårigheter att få paviljongen uthyrd. Äfven för i år är hyressumman blott 300 kronor, men Drätselkammaren har förhoppning om att nästa år kunna höja densamma. Att i följd af en mera tillfällig nedgång i afkomsten af ifrågavarande byggnad sänka bokföringsvärdet, anser Drätselkammaren icke nödigt.

Revisorerna hafva formulerat den första meningen i sina erinringar på ett sådant sätt, att däraf lätteligen kan dragas den slutsatsen, att Drätselkammaren skulle i ändamål att kunna framvisa ett nöjaktigt öfverskott i tillgångar hafva bokfört en del tillgångar alltför högt.

Utom hvad ofvan erinrats om en del särskilda poster, vill Drätselkammaren till undvikande af en dylik missuppfattning ytterligare framhålla, att bland tillgångarne ej upptagits värdet af de staden tillhöriga vatten- och belysningsverken, hvaremot stadens lån för samma verk ingå i skuldsumman, att stadens hamn ej är bokförd till högre värde än 64,905 kronor, eller motsvarande den återstående skulden å gamla hamnbyggnaden, under det att hamnens verkliga värde med säkerhet är betydligt högre, samt att stadens gator (vare sig gatumark eller gatuanläggningar), hvarå nedlagts betydliga belopp, icke äro bokförda till något som hälst värde, Drätselkammaren har sålunda icke upptagit tillgångarne till för högt belopp, utan snarare med fullt fog kunnat i räkenskaperna införa ytterligare tillgångar eller öka värdet af bokförda tillgångar, hvarigenom beloppet af tillgång utöfver skulderna, 128,729 kronor 54 öre, skulle hafva mångdubblats.

Hvad angår anmärkningen om, att Torngrenska fonden tillhöriga aktier i Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget bokförts till ett värde af 1,000 kr. pr styck, så hafva dessa aktier likasom öfriga fonden tillhöriga aktier medföljt dona-

tionen vid dess öfverlämnande till staden och hafva alltsedan dess bokförts till det värde, de då blefvo af Drätselkammaren åsatta. Ifrågavarande aktier lydde, som bekant, från början på 1,000 kronor, men hafva de sedermera nedskrifvits med halfva beloppet. Att Drätselkammaren det oaktadt ej ansett nödigt afskrifva en del af det bokförda värdet, har sin grund däri, att det synes Drätselkammaren oegentligt att låta en stiftelses tillgångar fluktuera, allt efter som marknadsvärdena å stiftelsen tillhöriga värdepapper ändra sig. Fonden har för öfrigt andra aktier, som äro bokförda långt under deras nuvarande marknadsvärden. Så t. ex. 45 stycken aktier i Aktiebolaget Stockholms Handelsbank å nominelt 500 kronor, bokförda till 1,000 kronor pr styck och 35 stycken aktier i Aktiebolaget Mälareprovinsernas Bank å nominelt 500 kronor, bokförda till 825 kronor pr styck.

Revisorerna hafva anmärkt, att många af Stadsfullmäktige anvisade fasta anslag hafva blifvit betydligt öfverskridna; men då revisorerna icke angifvit ett enda af dessa fall, kan denna anmärkning icke från Drätselkammarens sida föranleda annat yttrande, än att 1908 års förvaltning — såsom af en jämförelse mellan saldona från år 1907 å kronor 34,276: 47 (sid. 11) och till år 1909 å kronor 52,434: 16 (sid. 10) utvisar — lämnat en *behållning af kronor 18,157: 69.*

Den bokförda nettoinkomsten af stadshotellet har visserligen icke varit större än 25,079 kronor 11 öre, men härvid torde böra beaktas, att två butiker i byggnaden under hela år 1908 varit outhyrda, att rätt stora kostnader nedlagts på kompletteringar och nyanskaffningar, som omedelbart efter byggnadens fullbordande visat sig nödvändiga, och som egentligen borde hafva ingått i byggnadskostnaden, ehuru så ej skett, emedan byggnadsanslaget ej räckt till för ändamålet samt slutligen att nettoinkomsten borde hafva ökats med skäligt hyresvärde och kostnad för uppvärmning af fästvåningen. Någon inkomst af den del af kostnaden för stadshusbyggnaden, som belöper å fästvåningen, torde nämligen staden icke kunna beräkna.

Redovisningen från kallbadhuset har numera inkommit.

Revisorerna hafva till slut framställt anmärkningar emot tre särskilda af Drätselkammaren fattade beslut.

I det första af dessa fall, hvarom § 193 i Drätselkammarens protokoll handlar, har Drätselkammaren beslutat anslå 165 kronor till inköp af en velociped att stå till arbetschefens förfogande. Drätselkammaren anser i motsats mot revisorerna, att detta beslut har fullt stöd i 10 § af reglementet för Drätselkammaren.

Genom det i § 46 af Drätselkammarens protokoll omförmälda beslutet har Kammaren anslagit åt arbetaren L. E. Andersson ett månatligt understöd af 30 kronor tillsvidare från början af år 1908. Vid framläggandet af sitt förslag till budget för år 1909 inför Stadsfullmällmäktige har Drätselkammaren anhållit om Stadsfullmäktiges godkännande af berörda beslut samt uppfört understödet i pensionsstaten — hvarom närmare förmäles i Drätselkammarens protokoll § 334, hvilket protokoll liksom Drätselkammarens öfriga protokoll för året till revisorerna öfverlämnats —; och hafva Stadsfullmäktige vid behandlingen af 1909 års budget

bifallit Drätselkammarens berörda framställning. Stadsfullmäktiges protokoll hafva varit för revisorerna å rådhuset, där revisorerna utfört sitt arbete, liksom för hvarje annan svensk medborgare tillgängliga.

Genom det sist anmärkta beslutet, det under § 244 i Drätselkammarens protokoll omförmälda, har Drätselkammaren, i det Kammaren beslutat att för tillsammans 390 kronor inköpa ett antal trädgårdssoffor från handtverks- och industriutställningen härstädes under sommaren 1908, med 90 kronor öfverskridit gränsen för Drätselkammarens befogenhet att bevilja anslag. Då sofforna visat sig väl behöfliga för beredande af ökadt antal hviloplatser i stadens parker och planteringar samt erhöllos för ett synnerligen billigt pris torde Stadsfullmäktige inse att utgiften blifvit väl använd och godkänna densamma.

Med återställande af de remitterade handlingarne och öfverlämnande af utdrag af Drätselkammarens protokoll för år 1908 §§ 46, 193 och 244, får Drätselkammaren på grund af det ofvan anförda hemställa,

att Stadsfullmäktige ville besluta, att de af revisorerna framställda anmärkningar, i hvad Drätselkammaren angår, icke måtte föranleda annan åtgärd, än att Stadsfullmäktige ville godkänna Drätselkammarens ofvanberörda beslut om inköp af trädgårdssoffor.

Uti Magistratens förslag om ökning af revisorernas antal vill Drätselkammaren instämma.

Västerås den 9 September 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Theofil Öberg.

Utdrag af protokoll, hållet hos Drätselkammaren i Västerås följande dagar år 1908.

Den 13 Februari.

§ 46.

Till Drätselkammaren hade ingifvits följande ansökning:

"*Till Drätselkammaren i Västerås.*

Undertecknad, född den 22 November 1830, får härmed vördsamt anhålla, att Drätselkammaren godhetsfullt ville förhjälpa mig till erhållande af ett årligt

understöd tillräckligt stort att nödtorftigt därå kunna existera under min återstående lefnad.

Som skäl för ofvanstående beder få omnämna att jag varit anställd i Drätselkammarens arbeten öfver fyratio år eller från April månad 1867 och är nu på grund af ålderdom oförmögen att försörja mig och min hustru.

Några besparingar har jag ej kunnat göra och är därför nu i saknad af existensmöjlighet.

Västerås den 18 Januari 1908.

L. E. Andersson.

Ofvanstående uppgift bestyrkes:

Bernh. Cårlsson. *P. Wikt. Johansson.*",

efter uppläsande hvaraf Drätselkammaren beslöt till sökanden anslå ett understöd af 30 kronor i månaden att utgå från årets början tills vidare.

Den 4 Juni.

§ 193.

Beslöt Drätselkammaren att inköpa en velociped, att stå till arbetschefens förfogande, för 165 kronor.

Den 26 Augusti.

§ 244.

I enlighet med en af Västerås Trädplanteringssällskap gjord framställning beslöt Drätselkammaren, att från Industriutställningen inköpa trettio stycken soffor till ett pris af 13 kronor pr styck eller tillhopa 390 kronor.

Som ofvan.

In fidem

Theofil Öberg.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning af Stadsfullmäktiges remiss den 26 nästlidne Augusti till styrelsen med anmodan om förklarings afgifvande rörande af stadens revisorer i revisionsberättelsen för år 1908 påpekade förhållande, att i räkenskaperna för vatten-, gas- och elektricitetsverken inkomsters och utgifters förhållande till den fastställda budgeten icke klart och tydligt framginge, får styrelsen meddela, att styrelsen, hvars uppmärksamhet redan förut varit fäst vid detta förhållande, skall till ett kommande år söka åvägabringa rättelse härutinnan.

Detta torde lämpligen böra ske med början i 1910 års räkenskaper, då dessa enligt hvad Drätselkammaren i samband med ingifvande af förslag till inkomst- och utgiftsstat för detta år föreslagit, torde komma att uppläggas fullt självständiga beträffande de under styrelsens förvaltning ställda verk, så att endast vinsten från verken inginge i stadens allmänna budget.

Västerås den 17 September 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Victor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Fattigvårdsstyrelsen får härmed öfverlämna till styrelsen med utdrag af Magistratens protokoll för den 14 nästlidne Augusti öfverlämnad berättelse öfver vederbörande revisorers granskning af fattigvårdens räkenskaper och förvaltning för år 1908; och får styrelsen, i anledning af hvad revisorerna anmärkt, meddela, att styrelsen gått i författning om införskaffande af kostnadsförslag å införande af elektrisk belysning i fattiggården, hvadan styrelsen torde blifva i tillfälle att i sammanhang med uppgörandet af förslag till budget för nästa år taga i öfvervägande lämpligheten af införande af elektrisk belysning i fattiggården och inför Stadsfullmäktige framlägga förslag i ämnet äfvensom att, då införande af centraluppvärmning i fattiggården icke låter sig göra med ekonomiskt fördelaktigt resultat samt eljes annat uppvärmningssystem än det nuvarande icke torde vara lämpligt, fattigvårdsstyrelsen med hänsyn till de nu rådande mycket höga vedpriserna ej ser sig i stånd att för närvarande nedbringa kostnaden för bränsle till fattiggården.

Västerås den 6 September 1909.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson.

Theofil Öberg.

Register.

1. Sammandrag öfver Utgifter och Inkomster . . . . . { Utgifter sid. 1—10 / Inkomster „ 11—15
2. Reserverade köpeskillingsmedel för försåld diverse mark och byggnader . . . . . „ 16—17
3. Räkning öfver Hamnbyggnaden, utvisande med hvilket belopp, som kostnaden för byggnaden beräknas ingå i stadens obligationslån vid 1908 års slut . . . . . „ 18—19
4. Räkning öfver Hamnafgifter för år 1908 . . . . . „ 18—19
5. Räkning öfver Hamnens Underhålls- och Reparationsfond . . . . „ 20—21
6. Sammandrag öfver Renhållningsverkets Utgifter och Inkomster år 1908 „ 22—25
7. D:o „ Tillgångar och Skulder för d:o . . . . . „ 24—25
8. D:o af Drätselkammarens räkenskaper (utgående balanskonto) Tillgångar och Skulder den 31 December 1908 . . . . . „ 26—35
9. D:o öfver Fonder och donerade medel som stå under Drätselkammarens förvaltning . . . . . „ 36—39

Berättelse

öfver

Västerås stads Drätselkammares räkenskaper för år 1908.

Sammandrag öfver allmänna utgifter och inkomster.

Utgifter:

Ränta och amortering å Obligationslån:

Obligationslånet af den 1/6 1892:			
Ränta		12,400: —	
Amortering		8,000: —	
Provision		51: —	20,451: —
Obligationslånet af den 15/6 1896:			
Till Stockholms Handelsbank:			
Ränta	18,972: —		
Amortering	20,000: —		
Provision	48: 71	39,020: 71	
Till fonder under Drätselkammarens förvaltning:			
Ränta	6,048: —		
Amortering	2,000: —	8,048: —	47,068: 71
Obligationslånet af den 1/8 1902:			
Till Stockholms Handelsbank:			
Ränta	68,400: —		
Amortering	25,000: —		
Provision	116: 75	93,516: 75	
Till fonder under Drätselkammarens förvaltning:			
Ränta		5,840: —	
Till Domkapitlet i Västerås:			
Ränta		1,200: —	100,556: 75
		Transport	168,076: 46

	Transport	168,076: 46	
Obligationslånet af den 1/8 1907:			
Aktieb. Mälareprov. Bank:			
Ränta . . . . . 55,845: —			
Amortering . . . . 19,000: —			
Provision 93: 56	74,938: 56		
Afgår upplupna räntor	13,268: 26	61,670: 30	229,746: 76
Intresse-Konto:			
Ränteutgifter		31,429: 04	
Wallöfska lifräntan		1,100: —	32,529: 04
Aflöningar:			
Till Magistraten och underlydande tjänstemän och betjänte		23,440: —	
Vid Drätselkammaren m. m.:			
Stadens ombudsman	4,000: —		
Arvode till vikarie under semester	200: —		
Stadskamreraren	3,500: —		
Räkenskapsföraren o kontrollanten	2,000: —		
Skrifbiträde å ombudsmanskontoret	1,200: —		
Stadens arbetschef	3,000: —		
» arbetsförman	1,400: —		
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper	400: —		
Arvode för uppehållande af Rådmansbefattningen	200: —	15,900: —	39,340: —
Pensioner:			
f. Stadsfiskalen Aug. Westerling		1,500: —	
» Poliskonstapeln J. F. Asplund		600: —	
» » E. A. Westén		400: —	
» Tornväktaren J. E. Norén		150: —	
» » C. E. Eriksson		75: —	
» Barnmorskan Carolina Närström		400: —	
» Patrullkarlen T. E. Löfblad		100: —	
» » C. A. Björklund		100: —	
» Syssloman J. E. Pettersson		800: —	
» Räkenskapsföraren Anna Gedda		1,000: —	
» Arbetaren L. E. Andersson		360: —	
» Städerskan Lovisa Almström, 1/4 år		112: 50	
Anslag till Magistratens Ämbets- och Tjänstemäns reservfond enl. Kungl. brefvet den 11/1 1850 och den 21/2 1868, 1 1/5 Rådmanslön efter äldre stat		360: —	5,957: 50
		Transport	307,573: 30

		Transport	307,573: 30
Poliskårens konto:			
Aflöningar		40,112: 30	
Beklädnadspersedlar		3,887: 03	
Olycksfallsförsäkringsafgifter		457: 04	
Läkararvode och medicin		257: 11	
Extra polisbevakning		97: —	
Telefonafgifter och samtal		276: 24	
Tryck- och annonskostnader, skrifmaterialier och bokbinderiarbeten		504: 78	
Eldning och skötsel af ugnarna		50: —	
Renhållning af gata och klosetter		50: —	
Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier		981: 13	
Bränsle och lyse		2,119: 26	
Skurning och städning		240: —	
Brandstodsafgift		42: 64	
Vattenafgift		63: 75	
Krono- och kommunalutskylder		75: 18	
Oförutsedda utgifter		670: 33	
Brist från år 1906		5,494: 60	55,378: 39
Brandkårens konto:			
Aflöningar		14,640: 74	
Beklädnadspersedlar		1,707: 99	
Bränsle och lyse		1,911: 15	
Inventarier		2,294: 60	
Underhåll af inventarier		233: 94	
» » brandredskapen		431: 80	
Stallet: utfodring och skötsel m. m.		2,921: 83	
Skrifmaterialier och trycksaker		182: 80	
Tvätt, skurning och städning		228: 37	
Brandtelegraf och telefonafgifter		492: 05	
Olycksfalls- och brandstodspremier		307: 43	
Verkstäderna		1,561: 66	
Tillbyggnad och reparationer		2,292: 89	
Anslag enl. Stadsfullmäktiges beslut den 13/6 1907 för komplettering af brandtelegrafen		1,450: —	
Brandkårens reserv		791: 75	
Allmänna brandstyrkan		214: —	
Diverse utgifter		1,065: 99	
		32,728: 99	
Årets inkomster	5,726: 33		
Afgår beräknade inkomster	2,500: —	3,226: 33	
		29,502: 66	
Utgifter enligt budgetförslaget			29,676: —
		Transport	392,627: 69

	Transport	392,627: 69
Byggnads-Nämnden:		
Aflöningar	2,800: —	
Diverse utgifter	327: 50	3,127: 50
Sundhetsvården:		
Allmänna hälsovården	10,965: 32	
Epidemiska sjukvården	22,905: 02	
Anslag för vård af medellösa lungsjuka	1,500: —	
	35,370: 34	
Afgår inkomster utöfver budgetförslaget	2,271: 95	33,098: 39
Gatubelysningen:		
(Efter afdrag af 12 gaslyktor som bekostas af hamnen.)		
Belysning med 240 gaslyktor	19,187: 31	
» » 1 lykta vid Epidemiska sjukhuset	35: —	
» » luxlampor	530: —	
» » elektriska lampor	544: 19	20,296: 50
Gatuläggningen:		
(Enligt budgetförslaget)		
Kostnaden för mindre gatuarbeten samt afgäld för nubbstensbrott	5,000: —	
Kostnaden för makadamslagning	4,000: —	
Kostnaden för större gatuarbeten enligt arbetschefens förslag	6,900: —	15,900: —
Vägunderhåll:		
(Enligt budgetförslaget.)		
Grusning och makadamisering af vägar		6,000: —
Pudrettberedningsanstalten:		
Bidrag genom uttaxering till bestridande af renhållningsverkets utgifter för året		16,630: 11
Stadens parker och planteringar:		
Kostnader under året		10,287: 23
Stallet:		
Enligt budgetförslaget		4,733: —
	Transport	502,700: 42

		Transport	502,700: 42
Skogarnes konto:			
Skogvaktarens årslön		1,000: —	
Skogvaktaränkans vedbränsle		50: —	
Kostnad för indelning af skogen		522: 50	
Skogsarbeten		1,270: 54	
Reparationer m. m.		78: 24	2,921: 28
Rådhuset:			
Ett års hyra i Sundinska huset	5,000: —		
Afgår domkapitlets hyra	200: —	4,800: —	
Kostnad för uppvärmning		873: 15	
Skötsel af uren		50: —	
Belysning		773: 15	
Brandstodsafgifter		103: —	
Städningspängar		800: —	
Diverse utgifter		980: 43	
		8,379: 73	
Enligt budgetförslaget			7,636: —
Stadshotellets konto:			
Krono- och kommunalutskylder		752: 87	
Brandstodsafgifter		529: 10	
Afgift för vatten och elektrisk ström		1,720: 51	
Skorstensfejning		99: 80	
Skötsel af klosetterna		60: —	
Kostnad för uppvärmning:			
9,546 hl. koks	13,513: 84		
Maskinisten: Lön	960: —		
» Hyresafgift	312: 50		
Extra eldning	33: 60	14,819: 94	
Hyra för Spritbolagets dräng		250: —	
Diverse mindre reparationer och arbeten		642: 46	
Diverse		45: —	
Nyanskaffning:			
1 st. markis	303: 50		
11 » idealsprutor	266: 25		
1 » 2 låg. gaskök	22: —		
1 » flagga	11: —	602: 75	
		19,522: 43	
Afgår reserverade medel		750: —	18,772: 43
		Transport	532,030: 13

		Transport	532,030: 13
Diverse renhållning:			
S. k. kapitelhjonen för sopning å diverse gator och allmänna platser:			
13 kvinnspersoner à 125 kr.		1,625: —	
Ersättning för extra sopning		65: —	
» » » » 24 söndagar à 6: 50 kr.		156: —	
Vinterunderhåll:			
Plogning, snökörning, sopning och sandning		2,240: 17	
Sommarunderhåll:			
Spolning af gator och allmänna platser samt borträsning af ogräs		1,024: 98	
Ett års renhållnig af gatan vid Wolfframska gården		36: —	
Kvastar		58: 50	
		5,205: 65	
Enligt budgetförslaget			3,768; —
Arrenden och afgälder:			
För till staden upplåten mark af Stallhagen:			
af Länslasarettets område	20: 39		
» Länsfängelsets »	10: 48		
» » » för järnvägen enl. Kungl. brefvet d. 21/11 1873	100: —	130: 87	
För s. k. Falkenbergska tomten		75: —	
» till staden upplåten mark af Kopparbergsvreten, Ängsgärdet och Herrgärdet		170: 94	
» till staden upplåten äng å Trådarön		7: 95	
» gästgifvarejorden		12: 59	
5:te årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden		49: 77	
För Klockartorp och Talltorp:			
Kommunalutskylder i S:t Ilian	147: 26		
Prästerskapet »	13: 22	160: 48	
Afgäld för Vasaparken efter 1908 års medelmarkegång		436: 55	1,044: 15
Årliga utgifter:			
Fångars vård och förplägning å Cellfängelset		203: 18	
Krono- och kommunalutskylder		1,006: 03	
Brandstodsafgifter		104: 28	
Telefonafgifter		606: 14	
Stadens andel i skarprättarens lön		75: —	
Arrende för gästgifvaregården		12: 17	
	Transport	2,006: 80	536,842: 28

	Transport	2,006: 80	536,842: 28
Paviljongen i Stadsparken:			
Diverse utgifter under året	215: 72		
Köpesumman för musikpaviljongen och kiosken	200: —	415: 72	
Klapphuset: tillsyn		125: —	
Anslag till sockenbibliotek		163: 75	
Arvode till ombuden vid mantalsskrifningen		120: —	
Premier för olycksfallsförsäkring för stadens arbetare		167: 08	
Anslag till uppehållande af skjutsningen vid Västerås skjutsstation		800: —	
Trycknings- och annonskostnader		3,146: 75	
		6,945: 10	
Enligt budgetförslaget			6,081: 47
Diverse särskilda ändamål:			
(Anslag af uttaxerade medel.)			
till Slöjdskolan och Tekniska skolan		2,500: —	
» Arbetareinstitutets bibliotek		1,500: —	
» föreläsningskurser för arbetsklassen		800: —	
» rektor vid Högre läroverket i Västerås		1,200: —	
för ordnande af velocipedväg i Stallhagen		545: 61	
» polis och brandstations reparation		906: 60	
Diverse anslag:			
Anslag för urinkurar	5,000: —		
För inköp af möbler i gamla stadshuset	4,571: —		
Till handtverks- och industriutställningen år 1908	5,000: —		
	14,571: —		
Första årets uttaxering		4,857: —	12,309: 21
Anslag till Magistraten:			
för trycknings- och annonskostnader m. m.:			
Tryck- och annonskostnader		996: 47	
Skrifmaterialier		1,170: 98	
Bokbinderiarbeten		200: 35	
Telefonsamtal		6: 85	
Diverse		24: 75	
		2,399: 40	
Enligt budgetförslaget			1,000: —
Anslag till Drätselkammaren:			
för skrifmaterialier m. m.:			
Räkenskapsböcker		84: 50	
Skrifmaterialier		328: 83	
	Transport	413: 33	556,232: 96

	Transport	413: 33	556,232: 96
Bokbinderiarbeten		173: 35	
Portoafgifter		119: 47	
Telegram och telefonsamtal		27: —	
Diverse		12: 65	
Inköpt en skrifmaskin		432: 75	
		1,178: 55	
Enligt budgetförslaget			775: —

Hästholmarne:

Krono- och kommunalutskylder	65: 77	
Reparationsarbeten och virke	158: 42	
Planeringsarbeten	82: 20	
168 hl. grus	42: —	
Skorstensfejning	9: —	357: 39

Kallbadhuset:

Aflöning åt simlärare och simlärarinna för undervisning i torrsimning af skolbarn	300: —	
Brandstodsafgift	16: —	
Diverse reparationer	487: 11	
Diverse virke	241: 91	
Isväckning	92: 46	
Kostnader vid simuppvisning	62: 96	
Arbete med vågbrytaren	21: 84	
Diverse	25: 45	1,247: 73

Stadsfullmäktige hafva beslutat följande utgifter, hvilka utgifter af Drätselkammaren bestridts, att återgäldas medelst upptagande af lån för amortering på längre tid nämligen:

Inköpta fastigheter:

Gården N:o 70 b Västra kvarteret	21,000: —	
» » 109 » »	42,000: —	
Mark från Myggbo och Malmaberg	45,063: —	

Beslutade utgifter för diverse ändamål:

Anslag till järnvägsundersökningar		10,000: —	
För ny vattenledning	300,000: —		
Köpesumman för gasverket	76,331: 80		
Gasverkets skuld utöfver fordringar	54,788: 62		
Reparation af gasverket och utvidgning af elektricitetsverket	57,200: —		
Vatten och afloppsledning i domkyrkoesplanaden m m.	9,800: —		
Ytterligare utvidgning af gasverket	30,000: —	528,120: 42	
	Transport	646,183: 42	558,613: 08

	Transport	646,183: 42	558,613: 08
För beräknad ränta å upplånade medel för nya stadshusbyggnaden under byggnadstiden	45,000: —		
» stadshusbyggnadens fullbordande	60,000: —	105,000: —	
» tryckning af obligationer och stämpelafgifter		6,590: —	
» omändring och reparation af rådhuset		51,500: —	
Kostnader vid uppgörande med donationsjordsägarna å Ängsgärdet	5,375: —		
För utläggande af Malmabergsvägen och utgifter för ändring af hus för ändamålet	3,750: —	9,125: —	
För gator, vatten- och afloppsledning i kvarteret Pamela	35,000: —		
För Stora torget och gatorna närmast Stadshuset	91,900: —		
För nya gator och väganläggningar	39,781: 58	166,681: 58	985,080: —
Genom förskotterade medel verkställda likvider att gäldas genom lånemedel eller på annat sätt:			
Kostnader för triangelmätningar		51: 25	
» » koloniträdgårdar		70: 95	
Till Varmbadhuskommittén		11,085: 35	
» Stadsplanekommittén		906: 33	
Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolag: Lån till ränta å bolagets obligationslån		1,259: 61	
Köpesumman för en ångspruta		8,120: —	
Till Hamnbyggnadskommitten: Kostnader under året	48,201: 97		
Afbetalning å mudderverk	14,400: —	62,601: 97	
Kungl. Västmanlands Regementes mötesplats		8,558: —	
Afbetalning å inteckningslån i gården N:o 4 Norra kv.		2,095: 89	
Inlöst inteckning i gården N:o 75 Västra kv.		3,250: —	
Kommitterade för Folkskolebyggnaden		278: 70	
Uttag för Djäknebergsskolans påbyggnad		20,500: —	
Köpeskilling för lägenheten Rosenberg		7,000: —	
» » tomten N:o 75 Södra kvarteret med däruppfördt magasin		3,500: —	
» » tomten N:o 2 Kungsängen		4,100: —	
Donationsjordsmedel: Kostnader utöfver gäldadt		4,304: 74	
Till kommitterade för Stadshusbyggnaden: Kostnader utöfver gäldadt		21,104: 21	158,788: —
Förslagsanslaget:			
Bidrag till utredning af frågan om ordnande af pensionering af tjänstemän och betjänte i ett flertal städer		200: —	
200 st. hundskattemärken		20: 30	
	Transport	220: 30	1,702,481: 08

Transport		220: 30	1,702,481: 08
Procent å försålda obligationer till belopp 198,000: — kr.		298: —	
Fosterbarnsnämnden:			
Kostnader under året		70: 45	
Målningsarbeten vid Gustafsslätt		87: —	
Kostnader utöfver budgetförslaget:			
Anslaget till Magistraten för tryck- och annonskostnader m. m.	1,399: 40		
D:o till Drätselkammaren för skrifmaterialier m. m.	403: 55		
Diverse renhållning	1,437: 65		
Diverse årliga omkostnader	863: 63		
Rådhusets omkostnader	743: 73	4,847: 96	
Diverse utbetalningar:			
enl. Diverse allm. Utgifters Konto		5,955: 95	
		11,479: 66	
Afgår Kungsängens reserverade nybyggnadsmedel		1,000: —	10,479: 66

Afkortnings-Konto:

Å kommunalutskylder	15,159: 32

Kyrkokassemedel:

Uttaxering år 1908	25,197: 15

Folkskolemedel:

Uttaxering år 1908	129,071: 29

Fattigmedel:

Uttaxering år 1908	51,832: 57

Krono- och tertialtiondemedel:

(som är prästerskapet i Västerås till lön anslagen af jord inom stadsområde)	
Lösen för 329,86 hl. spannmål, ½ råg och ½ korn, medelmarkegångspris 8,11 kr pr hl.	2,675: 16

Saldo till år 1909:

Behållning, motsvarighet i fordringar	52,434: 16
Kronor	1,989,330: 39

Inkomster:

Saldo från år 1907:

Behållning, motsvarighet i fordringar				34,276: 47

Andelar i ränta och amortering:

å 1892 års obligationslån:				
Af folkskolestyrelsen:				
för nya folkskolebyggnaden:				
Ränta	3,100: —			
Amortering . .	2,000: —	5,100: —		
Af fattigvårdsstyrelsen:				
för fattiggården Karlslund:				
Ränta	620: —			
Amortering . .	400: —	1,020: —	6,120: —	
å 1896 års obligationslån:				
Af kyrkorådet:				
för nya orgeln i Domkyrkan:				
Ränta		576: 72		
Amortering		440: —	1,016: 72	
å 1902 års obligationslån:				
Af folkskolestyrelsen:				
för nya folkskolebyggnaden å Herrgärdet:				
Ränta	8,109: 80			
Amortering . .	2,687: 50	10,797: 30		
Af fattigvårdsstyrelsen:				
för nybyggnad vid Karlslund:				
Ränta . . .	954: 32			
Amortering . .	316: 25	1,270: 57	12,067: 87	
å 1907 års obligationslån:				
Af folkskolestyrelsen:				
för nya folkskolebyggnaden å Herrgärdet:				
Ränta		2,002: 50		
Amortering		422: 75	2,425: 25	21,629: 84

Intresse-Konto:

Ränteinkomster				6,481: 39
			Transport	62,387: 70

		Transport	62,387: 70
Arrenden för diverse jordlägenheter m. m.:			
Östra utmarken:			
För diverse jordlägenheter		3,335: —	
Västra utmarken:			
För diverse byggnadsplatser		550: 90	
Viksäng:			
För villatomter		250: —	
Diverse arrenden		570: 50	
Stadskomministerns f. d. lönejord i Kopparbergsvreten		50: —	
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord å Trådarön		7: —	
Fiskvattenarrenden		385: —	5,148: 40
Hyresmedels konto:			
Paviljongen i Stadsparken		300: —	
Restaurationsbyggnaden å Elba	500: —		
Villa med tomt »	100: —	600: —	
Platshyror		115: —	
Remontstallarne:			
Nettobehållning genom uthyrning		427: 71	
Stadens andel i plats och hyresmedel från Strömsholms våg		500: —	
Upplagsplatser å s. k. Sjöhatten		430: —	
Ett års hyra för Rosenberg		100: —	
Hyra för köttbesiktningsbyrån		2,000: —	4,472: 71
Gräs- och sjöslog:			
Diverse grässlog			286: 20
Skogarne:			
1907 och 1908 års bidrag af Skogsvårdsstyrelsen till skogvaktarens aflöning		200: —	
Diverse skogsprodukter		1,650: 75	1,850: 75
Epidemiska sjukhuset:			
Från landstinget		7,302: 45	
Influtna vårdafgifter		244: 50	
		7,546: 95	
Enligt budgetförslaget			5,275: —
Brandkårens konto:			
Diverse inkomster från verkstäderna m. m. enl. budgetförslaget			2.500: —
		Transport	81,920: 76

		Transport	81,920: 76
Kallbadhuset:			
Influtna badafgifter			150: —
Stadens div. mark och gårdar:			
Behållning för år 1908 af hyror och arrenden			21,888: 37
Stadshotellet:			
Hyresinkomster och värmeafgifter		43,901: 54	
» för fästvåningen		700: —	44,601: 54
Hamnafgifter:			
Ett års ränta å ing. balans den 1/1 1908: 67,905: — kr. à 5 %	3,395: 25		
Amortering	3,000: —	6,395: 25	
19:de årets ränta och amortering:			
För Tullhusbyggnaden enl. af Stadsfullmäktige den 19/12 1890 § 5 fastsällda plan . .		1,750: —	8,145: 25
Utdelning å aktier:			
S.—V.—B:s Järnvägsaktiebolag 1,074,700: — kr. à 5 %			53,735: —
Bränvinsmedel:			
Stadens andel:			
5/10-delar af vinstmedlen för året 1906—1907		85,734: 88	
Influtna afgifter af minutering och utskänkning för tiden 1/4—31/12 1908:			
från Spritbolaget och sällskapet	485: 05		
från ångf. Västerås, landtbruks- och industriutställningen samt Örebro—Västmanlands trafklubb	125: 10	610: 15	86,345: 03
Diverse inkomster:			
Källarfrihetsmedel		349: 05	
Hundskatt för 169 st. hundar		2,535: —	
Stadens andel:			
i bötesmedel		560: 75	
i registreringsafgifter		74: 65	
i auktionsprovision		381: 79	
Platshyror för karuseller, skjutbanor m. m.		385: —	
Hyra för 17 salubord under den s. k. folkmarknaden .		17: —	
	Transport	4,303: 24	296,785: 95

	Transport	4,303: 24	296,785: 95
För sålda stadgar		102: 65	
Slutlikvid för ett salustånd		12: 50	4,418: 39

Uttaxerade medel:

dels efter 1907 års bevillning och dels utskylder som för löpande året uttaxeras, nämligen:

Kommunalutskylder:		
efter 1907 års bevillning, à 7 kr. pr bevillningskrona	451,335: 50	
Tomtören för bebyggda och obebyggda tomter som äro belägna på stadens grund, enl. tomtöreslängd	200: 50	
Afgifter till prästerskapet:		
à 3 öre för bevillningskrona med undantag af bevillning för åker och äng	1,437: 84	
Tomtören för sjöbodar	360: 32	
Personella afgifter för år 1908:		
för prästerskapets aflöning, 1 kr. för man och 50 öre för kvinna	975: 50	
Krono- och tertialtionde:		
efter 1907 års medelmarkegång	2,675: 16	456,984: 82

Å 1907 års lån å 2,000,000 kronor:

är under året levereradt till Stadskassan		985,080: —

Af Drätselkammaren förskotterade medel:

(Att gäldas genom lånemedel eller på annat sätt.)

Anslag till triangelmätningar	51: 25	
» » koloniträdgårdar	70: 95	
Varmbadhuskommittén	11,085: 35	
Lån till Sala—Gysinge—Gäfle Järnvägsaktiebolag	1,259: 61	
Köpesumman för en ångspruta	8,120: —	
Hamnbyggnadskommittén	62,601: 97	
Kungl. Västmanlands Regementes mötesplats	8,558: —	
Afbetalning å inteckningslån i gården N:o 4 Norra kv.	2,095: 89	
Inlöst inteckningar i gården N:o 75 Västra kvarteret	3,250: —	
Kommitterade for folkskolebyggnaden	278: 70	
Uttag för Djäknebergsskolans påbyggnad	20,500: —	
Köpeskilling för lägenheten Rosenberg	7,000: —	
» » tomten N:o 75 Södra kvarteret	3,500: —	
» » » N:o 2 Kungsängen	4,100: —	
Donationsjordsmedel	4,305: 74	
Kommitterade för Stadshusbyggnaden	21,104: 21	
Transport	157,881: 67	1,743,269: 16

	Transport	157,881: 67	1,743,269: 16
(Att gäldas genom uttaxering):			
Anslag till Stadsplanekommittén . .	906: 33		
Trädplanterings-Sällskapet	951: 03		
Hälsovårdsnämnden	11,048: 39		
Poliskåren	1,133: 79	14,039: 54	171,921: 21

Västerås Vatten- & Gasverk:

Vinstmedels-Konto	74,140: 02
Kronor	1,989,330: 39

Debet. **Reserverade köpeskillingsmedel för**

1908				
Dec. 31.	An.	**Utbetalningar år 1908:**		
		Diverse lagfarts- och fastemätningskostnader m. m.		954: 69
		Inköpta fastigheter:		
		Professor C. E. Bergstrand:		
		Mellanafgift för mark i Gåsmyrevreten och Herrgärdet enl. bytesaftal d. 30/1 1903 . .	870: 50	
		Kyrkorådet i Västerås:		
		Köpeskilling för stadskomministerns förut å lön anslagna ägolotterna litt. n och o af tomten N:o 119 Norra kvarteret om tillsammans 615,9 kv.-meter	2,463: 60	3,334: 10
		Saldo till år 1909:		
		Hos Stadskassan innestående		29,029: 29
			Kronor	33,318: 08

försåld diverse Mark och Byggnader. — Kredit.

1908 Jan. 1.	Per *Saldo från år 1907:*		
	Hos Stadskassan innestående		23,558: 63
Dec. 31.	**Inkomster år 1908:**		
	Renhållningsverket:		
	För ett uthus å tomten N:o 3 Klara . . .	50: —	
	Stadsläkaren K. G. Tingvall:		
	Årets räntor	434: 45	
	Byggmästaren A. V. Blomqvist:		
	1 års ränta å 900: — kr. à 5 %	45: —	
	Föreningen Karlsson, Enhörning & Hygrell:		
	1 års ränta å 16,000: — kr. à 5 % . . .	800: —	
	Fru Hedvig Lindroth:		
	1908 års hyra till den 1/4 1909 för tomten N:o 84 i Västra kvarteret	10: —	
	Byggmästaren C. E. Andersson:		
	Köpeskilling för västra delen af tomten N:o 10 b kvart. Nanna 2,800: —		
	1/2 års ränta å 2,300: — kr. à 6 % 69: —	2,869: —	
	Kassören Joh. Wåhlin:		
	Köpeskilling för västra delen af tomten N:o 10 b kvart. Nanna 2,200: —		
	1/2 års ränta å 1,700: — kr. à 6 % 51: —	2,251: —	
	Professor C. E. Bergstrand:		
	Köpeskilling för 107,7 kv.-meter mark af Utanbygatan inom kvart. Harald	500: —	
	Stadsingeniören Fr. Gevalt:		
	Enl. köpe- och byteskontrakt den 3/12 1908: Staden afstår till Gewalt . . . 952 kv.-m.		
	Gewalt afstår till Västerås stad 14,1 »		
	För arealskillnaden . . . . . 937,9 kv.-m.		
	betalar Gewalt till Västerås stad	2,800: —	9,759: 45
		Kronor	33,318: 08

Debet. Hamnbyggnadens

1908			
Jan. 1.	An. *Balans från år 1907:*		
	Det belopp hvarmed kostnaden för hamnbyggnaden beräknas ingå i stadens obligationslån vid 1907 års slut		67,905: —
Dec. 31.	Ett års ränta å 67,905: — kr. à 5 %		3,395: 25
		Kronor	71,300: 25

Debet. Hamnafgifters

1908			
Dec. 31.	An. *Af motstående hamnafgifter ingår till stadskassan:*		
	Till ränta och amortering å kostnaden för hamnbyggnaden, hvilken kostnad ingår i stadens obligationslån	6,395: 25	
	19:de årets ränta och amortering å kostnaden för Tullhusbyggnaden	1,750: —	8,145: 25
	Hamnens Underhålls- och Reparationsfond mottager öfverskottet af hamnintraden för året		13,149: 71
		Kronor	21,294: 96

Konto.			Kredit.
1908			
Dec. 31.	Pr. I anledning af Kungl. brefvet den 30/12 1899 och Stadsfullmäktiges beslut den 21/12 1900 skall ränta och amortering å beräknade återstående kostnader för hamnbyggnaden sålunda beräknas från och med år 1900, nämligen: ränta 5 % och amortering för år 3,000: — kr. för att kunna åskådliggöra med hvilket belopp kostnaden för hamnbyggnanaden vid hvarje års slut beräknas ingå i stadens obligationslån.		
	Ett års ränta å ingående balans 67,905: — kr. à 5 %	3,395: 25	
	Amortering för år 1908	3,000: —	6,395: 25
	Saldo till år 1909:		
	Det belopp hvarmed kostnaden för hamnbyggnaden beräknas ingå i stadens obligationslån vid 1908 års slut		64,905: —
		Kronor	71,300: 25

Konto.		Kredit.
1908		
Dec. 31.	Pr. *Uppbörd år 1908:*	
	Enligt Hamnuppbördsmans räkning	21,294: 96
	Kronor	21,294: 96

Debet. **Hamnens Underhålls-**

1908				
Dec. 31.	An.	**Utgifter för år 1908:**		
		Lön till Hamnuppbördsman	1,500: —	
		Provision 6 % å inträden 21,435: 96 kr. . .	1,286: 16	
		Lön till Hamnfogden	100: —	
		Ersättning för skrifmateriel	50: —	2,936: 16
		Hamnunderhållskostnader:		
		Diverse utgifter under året		7,074: 91
		Tullhuset:		
		Diverse utgifter under året		110: 45
		Behållning till år 1909		32,085: 19
			Kronor	42,206: 71

och Reparationsfond. **Kredit.**

1908 Jan. 1.	Pr.	*Behållning från år 1907*		28,916: —
Dec. 31.	Pr.	**Inkomster för år 1908:**		
		Öfverskott af hamnintraden för året	13,149: 71	
		Influtna afgifter för båtbryggorna vid hamn .	141: —	13,290: 71
		Kronor		42,206: 71

Renhållnings-

Debet. **Sammandrag öfver Utgifter**

1908
Dec. 31. An. **Utgifter under året:**

Diverse utgifter		3,541: 55
Stallet: (Utfodring för 8 hästar.)		
Diverse foderartiklar:		
från jordbruket	2,630: —	
kontant inköpt	1,594: 80	
Hästförsäkring, hästskoning, medicin, läkarearvode samt sadelmakeriarbeten m. m.	693: 83	4,918: 63
Hästars Konto:		
Inköpt en häst	750: —	
Afgår försäljningssumman för en häst	400: —	350: —
Jordbruket:		
Utsäde	239: 39	
Diverse arbeten m. m.	1,257: 45	1,496: 84
Arrenden:		
Arrende för del af Kungsängen	200: —	
» » från Myggbo inköpt mark	100: —	
Afgäld för upplagsplats å Hammarbygärdet	50: —	
» » » å Rocklunda ägor för åren 1907 och 1908	200: —	550: —
Inventarier:		
Inköpt en sopkärra		114: —
Allm. Sv. Elektr. Aktiebolaget:		
För drifkraft till blandningsmaskin		896: 56
Aflöningar:		
Föreståndaren	2,400: —	
Ord. arbetarne	9,899: 30	
Extra »	1,219: 79	
Läkarearvode	50: —	13,569: 09
Nyanskaffning:		
Uppförande af ett vagnsskjul		281: 83
Torfmull:		
För under året användt torfmull		5,190: 04
	Transport	30,908: 54

verket.

och Inkomster år 1908. Kredit.

1908				
Jan. 1.	Pr. *Saldo från år 1907:*			
	Behållning i fordringar			1,963: 19
Dec. 31.	Pr. **Inkomster under året:**			
	Försäljningar:			
	687 ½ balar torfmull		1,237: 50	
	49 st. komposter		911: —	
	621 lass stallströ och sopor		706: —	
	21,964 hl. pudrett		10,172: 90	13,027: 40
	Diverse inkomster:			
	Ersättning från sjukkassan		18: 75	
	För krossning af hafre		56: 60	
	» hämtning af latrinkärl		573: 14	
	» diverse grässlog		167: 50	
	» grönklöfver		15: —	
	» hö, halm och agnar		295: —	1,125: 99
	Jordbruket:			
	(Beräknade värdet af årets skörd.)			
	Hö 28,000 kg.		1,400: —	
	Halm 2,000 kg.		80: —	
	Hatre 11,500 kg.		1,150: —	2,630: —
	Från Drätselkammaren levererade medel af årets uttaxering			16,630: 11
	Transport			35,376: 69

Debet. **Sammandrag öfver Utgifter**

An.			
	Transport		30,908: 54
	Minskad tillgång genom försäljning af inköpt torfmull	1,237: 50	
	genom afskrifning å fordran	133: —	1,370: 50
	Saldo till år 1909:		
	Behållning i fordringar		3,097: 65
	Kronor		35,376: 69

Renhållnings-

Debet **Sammandrag öfver Tillgångar och**

An.	**Tillgångar:**		
	Fordringar		3,097: 65
	Fastigheter:		
	Fabriken: anläggningskostnader	10,039: 24	
	Arbetarebostadsbyggnaden m. m.	10,540: 01	
	Källare och magasinsbyggnader	2,085: 52	
	Foderladan	522: 85	23,187: 62
	Inventarier:		
	8 st. hästar	5,700: —	
	Fordon	3,302: 02	
	Latrinkärl	719: 25	
	Målkärl	25: —	
	Diverse inventarier	881: 60	
	Fabrikens diverse inventarier	2,749: 30	
	Stallets » »	695: 20	
	Jordbrukets » »	432: 93	14,505: 30
	Förråder:		
	10,000 hl. pudrett à 45 öre		4,500: —
	Kronor		45,290: 57

och Inkomster år 1908. **Kredit.**

Pr.		Transport	35,376: 69
		Kronor	35,376: 69

verket.

Skulder den 31 December 1908 **Kredit.**

Pr.	**Skulder:**		
	Fabrikens Utgifters och Inkomsters Konto:		
	Motstående fordringar		3,097: 65
	Kapital-Konto:		
	Motstående tillgångar:		
	i Fastigheter	23,187: 62	
	i Inventarier	14,505: 30	
	i Förråder	4,500: —	42,192: 92
	Kronor		45,290: 57

Drätselkammarens

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

Tillgångar:

Kassabehållning		2,760: 21
Fordringar:		
Af enskilda personer	162,234: 72	
Restantier: enligt restlängd	28,580: 61	190,815: 33
(Att gäldas genom uttaxering):		
Diverse anslag	8,532: 85	
Trädplanterings-Sällskapet	1,727: 95	
Hälsovårds-Nämnden	11,048: 39	
Kyrko-kassemedel	1,600: —	
Folkskolemedel	2,308: —	
Fattigmedel	3,000: —	
Poliskåren	2,047: 61	
Brandkåren	363: 75	
Anslag till Stadsplanekommitterade	906: 33	31,534: 88
Wallöfska inteckningarne		20,000: —
Inköpta div. fastigheter:		
(Gäldadt af köpeskillingsmedel.)		
Gården N:o 11 & 12 Västra kvarteret	8,000: —	
» 99 »	4,500: —	
» 70 & 71 Södra kvarteret	13,000: —	
» 6 Norra kvarteret	7,474: 76	
» 7 »	11,000: —	
» 7 & 8 kvarteret Frej	18,000: —	
Lägenheten Adolfsberg	15,000: —	
» Kristineberg	7,000: —	
Jord i Herrgärdet	4,400: —	
» i Gåsmyrevreten	10,813: 20	
» i Västermalm 1 tomt	1,000: —	
Andelar af tomten N:o 143 Södra kvarteret	3,300: —	
Andel af tomten N:o 30 Norra kvarteret	3,677: —	
Tvenne tomter i kvarteret Henrik	7,346: 62	
Andel af tomten N:o 76 Norra kvarteret	500: —	
Tomten N:o 84 b Västra kvarteret	2,500: —	
Andelar af tomterna N:ris 39 och 40 Södra kvarteret	8,000: —	
Gården N:o 9 a Norra kvarteret	18,900: —	
» N:o 35 Västermalm	7,000: —	151,411: 58
	Transport	396,522: —

Räkenskaper.

Skulder den 31 December 1908 — Kredit.

Skulder:

Till enskilda personer		4,939: 40
Reserverade medel:		
(Att af Drätselkammaren tillhandahållas för bestämda ändamål)		
Anslaget för tryckning af senast fastställda stadsplanekartan 2,400 kr., återstod	441: 20	
Förslagsanslaget 2,000 kr. för ordnande af byggnadskvarteret Maria, återstod	1,366: 40	
Anslaget för byggnadsplan å stadsområden, återstoden å anslaget af 1902 års lån	315: 66	
Anslaget för vård af lungsjuka, återstod af 1907 och 1908 årens anslag	2,563: 10	
Anslaget för järnvägsundersökningar, Västerås—V. Fernebo—Rosshyttan	4,300: —	
Förslagsanslaget år 1894 för ny vägdelning	1,000: —	
Klapphusets reparation	1,353: 92	
Reserverade köpeskillingsmedel	29,029: 29	
Västerås allm. läroverks nybyggnad	1,156: 38	
Lillåns igenfyllande	3,733: 61	
Uttaxerade medels konto	53,862: 83	
Krono- och tertialtiondemedel	1,102: 08	
Hamnens underhålls- och reparationsfond	32,085: 19	
Köttbesiktningsbyrån	3,634: 38	
Rådhusets ombyggnad	3,571: 16	
Gatuläggningsmedel	5,925: —	
Lånemedel	23,053: 03	
Reglering af Ängsgärdet	902: 60	
Donationsjordsmedel	2,660: —	
Anslaget för upprättande af karta öfver alla under Västerås stads jurisdiktion hörande ägor 3,500 kr., återstod	600: —	172,655: 83
Kapitalet för Wallöfska lifräntan		20,000: —
1:o) *Ogulden köpeskilling:*		
Västerås stads Sparbank: Inteckningar i gården N:ris 3 och 4 Norra kvarteret	10,000: —	
Upplupen ränta		320: 83
Charl. Larsson Torpman: Resterande köpeskilling	3,500: —	
Stockholms Enskilda Bank: Inteckning i gården N:o 70 b Västra kvarteret	3,100: —	16,600: —
	Transport	214,516: 06

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

	Transport	396,522: —
Lägenheten Sofielund:		
(Gäldadt af 1892 års lån)		9,000: —
Paviljongen i Stadsparken:		
(Gäldadt af 1896 års lån)		18,000: —
Inköpta div. fastigheter:		
(Gäldadt af 1896 års lån.)		
Gården N:o 116 Västra kvarteret	12,000: —	
Lägenheten Loviselund	5,000: —	17,000: —
Gårdsfastigheter:		
Gården N:ris 134 och 136 Södra kvarteret	21,000: —	
» » 137 och 138 »	22,000: —	43,000: —
Inköpta div. fastigheter:		
(Gäldadt af 1902 års lån.)		
Gården N:o 93 Västra kvarteret	25,000: —	
» » 25 Södra kvarteret	18,000: —	
» » 111 »	33,750: —	
» » 112 »	65,000: —	
» » 2 Norra kvarteret	50,000: —	
» » 21 »	30,000: —	
» » 43 »	14,400: —	
» » 60 »	4,000: —	
» » 59 & 120 »	3,500: —	
Lägenheten Berget	50,000: —	
» Smedsbo	20,000: —	
Andel af tomten N:o 18 Norra kvarteret	8,000: —	
Hästholmarne	20,800: —	
Jord i Herrgärdet	5,600: —	
Mark af Mälarborg	4,706: 20	
Jord i Kyrkobacksgärdet	10,000: —	
Andelar af tomten N:o 143 Södra kvarteret	3,606: 95	
Tomterna N:ris 31 och 32 Norra kvarteret	9,215: —	375,578: 15
Inköpta div. fastigheter:		
(Gäldadt af 1907 års lån.)		
Gården N:o 119 Västra kvarteret	4,500: —	
» » 4 Norra kvarteret	55,000: —	
Lägenheten Nyby	6,000: —	
Tvenne tomter i kvarteret Henrik	3,250: —	
Byggnader vid Gustafsslätt	1,200: —	
Mark af Mälarborg	2,800: —	
Gården N:o 70 b Västra kvarteret	21,000: —	
Transport	93,750: —	859,100: 15

Skulder den 31 December 1908. Kredit.

		Transport	214,516: 06
2:o) *Tillfälliga lån:*			
Domkapitlet i Västerås		25,480: 25	
Sundinska donationsfonden, för pauvres honteux m. m.		45,000: —	
Upplupen ränta			325: —
Sundinska beklädnadsfonden		5,000: —	
Fonder under Drätselkammarens förvaltning		333,550: —	409,030: 25
3:o) *Utelöpande obligationer:*			
Obligationslånet d $^{1}/_{6}$ 1892		306,000: —	
d:o d. $^{15}/_{6}$ 1896, Stockholms Handelsbank	517,000: —		
Fonder under Drätselhammarens förvaltn.	167,000: —	684,000: —	
Obligationslånet d. $^{1}/_{8}$ 1902, Stockholms Handelsbank	1,685,000: —		
Fonder under Drätselkammarens förvaltn.	146,000: —		
Domkapitlet i Västerås	30,000: —	1,861,000: —	
Obligationslånet d. $^{1}/_{8}$ 1907, Aktieb. Mälareprovinsernas bank		1,629,000: —	4,480,000: —
Upplupna räntor			2,861: 75
Allm. Utgifters och Inkomsters konto:			
Behållning, motsvarighet i fordringar			52,434: 16
		Transport	5,159,167: 22

Debet **Sammandrag öfver Tillgångar och**

Transport		93,750: —	859,100: 15
Gården N:o 109 Västra kvarteret		42,000: —	
Mark från Myggbo och Malmaberg		45,063: —	
Uppförande af köttbesiktningsbyrå jämte inventarier		15,000: —	195,813: —
Kallbadhuset:			
Bokföringsvärdet motsvarande brandförsäkringsvärdet			8,000: —
Allmänna byggnader			1,568,200: —
Epidemiska sjukhuset			126,300: —
Brandstations nybyggnad			94,211: 94
Aktier:			
S.—V.—B:s Nya järnvägsaktiebolag		1,074,700: —	
Sala—Gysinge—Gäfle d:o:			
Aktier	25,000: —		
Lån	8,346: 16		
Upplupna räntor	1,310: 56	34,656: 72	1,109,356: 72
Hamnen:			
Det belopp, hvarmed kostnaden för hamnbyggnaden beräknas ingå i obligationslånen vid 1908 års slut			64,905: —
Likvider genom tillfälliga lån: (Att gäldas genom obligationslån.)			
Inköp af fastigheter:			
Gården N:o 9 a Norra kvarteret		14,600: —	
Andel i tomterna N:ris 50 och 51 Norra kvarteret		11,000: —	
Tvenne tomter i kvarteret Henrik		4,403: 38	
Lägenheten Rosenberg		7,000: —	
Tomten N:o 75 Södra kvarteret		3,500: —	
» » 2 Kungsängen		4,100: —	
För andra ändamål:			
Anslag till triangelmätningar		826: 05	
» » koloniträdgårdar		70: 95	
» » varmbadhuskommittén		13,494: 92	
Kommitterade för folkskolebyggnaden		3,643: 39	
Kungl. Västmanlands regementes mötesplats		13,664: 39	
Djäknebergsskolans påbyggnad		20,500: —	
Hamnbyggnadskommittén		62,601: 97	
Donationsjordsmedel		10,936: 93	
Kommitterade för stadshusbyggnaden		21,104: 21	191,446: 19
		Transport	4,217,333: —

Skulder den 31 December 1908. **Kredit.**

Transport 5,159,167: 22

Transport 5,159,167: 22

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

		Transport	4,217,333: —
Kommitterade för stadshusbyggnaden:			
Värde å stadshustomten		128,000: —	
» å möbler från rådhuset		4,062: —	132,062: —
Jordfastigheter:			
Lägenheten Berget:			
Värde å tomterna N:ris 72—80 Västra kvarteret upptages här till		40,000: —	
Kungsängen:			
Expropriationsvärdet	54,495: —		
Afgår för såld mark t. o. m. 1897	21,750: 45	32,744: 55	
Bokförda värdet:			
Å stallhagen	4,866: 40		
Å Munkängen	7,714: 05	12,580: 45	
I gamla Stohagsjorden:			
(Betaldt af 1896 års lån.)			
Återstod efter försäljning		10,000: —	
Efter taxeringsvärden:			
Bokförda värden å jordbruksfastigheter, dels efter uppskattningsvärden, dels inköpspris, efter afskrifning		106,030: 56	201,355: 56
Västerås Vatten- och Gasverks-konto:			
Stadens förut tillhörande 487 aktier à kr. 140: —		68,180: —	
Förskottsmedel		187,581: 36	255,761: 36
Förråder:			
2 famnar barrved		20: —	
31 tjog stör	31: —		
96 stigar pinnar	480: —		
6 st. stolpar till brandtelegrafen	12: —	523: —	
Inneliggande 400 hl. koks, rådhuset		476: —	
» nubbsten		8,800: —	
Byggnadsmaterialier: enl. arbetschefens uppgift		1,633: 56	11,452: 56
Inventarier:			
För Epidemiska sjukhuset		12,852: 35	
» Brand- och poliskåren		39,925: 35	
» Rådhuset		21,228: 10	
» Marknadsständen		160: —	
» Vågboden vid Stora torget		326: 88	
	Transport	74,492: 68	4,817,964: 48

Skulder den 31 December 1908. Kredit.

Transport 5,159,167: 22

Transport 5,159,167: 22

Debet. **Sammandrag öfver Tillgångar och**

	Transport	74,492: 68	4,817,964: 48
För Skogsredskap		161: 45	
» Trädplanteringen		1,660: 75	
» Arbetsredskap och verktyg m. m.		14,269: 50	
» Stallinventarier		116: 25	
» Hästars konto (3 st. hästar)		1,800: —	
» Tullhuset	1,199: 25		
» Hamnens	756: —		
» Järn- och metallvågen	200: —	2,155: 25	94,655: 88
Fordringar:			
För andelar i 1892 års obligationslån:			
Af Folkskolestyrelsen för Nya Folkskolebyggnaden: (Nominelt 100,000 kr.)			
Återstod efter 1908 års amortering	76,500: —		
Af Fattigvårdsstyrelsen för Karlslund: (Nominelt 20,000 kr.)			
Återstod efter 1908 års amortering	15,300: —	91,800: —	
För andelar i 1896 års obligationslån:			
Af Kyrkorådet för nya orgeln i Domkyrkan: (Nominelt 20,000 kr.)			
Återstod efter 1908 års amortering		15,800: —	
För andelar i 1902 års obligationslån:			
Af Folkskolestyrelsen för Nya folkskolebyggnaden å Herrgärdet: (Nominelt 215,000 kr.)			
Återstod efter 1908 års amortering	200,057: 50		
Af Fattigvårdsstyrelsen för nybyggnad vid Karlslund: (Nominelt 25,300 kr.)			
Återstod efter 1908 års amortering	23,541: 65	223,599: 15	
För andel i 1907 års obligationslån:			
Af Folkskolestyrelsen för Nya folskolebyggnaden å Herrgärdet: (Nominelt 44,500 kr.)			
Återstod efter 1908 års amortering		44,077: 25	375,276: 40
		Kronor	5,287,896: 76

Skulder den 31 December 1908. Kredit.

Transport 5,159,167: 22

Kapital-Konto:

Tillgångar utöfver skulderna 128,729: 54

Kronor 5,287,896: 76

Verkliga skulder den 31/12 1908:

Amorteringslån, återstod	4,480,000: —
Tillfälliga lån	409,030: 25
Ogulden köpeskilling	16,600: —
Kronor	4,905,630: 25

Fonder och donerade medel som stå under Drätselkammarens förvaltning.

Tillgångar den 31 December 1908.

		Kapital.	Ränta.
Sundinska donationsfonden för pauvres honteux m. m.:			
Västerås stad		45,000: —	
d:o	325: —		
Depositionsräkning	465: 61		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	1,214: 94		2,005: 55
Sundinska beklädnadsfonden:			
Västerås stad		5,000: —	
Curry Treffenbergs fond:			
Depositionsräkning		2,000: —	
Gustaf Wahlbecks gåfva:			
Västerås stad, mot obligationer	1,000: —		
Depositionsräkning	2,000: —	3,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			84: 52
Västerås Gilles donationsfond:			
Västerås stad, mot obligationer		1,000: —	
Magistratens Ämbets- och Tjänstemäns reservfond:			
Västerås stad, mot obligationer	26,000: —		
d:o mot gällande depositionsränta	10,000: —		
Depositionsräkning	2,396: 94	38,396: 94	
Engvallska donationsfonden:			
Västerås stad, mot obligationer	25,000: —		
d:o mot gällande depositionsränta	5,000: —	30,000: —	
Ränteskillnad	1,370: 74		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	781: 81		2,152: 55
	Transport	124,396: 94	4,242: 62

	Transport	124,396: 94	4,242: 62
Altinska fonden:			
Västerås stad, mot obligationer	3,000: —		
Depositionsräkning	1,000: —	4,000: —	
Sundinska donationsfonden för barnhemmet:			
Obligationer i S.—V.—B:s Nya järnvägsaktiebolag . . .		10,000: —	
Senare halfårets ränta från den $^{15}/_{7}$ 1908			200: —
Ol. Norelii testamentsfond:			
Västerås stad, mot obligationer	15,000: —		
d:o mot gällande depositionsränta	15,000: —	30,000: —	
Depositionsräkning	1,500: —		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	482: 92		1,982: 92
A. Engströms donationsfond:			
Västerås stad, mot obligationer	9,000: —		
Depositionsräkning	1,000: —	10,000: —	
Zimmermanska slöjdskolefonden:			
Västerås stad, mot obligationer	127,000: —		
d:o mot gällande depositionsränta	62,000: —		
Aktier i Aktieb. Mälareprov. Bank med 10 % förhöjning	52,250: —		
Fondens fastighet: gården N:o 1 Norra kv.	44,750: —		
Depositionsräkning	17,225: —	303,225: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			1,832: 57
Sundinska donationsfonden för välgörande och allmännyttiga ändamål:			
Västerås stad, mot obligationer	8,000: —		
d:o mot gällande depositionsränta	95,500: —		
Fordran mot inteckningar m. m.	11,500: —		
Fondens fastighet: gården N:o 146 Västra kv.	60,000: —	175,000: —	
Gården N:o 146 Västra kv. reservfond:			
Depositionsräkning		3,526: 11	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			183: 97
Sundinska nämndens konto:			
Västerås stad mot gällande depositionsränta		7,000: —	
Nämndens behållning till år 1909			3,580: 36
	Transport	667,148: 95	12,022: 44

	Transport	667,148: 05	12,022: 44
Sundinska donationsfonden för skarpskytteföreningen:			
Depositionsräkning		500: —	
Natalia Anderssons stipendiefond:			
Depositionsräkning		1,000: —	
Bilchierska testamentsfonden:			
Depositionsräkning		275: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			50: 83
Wahlbeckska välgörenhetsfonden:			
Västerås stad, mot obligationer	71,000: —		
d:o mot gällande depositionsränta	64,900: —		
Depositionsräkning	6,190: 85	142,090: 85	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			877: 55
Bergmanska donationsfonden för Arbetareföreningen:			
Västerås stad, mot obligationer	3,000: —		
Fordran mot inteckning	8,000: —	11,000: —	
Bergmanska donationsfonden för nattherberget:			
Depositionsräkning		3,000: —	
Torngrenska fonden:			
Västerås stad, mot obligationer	15,000: —		
d:o mot gällande depositionsränta	41,000: —		
Depositionsräkning	6,706: —		
Aktier:			
(Af Drätselkammaren åsatta värden):			
S.—V.—B:s Nya Järnvägs-a.-b.	9,625: —		
Allm. Sv Elektr. Aktieb. . .	10,000: —		
Aktieb. Stockholms Handelsbank	45,000: —		
Byggnadsaktieb. Vestmannia .	700: —		
V:ås Varmbadhus Aktieb. . .	150: —		
Aktieb. Mölnbacka—Trysil . .	600: —		
» Mälareprov. Bank . .	28,875: —	94,950: —	
Teater-Obligationer:			
Af år 1889, 100 st. . . .	2,000: —		
Af år 1893, 7 st.	70: —	2,070: —	159,726: —
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			1,091: 41
	Transport	984,739: 90	14,042: 23

	Transport	984,739: 90	14,042: 23
Fastigheten Ålderdomshemmet:			
Bokföringsvärdet	14,900: —		
Västerås stad, mot obligationer	9,000: —	23,900: —	
Wilh:a Erikssons donationsfond:			
Depositionsräkning	1,400: —		
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning	445: 28		1,845: 28
Fru Carolina Hygrells donationsfond:			
Västerås stad, mot gällande depositionsränta	13,000: —		
Depositionsräkning	333: 33	13,333: 33	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			678: 06
Mark Modins minne:			
Depositionsräkning		500: —	
Doktor P. O. Linds fond:			
Västerås stad, mot gällande depositionsränta		10,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			122: 15
Katarina Molls fond:			
Depositionsräkning		1,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			97: 67
Mobergska guldbröllopsfonden:			
Västerås stad, mot gällande depositionsränta	10,150: —		
Fordran mot inteckning	19,850: —	30,000: —	
Andel i fondernas gemensamma kassabehållning			1,256: 38
	Kronor	1,063,473: 23	18,041: 77

Västerås den 31 Mars 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

Bernh. Carlson.

Västerås, Vestmanl. Allehs tryckeri 1909.

BUDGETFÖRSLAG

för 1980

Förslag

till

Utgifts- och Inkomststat för Västerås stad år 1910.

UTGIFTER:

A. Stadens allmänna drätsel.

Ränta och amortering å obligationslån:
(Bilaga litt. A.)

För 1892 års lån	11,151: 47	
„ 1896 d:o	39,891: 57	
„ 1902 d:o	86,764: 43	
„ 1907 d:o	71.408: 33	209,215: 80

Ränteskillnad:

För i 1896 års lån ingående fonder	1,500: —

Ränta:

å Wallöfska donationen	1,100: —

Räntor å tillfälliga lån:

å upplånta medel från åtskilliga under Stadsfullmäktiges förvaltning stående fonder, tillhopa 383,550 kr.	17,726: —		
å skulden till domkapitlet	1,274: —	19,000: —	
å medel, som i öfrigt behöfva upplånas		20,000: —	39,000: —
		Transport	250,815: 80

		Transport	250,815: 80

Aflöningar m. m.:

a) För Magistraten och Rådhusrätten med underlydande tjänstemän och betjänte:

Borgmästaren: Lön	4,000: —		
Lönetillägg för år 1910	800: —	4,800: —	
1:ste litt. Rådmannen: Lön		2,000: —	
2:dre „ d:o Lön	2,000: —		
Lönetillägg för år 1910	1,000: —		
Ansl. till skrifbiträde	200: —	3,200: —	
Litt. Rådmannen: Lön	750: —		
Lönetillägg för år 1910	250: —	1,000: —	
För juridiskt biträde inom eller utom Magistraten till utförande af de göromål lönekommitterade anse böra öfverflyttas från Borgmästaren till 2:dre Rådmannen samt vid upprättande af röstlängder enligt nya valordningarne m. m.		800: —	
Semesterarvoden		600: —	
TryckningS- och annonskostnader samt skrifmaterialier	1,050: —		
En ny skrifmaskin	450: —	1,500: —	
Stadsfogden: Aflöning	2,000: —		
Två ålderstillägg	600: —		
Ersättning för tjänstelokal	300: —	2,900: —	
Kronouppbördskassören: Lön	2,000: —		
Ett ålderstillägg	300: —	2,300: —	
Skrifbiträde å kronouppbördskontoret		900: —	
Stadsfiskalen: Kontant aflöning	2,200: —		
Ett ålderstillägg	500: —	2,700: —	
Dessutom fri bostad utan värme och belysning till beräknadt värde af 600 kr.			
Stadsvaktmästaren: Aflöning	1,200: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,500: —	
Två exekutionsbetjänter:			
Aflöning för hvar och en 1,300: —			
Ett ålderstillägg 150: —	1,450: —	2,900: —	
Extra biträde vid exekutionsgöromålens utförande		1,200: —	
Anslag till exekutionsbetjänterna för hållande af velociped		75: —	
	Transport	28,375: —	250,815: 80

	Transport	28,375: —	250,815: 80
Olycksfallsförsäkringsersättning för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna		60: —	
Läkararvode för d:o, 4 personer à 4 kr.		16: —	28,451: —

b) För poliskåren:

Poliskommissarien: Kontant aflönning		2,400: —	
Dessutom för bostad utan värme och belysning till beräknadt värde af 600 kr.			
Öfverkonstapeln:			
Aflöning	1,800: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Beklädnadsersättning	150: —	2,250: —	
1:ste detektivkonstapeln:			
Aflöning	1,600: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Beklädnadsersättning	150: —	2,050: —	
2:dre detektivkonstapeln:			
Aflöning	1,500: —		
Beklädnadsersättning	150: —	1,650: —	
Tre inspektionskonstaplar:			
Aflöning för hvar och en	1,500: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,800: —	5,400: —
Sex ord. konstaplar:			
Aflöning för hvar och en	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,600: —	9,600: —
Fem ord. konstaplar:			
Aflöning för hvar och en	1,300: —		
Ett ålderstillägg	150: —	1,450: —	7,250: —
Nio ord. konstaplar:			
Aflöning för hvar och en		1,300: —	11,700: —
En extra konstapel, vikarie för Kindblom			1,200: —
Tre extra konstaplar med bostad uti logementen à 1,000 kr.			3,000: —
Beklädnad in natura för 3 inspektions-, 20 ord. och 4 extra konstaplar = 27 man à 120 kr.			3,240: —
Understöd åt konstapeln Kindblom, som i följd af sjukdom är urståndsatt att tjänstgöra			500: —
Olycksfallsförsäkring åt polismännen			500: —
Läkararvode och medicin åt poliskårens medlemmar med familjer			200: —
Telegram, telefonafgifter och telefonsamtal			400: —
Trycksaker och skrifmateriel			350: —
Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier m. m.			1,510: —
	Transport	53,200: —	279,266: 80

	Transport	53,200: —	279,266: 80
Bränsle och lyse		1,200: —	
Ersättning åt brandkåren för eldning af ugnarne		50: —	
„ „ „ „ snökörning fr. gården		50: —	
Skurning och städning		360: —	
Renhållning af gata och klosetter		50: —	
Brandstodsafgift		50: —	
Vattenafgift		55: —	
Krono- och kommunalutskylder		70: —	
Reparation af arresterna		235: —	
Häri inbegripet anskaffning af sängkläder till arresterna enligt erinran af justitieombudsmannen.			
Oförutsedda utgifter		530: —	
Extra polisbevakning vid särskilda tillfällen och då en del af polispersonalen är enligt kontrakt beordrad att tjänstgöra å annan ort beräknas till samma belopp, som ersättning från statsverket för en sådan tjänstgöring eller		3,150: —	59,000: —

c) Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner.

Byggnadschefen: Aflöning	8,000: —		
Afgår för hamnens andel	1,000: —	7,000: —	
Stadens ombudsman: Aflöning		4,500: —	
Stadskamreraren: Aflöning	3,500: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	4,500: —	
Räkenskapsföraren och kontrollanten:			
Aflöning	1,800: —		
Ett ålderstillägg	300: —	2,100: —	
Skrifbiträde		1,500: —	
Stadsinspektoren: Aflöning	2,500: —		
Två ålderstillägg	1,000: —	3,500: —	
Arbetsförmannen: Aflöning	1,300: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,600: —	
Rådhusvaktmästaren: Aflöning		1,200: —	
Olycksfallsförsäkringsersättning för rådhusvaktmäst.		15: —	
Läkararvode för d:o		4: —	
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper		500: —	
(Utom vatten- och gasverket samt fattigvården).			
För skrifmaterialier, bokbinderiarbeten m. m.		350: —	
Tryck och annonskostnader		3,000: —	29,769: —

Pensioner:

Förre Stadsingeniören Fr. Gevalt		3,000: —	
„ Stadsfiskalen Aug. Vesterling		1,500: —	
„ Poliskonstapeln J F. Asplund		600: —	
	Transport	5,100: —	368,035: 80

	Transport	5,100: —	368,035: 80
Förre Poliskonstapeln E. A. Vestén		400: —	
,, Tornväktaren J. E. Norén		150: —	
,, ,, C. E. Eriksson		75: —	
,, Barnmorskan Carolina Närström		400: —	
,, Patrullkarlen P. E. Löfblad		100: —	
,, ,, C. A. Björklund		100: —	
,, Sysslomannen J. E. Pettersson		800: —	
,, Räkenskapsföraren vid gasverket, fröken Anna Gedda		1,000: —	
,, Städerskan vid rådhuset, Lovisa Malmström, pension	300: —		
hyresersättning	150: —	450: —	
,, Arbetaren L. E. Andersson		360: —	
Anslag till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond enligt Kungl. brefven den 11/11 1850 och den 24/2 1868		360: —	9,295: —

Brandväsendet:
(Bilaga litt. B.)

Årskostnader enligt Brandstyrelsens förslag	29,670: —

Byggnadsnämnden:
(Bilaga litt. C.)

Årskostnader enligt Nämndens förslag	5,000: —

Sundhetsvården:
(Bilaga litt. D.)

a)	Allmänna hälsovården	12,180: —	
b)	Epidemiska sjukhuset	14,950: —	
c)	Köttbesiktningsbyrån	10,090: —	37,220: —

Fosterbarnsnämnden:
(Bilaga litt. E.)

Annonsering, tryck och blanketter	100: —	
Skjutsar vid besiktningar och öfriga diverse utgifter	50: —	150: —

Gatuläggningar:

Kostnader för mindre gatuarbeten samt afgäld för nubbstensbrott	11,000: —	
Kostnader för makadamslagning	4,000: —	15,000: —

Vägunderhåll:

Grusning och makadamisering af vägar och underhåll af broar	11,000: —

Afloppsledningarne:
(Bilaga litt. R.)

Årskostnader	5,000: —
Transport	480,370: 80

		Transport	480,370: 80

Gatubelysningen:
(Bilaga litt. R.)

Gasbelysning: med 282 uppåt brinnande lågor 595,000 lystimmar à 3,6 öre	21,420: —		
med 44 nedåt brinnande lågor 55,100 lystimmar à 3 öre	1,653: —	23,073: —	
Belysning med 5 st. luxlampor		580: —	
Elektrisk belysning: med 1 lampa i Stadsparken	30: —		
» 9 lampor å Norrmalm	270: —	300: —	
		23,953: —	
Afgår för belysning å hamnen förslagsvis		800: —	23,153: —

Renhållningsverket:

Aflöningar:

Föreståndaren: Lön	1,800: —		
Två ålderstillägg	600: —		
Ersättning för kontorslokal och kontorsbiträde	600: —	3,000: —	
Förman och fodermarsken:			
Aflöning för hvar och en	1,100: —		
Två ålderstillägg	200: —	2,600: —	
(Fri bostad 150 kr.)			
G. Malmen, K. Karlsson o. Arvid Andersson:			
Aflöning för hvar och en	900: —		
Två ålderstillägg	200: —	3,300: —	
(Fri bostad 150 kr.)			
Karl Suneson: Lön	900: —		
Ett ålderstillägg	100: —	1,000: —	
(Fri bostad 150 kr.)			
Emanuel Andersson: Lön	900: —		
Två ålderstillägg	200: —		
Hyresersättning	150: —	1,250: —	
S. Lundin, Oskar Eriksson, Karl Forslund och Gust. Västlin:			
Aflöning för hvar och en	900: —		
Hyresersättning	150: —	4,200: —	15,350: —
Extra arbetare			1,500: —
En sopare			900: —
Extra körslor			200: —
Inköp af torfmull			4,200: —
Inköp af utsäde			320: —
		Transport	22,470: — 503,523: 80

	Transport	22,470: —	503,523: 80
Stallet:			
Till utfodring, 9,450 kg. hafre	1,050: —		
Hästskoning	200: —		
Underhåll af seldon, filtar och täcken m. m.	300: —		
Försäkring och brandpremier	150: —		
Arvode åt veterinären	25: —		
Utbyte af en häst	500: —	2,225: —	
Diverse utgifter:			
Olycksfallsförsäkring	60: —		
Trycksaker och räkenskapsböcker	30: —		
Vattenafgift	50: —		
Sotning	22: —		
Upphämtning af sopor	325: —		
Brandstodsafgifter	60: —		
Komplettering och underhåll af latrinkärl	250: —		
Reparation och underhåll af fordon	700: —		
Beklädnadskostnader	450: —		
Telefonafgift	100: —		
Läkararvode	50: —		
Medicin för menniskor och djur	100: —		
Oförutsedda utgifter	625: —	2,822: —	
Arrenden och afgälder:			
För del af Kungsängen	200: —		
„ mark inköpt från Myggbo	100: —		
„ stadens utgjord vid Nordanby	300: —		
Drifkraft för blandningsmaskin	800: —	1,400: —	28,917: —

Parker och planteringar:
(Bilaga litt. F.)

Årskostnader:

Enligt Trädplanteringssällskapets förslag			12,300: 76

Hästholmarne:

Utskylder samt reparation och sandning af gångar			600: —

Skogarne:

Aflöning till skogvaktaren		1,000: —	
Tillsyn af stadens skogar		100: —	
Diverse utgifter		1,000: —	2,100: —

Rådhuset:

Kostnad för uppvärmning		1,400: —	
Belysning		800: —	
	Transport	2,200: —	547,441: 56

Transport		2,200: —	547,441: 56
Brandstodsafgifter		131: —	
Skötsel af uren		40: —	
Diverse utgifter		300: —	2,671: —

Stadshotellet:
(Bilaga litt. G.)

Årskostnader, oberäknadt ränta och amortering			14,894: 20

Kallbadhuset:

Aflöning åt simlärare och simlärarinna för undervisning i torrsimning åt skolbarn		300: —	
Diverse utgifter såsom aflöningar och reparationer		1,000: —	1,300: —

Varmbadhuset:
(Bilaga litt. H.)

Omkostnader för tiden Sept.—Dec. 1910			5,350: —

Stallet:

Utfodring, hästskoning och hästförsäkring af 2 hästar		1,200: —	
Diverse utgifter för stallet		200: —	
Aflöning till två körkarlar à 900 kr.		1,800: —	3,200: —

Renhållning:

Bortrensning af ogräs och renhållning (vinterunderhåll och spolning) å gator och allmänna platser		3,500: —	
S. k. kapitelhjonen för sopning å allmänna platser, 13 kvinnor à 130 kr.	1,690: —		
För sopning å söndagarna under Maj—September, 24 dagar à 7 kr.	168: —	1,858: —	5,358: —

Arrenden och afgälder:

Afgäld för s. k. gästgifvarejorden i gamla och nya Stohagsjorden efter medelmarkegångspris cirka		11: —	
Arrende för s. k. Falkenbergska tomten vid kvarntullen		75: —	
Afgäld efter medelmarkegångspris för till staden upplåten mark:			
Af länslasarettets område	18: —		
„ länsfängelsets „	10: —	28: —	
Afgäld för mark afsöndrad från länsfängelsets jordområde, enligt Kungl. brefvet den 21/11 1873		100: —	
Afgäld för Vasaparken, lösen för 53,4 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris		440: —	
Transport		654: —	580,214: 76

	Transport	654: —	580,214: 76
Ersättning enligt Kungl. brefvet den 21 Sept. 1900 för upplåtande till staden af:			
1:o) Stadskomministerns förut anslagna löningsjordar i Kopparbergsvreten, Ängsgärdet och Herrgärdet, lösen för 20,91 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris . .	155: —		
2:o) Domkyrkosysslomannens förut anslagna lönejord å Trådarön: lösen för 97,2 liter spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris . .	7: 50	162: 50	
7:de årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden		124: —	
4:de årets afgäld till S:t Ilians kommun för Klockartorps och Talltorps öfverflyttande till staden		160: 48	
Ett års arrende för Bergstrandska jorden i Herrgärdet och Gåsmyrevreten		250: —	
Afgäld för två fattigvården förut tillhörande planteringsland		50: —	1,400: 98
Årliga utgifter:			
Fångars vård och förplägning å länsfängelset		200: —	
Krono- och kommunalutskylder:			
för de af staden expropierade delarne af Kungsängen	200: —		
„ Östra utmarken	320: —		
„ Viksängs villaområde	51: —		
„ diverse jordägor och annan fastighet	572: —	1,143: —	
Brandstodsafgifter för lösören		207: —	
D:o för högre allm. läroverket med annex och gymnastikhus		252: 04	
Telefonafgifter för ledningar till:			
Magistraten	220: —		
Stadsfullmäktiges ordförande	50: —		
Stadens ombudsmans bostad	50: —		
Drätselkammarens ordförande . . .	50: —		
Drätselkammaren	150: —		
Stadsfogdens bostad	50: —		
Kronouppbördkontoret	50: —		
Stadsinspektorns bostad	50: —		
Byggnadskontoret	50: —		
Byggnadschefens bostad	50: —	770: —	
Stadens andel i lön till skarprättaren $^{12}/_{32}$-delar af 200 kr.		75: —	
Paviljongen i Stadsparken:			
Brandstodsafgift, utskylder och underhåll		450: —	
Klapphuset:			
Tillsyn däraf	125: —		
Diverse utgifter	100: —	225: —	
	Transport	3,322: 04	581,615: 74

Transport	3,322: 04	581,615: 74
Premie för olycksfallsförsäkring af stadens arbetare . . .	500: —	
Arvode till ombud vid mantalsskrifningen	120: —	
Kostnader för brandsyn	350: —	
Årsafgift till Svenska stadsförbundet à 2 kr. för hvarje 100-tal invånare	340: —	4,632: 04

Anslag för undervisningsändamål:

Till centralslöjdskolan och tekniska skolan	3,000: —	
» Arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet	800: —	
» d:o bibliotek	1,500: —	
Hyresbidrag till rektor vid högre allm. läroverket i Västerås	1,200: —	
För ordnande af den s. k. botaniska trädgården samt uppförande af staket omkring densamma	2,000: —	
För skötsel och vård af sockenbiblioteket	75: —	8,575: —

Diverse särskilda ändamål:

Sista årets uttaxering för två nya urinkurar och flyttning af två gamla, inköp af möbler i gamla stadshuset samt handtverks- och industriutställlningen år 1908, återstoden	3,675: 85	
Anslag för uppehållande af arbetsförmedlingsanstaltens verksamhet . . . . . 2,000: —		
Anslag för en gång till anskaffande af möbler och inventarier för anstaltens behof . . . . . 1,500: —	3,500: —	
Anslag till stadsplanekommitterade	3,000: —	
Omkostnader för rågångsstakning omkring stadens utmarker	600: —	
Inledning af gas och omläggning af elektriska ledningarne i polis- och brandstationen	1,600: —	
Reparation af köket i Sundinska huset	1,000: —	13,375: 85

Afkortningar:

För debiterade men ej ingående utskylder	20,000: —

Förslagsanslaget:

För diverse utgifter och oförutsedda behof	19,956: 66

B. Fattigvården:

Enligt bilagor litt. I och K.	70,743: 50

C. Kyrkliga ändamål:

Enligt kyrkostämmans beslut den 26 Oktober 1909	22,668: 74
Transport	741,567: 53

Transport 741,567: 53

D. Folkskolorna:

Enligt kyrkostämmans beslut den 26 Oktober 1909 . . . . . 131,406: 11

Kronor 872,973: 64

INKOMSTER:

Stadens allmänna drätsel:

Behållning från föregående år		56,000: —
Tomtören:		
För åtskilliga tomter på stadens grund och för delar af Humlegården, som upplåtits till N:ris 113, 114 och 115 Södra kvarteret och till varmbadhuset	200: —	
För magasiner vid sjön	360: 32	560: 32
Arrende för diverse jordlägenheter:		
Östra utmarken:		
Lägenheten Lilla Stenby (Carl Aug. Johansson)	360: —	
„ Gustafsslätt (Frans Theodor Larsson) . . .	281: —	
„ Andersbo (A. G. Andersson)	350: —	
„ Gården Utmarken (Gust. Andersson m. fl.) .	988: —	
„ Enbacken, den till biskopen ej upplåtna delen (Ernst Nyberg)	160: —	
„ Grönbo (Myggbo sågbolag)	225: —	
Egendomen Nordanby (L. R. Larsson)	1,600: —	
Sundinska utmarken och jord närmast lägenheten Eriksdal (A. V. Andersson)	260: —	
Utmarksjord invid Nordanby (Ernst Nyberg)	500: —	
„ cirka 1 ½ tunnland vid Malmaberg (J. A. Andersson)	25: —	
Jakträtten å Utmarken (J. V. Ödman och Clas Sundin)	30: —	4,779: —
Västra utmarken:		
1 byggnadsplats å s. k. Käringberget (Er. Andersson) .	35: —	
1 „ „ „ (Doktor Holm) . .	50: —	
1 „ „ „ (G V. Johansson)	50: —	
1 „ „ „ (Åhfeldts sterbhus)	25: —	
1 „ „ „ (Rich. Blohm) . .	30: —	
1 „ „ „ (Jenny Blohm) . .	25: —	
1 mindre område intill lägenheten Carlsfrid (C. J. Carlsson)	3: —	
1 „ af Käringberget (G. Sandberg)	25: —	
En del af s. k. Käringbrinken (C. J. Andersson)	8: —	
1 byggnadsplats å s. k. Ragvalls backe (J. A. Thelén) .	10: —	
Transport	261: —	61,339: 32

	Transport	261: —	61,339: 32
1 byggnadsplats å s. k. Ragvalls backe (A. R. Andersson)		10: —	
1 „ „ „ (Erik Eriksson)		5: —	
1 „ „ „ (W. Hellström		15: —	
Ett till Masungsaktiebolaget på 50 år för rätt till framdragande af järnvägsspår upplåtet område (11:te året)		25: —	
Mark upplåten till Trångfors kraftaktiebolag		35: —	
Ett område intill Manneborg (Frans Johansson)		5: —	
Ett „ Ljungstorp (C. A. Törnblom)		3: —	
Ett „ å s. k. Pistolsvreten (J. A. Jansson)		20: —	
S. k. Gästgifvarejorden å gamla Stohagsjorden:			
ägofig. N:o 544 och del af N:o 545 (G. M. Westman)		40: —	
„ „ 556 (C. F. Vetter)		30: —	
„ „ 512 (Gust. Malmqvist)		60: —	
I nya Stohagsjorden:			
ägofig. N:ris 571, 572 och 573 (C. A. Törnblom)		25: —	
Ett mindre område vid Vallhalla (Th. Sundeman)		10: —	544: —
Viksäng:			
Sju villatomter utarrenderade på 50 år (17:de året)			210: —
Diverse arrenden:			
Östra holmen (Arvid Andersson)		150: —	
F. d. stadskassörsjorden:			
i Iggelbygärdet (Kristiansborgs gård)		35: —	
i Rigärdet (Nordiska metallbolaget)		18: —	
å Trådarön (J. A. Hellman)		30: —	
Stadskomministerns f. d. lönejord:			
i Kopparbergsvreten (Allm. Sv. Elektr. Aktiebol.)		50: —	
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord på Trådarön (Algot Danielsson)		7: —	
Två mindre områden utom Gåsmyretullen		30: —	
Mark af Persbo hagen upplåten till Trångfors kraftaktiebolag		6: 90	
En backbrink utom Kvarntullen (J. E. Jansson)		5: —	
Mark af Vattenborgen (L G. Andersson)		10: —	
Från Renhållningsverket:			
för mark af Kungsängen	200: —		
„ från Myggbo inköpt mark	100: —	300: —	641: 90
Arrende för fiskvatten:			
Fiskvatten i Västra Västeråsfjärden från Johannisberg till Gustafsvik samt vid Kattskär och Amundgrund		50: —	
Fiskvatten fr. o. m. Gustafsvik till Stallhagen		25: —	
	Transport	75: —	62,735: 22

	Transport	75: —	62,735: 22
Fiskvatten från Stallhagen till Lillån		100: —	
„ „ Lillån till Viksäng		45: —	
„ vid Viksäng		15: —	
„ „ Hästholmarne jämte fiskarstugan med jord å Elba		150: —	385: —

Hyresmedel:

Paviljongen i Stadsparken		300: —	
Elbaholmen: restaurationsbyggnaden	500: —		
„ en villa med tomt	100: —	600: —	
Platshyra för en källare vid Loviseberg		10: —	
„ „ två magasin å södra Skallberget		20: —	
„ „ en paviljong å Kreaturstorget		25: —	
„ „ ett magasin å tomten N:o 38 Västermalm		25: —	
„ „ isupplag å tomten N:o 6 Norra kvarteret		25: —	
Upplagsplats å Kungsängen (Gust. Laurell)		60: —	
„ „ (Joh. Blommé)		25: —	
„ „ (Eriksson & Johanssons mjölkaffär)		25: —	
„ „ (J. H. Ullström)		5: —	
„ å Munkängen (G. Th. Sandberg)		50: —	
„ „ (C. J. Jansson)		20: —	
Hyra för tomten N:o 8 å Kungsängen		25: —	
„ „ „ „ 6 i kvarteret Henrik		50: —	
Remontstallarne:			
Nettobehållning genom uthyrning af stallarne, cirka		400: —	
Stadens andel i plats- och hyresmedel från Strömsholms våg		500: —	
Plats för vattenkiosken i Vasaparken (Otto Oest)		10: —	
„ „ „ vid Pilgatan (Otto Oest)		10: —	
„ „ fotografiatelier vid Viksäng (Ernst Blom)		5: —	
Hyra för Rosenberg (C. Andersson)		100: —	
Hyra för magasin å tomten N:o 75 Södra kvarteret (A. Sundström)		175: —	
Upplagsplatser å s. k. Sjöhatten:			
14 platser à 25 kr.	350: —		
2 platser à 50 kr.	100: —		
1 plats	30: —	480: —	
Afgäld för upplåten mark:			
Till tomten N:o 4 Södra kvarteret	10: —		
„ „ „ 133 Västra kvarteret	10: —		
„ „ „ 104 Södra kvarteret	4: —		
„ „ „ 113 o. 114 Västra kvarteret	10: —	34: —	
Hyran för Köttbesiktningsbyrån		2,000: —	4,979: —
		Transport	68,099: 22

		Transport	68,099: 22

Brandverket:
(Bilaga litt. B.)

Diverse inkomster från verkstäderna m. m.			2,500: —

Byggnadsnämnden:
(Bilaga litt. C.)

Afgifter för af byggnadschef och stadsarkitekt i tjänsten åt enskilda utförda förrättningar			2,400: —

Hyror af stadens gårdar m. m.
(Bilaga litt. L. och M.)

Behållning för år 1910 af hyror och arrenden för de i och för stadsplanens genomförande inköpta gårdar och mark			19,500: —

Stadshotellet:
(Bilaga litt. G.)

Hyror m. m.			42,250: —

Sundhetsvården:
(Bilaga litt. D.)

a) Epidemiska sjukhuset:			
Beräknade inkomster från Landstinget:			
Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader, förslagsvis	5,500: —	8,275: —	
Afgifter af betalande patienter		225: —	8,500: —
b) Köttbesiktningsbyrån			10,090: —
			18,590: —

Skogarna:

Försäljning af diverse skogsprodukter			1,400: —
Skogsvårdsstyrelsens bidrag till skogvaktarens aflöning			100: —
			1,500: —

Gräs- och sjöslog:

Å diverse ställen			100: —

Hamnen:
(Bilaga litt. N., O. och P.)

Ränta och amortering: För äldre hamnbyggnaden		6,095: 25	
För nu pågående hamnbyggnad:			
Ett års ränta å 220,350 kr. à 5 %	11,017: 50		
Amortering för året	5,650: —	16,667: 50	
	Transport	22,762: 75	154,939: 22

	Transport	22,762: 75	154,939: 22
För tullhusbyggnaden, 21:sta året		1,750: —	
		24,512: 75	
Afgår ett års ränta å ingående balans den 1 Jan. 1910		1,150: —	23,362: 75

Vatten-, Gas- och Elektricitetsverken:
(Bilaga litt. R. och S.)

Vinstmedel: Gasverket	21,619: 33		
Elektricitetsverket	18,005: 22	39,624: 55	
Afgår: Beräknad brist för vattenverket	7,484: 97		
Kostnader för vakthållning under storstrejken	3,663: 31		
Nyanläggningar och nyanskaffningar	5,650: —	16.798: 28	22,826: 27

Renhållningsverket:

Försäljning af komposter, stallströ och sopor	2,000: —	
„ „ torfmullspudrett	9,400: —	
„ „ torfmull	1,000: —	
Å auktion försåld slog	300: —	
Hämtning af latrinkärl	600: —	
„ „ „ från regementet	250: —	
För krossning af hafre	100: —	13,650: —

Varmbadhuset:
(Bilaga litt. H.)

Badafgifter för tiden September—December 1910	5,350: —

Kallbadhuset:

Badafgifter	700: —

Bränvinsmedel:

$^{44}/_{100}$-delar af utminuterings- och utskänkningsafgifter för försäljningsåret 1910:			
Västerås Spritbolag	792: —		
Ångfartyget Västerås	57: 75		
Sällskapet i Västerås	99: —	948: 75	
$^{46}/_{100}$-delar af vinst å utminuteringen och utskänkningen under år 1909		77,000: —	77,948: 75

Diverse inkomster:

Källarfrihetsmedel		349: 05	
Bötesmedel		350: —	
	Transport	699: 05	298,776: 99

Transport		699: 05	298,776: 99
Hundskattemedel, cirka 175 st. hundar à 15 kr.		2,625: —	
Auktionsprovision		100: —	
Behållning af influtna registreringsafgifter af handelsfirmor		10: —	
Ränta af Elementarläroverket för flickor å 8,000 kr., lån af stadskassan à 4 %		320: —	
Ränta från skolkassan å af Drätselkammaren förskotterade kostnader 25,000 kr. för inredning af Djäknebergsskolans vind à 5 %		1,250: —	
Ränta å af Drätselkammaren förskotterade medel, 4,000 kr., för tillbyggnad af sjukhuset vid fattiggården Karlslund à 5 %		200: —	
Ett års amortering för varmapparaten i domkyrkan		400: —	
Ett års amortering för reparation af lärarebostaden vid Herrgärdsskolan		796: —	
Stadens andel $^{6}/_{10}$-delar af influtna bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter		500: —	
Platshyror för karuseller m. m.		900: —	
För extra polisbevakning å landsbygden till samma belopp, som beräknats därför i utgifterna för året		3,150: —	10,950: 05
(Följande förmåner, som Högre elementarläroverket för flickor i Västerås af staden åtnjuter) nämligen:			
Stadens utgifter för skolhusbyggnaden	115,000: —		
Den staden tillhöriga skolhustomten i värde	15,400: —		
Stadens tomt, hvaråå gymnastikhuset är uppfördt i värde	5,000: —		
Flickskolans skuld till staden	30,000: —		
hvaråå ränta efterskänkts för åren 1909—1911.			
Kronor	165,400: —		
uppskattas efter en beräkningsgrund à 5½ % ränta eller 9,097 kr.			
Att genom uttaxering fyllas			563,246: 60
		Kronor	872,973: 64

Västerås den 20 November 1909.

På Drätselkammarens vägnar:

Georg Enhörning.

(Bilaga litt. A.)

Uträkning å ränta och amortering för år 1910 för Västerås stads obligationslån:

1892 års lån nominelt 400,000 kr.:

Skandinaviska Kredit-Aktiebolaget:

Kapitalskuld den 1 Januari 1910:			
för diverse ändamål	168,175: —		
,, elektricitetsverket	40,425: —		
,, folkskolebyggnaden vid djäkneberget .	74,500: —		
,, fattiggården Karlslund	14,900: —		
Kronor	298,000: —		
Ränta för 1:sta halfåret å 298,000 kr. à 4 %	5,960: —		
,, ,, 2:dra ,, å 290,000 ,,	5,800: —		
Amortering, 18:de året, enligt plan . . .	8,000: —	19,760: —	
Afgår ränta och amortering:			
för elektricitetsverket	2,680: 53		
,, fattiggården Karlslund	988: —		
,, folkskolebyggnaden vid djäkneberget .	4,940: —	8,608: 53	11,151: 47

1896 års lån nominelt 1,000,000 kr.:

Däraf har försålts obligationer till Aktiebolaget Stockholms Handelsbank hvarjämte åtskilliga under stadens förvaltning stående fonder öfvertagit en del obligationer såsom säkerhet för lån till stadskassan, tillsammans 895,000 kr.

Kapitalskuld den 1 Januari 1910:			
för diverse ändamål	548,680: —		
,, vattenverket	96,000: —		
,, nya orgeln i domkyrkan	15,320: —		
Kronor	660,000: —		
Ränta för 1:sta halfåret å 660,000 kr. à 3,6 %	11,880: —		
,, ,, 2:dra ,, 636,000 ,,	11,448: —		
Amortering, 14:de året, enligt plan . . .	24,000: —	47,328: —	
Afgår ränta och amortering:			
för vattenverket	6,413: 55		
,, nya orgeln i domkyrkan	1,022: 88	7,436: 43	39,891: 57
		Transport	51,043: 04

		Transport	51,043: 04

1902 års lån nominelt 2,000,000 kr.:

Däraf har försålts obligationer till Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Domkapitlet i Västerås hvarjämte åtskilliga under stadens förvaltning stående fonder öfvertagit en del obligationer såsom säkerhet för lån till stadskassan.

Kapitalskuld den 1 Januari 1910:

för diverse ändamål	1,569,908: 90		
,, vatten- och elektricitetsverken . . .	43,736: —		
,, folkskolebyggnaden å Herrgärdet . .	197,155: —		
,, nybyggnad vid fattiggården Karlslund	23,200: 10		
Kronor	1,834,000: —		
Ett års ränta 1,834,000 kr. à 4 % . .	73,360: —		
Amortering, 8:de året enligt plan . . .	28,000: —	101,360: —	
Afgår ränta och amortering:			
för vatten-, gas- och elektricitetsverken .	2,417: 17		
,, folkskolebyggnaden å Herrgärdet . .	10,896: 20		
,, nybyggnad vid fattiggården Karlslund	1,282: 20	14,595: 57	86,764: 43

1907 års lån nominelt 2,000,000 kr.:

Aktiebolaget Mälareprovinsernas bank.

Kapitalskuld den 1 Januari 1910:

för diverse ändamål	1,282,427: —		
,, vatten-, gas- och elektricitetsverken .	635.073: —		
,, folkskolebyggnaden å Herrgärdet . .	43,500: —		
Kronor	1,961,000: —		
Ett års ränta å 1,961,000 kr. à 4 ½ % .	88,245: —		
Amortering, 3:dje året enligt plan . . .	21,000: —	109,245: —	
Afgår ränta och amortering:			
för vatten-, gas- och elektricitetsverken .	35,379: 17		
,, folkskolebyggnaden å Herrgärdet . .	2,457: 50	37,836: 67	71,408: 33
		Kronor	209,215: 80

(Bilaga litt. B.)

Utdrag ur protokollet öfver Brandstyrelsens sammanträde den 5 Oktober 1909.

Närvarande: Herrar Tersmeden, Oest, Karlsson, Danielsson och Brandchefen.

§ 5.

Förelåg till behandling uppgörandet af brandverkets stat för år 1910.

Sedan det visat sig att de olägenheter som framhöllos i förra årets budgetförslag vis à vis de extra brandsoldaterna, ytterligare skärpts under det gångna året, beslöt Brandstyrelsen hos Stadsfullmäktige framlägga förslag om borttagandet helt och hållet af de 6 extra brandsoldaterna och i deras ställe öka den fasta brandkåren med 2 brandsoldater, hvars antal härigenom blefve 14. Brandverkets utgiftsstat skulle genom denna anordning ökas med 720 kronor — hvilket Brandstyrelsen anser är relativt billigt för den ökade effektivitet som vinnes

Då det vid eldsvådetillfällen, liksom vid andra utryckningar af större eller mindre del af brandkåren af erfarenhet ådagalagts behofvet af velocipeder, hvaraf bruket framstod synnerligen märkbart vid den stora eldsvådan å hyttans kolbod, ansåg Brandstyrelsen sig böra hos Stadsfullmäktige föreslå inköp af en velociped till 200 kronor för brandverkets räkning, som skulle uppföras i förslaget under nyanskaffning.

Uppgjordes följande

Förslag till Utgifts- och Inkomststat för brandverket år 1910.

Utgifter:

Aflöningar:

Brandchefen: Lön	2,000: —	
Två ålderstillägg à 300 kr.	600: —	
Beklädnad	200: —	2,800: —
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 600 kr.)		
Vice brandchefen		500: —
Brandmästaren: Lön	1,400: —	
Två ålderstillägg à 150 kr.	300: —	
Beklädnad	120: —	1,820: —
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 150 kr.)		
Stallkorpralen: Lön	1,100: —	
Två ålderstillägg à 100 kr.	200: —	1,300: —
	Transport	6,420: —

	Transport	6,420: —	
(Bostad i brandstation utom värme och belysning 150 kr.)			
Verkstadsförmannen: Lön	1,000: —		
ett ålderstillägg à 100 kr.	100: —	1,100: —	
(Bostad utan värme och belysning 150 kr.)			
En maskinist: Lön	1,000: —		
Två ålderstillägg à 100 kr.	200: —	1,200: —	
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 150 kr.)			
Elfva brandsoldater: Lön à 900 kr.		9,900: —	
Två ålderstillägg till tre brandsoldater à 100 kr.		600: —	
Ett „ „ fyra „ à 100 „		400: —	
(hvaraf de gifta erhålla fri bostad utan värme och belysning à 150 kr pr man och de ogifta fri bostad i brandstationens logement).			
Reservanslag för sjukdomsfall		200: —	
Skorstensfejaren: Lön		25: —	19,845: —
Beklädnad:			
Fjorton brandsoldater à 120 kr.			1,680: —
Kol, ved och lyse			800: —
Stallet:			
Utfodring och skoning af 3:ne hästar			1,500: —
Diverse utgifter:			
Olycksfallsförsäkring för brandchefen och vice brandchefen 25 kr. hvardera		50: —	
Kollektiv olycksfallsförsäkring för brandmästaren och 14 man		195: —	
Trycksaker och skrifmaterialier		300: —	
Tvätt, skurning och städning		200: —	
Underhåll af brandtelegrafen och ringledningar till brandkårens reserv		300: —	
Underhåll af brandredskapen		500: —	
„ „ inventarier i brandstation och verkstäderna		400: —	
Telefonafgifter och samtal		170: —	
Brandstodsafgifter för inventarier och fastigheten		100: —	
Läkararvode och medicin		150: —	
Krono- och kommunalutskylder, vattenafgift m. m.		200: —	
Hyresersättning för 4 gifta brandsoldater		600: —	
Oförutsedda utgifter		500: —	3.665: —
		Transport	27,490: —

		Transport	27,490: —
Brandkårens reserv:			
Ångsprutan: 1:ste sprutchefen: (Vice brandchefen)			
2:dre d:o Lön		20: —	
1:ste maskinisten (tillika extra brandsoldat): Lön		120: —	
2:dre d:o Lön		50: —	
30 man à 10 kr.		300: —	
Kol m. m.		100: —	
Tomthyra		50: —	
2:ne slangkärror: 2 förmän à 20 kr.		40: —	
20 man à 10 kr.		200: —	
öfningar med manskapet		350: —	1,230: —
Allmänna brandstyrkan:			
Hyra för spruthus		200: —	
Gratifikation vid sprutmönstringar		250: —	
Diverse utgifter vid eldsvådor		300: —	750: —
Nyanskaffning:			
En velcoiped			200: —
		Summa	29,670: —

Inkomster:

Beräknade inkomster från verkstäderna m. m.	2,500: —	
Att genom uttaxering fyllas	27,170: —	
Summa Kronor	29,670: —	29,670: —

Västerås den 20 oktober 1909.

Å Brandstyrelsens vägnar:

Petrus Tersmeden.

C. G. Sjöqvist.

(Bilaga litt. C.)

Utdrag af protokoll, hållet vid Byggnadsnämndens i Västerås sammanträde den 3 November 1909.

§ 110.

Uppgjordes följande förslag till stat för Byggnadsnämnden nästkommande år:

Utgifter:

Aflöning till stadsarkitekt	2,000: —
,, ,, biträde å stadsingeniörkontoret, förslagsvis	2,400: —
Förslagsanslag till anskaffning och underhåll af materialier m. m. . .	600:
Kronor	5,000: —

Inkomster:

Till stadskassan redovisade afgifter för af byggnadschef och stadsarkitekt i tjänsten åt enskilda utförda förrättningar m. m. . . .	2,400: —
Brist att fyllas	2,600:
Kronor	5,000: —

I fråga om förestående förslag skulle följande till protokollet antecknas:

Då i och med den nye byggnadschefens tillträde af sin befattning i midten af innevarande månad och stadsingeniören Gewalts samtidiga afgång från tjänsten det vore nödigt att sörja för upprätthållande af de göromål, som ålåge en stadsarkitekt, enär dessa göromål icke inginge i byggnadschefens åligganden, hade Byggnadsnämnden redan med stöd af Stadsfullmäktiges beslut den 29 April 1909 att godkänna den af särskilde kommitterade den 22 Mars 1909 uppgjorda promemoria för ordnande af stadens tekniska hjälpkrafter förordnat arkitekten E. Hahr att mot ett arvode af 2,000 kronor för år räknadt från och med den 1 innevarande November tillsvidare uppehålla stadsarkitekttjänsten, om hvars närmare ordnande Stadsfullmäktige torde komma att efter förslag af ofvannämnde kommitterade framdeles fatta beslut.

Enligt instruktionen för byggnadschefen skulle denne med hjälp af nödigt biträde, som af Byggnadsnämnden förordnades, fullgöra den del af sina tjänsteåligganden, som han komme att öfvertaga af nuvarande stadsingeniören; och hade Byggnadsnämnden därför bland utgifterna upptagit för detta ändamål ett förslagsvis beräknadt belopp af 2,400 kronor, hvilken summa å inkomstsidan motsvarades af den beräknade till stadskassan inflytande sportelinkomsten af byggnadschefens och stadsarkitektens tjänster. Dessa sportler uppginge visserligen icke för närvarande till så högt belopp, men då en revision af nu gällande arvodestaxa vore ifrågasatt och med säkerhet väntades komma till stånd inom den närmaste tiden samt genom en sådan revision af taxan sportelsumman otvifvelaktigt komme att betydligt ökas, hade Byggnadsnämnden ansett sig böra upptaga samma sportelinkomst på sätt ofvan skett till 2,400 kronor.

Slutligen ville Byggnadsnadsnämnden erinra därom att, då nuvarande stadsingeniören B. A. F. Gewalt komme att afgå från tjänsten före nästkommande års ingång, under den allmänna pensionsstaten borde uppföras pension för stadsingeniör Gewalt med af Stadsfullmäktige redan beviljadt belopp 3,000 kronor.

Som ofvan.

In fidem

Theofil Öberg.

(Bilaga litt. D.)

Utdrag af protokoll, hållet vid Hälsovårdsnämndens i Västerås sammanträde den 4 November 1909.

§ 116.

Upprättades följande förslag till stat för hälsovården nästkommande år:

Utgifter:

A. Allmänna Hälsovården:

Aflöningar:

1:ste stadsläkaren: Aflöning	3,000: —		
Ett ålderstillägg . . .	500: —		
Arvode åt vikarie under semester	250: —	3,750: —	
2:dre stadsläkaren: Aflöning	2,000: —		
Arvode åt vikarie under semester	250: —	2,250: —	
1:sta barnmorskan: Lön	600: —		
2:dra „ Lön	500: —		
Två ord. sjuksköterskor för staden à 500 .	1,000: —	2,100: —	
En hälsovårdspolis (Berglund): Aflöning . .	1,500: —		
Ett ålderstillägg	150: —	1,650: —	

Öfriga utgifter:

Animalvaccin för skyddskoppympning . . .	100: —		
Bidrag till stadsbarnmorskornas pension . .	30: —		
Telefonafgifter	250: —		
Desinfektionskostnader	200: —		
Tryck- och annonskostnader	150: —		
Diverse	200: —	930: —	
Anslag för vård af medellösa lungsjuka		1,500: —	12,180: —
		Transport	12,180: —

		Transport	12,180: —

B. Epidemiska sjukhuset:

Aflöningar:

Stadsläkare för landsbyggdens sjuka	500: —		
Tre ord. sjuksköterskor à 450: —	1,350: —		
Ett sjuksköterskebiträde	300: —		
Gårdsdrängen vid sjukhuset	400: —		
Fri kost för tre sjuksköterskor, ett sjuksköterskebiträde och en gårdsdräng à 200: —	1,000: —		
Extra sjuksköterskehjälp, förslagsvis	800: —	4,350: —	

Mathållning:

Aflöning åt köksföreståndarska	300: —		
Kosthåll	200: —		
Matvaror	5,000: —	5,500: —	

Öfriga utgifter:

Medicin, förslagsvis	700: —		
Ved, kol och lyse	2,500: —		
Brandstods-, vatten- och telefonafgifter	400: —		
Diverse utgifter	1,500: —	5,100: —	14,950: —

C. Köttbesiktningsbyrån:

Aflöningar:

Föreståndaren: Lön	2,500: —		
En hälsopolis (Holst): Aflöning 1,500: —			
Två ålderstillägg 300: —	1,800: —		
Biträde vid bokföringen	600: —		
Vaktmästare och biträde vid stämplingen	720: —		
Två biträden vid trikinundersökningen	720: —		
Extra biträden, förslagsvis	600: —	6,940: —	

Öfriga utgifter:

Värme, belysning och vatten	400: —		
Telefonafgift	50: —		
Tvätt	150: —		
Diverse oförutsedda utgifter	550: —		
Beräknad hyra	2,000: —	3,150: —	10,090: —
		Kronor	37,220: —

Inkomster:

A. Epidemiska sjukhuset:

Beräknade inkomster från landstinget:			
Fast årsafgift	2,775: —		
Underhållskostnader, förslagsvis	5,500: —	8,275: —	
Afgifter af betalande patienter		225: —	8,500: —

B. Köttbesiktningsbyrån:

Beräknade inkomster		10,090: —
Brist att fyllas		18,630: —
	Kronor	37.220: —

I fråga om en del poster i ofvanstående förslag till utgifts och inkomststat skulle följande i protokollet antecknas:

Då enligt särskilda instruktionen för stadsläkarne i Västerås jämväl andre stadsläkaren efter ett års tjänstgöring ägde åtnjuta en månads årlig semester, hvarunder arvode för vikarie skulle utgå af stadens medel, hade i staten upptagits det för sådant ändamål i instruktionen bestämda beloppet 250 kronor.

För hälsopolisen Per Berglund som den 1 Januari 1910 varit anställd tre år såsom hälsopolis, hade upptagits det första ålderstillägget, 150 kronor.

Utgiften för telefonafgifter hade höjts från 200 till 250 kronor, motsvarande årsafgiften för andre stadsläkarens telefon, som förut ej varit uppförd i staten.

Det för innevarande år lämnade anslaget 100 kronor till diverse utgifter för den allmänna hälsovården hade visat sig otillräckligt och hade i anledning häraf anslagsposten nu uppförts till ett förhöjdt belopp af 200 kronor.

I anledning af framställd begäran från en af de ordinarie sjuksköterskorna vid epidemiska sjukhuset om löneförhöjning hade nämnden funnit skäligt föreslå en höjning i lönen för en hvar af de tre ordinarie sjuksköterskorna å 50 kronor, hvarigenom ifrågavarande anslagspost blifvit ökad från 1,200 till 1,350 kronor.

Som det för i år utgående anslaget af 600 kronor till extra sjuksköterskehjälp befunnits vara otillräckligt hade anslagsposten måst begäras höjd till 800 kronor.

Likaledes hade anslaget 1,000 kronor till diverse utgifter för epidemiska sjukhuset i år visat sig mycket otillräckligt, hvarför en ökning i anslaget af 500 kronor blifvit föreslagen.

I köttbesiktningsbyråns utgiftsstat hade ingen annan förändring vidtagits än att nuvarande anslaget till tvätt, 100 kronor, höjts med 50 kronor, hvaremot anslaget till diverse oförutsedda utgifter minskats med samma belopp eller från 600 kronor till 550 kronor. Utgifterna stannade sålunda vid samma belopp, som beräknats för innevarande år.

Af Landstinget gäldade underhållskostnader för patienter å epidemiska sjukhuset från landsbygden hade på grund af den stora ökningen af sådana patienter under innevarande år, för hvilka underhållsafgiften komme att inflyta under år 1910, kunnat upptagas med ett från 4,000 till 5,500 kronor förhöjdt belopp.

Slutligen hade bland inkomsterna uppförts en förut ej beräknad post å 225 kronor, utgörande afgifter för betalande patienter vid epidemiska sjukhuset.

Som ofvan.

In fidem

Theofil Öberg.

(Bilaga litt. E.)

Utdrag af protokoll, hållet vid Fosterbarnsnämndens i Västerås sammanträde den 21 Oktober 1909.

§ 31.

Beslöt Fosterbarnsnämnden till Magistraten aflämna följande förslag till sta för Nämndens utgiftsbehof under nästkommande år, nämligen:

Utgifter:

För annonsering, tryck och blanketter	100: —
Skjutsar vid besiktningar och öfriga diverse utgifter	50: —
Kronor	150: —

Som ofvan.

In fidem.

Theofil Öberg.

(Bilaga litt. F.)

Förslag till Utgiftsstat för stadens parker och planteringar för år 1910.

Aflöningar:		
Trädgårdsdirektören	2,400: —	
En elev	660: —	3,060: —
Telefonafgift	53: —	
Brandförsäkringar	37: 76	90: 76
För skötsel och underhåll:		
Vasaparken och parken mellan Kopparbergsvägen och Kaserngatan samt trädplanteringar utom stadens tullar	2,200: —	
Stadsparkens vård och underhåll	1,000: —	
Planteringar utmed Hamngatan, söder om järnvägen och vid turbinhuset	700: —	
Planteringar vid Esplanaden och öfriga gator samt vid Elementarläroverket för gossar	800: —	
Domkyrkoparken och planteringen framför Stadshuset	500: —	
Djäknebergets vård och underhåll samt reparationer af tempel och flaggor	1,400: —	
Stallhagen, Mariaberget och s. k. Käringberget	500: —	
Grus och sand till alla planteringar	1,000: —	8,100: —
Tillfälliga utgifter:		
Reparation af gräsklippningsmaskiner och öfriga redskap	150: —	
Två svenska flaggor till Djäkneberget	120: —	
För anläggning af en sommarvattenledning till öfre dammen å Djäkneberget, enligt kostnadsberäkning från Gasverket	400: —	
För anläggning af en kloakledning i Vasaparken från nordöstra delen midt för Sturegatan till den nylagda kloakledningen från Varmbadhuset, enligt kostnadsberäkning från Gasverket	380: —	1,050: —
	Kronor	12,300: 76

Under eftervintern och våren är denna del af Vasaparken omöjlig att trafikera på grund af de stora vattenmassor, som samlar sig där och ej har något aflopp.

Västerås den 15 November 1909.

Claes Uggla.

C. A. Forsberg.

(Bilaga litt. G.)

Förslag till utgifts- och inkomststat för Stadshotellet i Västerås för år 1910.

Utgifter:

Ränta och amortering å andelar i obligationslån:		
Ränta	28,661: 02	
Amortering	10'328: 82	38,989: 84
Kostnad för uppvärmning och varmvatten	8,400: —	
Häri inberäknas: Aflöning till maskinist . . 960: —		
Bostad för d:o . . 250: —		
Hyra för Spritbolagets lokal i gården N:o 21 Norra kvarteret	200: —	
Afgift för elektrisk belysning	1,200: —	
Krono- och kommunalutskylder	3,275: —	
Brandstodsafgift för fastighet och lösegendom	519: 20	
Renhållning	300: —	
För underhåll af fastigheten	1,000: —	14,894: 20
	Kronor	53:884: 04

Inkomster:

Hyror	35,750: —	
Afgifter för fästvåningens användande	500: —	
Hyresgästers andelar i kostnaden för uppvärmning och varmvatten	6,000: —	42,250: —

(Bilaga litt. H.)

Utdrag af protokoll, hållet vid Badhusbyggnadskommitterades i Västerås sammanträde den 30 Oktober 1909.

§ 124.

Som badhuset beräknades kunna öppnas för allmänheten den 1 September 1910 beslöt kommittén upprätta följande:

Förslag till utgifts- och inkomststat för Västerås stads varmbadhus under tiden September—December år 1910.

Utgifter:

Kol		2,000: —
Belysning		340: —
Förbrukningsartiklar		350: —
Tvätt		250: —
	Transport	2,940: —

	Transport	2,940: —
Aflöningar:		
En förste badmästare och föreståndare, lön pr år . . .	1,200: —	
jämte fri bostad, 2 rum och kök med värme		
En andre badmästare lön pr år	900: —	
En biljettförsäljerska lön pr år	600: —	
En baderska lön per år	360: —	
Fyra baderskor lön à 240 kr	960: —	
En maskinist lön pr år	1,000: —	
jämte bostad af 1 rum och kök med värme		
En eldare och gårdskarl lön pr år	900: —	
En tvätterska lön pr år	480: —	
Arvode åt tillfälliga biträden à 15 kr. i månaden, pr år	180: —	
	6,580: —	
1/3 däraf		2,193: 33
Oförutsedda utgifter		216: 67
	Kronor	5,350: —

Inkomster:

1,200	1:sta kl. karbad à 1: —	1,200: —
1,000	„ badstu eller värmestuga med simhall à 0: 75 . . .	750: —
2,000	tvagning med bassäng à 0: 50	1,000: —
500	2:dra kl. karbad à 0: 60	300: —
500	kalldusch med simhall à 0: 30	150: —
300	tvålmassage och medikamentösa bad 1: 50	450: —
7,500	Folkbad och bad för militärmanskap och skolungdom à 0: 20 .	1 500 —
	Kronor	5,350: —

Det skulle härjämte framhållas, att ofvanstående poster nu endast kunnat förslagsvis beräknas, och att kommitterade ämnade till den tid, då badhuset blefve färdigt att af staden emottagas, inkomma till Stadsfullmäktige med fullständigt och detaljeradt förslag angående driftkostnader och aflöningar samt badpriser m. fl. förhållanden som rörde badhusets stat.

Som ofvan.

In fidem

Theofil Öberg

(Bilaga litt. I.)

Utdrag af protokoll, hållet vid Fattigvårdsstyrelsens i Västerås sammanträde den 27 Oktober 1909.

§ 187.

Uppgjordes förslag till utgifts- och inkomsstat för fattigvården under nästkommande år; och skulle härom följande till protokollet antecknas:

I fråga om det till diakonissornas förfogande ställda anslaget, som de senaste åren utgått med 400 kronor, skulle detsamma i anseende till stadens ökade folkmängd och i följd däraf ökadt behof upptagas med ett till 800 kronor förhöjdt belopp, men ville styrelsen i sammanhang härmed föreslå, att Stadsfullmäktige ville för anslagets beviljande stadga det förbehåll, att understöd endast finge lämnas personer med hemortsrätt här i staden, att utdelningen af understöd skedde efter samråd och i samarbete med Fattigvårdsstyrelsen eller dess distriktchefer och vårdare äfvensom att diakonissorna skulle för hvarje kvartal till Fattigvårdsstyrelsen inkomma med redogörelse för medlens användning.

Föredrogs ett från Västerås Vatten- och Gasverk inkommet kostnadsförslag å elektrisk belysningsanläggning i fattiggården, slutande å ett belopp af 2,700 kronor, hvarjämte årskostnaden för den elektriska belysningen beräknats till omkring 600 kronor.

Då den nuvarande årskostnaden för belysning stannade vid ett betydligt mindre belopp ansåg sig styrelsen ej kunna framlägga förslag om införande af elektrisk belysning i fattiggården och detta äfven af det skäl, att, då fattiggården om ett eller annat år behöfde repareras, frågan i samband med reparationen lämpligen kunde återupptagas.

Som ofvan.

In fidem

Theofil Öberg.

(Bilaga litt. K.)

Inkomst- och utgiftsstat för fattigvården i Västerås stad år 1910.

Inkomster:

För allmänna fattigvården:

Afgäld för tvänne planteringsland	50: —	
Tillfälliga inkomster och återbetalningar	500: —	
Andelar i böter	50: —	600: —
Transport		600: —

		Transport	600: —
För fattiggården Carlslund:			
För verkställda arbeten		750: —	
„ tillfälliga inkomster		1,000: —	1,750: —
Att genom uttaxering fyllas			70,743: 50
		Summa kronor	73,093: 50

Utgifter:

För allmänna fattigvården:			
Beräknad brist från år 1909		3,000: —	
Ränta och amortering å 1892 års lån, kapitalåterstod 15,299: 05		988: —	
Ränta och amortering å 1902 års lån, kapitalåterstod 23,541: 06		1,282: 20	
Tillbyggnad af sjukhuset, enligt kostnadsförslag 8,000: — till fördelning på 4 år, andra årets uttaxering		2,000: —	
Ränta å af Drätselkammaren förskotterade medel till nämnda tillbyggnad		200: —	
Ordinarie understöd med penningar		16,500: —	
„ „ „ in natura: rågmjöl	700: —		
ved	2,500: —	3,200: —	
Tillfälliga understöd med penningar		4,700: —	
Underhåll och tillsyn af utpensionerade barn		8,500: —	
„ af utpensionerade fattighjon		600: —	
Hospitalskostnader		3,500: —	
Lasarettskostnader		1,500: —	
Medikamenter		500: —	
Bidrag till kostnaden för af barnavårdsnämnden utackorderade barn		1,900: —	
Årsanslag till diakonissorna		800: —	
Bespisning af skolbarn		2,000: —	
Återbetalning till främmande kommuner		1,000: —	
Diverse utgifter		1,000: —	
Aflöningar: Kamreraren	1,000: —		
Vaktmästaren	100: —	1,100: —	54,270: 20

För fattiggården Carlslund:							
Rågmjöl	1,000	kg.	à	16	öre	1,600: —	
Hvetemjöl	1,200	„	„	28	„	336: —	
Korngryn	1,000	„	„	21	„	210: —	
Hafregryn	240	„	„	27	„	64: 80	
Kornmalt	460	„	„	30	„	138: —	
Ärter	900	„	„	16	„	144: —	
					Transport	2,492: 80	54,270: 20

			Transport	2,492: 80	54,270: 20
Kött	1,300 kg.	à 80 öre		1,040: —	
Korf	375 „	„ 50 „		187: 50	
Skummad mjölk	15,000 liter	„ 4 „		600: —	
Oskummad „	9,500 „	„ 12 „		1,140: —	
Grädde	240 „	„ 70 „		168: —	
Smör	173 kg.	„ 2 —		340: —	
Margarin	500 „	„ 1: 10		550: —	
Sill	11 tunnor	„ 23: 75		261: 25	
Kabiljo	450 kg.	„ 35 öre		157: 50	
Salt	9 hl.	„ 2: 25		20: 25	
Sirup	150 kg.	„ 32 öre		48: —	
Kaffe	200 „	„ 1: 10		220: —	
Socker	525 „	„ 63 öre		330: 75	
Limpor	9,000 st.	„ 8 „		720: —	
Intubikaffe	250 paket	„ 20 „		50 —	
Snus	13 fjärd.	„ 16: —		208: —	
Fotogén	750 liter	„ 15 öre		112: 50	
Såpa	25 fjärd.	„ 9: 25		231: 25	
Barrved	150 famnar	„ 15: —		2,250: —	
Koks	250 hl.	„ 1: 15		287: 50	
Grisar	25 st.	„ 25: —		300: —	
Torfmull	60 balar	„ 1: 80		108: —	
Beklädnadskostnader				300: —	
Sjukvårdsartiklar och medicin				400: —	
Begrafningskostnader				300: —	

Uppsättning i nya sjukafdelningen:

Järnsängar 12 st. à 20 kr.	240: —		
Filtar, 24 st à 6 kr.	144: —		
Madrasser, 12 st. à 7 kr.	84: —		
Gångmatta i tamburen, 18 meter à 2 kr.	36: —		
Rullgardiner, 4 st. à 5 kr.	20: —		
Lampor	30: —		
Stolar, 2 dussin à 23 kr.	46: —	600: —	
Diverse utgifter såsom underhåll af linne, sängkläder och materialier m. m.		1,200: —	

Aflöningar:

Sysslomannen: Aflöning	1,500: —			
Ett ålderstillägg	150: —	1,650: —		
Föreståndarinnan		450: —		
Portvakten: Aflöning	900: —			
Två ålderstillägg	200: —	1,100: —		
	Transport	3,200: —	14,623: 30	54,270: 20

Transport	3,200: —	14,623: 30	54,270: 20
Sjuksköterskan	450: —		
Två pigor	400: —		
Predikanten	150: —	4,200: —	18,823: 30
		Summa Kronor	73,093: 50

Västerås den 29 Oktober 1909.

På Fattigvårdsstyrelsens vägnar:

A. Johansson.

Axel Eklundh.

(Bilaga litt. L.)

Gårdar och diverse mark

som staden inköpt för stadsplanens genomförande samt förslagsvis beräknade inkomster och utgifter för år 1910.

		Inkomster:	Utgifter:	Behållning:
Västra kvarteret:	Gården N:o 70 b	800: —	100: —	700: —
	„ 93	1,585: —	185: —	1,400: —
	„ 99	220: —	60: —	160: —
	„ 109	1,735: —	135: —	1,600: —
	„ 116	1,106: —	206: —	900: —
	„ 119	295: —	45: —	250: —
Södra kvarteret:	„ 25	1,095: —	95: —	1,000: —
	„ 70—71	300: —	50: —	250: —
	„ 111	1,520: —	220: —	1,300: —
	„ 112	1,825: —	225: —	1,600: —
Norra kvarteret:	„ 2	2,580: —	380: —	2,200: —
	„ 4	2,615: —	215: —	2,400: —
	„ 6	680: —	100: —	580: —
	„ 7	600: —	100: —	500: —
	„ 21	1,900: —	250: —	1,650: —
	„ 43	930: —	160: —	770: —
	„ 48	1,600: —	250: —	1,350: —
Västermalm:	„ 35	250: —	90: —	160: —
Lägenheten Berget		1,200: —	100:	1,100: —
Loviselund		501: —	101: —	400: —
Smedsbo		500: —	100: —	400: —
Adolfsberg		875: —	45: —	830: —
Kristineberg		652: —	52: —	600: —
Nyby		250: —	50: —	200: —
Diverse mark		500: —		500: —
		Kronor 26,114: —	3,314: —	22:800: —

Behållning		22,800: —
från behållningen afgår:		
Kronoutskylder cirka	300: —	
Kommunalutskylder „	1,500: —	
Skorstensfejning	500: —	
Vattenafgifter m. m.	1,000: —	3,300: —
	Kronor	19,500: —

(Bilaga litt. M.)

Diverse mark.

Planteringsland litt. b af tomten N:o 119 Norra kvarteret	3: —
Gatumark mellan kvarteren Sigvald och Sigurd	50: —
Trädgårdarne vid Sofielund och Adolfsberg	30: —
Mark af Stora gatan, inlagd till tomten N:o 1 i kvarteret Måns	5: —
Mark af tomten N:o 39—40 Södra kvarteret för Handtverkaregatan	5: —
Mark af Norra Esplanaden (Gust. Johansson i Gustafsborg)	15: —
„ „ (J. G. Carlsson, Blåsbo)	5: —
„ „ (P. A. Blommé)	20: —
Planteringsland å tomten N:o 143 Södra kvarteret (Änkan Math. Carlsson)	16: —
„ „ „ (Svante Eriksson)	16: —
Lotterna N:o 8, 21, 25 och 27 af tomten N:o 143 Södra kvarteret	54: —
Mark, afsöndrad från Sigridsdal (P. Jakobsson)	25: —
„ „ (Carl Pettersson)	7: —
Del af f. d. Lundahlska tomten (L. M. Ström)	10: —
„ „ (C. A Fredriksson)	40: —
Mark, afsöndrad från Mälareborg	20: —
Mark af Smedsbo (Fredrika Andersson)	40: —
Ett område vid Knutsgatan å Herrgärdet	45: —
Mark af tomten N:o 119 i Norra kvarteret (A. G. Lindgren)	20: —
Del af Gustafsbergsjorden	75: —
Tomten N:o 23 i Norra kvarteret	40: —
Lotten N:o 7 å tomten N:o 143 i Södra kvarteret	16: —
Mark mellan Svartån och Nya bryggeribolagets tomter	10: —
Ett område af Svantegatan (Bandir. Plantin)	15: —
„ „ (Kapten Schenström)	15: —
Tomten N:o 84 b i Västra kvarteret	10: —
Ett område af Domkyrkoesplanaden inlagdt till tomten N:o 33 i Norra kvart.	5: —
Mark i Gåsmyrevreten (C. A. Fredriksson)	7: 50
Planteringsland vid Nygatan (A. F. Nyberg)	5: —

(Bilaga litt. N.)

Till Magistraten i Västerås.

Till åtlydnad af Magistratens anmodan i skrifvelse den 20 dennes får Hamnstyrelsen härmed öfverlämna förslag till utgifts- och inkomststat för nästkommande år samt därom anföra följande:

I afseende å den andel i stadens lån, som kommer på hamnen för pågående byggnadsarbeten, har styrelsen, då ännu ej någon amorteringsplan blifvit uppgjord, i likhet med föregående år lagt den beräknade kostnaden till grund därför samt beräknat ränta för hela beloppet, ehuru icke fullt hälften ännu tagits i anspråk. Då hamnbyggnaden en gång blir färdig och den verkliga kostnaden känd, får lånet och ränteberäkningen regleras i förhållande därefter.

Då från och med nästa år i stadens tjänst anställts en byggnadschef, som tillika skall vara hamningeniör, har det synts styrelsen icke obilligt att hamnen bidrager till dennes aflöning, hvarför styrelsen i utgiftsförslaget upptagit sådant bidrag med ett belopp af 500 kronor.

Med anledning af bilagda från Hamnfogden inkomna skrifvelse med framställning om löneförhöjning med 500 kronor, har styrelsen med hänsyn till Hamnfogdens långa och plikttrogna tjänstgöring och därmed förbundna kräfvande arbete ansett sig böra föreslå ytterligare ett ålderstillägg, som dock ej torde sättas högre än 300 kronor, då styrelsen har för afsikt föreslå sådan ändring i bokföringsarbetet, att en betydlig lättnad däri skulle uppstå.

För underhåll af kajer m. m. har styrelsen sett sig nödsakad begära ett med 1,000 kronor höjdt anslag, enär träkajernas skick nu är sådant, att en grundligare reparation däraf behöfver påbörjas.

Jämlikt Stadsfullmäktiges beslut den 26 sistlidne mars har styrelsen i hamnens utgiftsstat upptagit ett belopp af 48 kronor, utgörande olycksfallsersättning för vid hamnutvidgningsarbetena skadade arbetaren F. Svanström.

På inkomstsidan har styrelsen ansett sig böra i olikhet med hvad förut ägt rum upptaga ränta å till året ingående behållning, enär denna väl egentligen bör komma hamnen till godo.

Västerås den 29 Oktober 1909.

Å Hamnstyrelsens vägnar:

Wald. Grandinsson.

(Bilaga litt. O.)

Förslag till utgifts- och inkomststat för Västerås hamn år 1910.

Utgifter:

Såsom ränta och amortering å kostnaden för hamnbyggnaden ingår till stadskassan af inkomsterna för hamnen:			
a) Enligt af Stadsfullmäktige den 21 December 1900 godkänd plan:			
Ett års ränta å ingående balans den 1 Januari 1910 kr. 61,905: — à 5 % . .	3,095: 25		
Amortering för året	3,000: —	6,095: 25	
b) För nu pågående hamnbyggnad, hvarför kostnaden beräknats till 226,000: —, utgör 2:dra årets ingående balans 220,350: — och föreslås:			
Ett års ränta å 220,350: — à 5 %	11,017: 50		
Andra årets amortering	5,650: —	16,667: 50	
Tjuguförsta årets amortering för tullhusbyggnaden enligt af Stadsfullmäktige den 19 December 1890 fastställda plan		1,750: —	24,512: 75
Aflöningar m. m.:			
Byggnadschefen:			
hamnens andel i lönen		500: —	
Hamnuppbördsmannen:			
lön	1,200: —		
första ålderstillägg	300: —		
andra ålderstillägg	300: —		
arvode: 6 % af beräknade inkomsterna för hamnen	1,320: —	3,120: —	
Hamnordningsmannens lön		150: —	
Skrifmateriel för hamnkontoret		50: —	
Telefonafgifter		85: —	3,905: —
Diverse årskostnader:			
Underhåll af kajer, delvis ny brobeläggning, förstärkning af pålning och dykdalber, renhållning och grusning å hamnen samt skötsel af fyren		1,800: —	
Belysning å hamnen med 12 lyktor		800: —	
Omkostnader för tullhuset		150: —	
Olycksfallsersättning för F. Svanström enligt Stadsfullmäktiges beslut den 26 Mars 1909 . .		48: —	2,798: —
		Summa Kronor	31,215: 75

Inkomster:

Beräknad behållning från år 1909	23,000: —	
Ett års ränta å ingående behållning	1,150: —	24,150: —
Hamn- och broafgifter, förslagsvis		22,000: —
	Summa Kronor	46,150: —

Västerås den 29 Oktober 1909.

Å. Hamnstyrelsens vägnar:

Wald. Grandinson.

(Bilaga litt. P.)

Till Hamnstyrelsen i Västerås.

Undertecknad, som oafbrutet från den 1 Januari 1874 varit anställd som uppbördsman vid hamnen i Västerås, och därför åtnjutit löneförmåner, som icke någonsin uppgått till 3,000 kronor, får härmed hos Hamnstyrelsen vördsamt anhålla, att med hänsyn till min 35-åriga tjänstetid, och de numera högst betydligt ökade göromålen, styrelsen måtte söka bereda mig skälig förhöjning i min nuvarande fasta lön med 500 kronor från och med den 1 Januari nästkommande år 1910.

Västerås den 26 Oktober 1909.

Vördsammast

Victor Isacsson.

(Bilaga litt. R.)

Till Drätselkammaren i Västerås.

Beträffande inkomst- och utgiftsförslag samt nyanläggningar och nyanskaffningar för stadens vatten-, gas- och elektricitetsverk för år 1910 får Vatten- och Gasverksstyrelsen afgifva följande betänkande:

Styrelsen har icke funnit orsak att föreslå ändringar rörande grundprisen för vatten, gas och elektrisk ström. Så snart nya elektricitetsverket blir färdigt och staden blir i tillfälle att afgifva elektrisk ström i större omfattning, blir det nödvändigt att ändra strömpriset, men anser styrelsen, att förslag i detta hänseende först då bör ske, när man med säkerhet vet tiden för nya verkets igångsättning. Genom den allmänna arbetsinställelse, som under innevarande år ägde rum, är det möjligt, att verket ej blir färdigt inom den tid, som var tänkt, då beslut fattades om verkets uppförande.

Till styrelsens pröfning föreligger en nyligen inkommen ansökan från Allm. Svenska El. A. B., som sedan någon tid tillbaka är en stor afnämare af gas, om erhållande af rabatt på sådan, men är styrelsen icke i tillfälle att i samband med budgeten yttra sig häröfver.

För luxbelysningen har styrelsen, ehuru 3 luxlampor skola nedtagas, dock insatt samma summa som hittills beräknats eller 580 kronor, ty möjligt är, att användning af dessa 3 luxlampor komma att befordras på andra ställen, där gasledningar icke finnas framdragna. Så t. ex. får styrelsen, med anledning af Drätselkammarens framställning uti till styrelsen öfverlämnadt protokollsutdrag den 22 September d. å., § 293. rörande lämplig belysning i södra delen af den gångväg genom Stallhagen, som förbunde Floragatan och Västra järnvägsgatan, i samband härmed föreslå uppställande af en luxlampa därstädes.

I utgifterna för verkens gemensamma förvaltning har styrelsen upptagit lön dels till en kamrerare och dels till en mätarejusterare. För den, som har närmare att göra med verkens angelägenheter, framgår tydligt behofvet af en kamrerare, som ständigt få sysselsätta sig med verkens räkenskaper och som äger kompetens att verkställa bokslutet. Under de senaste åren har bokföringen varit så sammandragen som möjligt, men har detta gjort, att man icke kunnat vinna önskvärd öfversikt öfver verkens räkenskaper, hvilket förhållande också påpekades af stadens revisorer vid granskning af räkenskaperna för år 1908. Men en utförligare bokföring har icke heller kunnat åstadkommas, då tillräcklig personal icke finnes. Verkens omsättning har nämligen under de senaste tre till fyra åren ökats till sådan grad, att på räkenskapskontoret förhandenvarande personal icke mera förmår att verkställa arbetet därstädes. Kassörskan är uteslutande upptagen med skötandet af kassan och granskning af diverse räkningar, och kontorsbiträdet fullt upptagen med utskrifning af räkningar, med maskinskrifning och med mottagande af beställningar, som lämnas pr telefon. För utskrifning af räkningar för installationer och för en del andra kontorsgöromål, som kassörskan och kontorsbiträdet icke medhinna, har under de senaste åren extra hjälp måst anlitas. Äfven gasmästaren, som dock egentligen

borde ägna hela sin tid åt gasverkets skötsel, sedan driften numera blifvit af rätt betydande omfattning, har anlitats för kontorsarbeten, i det han fört lönlistor för samtliga verk och arbeten. Tekniske assistenten verkställer ock en del kontorsarbeten, såsom t. ex. alla självdebiteringar för arbeten, som utföras i stadens gator, hvilket gör, att assistenten ej kan biträda föreståndaren så mycket som önskligt vore.

Begynnelselönen för en kamrerare har styrelsen satt till 2,400 kronor. Dessutom skulle kamreraren få påräkna två ålderstillägg å 300 kronor, hvaraf ett om 3 år och ett om 6 år. Vid anställande af kamrerare utgår ur lönestaten dels de 500 kronor, som f. n. utbetalas för bokslutets verkställande, dels ock kostnaden för den extra hjälp, som tid efter annan måste anlitas och hvilken för år 1909 torde belöpa sig till omkring 400 kronor.

På grund af den ökning i mätarnes antal, som under senaste åren ägt rum — under innevarande år torde öfver 300 nya vatten-, gas- och elektriska mätare tillkomma — är det nödvändigt att en mätarejusterare uteslutande får sköta mätarne och skulle det åligga honom att tillse, att mätarne funktionera ordentligt. För justering af elektriska mätare finnes lämplig anordning vid verket och för gasmätare skulle justeringsanordning anskaffas, så snart plats kan beredas i gasverket, hvilket kan ske, då nya elektricitetsverket blir färdigt. För justering af vattenmätare plägar styrelsen anlita Nordiska Metall A. B. För mätarejusteraren har styrelsen tänkt sig en årlig lön af 1,200 kronor med två ålderstillägg om hvardera 150 kronor, hvaraf ett om 3 och ett om 6 år. Den person, som styrelsen redan måst tillsätta för detta ändamål, har varit i stadens tjänst sedan 4 år tillbaka, och har styrelsen på grund häraf medräknat ett ålderstillägg för honom.

Förutom de i föregående berörda två sysslor har styrelsen funnit nödvändigt att i staten för elektricitetsverket medräkna aflöning till en elektrisk montör, enär montörsgöromålen vid elektricitetsverkets drift komma att öka så betydligt, att förste montören icke ensam kan utföra desamma. Dylik montör bör åtnjuta samma lönevillkor som de vid verket anställda maskinister eller 1,200 kronor om året med två ålderstillägg om 150 kronor hvardera, hvaraf det ena om 3 och det andra om 6 år.

Enär Stadsfullmäktige beviljade assistenten Lönnquist ett personligt lönetillägg af 300 kronor för år 1909, har styrelsen, som från herr Lönnqvist fått mottaga här bifogade framställning om erhållande af dylikt lönetillägg äfven under år 1910, i 1910 års stat räknat med detta lönetillägg för honom.

I likhet med innevarande år har styrelsen jämväl för år 1910 upptagit 1,200 kronor för aflöning af extra tekniskt biträde. Återstående belopp af dennes aflöning påföres anläggningskostnaden för nya elektricitetsverket.

Då staden under en följd af år bekostat belysning å Norrmalm, har styrelsen i inkomst- och utgiftsförslaget upptagit kostnaden därför.

Vid sitt sammanträde den 21 December 1908 beslutade Stadsfullmäktige att från och med 1910 vatten-, gas- och elektricitetsverkens räkenskaper skulle göras fullt självständiga, så att endast vinsten från verken skulle ingå i stadens allmänna budget. Med anledning häraf och sedan styrelsen erhållit uppgift från Drätselkammaren, med hvilka belopp berörda verk äro upptagna i stadens obligationslån, har en fördelning, som närmare framgår af utgiftsstaten, af dessa belopp gjorts mellan de olika verken och med tillhjälp af denna fördelning ränta och amortering direkt påförts verken.

Då afloppsledningarna endast kräfva utgifter för staden utan att lämna någon inkomst, har styrelsen, liksom fallet torde vara i de flesta städer af mera betydande storlek, skildt staten för dessa från vattenverket. Men dock visar vattenverkets stat

för år 1910 en brist af kronor 7,484: 97, beroende på att vattenverkets värde är för högt i förhållande till verkets energiförmåga. Då emellertid staten är så beräknad, att snarare större än mindre inkomster och mindre än större utgifter torde erhållas, är det möjligt att icke någon brist uppstår eller att åtminstone densamma blir mindre än som beräknats.

Afloppsledningarna skulle enligt förslaget till stat för 1910 kräfva en utgift för staden af kronor 11,896: 53 som rättast borde utgå af uttaxerade medel, då dessa ledningar kräfva utgifter för hvarje år.

Gas- och elektricitetsverken skulle däremot, efter erlagd ränta och amortering till Drätselkammaren och efter föreslagen afskrifning af 3,700 kronor å gas- och elektriska mätare, lämna ett vinstöfverskott af kronor 39,624: 55.

Beträffande nyanläggningar och nyanskaffningar under år 1910 har styrelsen måst insätta rätt höga summor för mätare. Verken befinna sig i ett mycket kraftigt utvecklingsstadium och fordra på grund häraf stora utgifter i berörda hänseende. Under år 1908 uppsattes icke mindre än 70 nya vattenmätare, 174 gasmätare och 102 elektriska mätare eller sammanlagdt 346 nya mätare, och troligt är, att denna siffra kommer att betydligt öfverskridas år 1910.

Ehuru behofvet af genomförande till vissa delar af det af löjtnant Torulf utarbetade systemet för afloppsledningarna synes göra sig mera och mera gällande, har styrelsen, med hänsyn till utgifterna, dock icke nu föreslagit några nya hufvudafloppsledningar till utförande under år 1910.

De vanliga utgifterna för serviser och för utsträckning af ledningar till stadens icke planlagda område har styrelsen upptagit till delvis samma belopp som för föregående år.

För afskrifning af mätare, som är nödvändig, då en del af de gamla mätarna hvarje år måste såsom odugliga kasseras, har styrelsen upptagit 10 % af mätarnes bokförda värde.

På grund af det här ofvan anförda får Vatten- och Gasverksstyrelsen anhålla, att Drätselkammaren, med öfverlämnande af denna skrifvelse, måtte med sitt förordande hos Stadsfullmäktige hemställa,

dels att såsom nya befattningar uti den år 1908 af stadsfullmäktige antagna lönestat för befattningshafvare inom staden måtte upptagas:

Kamrerare vid vatten-, gas- och elektricitetsverken:

Kontant aflöning 2,400 kronor.
Två ålderstillägg på 300 kronor efter resp. 3 och 6 år.

Mätarejusterare:

Kontant aflöning 1,200 kronor.
Två ålderstillägg på 150 kronor efter resp. 3 och 6 år.

Elektrisk montör:

Kontant aflöning 1,200 kronor.
Två ålderstillägg på 150 kronor efter resp. 3 och 6 år;

och i öfrigt för nämnda befattningshafvare med i lönestaten fastställda villkor och bestämmelser;
dels att antaga

Utgifts- och inkomststat för Västerås vatten-, gas- och elektricitetsverk år 1910.

Utgifter för verkens gemensamma förvaltning:

Löner:

Föreståndaren		5,000: —
Assistent	2,400: —	
två ålderstillägg	600: —	
personligt lönetillägg för år 1910	300: —	3,300: —
Kamrerare		2,400: —
Kassörska	1,200: —	
ett ålderstillägg	150: —	1,350: —
Kontorsbiträde	900: —	
ett ålderstillägg	150: —	1,050: —
Siffergranskare		275: —
Mätarejusterare	1,200: —	
ett ålderstillägg	150: —	1,350: —
Mätareafläsare och inkasserare		1,000: —
Extra biträde vid afläsning af mätare		500: —
Springpojke, inkasserar äfven räkningar		545: —
Extra tekniskt biträde för år 1910, förslagsvis		1,200: —
	Summa	17,970: —
eller för hvarje verk		5,990: —

Diverse årliga utgifter:

Läkararvode, sjukhjälp och medicin	800: —
Olycksfallsförsäkring	500: —
Böcker, skrif- och ritmaterial, postporto m. m.	900: —
Telefonafgifter	650: —
Annonser	300: —
Renhållning, städning, eldning och belysning	1,300: —
Brandstodafgifter för förvaltningsbyggnad och förråd	150: —
Underhåll af förvaltningsbyggnad och inventarier	450: —
,, ,, diverse verktyg och redskap	300: —
Allmänna omkostnader, bestående af sådana utgifter som icke kunna hänföras till något af ofvanstående konton (resor m m.)	400: —
Ränta å lån (13,000 kr.) i Västerås stads sparbank	715: —
Kronor	6,465: —
eller för hvarje verk	2,155: —

Enligt Stadsfullmätiges beslut den 29 Mars 1906 fjärde årets amortering af anvisadt belopp kronor 5,000: – för omändring af kontorsbyggnaden . . . . . 1,250: —

hvaraf påföres: vattenverket . . . . . 415: —
gasverket . . . . . 420: —
elektricitetsverket . . . . . 415: —

VATTENVERKET.

Inkomster:

Vatten enligt kontrakt		26,300: —	
„ „ mätare		21,200: —	
Hyror för vattenmätare		1,025: —	
„ „ gamla vattenverkets bostadslägenheter . . .		475: —	49,000: —

Utgifter
för driften i verket med tillhörande ledningar:

Driften:

Antracit och andra kol jämte koks . . .	5,300: —		
Oljor, packning, trassel	1,300: —		
Redskap och trassel (kärror, hinkar, rakor, nycklar m. m.	150: —		
Belysning inom verket	350: —	7,100: —	

Underhåll

Fastigheter	1,350: —		
Maskiner	1,600: —		
Sugbrunnar, sug- och tryckledningar . . .	350: —		
Vattenledningsnätet med tillhörande serviser, luckor, spol-, brand- och dricksposter .	700: —		
Vattenmätare	600: —	4,600: —	

Aflöningar:

Verkets förvaltning, enligt ofvan		5,990: —		
Maskinmästaren	1,400: —			
ett ålderstillägg	300: —	1,700: —		
En maskinist	1,000: —			
ett ålderstillägg	150: —	1,150: —		
En maskinist	1,000: —			
att ålderstillägg	150: —	1,150: —		
Rörnätsförmannen	1,300: —			
ett ålderstillägg	150: —	1,450: —		
Vårdaren af vattenborgen . . .	1,000: —			
två ålderstillägg	300: —	1,300: —		
	Transport	12,740: —	11,700: —	49,000: —

Transport	12,740: —	11,700: —	49,000: —
Skötsel och tillsyn af gamla verkets maskiner, brunnar och ledningar	500: —		
Skurning, tvättning af sand, ombyte af filter, rengörning af reservoarer och regleringskammare	750: —		
Spolning af ledningar, tillsyn af brandposter och ventiler	500: —		
Andel i aflöning för turbindriften, förslagsvis	200: —		
Diverse oförutsedda aflöningar	300: —	14,990: —	
Diverse utgifter:			
Verkens gemensamma förvaltning, enl. ofvan	2,155: —		
Brandstodsafgifter	100: —		
Utskylder	625: —		
Arrenden resp. ersättningar för mark:			
till R. Stephani, Hesslö . 500: —			
„ A. Andersson, Hamre . 150: —			
„ C. Pettersson, Vallby . 25: —	675: —		
Bränsle åt maskinisterna vid Hesslöverket .	300: —		
Analyser, skjutsar m. m.	150: —		
Ändring af ledningar till följd af gatuomläggningar	300: —		
Oförutsedda utgifter	800: —	5,105: —	
Ränta och amortering m. m.:			
Till Drätselkammaren:			
Vattenverkets andel med 96,000 kr i 1896 års obligationslån:			
amortering år 1910 . . . . . 3,011: 76			
första halfårets ränta . . . . 1,728: —			
andra „ „ 1,673: 79	6,413: 55		
Vattenverkets andel med 32,136 kr. i 1902 års obligationslån:			
ränta och amortering år 1910	1,776: 07		
Vattenverkets andel med 316,563 kr. i 1907 års obligationslån:			
ränta och amortering år 1910	17,635: 35		
Amortering af förvaltningsbyggnaden . . .	415: —		
Afskrifning å vattenmätare: 10 % af mätarnes bokförda värde; i rundt tal . . .	950: —	27,189: 97	
		58,984: 97	
som minskas med afloppsledningarnas andel i förvaltningskostnader, i div. årliga kostnader och i aflöning till förmän		2,500: —	
		56,484: 97	49,000: —
Utgifter utöfver inkomster			7,484: 97
	Kronor	56,484: 97	56,484: 97

AFLOPPSLEDNINGARNA.

Utgifter:

Driften:

Elektrisk ström till driften i pumpstationen i Södra Esplanaden, förslagsvis . . .	800: —		
Oljor, packning, trassel	50: —	850: —	
Underhåll:			
Afloppsledningarna med tillhörande rännstens-, spol- och rensbrunnar		900: —	
Aflöningar:			
Tillsyn af driften i pumpstationen i Södra Esplanaden, förslagsvis	300: —		
Ränsning af brunnar och spolning af ledningar	450: —	750: —	
Andel i förvaltningskostnader, i diverse årliga kostnader och i aflöning till förmän		2,500: —	5,000: —
Ränta och amortering:			
Till Drätselkammaren:			
Afloppsled:s andel med 43,400 kr. i 1896 års obligationslån:			
amortering år 1910	1,361: 56		
första halfårets ränta	781: 20		
andra „ „	750: 69	2,899: 45	
Afloppsled:s andel med 30,464 kr. i 1902 års obligationslån:			
ränta och amortering år 1910		1,683: 66	
Afloppsled:s andel med 41:527 kr. i 1907 års obligationslån:			
ränta och amortering år 1910		2,213: 46	6,796: 57
		Utgifter kronor	11,796: 57

GASVERKET.

Inkomster:

Allmänna belysningen:

För 282 uppåtbrinnande lågor, 595,000 lystimmar à 3,6 öre	21,420: —		
För 44 nedåtbrinnande lågor, 55,100 lystimmar å 3 öre	1,653: —		
För 5 luxlampor	580: —	23,653: —	
	Transport	23,653: —	

	Transport	23,653: —	
Enskild gasförbrukning:			
Omkring 280,000 kbm. kok- och lysgas à 15 öre	42,000: —		
Hyra för gasmätare	1,750: —	43,750: —	
Biprodukter:			
Stenkolstjära: inkomster utöfver utgifter	1,377: —		
Koks	19,000: —	20,377: —	
Vinst å installationsarbeten		5,600: —	93,380: —
Utgifter:			
Driften:			
Gaskol	28,700: —		
Oljor och trassel	100: —		
Reningsmassa	350: —		
Sten, cement, murbruk, kalk m. m.	150: —		
Div. redskap, såsom kärror, hinkar, krokar, rakor, spett	150: —		
Belysning inom verket jämte kraftström till motor	1,200: —		
Strumpor, brännare, glas m. m. till gatulyktorna	900: —		
Fotogen, kolsyra, strumpor, brännare, glas m. m. till luxlamporna	350: —		
Vatten	100: —	32,000: —	
Underhåll:			
Fastigheten	1,000: —		
Ugnar och apparater	3,000: —		
Gasledningsnätet med tillhörande luckor och sifoner jämte serviser	700: —		
Gatulyktor	1,200: —		
Luxlampor	100: —		
Gasmätare	1,000: —	7,000: —	
Aflöningar:			
Verkens gemensamma förvaltning, enligt ofvan	5,990: —		
Gasmästaren 1,500: —			
ett ålderstillägg 300: —	1,800: —		
Två ordinarie eldare, hvardera 140 kr. i mån.	3,360: —		
Två extra eldare	2,300: —		
För omläggning af reningskistor och tillfällig hjälp vid rengöring af apparater	800: —		
Transport	14,250: —	39,000: —	39,380: —

Transport	14,250: —	39,000: —	93,380: —
För tillsyn af gasrörsnätet och pumpning af sifoner	200: —		
För gatulyktors tändning, släckning och putsning	4,800: —		
För luxlampors tändning, släckning och putsning	350: —		
För renhållning, bortkörning af aska och slagg, snöskottning m. m.	290: —	19,890: —	
Diverse utgifter:			
Verkens gemensamma förvaltning, enligt ofvan	2,155: —		
Brandstodsafgifter	325: —		
Utskylder	1,550: —		
Ändring af ledningar till följd af gatuomläggningar	150: —		
Bränsle och lyse åt gasmästaren	150: —		
Oförutsedda utgifter, afjämning	820: —	5,150: —	
Ränta och amortering m. m.:			
Till Drätselkammaren:			
Gasverkets andel med 111,305 kr. i 1907 års obligationslån: ränta och amortering	6,200: 67		
Amortering af förvaltningsbyggnaden	420: —		
Afskrifning å gasmätare: 10 % af mätarnes bokförda värde: i rundt tal	1,100: —	7,720: 67	
		71,760: 67	93,380: —
Inkomster utöfver utgifter		21,619: 33	
	Kronor	93,380: —	93,380: —

ELEKTRICITETSVERKET.

Inkomster:

Allmänna belysningen:		
Å Norrmalm med 9 lampor och i Sundinska parken med en lampa		300: —
Enskild förbrukning:		
Belysningsström	61,000: —	
Kraftström	12,000: —	73,000: —
Hyror för elektriska mätare		3,400: —
Vinst å installationsarbeten		2,500: —
	Summa inkomster	79,200: —

			Transport	79,200: —

Utgifter:

Driften:

Ångkol			3,000: —	
Brännolja			4,500: —	
Oljor, packning, trassel, remmar m. m.			1,700: —	
Div. redskap, såsom kärror, hinkar, rakor, skyfflar m. m.			150: —	
Lampor till allmänna belysningen			20: —	
Belysning inom verket			140: —	
Destilleradt vatten och svafvelsyra			190: —	
Vatten			350: —	10,050: —

Underhåll:

Fastigheten			450: —	
Maskiner, ackumulatorbatteri och instrument			600: —	
Ledningsnätet med tillhörande serviser, takfästen och stolpar			1,400: —	
Elektriska mätare			800: —	3,250: —

Aflöningar:

Verkens förvaltning, enl. ofvan			5,990: —	
Maskinmästaren		1,600: —		
ett ålderstillägg		300: —	1,900: —	
En maskinist		1,200: —		
ett ålderstillägg		150: —	1,350: —	
En maskinist (tjänstgör äfven i turbinstat.)		1,200: —		
ett ålderstillägg		150: —	1,350: —	
En eldare			1,200: —	
Förste montören		1,500: —		
ett ålderstillägg		300: —	1,800: —	
En montör			1,200: —	
För skötsel af allmänna belysningen			50: —	
			14,840: —	
som minskas med vattenverkets andel i turbindriften			200: —	14,640: —

Turbindriften:

Driften: Oljor, remmar, trassel			575: —	
Underhåll: Fastigheten		300: —		
Maskinerna		100: —		
Elektr. ledningarne		50: —	450: —	
	Transport		1,025: —	27,940: — 79,200: —

	Transport	1,025: —	27,940: —	79,200: —
Aflöningar: En maskinist . . .	1,200: —			
ett ålderstillägg . .	150: —	1,350: —		
Div. utgifter: Kronoutskylder .	25: —			
Värme och lyse .	225: —	250: —	2,625: —	
Diverse utgifter:				
Verkens förvaltning, enl. ofvan		2,155: —		
Brandstodsafgifter		500: —		
Utskylder		1,100: —		
Ändring af ledningar till följd af gatuomläggn.		200: —		
Rabatter å afgifter för elektr. ström . . .		7,500: —		
Hyror för takfästen		300: —		
Bränsle och lyse åt maskinmästaren . . .		150: —		
Oförutsedda utgifter		845: —	12,750: —	
Ränta och amortering m. m.:				
Till Drätselkammaren:				
Elektricitetsverkets andel med 40,425 kr. i 1892 års obligationslån:				
amortering år 1910	1,085: 23			
första halfårets ränta	808: 50			
andra „ „	786: 80	2,680: 53		
Elektricitetsverkets andel med 11,600 kr. i i 1902 års obligationslån:				
ränta och amortering år 1910		641: 10		
Elektricitetsverkets andel med 207,205 kr. i 1907 års obligationslån:				
ränta och amortering år 1910		11,543: 15		
		14,864: 78		
Amortering af förvaltningsbyggnaden . . .		415: —		
Afskrifning å elektriska mätare:				
10 % af mätarnes bokförda värde; i rundt tal		2,600: —	17,879: 78	
			61,194: 78	79,200: —
Inkomster utöfver utgifter			18,005: 22	
		Kronor	79,200: —	79,200: —

Nyanläggningar och nyanskaffningar år 1910.

Vattenverket:

Nya serviser och gårdsaflopp	1,900: —	
Nya vattenmätare	3,000: —	4,900: —
	Transport	4,900: —

	Transport	4,900: —
Gasverket:		
Nya serviser	1,900: —	
Nya gasmätare	5,500: —	7,400: —
Elektricitetsverket:		
Nya serviser	1,200: —	
Nya elektricitetsmätare	5,500: —	6,700: —
För utsträckning af ledningar till stadens icke planlagda område . .		5,000: —
För uppställning af 3 gatulyktor å Södra Esplanadens södra sida mellan Järnvägsstationen och Hamngatan och 1 gatulykta vid Stora gatan på ett afsånd af 35 meter från Köpmangatan, med tillhörande servisledningar		650: —
	Kronor	24,650: —

Västerås den 31 Oktober 1909.

På Vatten- och Gasverksstyrelsens vägnar:

Victor Åsberg.

Gerh. Gustafson.

(Bilaga litt. S.)

Till Vatten- och Gasverksstyrelsen i Västerås.

Undertecknad får härmed vördsammast anhålla att i budgetförslaget blifva bibehållen vid det af herrar Stadsfullmäktige för innevarande år beviljade personliga lönetillägget af 300 kronor.

Västerås den 19 Oktober 1909.

F. G. Lönnquist.

Utdrag af protokoll, hållet vid Drätselkammarens i Västerås sammanträde den 20 November 1909.

§ 352.

Med ledning af Drätselkammarens räkenskaper och de från Magistraten inkomna specialförslag företogs nu, efter förberedande sammenträden den 17 och 18 innevarande November till slutlig behandling förslag till Västerås stads utgifts- och inkomststat för år 1910, därvid följande särskilda beslut sknlle i protokollet antecknas.

Utgifterna:

Ränta och amortering å obligationslån.

Enligt bilaga A belöpte sig utgifterna för ränta och amortering under nästkommande år å stadens hittills upptagna obligationslån till 209,215 kronor 80 öre. För uträknande af detta belopp hade från hela annuniteten, som utgjorde 277,693 kronor frånd ragits dels såsom föregående år de i kyrkans, folkskolans och fattigvårdens stater upptagna belopp, dels ock i anledning af Stadsfullmäktiges beslut vid fastställandet af innevarande års budget, att vatten-, gas- och elektricitetsverkens räkenskaper från och med år 1910 skulle göras självständiga och att allenast verkens behållning skulle ingå i stadens allmänna budget, den ränta och amortering å de andelar af lånen, som belöpte å dessa verk och som funnos upptagna i Vatten- och Gasverksstyrelsens specialförslag till budget. (Bil. Litt. R.)

Ränteskillnad.

Den enligt Stadsfullmäktiges beslut den 31 Maj 1906 af staden erlagda ränteskillnad till de i 1896 års obligationslån ingående fonder kunde i anledning af utlottning af en del af fondernas obligationer sänkas från 2,500 kronor till 1,500 kronor.

Räntor å tillfälliga lån.

Enär Drätselkammaren i afvaktan på ordnande af det senast beslutade obligationslånet, till hvars upptagande för öfrigt Kungl. Maj:ts bifall ännu ej erhållits samt innan försäljning af obligationerna kunde ske, vore nödgad att fortfarande hafva medel från åtskilliga under Stadsfullmäktiges förvaltning stående fonder upplånade samt äfven dessutom behöfde upptaga tillfälliga lån till bestridande af kostnaderna för åtskilliga nu pågående företag, hvartill Stadsfullmäktige anvisat anslag af lånemedel, beslöt Drätselkammaren under rubriken räntor å tillfälliga lån upptaga tillhopa ett belopp af 39,000 kronor, hvari dock äfven ingick ränta å stadens skuld enligt af Drätselkammaren utfärdad revers för ståndskogslikvid vid ägoutbyte mellan biskopslägenheten Klockartorp och Enbacken.

Magistratens och Rådstufvurättens samt poliskårens stater.

I skrifvelse till Drätselkammaren hade Magistraten meddelat kammaren de förslag till utgiftsstater för Magistraten och Rådstufvurätten samt Poliskåren, som Magistraten ämnade framlägga för Stadsfullmäktige.

Vid genomgående af dessa förslag, i hufvudsaklig öfverensstämmelse hvarmed Drätselkammaren uppgjort sitt förslag, ansåg sig kammaren böra göra följande erinringar, nämligen:

Magistratens begäran em anslag för löneförbättring, semesterarvoden m. m., hvilka anslag till beloppet motsvarade den höjning af Magistratens lönestat, som löneregleringss- och pensionskommitténs förslag innebure, ville Drätselkammaren tillstyrka under förbehåll, att uti anslaget till semesterarvoden, 600 kronor, inginge reservationsanslaget för tillfälliga biträden enligt Kungl. Brefvet den 27 Februari 1868, samt att semesterarvodena skulle fördelas och utgå på sätt och under villkor, löneregleringskommittén föreslagit.

Likaledes beslöt Drätselkammaren upptaga bland utgifterna det af Magistraten begärda anslaget till en ny skrifmaskin för Magistratens behof, 450 kronor.

Det af Magistraten äskade anslaget till aflöning åt en ny detektivkonstapel fann Drätselkammaren väl motiveradt. Den enda anmärkning, som kunde häremot framställas var, att den begärda lönen med 100 kronor understeg den i lönestaten för stadens tjänstemän och betjänte upptagna lönen för detektivkonstapel, men som Magistraten syntes hafva funnit den föreslagna lönen tillräcklig, upptogs densamma i enlighet med Magistratens förslag.

Magistraten hade hemställt, att det enligt fastställda staten beräknade beklädnadsanslaget in natura för inspektionskonstaplar och de menige polismännen af 120 kronor per man måtte härefter beräknas till 150 kronor per man. Drätselkommaren hade erfarit, att under innevarande år mer än vanligt stort ombyte af personal inom poliskåren ägt rum, och syntes detta vara den hufvudsakliga anledningen till, att beklädnadsanslaget i år visat sig otillräckligt. Därför ville Drätselkammaren föreslå, att den af Magistraten begärda ökningen af ifrågavarande anslag, utgörande 30 kronor för en hvar af 27 man eller 810 kronor som en tillfällig ökning lades till posten underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier, så att denna utgiftspost skulle höjas från 700 till 1,510 kronor.

En skrifmaskin å polisstationen fann Drätselkammaren för sin del öfverflödig och upptog därför anslaget för trycksaker och skrifmaterialier till oförändradt belopp 350 kronor.

Emot öfriga af Magistraten föreslagna ändringar under ifrågavarande titel hade Drätselkammaren intet att erinra.

Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner.

Här skulle upptagas aflöning för stadens byggnadschef för nästkommande år. I Hamnstyrelsens specialförslag till budget för hamnen (Bil. litt. N.) hade upptagits andel i byggnadschefens aflöning med 500 kronor. I anslutning till sitt utlåtande af den 8 April 1909 i fråga om byggnadschefsbefattningens inrättande samt med stöd af Beredningsutskottets utlåtande i samma fråga (se Stadsfullmäktiges handl. 1909 N:o 26) äfvensom uttalanden i Stadsfullmäktige vid merberörda frågas behandling (se Stadsfullmäktiges protokoll den 29 September 1909, § 62.), beslöt Drätselkammaren nu hemställa, att af byggnadschefens aflöning 1,000 kronor skulle bestridas af hamnens medel; och utfördes alltså här af aflöningsbeloppet endast 7,000 kronor.

För skrifbiträdet beslöt Drätselkammaren föreslå en höjning i aflöningen från 1,350 till 1,500 kronor.

Pensioner.

Någon annan ändring skulle icke göras beträffande utgifterna under rubriken pensioner, än att därunder uppfördes pension för numera från befattningen afgångne Stadsingeniören Gewalt till af Stadsfulllmäktige bestämdt belopp 3,000 kronor.

Beslöt Drätselkammaren förorda bifall till såväl Brandstyrelsens förslag att ersätta de sex extra brandsoldaterna med två ordinarie brandsoldater som ock styrelsens förslag i öfrigt till utgiftsstat för nästkommande år. **Brandväsendet.**

Beträffande Byggnadsnämndens utgiftsstat, som af Drätselkammaren upptogs med de af Nämnden äskade belopp, ville Drätselkammaren erinra, att frågan om anställande af en stadsarkitekt ännu ej vore af Stadsfullmäktige slutligen afgjord, i det att bland annat hvarken lön för stadsarkitekt blifvit fastställd eller instruktion för en sådan tjänsteman antagen. På grund häraf beslöt Drätselkammaren föreslå, att det af Byggnadsnämnden begärda anslaget 2,000 kronor för aflöning till stadsarkitekt i stället måtte upptagas såsom förslagsanslag till arvode för uppehållande af stadsarkitektsgöromålen, till dess frågan om anställande af en ordinarie stadsarkitekt blefve definitivt afgjord. **Byggnadsnämnden.**

Emot Hälsovårdsnämndens specialförslag till utgiftsstat hade Drätselkammaren intet att erinra. **Sundhetsvården.**

Fosterbarnsnämndens utgiftsstat upptogs till oförändrade belopp i enlighet med Nämndens specialförslag. **Fosterbarnsnämnden.**

Beträffande större gatuläggningsarbeten, som borde komma till utförande under nästkommande år hemställde Drätselkammarens andra afdelning, som fått åt sig uppdraget att utreda förevarande fråga, att sådana arbeten måtte komma till utförande i enlighet med följande **Gatuläggningar.**

"Kostnadsberäkning

för utförande af nedanstående stensättnings- och makadamiseringsarbeten:

Smedjegatan från den nuvarande nubbstenssättningen t. o. m. korsningen af Sturegatan förses med tuktad sten.

320 kbmtr schaktning à 1: —	320: —	
310 „ grus à 3: —	930: —	
120 m. omhuggning af kant- och sidsten à 4: 50	540: —	
40 m. ny kant- och sidsten à 8: —	320: —	
160 m. läggning af kant- och sidsten à 1: —	160: —	
340 kvmtr sättning af körbanan inbegr. sten 8: 50	2,890: —	
230 kvmtr sättning af trottoarer inbegr. sten 6: —	1,380: —	
Ändring af inkörsportar m. m.	160: —	6,700: —

Slottsgatan från Stora gatan till Slottsbron förses med tuktad sten i körbanan och den västra trottoaren:

1,048 kbmtr schaktning à 1: —	1,048: —	
950 „ grus à 3: —	2,850: —	
340 m. omhuggning af kant- och sidsten à 4: 50	1,530: —	
100 m. ny kant- och sidsten à 8: —	800: —	
440 m. läggning af kant- och sidsten à 1: —	440: —	
Transport	6,668: —	7,700: —

Transport	6,668: —	6,700: —
1,325 kvmtr sättning af körbanan inbegr. sten à 8: 50	11,262: 50	
420 kvmtr sättning af gångbanan inbegr. sten à 6: —	2,520: —	
Diverse	149: 50	20,600: —

Stora gatan från Allégatan till Kungsängsgatan förses med tuktad sten i körbanan.

590 kbmtr uppkorpning af den gamla makadamiserade körbanan och transport à 1: 50	885: —	
495 kbmtr grus à 3: —	1,485: —	
246 m. ny kant- och sidsten à 8: —	1,968: —	
246 m. läggning af sidsten à 1: —	246: —	
810 kvmtr sättning af körbanan inbegr. sten à 8: 50 .	6,885: —	
Planering och grusning af trottoarerna	131: —	11,600: —

Södra Esplanaden: Ordnande af norra körbanan och trottoaren från Hamngatan till Kopparbergsvägen.

320 m. omläggning af kant- och sidsten à 1: 50 . . .	480: —	
240 kvmtr tuktad sten till gångbanan midt för de bebyggda tomterna inb. alla material à 8: — . .	1,920: —	
640 kvmtr fältstensmotbindning à 3: —	1,920: —	
2,880 ,, makadamisering i körbanan med inberäknad sänkning af det gamla planet (makadam ej inberäknad, då sådan finnes på lager) à 1: 60	4,608: —	
Ordnande af Södra körbanan och trottoaren från Hamngatan till Järnvägsstationen:		
100 m. omhuggning af kant- och sidsten à 4: 50 . .	450: —	
80 m. ny kant- och sidsten à 8: —	640: —	
180 m. läggning af kant- och sidsten med grus . . .	280: —	
360 kvmtr fältstensmotbindning à 3: —	1,080: —	
1,080 kvmtr makadamisering af körbanan med inberäknad schaktning (makadam ej inberäknad då sådan finnes på lager)	1,728: —	
360 kvmtr tuktad sten till 2:ne gångbanor tvärsöfver körbanorna	2,880: —	
Diverse	214: —	
Ordnande af planen mellan de båda körbanorna enligt af Direktör Forsberg angifven kostnad	2,500: —	18,700: —

Stora gatan västra delen: Ordnande af södra körbanan och trottoaren från den nuvarande stensättningen till Västra Esplanaden:

Utfyllning af körbanan	500: —	
580 m. fältsten för sättning af rännstenar à 3: — . .	1,750: —	
Dagvattenbrunnar	500: —	
2,700 kvmtr makadamisering i körbanan à 3: — . . .	8,100: —	
Transport	10,850: —	57,600: —

Transport	10,850: —	57,600: —
Ordnande af norra körbanan och trottoaren från Västra Esplanaden till denna körbana träffar den södra körbanan:		
Schaktning	450: —	
Fältstenssättning af rännstenar	950: —	
Dagvattenbrunnar	400: —	
Makadamisering af körbanan	1,200: —	
Diverse	260: —	
Ordnande af planen mellan de båda körbanorna enligt af Direktör Forsberg angifven kostnad	1,650: —	15,750: —
Västra Esplanaden från Stora gatan till Västra Bergsgatan och mellan Gustafsgatan och Svantegatan förses med en 6 m. bred körbana i östra gränsen:		
350 kbmtr schaktning och fyllning	350: —	
270 „ makadam inb. transport m. m. à 6: — . .	1,620: —	
108 „ grus à 3: —	324: —	
Fältstenssättning mot trottoaren	600:	2,894: —
	Kronor	76,244: —

Efter föredragning häraf och sedan antecknadt blifvit, att å af lånemedel beviljade anslag för åtskilliga gatuläggningsarbeten, som nu vore fullbordade, funnos besparingar till ungefärligen motsvarande belopp som kostnadsberäkningens slutsumma, 76,244 kronor, beslöt Drätselkammaren hemställa hos Stadsfullmäktige, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att gå i författning om utförande af de i berörda kostnadsberäkning upptagna gatuarbeten och för detta ändamål anvisa det erforderliga anslaget 76,244 kronor af ofvannämnda besparingar.

I fråga om mindre gatuarbeten under nästkommande år förelåg intet kostnadsförslag, men ansågs, att stadens äldre gator i något större omfattning än vanligt under nästkommande år behöfde tillses och bättras; och upptogs härför anslaget till kostnader för mindre gatuarbeten samt afgäld för nubbstensbrott i utgiftsstaten till ett förhöjdt belopp af 11,000 kronor.

Kostnaderna för makadamslagning uppfördes däremot till oförändradt belopp 4,000 kronor.

Då någon uttaxering för särskildt angifna gatuarbeten under nästkommande år ej ansågs erforderlig, komme ändock höjningen af utgifterna i budgeten för ifrågavarande ändamål, hvilka utgifter enligt innevarande års stat utgjorde 13,710 kronor, att stanna vid 1,290 kronor.

Underhåll af vägar och broar.

Då en mera grundlig reparation af stadens vägar, hvilka särskildt närmast utanför staden på grund af den lifliga trafiken befunno sig i ett mindre tillfredsställande skick, ansågs behöflig, beslöt Drätselkammaren anhålla hos Stadsfullmäktige om höjning af ifrågavarande anslag från 6,000 till 11,000 kronor. Några särskilda väg- och brobyggnadsarbeten såsom under innevarande år ansågos ej behöfva ifrågakomma, hvarför hela höjningen af utgifterna under ifrågavarande titel inskränkte sig till 1,100 kronor.

Afloppsledningarne. Då afloppsledningarne icke medförde någon som hälst inkomst för staden, ansåg Drätselkammaren i likhet med Vatten- och Gasverksstyrelsen, att kostnaderna för desamma ej borde bestridas af vatten-, gas- och elektricitetsverkens vinstmedel utan uppföras i stadens allmänna budget; dock skulle här endast upptagas årskostnaderna med at Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagna belopp tillhopa 5,000 kronor. Ränta och amortering å stadens skuld för afloppsledningarne borde nämligen ej upptagas under nu ifrågavarande rubrik, då de inginge i allmänna utgiftsposterna för ränta och amortering å stadens obligationslån.

Gatubelysningen. Kostnaderna under denna rubrik upptogos i enlighet med Vatten- och Gasverksstyrelsens beräkning. Till Vatten- och Gasverksstyrelsens förslag om uppsättande af en luxlampa i gångvägen genom Stallhagen mellan Floragatan och Västra Järnvägsgatan beslöt Drätselkammaren tillstyrka bifall.

Renhållningsverket. Till följd af det ökade arbetet vid renhållningsverket såg sig Drätselkammaren nödgad begära anslag till aflöning af en ny ordinarie renhållningsarbetare med 1,050 kronor. Däremot kunde kostnaden för extra arbetare sänkas från 2,000 till 1,500 kronor. Kostnaderna för utfordring måste höjas rätt afsevärdt eller från 400 kronor till 1,050 kronor, beroende dels på stegrade priser och dels därpå, att renhållningsverket under innevarande år ej disponerat så mycket jord, som förut varit fallet.

I öfrigt företogos en del erforderliga mindre ändringar af några poster i renhållningsverkets utgiftsstat.

Parker och planteringar. Trädplanteringssällskapets förslag till utgiftsstat för stadens parker och planteringar äfvensom begäran om anslag för tillfälliga utgifter beslöt Drätselkammaren förorda till godkännande.

Stadshotellet. I enlighet med Stadsfullmäktiges beslut den 21 December 1908, att för framtiden i budgeten skulle upptagas en fullständig tablå öfver inkomster och utgifter för stadshotellet, däri äfven inbegripet ränta och amortering å det därå nedlagda kapitalet, hade en sådan tablå upprättats och skulle intagas som bilaga till budgetförslaget (se bil. litt. G.) Den första posten i berörda tablå, ränta och amortering å skuld för stadshotellet, i hvilken skuld äfven upptagits skuld för byggnadstomten, skulle dock i utgiftsstaten uppföras inom linien, enär ifrågavarande belopp inginge i den förut upptagna allmänna kostnaden för ränta och amortering å obligationslån.

Varmbadhuset. Badhusbyggnadskommitterades förslag till stat för varmbadhuset för den del af nästkommande år, hvarunder badhuset beräknats kunna hållas öppet, skulle ingå i budgetförslaget utan förändring.

Kallbadhuset. Då några reparationer af betydenhet icke ansågos erforderliga under nästa år i kallbadhuset, beslöt Drätselkammaren sänka anslaget till diverse utgifter för kallbadhuset såsom aflöningar och reparationer från 1,500 till 1,000 kronor.

Stallet. Som staden numera ej hade lämpligt stallrum för mer än två hästar i stället för förut tre hästar, företogs i proportion härefter sänkningar i anslaget till stallet.

Renhållning.

Det skulle här antecknas, att Drätselkammaren i anledning af framställning från skolrådet beslutat öfvertaga renhållning af gatorna vid folkskolan tillhörande byggnader från och med nästkommande år. Som emellertid kyrkostämman redan vid fastställande af utgiftsstat för folkskolorna beviljat anslag för ifrågavarande ändamål skulle icke någon höjning af anslaget för gaturenhållning i anledning häraf begäras. Däremot skulle föreslås en höjning af ersättningen till de s. k. kapitelhjonen från 125 till 130 kronor för hvarje hjon.

Arrenden och afgälder.

Afgälden till Badelunda kommun för Hästholmarnes inkorporering med staden skulle i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts utslag i den om ifrågavarande ersättning mellan staden och socknen förda rättegången höjas från 49 kronor 77 öre till 124 kronor.

Årliga utgifter.

Som staden numera åtagit sig byggnadsskyldighet för högre allmänna läroverket härstädes, borde staden äfven svara för brandstodsafgiften för de äldre läroverksbyggnaderna; och upptogs under rubriken årliga utgifter kostnaden härför med 252 kronor 4 öre.

Anslag för undervisnings-ändamål.

Under en ny titel anslag för undervisningsändamål beslöt Drätselkammaren uppföra dels det af Stadsfullmäktige den 30 sistlidne September beviljade anslaget ur stadskassan å 3,000 kronor till främjande af undervisningen i tekniska skolan härstädes, dels det sedvanliga anslaget till arbetareinstitutets bibliotek 1,500 kronor, dels det af Stadsfullmäktige den 30 sistlidne September beviljade anslaget till arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet, 800 kronor, dels hyresbidraget till rektor vid högre allmänna läroverket 1,200 kronor, dels anslaget till botaniska trädgårdens ordnande, 2,000 kronor enligt Stadsfullmäktiges beslut den 28 nästlidne November, dels ock slutligen anslag till sockenbiblioteket, hvilket sistnämnda anslag Drätselkammaren dock ville föreslå måtte inskränkas till 75 kronor, nämligen för skötsel och vård af biblioteket, enär något anslag till nya böcker icke torde vidare behöfvas, då Stadsfullmäktige beviljade så stort belopp till arbetareinstitutets biblioteksverksamhet, och allra hälst som af det för i år till nyinköp af böcker beviljade beloppet 100 kronor hittills endast en obetydlig del blifvit tagen i anspråk.

Diverse särskilda ändamål.

Under denna rubrik skulle såsom nytillkomna poster uppföras dels anslag till stadsplanekommitterade för fortsättande af arbetena med stadsplanens utvidgande, hvilka arbeten beräknades under nästkommande år kräfva i kostnader omkring 3,000 kronor, dels af Stadsfullmäktige den 30 sistlidne September beviljade anslag till en arbetsförmedlingsanstalt tillhopa 3,500 kronor, dels beräknad kostnad för omläggning af elektriska belysningsledningarne i brand- och polisstationen, hvarom föreståndaren för elektricitetsverket meddelat föreskrift, samt införande därstädes af erforderliga gasledningar för reservbelysning samt kokgas, tillhopa 1,600 kronor, dels 1,000 kronor för reparation af köket å nedre botten i Sundinska huset, hvarom Drätselkammaren förut ingått med framställning till Stadsfullmäktige, dels slutligen 600 kronor till bestridande af omkostnader för nu, på grund af ett sedan flere år tillbaka fattadt beslut, pågående utstakning och kartläggning af rågångarne omkring stadens utmarker.

Afkortningar

I anledning af den stora arbetskonflikten under innevarande år, hvilken otvifvelaktigt torde komma att inverka på arbetarebefolkningens skatteförmåga äfven under

nästkommande år, ansåg sig Drätselkammaren ej kunna beräkna afkortningarne för år 1910 till lägre belopp än 20,000 kronor emot för innev. år beräknade 14,000 kronor.

Förslagsanslaget.

Beslöt Drätselkammaren upptaga ett förslagsanslag till diverse utgifter och oförutsedda behof å omkring 20,000 kronor med den mindre jämkning, som erfordrades för att budgetens utgifter och inkomster skulle balansera med lika belopp.

Fattigvården.

Emot specialförslaget till stat för fattigvården fanns intet att erinra.

Inkomsterna.

Arrenden för diverse jordlägenheter. Skogarne.

Här skulle antecknas, att arrendatorn af egendomen Nordanby enligt med honom upprättadt kontrakt betingat sig rätt att årligen å stadens skog till vedbrand taga 25 stycken s. k. pinnhus.

Hamnen.

Enligt Hamnstyrelsens förslag till utgifts- och inkomststat för hamnen belöpte sig ränta och amortering å hamnens skuld till 24,512 kronor 75 öre; och skulle detta belopp med afdrag af ett års ränta å hamnens ingående behållning, som af Drätselkammaren omhänderhades, eller 1,150 kronor, uppföras såsom inkomst för stadskassan med 23,362 kronor 75 öre. Emot hamnstyrelsens förslag i öfrigt — med undantag för den ofvan föreslagna ändringen beträffande andel i byggnadschefens aflöning — förekom ingen anmärkning.

Vatten-, gas- och elektricitetsverken.

Efter genomgående af Vatten- och Gasverksstyrelsens skrifvelse med förslag till utgifts- och inkomststat för vatten-, gas- och elektricitetsverken (se Bil. Litt R.) beslöt Drätselkammaren tillstyrka såväl styrelsens förslag angående anslag till inrättande af nya befattningar vid verken som ock utgifts- och inkomstförslaget i öfrigt.

Beträffande de af Vatten- och Gasverksstyrelsen begärda anslagen till nyanläggningar och nyanskaffningar beslöt Drätselkammaren föreslå beviljande af dessa anslag.

Af anslagen borde dels anslaget för utsträckning af ledningar till stadens icke planlagda område 5,000 kronor, såsom alltid förut skett, anvisas att utgå af lånemedel, dels kostnaden för nya mätare tillhopa 14,000 kronor, äfvenledes bestridas af lånemedel, enär i verkens budget såsom utgift upptagits afskrifning å de äldre mätarne efter samma beräkningsgrund, eller 10 proc. af mätarnes värde, enligt hvilken mätarehyra betalades till verken, och sålunda nyanskaffningen, under förutsättning af fortsatta afskrifningar för hvarje år efter samma beräkning, utgjorde en ren tillgångsökning, dels ock slutligen kostnaden för nya serviser och gatulyktor 5,650 kronor bestridas af verkens vinstmedel.

Ifrån den beräknade behållna afkomsten från vatten-, gas- och elektricitetsverken 32,139 kronor 58 öre skulle sålunda vid upptagande af vinsten i stadens budget frånd ragas ofvan sistberörda anslag å 5,650 kronor samt därjämte enligt Stadsfullmäktiges beslut den 28 Oktober 1909 ett belopp af 3,663 kroror 31 öre, som åtgått för vakthållning under storsträjken innevarande år.

Utdelning å aktier.

Den under innevarande år erhållna utdelningen af 1908 års vinst å stadens aktier i Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg till ett nominellt belopp af 1,074,700 kronor hade utgjort allenast 3 proc. i stället för i staten beräknade 4 proc. Som innevarande år med dess tryckta konjunkturer och stora arbetskonflikt

för landets järnvägar i allmänhet medfört tillbakagång och detta år äfven vore det första, under hvilket trafikaftalet mellan ifrågavarande järnväg samt Bergslagernas och Gefle—Dala järnvägar tillämpades, hvarför ovisshet kunde råda om detta aftals inverkan på Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägs rörelse, ansåg sig Drätselkammaren icke böra beräkna någon inkomst under nästa år af ifrågavarande järnvägsaktier.

Enligt af Spritbolaget lämnad uppgift hade de brännvinsmedel, bolaget komme att under nästkommande år inleverera till stadskassan, beräknats skola uppgå till 77,000 kronor. **Brännvinsmedel.**

Då i budgetsförslaget upptagna utgifter uppgingo till 872,973 kronor 64 öre och de beräknade inkomsterna till 253,727 kronor 4 öre uppstod en brist af 619,246 kronor 60 öre. Till täckande af berörda brist hade Drätselkammaren till en början att räkna med en afsevärd behållning från föregående år. **Behållning från föregående år.**

Vid fastställandet af stadens budget för år 1908 hade Stadsfullmäktige på Drätselkammarens förslag vid beräknande af uttaxeringen från hela antalet bevillningskronor afdragit större delen af den Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget påförda bevillning, enär bolaget besvärat sig öfver uttaxeringen. På grund af Kungl. Kammarrättens numera laga kraftvunna utslag i nämnda beskattningsmål hade emellertid staden berättigats att af den af bolaget erlagda kommunalskatten för år 1907 behålla ett belopp af 32,201 kronor 19 öre, som ej beräknats i 1908 års budget.

I detta sammanhang hade Drätselkammaren enligt Stadsfullmäktiges beslut den 22 Juni 1909 (se § 90 i Stadsfullm:s protokoll och N:o 38 i de tryckta handlingarne) att afgifva förslag till användning af vatten-, gas- och elektricitetsverkens vinstöfverskott för år 1908 samt yttrande öfver de afskrifningar, Vatten- och Gasverksstyrelsen föreslagit. Af handlingarne i denna fråga inhämtades, att Vatten- och Gasverksstyrelsen i sin förvaltningsberättelse för år 1908 anhållit, att Drätselkammaren måtte hemställa hos Stadsfullmäktige, att Stadsfullmäktige ville medgifva, dels att vid nästa bokslut anläggningsvärdet af gamla vattenverksanläggningen med tillhörande vatten- och afloppsledningar finge nedsättas med 50,000 kronor, dels ock att det belopp 23,060 kronor 2 öre, hvarmed vinsten vid vatten-, gas- och elektricitetsverken för år 1908 öfverskridit den i staten beräknade vinsten, måtte få användas till afskrifning å elektricitetsverkets anläggningsvärde, samt att Drätselkammaren i sitt yttrande öfver Vatten- och Gasverksstyrelsens förvaltningsberättelse påpekat, att styrelsen, enligt hvad berättelsen utvisade, af 1908 års vinst redan gjort afskrifningar å mätare och inventarier till ett sammanlagdt belopp för alla tre verken å 9,037 kronor 67 öre, utan att något beslut därom af Stadsfullmäktige vid fastställandet af 1908 års budget eller eljes fattats, hvadan vinstöfverskottet från verken i verkligheten utgjorde 32,097 kronor 67 öre.

Beträffande först den begärda nedsättningen i värdet af den gamla vattenverksanläggningen ansåg Drätselkammaren en sådan nedsättning, särskildt numera, då vattenverket direkt påfördes ränta och amortering för å verket hvilande skuld, onödig och beslöt afstyrka Vatten- och Gasverksstyrelsens därom gjorda anhållan. Af samma skäl beslöt Drätselkammaren afstyrka förslaget om, att vinstöfverskottet skulle användas till afskrifning af elektricitetsverkets anläggningsvärde.

Drätselkammaren ville i stället hemställa, att ifrågavarande vinstöfverskott måtte få användas till bestridande af stadens allmänna utgifter och sålunda ingå som behållning i budgeten.

I fråga om vinstöfverskottets storlek beslöt Drätselkammaren, enär den verkställda afskrifningen å 9,037 kronor 65 öre endast vore en bokföringsåtgärd, som lätteligen kunde rättas, och då Stadsfullmäktige alltid hittills af *vinstmedel* från verken beviljat anslag till nyanskaffning af mätare och andra inventarier, hvarför det vore oriktigt att äfven belasta vinsten med afskrifning å samma mätare och inventarier, föreslå, att vinstöfverskottet måtte, i enlighet med hvad Drätselkammaren förut påpekat fastställas till 32,097 kronor 67 öre.

Förutom ofvanberörda två behållningar beräknades med ledning af de hittills under året å Drätselkammaren förda räkenskaperna, att äfven å anslag för innevarande år skulle uppstå behållning, så att efter afdrag af brist, som beräknades uppkomma å en del anslag, en sammanlagd behållningssumma af omkring 80,000 kronor skulle vid årsskiftet finnas till förfogande.

Denna behållning kunde dock komma att minskas med det belopp, hvarmed afkortningssumman för år 1909 komme att öfverstiga de beräknade afkortningarne. Afkortningarnes storlek kunde nämligen ännu ej, ens tillnärmelsevis, beräknas.

Men enär den sålunda uppkomna stora behållningen vore en följd af flere sammanträffande gynsamma omständigheter, ansåg Drätselkammaren det vara klokast och bäst för stadens ekonomi, om icke hela behållningen togs i anspråk för bestridande af ett enda års utgifter, utan ville Drätselkammaren föreslå, att af behållningen endast 56,000 kronor upptogos såsom inkomst i 1910 års budget samt återstoden omkring 24,000 kronor reserverades för framtida behof, och detta så mycket mer, som en tillbakagång i afseende å antalet bevillningskronor otvifvelaktigt vore att motse under nästkommande år i anledning af den förlustbringande stora arbetskonflikten under innevarande år.

Uttaxeringen. Till bestridande af de föreslagna utgifterna under år 1910 erfordrades härefter ett belopp af 563,246 kronor 60 öre motsvarande en uttaxering å den enligt senast fastställda taxering till 83,443 kronor 94 öre uppgående bevilningssumman för staden af *sex (6) kronor 75 öre* för hvarje bevillningskrona, hvilken uttaxering Drätselkammaren ville föreslå.

Som ofvan.

In fidem

Theofil Öberg.

Till Stadsfullmäktige i Västerås.

Under åberopande af 60 § Kungl. Förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862 får Magistraten härhos öfverlämna bilagda af Drätselkammaren efter Magistratens anhållan uppgjorda förslag till utgifts- och inkomststat för år 1910 med därtill hörande bilagor samt Drätselkammarens protokoll i ärendet.

Beträffande aflöningsstaten för *Magistraten* torde, med afseende å innehållet uti Kungl. Brefvet den 27 Februari 1868, i förslaget upptagna anslaget till semesterarvoden 600 kronor böra förändras sålunda att i stället för detta anslag upptages:

Reservationsanslag för tillfälliga biträden enligt Kungl. Brefvet den 27 Februari 1868 Kr. 200: —
Fyllnadsanslag för beredande af semester åt borgmästaren och de litterate rådmännen . . . . . » 400: —

Anledningen till att Magistraten beräknat den föreslagne *andre detektivkonstapelns* lön till allenast 1,500 kronor, ehuru detektivkonstapels begynnelselön i den för staden gällande lönestat är upptagen till 1,600 kronor, är den, att Magistraten anser andre detektivkonstapeln böra i löneafseende vara jämnställd och icke öfver ordnad inspektionskonstaplarne.

Beklädnadsersättningen in natura för poliskonstaplarne har af Magistraten beräknats till 150 kronor pr man, men af Drätselkammaren såsom förut och i enlighet med gällande lönestat till 120 kronor pr man. Drätselkammaren föreslår, att för betäckande af skillnaden 810 kronor anslaget till underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier måtte för nästkommande år höjas från 700 till 1,510 kronor.

Magistraten, som är ur stånd att för framtiden bekläda poliskåren för ett belopp af 120 kronor pr man, anser bättre, att ökningen lägges på den utgiftspost, som i verkligheten behöfver ökning, och ej å en post, som för närvarande icke behöfver någon förhöjning; och hemställer Magistraten förty:

att beklädnad in natura för 27 man upptages till . . . . . Kr. 4,050: —
och anslaget till underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier m. m. till . . . . . » 700: —

Med afseende å den mängd skrifgöromål som å poliskontoret förekommer och då en mängd skrifvelser måste utgå i flera exemplar, som gifvetvis låta sig fortare och på bättre sätt utföras å skrifmaskin än för hand af poliskonstaplarne, af hvilka alla ej hafva så drifven handstil, hemställer Magistraten om bifall till sin begäran:

om *anslag för en skrifmaskin* . . Kr. 450: —

Bland *anslag för undervisningsändamål* torde äfven böra upptagas stadens utgifter för högre elementarläroverket för flickor enligt Stadsfullmäktiges beslut den 27 Augusti 1908 med . . . . . Kr. 9,097: —
och samtidigt bland stadens inkomster upptagas såsom räntegodtgörelse af samma läroverksstyrelse enahanda belopp . . . . . » 9,097: —

I öfrigt har Magistraten icke något att erinra mot Drätselkammarens förslag.

Västerås Rådhus den 30 November 1909.

På Magistratens vägnar:

John Karlsson.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Västerås.

Beredningsutskottet, som jämlikt arbetsordningen granskat det uppgjorda förslaget till utgifts- och inkomststat för Västerås stad år 1910 får med anledning däraf afgifva följande utlåtande:

Magistratens och Rådstufvurättens samt poliskårens stater.

I tråga om det anslag å 800 kronor, som Magistraten begärt för juridiskt biträde inom eller utom Magistraten till utförande af de göromål, lönekommitterade anse böra öfverflyttas från Borgmästaren till 2:dre Rådmannen samt vid upprättande af röstlängder enligt nya valordningarne med mera, vill utskottet till en början erinra, att det arbete, som enligt löneregleringskommitténs förslag skulle öfverflyttas från Borgmästaren till 2:dre Rådmannen, är ombesörjandet af Magistratens bref-expedition. Beloppet 800 kronor är samma belopp, hvarmed löneregleringskommittén velat öka 2:dre Rådmannens löneförmåner. Det synes emellertid oegentligt, att Magistraten upptagit ifrågavarande belopp såsom tillökning i sin lönestat oaktadt Magistraten, enligt hvad Beredningsutskottet inhämtat, ansett sig ej kunna gå med på löneregleringskommitténs organisationsförslag. Någon närmare utredning om förevarande anslagskraf föreligger heller icke. Magistraten har visserligen begärt anslaget äfven för biträde vid upprättande af röstlängder enligt nya valordningarne m. m. Men häremot kan erinras, dels att den kommunala röstlängden äfven förut skolat upprättas af Magistraten, och dels att röstlängden för riksdagsmannaval till Andra kammaren enligt 25 § i lag om val till Riksdagen skall i stad, där magistrat finnes, upprättas af Magistraten eller, där särskilda tjänstemän äro förordnade för debitering af utskylderna till kronan, af dessa under Magistratens öfverinseende, på grund af hvilken bestämmelse det i Västerås torde ankomma på kronouppbördskassören att upprätta sistberörda röstlängd. I detta sammanhang vill utskottet också erinra därom, att då Stadsfullmäktige beviljade anslag till skrifbiträde å kronouppbördskontoret, förslaget härom af Magistraten motiverades bland annat med det ökade arbete, som väntades uppkomma å kronouppbördskontoret i anledning af de blifvande ändringarne i rösträttsbestämmelserna.

Med hänsyn till hvad ofvan framhållits, har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till ifrågavarande förslag, utan hemställer, att Stadsfullmäktige måtte afslå framställningen om anslag å 800 kronor för juridiskt biträde åt Magistraten.

Öfriga föreslagna förändringar i Magistratens lönestat vill Beredningsutskottet däremot tillstyrka.

I fråga om beklädnadsanslaget till polismännen synes det utskottet, som Magistraten icke förebragt afgörande skäl för sitt förslag, hvilket innebär en afse-

värd förändring i den endast tör ett år sedan fastställda lönestaten, i all synnerhet som Magistraten i sitt yttrande öfver förslaget till lönestat ej gjorde någon framställning om höjning af beklädnadsanslaget. Och då utskottet vidare håller före, att det i lönestaten bestämda anslaget under vanliga förhållanden bör vara tillräckligt, vill utskottet i förevarande fall tillstyrka Drätselkammarens förslag.

Den af Drätselkammaren föreslagna tillfälliga ökningen af anslaget: Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier m. m. bör dock upptagas särskildt, och föreslår därför utskottet att denna anslagspost uppdelas på följande sätt:

Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier m. m. såsom förut	700: —	
Extra tillägg för år 1910	810: —	1,510: —

På af Drätselkammaren anfördt skäl afstyrker äfven Beredningsutskottet Magistratens begäran om anslag till en skrifmaskin å poliskontoret

Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner.

Till Drätselkammarens förslag därom, att ett belopp af 1,000 kronor af byggnadschefens aflöning skall bestridas af hamnens medel, förordar utskottet bifall.

Beträffande aflöningen till stadsinspektoren, hvilken befattning uppehålles af samma person, som innehaft den före byggnadschefstjänstens inrättande under benämningen stadens arbetschef förefintliga befattningen, har utskottet ansett sig böra erinra, att stadsinspektorens aflöning bör underskastas reglering, så snart sådant lämpligen ske kan, då denna tjänst efter byggnadschefstjänstens inrättande torde kunna uppehållas med en vida billigare arbetskraft, än för närvarande är fallet.

Byggnadsnämnden.

I fråga om Byggnadsnämndens begäran om anslag till aflöning af stadsarkitekt förordar utskottet bifall till Drätselkammarens förslag.

Hälsovården.

Den i budgeten förekommande rubriken Sundhetsvården synes föråldrad och bör utbytas mot beteckningen *Hälsovården;* detta äfven i analogi med uttrycken hälsovårdsnämnd och hälsopolis.

Gatuläggningar

Emot Drätselkammarens förslag tifl större gatuarbeten samt anskaffande af medel till desamma äfvensom till anslag för mindre gatuarbeten och makadamslagning har utskottet intet att erinra.

I sammanhang med frågan om ordnande af Södra esplanaden vill emellertid utskottet erinra om det dåliga skick, hvari den järnvägen tillhöriga intill esplanaden gränsande stationsplanen särskildt mellan stationshuset och fraktgodsmagasinet samt framför detta magasin befinner sig, samt i anledning häraf föreslå, att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Drätselkammaren att hos styrelsen för Stockholm—Västerås—Bergslagens Nya Järnvägsaktiebolag göra framställning om, att styrelsen ville gå i författning om försättande af stationsplanen i ett tillfredsställande trafikabelt skick i samband med det af staden företagna arbetet med ordnande af Södra esplanaden.

Vägunderhåll.

Beredningsutskottet har intet att anmärka emot det af Drätselkammaren begärda anslaget till grusning och makadamisering af vägar samt underhåll af broar.

Emellertid vill utskottet nu liksom förlidet år framhålla behofvet af, att Skarpskyttebron apteras till körbro. Enligt hvad utskottet inhämtat, lär den nu ombyggda bron utan större svårighet kunna förstärkas, så att den kan upptaga äfven körtrafik, åtminstone med lättare åkdon.

Emellertid torde härutinnan tarfvas en utredning; och ville utskottet föreslå, att Stadsfullmäktige måtte uppdraga åt Drätselkammaren att anskaffa samt till Stadsfullmäktige inkomma med sådan utredning jämte förslag i ämnet.

Hästholmarne

Utan att föreslå ändring i det begärda anslaget till Hästholmarne vill dock utskottet hemställa,

att det närmare öfverinseendet och bestämmandet af holmarnas ordnande och underhåll måtte öfverlämnas åt Trädplanteringssällskapet redan från och med nästkommande år,

att från och med år 1911 kostnaden härför uppföres i budgeten under rubriken parker och planteringar,

samt att kostnaden för utskylder och reparationer af stadens byggnader å holmarne från och med sistnämnda år frångrages vid beräknande af afkomsten från holmarne.

Anslag för undervisningsändamål.

Magistratens anmärkning om, att under denna titel, äfven bör upptagas stadens utgifter för högre elementarläroverket för flickor, finner utskottet befogad, men då stadens verkliga utgifter för ändamålet ligga i posten: Ränta och amortering å obligationslån, och staden ej har någon som hälst inkomst från läroverket, föreslår utskottet, att den i Drätselkammarens budgetförslag under rubriken Diverse inkomster inom linien upptagna anteckningen (sid. 17) öfverföres till rubriken Anslag för undervisningsändamål och äfven där upptages inom linien, men att däremot ifrågavarande belopp icke alls uppföres å inkomstsidan.

Behållning från föregående år. Uttaxeringen.

Beträffande användandet af den förefintliga behållningen från föregående år anser utskottet i likhet med Drätselkammaren, att en del af densamma bör reserveras för kommande år, men synes utskottet, att de skäl, Drätselkammaren anfört för förslaget härom, hvilka skäl utskottet för sin del vill särskildt understryka, motivera en jämnare fördelning af behållningen mellan nästkommande och därpå följande år, och att i stället uttaxeringen bibehålles vid samma belopp som i år.

Utskottet föreslår därför, att af behållningen från föregående år till bestridande af 1910 års utgifter användas allenast 43,000 kronor, eller 13,000 kronor mindre än Drätselkammaren föreslagit, hvaremot återstående behållning reserveras, samt att uttaxeringen bestämmes till sex kronor 90 öre per bevillningskrona. Hela uttaxeringen komme då att uppgå till 575,763 kronor 19 öre motsvarande en ökning mot Drätselkammarens förslag å 12,516 kronor 59 öre.

Förslagsanslaget.

Då enligt Beredningsutskottets förestående ändringsförslag utgifterna skulle minska med ett belopp af 800 kronor och inkomsterna minska med 483 kronor 41 öre torde i händelse af bifall till utskottets förslag skillnaden mellan dessa

belopp 316 kronor 59 öre läggas till förslagsanslaget, som då skulle uppgå till 20,273 kronor 25 öre.

Beredningsutskottets förestående förslag ifråga om användande af behållningen från föregående år samt bestämmande af uttaxeringen har tillkommit efter omröstning, hvarvid herrar Björkman, Tersmeden och Nordin röstat för nämnda förslag, hvaremot herr Johansson och undertecknad ordförande röstat för, att utskottet skulle tillstyrka Drätselkammarens förslag i förevarande afseenden.

Västerås den 10 December 1909.

På Beredningsutskottets vägnar:

B. Fjellman.

Theofil Öberg.

Västerås, Vestm. Allch:s Boktryckeri, 1909.

BUDGET

for 1970

Utgifts- och Inkomststat

för

Västerås stad

år 1910.

UTGIFTER:

A. Stadens allmänna drätsel.

Ränta och amortering å obligationslån:

För 1892 års lån	11,151: 47	
„ 1896 d:o	39,891: 57	
„ 1902 d:o	86,764: 43	
„ 1907 d:o	71,408: 33	209,215: 80

Ränteskillnad:

För i 1896 års lån ingående fonder	1,500: —

Ränta:

å Wallöfska donationen	1,100: —

Räntor å tillfälliga lån:

å upplånta medel från åtskilliga under Stadsfullmäktiges förvaltning stående fonder, tillhopa 383,550 kr.	17,726: —		
å skulden till domkapitlet	1,274: —	19,000: —	
å medel, som i öfrigt behöfva upplånas		20,000: —	39,000: —
		Transport	250,815: 80

		Transport	250,815: 80

Aflöningar m. m.:

a) För Magistraten och Rådhusrätten med underlydande tjänstemän och betjänte:

Borgmästaren: Lön	4,000: —		
Lönetillägg för år 1910	800: —	4,800: —	
1:ste litt. Rådmannen: Lön		2,000: —	
2:dre „ d:o Lön	2,000: —		
Lönetillägg för år 1910 . .	1,000: —		
Ansl. till skrifbiträde . .	200: —	3,200: —	
Litt. Rådmannen: Lön	750: —		
Lönetillägg för år 1910	250: —	1,000: —	
Reservationsanslag för tillfälliga biträden enligt Kungl. brefvet den 27 Febr. 1868		200; —	
Fyllnadsanslag för beredande af semester åt borgmästaren och de litterate rådmännen		400: —	
Trycknings- och annonskostnader samt skrifmaterialier	1,050: —		
En ny skrifmaskin	450: —	1,500: —	
Stadsfogden: Aflöning	2,000: —		
Två ålderstillägg . . .	600: —		
Ersättning för tjänstelokal	300: —	2,900: —	
Kronouppbördskassören: Lön	2,000: —		
Ettålderstillägg . . .	300: —	2,300: —	
Skrifbiträde å kronouppbördskontoret		900: —	
Stadsfiskalen: Kontant aflöning . . .	2,200: —		
Ett ålderstillägg . . .	500: —	2,700: —	
Dessutom fri bostad utan värme och belysning till beräknadt värde af 600 kr.			
Stadsvaktmästaren: Aflöning	1,200: —		
Två ålderstillägg	300: —	1,500: —	
Två exekutionsbetjänter:			
Aflöning för hvar och en 1,300: —			
Ett ålderstillägg . . . 150: —	1,450: —	2,900: —	
Extra biträde vid exekutionsgöromålens utförande		1,200: —	
Anslag till exekutionsbetjänterna för hållande af velociped		75: —	
	Transport	27,575: —	250,815: 80

	Transport	27,575: —	250,815: 80
Olycksfallsförsäkringsersättning för stadsvaktmästaren och exekutionsbetjänterna		60: —	
Läkarearvode för d:o, 4 personer à 4 kr.		16: —	27,651: —

b) För poliskåren:

Poliskommissarien: Kontant aflönning		2,400: —	
Dessutom fri bostad utan värme och belysning till beräknadt värde af 600 kr.			
Öfverkonstapeln:			
Aflöning	1,800: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Beklädnadsersättning	150: —	2,250: —	
1:ste detektivkonstapeln:			
Aflöning	1,600: —		
Två ålderstillägg	300: —		
Beklädnadsersättning	150: —	2,050: —	
2:dre detektivkonstapeln:			
Aflöning	1,500: —		
Beklädnadsersättning	150: —	1,650: —	
Tre inspektionskonstaplar:			
Aflöning för hvar och en 1,500: —			
Två ålderstillägg 300: —	1,800: —	5,400: —	
Sex ord. konstaplar:			
Aflöning för hvar och en 1,300: —			
Två ålderstillägg 300: —	1,600: —	9,600: —	
Fem ord. konstaplar:			
Aflöning för hvar och en 1,300: —			
Ett ålderstillägg 150: —	1,450: —	7,250: —	
Nio ord. konstaplar:			
Aflöning för hvar och en	1,300: —	11,700: —	
En extra konstapel, vikarie för Kindblom		1,200: —	
Tre extra konstaplar med bostad uti logementen à 1,000 kr.		3,000: —	
Beklädnad in natura för 3 inspektions-, 20 ord. och 4 extra konstaplar = 27 man à 120 kr.		3,240: —	
Understöd åt konstapeln Kindblom, som i följd af sjukdom är urståndsatt att tjänstgöra		500: —	
Olycksfallsförsäkring åt polismännen		500: —	
Läkarearvode och medicin åt poliskårens medlemmar med familjer		200: —	
Telegram, telefonafgifter och telefonsamtal		400: —	
Trycksaker och skrifmateriel		350: —	
För inköp af en skrifmaskin		450: —	
	Transport	52,140: —	278,466: 80

	Transport	52,140: —	278,466: 80
Underhåll och nyanskaffning af vapenpersedlar och inventarier m. m., såsom förut . .	700: —		
Extra tillägg för år 1910	810: —	1,510: —	
Bränsle och lyse		1,200: —	
Ersättning åt brandkåren för eldning af ugnarne .		50: —	
„ „ „ „ snökörning fr. gården		50: —	
Skurning och städning		360: —	
Renhållning af gata och klosetter		50: —	
Brandstodsafgift		50: —	
Vattenafgift		55: —	
Krono- och kommunalutskylder		70: —	
Reparation af arresterna		235: —	
Häri inbegripet anskaffning af sängkläder till arresterna enligt erinran af justitieombudsmannen.			
Oförutsedda utgifter		530: —	
Extra polisbevakning vid särskilda tillfällen och då en del af polispersonalen är enligt kontrakt beordrad att tjänstgöra å annan ort beräknas till samma belopp, som ersättning från statsverket för en sådan tjänstgöring eller		3,150: —	59,450: —

c) Stadsfullmäktiges och Drätselkammarens expeditioner.

Byggnadschefen: Aflöning	8,000: —		
Afgår för hamnens andel	1,000: —	7,000: —	
Stadens ombudsman: Aflöning		4,500: —	
Stadskamreraren: Aflöning	3,500: —		
Två ålderstillägg .	1,000: —	4,500: —	
Räkenskapsföraren och kontrollanten:			
Aflöning	1,800: —		
Ett ålderstillägg	300: —	2,100: —	
Skrifbiträde		1,500: —	
Stadsinspektoren: Aflöning	2,500: —		
Två ålderstillägg .	1,000: —	3,500: —	
Arbetsförmannen: Aflöning	1,300: —		
Två ålderstillägg .	300: —	1,600: —	
Rådhusvaktmästaren: Aflöning		1,200: —	
Olycksfallsförsäkringsersättning för rådhusvaktmäst.		15: —	
Läkararvode för d:o		4: —	
Arvode för sifferrevision af stadens räkenskaper . .		500: —	
(Utom vatten- och gasverket samt fattigvården).			
För skrifmaterialier, bokbinderiarbeten m. m. . . .		350: —	
Tryck och annonskostnader		3,000: —	29,769: —
		Transport	367,685: 80

	Transport	367,685: 80

Pensioner:

Förre Stadsingeniören Fr. Gevalt	3,000: —	
„ Stadsfiskalen Aug. Vesterling	1,500: —	
„ Poliskonstapeln J. F. Asplund	600: —	
„ Poliskonstapeln E. A. Vestén	400: —	
„ Tornväktaren J. E. Norén	150: —	
„ „ C. E. Eriksson	75: —	
„ Barnmorskan Carolina Närström	400: —	
„ Patrullkarlen P. E. Löfblad	100: —	
„ „ C. A. Björklund	100: —	
„ Sysslomannen J. E. Pettersson	800: —	
„ Räkenskapsföraren vid gasverket, fröken Anna Gedda	1,000: —	
„ Städerskan vid rådhuset, Lovisa Almström, pension 300: —		
hyresersättning 150: —	450: —	
„ Arbetaren L. E. Andersson	360: —	
Anslag till Magistratens ämbets- och tjänstemäns reservfond enligt Kungl. bretven den 1/11 1850 och den 24/2 1868	360: —	9,295: —

Brandväsendet:

Aflöningar:

Brandchefen: Lön	2,000: —		
Två ålderstillägg à 300 kr.	600: —		
Beklädnad	200: —	2,800: —	
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 600 kr.)			
Vice brandchefen		500: —	
Brandmästaren: Lön	1,400: —		
Två ålderstillägg à 150 kr.	300: —		
Beklädnad	120: —	1,820: —	
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 150 kr.)			
Stallkorpralen: Lön	1,100: —		
Två ålderstillägg à 100 kr.	200: —	1,300: —	
(Bostad i brandstation utom värme och belysning 150 kr.)			
Verkstadsförmannen: Lön	1,000: —		
Ett ålderstillägg à 100 kr.	100: —	1,100: —	
(Bostad utan värme och belysning 150 kr.)			
En maskinist: Lön	1,000: —		
Två ålderstillägg à 100 kr.	200: —	1,200: —	
(Bostad i brandstation utan värme och belysning 150 kr.)			
	Transport	8,720: —	376,980: 80

Transport	8,720: —		376,980: 80
Elfva brandsoldater: Lön à 900 kr.	9,900: —		
Två ålderstillägg till tre brandsoldater à 100 kr.	600: —		
Ett ålderstillägg till fyra brandsoldater à 100 kr.	400: —		
(hvaraf de gifta erhålla fri bostad utan värme och belysning à 150 kr. pr man och de ogifta fri bostad i brandstationens logement).			
Reservanslag för sjukdomsfall	200: —		
Skorstensfejaren: Lön	25: —	19,845: —	
Beklädnad:			
Fjorton brandsoldater à 120 kr.		1,680: —	
Kol, ved och lyse		800: —	
Stallet:			
Utfodring och skoning af 3:ne hästar		1,500: —	
Diverse utgifter:			
Olycksfallsförsäkring för brandchefen och vice brandchefen 25 kr. hvardera	50: —		
Kollektiv olycksfallsförsäkring för brandmästaren och 14 man	195: —		
Trycksaker och skrifmaterialier	300: —		
Tvätt, skurning och städning	200: —		
Underhåll af brandtelegrafen och ringledningar till brandkårens reserv	300: —		
Underhåll af brandredskapen	500: —		
„ „ inventarier i brandstation och verkstäderna	400: —		
Telefonafgifter och samtal	170: —		
Brandstodsafgifter för inventarier och fastigheten	100: —		
Läkararvode och medicin	150: —		
Krono- o. kommunalutskylder, vattenafgift m.m.	200: —		
Hyresersättning för 4 gifta brandsoldater . .	600: —		
Oförutsedda utgifter	500: —	3,665: —	
Brandkårens reserv:			
Ångsprutan: 1:ste sprutchefen: (Vice brandchefen) 2:dre d:o Lön	20: —		
1:ste maskinisten (tillika extra brandsoldat): Lön	120: —		
Transport	140: —	27,490: —	376,980: 80

Transport	140: —	27,490: —	376,980: 80
2:dre maskinisten: Lön	50: —		
30 man à 10 kr	300: —		
Kol m. m.	100: —		
Tomthyra	50: —		
2:ne slangkärror: 2 förmän à 20 kr.	40: —		
20 man à 10 kr.	200: —		
Öfningar med manskapet .	350: —	1,230: —	
Allmänna brandstyrkan:			
Hyra för spruthus	200: —		
Gratifikation vid sprutmönstringar	250: —		
Diverse utgifter vid eldsvådor	300: —	750: —	
Nyanskaffning:			
En velociped		200: —	29,670: —

Byggnadsnämnden:

Förslagsanslag till arvode för uppehållande af stadsarkitektsgöromålen	2,000: —	
Aflöning till biträde å stadsingeniörkontoret, förslagsvis	2,400: —	
Förslagsanslag till anskaffning och underhåll af materialier m. m.	600: —	5,000: —

Hälsovården:

A. *Allmänna hälsovården:*

Aflöningar:

1:ste stadsläkaren: Aflöning . .	3,000: —		
Ett ålderstillägg	500: —		
Arvode åt vikarie under semester	250: —	3,750: —	
2:dre stadsläkaren: Aflöning . .	2,000: —		
Arvode åt vikarie under semester	250: —	2,250: —	
1:sta barnmorskan: Lön	600: —		
2:dra „ Lön	500: —		
Två ord. sjuksköterskor för staden à 500 kr.	1,000: —	2,100: —	
En hälsovårdspolis (Berglund):			
Aflöning	1,500: —		
Ett ålderstillägg	150: —	1,650: —	
Transport		9,750: —	411,650: 80

Transport	9,750: —		411,650: 80
Öfriga utgifter:			
Animalvaccin för skyddskoppympning	100: —		
Bidrag till stadsbarnmorskornas pension	30: —		
Telefonafgifter	250: —		
Desinfektionskostnader	200: —		
Tryck- och annonskostnader	150: —		
Diverse	200: —	930: —	
Anslag för vård af medellösa lungsjuka	1,500: —		12,180: —
B. *Epidemiska sjukhuset:*			
Aflöningar:			
Stadsläkare för landsbygdens sjuka	500: —		
Tre ord. sjuksköterskor à 450: —	1,350: —		
Ett sjuksköterskebiträde	300: —		
Gårdsdrängen vid sjukhuset	400: —		
Fri kost för tre sjuksköterskor, ett sjuksköterskebiträde och en gårdsdräng à 200: —	1,000: —		
Extra sjuksköterskehjälp, förslagsvis	800: —	4,350: —	
Mathållning:			
Aflöning åt köksföreståndarinna	300: —		
Kosthåll	200: —		
Matvaror	5,000: —	5,500: —	
Öfriga utgifter:			
Medicin, förslagsvis	700: —		
Ved, kol och lyse	2,500: —		
Brandstods-, vatten- och telefonafgifter	400: —		
Diverse utgifter	1,500: —	5,100: —	14,950: —
C. *Köttbesiktningsbyrån:*			
Aflöningar:			
Föreståndaren: Lön	2,500: —		
En hälsopolis (Holst):			
Aflöning 1,500: —			
Två ålderstillägg 300: —	1,800: —		
Biträde vid bokföringen	600: —		
Vaktmästare och biträde vid stämplingen	720: —		
Transport	5,620: —		27,130: — 411,650: 80

Transport	5,620: —		27,130: —	411,650: 80
Två biträden vid trikinundersökningen	720: —			
Extra biträden, förslagsvis	600: —	6,940: —		
Öfriga utgifter:				
Värme, belysning och vatten	400: —			
Telefonafgift	50: —			
Tvätt	150: —			
Diverse oförutsedda utgifter	550: —			
Beräknad hyra	2,000: —	3,150: —	10,090: —	37,220: —
Fosterbarnsnämnden:				
Annonsering, tryck och blanketter			100: —	
Skjutsar vid besiktningar och öfriga diverse utgifter			50: —	150: —
Gatuläggningar:				
Kostnader för mindre gatuarbeten samt afgäld för nubbstensbrott			11,000: —	
Kostnader för makadamslagning			4,000: —	15,000: —
Vägunderhåll:				
Grusning och makadamisering af vägar och underhåll af broar				11,000: —
Afloppsledningarne:				
Årskostnader				5,000: —
Gatubelysningen:				
Gasbelysning: med 282 uppåt brinnande lågor 595,000 lystimmar à 3,6 öre		21,420: —		
med 44 nedåt brinnande lågor 55,100 lystimmar à 3 öre		1,653: —	23,073: —	
Belysning med 5 st. luxlampor			580: —	
Elektrisk belysning: med 1 lampa i Stadsparken		30: —		
» 9 lampor å Norrmalm		270: —	300: —	
			23,953: —	
Afgår för belysning å hamnen förslagsvis			800: —	23,153: —
Renhållningsverket:				
Aflöningar:				
Föreståndaren: Lön	1,800: —			
Två ålderstillägg	600: —			
Ersättning för kontorslokal och kontorsbiträde	600: —	3,000: —		
Transport		3,000: —		503,173: 80

	Transport	3,000: —	503,173: 80
Förman och fodermarsken:			
Aflöning för hvar och en	1,100: —		
Två ålderstillägg	200: —	2,600: —	
(Fri bostad 150 kr.)			
G. Malmen, K. Karlsson o. Arvid Andersson:			
Aflöning för hvar och en	900: —		
Två ålderstillägg	200: —	3,300: —	
(Fri bostad 150 kr.)			
Karl Suneson: Lön	900: —		
Ett ålderstillägg	100: —	1,000: —	
(Fri bostad 150 kr.)			
Emanuel Andersson: Lön . . .	900: —		
Två ålderstillägg	200: —		
Hyresersättning	150: —	1,250: —	
S. Lundin, Oskar Eriksson, Karl Forslund och Gust. Västlin:			
Aflöning för hvar och en .	900: —		
Hyresersättning	150: —	4,200: —	15,350: —
Extra arbetare			1,500: —
En sopare			900: —
Extra körslor			200: —
Inköp af torfmull			4,200: —
Inköp af utsäde			320: —
Stallet:			
Till utfodring, 9,450 kg. hafre		1,050: —	
Hästskoning		200: —	
Underhåll af seldon, filtar och täcken m. m.		300: —	
Försäkring och brandpremier		150: —	
Arvode åt veterinären		25: —	
Utbyte af en häst		500: —	2,225: —
Diverse utgifter:			
Olycksfallsförsäkring		60: —	
Trycksaker och räkenskapsböcker		30: —	
Vattenafgift		50: —	
Sotning		22: —	
Upphämtning af sopor		325: —	
Brandstodsafgifter		60: —	
Komplettering och underhåll af latrinkärl		250: —	
Reparation och underhåll af fordon . . .		700: —	
Beklädnadskostnader		450: —	
Telefonafgift		100: —	
Läkarearvode		50: —	
Medicin för menniskor och djur		100: —	
Oförutsedda utgifter		625: —	2,822: —
		Transport	27,517: — 503,173: 80

	Transport	27,517: —	503,173: 80
Arrenden och afgälder:			
För del af Kungsängen	200: —		
„ mark inköpt från Myggbo	100: —		
„ stadens utgjord vid Nordanby	300: —		
Drifkraft för blandningsmaskin	800: —	1,400: —	28,917: —
Parker och planteringar:			
Aflöningar:			
Trädgårdsdirektören	2,400: —		
En elev	660: —	3,060: —	
Telefonafgift	53: —		
Brandförsäkringar	37: 76	90: 76	
För skötsel och underhåll:			
Vasaparken och parken mellan Kopparbergsvägen och Kaserngatan samt trädplanteringar utom stadens tullar	2,200: —		
Stadsparkens vård och underhåll . . .	1,000: —		
Planteringar utmed Hamngatan, söder om järnvägen och turbinhuset	700: —		
Planteringar vid Esplanader och öfriga gator samt vid Elementarläroverket för gossar	800: —		
Domkyrkoparken och planteringen framför Stadshuset	500: —		
Djäknebergets vård och underhåll samt reparationer af tempel och flaggor .	1,400: —		
Stallhagen, Mariaberget och s. k. Käringberget	500: —		
Grus och sand till alla planteringar . .	1,000: —	8,100: —	
Tillfälliga utgifter:			
Reparation af gräsklippningsmaskiner och öfriga redskap	150: —		
Två svenska flaggor till Djäkneberget . .	120: —		
För anläggning af en sommarvattenledning till öfre dammen å Djäkneberget, enligt kostnadsberäkning från Gasverket	400: —		
För anläggning af en kloakledning i Vasaparken från nordöstra delen midt för Sturegatan till den nylagda kloakledningen från Varmbadhuset, enligt kostnadsberäkning från Gasverket .	380: —	1,050: —	12,300: 76
		Transport	544,391: 56

		Transport	544,391: 56
Hästholmarne:			
Utskylder samt reparation och sandning af gångar			600: —
Skogarne:			
Aflöning till skogvaktaren		1,000: —	
Tillsyn af stadens skogar		100: —	
Diverse utgifter		1,000: —	2,100: —
Rådhuset:			
Kostnad för uppvärmning		1,400: —	
Belysning		800: —	
Brandstodsafgifter		131: —	
Skötsel af uren		40: —	
Diverse utgifter		300: —	2,671: —
Stadshotellet:			
Kostnad för uppvärmning och varmvatten		8,400: —	
Häri inberäknas: Aflöning till maskinist	960: —		
Bostad för d:o	250: —		
Hyra för Spritbolagets lokal i gården N:o 21 Norra kvart.		200: —	
Afgift för elektrisk belysning		1,200: —	
Krono- och kommunalutskylder		3,275: —	
Brandstodsafgift för fastighet och lösegendom		519: 20	
Renhållning		300: —	
För underhåll af fastigheten		1,000: —	14,894: 20
Ränta och amortering å andelar i obligationslån:			
Ränta	28,661: 02		
Amortering	10,328: 82	38,989: 84	
Kallbadhuset:			
Aflöning åt simlärare och simlärarinna för undervisning i torrsimning åt skolbarn		300: —	
Diverse utgifter såsom aflöningar och reparationer		1,000: —	1,300: —
Varmbadhuset:			
För tiden September—December 1910:			
Kol		2,000: —	
Belysning		340: —	
Förbrukningsartiklar		350: —	
Tvätt		250: —	
	Transport	2,940: —	565,956: 76

	Transport	2,940: —	565,956: 76
Aflöningar:			
En förste badmästare och föreståndare, lön pr år	1,200: —		
jämte fri bostad, 2 rum och kök med värme.			
En andre badmästare lön pr år	900: —		
En biljettförsäljerska lön pr år	600: —		
En baderska lön pr år	360: —		
Fyra baderskor lön à 240 kr.	960: —		
En maskinist lön pr år	1,000: —		
jämte bostad af 1 rum och kök med värme.			
En eldare och gårdskarl lön pr år . . .	900: —		
En tvätterska lön pr år	480: —		
Arvode åt tillfälliga biträden à 15 kr. i månaden, pr år	180: —		
	6,580: —		
1/3 däraf		2,193: 33	
Oförutsedda utgifter		216: 67	5,350: —
Stallet:			
Utfodring, hästskoning och hästförsäkring af 2 hästar . .		1,200: —	
Diverse utgifter för stallet		200: —	
Aflöning till två körkarlar à 900 kr.		1,800: —	3,200: —
Renhållning:			
Bortrensning af ogräs och renhållning (vinterunderhåll och spolning) å gator och allmänna platser		3,500: —	
S. k. kapitelhjonen för sopning å allmänna platser, 13 kvinnor à 130 kr.	1,690: —		
För sopning å söndagarna under Maj—September, 24 dagar à 7 kr.	168: —	1,858: —	5,358: —
Arrenden och afgälder:			
Afgäld för s. k. gästgifvarejorden i gamla och nya Stohagsjorden efter medelmarkegångspris cirka . . .		11: —	
Arrende för s. k. Falkenbergska tomten vid kvarntullen		75: —	
Afgäld efter medelmarkegångspris för till staden upplåten mark:			
Af länslasarettets område	18: —		
„ länsfängelsets „	10: —	28: —	
Afgäld för mark afsöndrad från länsfängelsets jordområde, enligt Kungl. brefvet den 21/11 1873		100: —	
	Transport	214: —	579,864: 76

	Transport	214: —	579,864: 76
Afgäld för Vasaparken, lösen för 53,4 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris .		440: —	
Ersättning enligt Kungl. brefvet den 21 Sept. 1900 för upplåtande till staden af:			
1:o) Stadskomministerns förut anslagna löningsjordar i Kopparbergsvreten, Ängsgärdet och Herrgärdet, lösen för 20,91 hl. spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris . .	155: —		
2:o) Domkyrkosysslomannens förut anslagna lönejord å Trådarön: lösen för 97,2 liter spannmål, hälften råg och hälften korn, efter medelmarkegångspris . .	7: 50	162: 50	
7:de årets afgäld till Badelunda kommun för Hästholmarnes öfverflyttande till staden		124: —	
4:de årets afgäld till S:t Illians kommun för Klockartorps och Talltorps öfverflyttande till staden		160: 48	
Ett års arrende för Bergstrandska jorden i Herrgärdet och Gåsmyrevreten		250: —	
Afgäld för två fattigvården förut tillhörande planteringsland		50: —	1,400: 98

Årliga utgifter:

Fångars vård och förplägning å länsfängelset		200: —	
Krono- och kommunalutskylder:			
för de af staden expropierade delarne af			
Kungsängen	200: —		
„ Östra utmarken	320: —		
„ Viksängs villaområde	51: —		
„ diverse jordägor och annan fastighet	572: —	1,143: —	
Brandstodsafgifter för lösören		207: —	
D:o för högre allm. läroverket med annex och gymnastikhus		252: 04	
Telefonafgifter för ledningar till:			
Magistraten	220: —		
Stadsfullmäktiges ordförande	50: —		
Stadens ombudsmans bostad	50: —		
Drätselkammarens ordförande . . .	50: —		
Drätselkammaren	150: —		
Stadsfogdens bostad	50: —		
Kronouppbördkontoret	50: —		
Stadsinspektorns bostad	50: —		
Byggnadskontoret	50: —		
Byggnadschefens bostad	50: —	770: —	
Stadens andel i lön till skarprättaren $^{12}/_{32}$-delar af 200 kr.		75: —	
Paviljongen i Stadsparken:			
Brandstodsafgift, utskylder och underhåll		450: —	
	Transport	3,097: 04	581,265: 74

	Transport	3,097: 04	581,265: 74
Klapphuset:			
Tillsyn däraf	125: —		
Diverse utgifter	100: —	225: —	
Premie för olycksfallsförsäkring af stadens arbetare		500: —	
Arvode till ombud vid mantalsskrifningen		120: —	
Kostnader för brandsyn		350: —	
Årsafgift till Svenska stadsförbundet à 2 kr. för hvarje 100-tal invånare		340: —	4,632: 04

Anslag för undervisningsändamål:

Till tekniska skolan		3,000: —	
» Arbetareinstitutets föreläsningsverksamhet		800: —	
» d:o bibliotek		1,500: —	
Hyresbidrag till rektor vid högre allm. läroverket i Västerås		1,200: —	
För ordnande af den s. k. botaniska trädgården samt uppförande af staket omkring densamma		2,000: —	
För skötsel och vård af sockenbiblioteket		75: —	8,575: —

Följande förmåner, som Högre elementarläroverket för flickor i Västerås af staden åtnjuter nämligen:

Stadens utgifter för skolhusbyggnaden	115,000: —	
Den staden tillhöriga skolhustomten i värde	15,400: —	
Stadens tomt, hvaråa gymnastikhuset är uppfördt i värde	5,000: —	
Flickskolans skuld till staden	30,000: —	
hvaråa ränta efterskänkts för åren 1909—1911.		
Kronor	165,400: —	

uppskattas efter en beräkningsgrund à 5½ % ränta eller 9,097 kr.

Diverse särskilda ändamål:

Sista årets uttaxering för två nya urinkurar och flyttning af två gamla, inköp af möbler i gamla stadshuset samt handtverks- och industriutställlningen år 1908, återstoden		3,675: 85	
Anslag för uppehållande af arbetsförmedlingsanstaltens verksamhet	2,000: —		
Anslag för en gång till anskaffande af möbler och inventarier för anstaltens behof	1,500: —	3,500: —	
Anslag till stadsplanekommitterade		3,000: —	
Omkostnader för rågångsstakning omkring stadens utmarker		600: —	
	Transport	10,775: 85	594,472: 78

Transport	10,775: 85	594,472: 78
Inledning af gas och omläggning af elektriska ledningarne i polis- och brandstationen	1,600: —	
Reparation af köket i Sundinska huset	1,000: —	
Godtgörelse för åren 1909 och 1910 till Sundinska fonden för mistad hyra af Sundinska huset för de lokaler, som äro upplåtna för kyrkligt ändamål samt för anordnande af skolkökskurser	2,000: —	
Anslag för underhåll och reparation af brand- och polisstationen	400: —	15,775: 85

Afkortningar:

För debiterade men ej ingående utskylder . . . . . 20,000: —

Förslagsanslaget:

För diverse utgifter och oförutsedda behof 19,957: 91

B. Fattigvården:

Enligt bilaga litt. A. 70,743: 50

C. Kyrkliga ändamål:

Enligt kyrkostämmans beslut den 26 Oktober 1909. Bil. litt B. . . . 22,668: 74

D. Folkskolorna:

Enligt kyrkostämmans beslut den 26 Oktober 1909. Bil. litt. C. . . . 131,406: 11

Kronor 875,024: 89

INKOMSTER:

Stadens allmänna drätsel:

Behållning från föregående år		56,000: —

Tomtören:

För åtskilliga tomter på stadens grund och för delar af Humlegården, som upplåtits till N:ris 113, 114 och 115 Södra kvarteret och till varmbadhuset	200: —	
För magasiner vid sjön	360: 32	560: 32

Arrende för diverse jordlägenheter:

Östra utmarken:

Lägenheten Lilla Stenby (Carl Aug. Johansson)	360: —	
,, Gustafsslätt (Frans Theodor Larsson) . . .	281: —	
,, Andersbo (A. G. Andersson)	350: —	
,, Gården Utmarken (Gust. Andersson m. fl.) .	988: —	
,, Enbacken, den till biskopen ej upplåtna delen (Ernst Nyberg)	160: —	
,, Grönbo (Myggbo sågbolag)	225: —	
Egendomen Nordanby (L. R. Larsson)	1,600: —	
Sundinska utmarken och jord närmast lägenheten Eriksdal (A. V. Andersson)	260: —	
Utmarksjord invid Nordanby (Ernst Nyberg)	500: —	
,, cirka 1 ½ tunnland vid Malmaberg (J. A. Andersson)	25: —	
Jakträtten å Utmarken (J. V. Ödman och Clas Sundin)	30: —	4,779: —

Västra utmarken:

1 byggnadsplats å s. k. Käringberget (Er. Andersson) .	35: —	
1 ,, ,, ,, (Doktor Holm) . .	50: —	
1 ,, ,, ,, (G. V. Johansson)	50: —	
1 ,, ,, ,, (Åhfeldts sterbhus)	25: —	
1 ,, ,, ,, (Rich. Blohm) . .	30: —	
1 ,, ,, ,, (Jenny Blohm) . .	25: —	
1 mindre område intill lägenheten Carlsfrid (C. J. Carlsson)	3: —	
1 ,, af Käringberget (G. Sandberg)	25: —	
En del af s. k. Käringbrinken (C. J. Andersson)	8: —	
1 byggnadsplats å s. k. Ragvalls backe (J. A. Thelén) .	10: —	
Transport	261: —	61,339: 32

Transport	261: —	61,339: 32
1 byggnadsplats å s. k. Ragvalls backe (A. R. Andersson)	10: —	
1 „ „ „ (Erik Eriksson)	5: —	
1 „ „ „ (W. Hellström	15: —	
Ett till Masungsaktiebolaget på 50 år för rätt till framdragande af järnvägsspår upplåtet område (11:te året)	25: —	
Mark upplåten till Trångfors kraftaktiebolag	35: —	
Ett område intill Manneborg (Frans Johansson)	5: —	
Ett „ Ljungstorp (C. A. Törnblom)	3: —	
Ett „ å s. k. Pistolsvreten (J. A. Jansson)	20: —	
S. k. Gästgifvarejorden å gamla Stohagsjorden:		
ägofig. N:o 544 och del af N:o 545 (G. M. Westman)	40: —	
„ „ 556 (C. F. Vetter)	30: —	
„ „ 512 (Gust. Malmqvist)	60: —	
I nya Stohagsjorden:		
ägofig. N:ris 571, 572 och 573 (C. A. Törnblom)	25: —	
Ett mindre område vid Vallhalla (Th. Sundeman)	10: —	544: —
Viksäng:		
Sju villatomter utarrenderade på 50 år (17:de året)		210: —
Diverse arrenden:		
Östra holmen (Arvid Andersson)	150: —	
F. d. stadskassörsjorden:		
i Iggelbygärdet (Kristiansborgs gård)	35: —	
i Rigärdet (Nordiska metallbolaget)	18: —	
å Trådarön (J. A. Hellman)	30: —	
Stadskomministerns f d. lönejord:		
i Kopparbergsvreten (Allm. Sv. Elektr. Aktiebol.)	50: —	
Domkyrkosysslomannens f. d. lönejord på Trådarön (Algot Danielsson)	7: —	
Två mindre områden utom Gåsmyretullen	30: —	
Mark af Persbo hagen upplåten till Trångfors kraftaktiebolag	6: 90	
En backbrink utom Kvarntullen (J. E. Jansson)	5: —	
Mark af Vattenborgen (L. G. Andersson)	10: —	
Från Renhållningsverket:		
för mark af Kungsängen 200: —		
„ från Myggbo inköpt mark 100: —	300: —	641: 90
Arrende för fiskvatten:		
Fiskvatten i Västra Västeråsfjärden från Johannisberg till Gustafsvik samt vid Kattskär och Amundgrund	50: —	
Fiskvatten fr. o. m. Gustafsvik till Stallhagen	25: —	
Transport	75: —	62,735: 22

	Transport	75: —	62,735: 22
Fiskvatten från Stallhagen till Lillån		100: —	
„ „ Lillån till Viksäng		45: —	
„ vid Viksäng		15: —	
„ „ Hästholmarne jämte fiskarstugan med jord å Elba		150: —	385: —

Hyresmedel:

Paviljongen i Stadsparken			300: —
Elbaholmen: restaurationsbyggnaden	500: —		
„ en villa med tomt	100: —		600: —
Platshyra för en källare vid Loviseberg			10: —
„ „ två magasin å södra Skallberget			20: —
„ „ en paviljong å Kreaturstorget			25: —
„ „ ett magasin å tomten N:o 38 Västermalm			25: —
„ „ isupplag å tomten N:o 6 Norra kvarteret			25: —
Upplagsplats å Kungsängen (Gust. Laurell)			60: —
„ „ (Joh. Blommé)			25: —
„ „ (Eriksson & Johanssons mjölkaffär)			25: —
„ „ (J. H. Ullström)			5: —
„ å Munkängen (G. Th. Sandberg)			50: —
„ „ (C. J. Jansson)			20: —
Hyra för tomten N:o 8 å Kungsängen			25: —
„ „ „ „ 6 i kvarteret Henrik			50: —
Remontstallarne:			
Nettobehållning genom uthyrning af stallarne, cirka			400: —
Stadens andel i plats- och hyresmedel från Strömsholms väg			500: —
Plats för vattenkiosken i Vasaparken (Otto Oest)			10: —
„ „ „ vid Pilgatan (Otto Oest)			10: —
„ „ fotografiatelier vid Viksäng (Ernst Blom)			5: —
Hyra för Rosenberg (C. Andersson)			100: —
Hyra för magasin å tomten N:o 75 Södra kvarteret (A. Sundström)			175: —
Upplagsplatser å s. k. Sjöhatten:			
14 platser à 25 kr.	350: —		
2 platser à 50 kr.	100: —		
1 plats	30: —		480: —
Afgäld för upplåten mark:			
Till tomten N:o 4 Södra kvarteret	10: —		
„ „ „ 133 Västra kvarteret	10: —		
„ „ „ 104 Södra kvarteret	4: —		
„ „ „ 113 o. 114 Västra kvarteret	10: —	34: —	
Hyran för Köttbesiktningsbyrån		2,000: —	4,979: —
		Transport	68,099: 22

		Transport	68,099: 22

Brandverket:

Diverse inkomster från verkstäderna m. m.			2,500: —

Byggnadsnämnden:

Afgifter för af byggnadschef och stadsarkitekt i tjänsten åt enskilda utförda förrättningar			2,400: —

Hälsovården:

a) Epidemiska sjukhuset:			
Beräknade inkomster från Landstinget:			
Fast årsafgift . . . . . 2,775: —			
Underhållskostnader, förslagsvis . . . . . 5,500: —	8,275: —		
Afgifter af betalande patienter	225: —	8,500: —	
b) Köttbesiktningsbyrån		10,090: —	18,590: —

Hyror af stadens gårdar m. m.

Behållning för år 1910 af hyror och arrenden för de i och för stadsplanens genomförande inköpta gårdar och mark			19,500: —

Stadshotellet:

Hyror		35,750: —	
Afgifter för fästvåningens användande		500: —	
Hyresgästers andelar i kostnaden för uppvärmning och varmvatten		6,000: —	42,250: —

Skogarna:

Försäljning af diverse skogsprodukter		1,400: —	
Skogsvårdsstyrelsens bidrag till skogvaktarens aflöning .		100: —	1,500: —

Gräs- och sjöslog:

Å diverse ställen			100: —

Hamnen:

(Bilaga litt. D)

Ränta och amortering: För äldre hamnbyggnaden . . .		6,095: 25	
För nu pågående hamnbyggnad:			
Ett års ränta å 220,350 kr. à 5 % .	11,017: 50		
Amortering för året	5,650: —	16,667: 50	
	Transport	22,762: 75	154,939: 22

	Transport	22,762: 75	154,939: 22
För tullhusbyggnaden, 21:sta året		1,750: —	
		24,512: 75	
Afgår ett års ränta å ingående balans den 1 Jan. 1910		1,150: —	23,362: 75

Vatten-, Gas- och Elektricitetsverken:

Vinstmedel:	Gasverket	21,619: 33		
	Elektricitetsverket	18,005: 22	39,624: 55	
Afgår:	Beräknad brist för vattenverket	7,484: 97		
	Kostnader för vakthållning under storstrejken	3,663: 31		
	Nyanläggningar och nyanskaffningar	5,650: —	16,798: 28	22,826 27

Renhållningsverket:

Försäljning af komposter, stallströ och sopor	2,000: —	
„ „ torfmullspudrett	9,400: —	
„ „ torfmull	1,000: —	
Å auktion försåld slog	300: —	
Hämtning af latrinkärl	600: —	
„ „ „ från regementet	250: —	
För krossning af hafre	100: —	13,650: —

Varmbadhuset:

Badafgifter för tiden September—December 1910:

1,200	1:sta kl. karbad à 1: —	1,200: —	
1,000	„ badstu eller värmestuga med simhall à 0: 75	750: —	
2,000	tvagning med bassäng à 0: 50	1,000: —	
500	2:dra kl. karbad à 0: 60	300: —	
500	kalldusch med simhall à 0: 30	150: —	
300	tvålmassage och medikamentösa bad à 1: 50	450: —	
7,500	Folkbad och bad för militärmanskap och skolungdom à 0: 20	1,500: —	5,350: —

Kallbadhuset:

Badafgifter	700: —

Bränvinsmedel:

$^{44}/_{100}$-delar af utminuterings- och utskänkningsafgifter för försäljningsåret 1910:

	Västerås Spritbolag	792: —	
	Ångfartyget Västerås	57: 75	
	Sällskapet i Västerås	99: —	948: 75
	Transport	948: 75	220,828: 24

Transport	948: 75	220,828: 24
46/100-delar af vinst å utminuteringen och utskänkningen under år 1909	77,000: —	
Stadens andel af till statskontoret inlevererade bränvinsmedel	2,051: 25	80,000: —

Diverse inkomster:

Källarfrihetsmedel	349: 05	
Bötesmedel	350: —	
Hundskattemedel, cirka 175 st. hundar à 15 kr.	2,625: —	
Auktionsprovision	100: —	
Behållning af influtna registreringsafgifter af handelsfirmor	10: —	
Ränta af Elementarläroverket för flickor å 8,000 kr., lån af stadskassan à 4 %	320: —	
Ränta från skolkassan å af Drätselkammaren förskotterade kostnader 25,000 kr. för inredning af Djäknebergsskolans vind à 5 %	1,250: —	
Ränta å af Drätselkammaren förskotterade medel, 4,000 kr., för tillbyggnad af sjukhuset vid fattiggården Karlslund à 5 %	200: —	
Ett års amortering för varmapparaten i domkyrkan	400: —	
Ett års amortering för reparation af lärarebostaden vid Herrgärdsskolan	796: —	
Stadens andel 6/10-delar af influtna bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	500: —	
Platshyror för karuseller m. m.	900: —	
För extra polisbevakning å landsbygden till samma belopp, som beräknats därför i utgifterna för året	3,150: —	10,950: 05
Att genom uttaxering fyllas, efter 6: 75 pr antalet bev.-kronor, som utgör 83,443: 94		563,246: 60
	Kronor	875,024: 89

Specifikation af uttaxeringen:

Stadens allm. drätsel	kr. 338,428: 25,	motsvarande för	bev.-krona	4: 06
Fattigvården	„ 70,743: 50	„ „	„	0: 85
Kyrkliga ändamål	„ 22,668: 74	„ „	„	0: 27
Folkskolorna	„ 131,406: 11	„ „	„	1: 57
	Summa kr. 563,246: 60			6: 75

Bilaga litt. A.

Inkomst- och utgiftsstat för fattigvården i Västerås stad år 1910.

Inkomster:

För allmänna fattigvården:

Afgäld för tvänne planteringsland	50: —	
Tillfälliga inkomster och återbetalningar	500: —	
Andelar i böter	50: —	600: —
För fattiggården Carlslund:		
För verkställda arbeten	750: —	
„ tillfälliga inkomster	1,000: —	1,750: —
Att genom uttaxering fyllas		70,743: 50
	Summa kronor	73,093: 50

Utgifter:

För allmänna fattigvården:

Beräknad brist från år 1909		3,000: —
Ränta och amortering å 1892 års lån, kapitalåterstod 15,299: 05		988: —
Ränta och amortering å 1902 års lån, kapitalåterstod 23,541: 06		1,282: 20
Tillbyggnad af sjukhuset, enligt kostnadsförslag 8,000: — till fördelning på 4 år, andra årets uttaxering		2,000: —
Ränta å af Drätselkammaren förskotterade medel till nämnda tillbyggnad		200: —
Ordinarie understöd med penningar		16,500: —
„ „ „ in natura: rågmjöl	700: —	
ved	2,500: —	3,200: —
Tillfälliga understöd med penningar		4,700: —
Underhåll och tillsyn af utpensionerade barn		8,500: —
„ af utpensionerade fattighjon		600: —
Hospitalskostnader		3,500: —
Lasarettskostnader		1,500: —
Medikamenter		500: —
Bidrag till kostnaden för af barnavårdsnämnden utackorderade barn		1,900: —
Årsanslag till diakonissorna		800: —
Bespisning af skolbarn		2,000: —
	Transport	51,170: 20

		Transport	51,170: 20	
Återbetalning till främmande kommuner			1,000: —	
Diverse utgifter			1,000: —	
Aflöningar: Kamreraren		1,000: —		
Vaktmästaren		100: —	1,100: —	54,270: 20

För fattiggården Carlslund:

Rågmjöl	1,000 kg.	à 16 öre	1,600: —	
Hvetemjöl	1,200 „	„ 28 „	336: —	
Korngryn	1,000 „	„ 21 „	210: —	
Hafregryn	240 „	„ 27 „	61: 80	
Kornmalt	460 „	„ 30 „	138: —	
Ärter	900 „	„ 16 „	144: —	
Kött	1,300 „	„ 80 „	1,040: —	
Korf	375 „	„ 50 „	187: 50	
Skummad mjölk	15,000 liter	„ 4 „	600: —	
Oskummad „	9,500 „	„ 12 „	1,140: —	
Grädde	240 „	„ 70 „	168: —	
Smör	173 kg.	„ 2: —	340: —	
Margarin	500 „	„ 1: 10	550: —	
Sill	11 tunnor	„ 23: 75	261: 25	
Kabiljo	450 kg.	„ 35 öre	157: 50	
Salt	9 hl.	„ 2: 25	20: 25	
Sirup	150 kg.	„ 32 öre	48: —	
Kaffe	200 „	„ 1: 10	220: —	
Socker	525 „	„ 63 öre	330: 75	
Limpor	9,000 st.	„ 8 „	720: —	
Intubikaffe	250 paket	„ 20 „	50: —	
Snus	13 fjärd.	„ 16: —	208: —	
Fotogén	750 liter	„ 15 öre	112: 50	
Såpa	25 fjärd.	„ 9: 25	231: 25	
Barrved	150 famnar	„ 15: —	2,250: —	
Koks	250 hl.	„ 1: 15	287: 50	
Grisar	25 st.	„ 25: —	300: —	
Torfmull	60 balar	„ 1: 80	108: —	
Beklädnadskostnader			300: —	
Sjukvårdsartiklar och medicin			400: —	
Begrafningskostnader			300: —	

Uppsättning i nya sjukafdelningen:

Järnsängar, 12 st. à 20 kr.	240: —		
Filtar, 24 st. à 6 kr.	144: —		
Madrasser, 12 st. à 7 kr.	84: —		
Gångmatta i tamburen, 18 meter à 2 kr.	36: —		
Rullgardiner, 4 st. à 5 kr.	20: —		
Lampor	30: —		
Stolar, 2 dussin à 23 kr.	46: —	600: —	
Transport		13,423: 30	54,270: 30

		Transport	13,423: 30	54,270: 20
Diverse utgifter såsom underhåll af linne, sängkläder och materialier m. m.			1,200: —	
Aflöningar:				
Sysslomannen: Aflöning	1,500: —			
Ett ålderstillägg	150: —	1,650: —		
Föreståndarinnan		450: —		
Portvakten: Aflöning	900: —			
Två ålderstillägg	200: —	1,100: —		
Sjuksköterskan		450: —		
Två pigor		400: —		
Predikanten		150: —	4,200: —	18,823: 30
			Summa Kronor	73,093: 50

Bilaga litt. B.

Utgifts- och inkomststat för kyrkan och kyrkliga ändamål i Västerås stad för år 1910.

(Godkändt å kyrkostämma i Okt. 1909.)

Utgifter:

Enl. Kungl brefvet den 21/10 1869:			
Pastor: lön i kontant			425: —
Komminister: lön i kontant	700: —		
Ränteersättning från Drottn. Kristinas fond	125: —		
Lönetillägg enligt kyrkostämmobeslut den 26/10 1909, cirka	1,000: —		1,825: —
Domkyrkosyssloman: lön i kontant	500: —		
Hyresmedel	277: 50		777: 50
Pastorsadjunkt: lön 1/1—30/4 1910	834: —		
„ 1/5—31/12 „	2,000: —	2,834: —	
Domkyrkoorganist: lön	943: 29		
Lönetillägg enl. kyrkost.-beslut den 25/10 1905, cirka	991: 71		
Från Domkyrkan på församlingarna öfverflyttat belopp eller lösen för 6,57 hl. (25 kbf. 1 k:na) spannmål 1/2 råg och 1/2 korn efter medelmarkegångpris med tillägg för forsellön och peningar, cirka	65: —	2,000: —	
Domkyrkoklockaren: lön enl. kyrkost.-beslut den 30/10 1888	750: —		
Lönetillägg enl. d:o den 31/10 1899	100: —		
Personligt lönetillägg enl. d:o den 26/10 1904 med skyldighet att biträda vid förskrifningen	250: —	1,100: —	
Kyrkovaktaren: lön i ett för allt, äfven likvagnens skötsel, inbegripen, enl. kyrkost.-beslut den 26/10 1909		1,200: —	
Extra kyrkovaktaren: lön		77: 67	
Ringare: Åldermannen: lön enl. kyrkost.-beslut 1888	38: —		
12 man à 75 kr.	900: —		
Kostnadsfri begrafningsringning för obemedlade	90: —		
Olycksfallsförsäkring för 12 man	46: 17	1,074: 17	
Dödgräfvaren: lön		250: —	
Transport		8,535: 84	3,027: 50

	Transport	8,535: 84	3,027: 50
Enkefru Maria Bolander: pension		300: —	
Enkan Lovisa Pettersson: d:o		200: —	
Prästgårdsbyggnadsmedel:			
Diverse utgifter för oförutsedda behof	700: —		
Brandstodsafgifter för domprosthuset	54: 78		
D:o ,, komministergården	41: 80		
D:o ,, klockargården	13: 25		809: 83
Pastorsexpeditionen:			
Hyra	600: —		
Bränsle och lyse	200: —		
Städning, eldning och skurning m. m.	240: —		
Blanketter m. m.	300: —	1,340: —	
Biträde vid för- och mantalsskrifning			500: —
Kyrkans behof:			
Elektrisk belysning samt elektrisk kraft till orgelmotorn	550: —		
Underhåll af ledningar, lampor m. m.	100: —		
Stearinljusbelysning	30: —		
För reparation och tillsyn af orgeln	200: —		
,, tillsyn af den elektr. motorn m. m.	150: —		
Bänkhyresersättning	1,600: —		
Klockor	400: —		
Tornurets skötsel	75: —		
Skurning i kyrkan	100: —		
Konsistorii cirkulär och prästänkemedel	2: 50		
Biblar m. m. till nattvardsbarnen	125: —		
Trycknings- och annonskostnader	250: —		
Arvode för kyrkans räkenskaper	250: —		
För utdebitering af prästerskapets löner			250: —
Kyrkokören	400: —		
Kyrksalen			400: —
För tvätt och oblater	75: —		
Diverse utgifter	150: —	4,457: 50	
Kyrkans och Sakristians uppvärmning:			
Koks 1,600 hl., förslagsvis	2,000: —		
Reparation af värmeapparaten kr. 6,000: — fördeladt på 5 år, däraf för 1910	800: —		
Sotning af apparaten och skorsten	40: —		
Ved med sågning och späntning	30: —		
Aflöning till eldaren	400: —		
Diverse utgifter	50: —	3,320: —	
	Transport	18,153: 34	4,987: 33

Transport		18,153: 34	4,987: 33
Kyrkogårdarna:			
Anslag till Trädplanteringssällskapet . . .	1,000: —		
Diverse såsom snöskottning, sprängning af sten m. m.	200: —		
Oförutsedda behof	100: —		
Sand	300: —	1,600: —	
Arrende:			
Årsafgäld för östra kyrkogården utom Kvarntullen, lösen för 13,19 hl. (50 kbf. 1 k:na) spannmål, ½ råg, ½ korn, efter medelmarkegångspris, cirka . . .			100: —
Ränta och amortering å obligationslån:			
I 1896 års obligationslån för Västerås stad ingår för anskaffande af ny orgel i domkyrkan ett belopp af kr. 20,000: — hvaraf återstår att amortera kr. 15,320: —.			
Ränta för året	542: 88		
Amortering för året	480: —	1,022: 88	
Kronor		20,776: 22	
Däraf stadens andel enl. K. Förordn. den 31/5 1901.			20,243: 01
Summa Kronor			25,330: 34

Inkomster:

	Gemensamt för Västerås och S:t Ilian	Västerås stads andel.
9:de årets arrende för den inköpta jorden i Kopparbergsvreten, som icke är anordnad till begrafningsplats	163: 90	
Försäljning af grafplatser, förslagsvis	400: —	
Afgifter för likvagnens begagnande	100: —	
„ „ klockor	400: —	
Kronor	1,063: 90	
Däraf stadens andel enl. K. Förordn. den 21/5 1901		1,036: 60
Personella afgifter à 1 kr. pr man och 50 öre pr kvinna för prästerskapets aflöning		1,625: —
Att genom uttaxering fyllas		22,668: 74
Summa Kronor		25,330: 34

Bilaga litt. D.

Utgifts- och inkomststat för Västerås hamn år 1910.

Utgifter:

Såsom ränta och amortering å kostnaden för hamnbyggnaden ingår till stadskassan af inkomsterna för hamnen:			
a) Enligt af Stadsfullmäktige den 21 December 1910 godkänd plan:			
Ett års ränta å ingående balans den 1 Januari 1910 kr. 61,905: — à 5 %	3,095: 25		
Amortering för året	3,000: —	6,095: 25	
b) För nu pågående hamnbyggnad, hvarför kostnaden beräknats till 226,000: —, utgör 2:dra årets ingående balans 220,350: — och föreslås:			
Ett års ränta å 220,350: — à 5 %	11,017: 50		
Andra årets amortering	5,650: —	16,667: 50	
Tjuguförsta årets amortering för tullhusbyggnaden enligt af Stadsfullmäktige den 19 December 1890 fastställda plan		1,750: —	24,512: 75
Aflöningar m. m.:			
Byggnadschefen:			
hamnens andel i lönen		1,000: —	
Hamnuppbördsmannen:			
lön	1,200: —		
första ålderstillägg	300: —		
andra ålderstillägg	300: —		
arvode: 6 % af beräknade inkomsterna för hamnen	1,320: —	3,120: —	
Hamnordningsmannens lön		150: —	
Skrifmateriel för hamnkontoret		50: —	
Telefonafgifter		85: —	4,405: —
Diverse årskostnader:			
Underhåll af kajer, delvis ny brobeläggning, förstärkning af pålning och dykdabler, renhållning och grusning å hamnen samt skötsel af fyren		1,800: —	
Belysning å hamnen med 12 lyktor		800: —	
Omkostnader för tullhuhet		150: —	
Olycksfallsersättning för F. Svanström enligt Stadsfullmäktiges beslut den 26 Mars 1909		48: —	2,798: —
		Summa Kronor	31,715 75

Inkomster:

Beräknad behållning från år 1909	23,000: —	
Ett års ränta å ingående behållning	1,150: —	24,150: —
Hamn- och broafgifter, förslagsvis		22.000: —
	Summa Kronor	46.150: —

Västerås 1910, Vestm. Allehandas tryckeri.

Inkomst- och Utgiftsstat

för

Västerås Folkskolor för år 1910.

Godkänd å kyrkostämma i Okt. 1909.

Utgifter:

Avlöning till lärare och lärarinnor:

1	folkskoleinspektör, Strandberg				3,500: —
1	ord. lärare, Malmberg: lön				2,300: —
		Bostad in natura.			
1	„ „	Valter: lön			2,600: —
1	„ „	Ahlm: lön			2,100: —
		Bostad in natura.			
1	„ „	Bohlin: lön			2,300: —
1	„ „	Fröier: lön			2,000: —
		Bostad in natura.			
1	„ „	Dahlberg: lön			2,000: —
1	„ „	Næslund: lön			2,000: —
1	„ „	Andrén: lön per ½ år		850: —	
		„ ½ „		1,000: —	1,850: —
1	„ „	Rudkvist: lön			1,700: —
1	„ „	Krantz: lön			1,700: —
1	„ „	Fernblad: lön			1,700: —
1	„ „	Em. Granér: lön			1,700: —
1	„ „	Nils Granér: lön			1,700: —
1	e. o „	A. Johansson: lön			1,400: —
1	„ „	Norman: lön			1,400: —
1	„ „	G. Olsson: lön			1,400: —
1	„ „	(ej utnämd) per ½ år			700: —
1	ord. lärararinna, Stenström lön				1,900: —
		Bostad in natura.			
1	„ „	Svanholm: lön pr ½ år		950: —	
		„ ½ „		1,050: —	2,000: —
1	„ „	Hammarskiöld: lön			1,900: —
1	„ „	Fröman: lön			1.900: —
1	„ „	Bohman: lön			1,700: —
		Bostad in natura.			
1	„ „	Fernqvist: lön			1,700: —
1	„ „	Svanbom: lön			1,700: —
1	„ „	Holmer: lön			1,700: —
1	„ „	Kolmodin: lön			1,700: —
1	„ „	Köhlberg: lön			1,700: —
1	„ „	Månsson: lön			1,500: —
1	„ „	Hellman: lön			1,500: —
					Transport 54,950: —

			Transport	54,950: —	
1	ord. lärarinna, Norén:	lön		1,500: —	
1	„ „ Maunsbach	lön		1,500: —	
1	„ „ (ej utnämd)	lön per ½ år		750: —	
1	e. o. „ Häggroth:	lön		1,300: —	
1	„ „ Bostrand:	lön per ½ år		650: —	
1	„ „ Melin:	lön		1,300: —	
1	„ „ (ej utnämd):	lön per ½ år		650: —	
2	småskollärarinnor, Törngren, Bergh:	lön à 1,200 kr.		2,400: —	
1	„ Hallin:	lön pr ½ år		600: —	
6	småsk. Lennmalm, E. Eriksson, J. Johansson, Norling, Ahlström o. A. Eriksson:	lön à 1,100 kr.		6,600: —	
1	„ E. Karlsson:	lön per ½ år.	500: —		
		„ ½ „	550: —	1,050: —	
5	„ Kjellin, Sewelin, A. Pettersson, Österberg och E. Svensson:	lön à 1,000 kr.		5,000: —	
1	„ M. Vahlberg:	lön per ½ år	450: —		
		„ ½ „	500: —	950: —	
8	„ Sedell, Fogelberg, Isaksson, Söderholm, Morberg, G. Wahlberg, Boije o. Lagrelius:	lön à 900 kr.		7,200: —	
1	„ (ej utnämd):	lön per ½ år		450: —	
Slöjdundervisning för gossar (olika folkskollärare)				1,150: —	
1	lärare i slöjd, Brandt:	lön		2,400: —	
		Bostad in natura.			
1	„ „ Ljung:	lön		1,500: —	
1	lärarinna „ Hellström:	lön		1,300: —	
1	„ „ Vahlbäck:	lön		1,300: —	
1	„ „ Molander:	lön		1,100: —	
1	„ „ Lindqvist:	lön		1,000: —	
1	„ „ (ej utnämd)	lön		1,000: —	
1	bitr. „ „ Schenström:	lön för 430 t:r (ung.)		350: —	
1	„ i huslig ekonomi, Tunell:	lön		1,300: —	
1	„ „ Holm:	lön		1,200: —	
Vikariehjälp för sjuka lärare och lärarinnor				2,000: —	102,450: —
		Avlöning till vaktmästare m. fl.			
Vaktmästaren i Herrgärdsskolan Ekman:		lön		1,000: —	
		Bostad, ved och lyse in natura,			
Eldaren m. m. i d:o Sahlqvist:		lön		800: —	
		Bostad, ved och lyse in natura.			
Vaktmästaren i Djäknebergsskolan Andersson:		lön		1,000: —	2,800: —
		Bostad, ved och lyse in natura.			
		Fortsättningsskolan:			
Arvode till lärare och lärarinnor					3,120: —
		Pensionsavgifter:			
Till folkskollärarnes pensionsinrättning, cirka				2,600: —	
„ „ änke- och pupillkassa, cirka				630: —	
„ småskollärarnes m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt				540: —	3,770: —
			Transport		112,140: —

		Transport 112,140: —
Pensioner:		
Till f. folkskolläraren C. L. Lindqvist	800: —	
„ „ „ P. W. Werkelin	800: —	
„ „ småskollärarinnan L. Melin	500: —	
„ „ „ M. Holm	100: —	
„ „ „ E. Hallin fr. 1 7 1910	195: —	
„ „ vaktmästaren K. G. Löndborgs änka	200: —	
„ „ städerskan änkan Lovisa Pettersson	200: —	
„ „ „ Charlotta Svedin	300: —	3,095: —
Skolträdgårdarna och skolparkerna:		
Anslag till Trädplanteringssällskapet	750: —	
Vid Västgötegatan: omkostnader	200: —	
„ arvode till I. Fröier	150: —	
Vid Herrgärdsskolan: omkostnader	500: —	
arvode till H. Dahlberg: Bostad in natura till värde av 300 kr.		
Sand till skolplaner och skolträdgårdarna	400: —	2,000: —
Skolköket:		
Fjärde årets amortering å kostnaden för ny uppsättning av skolköket (slut 1911)	480: —	
Driftkostnad för året	1,000: —	1,480: —
Inventarier:		
Årskostnader		500: —
Skolmateriell:		
Årskostnader		1,800: —
Slöjdmateriell:		
Årskostnader		1,800: —
Arvoden:		
Arvode för skolkassans räkenskaper	750: —	
„ till skolläkaren	300: —	
„ „ skoltandläkaren	700: —	
„ för hämtning av skolbarn	200: —	1,950: —
Trycknings- och annonskostnader		800: —
Lärare- oah lärjungebiblioteken:		
Lärarepersonalens bibliotek	300: —	
Lärjungebibliotek	200: —	500: —
		Transport 126,065: —

		Transport	126,065: —
Skolkängor			800: —
	Vatten, uppvärmning och belysning:		
Vattenavgifter		200: —	
Koks, förslagsvis 2,700 hl.		4,440: —	
Ved, d:o 90 famnar		1,500: —	
Vedhuggning		360: —	
Kol och antracit till ångpannor och kaminer		1,000: —	
Diverse utgifter för uppvärmningen		500: —	
Belysning: elektrisk och gas		2,000: —	10,000: —
	Reparationer:		
Tredje årets amortering å reparation av lärarebostaden vid Herrgärdsskolan (slut 1912)		796: —	
Årskostnader		4,000: —	4,796: —
	Renhållning:		
Skurning och rengörning av skollokalerna		2,500: —	
Renhållning av gator och klosetter		400: —	
Sotning		125: —	
För hjälp vid städning i Herrgärdsskolan	650: —		
„ badning i d:o	250: —	900: —	
„ hjälp vid städning i Djäknebergsskolan	400: —		
„ badning i d:o	250: —	650: —	4,575: —
	Diverse utgifter:		
Brandstodsavgifter		370: —	
Telefonavgifter		240: —	
Skötsel av ur		30: —	
Smärre reparationer å materiell och inventarier		1,300: —	
Årsavgift till sjuk- och begravningskassan för 2 lärarinnor		16: —	
Diverse samt oförutsedda utgifter		2,000: —	3,956: —
	Barnavårdsnämnden:		
För 11 barn vid Hall		1,650: —	
„ utackordering i enskilda hem		1,000: —	
Årvode till sekreterare och fosterhemsinspektör		250: —	
Diverse samt oförutsedda utgifter		200: —	3,100: —
	Ränta och amortering å obligationslån:		
a) För andel i 1892 års obligationslån, kr. 100,000, varav återstår d. 1/1 1910 kr. 74,500:			
1 års ränta	2,940: —		
1 „ amortering	2,000: —	4,940: —	
	Transport	4,940: —	153,202: —

	Transport	4,940: —	153,292: —
b) För andel i 1902 års obligationslån, kr. 215,000, varav återstår d. 1/1 1910 kr. 197,155: —			
1 års ränta	7,886: 20		
1 „ amortering	3,010: —	10,896: 20	
c) För andel i 1907 års obligationslån, kr. 44,500, varav återstår d. 1/1 1910 kr. 43,500: —			
1 års ränta	1,957: 50		
1 „ amortering	500: —	2,457: 50	18,293: 70

Ränta å förskott:

Ränta å Drätselkammarens förskott för inredningen av Djäknebergs-skolans vind kr. 25,000 à 5 %	1,250:—
Kronor	172,835: 70

Inkomster:

Statsbidrag:

Till folkskolan:

För 2 lärare	à 950: — kr.	1,900: —	
„ 1 lärarinna		800: —	
„ 4 lärare	à 833: 33 kr.	3,333: 32	
„ 4 lärarinnor	à 733: 33 „	2,933: 32	
„ 3 lärare	à 716: 67 „	2,150: 01	
„ 5 lärarinnor	à 666: 67 „	3,333: 35	
„ 8 lärare	à 600: — „	4,800: —	
„ 7 lärarinnor	à 600: — „	4,200: —	
„ 1 lärare pr 1/2 år		300: —	
„ 1 lärarinna pr 1/2 „		300: —	24,050: —

Till småskolan:

För 10 lärarinnor	à 453: 33 kr.	4,533: 30	
„ 1 „ pr 1/2 år		226: 67	
„ 5 „	à 413: 33	2,066: 65	
„ 1 „		373: 33	
„ 8 „	à 333: 33	2,666: 64	9,866: 59
Till fortsättningsskolan			375: —

Till slöjdskolan:

för gossar 24 grupper	à 81: —	1,944: —	
„ flickor 42 „	à 40: 50	1,701: —	3,645: —

Till undervisning i huslig ekonomi:

för 6 kurser	à 100: —	600: —

Arrendemedel:

För jord i Iggebygärdet och äng å Trådarön	43: —
Transport	38,579: 59

	Transport	38,579: 59
Hyresmedel:		
För 1 rum i lärarebostaden vid Herrgärdsskolan	50: —	
„ 2 „ „ „ Västgötegatan	200: —	250: —
Skolköket:		
Beräknade avgifter		500: —
Barnavårdsnämden:		
Av fattigvårdsstyrelsen för 11 barn vid Hall	1,100: —	
„ d:o „ 8 utackorderade barn	800: —	
Statsbidrag för 8 barn	200: —	2,100: —
Att genom uttaxering fyllas:		
För folk- och småskolor	110,862: 41	
„ barnavårdsnämnden	1,000: —	
„ ränta och amortering	19,543: 70	131,406: 11
	Kronor	172,835: 70

Västerås, A. F. Berglis Boktryckeri, 1909.